

**Introductio in historiam litterariam anatomes, seu conspectus ...
scriptorum, qui ... anatomiam operibus suis illustrarunt / [Andreas Ottomar
Goelicke].**

Contributors

Goelicke, Andreas Ottomar, 1670 or 1671-1744.

Publication/Creation

Francofurti ad Viadrum : J.G. Conradi, 1738.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/n8bjgqcc>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

24929/R

Galleria

~~DA-B~~

S
20/6/06
G&A

50A 15070

3.

GA

INTRODUCTIO
IN
**HISTORIAM
LITTERARIAM
ANATOMES**

Seu

Conspectus plerorumque, si non omnium tam veterum
quam recentiorum scriptorum, qui a primis artis medicae
natalibus ad haec nostra usque tempora

ANATOMIAM

Operibus suis illustrarunt

Una cum Indice nominum rerumque locupletissimo
AUCTORE

**ANDREA OTTOMARO
GOELICKE,**

Med. D. & in Viadrina Regia
Prof. Publ. Ord.

FRANCOFURTI ad VIADRUM,
Apud JOH. GODOFREDUM CONRADI, 1738.

15070

АНАТОМИЯ

Galler

~~DA. B~~

PRAEFATIO AD LECTOREM.

nnus agitur vigesimus quintus, ex quo *historiam anatomes antiquae* pariter ac *novae*, sive conspectum plerorumque, si non omnium, tam veterum quam recentiorum anatomicorum scriptorum, qui a primis artis medicae originibus ad praesentia usque tempora anatomen progenio seculorum, quibus vixerunt, illustrarunt, publicae luci exposui. Ingenue confiteor, complures, quibus inter scriptores anatomicos locus aliquis merito concedendus fuisset, a me omisso esse; Id tamen publice probο mihi dari (quod tamei)
a non-

a nonnullis factum) ideo non decebat, quod nulli OMNES, sed PLEROSQUE tantum promiserim; Si enim fidem publicam dedisset, me omnes ac singulos, qui unquam rem anatomicam sive antiquis sive nostris temporibus excolere cordi habuere, recensitum, promissum cecidisset utique in debitum. At vero cum *plerosque* tantum, non *omnes*, promiserim, fidem datam me liberasse, omnes ingenui rerum harum aestimatores facile largientur. Accedit, rem litterariam sua natura ita comparatam esse, ut nunquam aliquid perfecti omnibusque numeris absoluti sperari possit, in hoc potissimum studii genere, quod, quia cum taedio & incommode non paucis inevitabiliter coniectum est, a plerisque negligitur, illis praecipue, qui, sine anatomes ope prixin clinicam recte ac feliciter exerceri posse, temere sibi persuadent. Quot praeterea scripta irreparabili damno flammis olim periēre? Quot eximii codices in exterorum bibliothecis delitescunt, qui in hunc usque diem nostram ad notitiam nondum pervenerunt? Oporteret studii hujus litterarii fautores ac promotores iter in cultiora Europae regna, Galliam, Italiam, Hispaniam, Angliam, Germaniam Belgiumque foederatum suscipere, scrinia & bibliothecas publicas ibi excutere, &, quod

quod huc usque ignotum nobis permanſit, publicam
in lucem protrahere. Ita enim nullum foret du-
biū, quin res publica litteraria insignia, & quae
in hac rerum humanarum imperfectione sperari
licet, augmenta eſſet captura. Neque vero hic
reticendum eſt, quod, quantum mihi quidem
conſtat, pauci admodum fuerint, qui ſtudio huic
litterario ex professo ſeſe adplicuerunt. Multa
veterum anatomicorum nomina, tanto vero ma-
gis illorum scripta, absolute ignoraremus, niſi
Galenus & nomina & fragmenta quorundam ſuis
in scriptis conservaſſet posteritatique comen-
daffet. Multum quoque lucis historiae litterariae
attulit biga virorum, in antiquitatis ſtudio peri-
tissimorum, OLAUS nempe BORRICHUS &
HERMANNUS CONRINGIUS, qui, licet fervi-
dam inter ſe mutuo habuerint controverſiam de
antiquorum, in primis *Aegyptiorum* monimentis
litterariis, non medicinam tantum generatim, ſed
& *anatomē* ſpeciatim concernentibus, multa ta-
men in apricum produxerunt, quae aeterno silen-
tio preffa ac tenebris ſpiffiſimis obnubilata man-
fiffent, niſi litis hujus occaſione in lucem pro-
traeta fuiffent. Non minus in *introductione in*
universam artem medicam, quae ſtudio Güntheri
Christophori Schellhammeri neceſſariis additamentis

aucta prodiit, idem *Conringius* ad locupletandan
artem anatomicam symbolam suam contulit.
Quem insuper nostrum latent insignia merita,
quibus universum medicorum ordinem sibi de-
vinxit DANIEL CLERICUS in historia, quam
edidit, medicinae antiqua, in qua certe non pau-
ca veterum monumenta excutiuntur, quae ad il-
lustrandam anatomen non parum faciunt. Optan-
dum solummodo foret, meliorem tutioremque i-
psum viam praemonstrasse, qua recentiorum me-
dicorum res gestae & inventa pari exactitudine e-
narrari sicque historia artis recentior ad haec no-
stra usque tempora continuata legi posset. Acerbi-
us tamen est judicium, quod de hisce CLERICI co-
natibus tulit JOHANNES FREIND, in historia me-
dicinae, a GALENI tempore usque ad initium se-
culi decimi sexti produeta atque continuata, quan-
do ita loquitur: *Ad calcem novae hujus editionis*
(quae prodiit) *specimem quoddam sex & quinquaginta*
paginis constans subjicitur, in quo eadem historia usque
ad medium seculi decimi sexti, breviter continuari
dicitur. Verum illud temporis spatium, utpote an-
norum mille ac ducentorum, nimis amplum est, quam
ut in opusculo tam exili plene describi potuerit; Licet
dimidia ejus pars in vanis obscurisque enarrandis non
fuisse illiterati hominis ac fanatici istius, PARACELSI,
somniis

somniis absunta. Aequa acris est censura, qua eosdem illos CLERICI conatus perstringit. Verba haec sunt: *Utinam, inquit, esset eadem (sententia) quam de historia ipsa jure optimo pronunciavi; sed, ut vera fatear, ita parum absoluta aut elaborata mihi res videtur, ut ibidem multa negligenter, multa perperam dicta existimem.* Hujus vero censurae, nimium quippe acris ac morsicantis reum me non faciam; Id potius agendum ulterius mihi est, ut seriei auctorum, qui historiam anatomes solertius excoluerem, Johannem Douglassium adscribam, qui specimen *bibliographiae anatomicae*, sive catalogum omnium pene authorum, qui ab Hippocrate ad Harvaeum, rem anatomicam ex professo vel obiter scriptis illustrarunt, addidit, cuius novae editioni, quae an. 1734. lucem denuo adspexit, scriptores omisi accesserunt, imo & historia aliorum quorundam anatomes scriptorum, authore Clar. Albino, adjuncta cernitur. Denique locum quendam hic sibi vindicant aliquot Schultzii dissertationes, in academia Altiorffina publice ventilatae, in quibus veterum anatomicorum profectus & inventa ad examen revocantur.

In tanta itaque auctorum, qui historiam anatomes tradiderunt, inopia, manum denuo operi

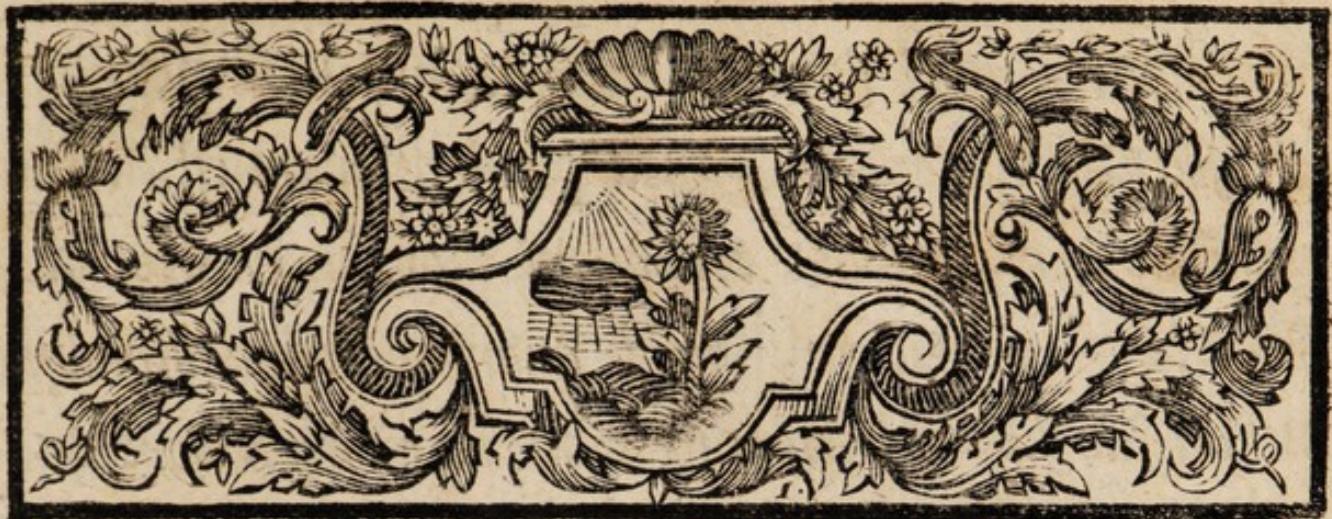
)()

admovi,

admovi, nullisque sumtibus, nullis laboribus percipi, ut, qui adhuc deficiebant & in historia anatomiae olim publici juris facta omitti erant, scriptores undiquaque mihi compararem, ipse perlegerem, quaeque in illis vel noviter detecta vel correcta & emendata deprehendebam, fideliter excerpterem inque usus tam privatos quam publicos converterem. Unde hoc opus priori triplo auctius simul atque emendatius enatum est. Frure illo, Benevole Lector, mihique favere perge. P. P. Francof. cis Viadrum die XIV. Februar. M DCC XXXVIII.

PRAE-

PRAEFATIO HISTORIAE ANATOMIAE PRAEMISSA,

Qui ad historiam litterariam exornandam animum adjiciunt, rem odii invidiaeque plenissimam adgrediuntur; Nam si quae ulla in re, certe hic duobus extremis ut plurimum peccari solet: Nempe aut promiscue & indiscriminatim omnia adprobantur, quod sycophantis & adulatoribus facere solempne est, aut omnia temere

rejiciuntur, quod sciolis & ridicule ambitiosis familiare esse solet, vel denique, quod prudentiorum est, rationalia de scriptoribus, eorundem moribus & operibus, ferenda sunt judicia, quod quam odiosum simulque invidiosum sit, neminem in hodierna morum corruptorum perversitate latere posse arbitror. Antiquissimum enim simulque verissimum est proverbium: **VERITAS ODIUM PARIT.** Multos philautia ita in transversum egit, ut nihil rectum verumque putent, nisi quod ab ipsis proficiscitur. Alii praejudicatarum opinionum & hypothesium semel receptarum auctoritatibus adeo mordicus inhaerent, ut, quod huic modulo adcommodari non potest, superciliosè contemnant, rejiciant & secundum Alexandrum Massarium malint cum Galeno errare, quam cum aliis sapere; Alii vero ad exemplum Stoicorum patriam potius quam sectam suam proderent, vel, quod de sophistis Galenus adseruit, satius esse ducerent, patriam prodere, quam aliquod receptorum dogmatum deserere; Quo hominum genere

genere nullum novi stultius, perniciosius vel pestilentius. Quamvis itaque natura non usque adeo stupidi vel ab omni sano sensu derelicti simus, quin haec qualiacunque incommoda, cum hoc scriptionis genere quasi inevitabiliter conjuncta, facile praevideamus: Non tamen propterea a proposito semel coepto nos deterreri patiemur vel animum timide despondebimus, verum potius lectorum judicio nos animo imperterritio exponemus, composituri nos ad similitudinem Apellis, qui pone tabulam suam callide latebat, & praetereuntium censuras, cibrationes & judicia patienter audiebat: Similiter nos prudentiorum judicia, imo & pro re nata, acerbiores censuras, si tales promeruerimus, non timebimus, multo minus aegro animo feremus, imo potius eo omnes nervos intendemus, ut errores nostros, si quos commiserimus, sicuti talibus in rebus nihil a nobis humani alienum esse putamus, sollicite corrigamus. Sciolos vero taliumque rerum, historiam litterariam medicam concernentium non sufficienter

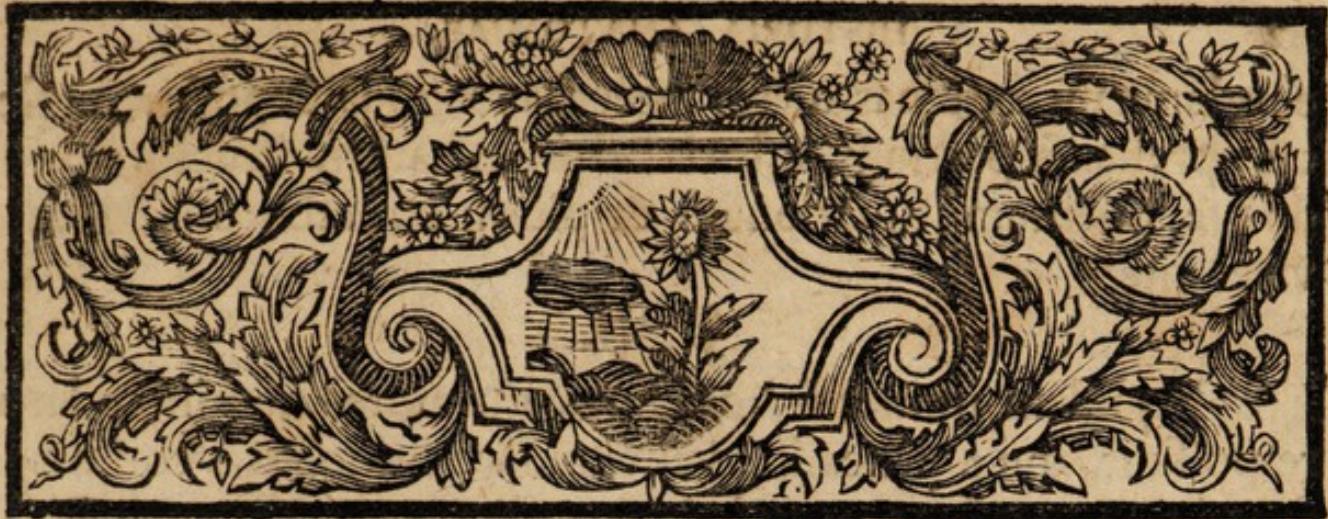
peritos, humaniter simulque obnixe rogatos volumus,
ut a refutatione vel censura acriore abstineant, ne
necessitas nobis incumbat ipsis adclamandi illud Apel-
lis: NE SUTOR ULTRA CREPIDAM;
Vel plane acerbioribus cribrationibus ipsos castigandi
& in semitam rationis reducendi. Calumniarum in-
fensissimus sum hostis, omnis contra veritatis aman-
tissimus; Et sicuti adulandi artem non didici, nec
discere unquam volui: Ita contra libertatem sentien-
di tanquam bonum inestimabile semper magni aesti-
mavi. Qui aura populari regi sese patitur, vel ju-
dicia vulgi metuit, ad scribendum (in hoc potissimum
genere) prorsus ineptus est. Qui laudes non meren-
tur, a me etiam nullas expectabunt; Qui vero talibus
digni sunt, per me debitum suis encomiis non priva-
buntur, quod tamen sine omni fupo & verborum le-
nociniis fiet: Quia nullum unquam hominum genus
majori mihi abominationi fuit, quam adulatores &
parasitae, quam artem si calluissem, aut pro more
seculi

seculi callere voluisse, aliam procul dubio faciem jam dudum habuisset fortuna mea: Nam vero ab omni partium studio & foeda adulandi libidine alienissimus semper fui. Interim, ut ad rem ipsam jam accedam, eo praecipue propositum meum tendit, ut, cum multos egregios viros certatim hactenus observaverim laborasse in excolenda historia litteraria variae & omnigenae eruditionis: Deprehendi, solos fere medicos otio indulgere, paucis quibusdam exceptis, qui tamen vel fragmentis suis orbi erudito non satisfecerunt, vel alphabetica sua simplici recensione praeter auctorum nomina & librorum titulos variasque corundem editionum formas nihil nobis enarrarunt. Nobis proinde aliam plane viam ingredi utile & necessarium visum fuit, totius medicinae & omnium ejus partium adcuratam historiam tam antiquam quam recentiorem pandere, & quidem non solummodo, ut auctorum vitas & scripta, prout serie naturali temporis nobis occurrent, sed & potiora illorum inventa, singulares hypotheses, controversias

versias & alias memorabiles hoc pertinentes circumstantias ordine recenseremus. Placuit autem initium facere ab historia ANATOMIAE, tanquam fundamento totius artis medicae, quam brevi historia Chirurgiae, & suo tempore Pharmaciae, Botanices &c. excipiet. Quibus omnibus secundum partes, in quas universum medicinae corpus dispesci consuevit, ita expeditis, ad pandendam totius artis historiam universalem, si DEUS vitam atque sanitatem concesserit, accedemus, hoc unicum duntaxat a celeberrimis quibusvis artis nostrae antistitibus, ubicunque locorum degant, expertentes, ut, quibus otium est, in communem Reipublicae medicae salutem, ad promovendum tam utilem finem, collaborare non dedignentur. Vale hinc, Benevole Lector, nobisque ac proposito nostro fave. Dabam Hal. Magdeb. die I. dec.

1712.

INTRO-

INTRODUCTIO
IN
HISTORIAM ANATOMIAE,
A PRIMIS ARTIS ORIGINIBUS AD
NOSTRA USQUE TEMPORA CONTINUA
SERIE DEDUCTAM.

§. I.

Qui artem medicam suis Auditoribus digne ac fructuose tradere cupiunt, ab Anatomia tractationis exordium faciant necesse est; Haec enim fundamentum totius artis constituit, quo ignorato vel neglecto reliquam aedificii molem labilem fore ac ruinosam, quilibet facile comprehendit: Hinc relatum legimus, solemnem hancce consuetudinem jam antiquissimis temporibus in schola usque Asclepiadea viguisse, & tyronibus artis topographiam corporis humani *δεικτικῶς* demonstratam & partes

A

eiusdem

ejusdem tam externas quam internas sensibus expositas, ut sic, comprehensa partium historia, deinde earum structuram indeque fluentem functionem & usum eo rectius addiscere valerent.

§. II.

Evidem moderni Academiarum mores neminem latere possunt, qui a prisca illa venerandae antiquitatis consuetudine in eo recedunt, quod Anatomia susque deque habita, in tradenda doctrina medica illotis statim manibus ruant ad Physiologiam, quae vi vocis nihil est aliud, quam discursus de natura ejusdemque effectibus in corpore humano. Cum vero, quicquid demum Natura in corpore suo agat, per organa corporea illisque convenienter & congrue operetur, manifestum utique est, partium tam fluidarum quam solidarum, quippe quae nil nisi mera organa sunt, notitiam prae-requiri, antequam, quid per talia organa, quo ordine & successu temporis organis talibus convenienter operetur natura, tyronibus artis declarari queat. Quomodo vero laesiones talium partium p. n. intelliget, qui earundem structuram s. n. haec tenus nondum intellexit? Et quomodo earundem restitutionem in integrum suscipiet, cui ordinaria dispositio, a qua in alienam constitutionem descivit, ignota est?

§. III.

Nihil autem hic repugno illis, qui serio (a) objiciunt simulque dolent, Anatomiam hodie non solum mera *ἀλλοτρία* & a

(a) Digitum intendo in Celeb. STAHLIUM, qui haec talia modernis *Anatomies* cultoribus, non certe joculariter sed serio ob-jecit, graviter adserendo: Hodiernae anatomiae, quam ope-rosa & curiosa quin *sublimis* etiam nonnullis videatur, nullum vel saltem exiguum esse usum in medicina: Ita enim in pro-grammate publico, quo *Anatomiam anatomiae seu demonstrationum*

& a medico scopo longissime recendentia tractare, sed & metas curiositates, minutias & subtilitates supervacuas ingenti studio consectetur, cuius generis sunt, vasorum minimorum & vix sensibilium reptatus & inextricabiles ramifications

A 2

per

*E*s inventionum anatomicarum seriem & usum ordiri & prosequi significat, loquitur: *In scenam bodie protrahitur ita verspellis* (anatome) *ut pingi, singi non desinat, & sepe de fibra ita in diversum torqueatur, ut inter affirmativam & negatiuam discerpenda videatur.* *Visu, millies Argo oculatior, gustu omnem simiam superans, infinitorum saporum interpres, tattu vero ita exquisita, ut stipes contrastat aranea, certe trockleas, spiras, vectes, helices fibrarum, imo poros palpans, secans, separans.* Hic tamen praeposterus artis optimae usus vel potius abusus non impedivit STAHLIUM, quo minus veram illi dignitatem, nobilitatem & praestantiam adsereret, dummodo suam intra sphaeram modeste se se contineret. Ita enim epistola, disputationi de *medicina medicinae curiosae* adnexa, ingenue fatetur: *Physica* inquit, quae talis, *anatomia operosior, chymica, phytographia* in suo ordine atque loco disciplinae sunt, a nemine prudente contemnendae; Sed, ut programmate, quo *vindicias theoriae vere medicae* sifit, circa finem prudenter monet, tales desiderat *anatomem*, quae *physiologiae vere medicae* praeluceat; Cum enim *physiologia* versetur circa usum partium, eo ipso vero supponat utique notitiam partium vel praeviam vel conjunctam: Ex his vero partibus solidarum numerus, consistentia, figura, situs, connexio, ANATOMIA: Crasis autem fluidarum CHYMIA ex parte nitatur: Perspicuum est, demonstrationes ex *anatomia* & *chymia* ad *physiologicam notitiam* maxime utiles esse ac necessarias. Id sibi dictum esse putent, qui nescio quam sublimiorem hodie *anatomem* crepant, quae, quo minus res in sensus incidentes tractare cordi habet, eo etiam a scopo vere medico alienior merito judicanda est. Imo idem illud ad animum serio revocent, qui contemptoribus artis anatomiae virum Celeberrimum praeter meritum adnumerârunt.

per viscerum parenchymata, fibrillarum musculum componentium numerus, ordo, series, figura & magnitudo, glandularum pororumque in glandulis, incernicula veluti aemulantibus figura & constructio singularis, pro transmittendis, colandis ac secernendis certis tantum humoribus, ejusque farinae plura, quae omnia, si perita tandem atque circumspeta cheiragogia dextre evolvere & in apricum deducere liceret aut omni modo possibile esset, vix tamen luculentior fructus, quam ludibrium aut potius spectaculum sensuum sperandum inde foret. Nihil, inquam, talia objicientibus repugno; Quis enim, talia vere ita sese habere, ignorat? Interim tamen cavendum, ne, quod antiquitus jam fecerunt *Methodici*, quorum *Thessalus* caput erat, in alterum extremum prolapsi, nobis aliisque persuadeamus, humani corporis secundum partes suas, qua interiores qua exteriores, contemplationem futuro medico inutilem esse; Sciendum potius est, nos, Anatomiam hic tanquam fundamentum totius artis commendantes, longe eminentiorem illius usum praefixum nobis habere, nempe, ut mediante illa adprehendatur historia partium & organorum humani corporis, situs viscerum eorundemque cum aliis partibus connexio & praecipue constructio organico-mechanica & mutua illius ad effectuum determinationem & varietatem proportio agnoscatur, indeque potissimum usus, in ipsa aliquando medicina & chirurgia deprehendendus, addiscatur.

§. IV.

Quae omnia si recte aestimentur & ad animum debite admittantur, facile patebit, Anatomiam *vel* circa solas tantum *εγχειρίσταις* seu *dexteritatem secandi corpora versari*, quo sensu Galenus distinctos scripsit commentarios de *exercitiis* seu

seu *administrationibus Anatomicis*, vel simul intendere, ut peritiae tali secandi ipsae quoque partes tam externae quam potissimum internae innotescant & numerus, figura, situs, conexio & constructio seu texturae varia conformatio, pro futuris usibus tam *medicis* quam *chirurgicis* sensibus exponantur, vel altero simul oculo respicere ad *usum* & *functionem* talium organorum declarandum, quod in distinctis iterum commentariis de *usu partium* Galenum fecisse novimus.

§. V.

Simul vero etiam adparet, ejusmodi sectionem administrari vel in *corpore vivo* (animalium nempe viventium) vel in *mortuo*, hominum scilicet, vel violenta morte peremptorum, vel certis morbis denatorum; Ex quo ultimo praecipue respectu *Anatomia* vere *Practica* exurgit, cuius ope talia saepius deteguntur, quae ante sectionem vix ulli in mentem venerant, quaeque unico ita obtutu innumeras speculations, quae ante sectionem ad ravim usque indecoro & molesto fervore defendebantur, pessundant & evanidas reddunt. Harum sectionum beneficio hic deteguntur polypi aliaeque excrescentiae peregrinae, alibi ulcera vel apostemata, hic calculi, alibi vermes &c. Inde tandem enatum est egregium illud Theophili Boneti opus, quod *Sepulchretum* suum vocat, quodque omnes boni in summo habent pretio. Optandum profecto foret, Proceres Imperii Romano-Germanici Professoribus medicinae in Academiis Germaniae similem libertatem indulgere, qualis Rex Christianissimus, quisquis tandem alio intuitu fuerit, vel Belgii foederati Ordines, sicuti non sine grata animi oblatione, quamdiu inter Belgas versatus sum, recordor, suis liberalissime concedunt, in secundis **cadaveribus** hominum, in nosocomiis publicis

defunctorum. Sed (b) quis vivet, quando ista fient, aut
votorum nostrorum participes erimus?

§. VI.

Ast propositum nostrum hac vice non patitur, in haec omnia prolixius diffundi; Nostra enim intentio eo tantum tendit, ut tyronibus artis brevem atque succinctam exhibeamus historiam illorum scriptorum, qui *rem anatomicam* a primis artis incunabulis usque ad praesentia nostra tempora suis operibus & lucubrationibus illustrarunt: Quo ipso obviam procedere laboravi meis meorumque Auditorum desideriis, qui, quotiescumque collegia anatomica aperienda fuerunt, toties defectum illum sufficientis historiae litterariae scriptorum anatomicorum mecum agnoverunt & conquesti sunt. Quo proinde in negotio ut & illis & mihi ipsi satisfacerem, adversaria mea, quae otio litterario indulgens ex lectione Auctorum collegeram, in ordinem redigere & primum in calatum dictitare cœpi, deinde vero laboris hujus pertaesus plane praelo submittere decrevi, sperans, me hoc ipso, si non apud omnes, bonos tamen, aequos & cordatos rerum judices aliquem

(b) Quod tunc temporis, cum haec scriberem, in votis habebam, id hodie munificentia singulari Regis nostri indulgentissimi in terris Prusso-Brandenburgicis, non sine laetitiae sensu adimpletum esse video. Non enim solummodo in sede Regia magnificum exstructum est *theatrum anatomicum*, in quo cursum suum facere coguntur, qui ad poliatrorum vel physicorum provincialium officium adspirant, vel praxi medico-clinicae se adcingunt: Sed & *Collegia medica provincialia* sunt erecta, quibus corpora mortuorum, qui publicis sumtibus in nosocomiis alebantur, cultro anatomico submittere licet. Neque dubium est, quin laudatissimum hoc ac vere regium institutum plures alii Principes suis in ditionibus sint imitaturi.

aliquem adsensum & gratiam meritum: Quid enim nasutuli quidam clanculum machinentur, ut ipsi soli emergant, nullo numero habendum esse existimo, praesertim ubi hujus suae in judicando facilitatis ac temeritatis semel atque iterum promeritas poenas subierunt; Ut mirandum potius sit: PISCATOREM ICTUM NON SAPERE. Quid vero non audet gloria & temeraria Juventus?

§. VII.

Hisce interim ita constitutis, nemo, opinor, fuerit, qui in pejorem partem interpretabitur, quod promiscue ad hanc classem auctorum anatomicorum retulerim, tam, qui in solis administrationibus anatomicis tradendis occupati fure, quam etiam, qui in historia partium earundemque usū evolvendo laborarunt, sive hanc notitiam adquisiverint per Zootomiam seu animalium tam vivorum quam enectorum sectionem, sive demum per cadaverum humanorum, certis morbis denatorum, apertione. Cum enim omnes aequo jure huc pertineant, nemo propterea aliquem sibi scrupulum injici patietur.

§. VIII.

Quamvis enim non sim nefcius, anatomiam intra limites suos stricte sese continentem, praeter numerum partium, tam solidarum, nempe ossearum & cartilaginosarum, quam solidescentium, nempe membranoso-musculosarum, tendinosarum, nervearum, ligamentosarum imo & vasculosarum, arteriarum, venarum, lymphaeductuum &c. figuram, situm, connexionem mutuam, indeque hauriendam mutuam communicationem ejusmodi partium vix aliud quicquam pro scopo suo habere: Desiderant tamen plerique, nimis sterilem, molestam ac taediosam fore ejusmodi tractationem,

nisi

nisi simul ad texturae organorum indagationem indeque fluentem usus atque officii determinationem digrediendi licentia concederetur. Quo intuitu nemini grave videbitur, si *anatomiam aliam physicam*, aliam vero *medicam* nuncupemus.

§. IX.

Quae cum ita, sicuti dictum est, comparata sint, cur tanta cum *ἀνατομίᾳ* laboraremus in distinguendis atque a se mutuo secernendis illis scriptoribus, qui vel sola tantum exercitia anatomica, vel una cum illis etiam historiam partium tradiderunt, vel cum omnibus illis etiam simul usum earundem sibi declarandum elegere. Recenseamus potius illos, prout serie naturali temporis nobis occurrit, parum morantes, in quocunque demum dictorum operam suam collocaverint.

§. X.

Vetustiorem uti totius medicinae, ita potissimum *anatomiae* scriptorem praeter Hippocratem Coum vix reperiemus; Id quod tamen non ita intelligendum est, quasi ante Hippocratis tempora nemo fuerit, qui vel medicinam vel *anatomiam* excoluerit: Contrarium enim ex ipsis antiquorum testimoniis satis probavit & proinde altius origines *anatomicas* repetendas esse existimavit *Philippus Jacobus Hartmannus*, Phil. ac Med. D. hujusque olim in *Academia Regiomontana* PP. Ord. qui *exercitatione*, quatuor *disputationibus* eruditorum examini publice expositis, comprehensa, primos & reconditos artis anatomicae natales ex antiquitatis monumentis magna non minus industria quam eruditione evolvit atque conspiciendos exhibuit: Pro quo vere aerumnoso labore eo maiores ipsi gratiae habendae sunt, quo pauciores fuere, qui illum in se suscipere fategere. Jucundum est, *primordia*

artis

artis, quae nondum ulla turpavit ambitio, quaeque nuda veluti conspicienda sese praebat, minusque suo in habitu varietatis habeat, solertius eruere. Jucundius est, ex ortibus successus, ex successibus incrementa, ex incrementis decrementa rursus, atque continua rerum successione alias ex aliis vicibus vicissitudines cognoscere, sicuti Auctor ipse in praefatione loqui amat.

§. XI.

Verum, ut praeter jucunditatem ac delectationem etiam utilitati consulatur, placet singulas istas exercitationes breviter percurrere, ac praecipua rerum momenta fideliter inde excerpta hic in compendio sistere. Hae igitur exercitationes novem constant *capitibus*, in quorum *priore*, indicato ortu, anatomicae cum aliis artibus atque scientiis communi, inquiritur in causas, quae hoc studium antiquitus negligi fecerint, quae sunt: *Quod viva quondam mactare plerisque religio, cadavera vero vel contingere nefas, vel lacerare, scelus fuerit.* Ex quo vero victimas DIIS offerre, atque adeo animalia mactandi invaluit consuetudo, abesse vix potuit, quin aliqua, licet rudis anatomices forma sensim subnasceretur. *Quis enim tam simplices & ab omni sanae rationis usu ita remotos sibi fingat ejus temporis homines, quin sacrificia facturi, ex inspectione extorum ea in usus suos transtulerint, quae vel ad historiam vel ad usum partium pertinebant?* Unde & philosophis & medicis *extispicina* fuit citata, ut ex ea *anatomicen* primos suos hausisse natales, luculenter constaret.

§. XII.

Ut vero distinctius pateret, quid potissimum *extispicinae* deberet *anatome*; Hinc secundo capite specialius indicat, comoda illa non in eo tantum consistere, quod *extispices* nomina graeca aequa ac latina partibus variis imposuerint, sed

B

quod

quod partium animalium dissectione internarum quoque partium cognitioni viam paraverint, imo, quod plus est, in ipsis illis partibus etiam adnotaverint, quid secundum vel *praeter naturam* sese habere, vel plane ceu *insolutum* judicandum sit? Ad quod praestandum diuturno usu ac repetita inspectione attentaque consideratione viscerum opus fuisse, extra omnem dubitationis aleam positum est: Unde apud *Suidam* & *Stephanum* splanchnoscopiae & *splanchnocopi* ac *splanchnotomi* voces occurunt; Ut satis indicetur, non sane obiter, sed summa attentione atque sollicitudine inspexisse extispices interanea, non aliam quidem ob causam, quam ut ex varia illorum habitudine, si vel secundum vel *praeter naturam* sese haberent, vel praeter consuetudinem insoliti quid obferrent, eventura inde praesagirent.

§. XIII.

Duobus proxime sequentibus capitibus, *tertio* & *quarto* id potissimum agit exercitationis *auctor*, ut membra illa interna commemoret, quae ab *extispicibus* fuere observata, sicq; usus *barusplicinae in re anatomica eo evidentior compareat*; Exemplo esse potest hepar ejusque lobus, vesica fellea, cor, pulmo, lien aliaeque partes, quas variis in animalibus lustrarunt *extispices*, eoque ipso rudiorem *anatomes* notitiam sibi adquisivere. Et quis dubitet, quod praeter nudam partium historiam, qualemcunq; quoque manuum promptitudinem atque dexteritatem sibi adquisiverint? Erant enim partes quaedam v. g. cor a *victimariis* eximenda, id quod singulari *έγχειρος* factum esse, locis quibusdam ex *Hippocrate* & *Galeno* allegatis ab *auctore* illustratur.

§. XIV.

§. XIV.

Progreditur hinc *capite quinto* ad *culinariam* veterum, quidve emolumenti in *rem anatomicam*, saltem *rudiorem*, inde redundârit, exacte disquirit. Probabile enim est, coquos, cum tam victimariorum quam lanionum munia expedirent, ab his varias *έγχειρησεις*, animalia mactandi visceraque exigendi, didicisse; Qua etiam de causa coquos ab anatomicis citatos esse, ex variis *Galeni* locis adstruitur, manifesto arguento, illos eo tempore secandi artis haud omnino imperitos esse judicatos. In gente hebraea saltem manifestissimum est, *anatomicen* ad laniones suos retulisse natales; Non enim licebat sancto huic populo aliam DEO immolare victimam, quam perfectam omnisque vitii expertem. Imo, quae in domesticum usum mactarunt animalia, eorum viscera sollicite scrutati leguntur; Quem morem in hunc usque diem pertinaciter observant Judaei, nullum animal mactantes vel comedentes, quod non omni ex parte purum, perfectum omnique labo destitutum fuerit deprehensum.

§. XV.

Visis & consideratis primis *anatomices* incunabulis, pedem promovet auctor *capite sexto* ad ea tempora, quibus cultiorem induit faciem; Id quod circa tempora *Trojana* factum esse, haud contemnendis argumentis adstruit *noster*: Vix enim fieri potuisse videtur, ut chirurgi ejus temporis intelis extrahendis variisque vulneribus curandis fuissent occupati, nec tamen simul insignem in separandis variis partibus C. H. dexteritatem atque peritiam sibi adquisivissent. Quaerit autem hoc loco admodum adposite: Utrum *Aegyptii* prae *Graecis*, an vero *bi* prae *illis* anatomam citius excoluerint? Ac merito respondet: *Graecis* serius prae-

Aegyptiis anatomen esse exultam. Antiquissimus enim apud Aegyptios mos viguit, corpora demortuorum condire; Id quod cum sine lustratione & dissectione fieri non potuerit: Pronum est, inde colligere, peritiam secandi haud vulgarem ipsos sibi adquisivisse; Taceo, *Aegyptiis* potissimum divisionem C. H. in *caput*, *thoracem*, *manus* & *crura* in acceptis referendam esse. Hinc vero demum ad *Graecos* transiit, quorum Philosophi ad Hippocratem usque laudabili studio excoluere *Anatomen*, inter quos tamen *Democritus* palmam aliis praeripuisse videtur, ut tamen, quod *Abderitis* esset exosa, perficere eandem non potuerit. Huic ordini *capite septimo* adsociavit quoque *Hartmannus* primum *Aristotelem*, per quem *anatomica* adolevit, deinde *Erasistratum*, qui ex eadem arte multum sibi laudis comparavit, tandemque *Herophilum*, cui *Galenus* hoc sincerum perhibet testimonium, quod in *dissectionis disciplina* fuerit consummatus. Nec tamen id, quod de philosophis *anatomes* cultoribus dictum, ea ratione intelligendum est, quasi interea medici otiosi fuerint spectatores eorum, quae a philosophis agebantur, imo hi potius *anatomen* sibi propriam fecere; Unde etiam suas scholas, ceu peculiaris disciplina postmodum nacta est.

§. XVI.

Uti vero *anatomicae disciplinae* initia, incrementa & progressus, ex antiquitatis monumentis eruta hactenus exhibuit Auctor: Ita nunc duobus postremis capitibus, *octavo* ac *nono* ejusdem statum nobis delineat, ex quo ejusdem paulatina decrementa aestimari haud difficulter licet. Atro in primis carbone notat *empiricos* atque *methodicos*, quorum illi *anatomicen* admodum contemptim habuere, hi vero, medicinam intra sex mensium spatium addisci posse, impudenter

denter mentiti sunt. Et licet aevo Galeni cura *anatomes* non quidem penitus rejecta fuerit, idem tamen ceu *stator fugientis peritiae anatomicae à nostro* sistitur. Quae vero Galenum insequuta fuere tempora, adeo fuere sterilia, ut nihil fere memoratu dignum de rebus anatomicis proditum fuerit. Nec meliora artis optimae fata fuere *Arabum* aetate, non quod socordia ab adornandis *exercitiis anatomicis* abstinuerint, sed religione Mahomedana, quam plerique illorum amplectebantur, prohibiti, a caedibus animalium abstinuerint.

§. XVII.

Sub finem vero Seculi XV. & initium XVI. solertes quidam viri operi anatomico manum denuo admoverunt, quorum numero *Mundinus*, *Jacobus Carpensis*, *Realdus Columbus*, *Andreas Vesalius*, *Bartholomaeus Eustachius*, *Gabriel Fallopius*, *Carolus Stephanus*, *Platerus*, *Baubinus*, *Laurentius* aliique plures a nostro accensentur. Paucis ut nos expediamus, nulla hac aetate cultioris & eruditae Europae gens fuit, quae non in *anatomes* cultum quasi conspiraverit; *Germani*, *Itali*, *Galli*, *Angli*, *Dani*, *Sueci*, *Belgae* certatim quasi in augendo atque locupletando studio anatomico laborarunt. Solos inde *Russos* cum *Aethiopibus* & *Sinensibus* inde excipit; De *Russis* speciatim ex *Olearii* itinerario probat, quod ab *anatomia* & *sceletis* abhorreant; Aliter vero absque dubio sentiret *Hartmannus*, si hodie viveret: PETRI enim Magni Russorum Imperatoris munificentia vere regia factum est, ut *thesauri Anatomici Ruyschiani*, magna pecuniae summa cöemti, *Petropolim* fuerint translati; Qua in sede Imperatoria ejusdem Russicae Majestatis auspiciis hodie pari dexteritate *demonstrationes anatomicae* instituuntur, sicuti in ulla alia Europae universitate hucusque adornari consueverunt.

§. XVIII

§. XVIII.

Erutis hoc modo ex fontibus antiquitatis primis *scientiae anatomicae* originibus, accingit se *auctor* ad confutandum ac diluendum ea, quae contra *peritiam veterum anatomica*m in genere adferuntur; Cujus generis sunt: *Antiquos non omne animalium genus cultro lustrasse*, speciatim vero in *corpore humano* eiusmodi lustrationes nunquam instituisse; Eos nec *rationem subjecti* nec *elegantiam demonstrationis* attendisse; *Talibus adminiculis & instrumentis, quibus bodie instructi sumus*, illos fuisse destitutos, & quae sunt ejus generis plura, ex quibus omnibus tandem sic concludit: *Veterum anatomicas operas neque arte rudes neque ingenio minores his proximorum seculorum in hoc genere studiis aestimandas*: Cum constet, nec occasionem nec animum illis defuisse, quin per *omnia animalium genera cultro gravarentur anatomico*, ut *naturam penitus intropiciendam repanderent*.

§. XIX.

Nimium itaque in venerandam antiquitatem eorumdemque rem *anatomicam* injurii sunt, qui totam illam epocham *ab orbe condito per integras sex & triginta secula & dimidium ad Alexandri M. imperium usque effluxisse* putant, ut tamen vel nihil vel exiguum saltem *anatomico* in studio praestitum esse adpareat. Primo enim fidem omnem humanam superat, toto hoc temporis intervallo tanta ignavia atque socordia laborasse homines, ut, cum alias artes atque scientias magna solertia excolerent, solam *anatomen* neglexerint nulloque numero habuerint; Quod vel sola *extispicina*, ad notitiam C. H. partiumque ejusdem tam externalium quam internalium perveniendi, occasionem praebere potuerit imo debuerit: Cum *extispicum officium* praeter alia in eo consisteret, ut, quid *secundum*, quid *praeter naturam* vel plane *infilitum*

litum esset, adcurate perpenderent: Id quod praestare neutriam potuissent, nisi statum C. H. naturalem & ordinarium probe cognitum atque perspectum habuissent.

§. XX.

Deinde vero, quod (c) *Aegyptios* speciatim attinet, nullum dubium est, quin ipsi illi, qui in *physiologia, pathologia, materia medica, methodo medendi imo therapia ipsa tam medica quam chirur-*

(c) Plerique de peritia anatomica *veterum Aegyptiorum* tam abjecte sentiunt, ut, si, quae ab illis hac de re traduntur, vera essent, vix lanienae comparari mereretur. *Hermannus Conringius*, cui universa Aegyptiorum sapientia vel suspecta vel plane magica superstitione contaminata videtur, fateri tamen coactus est, quod, cum *artem facturo necessaria sit corporis humani notitia, non certe proletaria, sed quae dissectione comparetur, idem quoque Aegyptiis visum;* Et argumento id in primis esse studium illorum, quod huic rei ab illis est impensum. Daniel le Clerc in *historia medicinae* part. II. Lib. I. Cap. III. p. 298. etiamsi inficias ire vix ausit, ex balsamatione corporum in anatomie antiquissimam illam gentem proficere aliquid potuisse; Negat tamen, quod, cum leges obstant, curiositati suae omnino satisfacere potuerint. Verba ejus haec sunt: *Il est vrai, qu'en Egypte l'on avoit accoutumé des long-temps auparavant d' embaumer les corps morts, ce qui ne pouvoit se faire sans les ouvrir; Aussi Galien avoue-t-il, que cette coutume pouvoit avoir fourni aux medecins de ce pays la une occasion favorable de s'instruire. Mais, (Sic enim pergit Clericus,) comme il n'y a pas d'apparence, que ceux, qui travalloient a ces embaumemens, osassent satisfaire entierement leur curiosité, ni fouiller aussi avant, quil il auroit été nécessaire dans les corps humains, que l'on regardoit comme quelque chose de sacré: L'anatomie ne put pas s'être beaucoup avancée, pendant que l'on n'avoit pas d'autres moyens, que celsi là. Il falloit nécessairement avoir des cadavres, sur lesquels on put tout entreprendre. Huic congruit alias locus, qui pag. 713. in notula * circa finem reperitur,*

chirurgica imo pollinctura tam laudabiles fecerant. progressus, anatomen solam reliquerint incultam. Ipsi Reges, Eusebio teste, antiquissimis hisce temporibus, rei medicae operam navaſſe leguntur, imo secundum Plinii irrefragabile testimonium, iidem Aegyptiorum reges corpora mortuorum, ad morbos cognoscendos, consecasse dicuntur. Memoratur in primis Eusebio Athostis

ubi inquit Clericus: *Aureste, on voit par ce passage de Diodore, que la pratique des embaumemens, quelque frequente qu' elle fut chez les Egyptiens, ne devoit pas les rendre plus hardis à faire les dissections de corps humains. Si ceux, qui etoient apellez par leur profession à en faire l'ouverture, dans la vuë de les conserver, etoient regalez de coups de pierres par les assistans, à quel peril n' auroint pas été exposé ceux, qui auroint entrepris de dechiqueter ces mêmes corps depuis la tête jusqu' aux pieds, comme il auroit fallu nécessairement le faire pour s'instruire à fond de la nature de toutes les parties, de leur situation, connexion etc. Schultzius histor. Med. Period. I. Sect. I. Cap. III. §. XIII. & sequentibus simpliciter profitetur, se nondum unicum invenisse argumentum, quo antiquis Aegyptiis, ante Graecorum adventum res suas sibi habentibus, aliquod praeclarum meritum de anatome vindicari possit. Hujus vestigia permit Gottlieb Stolle in introductione in historiam litterariam medicinae, qui quidem concedit, eos, qui circa balsamacionem corporum mortuorum versati sunt, qualemcunq; notitiam de situ ventriculi, hepatis, lienis, renum, pulmonis aliorumque viscerum adquirere sibi potuisse, eximie autem falli, qui propterea anatomicam quandam peritiam vindicare ipsis vellet: Quia alias sacrificuli ethnicorum, imo ipsi plane laniones anatomicorum seriei essent adscribendi. Simili plane ritu de anatome Aegyptiorum ratiocinatur Bruckerus, qui, quasi rem omnem fundamentaliter exploratam haberet, audacter scribit: Scientiam illorum anatomicam illa lanionum vix perfectiorem vel meliorem fuisse. Hisce omnibus jungimus tandem Johannem Junckerum, qui in conspectu physiologiae medicae atque hygieines in forma*

Athostis sive Athostas quidam, qui *libros anatomicos* scripserit, additque auctor *antiquatum anatomicarum*, cuius dissertationes antea in *synopsi* exhibuimus, quod ex *Jul. Africano* id *desumserit*, qui *Manethonis*, sacerdotis *Aegyptii* libros excerpens, haec reliquerit: *Ἄθωσις* - - - Ἡ Φερούται βιβλοι ανατυπωναι; *ιατρος γαρ ην.*

§. XXI.

Verum sunt, qui cum *Conringio*, strenuo illo *antiquatum Aegyptiacarum* irrisore, ea omnia, quae de libris *Athostis* anatomicis antea retulimus, *fabulosa esse* credunt; Quasi unus hujus viri auctoritate omnis fides historica niteretur.

C

Non

tabularum haud ita pridem in publicum emissi, ingenue quoque fassus est, *exiguam anatomes peritiam fuisse* Aegyptiis, imo libros *Athostis* regis anatomicos ab antiquitate esse confitos, *Plinii narrationem esse incertam & luculentum inscitiae illorum anatomicae testimonium adferri* ab *Herodoto Libro II. p. 136.* Quae omnia licet hac vice suo loco lubens relinquam, non possum tamen, quin hisce omnibus *Olaum Borrichium*, virum in omni antiquitate versatissimum opponam, qui non modo disertis verbis enunciavit, *primos hominum Aegyptios ad descendum ex anatome naturam interiorem animalium industrias suam laudabili ausu contulisse & primos hominum humana viscera ad morbos investigandos aperuisse*, sed & luculentum *Manethonis apud Eusebium Pamph. in Chron.* testimonium de *Athosti*, antiquissimo Rege Aegypti, non ex faece, sed ex archivis depromptum esse, adserere haud dubitavit. Et quamvis hanc *Borrichii* adsertionem vel *fabulosam* vel risu dignam esse existimaverit *Conringius*: Recte tamen regessit *Borrichius*, multos alios libros pro *fabulosis* habendos vel ridendos esse, si ad condemnandum sufficeret, *ab alio non memorari*, quo in primis argumento usus est *Conringius*, acerrimus *Borrichii* insectator. Reliqua, quae ab aliis pro imminuenda, quam in anatomicis sibi adquisiverunt, fama, adferri in medium solent, vix refutatione digna sunt.

Non autem veritatis studio, sed solo contradicendi pruritus ductum Conringium tam illustria veterum testimonia suscep-
ta reddidisse, ex ipsis ejus verbis, quae de *hermetica medicina* Lib. I. Cap. X. attulit, perspicuum est. Ita enim inquit: *Sed hoc* (quod de *Athosia* modo retulimus) *FORTASSIS est fabulosum.* Certe talis libri nusquam alibi fit mentio: *Eoque nec a nobis vel in laudem vel in vituperium ejus dici quicquam potest.* Et paucis interjectis, modestia fere omni deposita, sic pergit: *Quae tanquam ab Aegyptiis accepta narrantur, plane stulta sunt & inepta.* Verum acri, quam optimo jure meruerat, censura perstringitur à *Borrichio*, viro antiquitatum peritissimo: *Quasi vero,* inquit, *gravius quicquam in vituperium ejus (Manethonis apud Eusebium) dici posset, quam illud: Esse fortasse fabulosum. Quot libri fabulosi erunt, si ad condemnandum id satis sit, ab alio non memorari?* Constat autem, docente Eusebio, Manethonem *ex archibus huius, non ex face.* Quam indignum vero sit *Conringiano* nomine hoc judicium, illud FORTASSE satis indicat. Ut vehementer miremur, quā fieri potuerit, ut magnum nihilominus pretium in eo nonnulli reposuerint, sibi aliisque persuadentes, *quanto plausu eruditissimus quisque hanc Conringii admonitionem exceperit;* Quam tamen quivis imperitiae plebis suppeditare potuisset. Si enim cum fide historica ea ratione agi liceat, quid tandem credendum? Annon eodem jure de illis, quae C. Nepos de vitis Imperatorum & Q. Curtius de rebus gestis Alexandri M. retulit, dicere integrum erit; *Esse totum hoc FORTASSE fabulosum;* Non miror autem, Conringium usque adeo dubitanter de *Athosia* locutum esse, qui *Hermetem Trismegistum* unquam fuisse, dubitavit, aut, si extiterit, magum vel daemonem fuisse, improvide adseruit, à *Borrichio* propterea paulo acerbius castigatus. His tamen omnibus nullo numero habitis, sunt, qui, ad absurdita-
tem

tem testimonii adeo luculenti augendam, audacter scribunt: Quod ad *Manethonianam fabulam*, ut illi rentur, reprobandam, sufficiat, audire, hujus *Abbotis*, primi scil. anatomici scriptoris Aegyptii aetatem mille & fere trecentis annis superare mundi creati tempus, quod Moses *Geonievos* indicaverit; Quam tamen monstrosam opinionem Chronologis discutendum relinqu.

§. XXII.

Converto me potius ad alterum aequum luculentum testimonium *Plinii*, qui, in Aegypto *reges corpora mortuorum ad scrutandos morbos insecurisse*, perhibuit: Quod, cum tanta luce radiet, ut nullum dubium admittere queat, ex eo tamen infringere nonnulli moliuntur, quod ad recentiora pertineat tempora, & de illis *Lagidis* sive *Ptolomeis*, qui medicorum industriam amplissimo favore foverint & excitaverint, sit intelligendum; Cum alii longe rectius id de antiquissimis temporibus, ante conditam Alexandriam intellexerint.

§. XXIII.

Quid de *pollinctura* Aegyptiis usitata dicam, quae certe rem eorum anatomicam haud parum juvit atque promovit? Quanquam enim alii aliter de hisce profectibus sentiant, ipse tamen *Conringius*, veritate rei convictus, dicere ausus non est, nihil prorsus hujus doctrinae eos (Aegyptios) tenuisse; Quum enim, inquit, *laniones* continuo usu aliquid addiscant eorum, quae ad corpora brutorum attinent, quidni & hi pollinctores quaedam addidicerint? Nec obstat, *paraschisten*, secundum *Diodori* testimonium, quam primum *abdominis* tantum, quantum lex jubet, dissecuit, ex templo aufugisse, persequentibus eum, quotquot adsunt, cum lapidum jactu & execrationibus, ac si piaculum in ipsum avertant; Id inquam, nihil obstat: Cum in hunc usque diem contu-

meliis & probris, &c, si per leges liceret, forte etiam lapidum ja&t;tu & execrationibus ignara plebs eos adficere soleat, qui in secundis corporibus hominum versantur, qui tamen propterea à tam laudabili studio sese avocari neutquam patiuntur. Quid? Quod silentium antiquorum scriptorum nullum solidum suppeditet argumentum, ex quo inferri valide licet, omni scientia anatomica *Aegyptios* fuisse destitutos.

§. XXIV.

Denique (d) meum quoque feci argumentum, quod ab *Agyptiorum* consuetudine depromptum est, secundum quam, teste *Plutarcho* sept. sap. convivio p. 148. *sceleton mensae convivantium* inferre eosdemque hortari solebant, ut meminerint, se non ita multo post tales fore. Nec ab hac sententia facile me dimovebunt difficultates, quae ex (e) *Plutarcho* & *Herodoto*, quem ille ante oculos habuisse dicitur, ab aliis in medium producuntur.

ille

(d) Vid. not. (e) pag. 116. & 117. Period. II. hist. Med. Universal. & histor. Anat. §. X. p. 9.

(e) Cum sententiae contrariae patroni facile animadvertant, haud exiguum momentum accessurum interpretationi *Xylandi*, si vocabulum *sceleti* sensu technico à *Plutarcho* adhibitum esse, probari posset; Omnes movent lapidem, ut *Xylandi* glossema, quod *intempestivum* vocant, falsitatis convincant. Eum in finem *Plutarchum* committunt primum *Plutarcho*; Quod enim is libello, *septem sapientum convivio* p. 148. Τον Ἀιγυπτίου σκελέτον dixerat: Id eundem *Symposiacor.* VIII. p. 736. de cadervere, corpore mortuo exposuisse, volunt, atque adeo locum illum ad *osteologiae* ab *Aegyptiis* exultae probationem nihil prorsus conferre concludunt. At vero, quid vetat, quo minus vocabulum *sceleti* pro termino technico, istis etiam etiam antiquissimis temporibus usitato, habeatur & agnosca-

§. XXV.

Nec multum stringunt argumenta, quae in contrarium allegantur, ad scientiam *Aegyptiorum* anatomicam quovis modo extenuandam. Esto, lege publica prohibitum fuisse Aegyptio homini, canem vel aliud tale impurum animal

C 3

interficere

tur? Nam το σκελος, quod ἀπο τε σκελλειν sive σκελλειν, ab arefaciendo, exsiccando nomen habet, os & in pl. σκελη ossa significat; Unde enatum vocabulum σκελετος, i. e. compages ossium aridorum sive exsiccatorum, sive, ut idem *Suidas* interpretatur, cadaver aridum, ὄσταρκον. Quae etymologia altero *Plutarchi* loco, quo, quod σκελετον antea vocaverat, nunc νεκρον, cadaver, corpus mortuum, sed ὄσταρκον, aridum, exsiccatum, solis ossibus artificiose inter se mutuo constans, nuncupat; Et quid hoc aliud est, quam sensu technico à *Plutarcho* acceptum esse sceleti vocabulum? Deinde vero, quod clarissimum; ut putant, testimonium ipsius *Herodoti*, quem *Plutarchum* ante oculos, quasi ipsi testes ejus rei oculati fuissent, habuisse fingunt, attinet, illud eximie pro nostra militat sententia. *Circumfert*, inquit, *vir quidam νεκρον εν σορῷ ξυλινον πεποιημενον* cadaver in loculo jacens, ex ligno fabrefactum, quod & sculpi & pictura quam exactissime assimilatum est. Quid quaeso haec παραδειγματα νεκρων ξυλινα, sive, τυπος ξυλινοι ανθρωποιδες, simulacra sive typi hominum mortuorum lignei fuerunt? An forte imagunculae, icunculae ex ligno paratae, homini sculptura similes, quibus puellulae primis infantiae annis ludere consueverunt? Neutquam; Nam de his dicere citra absurditatem non potuissent convivantes: Hominem vita functum talem i. e. imagunculam vel icunculam ligneam fore. Et quis credat, quenquam convivantium, ostenso tali simulacro ligneo, mortalitatem ad animum sibi revocaturum fuisse? Contra exactissime hoc quadrat sceleto, i. e. compagi sive osseae, sive ligneae, ex ligno ad illius similitudinem fabrefactae: Nam de hoc vere dici potest: *Hominem vita functum talem fore:* Quia, postquam

interficere, aut ab alio imperfectum dissecare, quid inde? Nitimur in vetitum. Severissimis legibus prohibitum est, ne puella, furtivis amoribus grava facta, puerum ex se natum interficiat; Et sunt tamen quotannis, quae, rigore legis non obstante, criminis hujus reas sese faciunt. Et licet quam maxime formidine poenae ab animalibus talibus interficiendis ac dissecandis abstinuissent; Nemini tamen prohibitum erat, ea mactare animalia, quae in cibum concessa ipsis erant. Et quidni ipsis licuisset, in talium animalium interaneis perlustrandis sese exercere, ut illorum naturam exquisitus scrutarentur? An vero crebrius vel rarius id factum fuerit, idoneorum testimoniorum defectu nec adfirmari nec negari potest.

§. XXVI.

Caeteroquin tam misera esse eorum argumenta, qui qualemcunque peritiam Anatomicam *Aegyptiis* vindicare haud erubescunt, ut, referri tantum ea, pigeat, permultis aliter videtur; Saltem Doctiss. & in omni antiquitate versatissimus *Borrichius* id sibi tam facile à *Conringio* persuaderi passus non est.

§. XXVII.

putredo vel vermes carnes consumferunt, sceletos talis seu homo osseus relinquunt. Et hic est, qui omnium efficacissime viventes, potissimum convivantes mortalitatis, & ut praesenti hilaritate modice uterentur, commonefacere potuit. An vero vocabulum hoc technicum *σκελετος* toti Graeciae usque adeo novum fuerit, ut in nullo scriptore, qui ante Alexandri M. tempora quicquam litteris consignaverit, reperiatur, curiosa quidem, anxia tamen indagine vel ideo non indignum est, quia, si quis contrarium demonstraverit, praemium aequa splendidum est reportaturus, ac si problema quoddam, quod Academia scientiarum Parisiensis proponere solet, solvisset.

§. XXVII.

Ast mittamus *Aegyptios* & ad rem anatomicam *Sinensem*, *Japonensium* & *Malabarum* nos convertamus! Quod *Sinenses* ac *Japonenses* attinet, altum ubique silentium est penes auctores. Ipse *Cleyerus*, qui specimina quaedam medicinae *Sinicae* in lucem protraxit, pauca vel nulla peritiae anatomicae vestigia ista in gente detegere potuit. (f) *Freindius* adserere haud dubitavit, *Sinenses*, quibus etiam *Turcas* jungit, *artium mechanicarum cognitione contentos, scientias negligere*. Dilegenter quoque evolvi scientiam omnem Sinensem, quae sub inscriptione: Confucius Sinarum Philosophus; jussu Ludovici Magni, Galliarum Regis & opera Patrum quorundam Societatis Jesu edita fuit; Verum nihil eorum, quae peritiam anatomicam redolerent, prolixo isto in opere reperire licuit. Ut audaciam (g) *Andreae Cleyeri* aliorumque, qui coecam ipsi fidem adhibuere, satis mirari nequeamus, qui adserere haud veritus est, circulationem sanguinis medicis *Sinensibus*, ultra 4000. annos, prius, quam Europaeis innotuisse. Esto, excidisse illis *circuitus* vocabulum; Nunquam tamen inde probabunt *circulationis sinicae* adsertores, veras illius leges unquam ipsis perspectas fuisse. Exactius tantum pendatur ficti circuitus exemplar, ut per duodecim vias ordinarias absolvi ab illis singitur, & ex *Cleyero* in Dialogos suas

trans-

(f) In historia medicinae pag. 202.

(g) Verba ejus in epistola ad Simonem Paulli, quae Actor. Haffn. Vol. IV. Part. I. Obs. I. p. 4. exstat, haec sunt: *Unicam rem magnae molis, quam vix mente complecti possum, nedium facultate consequi, narrari licet, medicis Sinensibus tot retro seculis (ultra 4000. annorum) usum circulationis sanguinis innotuisse prae Europaeis,*

transferri curavit (h) *Barchusen*, & mendacissima opinio sponte se prodet. Quod *pulsuum* doctrinam subtilius atque curiosius, quam utilitas vel necessitas requirebat, excoluerint, nullum quoque argumentum praebet, quod de motu humorum circulari quicquam ipsis innotuerit, quod cum invento Harvaeano comparari nullo modo possit.

§. XXVIII.

De *Malabaricae gentis* scientia anatomica idem esto judicium. (i) *Jobannes Ernestus Gründlerus* candide edisserit, *anatomes fere ignaram eam esse*, adeo ut ne *viscerum quidem situm* sciunt: *Medicos tamen ocularios scire de hac parte satis accurate loqui*. *Pulsuum aequa adcurati, ac Sinenses, sunt observatores*.

§. XXIX.

Praeterea satis constat, ante Hippocratis tempora jam dum in *schola Aesculapiadea* floriisse anatomen seu artem secandorum corporum; Id quod ab ipso Galeno solerter adnotatum legitur. Nempe patres in administrationibus Anatomicis suos instituisse infantes, eosque à prima statim infantia dissectionibus brutorum animantium adsueuisse; Adeo ut orali veluti traditione haec ars à patre transferit in filium: Hinc & ea tempestate methodum tractandarum administrationum Anatomicarum describere supervacuum erat, quia aequa impossibile erat, in familia Aesculapiadea anatomiam dediscere, quam literas alphabethi, cum utrumque eodem tempore addiscerent. Ad summum vero perfectionis fastigium tempore Asclepiadarum evectam fuisse anatomen, quis praeter

Galenum

(h) In histor. Medic. dialog. XIV. p. 378. 379. & 380.

(i) In *medico malabarico* seu brevi relatione de statu artis medicae inter gentes *Malabaricas*. Recensio scripti hujus Volum. I. Actor. N. C. in appendice p. 106. & seqq. exhibita est.

Galenum adfirmabit? Interea tamen sine qualicunque scientia anatomica nec vulnerum, nec ulcerum, nec luxationum, nec fracturarum &c. chirurgiam tractare potuisse veteres, evidentissimum est, quia presupponit cognitionem situs naturalis partium, articulationis ossium, tendinum, nervorum, ligamentorum, vasorumque sanguineorum reptatum & communicationem, sine quorum omnium exquisita notitia praxis chirurgica exerceri nequit, cuius tamen peritos aequa intelligentes fuisse Asclepiades, constat inter omnes.

§. XXX.

Interea extra dubium est, Hippocratem primum fuisse, qui libros quosdam anatomici, ut prima fronte videtur, argumenti consignavit. Nemo autem miretur, anatomica Hippocratis partim cruda esse ac rudia, partim falsa, aliena & confusa, partim vero titulos libris praefixos argumento in illis tractato rarissime, imo vix quidem respondere. Sunt autem hujus generis libri Hippocrati passim adscripti, *de natura ossium*, in quo tamen nihil minus, quam de ossibus tractatur, *de glandulis*, *de carnibus*, *de genitura*, *de natura hominis*, *de natura pueri*, *de anatome seu corporum refectione*. &c.

§. XXXI.

Evidem, si secundum parasitarum quorundam & adulatorum placita rem anatomicam Hippocratis dimetiendam atque dijudicandam esse sentiamus, nihil erit, quod eidem in solidum vindicare non suscepint, quorum tamen pleraque ita comparata sunt, ut citra omnem contradictionem pro recentioris aevi inventis reputari mereantur: Cujus generis sunt negotium circulationis sanguinis, quod disertis verbis Hippocrati adscribere non dubitat *Theodorus Janssonius ab Almelooven*, in alienum, quippe sensum detorquens loca quaedam

dam textus Hippocratici, in quibus tamen quidvis aliud potius, quam sanguinis motus circularis, de quo hic solummodo quaestio est, evinci potest. Iisdem plane difficultatibus laborant, quae de ovariis mulierum vel vasculis lymphaticis vel plane vasis lacteis ad mammam mulierum tendentibus & lac sincerum iisdem subministrantibus, quae tamen in hanc usque diem anatomicorum lyncae demonstrare nesciunt, Hippocrati tanquam primo inventori incongrue & praeter meritum tribuuntur; Sed haec omnia prolixius recensere piget, quia talium narratiuncularum nullum, ne minimum quidem vestigium in scriptis Hippocratis reperitur.

§. XXXII.

Evidem dubitari adhuc posset, an anatomen ad medicinam feliciter faciendam tam necessariam esse judicaverit, ac permulti hodieque sibi persuadent. Dubitandi rationem ipse suppeditavit *Hippocrates*, sophistis comparando, qui de natura aliter sentiant, quam medicae arti conveniat.

§. XXXIII.

Quicquid vero sit, ut tamen quodammodo nostro satisfaciamus officio, pauca tantum quaedam *anatomiae Hippocraticae* specimina producemus. (k) Obscura (l) confusa
& jeju-

(k) Quod anatomia *Hippocratis* tanta obscuritate laboret, non modo sponte D. le Clerq. in historia medicinae Part. I. Lib. III. Cap. III. p. 118. fatetur, sed & tres ejus rei rationes allegavit, quarum *prima* est; Quod in ejus scriptis sive vere sive falso ipsi adscriptis permulta contradictoria occurrant. *Altera* est: Quod, etiamsi omnia, quae singulis de partibus praedicavit, congererentur, nihil tamen perfecti, quorumque alterum ex altero justa connexione sequeretur, oriturum inde foret. *Tertia* denique est; Quod numerosi in textum irreperferint errores, stylus ejus sit concisior & multis locis ob-

& jejuna admodum sunt, quae circa originem arteriarum aequa atque venarum protulit: Licet enim alicubi per

D 2

tran-

scurior, ut difficulter ab iis plane intelligatur, qui alias idiomatis graeci non sunt imperiti. Ut taceam, ipsa quoque MSCTA originaria admodum inter se mutuo discrepare. Quae tamen difficultates, eodem Clerico judice, facilius superari sese paterentur, si Galeni liber, quem de anatome Hippocratis inscrispit, aetatem tulisset; Quamvis non sine solidis rationibus idem suspicetur, Galenum quandoque passionibus seductum, de meritis antiquissimi hujus medici abjectius, quam par erat, sensisse.

(1) Miram esse in scriptis Hippocrati attributis confusionem circa arteriarum & venarum originem, ex libro de *alimentis* & de *principiis* aut *carnibus*, si inter se mutuo conferantur, liquido adparet. Libro enim de *alimento* §. VII. p. 596. ita differit: *Radicatio venarum hepar*; *Radicatio arteriarum cor*; *Ex his aberrant in omnia sanguis & spiritus, & calor per bac meat*. His contraria sunt, quae libro de *principiis* aut *carnibus* §. VI. p. 115. leguntur: *Duae sunt cavae vena a corde, alteri nomen est arteria, alteri vena cava, juxta quam cor situm habet*. Et plus habet calidi arteria, quam vena cava, & spiritum condit ac conservat. Evidenter evadit contradic̄tio, si tria alia loca ex libris de *natura ossium*, de *natura humana* & de *locis in homine* cum duobus prioribus comparentur: Quo ex labyrintho felicius non extricabitur Hippocrates, quam ingenue agnoscendo atque confitendo cum Clerico, non omnes, quos citavimus, libros, Hippocratis genuinos, sed spurios atque supposititious esse. Quia vix probabile est, virum tam gravem usque adeo sui immemorem fuisse, ut, quod uno loco adfirmaverat, altero iterum negaret. Omnis adulatio sedulo hic est cavenda; *Macrobi-um* dixisse, Hippocratem tam falli quam fallere nescium, adulatorium est. Nec ab hoc vitio plane alienus est *Heurnius*, qui nullius rei hucusque ingeniose detectae ignorantum eum fuisse, improvide adseruit. Anatomica ejus, si non omnia, certe pleraque, rudia sunt & jejuna. Proinde *Duglassio*, in

transennam veluti agnoscere videatur, sanguinis omnis fontem universalem esse cor, sicuti pituitae, aquae in liene, bilisq; in jecore quaerit: Alibi tamen iterum adserit, venarum originem tanquam radicem esse hepar, & arteriarum cor, atque ex his per omnia sanguinem & spiritus pervagari, caloremq; per haec permeare; Mox vero iterum aperte sibi ipsi obloqui videtur, dum adstruit, venas pariter atque arterias originem suam aequaliter ex corde derivare: Quis enim haec omnia Hippocratem tanta contradictione proferre potuisse existimet, si circulationem sanguinis, ut (*) nonnullis visum est, cognovisset.

§. XXXIV.

Bibliographiae anatomicae specimine, ad stipulari neutiquam possum, quando is pag. 2. tanta fiducia de scientia anatomes Hippocratica praedicat: Primum illum divino afflatum numine, & sua fretum μεγαλούχια plura, ad artem anatomicam spectantia publicis consignasse monumentis, quae licet huc & illic sparsa reperiantur, ex iis tamen simul sumitis integrum anatomiae corpus condi & erigi possit. At vero, si Hippocratica haec cum modernorum systematibus comparentur, heu! Quantum est, quod ignoravit Hippocrates. Reliquas vero summi hujus & incomparabilis medici laudes ac merita in universam rem medicam, Iubens agnosco.

(*) Non miror, praeter Lindenium, qui Hippocratem de circuitu sanguinis edidit, etiam Almelowenium fuisse, qui Hippocrati notitiam *motus sanguinis circularis* adscripsit, qui quippe ultimus in eo totus est, ut recentissima inventa antiquis promiscue vindicet: Verum id potius miror, non paucos recentiorum eadem cum illis chorda oberrare. Jacobus Douglas in *Bibliographiae specimine* p. 3. disertis verbis id tribuit Hippocrati, quod multa sparsim de sanguine tradiderit, quae *motum ejus circularem* ut & *secretiones humorum* ipsi satis innotuisse, commonstrare videantur; Allegat etiam loca quaedam, ex

§. XXXIV.

Rectius differit de structura & *substantia cordis*, eam nempe *musculosam* esse, ut fundamentum totius sui tractatus inde

D 3

mutua-

quibus idem illud probare contendit. Ex multis pauca tantum, quae reliquis luculentiora videntur, testimonia adducere mihi liceat. Primum libro II. de *diaeta* textu XLV. 15. ita legitur: *Calefacto sanguine & attracto, celerem circuitum* (*περιοδον*) *faciunt ea, quae in corpore sunt, & cum reliquum corpus* *prae spiritu purgatur, cum quod compactum est, calescens attenuatur &* *simul ex carne foras sub cutem extruditur, atque hoc sudor calidus* *vocatur. Hoc autem excreto & sanguis in naturalem statum restitu-* *tur & febris remittit.* Alter locorum a Douglassio citatorum Libro de *insomniis* textu XII. occurrit his verbis: *Haec omnia sic visa* *sanitatem homini designant, & corpus recte habere, omnesque circui-* *tus* (*περιοδες*) *& exhibitiones ciborum ac secretiones* (*ἀποχρισεις*) *integras esse.* Tertius eodem libro textu XIII. sic se habet: *Flumina non solito more fluentia, sanguinis circuitum* (*περιοδον*) *signi-* *ficant, & auctiora quidem fluentia; excessum, imminuta vero defectum.* Addimus hisce alium, qui libro I. de *diaeta* textu XXXII. hoc modo legitur: *Tardiore existente circuitu, (περιοδες) sensus pau-* *latim allabuntur, & qui acuti existunt, parum commiscentur. propter* *circuitus* (*περιοδες*) *tarditatem.* Agmen claudat locus, qui li-
bro de *morbo sacro* textu II. de *subsistētia sanguinis*, motū
contraria, testimonium tale subministrat: *Sed spiritus quiescit*
& cerebrum compingitur, & sanguis stat vel subsistit. Verum enim
vero, licet singula haec loca de *periodo sanguinis* loquantur,
atque adeo motum sanguinis seu fluxum & refluxum ejus-
dem Hippocrati non omnino ignotum fuisse, satis clare evin-
cant: Nondum tamen ab adsertoribus circulationis *Hippocra-*
ticeae evictum est, imo nunquam forte evincetur, talem ei-
dem perspectam fuisse sanguinis *περιοδον*, qua arteria magna
omnem ex ventriculo sinistro sanguinem excipit & per vari-
as suas ramificationes tam supernas quam infernas undiquaq;
toto in corpore dispensat, deinde vero, postquam officio

mutuatus esse videatur *Lowerus*, medicus anglus, in eleganti
suo

suo perfunctus est sanguis, in venas ingressus, per cavam tam superiorem quam inferiorem omnis ejus moles in ventriculum cordis dextrum exoneretur, qui ab arteria pulmonali exceptus per totum pulmonum corpus distribuatur, ac novo ibi calore aëreque per respirationem hausto impregnatus recipiatur in venam pulmonalem, ejusq; beneficio in sinistrum cordis ventriculum infundatur, sicque verum circulum suo motu perficiat. Talem vero ideam de eodem sibi formasse *Hippocratem*, ex nullo locorum antea allegatorum liquet. Eodem vero modo cum testimoniis, quae pro circuitu sanguinis eidem adserendo in disputatione medico-historica *de vestigiis circuli sanguinis apud Hippocratem* in scenam produxit *Stentzelius*, Professor *Wittebergensis*, comparatum est. Loca enim ex libro *de corde* text. V. IX. ac X. adducta obscuriora sunt, quam ut ex illis motus sanguinis periodicus, sicuti antea à nobis est delineatus, itus nempe sanguinis ex corde per arterias ad peripheriam partium & ex his redditus ejusdem per venas ad cor probari possit, nisi coacta quadam interpretatione illis succurratur. Proinde *Pittcarnio*, &, qui paria cum illo fecere, *du Hamel* & *de Stair* adsensum potius praebemus, qui quippe in eo consentiunt omnes, conceduntque, *Hippocrati* fluxum ac refluxum quidem sanguinis, sed per easdem semper vias fieri solitum, Euripi in modum, perspectum fuisse, motum vero à corde per arterias ad partes, & ab his per venas ad eundem sanguinis fontem, nempe cor, profunde ignorasse. Et quamvis inficias ire nolimus, structuram cordis motumque ejusdem generatim *Hippocrati* quadantenus innotuisse: Inde tamen non consequitur, totam instrumentalem cordis rationem, quae potissimum in motu ejusdem systaltico ac diastaltico consistit, plane ipsi perspectam fuisse. Reliqua, quae tum à statu corporis humani sano & naturali, tum etiam à morboſo & praeternaturali petuntur, testimonia, nisi hic & illic commoda interpretatione interpolentur, ad circulationem sanguinis *Hippocrati* adserendam parum vel nihil conferunt.

suo tractatu de corde. Si genuinus esset (de quo tamen Galenus acque ac Eriotianus dubitant) libellus de corde, dubio vix locus esset, praeclare reliquam ejus structuram cognitam ipsi fuisse. Praeter pyramidalem cordis figuram, recte agnoscit tunicam laevem (*pericardium* hodie dicitur) circumdatam habere, in qua modicus humor (liquor *pericardii*) contineatur velut urina, ut putare possis, in vesica cor diversari. Quod vero, hunc humorem cor emingere, credat, erroneum est alterque a recentioribus probatum. Admittit insuper libelli auctor, cor duos habere ventriculos, uno in amiculo discretos, nempe ab utraque parte unum, nihil autem inter se similes, sed alterum in dextris ad osculum, alterum in sinistris situm esse. *Illum* amplioris omnino ventris & magis inanem quam alterum esse, neque extremitatem cordis attingere, sed caudam ejus ambire, solidum item & velut extrinsecus assutum: *Hunc* autem subter sinistram mammam maxime in directum situm esse, ubi etiam saltus (pulsus) ipsius significationem sui praecusat. Ambos ventriculos densos ac asperos interna sui parte & velut subcorrosos esse, magis tamen sinistrum quam dextrum. Hos fontes naturae humanae & hic flumina esse, quibus totum corpus irrigetur. Describuntur porro auriculae cordis tanquam corpuscula mollia atq; cavernosa, prope exortum venarum circa ventriculos consurgentia, quibus tamen longe alienus vindicatur usus, nempe quod organa sint, quibus natura aërem rapiat. Id tamen recte iterum adseritur, auriculas hasce privatim tum inflari tum considere ac contrahi, i. e. motu tam *diastaltico* quam *systaltico* gaudere. Denique valvulas vasorum sanguineorum non omnino ignorasse videtur libelli auctor; Osculis enim singulis tres pelliculas subornatas esse, rotundas in summo, velut circulum semiseptum, agnoscit additque, admiratu-

miraturos, qui rei intelligentes sunt, quomodo oscula & aörtarum fines claudant. Quod si quis (ita enim pergit auctor) veteris, eximendi cor mortui, moris gnarus, aliam auferat, aliam reclinet, neque aquam neq; flatum immissum in cor penetraturum opinatur. De cerebro judicat illud totum, quantum est, glandulosum existere ac proinde superfluas corporis humiditates instar spongiae resorbere; Cui hypothesi in tantum subscribunt nonnulli recentiorum, qui substantiam cerebri corticalem glandulosam esse supponunt, supponunt, inquam, non probant: Aliter vero rem sese habere, ex scriptis *Ruysebianis* clare constat. Duplex in homine, quemadmodum in aliis animalibus esse, & medium ipsius tenuem dividere membranam adseruit. De spinali medulla recte quidem sentit, *eam a cerebro descendere*, dissentit vero in eo, quod medullae nomen injuste obtinere existimet, cum nulli alii medullae, quae aliis ossibus inest, similis sit, sola etiam membranas habeat, quibus alia medulla destituitur. Quae de auditus organo disserit, aliquam quidem ejus notitiam produnt, sed cum iis, quae de aurium tam externa quam interna structura du *Vernay*, *Schelhammerus*, & nuper adhuc *Cassebomius* in medium protulerunt, comparari nequaquam merentur, Ita enim inquit *Cous:* (m) *Foramina aurium ad os durum & siccum, lapidi simile pertingunt.* Jam vero ad ipsum os est *cavitas antrofa;* *Strepitus autem ad durum formantur, os autem cavum resonat per durum.* *Pellicula vero in aure juxta os durum tenuis est, velut aranearum tela,* & omnium pellicularum siccissima. Aurium meatum intortum & angustum, aurisque externae structuram *cartilagineam* esse,

recte

(m) Libro de principiis aut carnibus textu 16.

recte agnovit. Ingenti vero obscuritate laborant, quae de
 (n) *organo visus* modoque *visionis* disputavit; nisi forte ex
 cipere inde placeat, quae in crassos sensus incident. Men-
 tionem enim facit pupillae & membranarum oculum con-
 stituentium. Humorem vero crystallinum, quem glutinosum
 esse statuit instar thuris transparentem, aliter non videri,
 nisi ubi oculo rupto exiit. Vitio etiam laborat descrip-
 tio (o) organi loquela. (p) Pulmonis structuram aeq; ac
 positionem obscure pariter describit, quinque tamen apices,
 quos lobos & summitates vocant, habere dicit, cinereo colore
 alioquin praeditum & notis cavernosis compunctum, (q)
 natura insuper sua siccum esse & gracilescere, ubi amplius
 quid, quam pro natura siccatus fuerit. (r) Frigidum quoq;
 natura & respiratione refrigerari. (s) Arteriam, nempe as-
 peram, circulis compositam consimilibus rotundis, in su-
 perficie se mutuo contingentibus, in summitatē pulmonis
 desinere. (t) Mammas mulieres glandulis adnumerat. (u)
 Glandulas in articulis, sub alis, in inguine & juxta venas ju-
 gulares reperiri adseruit, ad quam classem etiam (w) tonsillas
 refert. Venarum nomen promiscue transfert ad desi-
 gnanda quaecunque vasa sanguinea tam venosa & arteriosa,
 quam alios quoscunque ductus, v. g. ureteres & nervos. Si-
 E militer

-
- (n) Locus, qui de principiis inscribitur, occurrit Text. XVIII.
 qui tamen prolixior est, quam ut hic locum invenire queat.
 (o) Conferatur eodem libro textus XIX.
 (p) Libro de anatome seu resectione Textu I.
 (q) L. de Locis in homine Text. XXXVII.
 (r) L. de corde Textu V.
 (s) Libr. de anatome seu resectione statim in initio.
 (t) Libr. de *glandulis* textu XI.
 (u) Libr. de glandulis text. III.
 (w) Loco allegato textu V.

militer indifferenter utitur vocabulis nervorum, tendinum atque ligamentorum, inter quae tamen omnia, nemine negante, magna intercedit differentia, ceu in disputatione nostra de structura & usu nervorum, nec non in ea, quae de structura & usu tendinum agit, prolixius deduximus. Recte tamen animadvertisit: Nulla nervos cavitate gaudere. De muscularis tanquam instrumentis motus, praeter solum nomen in scriptis Hippocratis nihil occurrit.

§. XXXV.

Quod viscera abdominis attinet, ubique desideratur requisita exactitudo. In descriptione primarum viarum nihil occurrit, quod vel nomina vel situm vel connexionem vel officium intestinorum ulla methodo, anatomicis solemini, nobis describat, sed mira ubique reperitur confusio. Illud vero simplicem oculorum observationem effugere non poterat, canalem intestinorum esse unam atque continuam fistulam, quae à summo oesophago ad extremum usque podicem protendatur; Sicuti & illud longa inquisitione non indigebat, hepar adjacere ventriculo, eique tanquam viscus multo sanguine repletum, gratum conciliare calorem sique ad πέψιν seu ciborum concoctionem non parum conferre. Differentiam inter intestina *tenuia* & *crassa* perspectam habuisse videtur; Mentionem enim facit crassorum, eaque comparative majora esse quam illa pronunciat, & dependere, ait, ex (x) mesenterii membrana, quae *mesocolon* hac parte vocatur. Ipsum autem *mesocolon* ex nervis de spina dependere putat. (y)

Longi

(x) Libro de venis textu I.

(y) Libro de structura hominis ad Perdiccam, Regem Macedonum text. VII.

Longitudinem cubitorum tredecim intestinis vindicat: (z) Speciatim vero describit *colon*, & quod à *colo* situm est, *rectum*, quod princeps vocat, carnem copiosam habens & in summum anum desinens. (aa) Praeterea glandulas intestinis inesse, easque majores, quam alibi in corpore. Substantiam vero ventriculi esse mere nervosam, autopisiae repugnat. (bb) De reliquo, quicquid de hepate & liene profert, à vero longe alienissimum est: Ignota enim est arteria ista cartilaginosa, quae oblique deorsum ad renes protensa inducitur. Falsum est, venas originem suam ex hepate deducere; Falsum est, substantiam lienis mollem quidem & spongiosam, resorbere partem humidi ventriculo infusi, reliquum attrahere vesicam & in urinam convertere: Sciunt enim hodie tyrones artis, talia pleraque inspectioni oculari repugnare. (cc) Ejusdem farinae est adsertum: Hepar similitudinem quidem cum omnibus aliis habere, verum sanguinolentius quam alia existere. Admittit insuper, (dd) idem illud duos habere apices, quos *portas* appellant, in dextris locis sitas. Ab hoc vero obliquam venam inferne ad renes tendere. (ee) Alibi, & merito quidem accusavi *Hippocratem*, quod verum hepatis situm ignoraverit.

E 2

§. XXXVI.

(z) Libro de Anatome text. III.

(aa) Libr. de glandulis text. III.

(bb) Supersedeo, haec omnia per partes probare, prolixitatem vitaturus.

(cc) Libr. de refectione text. II.

(dd) ibidem eodem textu.

(ee) Histor. Med. Univ. p. 526. Male vero id habet *Stollium*, quod *Hippocrati* imputaverim, quasi ipsum plane hepatis situm ignoraverit, cum jecur in thorace ita dictio concidi adseruit. Verum nulla mihi ratio est, cur ab hac sententia recedam, quicquid etiam miretur *Stollius*. Non certe ignoravit *Hippocrates* positionem *sepii transversi*

§. XXXVI.

Quamvis autem haec omnia sic sese habeant: Nihilominus tamen inter multas falsitates hinc inde mica veritatis emicat; Quorsum pertinet, quod renes inter corpora glandulosa retulerit, licet in eo iterum suum patiatur deliquum hypothesis, quod singulari renes pollere efficacia vel facultate attractiva, serum ad sese alliciendi, sibi persuaserit. Caeteroquin de partibus genitalibus utriusque sexus nihil adfert consideratione dignum. Uterum foemineum distinguit in partem dextram & sinistram; Dextram calidiorum solidioremque esse, hincque in eadem mares concipi

seu *diaphragmatis*, ceu ex Libro de *resectione* textu III. & popularium II. textu IV. satis liquet, unde potuisset, imo debuisset liquidum agnoscere, parietem hunc intergerinum thoracem seu medium ventrem ab infimo five abdomine, crasso plane & in oculos incurrente testimonio ita distingvere, ut impossibile prorsus fuerit, hepar in thorace collocare; Id quod cum nihilo secius fecerit, crassissimae ignorantiae reum sese fecit. Excusatio quorundam tam antiquorum, *Aristotelis & Ruffi Ephesii*, quam recentiorum, *Bartolini & Theodori Janssonii ab Almelooven*, qua *thoracis nomine totum illud a claviculis ad pudenda usque, b. e. & medium & infimum ventrem complexi dicuntur*, calva est: Quia, qui inter *thoracem & abdomen* septum transversum interjectum esse fatetur, crassam & vix excusandam prodit ignorantiam, si contra omnem oculorum fidem jecoris situm in thorace quaerat, quem in dextro hypochondrio infra diaphragma in abdomine quaerere potius debuisset. Mirari igitur definat *Stollius*, quod inscitiae eo ex capite coarguerim *Hippocratem*, cui propterea nulla a me injuria inferitur, quod assertio mea veritati & autopsiae omnino consentanea est. Vid. *Stollii* introduct. in histor. litter. medicinae p. 392. not. (e).

concipi dicit. Sperma virile non in peculiari quadam officina elaborari adserit, sed ex toto corpore, & ex solidis ac mollibus partibus & ex universo totius corporis humido secerni adseverat: Maximam tamen seminis partem è capite secundum aures in medullam spinalem ferri. Neque secundum *Hippocratis* hypothesin viri tantum, sed & foeminae semen emittunt, & quod paradoxon videbitur, in viro utrumque, tam foemineum quam masculinum semen inest, similiterque in muliere res sese habet. *Sceletopoeiam* tamen, *Hippocratis* tempore non amplius ignotam fuisse, documento esse potest *skeleton*, ex aere fabrefactum, quod *Apollini Delphico* consecratae dicitur.

§. XXXVII.

Atque ex hisce paucis documentis aestimari facile potest, quae & qualis *anatomiae Hippocraticae* facies fuerit? Ut hinc a vero tantopere abludere non videatur, quod *oratione de usu medicinae* Wittebergae habita insinuat *Johannes Hermannus*, ejusdem artis in dicta Academia P.P. hisce verbis: Hippocrates cum in Graeciam discessisset, scholae curam tradidit Pollio, genero suo, quem in ejusdem administratione exceptit Diocles Carystius, qui primus anatomica ex professò peculiaribus scriptis tradidit & auctor putatur libri de morbis mulierum, inter Hippocraticos reperiundi. Quae si vera sunt, ex scriptis *Hippocratis* multum solertiae profectumque in anatomicis expectare integrum non erit. Floruit A. M. 3538. Obiit vero apud Larisaeos anno aetatis suae 109. juxta alios 104. vel denique, prout alii volunt, anno aetatis nonagesimo; Quam tamen item biographis discutiendam relinquo.

§. XXXVIII.

Ex lumbis *Hippocratis*, teste Galeno, duo ejus filii, *Thesalus* una cum *Dracone* prodiere. De priore disertis verbis

enunciavit *Galenus*: Nihil illum dogmatum, quae a patre acceperat, immutasse; Unde primum est colligere, profectus ejus in re anatomica non valde praeclaros fuisse. De *Dracone tanto* minus occurrit, quod memoratu dignum sit.

§. XXXIX.

At vero de *Polybo*, quem *Lindenius* medicum illustrem, discipulum & in schola successorem *Hippocratis*, alii ejusdem generum vocant, favorabilius alii, citra solidam tamen rationem, sentiunt. Quos enim de natura *seminis humani* scripsisse fertur libros, non tam *anatomici*, quam *physiologici* sunt argumenti.

§. XL.

Nec a *Diocle*, quem a patria *Carystium* communiter vocant, multa praeclara hac in arte sunt expectanda (gg). *Plinius* secundum aetate ac fama ab *Hippocrate* eundem vocat, medicisque dogmaticis adnumerat; *Justus* vero in *chronologia medica* sub *Dario Hystaspe*, Persarum Rege, vel, ut aliis placet, sub *Antigono*, ad quem libellum de *tuenda sanitate* itidemque epistolam de *morborum praesagiis & extemporaneis eorum remediis* perscripsit, vixisse eundem memorat. Quantacunque vero ejus fama in arte medica fuerit: Pauca tamen exultae anatomes existant monumenta. *Plutarchus* quidem citavit ejusdem *avatorum*, verum ex scriptis *Empedoclis* ipsum profecisse putat. (hh) *Galenus* hoc quidem elogio exornat *Dioclem*, quod de administrationibus anatomicis aliquid memoriae prodiderit, sed (ii) alio loco eundem insinuat, quod *multa in corpore ignoraverit, imo leviori tantum brachio & mi-*

nus

(gg) *Hist. nat. Libr. XXVI. Cap. 2.*

(hh) *Administrationum anatomicarum Libr. II.*

(ii) *de dissectione matricis.*

nus accurate res anatomicas tractaverit, usque adeo ut ejus narrationem quidem habendam esse censuerit.

§. XLI.

Jungimus huic *Praxagoram*, (kk) *Nicharchi filium*, pariter *Coum*, ob anatomes culturam memorabilem; Verum, cum scripta ejus perierint, de profectibus ejus anatomicis nihil certi enunciare possumus, sed testimonio (ll) *Galeni* qualitercunque contenti esse debemus, qui & *Diolem* & *Praxagoram* & *Philotimum* multa, quae sunt in corpore, ignorasse perhibet. Eidem tamen debemus, quod, quid antiqui *cotyledonum* nomine intellexerint, declaraverit. Nervos a corde originem trahere, adseruit; Et (mm) venae cavae nomen tribuit ductui, qui ab hepate ad renes tendit. Caeteroquin praceptor fuit *Herophili*, qui, ut suo loco patebit, insignem scientiae anatomicae famam laudemque sibi comparavit. De *Philotimo* jam antea ex *Galeni* testimonio perceperimus, quod illis fuerit adnumeratus, qui non nisi rudem & valde superficiariam de re anatomica notitiam sibi compararunt.

§. XLII.

Eiusdem *Praxagorae* discipulis accensetur quoque *Plistonius*; An vero & quid in *anatomicis* praefliterit, non constat; Imo nomen ejus ignoraremus hodie, nisi memoria illius a *Galeno*, cui permulta *historiam litterariam* concernentia debemus, conservata nobis esset. *Clericus* citat quidem aliquos ejus libros, v. g. de *humoribus*, & de *usu aquae ad conservandam corporis sanitatem*; Qualia tamen argumenta non *anatomem*, sed *physiologiam* atque *diaeteticen* illustrant.

§. XLIII.

(kk) eodem libro pag. 213.

(ll) eodem libro p. 212.

(mm) Discimus hoc ex *Ruffo Ephesio* in de appell. corp. hum. libr. I. cap. 33. & 36.

§. XLIII.

Porro *Galeni* studio in acceptis referendum est, quod aliorum quorundam veterum medicorum nomina, licet non aeque illorum dogmata omnia, nobis conservata sint. Hos inter *Eudemus* quidam memorandus est, quem, ut (nn) *Clericus* loquitur, *Galenus* ubique jungit *Herophilo*, eidemque ob studium anatomes exactius excultum comparat, laudatque, quod originem nervorum rectius antecessoribus suis cognoverit. An vero *ductus pancreaticus*, cuius inventionem *Wirsungio* debemus, ipsi innotuerit, ex loco (oo) *Galeni* minime dilucescit. *Glandulae intestinales*, quas *Peyerus* detexit, & fluidum quoddam intestinis, ad chylum crudiores diluendum, inferre docuit, non sunt confundendae cum glandulis pancreaticis, ex quarum singulis subtilem ductus excretorii prodeentes coëunt tandem, unumque majorem *pancreaticum* sive *Wirsungianum* hodie dictum efformant, qui osculo suo in duodenum hians humorem suum, salivali analogum effundit. Rectius, mea sententia, ductum choledochum *Eudemus* perspectum fuisse, diceretur, qui quippe inventu eo facilior

(nn) Histoire de la medicine seconde partie Liv. I. Chap. VIII.

(oo) Locus integer Libr. II. de semine p. m. 683. ex interpretatione *Johannis Leonardi Feliciani* sic legitur:

Ex glandulis, quae ad radicem linguae sunt, saliva eodem fertur. Jam vero in intestina reliquiae ex ventriculo, biliosus vero humor ex jecore, ex glandulis item quibusdam aliis, quae hic quoque sitae sunt, lenta humiditas, salivae per quam similis descendit; de quibus quidem glandulis non parva quaedam inter dissectionis Professores quaestio est, ab Herophilo & Eudemo exorta. Et paucis interjectis sic pergit: Quod, quae salivam gignunt, glandulae ipsam in os evidentibus venulis stillatim effundant, quodque rotae etiam fauces a glandulis ejusdem utilitatis causa humectentur, nemo est amplius, qui nesciat; Jam enim inter omnes dissectionis Professores maxime constat.

facilior est, quo certius humor bilosus, compressa cystide fellea, eundem manifestat.

§. XLIV.

Meminit quoque Galenus *Antigenis* cujusdam, eumque anatomicis rudioribus adnumerat; Cumq; nulla alia, quantum mihi constat, peritiae ejus anatomicae documenta extant, hoc *Galeni* testimonio merito adquiescimus.

§. XLV.

Cum itaque, ut ex haetenus dictis liquido satis constat, tam pauca, tamque obscura imo superficiaria anatomes solidius exultae inter medicos vestigia occurrant: Dispiciendum nunc nobis erit, an plura, clariora ac solidiora inter philosophos reperiantur? Prodeat igitur primum inter Graeciae philosophos *Democritus*, Abderita, *Pythagorae* non quidem discipulus, attamen imitator, quem, licet philosophi potissimum sibi vindicent, suo tamen jure ad nostrum quoque censum pertinet. Quamvis enim medicinae studio ex professo se se non applicuerit, sed ad contemplandas rerum naturas animum suum adjecerit, quem ob finem etiam praecipuam orbis partem, Aegyptum, Persiam, Chaldaeam ipsaque Indias permigravit: Anatomiam tamen ipsum diligenter coluisse, ipse *Hippocrates* testis est. Hic enim, cum ad eum sanandum ab Abderitanis evocaretur, in sectionibus diversorum animalium eundem occupatum deprehendit; Cumq; ex ipso quaereret, quare id faceret, nihil aliud responsi loco tulit, quam indagandae insaniae causa, quam tanquam effectum bilis considerabat, id fieri: Ex quo mox cognovit Hippocrates, *Democritum* non esse fatuum, sicuti populares ejus credebant, sed hominem sapientissimum, suaque opera, nempe medica, non indigere. Evidem non ignorō, quod

F

d:

de epistolae hujus, ex qua tota haec narratio est deprompta, ingenuitate dubitaverint viri celeberrimi & adhuc nonnulli illorum dubitent: At vero, quamdiu clariora magisq; convincentia argumenta non adducuntur, fabellis totam hanc narrationem adscribere non ausim. Atque hoc potissimum intuitu *Johannes Georgius Volckamerus*, celebris medicus Norimbergensis, sub nomine ac titulo *Zootomiae Democriteae* librum evulgavit, qui evolvi meretur. Caeterum, ipso *Cicerone* teste, tantum tribuit extorum in animalibus inspectioni, ut ex solo extorum habitu & colore rerum, quas terra procreat, ubertatem tenuitatemque, aëris item salubritatem ac pestilentiam significaret.

§. XLVI.

Quod ad *Pythagoram* attinet, videtur quidem philosophiam cum medicina conjunxisse, ejus tamen profectus ultra theoriam vix sese extenderunt. Sectioni animalium, ut interiora eorum pernosceret, ipsum sese applicuisse, non constat. Ex ejus tamen discipulis inclaruit *Alcmaeon*, Crotonensis, qui, referente (pp) *Chalcidio*, corpora animalium disse-
cuit, ut partes eorum interiores perspectas sibi redderet. Opiniones ejus, quas de *odoratu & gustu*, de *semine, nutritione fœtus in utero*, de *sanitate ac morbis* recensuit (qq) *Clericus*, non tam *anatomem* quam *physiogiam* respiciunt. An vero, quod *capras per aures spirare* crediderit, cognitum habuerit ductum, ex palato ad aurem internam ducentem, quem hodie *tubam Eustachianam* adpellamus, in medio merito relinquimus, cum *Bartholomeum Eustachium* primum ejus inventorem fuisse, inter omnes satis constet.

§. XLVII.

(pp) Commentar. in *Timaeum Platonis.*

(qq) Histoire de la medicine premiere part. L. II. Chap. VI.

§. XLVII.

Ejus discipulus, *Empedocles*, Agrigentinus, a quibusdam etiam anatomicorum ordini adscribitur; Quo jure, nunc dispiciemus. Evidem, quod peculiares ejus opiniones attinet, quas de *formatione animalium*, itidemque de *respiratione foetus in utero*, *Galen* id referente, fovit, illae sane non *anatomam*, sed *physiologiam* respectant. Cumque libri ejus injuria temporum perierint, ignotae nobis mansissent reliquae ejus opiniones, quas de C. H. partibus earundemq; officio habuit, nisi earum memoriam *Plutarchus* nobis conservasset. Is enim libro de *placitis philosophorum* de *Empedocle* refert: *Quod auditum fieri docuerit, quando aer allabitur cochleiformi fabrica illi, quam interiori auris parte exacte elaboratam instar tintinnabuli suspensam esse & pulsari dicit.* Ubi perpendendum relinquitur, annon cochlearis illa cavitas, ossi petroso auris insculpta, sit illa ipsa, quam a *Fallopis* tempore cochleae nomine anatomici indigitarunt.

§. XLVIII.

Transitum potius facio ad *Platonem* Athenensem, de quo non tam quantus philosophus, sed quantus fuerit anatomicus, disquiremus. Quod si autem peritiam secandi *Platonicam* ex *Macrobii* judicio aestimare deberemus, summa potius ruditas eidem imputanda foret; Ab hoc enim accusatur, quod statuerit, *divisas esse vias devorandis cibatui & potui; & cibum quidem per stomachum trahi, potum vero per arteriam, quae trahaea dicitur, fibris pulmonis illabi.* Cum vero difficulter alii persuadere sibi potuerint, tantum philosophum usque adeo crassum & in sensus plane incurrentem committere potuisse errorem: Hinc *Galenus* suo jam tempore imputatione tam gravi eundem absolvere aut saltem mitiori interpretatione *Platonis* dicto succurrere adlaboravit. Quan-

tacunque vero impendatur opera, ad eundem ab hac *Macrobi* accusatione liberandum, non melior tamen lectori conceptus ingenerabitur, si universum ejus systema ad rigorosius examen vocare susceperit, in quo quippe nihil ipsi occurret, quod anatomen cultiorem sapiat; Quae enim de *medulla* sive *cerebro*, de *corde & pulmonibus*, de *jejunore*, de *generatione & semine virili* aliisque talibus rebus disseruit, ne *physiologiam* quidem illustrant, tantum abest, ut *anatomes incrementis* promovendis symbolam conferre potuerint.

§. XLIX.

Inter discipulos & auditores *Platonis* tanquam sol inter stellas minores emicuit potissimum *Aristoteles*, Stagirita, ex familia Ascleiadum oriundus: Pater enim ejusdem *Nicomachus*, qui fuit Amyntae, Macedonum Regis medicus, a Machäone, Aesculapii filio genus suum ducebat. (rr) *Galenus* non vulgaribus mactat illum elogiis, ipsi *Herophilo* atque *Eudemus* eundem comparando; Verum *Galenum* in laudandis vel vituperandis aliis subinde affectibus suis nimium tribuisse, exemplis variis probari facile posset, nisi ex ipsis Aristotelis opinionibus, quas de variis partibus corporum animantium

(rr) Adscribam locum integrum, prout libro de *dissēctione uteri Cap. 9. p. 217.* legitur, ubi nempe de testibus & vasis seminariis foeminarum sermonem instituit. *Arque hanc vasorum conjunctionem*, inquit, *neque Aristoteles, neque Herophilus, neque Eudemus agnoverit*; *Qui quidem viri a me in praesentia commemorati sunt, non quod soli hoc ignorarint, sed quod, cum optime dissectionem tractarint, hoc non adverterint*. Nam Dioclem, Praxagoram, Philotimum ac reliquos fere omnes veteres, sicut pleraque alii, ita hoc quoque in corpore nostro ignorasse, mirum non est: *Quippe qui rudem quandam, non exactam dissectionis cognitionem habuerunt; Unde neque ullam mibi illorum rationem habendam censeo.*

lium habuit, satis compareret, ut suis locis indicabitur. Hunc vero in finem non solummodo immensam pecuniae summam (ss) octingentorum talentorum ab Alexandro M. Macedonum Rege accepit, sed & in mutuam ac veluti sociam

F 3

ope-

(ss) Fabulosa nonnullis videtur tota haec de plus quam regia Alexandri M. liberalitate, narratio, licet luculentis *Aelianis* & *Athenaei* testimonii nitatur. Incerta quidem eo ex capite videri posset, quod ille regiam hanc munificentiam *Philippo* Macedonum Regi, hic vero *Alexandro* ejus filio eandem tribuat. Verum haec contradictione non vera, sed apparens tantum est; Quod enim *Philippus* affecit, *Alexander* perfecit. Neque vero putandum est, tantam pecuniae summa & indivisa summa *Aristoteli* solutam esse, sed, uti ille plurimos consecutive annos scribendae animalium historiae, qualem optabat *Alexander*, impendit: Ita probabile est, quotannis aliqua talenta *Aristoteli* esse persoluta, idque tamdiu continuatum, donec ingens illud & aerumnosum opus, quod molebatur, ad colophonem perductum esset. Quo solo admisso, caput rumpendum non est, an tantam pecuniae summam totius Macedonici Regni census, si multorum annorum redditus Alexander in unum Aristotelem contulisset, efficere potuerit? Vel, ante Asiam devictam tam prodigiosam summam dederit *Aristoteli*, an eadem armis subacta? Vel an totum aerarium militare tunc temporis non ultra LXX. talenta paratae pecuniae recondiderit? Imo in apparatum ad tam arduam expeditiōnem ab *Alexandro* suscipiendam ducenta talenta insumi & mutuo accipienda fuerint? Quae omnia *Aristobulus* apud *Plutarchum* tanta fiducia testatur, ac si ipse aerario regio adstitisset pecuniamque ipse numerasset. Quantacunq; vero haec sit credulitas, eidem tamen plenissimam fidem quidam adhibere non dubitant; Quo jure id faciant, ipsi viderint. An igitur multum gloriae inde sit aucupatus, qui *primus* incertitudinis hanc postulavit narrationem, ut *Stellius* sibi persuadere videtur, in medio merito relinquo.

operam ipsi adjuncti sunt innumeri alii torius Graeciae & Asiae homines, venatores, pescatores, agricultae, opiliones ejusque fortis alii. Credidisses autem, *Aristotelem* hisce ad miniculis adjutum in concinnanda animalium historia mirabilia praestitum: Aliter tamen rem sese habere, norunt ii, qui innumeros errores in dicta illa animalium historia detexerunt: Cum enim omnibus anicularum narratiunculis crederet & fabulosis plebis traditionibus imponi sibi patetur, quomodo possibile fuisset, errores praecavere? Accedit, *Aristotelem* in sola tantum brutorum animantium sectione substitisse & ad corporum (tt) humanorum anatomem nunquam descendisse: Unde partium internarum notitiam non
aeque

(tt) Famosa haec est quaestio ab aliis dudum agitata, an Aristoteles *bominum corpora unquam inciderit & incisa inspexerit?* Mihi negativam ideo defendere placuit; Quia alias tam palpabiles & oculari inspectioni repugnantes errores committere vix potuisset, uti sunt: *Occiput vacuum esse; Cerebrum nullas intrare venas; In mulierum craniis unam tantum suturam eamq; circularem esse insculptam; In viris vero tres adesse, quae tamen in unam plerumque coeant.* Sub thoracis appellatione etiam *abdomen comprehendi*, nulla diaphragmatis facta mentione, & quae sunt ejus furfuris plura, quae tanta audacia edifferere vix potuisset, si humana corpora dissecuisset dissectaq; inspexisset. Et quid pluribus opus est testimonii, cum *Aristotelem* ipsum habeamus confidentem, dicentemque: *Corporis humani partes esse ignotas, ac proinde de illis non aliter, quam ex analogia vel similitudine, quam habent cum aliorum animalium partibus, judicandum esse.* Et quamvis locus hic alibi a nobis allegatus tanta luce radiet, ut nihil habeant contrarium sentientes, quod regerant: Fingunt tamen nonnulli, quos inter suum quoque nomen profitetur *Stollius* (not. z. loc. superius citato) politicas quasdam rationes subtus latuisse, quae commoverint *Aristotelem*, ut, tempori prudenter serviendo, sectiones corporum humanorum a se factas occultaret, & insidias, pericula & perse-

aeque adquisivisse Aristotelem, mirandum non est. Id quod & ipsem *Histor. Animal. Lib. i. Cap XVI.* non diffitetur, dicens: Partes internas corporis humani esse ignotas, ac proinde

cutiones aliorum caute evitaret. Sed artificiis talibus tam callide invigilare, non erat necesse *Aristoteli*, qui quippe in summa Principis sui gratia erat, ac proinde furorem plebis, quod metueret, non habebat. Accedit, quod non Athenis cum Principe suo, sed in villa quadam regia commoratus sit, ubi a plebis consortio & frequentia remotior libere, si voluisse, sectioni corporum humanorum invigilare potuisset. Adfirmantium rationes tanti ponderis non sunt, ut a sententia nostra nos dimoveant. *Stollus* p. 391. l. c. ex *Job. Conradii Barchusen* libro de medic. orig. & progr. dissert. IX. p. 126. & seqq. has profert: *Homo, inquit, plurimum cerebri proportione magnitudinis, ac humidissimum habet, continent id membranae duae &c.* Id vero, constare non potuisse *Aristoteli*, infert, nisi caput hominis aperuisset. Verum si hoc ita se habeat, cur *occiput vacuum esse*, temere pronunciavit? Taceo, de *cerbro hominis portione longe majori & mole sua omnium reliquorum animalium cerebra superante aliunde Aristoteli constare potuisse*. Quod ulterius scribat idem, *cor tantum in sinistram partem vergere, solo sensu tactus, ut quivis alias, explorare poterat, nec apertione thoracis ideo opus erat*. Quod idem porro adjiciat: *Lienem humanum suillo similem esse, iterumque, jecur hominis rotundum ac bubulo simile esse*; Id partim autopsiae non ubique respondet, partim aliunde ipsi constare potuit &c. Ut minus rationis habuerit *Barchusen*, ex hisce praemissis hanc deducere conclusionem: *Hec & similia, quomodounque fuerint, abunde (mea sententia parum vel nihil) probant, anatomam quoque in hominibus aeo Aristotelis institutam, neque Herophilum neque Erasistratum primos fuisse, qui cadaveris humani sectionem instituerunt. Aeo inquam, Aristotelis: Aliud enim est, aeo Aristotelis, aliud, ab Aristotele sectionem corporum humanorum esse institutam.*

inde de illis non aliter, quam ex analogia & similitudine, quam habent cum aliorum animalium partibus, judicandum esse. Qua propter parasitarum rursus artificium redolet elogium illorum, qui dicunt, nihil ignorare tantum virum potuisse; Quales turpissimorum adulatorum laudes, quibus ad prostitutionem usque patronos suos proseqvuntur, boni viri tacite subinde rident.

§. L.

Quemadmodum vero analogica illa partium ex corporibus brutorum in humana translatio, multiplicium in anatomia errorum causa fuit: Ita similia plane fata expertus est *Aristoteles*, qui, ut antea dictum est, corpora humana nunquam dissecuit. Imo non pauca quoque experientiae contraria sunt, quae in brutorum dissectione sibi detexisse visus est, quae tamen, *Galeni* judicio, optimo viro condonanda sunt, quia illi quoque, qui totam suam vitam speculationibus anatomicis consecrarunt, in plurimis tamen, exemplo *Martini*, hallucinati sunt. Hujus autem generis sunt: Omnia animalia collum habere flexible, ex vertebris quippe sibi multo contiguis compositum, solo lupo & leone exceptis; Horum enim animalium collum ex uno & continuo osse compositum esse; Ossa leonum carere medulla, unde fortassis ingens & mirandum eorum robur deducendum. Cor consideravit tanquam principium omnium venarum & ipsius quoque sanguinis, quo sensu idem illud etiam dixit primum vivens & ultimum moriens; Arteriam magnam primus vocavit *aortam*, sicuti *Galenus de venarum & arteriarum dissectione* observat. Primus quoque *Aristoteles* de partibus humani corporis earundemque adpellationibus aliquid litteris

prodi-

prodidit. (uu) Distinxit illas in *caput, collum, thoracem, brachium & crus duplex*, abdomine omisso. In corde tres stantuebat cavitates, quas ventriculos vocabat, sicuti in hunc usque diem hoc nominis cavitatibus istis imponere consueverunt anatomici; Medium omnium minimum esse statuit, sed sanguinem temperatum, dextrum calidorem, sinistrum

G

frigi-

(uu) Divisio haec partium C. H. constare potuit *Aristoteli*, ut tamen corpora humana dissecare non fuerit necesse. Id enim si fecisset, crassum illum & sensus plane ferientem vitare potuisset errorem, quo *thoracis* appellatione omne id comprehendisse dicitur, quod a collo ad os pubis usque se extenderet. Vidisset enim sine dubio, septum transversum sive diaphragma cavitatem *thoracis* ab illa *abdominis*, tanquam parietem quendam intergerinum tam manifeste discriminare, ut impossibile prorsus fuerit, pro uno eodemque ventre thoracem aequa atque abdomen habere: Id quod ipse *Aristoteles* innuere satis videtur, dum alio historiae animalium loco disertis verbis hoc indicat, dum inquit: *Post thoracem venter est.* Id vero licet longe evidentissimum sit, audent tamen nonnulli hunc errorem, quem cum *Hippocrate* communem habuit, excusare; Id quod inter alios *Bartholinus* in *anatomia sua reformata* fecit, dum *praefatione* libro II. de *media cavitate praemissa* sic scribit: *Antiqui vero, ut Hippocrates & Aristoteles totum illud a clavibus ad pudenda usque, h. e. & medium & imum ventrem sub nomine thoracis complexi sunt: Itaque haec significatione Hippocrates recte scripsit: Epar in thorace locatum esse: Quod alii imperiti non intelligentes, putarunt, Hippocratem anatomes ignarum fuisse.* Imo vero; Atque adeo male *Bartholinus* imperitiae eos coärguit, qui palpabilem hunc errorem *Hippocrati* aequa ac *Aristoteli* imputarunt, cum boni atque cordati viri officium sit, omni conatu impedire, ne errores semel commissi in seram usque posteritatem quasi per traducem propagentur. Malunt proinde alii errorem describentium hic suspicari.

frigidorem continere, sed reliquis ampliorem esse ac capaciorem, omnes vero habere communicationem cum pulmonibus sustinuit; Sicuti autem venas, ita & nervos ex corde suam habere originem adseruit: Unde commune tam sensus quam motus principium *juxta Aristotelem* est cor. De cerebro eo abjectius sensit, quo magnificentius de usu & officio cordis locutus est: Illud enim dixit esse tantummodo massam ex phlegmate & terra compositam, nullum sanguinem continentem, omnisque sensus expertem, cuius tanquam massae frigidae officium sit, calorem cordis nimium temperare vel refrigerare. Adseruit enim, *cerebrum nullas intrare venas*. Et quamvis simplicem sensum fallere non posset, medullam oblongatam & spinalem cum cerebello & cerebro immediatam habere continuatatem: Non dubitavit tamen adserere, illam differentis plane naturae, nempe calidae esse. Frigidum insuper & inspectioni oculari contrarium est, viri cerebrum illud foemellarum quantitate longe superare. Occiput plane vacuum esse, opinatus est; Unde statim liquet, quam adcurate interiora capitis humani perlustraverit. In mulieribus cranium unam tantum eamque circularem habere futuram; Virorum vero calvariae tres inesse, quae plerumque in unam coëant, statuit. Costas in thorace utrinque octo numeravit. Pulmonem tamen hominis non tam multifidum esse ac aliorum animalium, recte agnovit. Hepar, splen & renes vix alium effatu dignum usum habere, quam ut firmitudini vasorum ex illis egredientium subserviant. Renes tantum *ad molius esse* factos, jecur juvare coctionem ciborum in ventriculo & intestinis, & lienem spongiae instar reforbere humiditates vaporosas ex ventre inferiore exhalantes; Testiculos masculis non *ad absolute*, sed *ad bene esse* a natura concessos, & quae sunt ejus farinae plura, in quibus prolixius recensendis nunc non occupabor.

§.LI.

§. LI.

Scripta hujus generis, quae posteritati reliquit, sunt in primis historia animalium, tractatus de partibus animalium, item libri *ἀνατομῶν* & *ἐκλογη ἀνατομῶν*, quae omnia anatomici argumenti sunt: Non enim dubium est, quin in illis libris comprehensum fuerit, quicquid cadavera secando in subjectis variis deprehenderat. An vero libris (ww) hisce figurae, quibus hodie anatomicorum scripta exornantur & illustrantur, fuerint adjectae, admodum dubito. Denique, quae articulationes ossium respiciunt, non neglexit. Natus est Stagyrae A. M. 3670. Obiit vero anno aetatis suae sexagesimo tertio, illo nempe, quem climactericum magnum vulgo adpellant medici.

§. LII.

Sicuti vero prisci medici & anatomici nimia timiditate peccarunt, & solis tantum brutorum sectionibus contenti,

G 2

cada-

(ww) Libros *anatomicorum* Aristoteli adscriptos figuris pictis exornatos fuisse, difficile fuerit aliis persuadere, tanto vero minus idoneis argumentis probare. Crebrae remissiones ad τὰ παραδειγματα, την διαγραφην & τα οχηματα difficultatem non tollent. Idemque hoc dubium non sine fontica ratione movit *Stollius* Introd. in hist. med. Cap. I. de anatomia & physiologia not. t. qui insuper p. 403. & 404. dum de anatome *Mundini* ipsi sermo est, tanquam errorem mihi exprobrat; quod illam cum figuris prodiisse scripserim: Si enim tales figurae tempore *Murdini* nondum in usu fuerunt, tanto minus credibile est, tempore *Aristotelis* illas fuisse usitatas. Eandem tamen sententiam de figuris, eum in finem depicis, ut lectoris oculo ea subjicerent, quae sermone describentis vel edifferentis nunquam satis perspicue proponi mentibus qz lectorum imprimi posse sunt, fovit quoque *Casparus Hoffmannus* instit. med. Lib. II. cap. 22. Et probabile est, hunc sufficienti fundamento destitutum seduxisse alios, ut figurae tales libris *anatomicorum* *Aristotelicis* adjectas fuisse, sibi aliisq; persuaderent.

cadavera humana cultro anatomico subjecere religioni sibi duxerunt: Ita contra alii, ejurata omni humanitatis lege, nimia saevitia & crudelitate delinquere coeperunt, quia plane corpora humana *viva* secare non erubuerunt: Quo nomine infames sese reddiderunt *Herophilus* atque *Erasistratus*, quippe qui primi corporum humanorum secandorum curam, spreta omni invidia, susceperunt, si verum est, quod *Cornelius Celsus* de ipsis refert.

§. LIII.

Herophilus Chalcedonius, vel, ut vult alio loco *Galenus*, (ww) Carthaginiensis, qui Ptolomaeo Sotere sceptrum Aegypti tenente vixit, tali hominum sceleratorum, morti a Regibus dicitorum vivisectione magnam sed infamem sibi famam comparavit. *Tertullianus* libro: unum esse spiritum & animam, sexcentos ipsum secuisse adstruit, quod procul dubio secundum figuram rhetoricam intelligendum est. *Herophilus* ille, inquit *Tertullianus*, medicus aut lanius, qui sexcentos exsecuit, ut naturam scrutaretur, qui hominem odit, ut nosset, nescio an omnia interna ejus liquido explorarit, ipsa morte mutante, quae vixerant, & morte non simplici, sed ipsa inter artifia exsectionis. Non est autem mirandum, *Herophilum* hominem ethnicum, missa omni humanitate, homines vivos, utut nocentes, secuisse: Id potius vehementer miror, Christianissimum Galliarum Regem,

Ludo-

(ww) Schultzius hist. med. period. II. Cap. III. ominatur, scribarum errore factum esse, ut in *Galen* codicibus speciatim lib. I. de usu partium καρχηδονιος scriberetur; Quod quippe ex unius litterulae permutatione fieri facile potuerit. Quam conjecturam suo loco relinquo.

Ludovicum II. (*) medicis Parisiensibus permisisse, ut milites capite damnatos simulque calculo laborantes, in perinaeo vivos inciderent, sicque calculi vesicae extrahendi modum

G 3

perqui-

(*) Dum de *Herophilo* ejusque peritia anatomica in *historia Anatomie* §. XXIV. p. 22. & 23. sermonem feci, incidenter data hac occasione monui, barbarum esse facinus, permittere medicis vel chirurgis, ut milites vel alios facinorosos homines capite damnatos simulque calculo laborantes vivos incidant sicque calculi vesicae extrahendi modum perquirant; Addidi, barbaros, non christianos tale facinus decere. Invenit hic, ut passim alibi, quod carperet, auctor observationis VIII. Sect. II. bibliothec. noviss. p. 67. qui proinde hanc sibi quaestionem discutiendam ac decidendam sumpfit: *Sitne barbarum facinus, in capite damnatorum vivis corporibus experimenta curationum novarum & periculosarum instituere, jubente vel permitente magistratu?* Non dubitat quidem is, affirmativam tueri eoque fine speciosa quaedam argumenta undique conquirere, quibus adseratum suum suffulcire conatur, quae tamen, si verum fateri liceat, a contraria, quam ego defendi, sententia me hucusque dimovere non potuere. Difficulter persuadebitur facinorofo, certam licet mortem promerito, eximium nedum *laudatissimum & omnibus numeris & momentis tam justitiae quam clementiae & prudentiae absolutissimum consilium*, in se statuisse principem, vel quemvis alium legitimum magistratum, si, qui ad gladii vel laquei poenam per leges ob commissa delicta & constitutiones criminales jure condemnatus erat, nunc potius, ex mero quasi judicis arbitrio, & ut medici *novarum curationum experimenta*, auctoritate publica muniti, instituere possent, ad vivisectionem damnaret. Velenim sceleratus talis moritur, vel *salvus evadit*; Si moriatur, quid inde? *Debebat mori;* Recte utique, debebat mori; Sed non quovis mortis genere, quod a mero judicis arbitrio penderet, sed quod per leges & constitutiones cuiusvis imperii determinatum esset. Sic v. g. in imperio Romano-Germanico in infligendis poenis normae ac regulæ instar habetur

perquirerent. Barbaros, non Christianos, talia exercuisse decet. Interim hac secandi frequentia non vulgarem sibi dexteritatem & peritiam practicam adquisivisse chirurgos gallos, in

constitutio criminalis CAROLI V. a qua, qui jus vitae ac necis habent, rarissime recedere solent, nisi forte sotica quaedam caussa subsit. Si vero evadat, quid quaeſo lucrabitur inde Respublica? An spes est, furem v. g. qui furando, &, quod criminis huic plerumque conjunctum est, latrocinia ac caedes committendo tranquillitatem publicam turbavit, sicq; vel suspendii vel cruri fragii poenam sibi concivit, ad meliorem indolem ac frugem reversurum, si praedicto modo aggratiaret princeps talem sceleratum hominem? Metus potius est, ne delictis novis delicta vetera talis sit aucturus sicque ipso opere probaturus, quam eximium iustitiae vel clementiae consilium in se statutum sit.

Quod exempla adlata attinet, tantum abest, ut fidem, quae illis jure debetur, ipsis denegem, ut potius ceu testem oculatum me ipsum sistam, qui quippe ante complures jam annos hisce meis oculis vidi, quod circulator quidam, ad vim antidoti sui, quod *orvietanum* vocabat, comprobandum, euidam servorum suorum fortissimum venenum, magistratu id permittente, exhibuit, qui non modo ingentia ventris tormenta, sed & ejusdem enormem intumescentiam cum convulsionibus & sudoribus frigidis circa frontem erumpentibus, instantis mortis indiciis, inde expertus est. Si mortuus inde fuisset homo de reliquo innocens, nemo dubitasset, quin pro homicida circulator iste habendus fuisset, tantum abest, ut laudem mereretur. Denique non est hic quaestio, quid factum sit? Sed, an jure factum fuerit? Frustra igitur me accusavit observationis auctor, quod *Ludovicum II. Galliae Regem* (de quo solo hic sermo est) *indigne exagitaverim*, dum barbarum & christiano indignum facinus sum interpretatus, quod is medicis Parisiensibus ejus temporis permiserit, milites capite damnatos simulque calculo laborantes vivos incidere, sicque ejus extrahendi modum

in propatulo est. Homines aequae ac bruta ipsum cultro anatomico subjecisse, (xx) Galenus testis est.

§. LIV.

Huic debetur exquisitior pulsuum discretio & differentiae, quamvis ad fuitiles usq; subtilitates easdem prosequutus sit & hinc aliorum censuram non immerito incurrat. Huic debemus, quod nervorum ex cerebro & medulla spinali prodeuntium structuram & usum primus demonstraverit. Nec reliquam cerebri structuram illi ignotam fuisse, id inter alia documento est, quod trium superiorum sinuum durae meningis concursum *torcular* vocaverit. Herophilus est, qui primum intestinum, immediate ventriculo continuum vocavit *Δωδεκαδακτυλον* seu duodenum; Ipse met est, qui duabus oculorum tunicis nomen dedit *retinac* & *arachnoideac*; Primus quoq; *nervos* ita dictos *opticos* foramine pervios esse dixit, sed unicam tantum glandulam esse adseruit. A nonnullis quoque inventor *vesicularum seminalium* esse creditur. Quae ab aliis traduntur, quasi duplex genus *venarum meseraicarum*, aliarum nempe, quae ad glandulas liquorem quandam devehant, aliarum vero,

exactius perquirere. Idem plane de Friderico III. Danorum Rege, nonnulli referunt, qui eandem *Thomae Bartholino* licentiam indulserit; Fides tamen sit penes Authorem.

(xx) Uti frequentior *Herophili* in hoc *Galeni* scripto de *dissectione mairicis* injicitur mentio: Ita disertis verbis, dum Cap. V. p. 216. de venis & arteriis ejusdem sermonem facit, de illo testatur, quod in hominibus quoque dissectionis periculum fecerit; Ita enim inquit: *Nec diffido tamen, quin Herophilus, saepe haec in foeminis etiam invenerit: Qui cum in aliis omnibus, quae ad artem spectant, eruditus sane fuit, tum vero ad dissectionis exquisitissimam exercitationem pervenit, ac majori ex parte non in brutis, ut plerique soient, sed in hominibus ipsis periculum fecit.*

vero, quae chylum ad hepar referant, indeque suspicantur, quod huic fundamento innixus *Asellius* inventum suum de *venis lacteis* superstruxerit, majori obscuritate laborat, quam ut conjecturae huic tam facile locus relinqu possit. Hic est, qui membranae, ventriculos cerebri investienti, nomen *Choroides* dedit; Hic est, qui parastatis virilibus denominationem suam imposuit; Idem denique est, qui vas sanguinem ex dextro cordis ventriculo ad pulmones tendens, primus *venam arteriosam* adpellavit, quod venae similius quam arteriae ipsi adpareret, & contra vasi sanguineo ex pulmonibus ad ventriculum cordis finistrum deproperanti, *arteriae venosae* nomen tribuit, quod magis ad indolem arteriae accedere ipsi videretur. Ex quibus omnibus, quales in arte anatomica progressus fecerit, haud difficulter colligi potest: Unde hisce rationibus commotus *Gabriel Fallopius*, non dubitavit Herophilum adpellare *Evangelistam Anatomicorum & Galenus* ipse perhonorificum ipsi praebet testimonium, quod longe exquisitissimam in administrationibus anatomicis peritiam possederit. Artem anatomicam, teste *Galen*, professus est Alexandriae, verum scripta ejus dudum periere; *Galenus*, parcus caeteroquin aliorum laudator, ingentibus ipsum encomiis exornavit, addiditque, non in brutorum tantum, sed & hominum corporibus secundis occupatum ipsum fuisse. *Fallopius* non minores ipsi laudes tribuit. *Praxagoram* habuit praceptorum, unde ipsius aetas haud difficulter colligi potest.

§. LV.

Pari cum *Herophilo* infamia notatus est *Erasistratus*, quod exuta omni humanitate, homines vivos anatomicae subjecerit. Vixit, Eusebii testimonio, sub Ptolomaeo Philadelpho, vel secundum alios, sub Seleuco Nicanore A. M. 3714. & praecptorem

ptorem habuit Chrysippum. De patria ejus inter se non conveniunt auctores, cum alii *Coum*, alii *Sicyonium* illum fuisse credant. Quanta ejus fama fuerit, non solummodo ex curationibus ejus aestimari potest, sed & elogiis, quae ipsi tribuuntur. *Macrobius* enim *Saturnal. Libr. ult.* ipsum vocat *veterum medicorum famosissimum & nobilissimum*. Quoad peritiam anatomicam, qua omnes praecedentium temporum artifices, *Galeni* ipsius, qui tamen in multis ipsi contrarius est, testimonio, superavit, illius pauca quaedam fragmenta in scriptis *Galeni* hinc inde occurrunt: Propria enim *Erasistrati* scripta ad nostram usque aetatem non pervenere. Memorandum dignum est, quod vasa lactea per mesenterium decurrentia, jam suo tempore observaverit *Erasistratus*; Sed simul notandum, quod primo vasa ista habuerit pro arteriis, lactis copia repletis, deinde quod tantum in hoedis nuperrime lactatis eadem observaverit, quamvis absurdum non sit statuere, in hominibus quoque eundem vasa ista observare potuisse, si verum est, quod communiter dicitur, eum nempe eodem modo, uti *Herophilus*, vivorum hominum suppliciis destinatorum corpora dissecuisse. Credidit tamen etiam, vasa illa lactea primum solo aere repleta esse, deinde vero lacte demum repleri; Quod non aequa in malam partem accipendum est, quia ignoravit, vasa lymphatica a lacteis non differre substantia, sed omnem differentiam in eo tantum consistere, quod ordinarie & primario lympham, secundario chylum vehant. Usum cerebri & nervorum inde prodeuntium rectius agnovit cum *Herophilo*, quam omnes praecedentium temporum medici; Alios tamen nervos sensui, (yy) alios

H

motui

(yy) Communiter quidem creditur, *cogitationes posteriores sapientiores esse prioribus*; Unde forte inferret aliquis, sententiam *Erasistrati*, quam de origine nervorum sonex fovit, quamq;

motui inservientes & priores ex membranis cerebri, posteriores vero ex cerebro & cerebello suam habere originem agnovit, licet *Galenus* moneat, *Erasistratum* seniorem factum hanc suam hypothesin immutasse, & omnes aequaliter, sive sensui

cerebrum & spinalem medullam esse credidit, priori illi, quam juvenis habuit atque ex dura meninge repetiit, anteponendam esse; Verum oculatiorem & in investiganda nervorum origine adcuratiorem fuisse *Erasistratum*, dum juvenis fuit, quam senex factus, uti quisquis facile concedit: Ita errorem sponte eundem & agnoscisse & revocasse, nulla veritatis specie dici potest. Quamdiu enim solidiora, quam hucusque factum fuit, argumenta pro destruenda hac sententia, quae ortum nervorum ex meningibus derivat, non adducuntur, salvum manet B. *Gohlii* adsertum in superrimo ejus scripto, in quo *insufficientia cerebri ad sensum & motum animalis expenditur, meningumq; ad illos indispensabilior usus adseritur, adversus vagas intentiones Joh. Philippi Burggravii, Jun. ulterius argumentis ex scriptis adversarii depromptis stabilitur*. Confer etiam, quae a me contra eundem in controversia, quam mihi de spiritibus animalibus e foro medico relegandis movit, disputata sunt. Nec frustra, ad sententiam suam tuendam, hoc argumento usus est, quod vulnerata dura matre statim motus animalium pereat; Quem tamen effectum a longe alia cauissa derivat *Galenus* libro VII. de Hippoc. & Platon. decreatis Cap. III. p. 54. his verbis: *Quo maxime in parte, si crassa membrane vulneretur, meatus totus una cum extremitate ventriculi cerebri posterioris aperitur. Id quod praecipue fuit in causa, ut Erasistratus deciperetur existimaretque, ex membranae vulneratione immobile continuo animal reddi; Inspiciebat quippe in bobus, qui in prima vertebra ferirentur, statim, ubi membrana divisa confractaque esset, motum interire; Id tamen non ex laesione, ut putat Galenus, sed ex posterioris ventriculi nudatione contingebat; Quod vel inde perspicuum omnibus esse potest, quod, licet aliis omnibus in partibus disrupta fuerit membra, animal nullum bujusmodi nocumentum patitur.*

sensui sive motui subserviant, ex cerebro originem deducere, tandem concessisse. Statuit quoque in cerebro ventriculos, eosque omnes inter se mutuo habere communionem. Oratum vasorum sanguineorum ex corde recte repetiit. Valvulas quoque vasorum cordis diversamq; eorum structuram, quatenus vel intro-foras vel foras-intro spectant, vidit & vel ipse vel discipuli ejus nomina *tricuspidalium* & *sigmoidearum* ipsis imposuere, similiterq; duplicem cordis motum, systolicum aeq; ac diastolicum perspectum habuit: Credidit tamen, venam cavam tantum sanguine, arteriam vero aortam spiritu repletam esse: Quod idem ferebat judicium de omnibus reliquis arteriis, nempe solo spiritu seu aere secundum naturam repletas esse, uti ipse quoque sinister ventriculus. Judicabat autem, hunc spiritum naturaliter in arteriis contentum, esse vitalem & procreari ex aere, intra corpus adsumpto, & primo quidem in pulmonem, deinde vero in cor, ortasq; ab eo arterias irruere; Hinc vero arterias & muscularum cava-
tates extendi necesse esset: Quam tamen opinionem refutavit Galenus peculiari libello, & quidem hoc argumento: *Si vulnere arteriis illato sanguinem egredi conspicimus, vel in arteriis sanguis continetur, vel in ipsas aliunde confluit; sed vulnera arteriis illato sanguinem statim exire conspicimus; Igitur in arteriis sanguis continetur, non spiritus vel aer.* Interim huic errori ansam subministravit, quod comprehendere non posset necessitatem duplicitis generis vasorum, sanguini vehendo dicatorum; Ex quo tamen dubio extricare se facile potuisset, si mysterium circulationis sanguinis cognovisset. Ita enim mox simul comprehendisset, arterias esse, quae ex corde sanguinem excipient & ad periphericas partes advehant; Venas vero esse, quae eundem, posteaquam suo officio perfunctus est, ad communem fontem revehant. Cutem dixit esse

contextum arteriarum, venarum, nervorumque, in quo refutatur a *Galeno*. Substantiam hepatis mollem dixit parenchyma, seu massam venis hepatis, ex quarum coalitu constat, circumjectam. Splen esse viscus in corpore humano prorsus inutile, credidit *Erasistratus*, qua in re communem habuit sententiam cum *Ruffo Ephesio*: Unde postea pullulavit traditio, splen hominibus salva vita excidi posse, imo & cursoribus actu excidi.

§. LVI.

Post horum duorum in anatomicis herorum tempora usque ad *Galenum* paucissimi fuere, qui peritia secandi, potissimum corpora humana, innotuere, *Ruffo Ephesio*, medico graeco insigni, excepto, qui una cum *Critone* sub Imperatore Trajano vixit, anno post N. C. 112. Reliquit fragmentum de appellationibus partium humani corporis & tractatum de utero, in quo vasa quaedam spermatica, a reliquis praetervisa, adnotasse videtur. Reliqua vero ejusdem non sunt magni admodum momenti. *Tubam* tamen uteri, quam hodie *Fallopianam* dicimus, sub nomine *parastatae varicosae* primus descripsit.

§. LVII.

Meminit quoque *Galenus* cujusdam *Marini*, anatomici graeci, quod ex studio potissimum anatomico non levem sibi famam comparaverit. Jungit eidem *Numidianum*, & de utroque praedicat, quod hanc artem novis inventis amplificaverint. Dicitur vero *Marinus* scripsisse commentaria anatomica, quae a Galeno citantur *Libro II. administrationum anatomicarum*, simulque obscuritatis & imperfectionis ab ipso coarguuntur, quod suo loco relinquendum, cum scripta *Marini* ad nos integra non pervenerint. Sed adnotarunt jam alii, *Galenum* in sua

sua juventute magna laborasse prurigine & insolentia viris doctis insultandi. Quis fidem nobis faciet, *Marino* subinde injuriam non fuisse factam, cum libri ejus hodie desiderentur? Scripsit libros XX. de ignoratis in anatomia a *Lycō*; Adcuratius tamen, notante *Douglasio*, musculos aliis descripsit. *Clericus* adnotavit, *Marinum* fortassis primum fuisse, qui inter antiquos glandularum ad secretiones peragendas usum indicaverit.

§. LVIII.

Similiter haud infrequens in scriptis Galenicis mentio injicitur *Lyci* cuiusdam, quem latini *Lupum* dicerent, qui se etae empiricae alioquin addictus erat. Dicitur commentarium admodum prolixum scripsisse de musculis, ut propemodum quinque millia versuum continuerit, de quo tamen *Galenus* animadvertisit, non solummodo multos musculos esse omisso, verum etiam permultis eundem scatere erroribus. Oculo quinque tantum musculos tribuisse fertur.

§. LIX.

Memorat quoque *Dioclem*, a patria *Carystium* dictum, cuius post Hippocratem maxima fuit existimatio, unde *alterum Hippocratem* Athenienses ipsum adpellabant & cuius supra facta est mentio. Eundem hunc *Galenus* laudat, quod primus fuerit, qui libros anatomicarum administrationum posteritati reliquerit: Existimat enim, anatomiam in schola Asclepiadea perfectissime exultam & orali traditione propagatam, monumentis litterariis non indiguisse, proinde vitio ipsis non vertendum, quod de administrandis confectionibus nemo illorum aliquid memoriae prodiderit. Quia enim domi apud parentes pueri exercebantur, uti lectione & scripture, ita etiam cadaverum sectionibus,

quid libris anatomicis fuisse opus? Quare etiam, ne incendi rationes cuiquam sic edocto memoria exciderent, non magis erat metuendum, quam linguae elementa scribere obliviscerentur ii, qui ab ineunte aetate ipsa didicere. Posteaquam vero, narrante sic *Galeo*, temporis progressu non modo liberis, verum etiam alienis artem communicare honestum censuerunt, sicque factum fuit, ut non amplius in corporum confectionibus exercearentur pueri: Hinc protenus necessario accidit, ut eam infelicius condiscerent, exercitatione, quam in pueritia auspicari solebant, abolita, quae, quantum ad omnia valeat, omnes prisci palam videntur ostendisse, non solum vocantes eos humanos, qui in artibus excellunt, sed breviter universos, qui tota vita probitatis titulo inclaretur, quemadmodum & his contrarios inhumanos ac rudes. Cum igitur ars (& potissimum pueros in anatomia exercendi) Asclepiadum familia excidisset, deinde multis successonibus in deterius vergeret, opus fuit commentariis, quibus speculatio ipsius integra conservaretur. Verum de *Diocle* jam §. XL. a nobis actum est, sicuti & (zz) *Eudemii* §. XLIII. jam facta fuit mentio.

§. XL.

(zz) Non sine causa miratur *Stollius* introduct. in hist. litt. medicinae Cap. I. de *anatome & physiologia*, id quod superius §. XLIII. commemorandum fuisse, *Eudemii*, famosi licet anatomici sui temporis, neque in introductione *Conringiana*, neque in historia anatomiae *Goeliciana*, neque in Bibliographia anatomica *Douglasi* ullam factam esse mentionem; Merito, inquam, miratur; Evidem me quod attinet, vix probro id dari mihi potuisse existimo, idque ideo, quod in privatum tantum usum auditorum meorum theses istas, ex quibus deinde *historia anatomiae* est enata, conscripseram; Unde fieri facile potuit, ut unus vel alter, commemoratione licet dignissimus,

§. LX.

Aelianum Meccium introducit *Galenus* in prooemio de dissectione muscularum, tanquam suum praceptoris, eique tribuit librum de anatomia muscularum, addito elogio, quod adcurate conscriptus sit. Citat etiam *Martianum*, cumque invidum & vitilitigatorem vocat: Fuit tamen in honore propter duos libros de re anatomica conscriptos.

§. LXI.

Similiter commeminit Galenus *Pelopis* cuiusdam, tanquam praceptoris sui, qui pariter de dissectione muscularum scripsit, in defectu vero subjectorum humanorum suas demonstrationes in corporibus brutorum tantum modo instituerit, v. g. in demonstratione muscularum linguae usus fuerit lingua bovina, quam tamen methodum tanquam incongruam multorumque errorum matrem, jam superius consideravimus. In eo insuper paria faciebat cum *Hippocrate*, quod originem venarum quaereret in capite, ac cerebrum praecipue tanquam fontem non solummodo venarum, sed & omnium reliquorum vasorum totius corporis consi-

silentio praetermitteretur. Hunc igitur defectum monitus nunc emendaturus, locum quendam inter subtiliores anatomae cultores eidem relinquere eo minus dubitavi, quo magis honorifica sunt elogia, quae ipfi a *Galeo* tribuuntur. Primus locus libro VIII. Cap. I. p. m. 547. ubi contra illos disputat, qui nervorum originem ex corde repetunt, his verbis occurrit: *Illi igitur primi hujusce prolixitatis auctores existere, qui contra evidenter mentiri non erubuerunt: Non Hippocrates, neque Erasistratus, neque Eudemus, neque Herophilus, neque Marinus, qui omnes post veterum memoriam dissectoriam speculationem, negligentia posteritatis interlapsam pro se quisque restituerunt.* Reliqua silentio praetermitto.

consideraret. Artem anatomicam publice professus est, certo testimonio, non vulgares ipsum in ea progressus fecisse.

§. LXII.

Praeter hos alii quidem adhuc occurrunt in scriptis *Galen*, quos tanquam praceptorum suorum veneratur, uti sunt *Heraclianus*, de quo memorat, quod eidem alexandriae docenti non perfuctoriam operam ipse dederit, deinde *Pheccianus*, *Satyrus*, *Stratonicus* & forte alii plures; An vero in anatomicis quicquam pecciterint, altum penes ipsum est silentium, nisi quod de *Stratonic*o disertis verbis indicet, quod anatomicam non intellexerit. In cuius rei confirmationem adducit, quod crediderit, ex semine viri praevalente generari masculos, sicuti ex praedominio spermatis foeminini generantur foemellae; Quam quidem sententiam in pretio suo relinquit, imo suam facere non dubitat *Galenus*, in eo interim enormiter hallucinatum esse monet, quod magnam crediderit esse differentiam inter masculos & foemellas, intuitu arteriarum & venarum, ad partes spermaticas utriusq; sexus pertinentium.

§. LXIII.

Discussa tandem ac superata ista barbarie, tanquam ex novo orbe in scenam prodiit *Galenus*, de quo, priusquam loquendi faciamus initium, paucis mentio injicienda est *Aurelii Cornelii Celsi*, qui ultra centum & quinquaginta annos ante *Galenum* vixit. Medicis propter purissimam simul atque elegantiissimam latinitatem in deliciis est, unde & vulgo *medicorum Cicero & latinus Hippocrates* dici consuevit. Praeter libros de re medica, scripsit etiam de positu & figura ossium totius corporis humani; Quae potissimum ratio est, quare hic penitus omittendus non fuerit.

§. LXIV.

§. LXIV.

Ordine nunc sequitur *Claudius Galenus*, quem a patria *Pergamenum* vocant, omnium post Hippocratem medicorum veterum facile princeps, qui sub Trajano Imperatore primum eminuit, sub Antonino autem Philosopho, Commodo & Aelio Pertinaci demum floruit. Hic, quid in re anatomica praestiterit, & in quo praecipue laudem praedecessoribus suis dubiam fecerit, ex libris ejus anatomici argumenti haud dubie aestimabitur, de quibus tamen priusquam loquamur, commune removendum est praejudicium, Galenum nempe in solis tantum brutorum corporibus secundis operam suam collocasse, humana vero cadavera ab ipso unquam secta fuisse, primus in dubium vocavit *Andreas Vesalius*, qui insuper adjecit, omnia, quae homini propria sunt, fide Herophili a Galeno tradita esse: Huic enim asserto repugnare videtur, quod ipse met subinde gravissime invehatur in illos, qui cor vel linguam bubulam incidunt, nescientes, quod plurimum hae brutorum partes ab huminis discrepant. Praeterea plus uno loco indicavit, naturam hominis ab aliis animantibus diversam esse. Absurdum autem fuerit talia protulisse, nisi ipse met differentiam illam cognovisset. Et omne tandem dubium cespitantibus eximit locus, qui *Liber. VI. Cap. IV. de usu partium humani corporis* occurrit: *De numero*, inquit Galenus, *loborum aliorum cujusque animalis definire non est propositum*: Neque enim alterius cuiusquam instrumenti ipsorum constructionem attigimus, nisi forte in homine explicando eo inviti fuerimus traducti. Quod si morte intercepti non erimus, illorum etiam constructionem membratim, quomodo nunc hominum, dissecantes, aliquo tempore explicabimus. Neque obstat, Galenum interdum partes brutorum cum partibus corporis

poris humani confudisse, quia aequa in *illis* atque in *bis* occupatus fuit, & post ingens illud intervallum forte primus, qui utrumque suscipere ausus est. Imo author est suasor; ut, qui in dissectione corporum humanorum felices facere cupit progressus, in anatome brutorum, potissimum simiarum sese prius diligenter exerceat; quae quippe animalia omnium maximam cum homine convenientiam habeant.

§. LXV.

Equidem non contemnendas profert rationes *Riolanus*, quibus probare intendit, antiquis medicis cadavera humana secare non licuisse, nempe penuriam finisse cadaverum humanorum priscais seculis, eo quod rogo imposita quam primum cremabantur, quod lege Mosaica cruci vel patibulo suffixa intra biduum vel triduum humabantur vel cremabantur, quae deinde consuetudo apud Romanos quoque introducta fuit; Quod horrendum olim fuit, morticina tractare, eamque ob causam vespillones urbe summotos, & carnificem urbis domicilio privatum, quod Judaeis tactus corporum mortuorum prohibitus & Graeci infamies atque invisi fuerunt, qui cadaver tetigerant &c. Neglectis tamen omnibus hisce rationibus concludit, injuste Galenui accufari, quod nunquam hominem inciderit, & anatomen non hominis, sed simiae tradiderit.

§. LXVI.

Verum ut tanto clarius dilucescat, quantos qualesve praे omnibus aliis, qui aetate ipsum antecesserunt, in *anatomicis* fecerit progressus, operaे pretium esse duxi, universum *anatomiae Galenitae* sistema in compendio hic sistere. Auspicabor a generalioribus, ad specialiora sensim transiturus.

Quanto

Quanto anatomes studio is flagraverit, quantumve in eo pretium reposuerit, ex ejus commendatione, regulisque generalibus, anatomen concernentibus, satis liquet, quales v.g. sunt: (a) *Anatomen saepius & adcurate celebrandam;* (b) *Solis libris anatomicis non oportere eum credere, quicunque operum naturae velit esse contemplator, sed propriis oculis accedere, aut cum aliquo corum, qui cum anatomicis versati sunt, versari, aut ipsum per se diligenter exercitari anatomis manu obeundis.* Quamdiu autem legerit solum, omnibus (Galen) prioribus anatomicis credet

I 2

eo

(a) De compos. med. per genera Lib. III. p. 465. ita inquit: *Si frequenter in simiis ejusque tendinis & nervi possum ac magnitudinem contempleris, exacte poteris etiam, si humani corporis incidentia copia tibi undecunque suppetet, singula, ut vidisti, celeriter invenire. Quod si inexercitatus omnino facias, nihil inde promovebis. Quemadmodum nec medici bello germanico, barbarorum corporum infectionis potestatem habentes, amplius quipiam didicerunt iis, quae coqui intelligunt; Etenim empiricorum anatome casu contingens prolixum nugamentum est.*

(b) Libr. II. de usu partium C. H. Cap. 3. p. 241. *Quicunque ait, vult operum naturae esse contemplator, non oportet eum libris anatomicis credere, sed propriis oculis; aut ad nos accedere, aut cum aliquo eorum, qui nobiscum versati sunt, versari; Aut ipsum per se diligenter exercitari, anatomis manu obeundis.* Quamdiu autem legerit solum, omnibus me prioribus anatomicis credet, eo magis quo plures sunt. Confer locum eximum, qui Libr. III. de compos. medic. secund. gener. p. 465. his verbis occurrit: *Hac (empiricorum anatome) nugacior est, ex libris anatomicis institutio, non absimilis iis, qui secundum paroemiam ex libro gubernare dicuntur. Quandoquidem enim contemplati palam a praceptorre ostenses nervos & tendines ipsorum, nisi denuo eos videant, & tertium & saepius deinceps loci accurate, in quo positi sunt, non meminere, multo minus ex lectione petent addiscere.*

eo magis, quo plures erunt. Optandum foret, utramque hanc regulam diligenter commendatam sibi habere tyrones artis: Nullum enim dubium est, quin & saepius sese exercitando, & manum operi admovendo, breviori temporis intervallo majorem sibi dexteritatem & peritiam in hac arte sibi sint adquisituri, quam si in sola librorum anatomicorum lectio-
ne plurimorum annorum decursu fuerint occupati.

§. LXVII.

Deinde, ne quis *Galenum*, nullum se in secundo ordinem servasse, injuste criminetur, sciendum est, suassisse ipsum anatomes cultoribus, ut primum omnium naturam (c) os-
sium perdiscerent, deinde ad muscularum confectionem se-
se converterent, hinc ad arterias, venas & nervos progre-
derentur, tandemque viscerum, ad haec intestinorum, adipis & glandularum inspectionem sibi commendatam habe-
rent: Unde patet, in omnibus anatomes partibus, hodie re-
censeri solitis, *osteologia, myologia, angiologia, neurologia, splanchnologia & adenologia* sese nostrum exerceuisse.

§. LXVIII.

Quod vero prae ceteris *anatomes* partibus ossium no-
titiam commendaverit, ideo factum est; Quia, (d) quod in

(c) Locus integer administr. anat. Libr. I. cap. 2. p. 127. sic legitur: *Ossium omnium natura perdiscenda est, sive in humano sive in simiae corpore, modo possit. Post illa mox ad muscularum incisio-
nem properandum. Nam bae duae corporis partes reliquis omnibus veluti fundamenta subjecta sunt. Deinde licebit quodvis discere pri-
mum, sive arterias, sive venas, sive nervos. Atque in horum consecatio-
nibus versato, viscerum natura, ad haec intestinorum adipis & glan-
dularum innotescet. Quae ipsa rursus per se penitus inspicere convenit.*

(d) Libr. I. administr. anat. cap. 2. p. 126. statim in principio.

in tentoriis praestant pali καμάκας Graeci dicunt) & in aeribus parietes, id in animalibus ossium substantia; Quippe ad (e) hujus imitationem caetera in animante solent effungi mutarique.

I 3

§. LXIX.

(e) Sic enim loco modo allegato porro scribit Galenus: *Quoniam, inquit, corporis forma ossa repraesentat, & his aliarum partium natura respondet; Velim te in primis exactam humanorum ossium cognitionem peritiamque indipisci, non obiter ea spectare, neque etiam ex libris solum discere, quos Graecorum quidam σκελογυας i. e. ossium interpretationes vocant, alii σκελετος, quasi dicas, cadavera assicata.* Et paucis interjectis ita pergit: *Hoc autem sit opus tuum, hoc studium, ut non librorum modo lectura, verum sedula etiam inspectione fideque oculata cujusque ossis humani speciem accurate perdiscas.* Quod quidem in Alexandria multo facilius facies, ubi medici ossium disciplinam auditoribus ante oculos exponunt. Enitendum itaque tibi censeo, ut in Alexandria commoreris, si non alterius, ac hujus certe rei solius gratia. Quod si non assequaris, licebit vel in hunc modum hominum ossa contemplari, quo ego quoque usus sum. Si quidem inspxi subinde admodum vel sepulbris quibusdam vel monumentis dissolutis. Atque etiam fluvius aliquando sepulcrum pauculis mensibus negligentius exstructum superans, ipsum ex facili dissolvit, totumque cadaver agminis imperio tractim ductum, carnibus quidem jam purrefactis, caeterum ossibus aabue imier se strictim cohaerentibus, usque ad stadium primum detulit. At cum ipsum locus portuosus margine altus excepisset, eodem cadaver appulit. Atque hoc tale nobis occurrit, quale medicus ipsum ad adolescentis disciplinam de industria praeparasset. Ceterum mihi visum est, etiam latronis quandoque cadaver assicatum, paululum extra viam in monte procumbens . . vulturibus devorari; Qui carnis illius biduo absuntis, cadaver exsiccatum, tanquam ad doctrinam, quicunque inspicere voluisse, reliquerunt. Locum tam prolixum me excerptisse & hoc translusisse, vel ideo me non poenitet, quia inde addisco 1.) σκελετον Galeni aetate dictum fuisse hominem exsiccatum. 2.) Aequa facile in cadaver tale assicatum incidere potuisse

§. LXIX.

Suntque ossa Galeno generatim (f) corpora durissima & aridissima maximeque terrestria, quae tanquam fundamenta ad universam corporis substantiam sustentandam subjiciantur iisque omnia adnascantur stabanturque. Deinde humani corporis ossium invicem cohaerentium universam (g) compagem appellat sceleton; Unde etiam nonnulli, qui de ossibus differuerunt, libros suos περὶ σκελετῶν inscripsierunt. Distinguivit praeterea inter apophysin & epiphysin omniumque articulationum modos sollicite describit. Ad specialia deinde descendens, enarrat primum (i) ossa capitis una cum osse jugali ossibusque maxillarum & nasi ac dentibus. Hinc ad spinam progreditur ordineque vertebras collis, dorsi & lumborum nec non ossis sacri & coccygis subiungit, universamq; tractationem ossibus, quae sacro committuntur, claudit, tandemque de ossibus thoracis, de scapulis, claviculis & humero agit. Et, ne quid in historia ossium desideretur, ossa quoque, artus tam superiores quam inferiores componentes, subiungit.

§. LXX.

antiquissimas gentes, v. g. Aegyptias, indeque structuram & connexionem ossium addiscere, si vel maxime lege publica prohibitum fuisset, cadavera humana dissecare & sceleta sibi parare. Velim proinde haec cum iis conferri, quae superius de Aegyptiorum peritia anatomica a nobis disputata sunt.

(f) Libro de ossibus ad tyrones p. 78. & 79.

(g) loco modo citato.

(h) eodem mox allegato loco.

(i) Libro toto de ossibus ad tyrones.

§. LXX.

Non vero ossium tantum historiam digne prosecutus est; Sed & in vasorum sanguineorum, arteriarum venarumque anatomie laudabilem omnino comprobavit industria: Ubi tamen ante omnia notat errorem veterum, qui (k) arterias interdum etiam venas adpellarunt; Id quod vel ideo mirandum non est, quod motum sanguinis circularem & consequenter etiam arteriarum venarumque usum ignoraverint. Et licet forte dici posset, (l) arterias ceu vasa pulsantia considerandas ac proinde ex illarum pulsu melius illos edoceri debuisse, notum tamen est, quod *Erasistratus* cum asseclis suis non crediderit, sanguinem excitare pulsum, sed aërem in arterias irruentem. Atque hoc sensu (m) *arterias pulmonis venosas, venas vero arteriosas* esse docet, eaque occasione *Epicureos* notat, dicens: *Mentem esse, quae omnia designet, disponat, ornet, non corpusculorum concursu quodam fortuito inter se cohærentium vim:* (n) Arteriis duas peculiares adserit tunicas, alteram exteriorem, venae similem, alteram interiorem, hujus fere quintuplam, quae insuper durior, in transversas fibras dissoluta, exterior vero rectis fibris & quibusdam mediocriter obliquis, transversis nullis contexta sit. Interiorem (o) tunicam crassam duramque esse debuisse, inde colligit, quia propter motum perpetuum robore quodam opus erat; Quod, si tenuis fuisset tunica, sustinere non potuisset.

§. LXXI.

(k) Libr. III. prorrheticor. p. 366.

(l) Libr. VII. administr. anat. cap. 4. p. 188.

(m) Libr. VI. de usu partium C. H. cap. 13. p. 305.

(n) L. VII. administr. anat. cap. 5. p. 189.

(o) L. VII. de usu partium C. H. p. 309.

§. LXXI.

Originem omnium arteriarum a (p) corde, speciatim ab aorta, ex sinistro cordis sinu enata, merito repetit: Unde summae eos (q) imprudentiae reos agit, qui principium earundem aliud, quam cor constituerunt. Divisionem arteriae in (r) duas partes itidem agnoscit, quarum altera ad spinam deflectatur, partibus omnibus inferioribus arterias immissura; Altera vero sursum ad caput feratur, quae & ipsa omnibus, quae sunt supra cor, vasorum propagines est praebitura. Addit insuper; Divisionem (s) duorum horum ramorum ideo inaequalem fuisse, quod in animali plures sub corde, quam supra cor, sunt partes. Notat praeterea, (t) nullam arteriam in corpore sine conjugi sua vena reperiri; Licet venae quaedam sine arteriis reperiantur (u). Arterias a venis dispare non modo crassitie

(p) Lib. XVI. de usu part. C. H. p. 428.

(q) Lib. VI. de Hipp. & Plat. decret. cap. 3. p. 526.

(r) Lib. XVI. de usu part. C. H. cap. 9. p. 437.

(s) ibidem.

(t) Libr. XVI. de usu part. H. C. cap. 13. p. 441.

(u) ibidem libr. VI. c. 13. p. 304. & 305. Qua occasione graviter invehitur *Galenus* in *Asclepiadem*, ironice quidem ipsum vocando hominem sapientissimum, sed simul tamen variis imputationibus ipsum onerando, ipsumque dicendo virum jactabundum atque insolentem, cuius errores partim ex contemptu & imperitia anatomes, partim ex logicae speculacionis ignoratione promanaverint, & cuius proinde scriptorum flagitia prosequi nolit. Quod, quae nunquam ab ipso percepta fuere neque cognita, sine ulla dubitatione, de illis ut exploratissimis ausus sit pronunciare; Quod *Herophili* dissectiones respuerit; Quod *Erasistratum* condemnaverit; Cui denique sordeat *Hippocrates*. Graves profecto accusationes, quas hodie nemo facile sine bille audiret, nedum concoqueret!

fitie, sed & numero & qualitate tunicarum; Interiorem enim tunicam, quae crassa est ac dura, quaeque fibras habet transversas, venae ipsae, judice *Galen*, non omnino habent. Cur (w) *arteriam venosam* adpellaverit, quae ex sinistro cordis ventriculo, *venam vero arteriosam*, quae ex dextro procedit, ejus rei rationem jam superius attulimus. Denique duplicem in arteriis motum, systolem nempe atque diastolen agnovit.

§. LXXII.

Descriptis arteriis, veniamus nunc ad venatum anatomicum *Galenicam*; (x) His toto in corpore unica tantum peculiaremque concedit tunicam, & eam quidem valde tenuem; Exterior namque membrana ipsis nonnunquam obhaerescens, secundum *Galen* sententiam, accedit tantum, ubi colligari quibusdam vel fulciri vel contegi desiderat. (y) Principium & originem omnium venarum jecur esse statuit; Quia, inquit, si a corde originem traherent, pulsum edituerae forent; Et quod omnes venae cum ipso continuatae conspiciuntur; Id quod nullius nisi principii indicium esse possit. Quo fundamento suffultus, stolidum esse judicat adseratum illorum, qui putarunt, venarum paria quatuor a capire in corpus descendere.

§. LXXIII.

De *nervis* generatim praedicat: (z) Quod, licet in omnes corporis partes ferantur, illorum tamen nullus neque in ossa, neque in cartilagines, neque in ligamenta neque in

K

quasvis

(w) Libr. VII. administr. anat. cap. 4. p. 188.

(x) Ibidem cap. 9. p. 189.

(y) Libr. VI. de Hippoc. & Plat. decretis cap. 6. p. 531.

(z) Libr. XVI. de usu part. H. C. cap. 2. p. 429.

quasvis glandulas inseratur. Habet vero pro (aa) nervis eos tantum funiculos albicantes, qui a cerebro & spinali medulla ortum suum derivant, nulla gaudent cavitate, & sua natura neque dilatantur neque contrahuntur. (bb) Adcuratus *Hippocrate* illos distingvit a *tendinibus* ac *ligamentis*; Quae enim ex musculis enascuntur corpora nervosa, nomine tendinum ipsi veniunt; Per *ligamenta* vero intelligit nervos colligantes; De omnibus vero praedicat, quod cavitatis sint expertes. (cc) Uniuscujusque nervi naturam triplici, ait, constare substantia, media quadam & intima, arborum medullae quam simillima, quam haud dubie a cerebro suam trahere originem existimat, & duabus exterioribus, prima, quam e tenui membrana, altera vero, quam e dura crassa que exoriri existimat; Unde refert, *Erasistratum*, cum exteriorem nervi partem solam conspexisset, quae ex crassiore membrana progrederetur, ab ea totum nervum oriri, opinatum esse; Additque: Hac sua sententia pleraque suorum commentariorum referuisse, dum ubique inculcavit: *Ab operiente cerebrum membrana nervis originem esse*. Verum, ubi jam consenuisset, solisque artis speculationibus vacans, diligentiores dissectiones fecisset, tandem, judice Galeno, animadvertisse *Erasistratus* dicitur, nervorum intimam partem quasi medullam e cerebro nasci. Quid vero de hoc *Galeni* judicio sentiendum sit, alibi jam discussimus. Denique distingvit nervos in (dd) *molles* ac *duros*, impossibile esse existimans, ut duri ex cerebro, molles vero spinali medulla procedant, cum, ad exactiorem sensum, productione cerebri

(aa) ibid. Libr. XV. cap. I. p. 420. (bb) ibid.

(cc) Libr. VII. de Hipp. & Plat. decretis.

(dd) Libr. IX de usu part. C. H. cap. II. p. 348.

cerebri molliore, ad motionis vero robur duriore nervo opus fit.

§. LXXIV.

In *musculorum* quoque *consecione* haud perfunctorie versatum fuisse *Galenum*, imo potius omnes suos antecessores hac in parte anatomes superasse, libri, quos de *anatomie* itemque de *motu musculorum* conscripsit, evincere satis possunt. In *prooemio de muscularum dissectione ad tyrones* ingenue confitetur, plures quidem ante ipsum hanc anatomes partem adgressos esse, neminem tamen sine reprehensione, *Marino* excepto, qui multo adcuratius, quam alii, hocce argumentum tractaverit. Meminit praeterea & *Pelopis* & *Lyci* & *Aeliani*, quorum labores in *dissectione muscularum* in pretio merito habendi sint. Et quanquam *Lycus* clarissime omnium & optime musculos dissecuisse credatur; Se tamen non inutilem laborem suscepturnum confidit, si, quae a superioribus medicis praetermissa vel minus diligenter scripta, aut etiam a se ipso inventa sint, manifestaverit.

§. LXXV.

In genere musculos habet pro partibus carnosο-tendinosis motuumque voluntariorum instrumentis. Tradit praeterea non tantum modum artemque musculos consecandi, sed & eorundem historiam prolixè prosequitur, a capitis ejusdemque partium muscularum descriptione exorsus, indeq; ad musculos gutturis, colli, thoracis & adnexorum progressus, quos tandem ventris, epigastrii, sedis, ani & adnexorum musculi consequuntur. Nec reticuit musculos, qui ejus tempore (ee) incogniti erant, a se vero inventi ac demonstrati sint,

K 2

quorū

(ee) Administr. anat. libr. II. cap. 9. p. 143. Confer etiam *Douglasi bibliographiam anatomicam.*

quorum pertinet *platysma moyoides*, deinde musculi *interossei* ac *lumbricales*, nec non musculus in capite exiguus, quem *hodiernum minorem anteriores* vocant, aliique plures veteribus prorsus ignoti.

§. LXXVI.

Hoc itaque modo *arteriarum*, *venarum*, *nerborum*, *musculorum* aliarumque partium *similarium*, veteribus ita dictarum anatomen perfecit *Galenus*; Nec tamen propterea modum *consecandi* neglexit: Abunde enim in eo prospexit quoque tyronibus artis, dum integros novem libros de *administrationibus anatomicis* reliquit, qui à *Johanne Andernaco*, non modo latinitate donati, sed & post diligentissimas *Andreae Vesalii* & aliorum castigationes plurimis in locis correcti sunt. In his enim affatim instruitur artis anatomicae tyro, qua nempe ratione non modo *sceleton* artificiose parare, sed & docta atq; perita manu cultrum aliaque instrumenta anatomica dirigere debeat, ut molliores omnes partes rite ac scientifice consequentur. Proinde excusat veteres, quod de *confectionibus administrandis* nihil litteris mandaverint; Quod quippe eo tempore minus necessarium erat; quia illis tam frequens fuit tamq; familiaris & in communi usu anatomica administratio, ut domi apud parentes etiam ab ipsa pueritia olim exercerentur. Postea vero tam praeclaro exercitio intermisso, opus fuit commentariis, quae anatomicam disciplinam integrum conservarent.

§. LXXVII.

Et, licet ad *anatomen* proprie nihil spectet, usum partium tradere, sed hoc munera *Physiologi* in primis sibi impositum esse putent: Per se tamen patet, nihil solidi ab his praestari posse, nisi facem accendat anatome. Imo, quamvis libri

Galeni,

Galeni, quos de *usu partium* C.H. conscripsit, ad gustum praesentis, in quo vivimus, seculi adcommodati non sint: Tantis tamen laudibus (ff) a nonnullis depraedicantur, ut pro perfectis omnique numero absolutissimis habere illos non dubitent.

§. LXXVIII.

Nec denique usum anatomes indicare neglexit, qui non in eo tantum consistit, ut proprietatem (gg) essentiae uniuscunque partis, intuitu in primis actionis & usus, quem prae stat, nos edoceat: Sed &, quod (hh) chirurgicae medendi

K 3

rationi

(ff) In horum numero est *Clericus*; Ita enim sermonem hisce de libris instituens, inquit: Si les administrations anatomiques ne sont pas entieres, les autres livres & sur tout ceux de l'usage des parties, supplent ce, qui manque aux premiers. Ces memes livres sont un chef-d'oeuvre, qui a eté admiré de tout temps, & qui fait le mieux voir l'etendue du genie de son auteur. Verum hoc elogium sine dubio de genio seculi, quo vixit *Galenus*, intelligendum est. Interea huic iudicio propemodum par est, quod de libris hisce *Hermannus Conringius* introducit. in art. med. cap. IV. §. 17. p. 155. tulit hunc in modum: Concedit is quidem, maxime inter omnia (*Galeni scripta*) excellere libros de *usu partium*, quod quippe opus incredibili *anatomia* & singulari plane ingenio sit conscriptum, & in quo auctor vim judicii sui potissimum declaraverit; Merito tamen adjicit: Fatendum esse, multa apud *Galenum*, etiam in ipso de *usu partium* opere occurrere, quae cum veritate non usque quaque imo non raro neutiquam conveniant, utut identidem de corporum humanorum selectione glorietur.

(gg) Libr. I. de locis affectis.

(hh) Libr. I. administr. anat: *Quum per chirurgiam*, inquit *Galenus*, *musculos ipsos propter abscessus altiores*, *incidere interdum cogamur*, *actionis ipsorum cognitio maxime ex usu est*, *ut tum perdiscere*

rationi absolute illa sit necessaria. Imo nec (ii) praerogativa, quam *mortuorum* *præ vivis* anatome sibi vindicat, neglexit.

§. LXXIX.

De anatome, quam Graeci *κατα περιπτωσιν*, quod casu accidat, veteribus admodum decantata, quamque medici magna celebritate profiteantur, hoc tulit judicium: Quod (kk) spectatorum naturam edocere non possit; Eo quod prius conveniat, multo otio quamque particulam inspicere, ut statim visa cognoscatur, praesertim in hominibus ipsis, si minus, certe in animalibus, homini similibus, quorsum in primis simias retulit.

§. LXXX.

Corpus universum distinxit in tres *ventres & extremitates*, ad *illos* abdomen, thoracem & caput, ad *has* vero artus tam superiores quam inferiores revocando, quae distinctio in hunc usque diem inter anatomicos adhuc usitata est. Nec abhorret *Galenus* a distinctione partium in *continentes & contentas*

possis, omnem abigendo calumniam, functionem in magnis vulneribus, ubi musculus totus transversim dissectus fuerit, abolituram. Taceo, qui muscularum actiones novit, eum chirurgum alios quidem musculos caute, alios autem incisurum audacius. Praestat tamen, consilio Galeni, pro fibrarum ductu ipsorum decisionem moliri.

(i) De hac praerogativa administr. anat. Libr. IX. cap. I. sic loquitur: In cadavere *anatome celebrata* *cujusque particulae* *suum, numerum, substantiae proprietatem, mangnitudinem, figuram & compositionem* edocet: *In vivo autem consectio interim functionem ipsam manifesto ostendit, interim ad hujus inventionem ratiocinationes exhibet. Nulli igitur obscurum est, oportere, ut mortui animantis consectio eam *precedat, quæ in vivo administratur.**

(kk) Libr. I. cap. 2. administr. anat.

tentas: Ad *iwas* refert cutem, quam commune artuum omnium velamentum vocat, quamque cuticula (*επιδερμίδα* Graeci dicunt) tegit. Habet eam pro parte (II) similari atque (mm) ex venis, arteriis & nervis constare adserit, disputans eum in finem contra *Erasistratum*, qui quippe eam trium horum vasorum complicationem esse negavit. Cuti (nn) membranam immediate, vult, esse substratam; Quam tamen sententiam confutat *Vesalius* indeque infert, *Galenum* non humana, sed brutorum tantum corpora consecuisse. Ulterius docet, huic membranae cutim tam firmiter adnatam esse, ut separari inde nequeat.

§. LXXXI.

Ad partium continentium censum reducit quoque musculos abdominis, quibus remotis in conspectum prodit *peritoneum*, (oo) corpus tenue & aranearum telae consimile, quod cessantibus musculis transversis oboritur. Nomen suum inde traxisse, opinatur *Galenus*, quod praetendatur omnibus tum visceribus, tum intestinis, tum vasis, quae inter septum transversum & crura habentur, imo & aliis, quae his interjacent, omnibus obduci, ex quorum grege sit etiam uterus & vesica. Caeterum refert de eodem, quod, si quis seorsim peritoneum absque omnibus iis, quae id contingunt, inspicere possit, circulum quendam referre sit observaturus, qui in quibusdam ejus partibus laxos processus, in quibusdam foramina tantum obtineat. Neutiqnam vero simplex & unicum, sed ex duobus corporibus compositum esse corpus credit, & quidem, ut alibi docet, pure nerveum.

§. LXXXII.

(II) Libr. de inaequali intemperie p. 83.

(mm) Libro: An sanguis natura in arteriis contineatur? cap. 4.

(nn) Libr. II. de locis affectis p. 22.

(oo) Libr. VI, cap. 4, administr, anat,

§. LXXXII.

Tradita peritonei descriptione, ad (pp) omentum, Graecis ἐπιπλον dictum, progreditur. Id inter reliqua animantia maximum homines obtinere, ait, quod nulli intestinorum sit connatum, nisi quod quibusdam pauculis ligamentis in dextra parte laxiori intestino, quod *colon* appellant, connectatur. Agit dehinc de *mesenterio* ejusque arteriis & venis, porro de ventriculi & intestinalium tunicis, de jecoris differentia in homine ac caeteris animalibus, de intestinalis in specie, de liene & ejus vasibus, de hepate ejusque vasibus & meatu fellis, deque renibus & meatibus urinariis, quam universam tractationem muscularum, qui retinendis & propellendis excrementis praesunt, descriptione obsignat.

§. LXXXIII.

Verum de hisce omnibus & reliquorum ventrionum contentis distinctius nunc agendum est. Non enim sine fonte ratione *Galenus*, a sectione abdominalis, viscerumq; in eo contentorum, anatomen est exorsus; Cujus quippe instituti sui hanc reddit rationem; Ne videlicet diutius asservata computrescerent; Quae etiam ratio ejus est momenti, ut in hunc usque diem *anatomicis* adprobetur.

§. LXXXIV.

Sub diaphragmate itaque situm suum habet ventriculus una cum intestinalibus, de quorum positione, structura & officio sic sentit *Galenus*: Fundum ventriculi ad dextram se extenderet, eumque recipiendorum ac digerendorum alimentorum gratia factum esse, medium inter hepar ac splenem occupare locum, ut ab hisce visceribus tanquam fomitibus caloris blande

blande adficiatur, sique ciborum concoctio melius promoveatur. Figuram oblongo-rotundam ideo ipsi adscribit, quod ea omnium minimum laesioni obnoxia ac insuper capacissima sit. Ex duabus tunicis, interiore membranosa, quae villos rectos superne deorsum tendentes, externa vero carni fiore, quae transversos habeat villos, contextum esse ventriculum idque merito ita factum, siquidem ventriculus ad seipsum per stomachum esculenta admittat & quasi alliciat, & quidem rectis istis villis, propellat vero transversis. External membranam, qua musculosa exterius tegitur, a peritoneo oriri, & cum aliis visceribus infimi ventris communem habere. Paucas ad ventriculi fundum, paucas ad ejus oris partes & omnino obscuras quasdam ad oesophagum ferrari venas; Siquidem hic via solum ciborum erat, ventriculus vero coctionis officina, sicuti intestina distributionis instrumentum sunt. Cumque nulla animalis particula ex se ipsa sensum habeat innatum, sed ex nervis illum mutuetur: Hinc ejus rei gratia par nervorum haud mediocre deferri ac disseminari contendit, maxime vero os ejus superius & partes ipsi continuas nervis contextas esse; Unde exquisitus ejus sensus dependeat. Denique duplex os sive orificium, alterum supernum, alterum infernum eidem adscribit, per quorum illud cibi ingrediantur, per hoc vero quomodounque praeparati denuo egrediantur, cui insuper peculiare *pylori* nomen tribuit.

§. LXXXV.

Pyloro continua sunt intestina, quae in *tenuia* & *crassa* distinguuntur; Ad priora pertinent *duodenum*, ab Herophilo sic dictum, quod *Galenus* ἐν Φυσι i. e. adpendicem vocat. Alterum *jejunum* ac tertium *ileon* dicitur. Eorundem (qq) substantia

L

non

non est a ventriculo diversa, nisi quod hic concoctionis, illa vero distributionis chyli sint instrumenta; Quam etiam ob causam canalis intestinalis non extenditur simplex usque ad anum, sed quam plurimis circumvolutionibus & spiris orbiculatis in medio intercipitur, idque ideo, ne alimentum ex animali citius elabatur, factum esse contendit. Duas illi tunicas seu membranas vindicat, interiorem & exteriores quarum quidem fibrae transversae sunt, ita tamen, ut in non nullis intestinalium villi quoque recti secundum longitudinem protendantur, ad transversorum tutelam. Extimae tunicae superinducta est alia tenuissima, quae peritoneo suos debet natales, sicuti easdem quoque origines tunica ventriculi extima agnoscit. Crassorum intestinalium principium est *cocum*, deinde *colon* tandemque *rectum*, quod in anum desinit, & musculo quodam sphinctere munitum est, quo minus invitis elabantur excrements. Et ne sine praesidio vasa sanguinea incederent, (rr) meserae intestina esse alligata, similiterque per illud corpora carniformia, quae glandulae vocantur, dispersa, *Galenus* author est.

§. LXXXVI.

Veniamus nunc ad duo viscera hypochondriaca, hepar nempe & lienem, quorum illud in dextro, hoc vero in sinistro hypochondrio situm suum naturalem habet. Substantiam hepatis *Galenus* pro peculiari carne habet, quam *Erasistratus* ejusque sectatores uno *parenchymatis* nomine enunciarunt. Credit praeterea, hepar esse primum (ss) sanguificationis organon & venarum omnium principium. Superficiem ejus distingvit in *concavam* & *convexam*; Illa excipit venas

(rr) ibid. cap. 20. p. 282.

(ss) Libr. IV. cap. 12. p. 276. de usu partium.

venas, ex mesenterio ad eam pertinentes, quem locum, ubi omnes colliguntur, *portas hepatis* vocant. Circumdatum est hepar tenui membrana, quae more reliquorum abdominis viscerum a peritoneo suam derivat originem. (tt) Minimum nervum ipsi dedisse naturam, ideoque neque ad motum aliquem, neque ad sensum hoc viscus animali concessum, opinatur *noster*. Quem enim motum habet, ex vicinia phrenis nanciscitur. Partes, in quas diffinditur hepar, lobos vocat. Concavae parti cystidem felleam esse implantatam eamque bilem in hepate separatam excipere, simplicem sensum fallere non poterat.

§. LXXXVII.

In sinistro hypochondrio situm est splen, quod habet pro (uu) instrumento, quo limosi, crassi & melancholici humores in hepate geniti purgentur, quosq; per vas venosum tanquam per stomachum attrahat. Vehementer proinde indignatur *Erasistrato*, quem quippe adserere non puduit, viscus hoc a natura, nihil licet temere, nihil frustra agente, conditum totumq; inutile esse. Substantiam ejus parenchymaticam esse credit, raram nempe ac laxam, instar spongiae cuiusdam, ut succos crassos facile attrahat & excipiat. Quanquam autem lienis caro laxa sit atque fungosa, magno tamen intervallo a pulmonis carne, judice *Galeo*, relinquitur, utpote quae laxissima sit & levissima & paulo minus alba, ex spuma quippe quadam veluti coagulata. Multas visceri huic tribuit arterias, & tres potissimum rationes allegavit, cur leve, rarum & arteriosum factum sit lienis corpus, quod insuper membrana tenui, ex peritoneo ortum suum trahente, tectum est.

L 2

§. LXXXVIII.

(tt) Libr. IV. cap. 13. p. 277. de usu partium C. H.

(uu) Eodem libro cap. 15. & 16. p. 279. & 280.

§. LXXXVIII.

Lumborum regionem occupant renes, de quibus ita sentit *Galenus*: (ww) Esse nempe instrumenta concava, stomachis instructa, aliis quidem attrahentibus, aliis vero tenue hoc & aquosum excrementum emittentibus. Adjacere illos utrinque venae cavae paululum sub hepate, ideo factum esse putat, ut, quicquid in sanguinem assumatur, confessim purgetur, solusque postea is purus per totum corpus eat, pauco omnino ipsi administro aquoso humore. Idem porro observat, (xx) renem dextrum in omnibus animantibus eminere elatiorem & a spinae vasis haud exiguae magnitudinis vasa, arteriam nempe atque venam in eos inferi. De pelvi renali & ureteribus, urinam ad vesicam deportantibus, obscure quidem loquitur, rem ipsam tamen agnovisse videtur; Quia (yy) *sinus* corpore quodam membranaceo circumdati, & vasis *concavi* & *oblongi*, illi continui mentionem facit; Quod an meatus, an arteria, an vena adpellari mereatur, ipse ambigit; Alibi tamen distinctius hisce de partibus loquitur, & (zz) *ureteris* commeminit. Urethrae vero disertis verbis mentionem injicit, quam unica tunica, peritoneo tamen tecta & vesicae substantiae haud absimili constare existimat. Ejusdem vesicae musculum, quem *σφηγκτήρα* dicunt, ideo adpositum esse putat, ut eam constringat sicque impediatur, ne invitis urina excernatur. (aaa) Figuram renibus simam, qua parte vena & arteria inseruntur, adscribit,

(ww) Libr. eodem cap. 8. p. 271.

(xx) Libro VI. cap. 13. p. 185. administr. anat.

(yy) Eodem libro cap. 13. & 14.

(zz) Libro V. de usu partium C. H. cap. 5. p. 287.

(aaa) ibidem.

bit, illi vero oppositam rotundam adpellat. Nervus reni insertus, judicio *Galeni*, est usque adeo exilis, ut sensum fallat: Arteriae vero ac venae eo ampliores concessae illis sunt; Cujus rei rationem reddit eoque ipso *Erasistratum* redarguit, qui quippe, cum solum spiritum in arteriis contineri cederit, rationem dare non potuerit, cur tantae magnitudinis arteriae renibus sint insertae.

§. LXXXIX.

Exposita renum structura & officio, ad vesicam, quae est urinae receptaculum, veniendum est; Huic *Galenus* (bbb) simplicem tantum tunicam adserit; Nam secunda, quam nonnulli eidem vindicant, peritoneo exterius eidem obtenso ortum suum debet. Distingvit eam, more recentiorum anatomicorum, in *cervicem* & *fundum*, quarum partium illa musculo sphinctere est munita, ne invitis urina egrediatur, sed tamdiu retineatur, donec eam excernendi necessitas incumbat animali. Vesicam (ccc) foeminarum breviorem, sed latiorem virili cervicem obtinere, recte notavit.

§. XC.

Restant partes genitales utriusque sexus; Cum que uterus foeminarum praecipuum sit organon, in quo foetus gestatur atque enutritur: Peculiarem tractatum de ejusdem dissectione reliquit *Galenus*. Sita est matrix inter vesicam urinariam & intestinum rectum. Magnitudo in omnibus non est eadem; In iis enim, quae nondum conceperunt, multo est minor, quam in iis, quae aliquoties peperere. Figuram

L 3

habet

(bbb) Libro VI. administr. anat. cap. 7. p. 183.

(ccc) Libro de dissectione matricis cap. I. p. 215.

habet vesicae similem. Tenuibus quibusdam fibris intestino recto & vesicae, sed huic tamen pluribus adnectitur. Alligatur tamen etiam ossi sacro. Corpus ejus duabus constat tunicis opposito modo inter se applicatis, quarum exterior nervosa, ea tamen natura utraeque, ut distendi & contrahi possint. Haec, nempe venosa, ab interiori parte satis aspera est, praecipue ad fundum; Altera vero, quae huic adjacent, nervosa vesicae tunica longe crassior, multisque venis & arteriis intercepta est. Arterias nanciscitur ab arteria magna, venas vero a vena cava. Praeterea distingvit eam in *cervicem* & *fundum*; Illi adscribit substantiam musculosam, carne dura & *cartilaginea* constantem, eique foramen inesse credidit, per quod foemina & menstrua sua expurget & maris genituram excipiat. Testes mulierum a lateribus matricis siti sunt, utrinque alter juxta cornua, magnitudine tamen virilibus longe minores, forma itidem & habitu multum diversi. Verum haec omnia ad eam *anteriorav*, quam in anatome partium genitalium muliebrium conspicendam præbuere recentiores, non accedunt.

§. XCI.

Idem plane judicium de partium genitalium virilium anatome ferendum est. Quae exterius in conspectum producent, sunt membrum virile & scrotum una cum testiculis vasisque intus conclusis. (ddd) Testiculi virorum propria membrana sunt circumdati, quam *darton* appellat, deinde etiam *elytbroide*, i. e. vaginali ac denique scroto, quibus omnibus testes foeminarum destituuntur. (eee) Paucissimi nervi, secundum *Galen* placitum, per testiculos aequa ac scrotum

(ddd) Ibidem cap. 9. p. 217.

(eee) Libro XLV. cap. 13. p. 418. de usu partium C. H.

scrotum distribuuntur; Quia neque ad sensum exactiorem neque ad motum voluntarium exercendum pluribus opus fuit; Cum contra virga maris atque aliae ad pudendum virile pertinentes partes, sensum quendam exactiorem, ob coitum venereum, plures nervos fuerint adeptae. (fff) Virgam, dicit, oriri ex superioribus ossium pubis partibus (ggg) Corpus membra virilis constructum est ex partibus nervosis atque cavernosis, ut spiritu repleri sicque tendi ac rigidum evadere possit; Proinde aliam sui structuram neque potuit neque debuit obtainere, quam praedictam & quidem non solius coitus caussa, sed quo, meatu diducto ac directo, semen quam longissime ejacularetur masculus, cum foemella coitum exercens. Vasa testiculorum sunt una arteria & una vena, quorum illa ex trunco arteriae magnae descendente oritur, haec vero in venam emulgentem sinistram infertur.

§. XCII.

Relicto *abdomine ad thoracem* progredimur, quam utramque cavitatem *diaphragma* distingvere, rectius Hippocrate agnoscit Galenus. Nec (hhh) structura ejus incognita ipsi fuit; Differre enim ab omnibus aliis musculis non modo figura, verum etiam situ & actione; Rotundam esse ipsius figuram, situm vero obliquum partibusque anterioribus ac superioribus ad pectorale os pertingere, inde autem retro semper ac deorsum ferri, donec spinam contingat, cui etiam ad lumbum coalescit, satis perspexit. Praeterea medium ejus partem (iii) nervosam esse & nervos suos a spinali medulla

colli

(fff) Libr. XV. cap. 2. p. 421. de usu partium C. H.

(ggg) Ibid. cap. 2. & 3. p. 421.

(hhh) Ibid. libr. XIV. cap. 5. p. 401.

(iii) Libr. VIII. administr. anat.

colli recipere, peripheriam vero carnosam seu musculosam esse, recte observat.

§. XCIII.

Aperto thorace utrumque latus five costae interius membrana sat valida, quam *Galenus* simpliciter *membranam succingentem* adpellat, tanquam amiculo tectae conspicuntur. Et quamvis pleuritidis multis locis mentionem fecerit, pleurae tamen nomen ipsum adhibuisse, non legitur. Eodem modo, sicuti membranas in duas cavitates thoracem distingventes *διαφραγματούσες* h.e. separantes vocat, quibus hodie mediastini nomen ab anatomicis impositum est. Pleurae soboles est, suaque duplicatura cavitatem thoracis dextram a sinistra distingvit.

§. XCIV.

Duo intra sece continet viscera, nobilissimis functionibus dicata, cor nempe una cum pulmonibus. Cordi, quo nomine veteres etiam os ventriculi superius indigitarunt, carneam ac duram adscripsit substantiam, ex multiplicibus quidem fibris conflatam, ut muscularis persimilis videri possit, quae tamen ab ipsis discrepet perspicue. Ordinem ac seriem fibrarum, prout *Lowerus* eas delineavit, adcurate evoluisse non videtur. Cor praeterea originem arteriarum praebere & compositi motus, quem pulsus vocamus, auctorem esse, itidem adseruit. Et, ne sensu omni destitueretur, quamvis exquisitum ei non competere, omnes nōrint, suos quoque (kkk) nervos accepit, licet exiguos, qui tamen non in cor ipsum, sed in pericardium inserantur, majoribus tamen animalibus exceptis. Quo vero in ipsum dividantur modo, id sensu perspicue dignosci non posse, ultro fatetur.

§. XCV.

(kkk) Libro VI. cap. 18. p. 310. de usu partium C. H.

§. XCV.

Agnovit insuper duos cordis sinus seu ventriculos. Figuram ei coniformem vindicat. (III) Valvulas quoque cordis, quas membranas adpellitat, & quarum aliae intro progrediantur, aliae vero foras vergant, conspexit. Et in *vena* quidem *arteriosa* membranas tres intus foras spectantes consideravit, quas, qui anatomas adcuratius pertractaverint, a figura litterae *σιγμα* vocant *σιγοειδεῖς*. Aliud vero *arteriac venosae*, quam in pulmonem distribui credit, orificium, durarum membranarum foris-intro spectantium habet epiphysin, quarum figuram nemo anatomicorum virorum cuiquam rei cognitae adsimilare est adgressus. Neque enim, qui *τριγλοχίνας* denominaverunt, a figura cujusque, sed a mutua inter se ipsarum compositione nomen imposuerunt. Etenim ipsarum inter se compositio cuspidum telorum eminentiis atq; angulis, quos *γλωχίνας* Graeci adpellant, penitus est similis.

§. XCVI.

De (mmm) auriculis cordis, quas epiphyses nervosas & cavas, ante orificia constitutas dixit, id praedicavit, quod non modo peculiarem naturae substantiam fuerint sortitae, quae in nulla alia habeatur particula, verum quod etiam laxae reliquo tempore sint & idcirco concavae; Cum vero cor dilatatur, quo modo membranae tendantur ac contrahantur, ob idq; ipsum materias ex seipsis expressas cordi praemittant. (nnn) Situm cordis, si thoracem spectemus, supra septum in media fere parte collocavit *Galenus*; Basis enim ejus medio prorsus totius thoracis sita est loco, mucro vero inferiorq;

M

pars

(III) ibid. cap. 14. p. 306.

(mmm) ibidem cap. 15. p. 307.

(nnn) Libr. II. de Hippoc. & Platon, decretis cap. 4. p. 472.

pars tantum protenditur, quantum cordis magnitudo occupat spatii. (ooo) Pulmones eidem quidem undique circumfundi, suis lobis ceu digitis quibusdam in orbem ipsum complectentes, utrisque vero circumdateum esse thoracem.

XCVII.

Transitum nunc facimus ad alterum thoracis viscus, nempe pulmonem, de quo *Galenus* ita docuit: Eum extrinsecus membrana quadam vestiri, quae in peripneumonia haud raro adficiatur. (ppp) Substantiam ejus raram, laxam & mollem esse, ac, more hepatis, vasis quam plurimis quasi contextam, quorum intervalla carne molli instar stoebes cujusdam oppleantur. Nullum per proprium pulmonis corpus dispersum esse (qqq) nervuni, idque pulmoni admodum conducere, procul dubio, ut sensus minus exquisiti capax esset; Duos tamen perquam tenues nervos a sexta cerebri conjugatione ortos, recipere extrinsecus, per membranam ipsum ambientem quasi disseminatos, idem *Galenus* auctor est; Pulmonem tribus constare (rrr) vasis, corpus ejus contexentibus, una vena, duabus arteriis, & ad tracheas totum attrahi spiritum. Et arterias quidem pulmonum (sss) raras esse factas, venas vero densas. Loquitur etiam de (ttt) lobis pulmonum, & eorundem quinque numero

(ooo) Libr. VI. cap. 7. p. 298. de usu partium C. H.

(ppp) ibid. Libr. VII. cap. 2. p. 313.

(qqq) Libr. II. de loc. affectis p. 17. & L. IV. p. 52.

(rrr) Libr. VII. cap. 9. p. 313. de usu partium C. H.

(sss) Loco proxime allegato lib. VI. p. 305.

(ttt) *Dum thorax dilatatur, inquit, aliam quidem ejus capacitatem superior complet lobus; Quam vero illius partem obliquam & angustam costae spuriae inferne circumscribunt ac terminant, eam alias*

mero esse statuit; Magnam tamen eorum diversitatem in animalibus obtinere, sponte agnoscit. Quinto illorum hunc specialem vindicat usum, quod venae cavae stabiliendae gratia factus sit.

§. XCVIII.

De (uuu) trachea seu aspera arteria, cuius summas partes λαρυγγα vocant, ita docet; Eam ex substantia cartilaginea esse constructam, quae tota in exactam circuli circumferentiam sit contorta, ut ejus pars convexa extra promineat, intus vero sit concava; Circulos hos ligamentis membranosis fortibus connexos esse; Partem tracheae, subiectum oesophagum contacturam, non amplius cartilaginosam, ac proinde imperfectum quadantenus esse circulum figuramque litterae J unamquamque referre cartilaginem; Unde σιγμοειδεις adpellatas esse conjicit: Exterius tectam esse membrana quadam, quae veluti indumentum quoddam atque amiculum totius arteriae sit considerandum. Hanc ipsam arteriam asperam, ubi claves praetergressa in thoracis cavitate pervernerit, dividi & in omnem pulmonis partem ferri, inque omnes ejus lobos distribui; Non tamen discedere a natura, quam superna parte obtinet, neque ulla in re dissidere, aut variare soboles ejus omnes, sed similiter omnes cartilagini σιγμοειδεις, membranosis ligamentis contentas usque ad extemos visceris lobos conservari; Idque solum in pulmone

M 2

vas

praelongus occupat. Atque hac quidem ratione duo utraque parte magni existunt lobi, quintus vero ille parvus in dextris venae cavae gratia a transverso septo usque ad cordis aurem pertingit.

(uuu) Totam hanc asperae arteriae una cum omnibus ac singulis ejus partibus descriptionem ex Libr. VII. de usu partium C. H. mutuo accepimus & ipsissimis Galeni verbis, quantum res ipsa tulit, expressimus.

vas sanguine omnino vacuum esse. Posthaec singularis hujus constructionis rationes redduntur. Laryngem seu bronchi caput ex tribus magnis cartilaginibus, nihil neque figura neque magnitudine iis, quae asperae insunt, similibus constare. Anteriorem esse maximam, extrinsecus convexam, intus vero concavam, scuto maxime similem, a cuius similitudine Θυρεοειδῆς, i. e. scutiformis nomen sit impositum. In cartilagine, cricoide dicta, demonstravit capitula, sicuti in arytenoide sinus ostendit, & per haec utramque cartilaginem articulatione admodum mobili invicem committi animadvertisit, idque forte primus, cum nec ab antiquis, qui quippe aetatem non tulerunt, nec recentioribus articulatio ista adcurate descripta legatur. Tertiam cartilaginem in angustum valde desinere, cuius oram superiorem arytenoiden anatomici vocant.

§. XCLX

His ita praemissis agit de musculis eorundemque numero & origine, & quo in primis modo aperiant claudantque larynga; Haec vero omnia, quae ad laryngis constructionem pertinent, ignorata esse a viris anatomicis, quae ipsum aetate praecesserunt, audacter scribit. Dictis muscularis nervi, quos *recurrentes* dicunt, pro motu eorum praestando, inseruntur; Quos, an *Ruffus Epbesius*, uti nonnulli existimant, jam viderit, alibi discussimus. Id vero dubio omni carere videtur, quod *glottidem* ejusque ligamenta, praeципuum vocis organon, primus detexerit *Galenus*. Ut enim vocem edat animal, indigere, vult ille, transitu spiritus (aëris) angustiore, sed qui paullatim ex ampio ad strictius tendat, paulatimque rursus ex strictiore amplificetur; Id quod, secundum *Galeni* sententiam, penitus efficit corpus id, quod

γλωττίδα

$\gamma\lambda\sigma\tau\tau\delta\alpha$, i. e. lingulam, & $\gamma\lambda\sigma\tau\tau\alpha\nu$, i. e. lingvam laryngis ipse nominat. Denique nec glandulas laryngi adjacentes describere neglexit, quas, ut ipse loqui amat, laxiores semper & fungosiores reperias, eum in usum a natura factas, ut partes omnes, quae tum ad laryngem, tum ad fauces attinent, humore perfunderentur.

§. C.

Thoraci exterius incumbunt mammae, quem situm in foemina omnium aptissimum esse *Galenus* judicat; Neque enim de positione uberum in brutis sollicitus est, cum solius hominis mammas exponere ipsi sit propositum. Unde incidenter liquet, quanta injuria eundem adficiant, qui solas bestias ipsum secuisse comminiscuntur, quos *Douglassius* refutavit. Substantiam earundem credit esse (www) glandulosam, quae etiam secretioni lactis apprime convenit. Mamas praeterea suas habere arterias & venas, hasque cum (xxx) utero, imo & cum testiculis tacitam fovere communionem, ipse quoque *Galenus* auctor est.

§. CI.

Ad supremum ventrem, nempe caput, in anatomies *Galenicae* brevi delineatione devoluti, praecipua tantum momenta recensebimus; Unde tamen sufficienter patet, haud perfunctorie in illius anatome *nosrum* esse versatum. Observat itaque, ossibus calvariae remotis, in conspectum prodire (yyy) membranam, quae cerebrum

M 3

in

(www) Libro VII. cap. 22. p. 328. de usu partium C. H.

(xxx) de venarum arteriarumque dissectione p. 115.

(yyy) Petita haec sunt ex fragmento Libri IX. de *anatomicis administrationibus*, quo cerebri dissectionem, admodum tamen imperfectam complexus est *Galenus*, cum reliquum noni una

in orbem' contegit, duram sive cuticularem, & alteram sub ea, tenuem mollemque. Meningum vocabulo, quo anatomici hodie utuntur, ideo abstinet, quod veteres non hasce solum membranas, sed & omnes reliquias vocitarent meninges; Id quod ex *Hippocratis & Diaclis* monumentis constaret, quorum & *Marinus* in opere anatomico fecerit mentionem. Memorat praeterea varias cerebri partes, corpus callosum, plexum choroiden, conarium, corpus psallioides, ob fornicis similitudinem ita adpellatum, nates cerebri & corpus vermiforme. Cerebri ventriculos quatuor agnovit, duos nempe anticos & duos posticos. Descriptio substantiae cerebri, dum mollem & humiditatis ratione adipi proximam dixit eandem, magna imperfectione laborat. In vertice cerebri duas invicem congregati venas existimavit; Quam regionem *Herophilus* a torcularis similitudine (zzz) *lenon* vocavit. Idem quoque constituit principium & originem (1) nervorum, illorum nempe instrumentorum, quae sensum motumque voluntarium per omnia animalis membra diducunt; Ac proinde vehementer redarguit *Pelopem*, eumque incredibilis absurditatis reum agit, qui non tam nervorum, quam (2) venarum potius & arteriarum principium illud constituit. Molem cerebri humani maximam esse, quomodo intelligendum sit, contra *Lycum* disputat.

§. CII.

Observat praeterea *Galenus*, (3) corpus cerebri per omnia

cum decimo, undecimo, duodecimo, decimo tertio, quarto & quinto
ipsis in exemplaribus graecis desiderentur.

(zzz) Libr. IX. administr. anat. p. 207.

(1) Libr. III. de Hipp. & Plat. decretis p. 491.

(2) Libr. VI. de Hipp. & Plat. decretis p. 528.

(3) Libr. IX. de usu partium C. H. p. 348.

omnia sibi simile non esse, sed partibus anterioribus, ubi incipit, molle, inde vero semper magis ac magis seipso durum effici. Qua porro parte spinali medullae conjungitur, ibi reliquis sui partibus esse durius; Quo loco & spinalis medulla, quam aliis sui partibus sit mollior; Paullatim autem hanc quoque, quo magis deorsum progreditur, eo effici duriorum.

§. CIII.

In postica capitis parte situm est *cerebellum*, εγκέφαλος dictum, quod mediante (4) meninge dura ibi duplicata a cerebro ipso sejungitur. Substantia ejus cerebro longe durior est, ea potissimum parte, qua spinali medullae continuatur.

§. CIV.

Cumque *cerebelli* hujus quaedam continuatio sit *spinalis* medulla, de (5) ea disquirit primum Galenus, cur crassitatem ejus inaequalem? Et cur tenuem magis ac magis atque angustam partibus infernis natura fecerit? Cujus conformatioonis rationem haud improbabilem is allegavit. Extitit vero imo existere debuit, ut nervi, omnes partes, quae sunt sub capite, moturi, distribuerentur. Adserit porro; (6) Spinalem

(4) Libro IX. cap. 5. p. 345. ubi sic loquitur Galenus: *Cum ibi crassa meninx esset, etiam tunicam non putavit esse comparandam (natura) cum posset haec certe duplicari atque in seipsam medium venas recipere.* Num igitur id solum factum ab ipsa est ingeniose? An hoc etiam adhuc artificiosius? Quod duplicationem istam non ad hanc unam rem fecit utilem: Sed cum a cerebello cerebrum sejungi oportaret, in eo potissimum loco constituit, ubi simul quidem via vasitura esset futura, simul autem utraque sui parte, altera quidem cerebrum, altera vero cerebellum esset complexura.

(5) Libro XII. cap. 15. p. 394. de usu partium C. H.

(6) Loco proxime citato.

nalem medullam cerni totam in nervorum propagines, quarum octo & quinquaginta numerat, consumi, non aliter, quam arboris truncus in ramos quam plurimos. (7) Loca, unde nervi emergunt, undique tuta esse profitetur, ad securitatem comparata, quia spondylis spinae sint circumdati, ut nervi non premantur, neque contundantur, neque rumpantur. Addit denique, spinalis medullae (8) tuniculas duas membranam exterius ambire.

§. CV.

Nervos quod attinet, (9) septem conjugationes seu paria recenset, quae ex cerebro & cerebello suam derivant originem, quorumque distributiones per partes & organa, ad quae tendunt, describuntur. Primum par ei *opticum* audit seu *visorium*, circa magnas eminentias, quae anteriorum cerebri ventriculorum latera claudunt & *thalami nervorum opticorum* vocantur, exortum. *Alteram conjugationem* musculis oculos moventibus inseri & per illos distribui, ait, unde *oculorum motorii* vocantur hi nervi. *Tertiam conjugationem* per lingvam disseminari, ceu organon gustus: Unde *gustatorii* adpellantur. *Quartam conjugationem* ex eodem cum tertia foramine prodire credit, praecedenti duriorem ac minorem esse & per palatum distribui sicque partem organi gustus constituere. *Quintam conjugationem* a *Marino* sic dictam ita describit *Galenus*: Eam quidem ex una exquisite radice non exurgere, sed manifeste duplicem esse, & ad aurem tendere auditumque excitare; Unde etiam par *nervorum auditoriorum* dicitur. *Sextum*

par

(7) Ibidem.

(8) Libro de ossibus ad tyrones cap. 8. p. 82.

(9) Universam hanc descriptionem nervorum ex capite prodeuntium ex *Galeni* libro de *nervorum dissectione ad tyrones* a primo capite ad octavum usque mutuati sumus.

par secundum *Galenicam* recensionem in plurimos dividitur ramos, qui deinde per ventriculum, intestina & mesenterium, renes aliaque viscera disseminantur. Postremum & *septimum par* cum potiores suos ramos lingvae communicet, ad varios motus producendos, non *injuria linguae motorium* vocatur.

§. CVI.

Recensitis nervis ex cerebro prodeuntibus, progredimur ad recensionem *Galenicam* nervorum (io) ex spinali medulla ortum suum derivantium; Qua in serie occurunt primum conjugationes, quae ex vertebris colli, deinde quae ex vertebris thoracis, ac tandem, quae ex lumborum, ossis sacri & coccygis vertebris exurgunt, & per omnes corporis partes, quae sunt sub capite, distribuuntur, ad sensum & motum illis communicandum.

§. CVII.

Restat, ut ad organa sensuum externorum, oculos, aures, nasum, lingvam ipsumque tactus instrumentum pedem promoveamus, visuri adhuc, quam de eorundem fabrica atq; structura, quatenus anatomen spectat, descriptionem, *Galenus* nobis reliquerit? Quatenus, inquam, anatomen spectat; Nam de singulorum horum organorum usu & actione hic agere velle, extra sphaeram nostram foret; Cum ad oeconomiae animalis explicationem rectius pertineant.

§. CVIII.

Dicendi igitur initium subministrat nobis (ii) oculus, cu-

(io) Petita haec sunt ex libro paullo ante allegato & quidem a cap. II. ad 17. usque.

(ii) Fabricam oculi prolixe descriptam sistit *Galenus* integro Libro X. de usu partium C. H. p. 354. 355. & sequent.

Ius, cuius fabricam partesque tam interiores quam exteriores sic satis adcurate describit, nec oblitiscitur modi, quo visio-
nis aëtum administrari contendit, adjecta etiam figura, ut
distinctius & facilius comprehendenderetur. Humores oculo-
rum tres agnoscit, *vitreum, crystallinum & aqueum*, cui etiam
substantiam spirituosa m jungit. Tunicas vero seu membra-
nas ad septenarium reducit numerum, quarum primam
αὐτοβληστρωδὴν seu *retiformem* vocat, ideo quod retis simili-
tudinem habere ipsi videtur. Altera est *arachnoides*, ob sub-
tilitatem ac tenuitatem, aranearum telae haud absimilem
Galen ita adpellata. Succedit *tertia*, quam *choroidem* vocat,
quamque pro sobole tenuis meningis agnoscit, quae, licet
reliquis fortior sit, vix tamen satis virium obtinere existimat
ad seipsum tuendam, cum nec circumiacentium ossium du-
ritiem citra noxam ferre potuerit; Unde infert, necesse fuisse,
ut a crassae meningis tunica investiretur, quae proinde
ordine *quarta* est. *Quinta*, secundum *Galen* mentem, subje-
ctis omnibus commoditatem praestat haud spernendam,
tum ne a circumiacentibus ossibus adficiantur, tum etiam,
ne in vehementissimis motibus aliquo tempore a se abrum-
pantur. *Sextam* in duram tunicam vult esse insertam, in qua
sint muscularum, oculos moventium aponeuroses. *Septi-
mam* praeter has omnes, omnino aliam esse contendit, pe-
riosteum scil. insertionem, quae simul quidem totum oculum
cum ossibus colligaret, simul autem & moventes ipsum
musculos operiret. Et hanc membranam, addit ulterius,
usque adeo conspicuam esse, ut etiam ante anatomien se se-
sistat, albam, cuiusmodi nempe cernatur, desinentem ve-
ro in circulo, ubi & omnes aliae subjectae sint, & ubi album
nigro conjugatur. Quem locum rerum periti *iridem*, alii
vero *coronam* adpellitent.

§. CIX.

§. CIX.

De palpebra inferiore sermonem instituens, in genere confitetur, se musculum majoris oculorum canthi, ab aliis animadversum, nunquam vidisse. Imo de existentia ejus dubitasse Galenum, inde colligi licet, quod in *αἰγαλωπῶν* curatione chirurgica non modo absindatur plerumque, verum etiam totus locus sic aduratur, ut non nunquam squamae a subjectis ossibus abscedant, cum interea palpebra ad motum suum expediendum, nihil prorsus impediatur. Cumque motum habeant oculi voluntarium, eumque a musculis mutuentur: Hinc (12) quatuor distinctos adscripsit illis motus, unum, quo intro versus nares adducantur, aliud, quo extra versus parvum angulum abducantur, tertium, quo sursum versus supercilia attollantur, & quartum, quo deorsum versus malas trahantur: Inde vero infert, consenteaneum fuisse, ut musculi, motuum illorum duces, totidem quoque numero fuerint, & duo quidem a lateribus, alter scil. in altero angulo, aliquique duo, quorum unus infernus, alter supernus. Cum vero etiam oculum circumagi, esset melius, naturam, existimat, duos alios positione obliquos effecisse musculos, singulos in singulis palpebris versus minorem angulum supra & infra extensos; Atque horum muscularum beneficio, oculum maxime quaquaversum prompte circumagi ac circumverti, haud abs ratione sibi persuadet.

§. CX.

Organon auditus, nimirum aurem ejusque fabricam superficialiter admodum & imperfecte descriptum reliquit. Substantiam illi tribuit cartilaginosam; Quam etiam ob

N₂

caussam

(12) Libro mox citato cap. 9.

caussam nihil omnino in hominibus moveantur, aut exiguum quendam & valde obscurum habeant motum; Cum contra in quibusdam animalibus, equis v. g. asinis &c. aures sint mobiles atque versatiles, easque semper circummagere ac vertere ad sonos & voces soleant, cum usum harum partium ita a natura haec animalia sint edocta. Figuram extrinsecus convexam, intrinsecus vero concavam habere aures, ideo factum esse putat, ne quid in meatum incideret, neve ipsae facile adficerentur. (13) Os petrosum flexibus obliquis instar labyrinthi propterea esse pertusum, quod frigidi aëris vires integras flexuum varietate sensim exolveret, aliorum vero corporum exiguorum impetum longe ante propulsaret. Quid de nervorum auditoriorum distributione senserit Galenus, superius jam dictum est.

§. CXI.

De odoratus instrumento peculiari libello egit *noster*. Interea operose probare contendit, odoratus organon nec nasum, nec interiorem ejus tunicam, nec aliam quamvis narium partem esse, sed in anterioribus cerebri ventriculis sensum odoratus fieri ac perpetrari. Notat insuper, inter odratum & gustum quendam esse consensum; Qui vel inde patere potest, quod adfecto uno plerumque alter simul adficiatur.

§. CXII.

Ad linguam, ceu gustus instrumentum, duplicitis generis nervos, alias *duros* & alias *molles*, vult derivari; Illos motui linguae inservire, hos vero tunicae seu membranae nervosae linguae inferi, cuius ope animal sapores percipiat & distingvat. Et cum sine humido linguae sufficienti sapores fieri ne-

(13) Libro VIII. cap. 6. p. 334. de usu partium C. H.

ri nequeant, duas radici linguae glandulas, salivam in os derivantes, adpositas esse existimat.

§. CXIII.

In instrumento tactus definiendo admodum inconstanter se gerit; Modo enim membranis, modo nervis per partes distributis sensum tactus vindicat; Quam opinandi inconstantiam suo loco relinquimus.

§. CXIV

Reliquit denique Galenus fragmentum quoddam de *vocalium instrumentorum dissectione*, in quo caussam, materiam, locum & modum vocis determinavit. Vocem & sermonem ceu res inter se mutuo distinctas merito considerat, quia alia sunt organa formandae voci, alia loquelae inservientia. Instrumentum vocis esse laryngem, operose demonstrat. Postquam enim prolixè exposuit, ex pluribus simul & sibi multo applicatis cartilaginibus laryngem efformari, mox subjicit, vocem in larynge effici & plurimum dilatari atque compri- mi, aperiri & claudi exactè nonnunquam supremum ejus orificium. Praeterea explicat, quod & quale (14) symptoma animalibus eveniat, fibris intercostalium muscularum sectis.

N 3

§. CXV.

(14) Locus integer Libro VIII. cap. 3. p. 199. de anat. administrationibus ita legitur: *Incisa, inquit Galenus, linea notabilis per membranam costas succingentem in quorumq; intercostali, animal semisspirans protenus & semivocale redditur. Si autem in altera thoracis parte aequa secta fuerit, spiratio & vox aboleritur; Quemadmodum etiam, in contractione thoracis inaniti, per sectiones aere extrinsecus illapso, eos obturaveris, respirabit confessim animal vocemque emitiet. Quod autem utrisque fibris sectis (ita enim paullo post pergit) in omnibus muscularis intercostalibus, non vox modo, sed & efflatio intereat, id suum inventum esse profitetur; Ubi*

§. CXV.

Scripta igitur anatomici argumenti, quae *Galenus* reliquit, sunt libri administrationum anatomicarum, quarum priores novem adhuc supersunt, posteriores vero desiderantur, quos in gratiam Böethi, Romanorum Consulis, qui magno anatomicae speculationis amore flagrabat, sese confecisse, ait; Deinde libri septendecim de usu partium humani corporis, quos summis, & forte praeter rationem, extulisse laudibus *Conringium*, superius memoravimus. Prostata item liber de ossibus ad tyrones, aliasq; de dissectione musculorum, & alias de dissectione nervorum nec non de dissectione venarum & arteriarum, itemque liber, in quo demonstratur, arterias naturaliter sanguinem continere, contra *Erasistratum* ejusque affectas, de anatomia matricis, de motu muscularum, de formatione foetus, de semine & nonnulli alii. Monet insuper hinc inde, sese libros concinnasse de anatome *Hippocratis* & *Erasstrati*, item alios de vivis resecandis aliosque de incidendis mortuis, uti & synopsin librorum anatomicorum *Lyci* & *Marini*, qui omnes injuria temporum periēre, & quos interea, si integros haberemus, multis supervacuis disceptationibus supersedere possemus, anatomicen *Hippocratis* ejusdemque inventa concernentibus: Multi enim tam absurdū sunt, ut, quidquid hodie novi eruditō orbi medico exponantur, ex textibus *Hippocraticis*, invito licet & reclamante sensu litterali, extorquere non vereantur.

§. CXVI.

haud injuria metuendum, ne, dum de propriis inventis loquitur *Galenus*, nauseam moveat *Stollio*, cui quippe hoc ideo semper taediosum est, quod propria laus sordeat: Quasi auctori cuidam id semper vitio vertendum sit, si, quod inventit, vel primus observavit, sibi etiam tribuat; Id quod, mea sententia, citra propriae laudis affectationem fieri omnino potest, imo tota die hodieque fieri, nemo ignorat.

§. CXVI.

Post *Galeni* tempora pauci Graecorum fuere, qui monumenta quaedam anatomica nobis reliquerunt, praeter *Soranum*, *Oribasium*, *Meletium*, *Theophilum Protospatarium & Anonymum* quendam *Graecum*, qui tamen omnes, cum *Galeni* fidem dubiam vel suspectam reddere ausi non fuerint, rem anatomical nihil quicquam juvarunt vel promoverunt.

§. CXVII.

Soranus, Ephesius, methodicae haeresi, cui addictus erat, judicio Coelii Aureliani, ultimam veluti manum admodum. Erat autem acerrimus sectator Thessali Tralliani, qualem tamen Galenus acriter perstringit asinosque vocare non erubescit. Vixit sub Trajano & Adriano Imperatoribus Romanis, & primum Alexandriae, deinde vero Romae praxin medicam exercuit. Distinguendus est ab alio Sorano, pariter Ephesio, sed qui priore junior est, atque de morbis mulierum Libr. IV. scripsit: Unde illius fragmentum esse videtur liber de utero pudendoque muliebri, qui Parisiis graece impressus & cum libellis Russi Ephesii editus est.

§. CXVIII.

Aetium, a patria *Amidenum* dictum, nonnulli *Oribasio* coaevum fuisse existimant, sed *anatomica* suis in scriptis vix delibasse, uno ore patentur omnes. Idemque de illo sentit *Freindius*, nempe *anatomem* in prolixis ejus operibus penitus esse omissam.

§. CXIX.

Idem de *Alexandro* ferendum est judicium, qui quippe pariter *anatomem* fere intactam reliquit, magisque in parte artis medicae therapeutica occupatus fuit.

§. CXX.

§. CXX.

Paulus vero, Aegineta communiter appellatus, qui sub Honorii, Romanorum imperatoris, regimine floruit, paucula, anatomen concernentia, libris septem de re medica conscriptis interspersit, v. g. de liene, musculo vesicae cervicem ambiente & pauca alia.

§. CXXI.

Spectat *huc Aretaeus, Cappadox, de cuius aetate nihil licet constet certi; Id tamen certum est, anatomes non omnino ignarum illum fuisse: Differuit enim de pulmonibus & membrana costas succingente. Renibus substantiam vindicavit glandulosam, & venae cavae extremitates capillares intra hepar venae portae osculis committi observavit.*

CXXII.

Oribasius, Sardus vel Sardianus, aliis vero Pergamenus dictus, medicus graecus & Juliani apostatae, Imperatoris Romanorum archiater, quicquid de rebus anatomicis scripsit, omne ex Galeno hausit; Id quod tamen, judice Freindio in Historia medicinae, non impedit, quo minus ejus ope multa clarius in Galeno, tam ad anatomiam quam ad medicinam spectantia, intelligantur. Imo & in reliquis dogmatibus medicis ita Galenum lectatus est, ut nomen simiae Galenicae per contemptum inde reportaverit. Dico, per contemptum; Nemo enim facile gloriae sibi duxerit, alterius simia adpellari, nisi admodum absurdus fuerit adulator; Adulatore vero nullum hominum genus absurdius est & commiseratione dignius. Floruit sub Juliano, Valentiniano & Joviano, Imperatoribus Romanis circa annum Christi 330. & Juliano praecipue admodum familiaris fuit; unde & ab eodem quae-

Quaestor Constantinopolitanus constitutus est, succedentium vero Principum invidia omnibus bonis privatus & in exilium missus, tandem vero revocatus est. Scripsit librum collectaneorum artis medicae, quo totius corporis anatomie explicatur. *Freindius* tribuit (15) *Oribasio* descriptionem glandularum salivalium.

§. CXXIII.

Graecis hisce posterioribus etiam accensetur *Meletius* medicus atque philosophus christianus. Scripsit de natura structuraque hominis opus, quod ex graeco in latinum vertit *Nicolaus Petrejus*, corcyraeus: Exemplar vero graecum in quibusdam bibliothecis Galliae adservatur. *Riolanus* opus illud vocat *onomasticon corporis humani*, quod in eo plurimorum nominum origines evolvantur, quae in etymologico magno graeco non reperiuntur.

§. CXXIV.

Verum abjectius de *Meletii* opere sensisse *Riolanum*, deprehendent, qui adcuratius illud perlustrare, curae cordiq; habuerint. Praedictus *Petrejus*, qui latinitate donatum istud in publicum edidit, in epistola dedicatoria ad *Hieronymum Saulium*, Archiepiscopum Genuensem ac Bononiae legatuni aliter de *Meletiano* opere sensit: *Nostrum* nempe omnes antiquorum libros (ut ipsemet testatur) sibi evolvendos proposuisse, ut, quod in eorundem voluminibus sparsim de homine comprehensum nec absolute explicatum esset, in unius operis seriem redigeret. Ab elementis scilicet mundi exorsum *Meletium*, ad corporis elementa progressum explicuisse, quo pacto hoc animal gignatur? alimentumq; sumat? Ac

O

qvot

(15) Plura qui legere cupit, evolvat *Oribasii* anatomiam, quae cum notis *Dundas* graece & latine in 4. 1734 prodiit.

quot vitales, naturalesque ac animales facultates, suas in ipso actiones ostendat? Tum etiam, priusquam corporis partes sigillatim explicare aggrediatur, perspicue declarasse, quomodo mens per sensus agat? Quod triplex animae facultas sit? Nec non, quot virtutes, quae principales appellantur, sint, quaeve virtutis ac vitiorum genera, quae ex ipsis proveniunt, habeantur? Simulque, quo pacto gaudium, tristitia, risus, lacrymae ac somnus constituantur? Ex quibus, plus utique praestitisse *Meletium*, quam solum *onomasticon* publico exhibuisse, clare constare potest.

§. CXXV.

Id quod ut tanto adhuc evidentius adpareat, totius operis indicem & argumentum ad ipsius *Auctoris* mentem hic exhibebimus; Praemissis enim quibusdam generalibus, disquirit ordine: Quot facultatibus homo praeditus fit? Agit deinde de partibus corporis tam similaribus quam dissimilari bus deque corporis humani divisione, speciatim vero de capite & ejus ossibus suturisque, ac qua de caussa caput tali appellatione censeatur, curve rotundum, non autem in longum porrectum fit, nec non quot nominibus nuncupetur? De cerebro & oculis, & quot tunicis ac humoribus hi consistant, & cur quidam albi, nonnulli vero nigri sint? De visibili spiritu & quaenam ipsius potentia fit? De naso & olfactibus, qui ejus ministerio proveniunt, & quonam pacto olfactus constituatur, & ubi desinat? De angulis oculi magnis parvisque; De mandibula superiore & inferiore; De auribus earumque substantia, & audibili sensu; De mento & genis; De facie, & cur sic appelletur, quaeve ex ipsa significatione eliciantur? De ore, & quae interiora ejus sunt, lingua ac dentibus, & de universis, quae in ipso existunt; De voce & quoniam

nam pacto signatur? De thoracis situ, de collo & spinae vertebris deque spina ipsa & de dorsi medulla; De costis, & quot homo praeditus sit? De membrana, qua costae teguntur & de septo transverso; De pulmone & corde, & quae utriusque actio & quonam pacto cor situm sit, quaeve ejus figura; De stomacho & intestinis & quomodo appellantur & quae eorum actio, tum quonam pacto appetitus & concoctio fiant? De jecinore ejusque substantia & quae ejus actionis facultasque habeatur? De liene, & qua figura praeditus sit? De ventre superiore & inferiore, de loco pubis, de osse, quod sacrum nuncupatur, de podice, de testibus & penis glande & quae in ipsis corpora? De inguinibus; De manibus & ossibus, quae in ipsis sunt, & nominibus eorumque actionibus; De digitis, de foeminibus & acetabulari, deque crure ac poplite. Quae sane omnia plus arguunt, quam solum *onomasticon*.

§. CXXVI.

Nemesii, qui *Gratiani* & *Theodosii* aetate vixisse dicitur, mentionem hoo loco non fecissem, nisi in *Jacobi Douglas* bibliographia anatomica legissem, rationem circulationis sanguinis, eidem dudum cognitam & verbis satis significantibus adumbratam fuisse. Quod adsertum uti famae *Harvæi* multum detrahit: Ita plenius merito examen sibi expostulat; Id quod, ut hoc loco instituatur, longe alienum a scopo nostro fuerit. Scripsit librum unum *de natura hominis*.

§. CXXVII.

Theophilus Protospatarius, medicus graecus hic quoque pertinet. Edidit libros V. de fabrica humani corporis graece, quos latio donavit *Junius Paulus Crassus, Patavinus*. In his occurruunt quaedam, quae notitiam ejus in anatomicis minime

nimis proletariam fuisse, evincunt qualia sunt: Substantiam linguae esse musculosam; Duos palpebrarum musculos occlusioni, unum vero apertioni earum inservire; Primum nervorum par ex primis cerebri ventriculis egredi & per nares distribui.

§. XXVIII.

Prostat etiam anonymi graeci ifagoge anatomica, quam e bibliotheca regum Galliae munificentissime communicatam *Laurembergius*, medicus germanus, civitate latina donatam edidit.

§. CXXIX.

Haec vero omnia, quae hisce graecis, quos vulgo *postiores* vocant, in re anatomica profecta sunt, non magni admodum momenti existunt, uti ex dictis abunde constat.

§. CXXX.

Neque vero praeclari quippiam a medicis *Arabibus*, superstiti oni in primis *Mahometanae* addictis, sperandum est, cuius quippe lege prohibebantur, ne corporis humani sectionem adgredierentur. Et licet quidam illorum religionem christianam profiterentur, atque adeo *anatomem* tractare, illis interdictum non esset: Nihilosecius tamen, cum ab antecessorum, nempe graecorum vestigiis vel latum unguem recedere, religioni sibi ducerent; Hinc artis incrementa non multum promoverunt.

§. CXXXI.

Faciamus itaque periculum, visuri, quid unus vel alter illorum praestiterit? De *Rhasi*, Albubetri, cui ob multiplicia, quae fecit, experimenta, cognomen *experimentatoris* datum est, quiique sub *Almansore*, rege *Cordubensi*, secundum *Renatum*

natum Moreau, juxta alios vero sub *Henrici IV.* imperio floruisse dicitur, *Jacobus Douglas* in *bibliographia anatomica* hoc sacerum perhibet testimonium: Quod *anatomem eleganti ordine comprehenderit*, & quicquid *Hippocrates* atque *Galenus* sparsim multis in voluminibus tractarunt, succincta enumeratione pro statu nempe *anatomes*, in quo tunc temporis fuit, complexus fuerit.

§. CXXXII.

De *Constantino*, Africano, nihil in operibus ejus occurrit, quod peritiam ejus *anatomicam* comprobet, nisi quod *stomachi* descriptionem aliquo in loco operum suorum exhibuerit, & de *natura humana* brevem commentarium reliquerit.

§. CXXXIII

At vero in *Albusasae* scriptis non modo sceleti, sed & oculi humani una cum palpebris figura reperitur; Ut taceam, illum scientiae anatomicae utilitatem aeq; ac necessitatem satis agnovisse, qua quippe ad chirurgiam fructuose exercendam carere non potuit, quaeque ad errores in praxi caute evitandos artificem quasi communiat.

§. CXXXIV.

Similiter de *Abensina*, seu, ut vulgo, corrupte licet, vocatur, *Avicenna*, notum est, quod *anatomicam* quaedam v.g. de *nervis*, de *arteriis & venis*, itidemque de *ossibus* ac *musculis* reliquis suis scriptis interseruerit. Quibus & illud addimus, quod viscerum, quorum morbos atque curationes tradidit, descriptionem *anatomicam* ubique praemiserit, documento plane manifesto, quod *anatomem* debito in honore ac pretio habuerit.

§. CXXXV.

Reliqui, qui supersunt, arabes medici, de *anatome* ejusq; augmentis non admodum solliciti fuerunt; Atque adeo in-

gens seculorum intervallum intercessit, ex quo res anatomica turpissime neglecta atque hinc omni suo splendore propemodum orbata fuit. Quamvis enim medici latino-barbari, qui a seculo decimo tertio ad decimum septimum vixere, non omni penitus laude defraudandi sint: Crudiorem tamen & rudiorem fuisse illorum anatomiam, peritis artis non est ignotum: Unde & illorum scriptorum jaētura, quam litterati fecerunt, tantopere dolenda non est.

§. CXXXVI.

Solus *Mundini*, (16) Bononiensis, libellus ex isto aevo superstet, ex quo de reliquis ferri potest judicium: (17) Populariter enim descripsit anatomiam, prout nempe in theatris anatomicas publicis demonstratur. Vixit circa annum 1305. & scripsit anatomen omnium membrorum interiorum humani corporis, quae postea cum *adnotationibus* & figuris prodiit. Errores tamen ejusdem varios detexit *Mattbaeus Curtius*, quod tamen tanto minus vitio vertendum est *Mundino*, quia (18) pri-

mus

(16) *Douglas* in bibliogr. anat. p. 44. *Mediolanensem* ipsum vocat.

(17) Judicia auctorum de *Mundini* anatome varia sunt, quibusdam eandem laudantibus, aliis vero permulta in illa desiderantibus. *Nicolaus Massa* honorifice admodum de illo sentit, virumque in sectione celeberrimum vocat, sub quo anatome primum in Italia resurrexerit. *Conringius* introd. in art. med. cap. III. §. XXVIII. existimat: Eum pro captu illius seculi rem anatomicam *non nisi rudi modo tradidisse*; Quod suum judicium de anatomicis *Mundini* conatibus cap. IV. §. XIX. repetit additque, quod cum post natis nullo modo sint comparandi. A *Riolano* accusatur, quod methodo tantum populari anatomen suam consarcinaverit, & ex *Galen*o in usum scholarum exscripserit.

(18) Invenit hic iterum, quod carperet *Stollius*: Quod nempe §. XLIX. historiae anatomes dixerim: *Mundinum* scripsisse

mus fuit, sub cuius conatibus res anatomica in Italia resurgere coepit, cum antea ingens & spisissima barbaries universum orbem occupasset.

§. CXXXVII.

Ad eandem hanc aetatem pertinet *Bernardus Gordonius*, sive de *Gordonio*, in cuius opere, *lilium medicinae* inscripto, varia de *anatome oculorum*, de *auribus*, de *naribus*, de *partibus in ore*, de *partibus colli*, de *usu uvulae*, de *voce*, *oesophago*, *intestinis* & *splene* sunt intermixta.

§. CXXXVIII.

Hujus quoque aetatis est *Guido de Caulaco*, natione *Gallus*, & *Raymundi in monte pessulano* discipulus, qui tamen ipse postea in eadem hac academia artem medicam atque chirurgicam cum laude & adplausu publico professus est. Cumq; optime is intelligeret, *chirurgicen* sine *anatomes* subsidio dextre exerceri non posse: Hinc in chirurgiae tractatu non modo de *anatomia membrorum communium*, *universalium* & *simplicium*

anatomen C. H. cum figuris. Praeterquam vero, quod verba quaedam in textu male omissa fuerint illaque hoc modo legi debuerint: *Scripsit anatomen omnium membrorum interiorum humani corporis*, quae postea cum adnotationibus & figuris prodidit: Id tantum miror, cur eundem hunc errorem, si pro tali haberi mereatur, *Sibulzio* non pariter exprobaverit, qui *anatomicis Aristotelis libris figuras pictas fuisse adjectas*, ex crebris ad τα παραδειγματα, την διεγραφην, τα χηματα remissionibus aestimat. Si autem *Aristotelis* aevo usitatum jam fuit, *figuris* uti: Tanto probilius fuerit, tempore *Mundini*, longe id usitatius fuisse. Verum hac excusatione nequidem opus est, cum nullibi dictum sit, *figuras ligno vel aeri incisas* *anatomiae Mundini* additas esse. Confer, quae §. LI. not. (ww) *hac de re* jam monita sunt.

simplicium, sed & de anatomia membrorum propriorum, particularium & compositorum egit.

§. CXXXIX.

Nonnulli *Richardum Anglicum*, ut nempe a *Parisensi* distingvatur, ad hanc quoque aetatem referunt, qui circa annum 1336. vixisse dicitur. Scripsit librum unum de *anatomia*.

§. CXL.

Speciat hoc *Nicolaus Nicolas*, Florentinus, qui sub *Wenceslao & Ruperto*, Romanorum Imperatoribus floruit. In *sermonibus medicinalibus* anatomica quaedam occurunt, v. g. de *anatomia arteriarum & nervorum*, de *anatomia partium capitis contentivarum*, ut & de *anatomia partium externarum capitis essentialium contentivarum*, de *anatomia epiglottidis & canna pulmonis*, nec non de *anatomia cordis & panniculorum ac pectoris interiorum*.

§. CXLI.

Jungimus huic *Mattheum de Gradibus*, qui in *Gymnasio Ticinensi* artem medicam publice professus est. *Anatomica* ejus haec sunt: *De anatomia oculi, auris, nasi ac dentium*; Porro *de anatomia pectoris & pulmonis*, itidemque *de anatomia fellis ac splenis, intestinorum, renum ac vesicae*, nec non *de anatomia matricis*.

§. CXLII.

Georgius Valla, Placentinus, ad hoc etiam seculum pertinet. Scripsit opusculum de *humani corporis partibus*.

§. CXLIII.

Seculo decimo quarto medici pariter scientiam anatomica non admodum locupletarunt: Nam praeter *Johannem de Concorreggio, Alexandrum Benedictum & Johannem de Karban*

Iban non valde multi innotuere. *Johannes de Concorreggio*, Mediolanensis, artem medicam in variis Italiae Academiis, potissimum Bononiensi ac Ticinensi docuit, in qua ultima etiam anno 1438. vitam cum morte commutavit. Edidit varios tractatus anathomiam spectantes, nempe de dispositionibus capitis & partium ejus, de dispositionibus cordis, pectoris & partium ejus, de dispositionibus stomachi, hepatis, splenis aliorumque membrorum naturalium, de dispositionibus membrorum genitalium, testiculorum, matricis aliorumque adnexorum.

§. CXLIV.

Alexander Benedictus, Veronensis Italus, suo quoque jure inter anatomicos hujus temporis referri meretur, quia anatomicen, i. e. integrum corporis humani historiam Lib. V. proseqvutus est. Floruit A. C. 1495. imperante Maximiliano I. Romanorum Imperatore: Eximium enim suae aetatis medicorum decus in Italia fuit. Postquam addiscendae artis suae gratia remotissimas gentes peregrinando visitaverat, inde tandem reversus, non solummodo in republica Venetorum praxin feliciter exercuit, verum etiam in Gymnasio Patavino artem suam publice docuit. *Jacobus Douglas* in *bibliographia anat.* de illo adhuc commemorat, quod duo in foemellis foramina juxta urinae exitum observaverit, quae quidem *orificia venarum esse* perperam statuit, ex quibus vero humor magno in plerisque impetu, masculorum more & longius quidem cum titillatione exiliat, qui tamen pro semine prolifico haberi neutiquam mereatur.

§. CXLV.

Habuit etiam non minorem famam circa finem hujus & initium seculi decimi quinti *Alexander Achillinus*, Bononiensis

ensis, qui non tantum ipsemet edidit anatomiam corporis humani, quae anno 1521. prodiit Venetiis, verum etiam in anatomiam *Mundini* commentatus est, quae cum *Johannis de Ketham* praxi, fasciculus medicinae inscripta, prostat; Ut vel hanc ob rationem anatomicorum scriptorum numero eximendus non sit. Sunt tamen etiam, qui officiorum auditus, mallei nempe & incudis inventorem eum fuisse prohibent.

§. CXLVI.

Jobannes de Kartban, alias *Kethan* vel *Jobannes de Ketham* dictus, Alemannus, fuit tantum medicus empiricus, qui tamen valde inclaruit sub *Alexandro VI. Pontifice Romano*. Scripsit fasciculum medicinae, in quo praeter alia etiam tractat de membris generationis, de matrice & testiculis, de anatomia *Mundini*, & de anatomia *Achillini* aliisque.

§. CXLVII.

Ast seculo decimo quinto peritia anatomica altius evahi solidiusque excoli coepit, laudemque non exiguum sibi compararunt medici quidam Itali, ex quibus potissimum nominamus Jacobum Carpum, Gabrielem de Zerbis, Nicolaum Massam, Matthaeum Curtium, Realdum Columbum, Petrum Matthiam Pinum, Bartholomaeum Eustachium, Gabrielem Fallopium, Bassianum Landum, Jobannem Baptistam Cananum, Constantinum Varolium, Gabrielem Cuneum, Julium Caesarem Arantium, Archangelum Piccolomineum, Fabricium Bartholetum, Casparem Tagliacoticum aliosque, quos deinceps recensebimus.

§. CXLVIII.

Horum proinde omnium historiam ut paucis exhibeamus, a (19) *Jacobo Carpo*, Bononiensi, initium dicendi facere placet,

(19) Parum abest, quin pro impostore me habeat *Stollius*, imputando mihi, quod histor. anat. p. 45. & 47. *Jacobum Beren-*

placet, qui floruit circa annum 1522. & professionem chirurgicalam simulque anatomicam in Academia Ticinensi sustinuit. Qualem se gesserit in studio anatomico, inde conjicere licet, quod de se ipsem testetur, se aliquot annorum decursu plus quam centena cadavera dissecuisse. Quod vero homines vivos etiam dissecuerit, sicuti atrocissimum hoc crimen a nonnullis ipsi objicitur, vix mihi persuaderi patior. Tralatitium esse videtur, quod scribit *Fallopianus libro de lue venerea*, eum nempe, *Jacobum Carpensem*, cum admodum infensus fuisset Hispanis, duos hujus nationis aegros, lue venerea laborantes, cepisse, vivosque anatomicis administrationibus destinasse, eamque ob causam in exilium relegatum,

P 2

Ferrariae

garium & Jacobum Carpum pro duabus personis falso habuerim. Bis duobus locis unius ejusdemq; personae mentionem me fecisse, ingenue fateor: Pro duabus personis habuisse *Berengarium & Carpum* nego. Alias in *historia chirurgiae* p. 194. eundem sine dubio errorem commissem. Verba loc. cit. haec sunt: *Jacobus Berengarius, Carpensis, quem ideo Jacobum Carpum communiter vocant &c.* Unde cordatus & passionum expers lector haud difficulter intelliget, me aequa bene ac forte melius *Stollio*, qui in sua introductione in artem medicam, *coadjutoribus* usus est, scivisse, *Jacobum Berengarium & Jacobum Carpum* unam eandemq; esse personam. Quid si vero idem eodem jure exprobrarem *Stollio*, quod duas distinctas personas inter se se mutuo confuderit, exemplo *Lizopædii Senonensis & Johannis Albosii*, quem deinde errorem, sine dubio monitus, in *prefatione* circa finem emendavit. Praeterea *Johannis Fernelii* librorum therapeutices universalis p. 708. & p. 727. atque adeo bis commeminit additque: *Se librorum horum superius mentionem facere debuisse;* Id quod tamen optima in forma jam fecerat. Videt itaque, memoriam admodum labilem esse, & longe facilius esse, *festucam* in alterius, quam *trabem* in suo oculo animadvertere.

Ferrariae mortuum esse. Anatomiam *Mundini* non solum commentariis, sed & adnotationibus amplissimis illustravit, textu ejusdem vero nitori restituto, in quo libro crudelem illam saevitiam homines vivos secandi vehementer execratur. Talia interim objecta ipsi sunt, ut magis invisus exosusque redderetur. Edidit quoque brevem isagogen in anatomiam corporis humani cum figuris anatomicis. Detectiones, quas fecit, primariae hae sunt: Divisiones in musculis abdominis, quas hodie *inscriptio*nē vocant, habet pro chordis, contractionem eorum juvantibus; Adpendicem intestini coeci additamentum coli esse existimat. In utero unicam tantummodo concavitatem admittit. Glandulas sublinguales cum ductibus suis excretoriis similiter agnovit, itidemque lineam albam, quam ipse *centralem* adpellavit.

§. CXLIX.

Gabriel Zerbus five *de Zerbis*, Veronensis, floruit circa finem seculi decimi quarti & initium decimi quinti, artisque anatomicae peritia sua tempestate clarus, in Academia Padavina medicinam publice professus est. Edidit non solummodo sigillatim anatomiam infantis, sed & conjunctim anatomiam totius corporis humani & singulorum illius membrorum. Habuit autem vitae suae exitum meritis suis plane difformem eumque miserrimum, quem *Bruno Seidelius* in scripto suo de morbis incurabilibus nobis reliquit; Eum nempe, cum ad satrapam quendam Turcicum in Illyrico vel Mysia propinqua curandum evocatus esset, eumque a morbo suo liberare non potuisset, a satellitibus confossum & sic nefanda morte viventium coetu sublatum esse.

§. CL.

Nicolaus Massa, Venetus, Trincavellii coaevus, floruit circa

circa annum 1560. vel juxta *Justi* chronologiam medicam anno 1522. Evulgavit anatomiae librum introductorium, in quo quam plurimas partes, actiones & utilitates H. C. manifestavit, quae a ceteris tam veteribus quam recentioribus praetermissa fuerant. *Conringius* eundem pariter reprehendit, quod opus ipsius anatomicum non solum ex *Galen*o maximam partem concinnatum, verum etiam barbaro stylo conscriptum sit; Id quod tamen vitio seculi, in quo vixit, tribuendum est. Caeterum multa quoque rem anatomicam concernentia comprehenduntur in epistolis ejusdem medicinalibus.

§. CLI.

Mattbaeus Curtius, Ticinensis Italus, fuit medicus admodum celebris; Non enim solummodo in Academia Patavina & Bononiensi, sed & Florentiae atque Pisis artem suam partim exercuit, partim publice professus est, saepius quoque in aulam Pontificiam a Clemente VII. Romano Pontifice evocatus. Scripsit explicationem in anatomiam *Mundini* 27. chartis seu figuris, & obiit Ticini anno 1544.

§. CLII.

Potuissemus hic forte omittere *Michaëlem Columbum*, quippe qui inter scriptores anatomicos alio nomine non innotuit, nisi quod *Johannis Valverdae de Hamusco* anatomen C. H. ex hispanico in latinum sermonem transtulerit; Ast *Reraldus Columbus*, Cremonensis, praestans fuit anatomicus, qui de re anatomica XV. libros scripsit. Ordo vero, quem in universo suo opere anatomico servavit *Columbus*, hic est: Primis quatuor libris agit de ossibus & cartilaginibus, cui tractationi subjungit dissertationem de *ligamentis*, particulis nempe ad unienda ossa compagemque ipsam ossium continendam

dam admodum necessariis, ne ex sede sua dimoveantur, & hoc illuc dilabi temere possint; *Postremo* tractatum hunc concludit ea parte, in qua sceleti faciendi artem quandam haud inutilem commonstravit.

§. CLIII.

Libro quinto prolixam orditur tractationem de musculis, *sesto* de jecore & venis, *septimo* de corde & arteriis & *octavo* de cerebro ejusque membranis, de medulla spinali & nervis in universum agit; *Libro nono* prosequitur tractationem de glandulis, *decimo* agit de oculis, *undecimo* speciatim de uvula tonsillisque nec non de tunica vestiente nasum, palatum, os, oesophagum, ventriculum, intestina & asperam arteriam, de pulmone, pleura & mediastino, de oesophago, ventriculo & intestinis, de mesenterio & omento, de liene, vesicula sellis, renibus, vesica, peritonaeo, abdome, de vasibus seminariis, testibus, pene, utero & umbili-
co. *Libro duodecimo* de formatione foetus atque de situ infan-
tis in utero disquiritur; *Decimo tertio* de integumentis cor-
poris universalibus, cuticula, cute, pinguedine & membra-
na carnosa, deque pilis & periosteo disputatur; Tandemq,
duobus postremeis libris, nempe *decimo quarto* & (20) *quinto de*
viva

(20) Duos hic iterum errores sibi detexisse visus est *Stollius*; *Alterum*, quod in omnibus XV. *Columbi* libris, quos de re anatomica reliquit, ea tantum contineri crediderim, *quae in anatomicis raro conspiciuntur*. Alterum vero, quod LXX. chartis eos illustratos esse scripserim. Quoad prius, ipse, qui duas *diversas* editiones ante oculos habui, nunquam credidi, quod omnes *Columbi* libri ea tantum contineant, *quae in anatomicis raro conspiciuntur*; Verum ad postremum tan-
tum, nempe XV. missis prioribus respexi, quem *Columbus* i-
pse sic inscripsit: *De iis, que raro in anatome reperiuntur*. Quo-

viva sectione iisque, quae in anatomie raro conspiciuntur, singulares observationes adnectuntur.

§. CLIV.

Succesit *Vesalio*, magno ac celeberrimo sui temporis anatomico, Patavio discendenti, ac deinde in Gymnasio Romano anatomiā publice professus est. Quamvis autem *Vesalio* magistro usus sit in anatomicis, eum tamen irritandi acerbiusq; vellicandi nullam occasionem praetermisit, eamq; ob causam non tantum ingrati hominis crimen sibi accersivit, - sed & a *Vesalio* itidem acerrime castigatus, simulque insimulatus est, quod scientiae anatomicae fatis peritus non fuerit. Caeterum *Columbo* huic, *Realdo*, tribuitur, quod eximiā methodum conficiendi sceleti monstraverit.

§. CLV.

Romae ex eodem, quod hic tractamus, studio ingenitem sibi famam comparavit *Bartholomeus Eustachius*, Sancto-Severinus, dum non solummodo in sectionibus brutorum animantium, sed ipsorum quoque cadaverum humanorum diligentissimam Romae navavit operam. Non quidem integrā partium H. C. historiam concinnavit; Attamen varias scientiae anatomicae partes sibi evolvendas sumpsit. Etenim de structura & officio renū, de vena azygos, de organis auditus, de dentibus, examen ossium, aliaque opusculla anatomica scripsit.

§. CLVI.

ad posterius vero, interpretationem, quam obtorto collo mihi obtrudit, non agnosco. Quae enim quaeſo sequela est: Sermonem §. LIX. histor. anat. de *Mundini* anatome faciens, per chartas intellexi figurās; E. §. seq. per chartas similiter intellexi figurās. Quilibet enim optimus ipse est verborum suorum interpres.

§. CLVI.

Fuit *Eustachio* vivo fidus laborum socius *Petrus Matthaeus Pinus, Urbinas*, qui *opuscula ejus anatomica Venetiis A. 1574.* in 4to denuo edidit, sed partim autoris annotationibus ex *Hippocrate, Aristotele, Epbesio, Aretaeo, Galeno, Vesalio* aliisque, partim tabulis non nullis anatomicis, renum potissimum conformatiōnem, tria auditus ossicula cum aliquo mallei musculo, brachii vasa sanguifera & dextrum cordis ventriculum dilucidantibus locupletata.

§. CLVII.

Cumque praeterea *Eustachius* capite *decimo sexto* libri de structura renū tabularum suarum anatomicarum, sex & quadraginta librique de dissensionibus & controversiis anatomicis mentionem fecisset, diu quidem utrumque desideratum est, donec *Lancisius* tabulas, apud *Rubeorum* familiam latentes, ex ejusdem *Pini* capsulis protraheret & publicae luci susteret. Eorum, quorum *Eustachius* inventor vel saltem delineator existit, summa haec est: Glandulas renibus incumbentes, quas postea *Cassarius* renes succenturiatos & *Thomas Bartolinus* capsules atrabilarias & *Warthonus* glandulas ad plexum vocarunt, primus detexit. Meatum auris, a caverna tympani sive conchae in narium cavitatem latiori foramine desinente, primus quoque investigavit, unde *tubae Eustachianae* titulo a plerisque insignitur. Invenit quoque tertium auditus ossiculum, quod *stapedem* appellant. Primus itidem externum musculum, in majorem mallei apophysin terminatum, descripsit. Multi quoque rentur, in equis ductum thoracicum longe prius demonstrasse *Eustachium*, quam *Pecquetus* in canibus eundem ostenderet. Non minus veram renis humani conformatiōnem internam exacte suppeditavit. Vesiculos

siculas item seminales & vasorum deferentium cum illis conjunctionem & duos seminis in capite gallinaceo meatus perspicue depicta primus exhibuit. Mutuas vasorum meseraiorum ad modum arcuum communicationes adcurate expressit. Occipitales musculos primus pinxit, quos tamen *Fallopia*s ab anatomicis praetermissos esse dixerat. Plures alias detectiones ab *Eustacio* factas in adversariis suis anatomicis primis memoravit Clar. *Morgagnius*.

§. CLVIII.

Ludovicus Bonaciolus, sive, ut ab aliis scribitur, *Bonnaciolus*, Ferrarensis, celebris magna que auctoritatis medicus sua tempestate fuit. Edita ab ipso est *enneas muliebris*, ad *Lucretiam*, *Ferrariae* Ducissam, in cuius cap. i. de uteri cuiusque partium confectione agitur, & inter alia, anatomen uteri spestantia, occurrit etiam descriptio *nymphae* & *clitoridis*, quae pudendorum muliebrum partes uti sua natura distinctae sunt; Ita vitato errore veterum, qui promiscue hisce vocibus utebantur, eas ceu distinctas descripsit.

§. CLIX.

Non decet silentio praetermississe *Vidum Vidium*, Florentinum, qui non solummodo Lutetiis Parisiorum artem medicam publice professus est, sed & practice exercuit: Unde in aulam regiam a Francisco I. Galliarum Rege evocatus ibidemque archiatri munere laudabiliter perfunditus est: Hinc deinde perhonorificis conditionibus & amplissimo salario in Italiam invitatus, Pisis artem suam publice docuit, dictamque professionem per integros 20. annos dexterime exornavit. In artis medicinalis, quae Venetiis 1611. in fol. 3. tomis in publicum est emissa, tomo tertio Libri VII.

Q

- de

de anatome C. H. occurunt, 78. tabulis aeri incisis illustrati & exornati. Et licet ingenue confiteatur auctor, se non pauca ab aliis mutuo accepisse, imo & figuras quasdam *Vesalianas* in ipsius opus tranlatas esse: Id tamen non impedit, quo minus labores ejus utilitate sua satis se commendent.

§. CLX.

Johannes Thomas Minadous, Rhodigii patre medico, *Johanne Baptista Minadoo* natus est, &, postquam sparta medici ordinarii in aula Ducis *Mantuani* aliquamdiu functus erat, professionem in *Academia Padavina* suscepit. Habuit disputationem de adaequato subjecto facultatis anatomicae.

§. CLXI.

Petrus Matthaeus Pinus, Urbinas, scripsit annotationes in opuscula anatomica *Bartholomaei Eustachii* ex *Aristotele*, *Hippocrate*, *Galen*o. aliisque auctoriibus collectas, quae prodierunt Venetiis anno 1563. sicuti jam paulo ante a nobis relatum est.

§. CLXII.

Memoratur quoque *Parthenius* quidam incertae nationis (plures enim innotuere, & inter alios poëta *Nicolaus hujus nominis*) qui dialogos quasdam edidit de humani corporis sectione, personis interloquentibus *Platone* & *Harpago*, quae prodierunt Argentorati anno 1529.

§. CLXIII.

Non minus hic commemorari meretur *Gabriel Fallopius*, Mutinensis, qui propter ingentia in rem anatomicam merita medicis non est ignotus. *Mutinae* anno 1490. lucem adspexit publicam, &, postquam totam fere *Europam* peregrinando pera-

peragraverat, redux in patriam anatomiae professione publica in Academia Patavina condecoratus est, ibidemque anno 1563. (alii dicunt anno 1562.) aetatis suae septuagesimo tertio mortuus est. Scripsit institutiones anatomicas, &c, quae ab omnibus summopere aestimantur, observationes ejusdem generis, in quibus multa adnotavit, quae a Vesalius neglecta & praetermissa fuerant; Quod tamen tanta ubique modestia fecit, ut, mentione semper honorifica Vesalii praemissa, non solum titulo Doctoris divini ipsum condecoraverit, sed & modestissime suas animadversiones protulerit. Edidit etiam expositionem in librum Galeni de ossibus, lectiones quoque de partibus similaribus H. C. tandemque compendium de anatome corporis humani. Multum in primis laudis meretur opus eximum observationum, in quo non pauca plane nova & ab aliis praetervisa, leguntur, quamquam hanc laudem nonnulli alii dubiam ipsi reddere moliantur; Id saltem certum est, quod primus descripserit meatus seminarios, ad latus uteri paulo infra testem utrinque excurrentes, quos hodie *tubas Fallopianas* in mulieribus, *cornua* vero in brutis adpellare solemus.

§. CLXIV.

Bassianus Landus, Placentinus, Montani primum discipulus, deinde collega & in Academia Patavina professor publicus, scriptoribus anatomicis vel propterea adnumerari meruit, quod anatomiam C.H. & historiam humanam seu libros duos de cognitione singularium hominis partium ediderit. Habuit vero infelicem & meritis suis nulla ratione respondentem vitae exitum: Aliquando enim domum noctu reversus, ante aedium suarum fores a sicario quodam septem vulneribus confossus, sive nefario modo trucidatus est.

Q₂

§. CLXV.

§. CLXV.

Habuit etiam ingenium ad artem anatomicam, ut vulgo ajunt, natum *Johannes Baptista Cananus*, quem alii *Canarium* scribunt, Ferrariensis; Unde in arte anatomica tantam sibi famam adquisivit, ut nonnulli alterum *Vesalium* eundem appellare non dubitaverint. Edidit muscularum H. C. picturatam dissectionem, quae anno 1572. Ferrariae prodiit. Valvulas praeterea in venis detexisse, ejusque inventi *Vesalium* certiorem fecisse perhibetur.

§. CLXVI.

Eximum insuper patriae suae decus extitit *Constantinus Varolius*, Bononiensis, qui primum in academia patria professione chirurgica claruit; deinde vero in aulam Romanam, Gregorio XIII. pontificatum tenente, evocatus & Papae archiater constitutus est, simulque in Archilyceo Romano anatomiae professionem suscepit. Obiit Romae A. 1575. cum trigesimum secundum aetatis suae annum ageret. Primus detexit originem nervorum opticorum, & ab ipso in hunc usque diem nomen suum habet eminentia cerebri, quam vocant *Varolii pontem*, qui circa posticam trunci medullae oblongatae partem conspicitur, & utrinque ex binis, nonnunquam vero ternis gibbosis eminentiis vel potius processibus, ex eodem cerebello ad quarti ventriculi circumferentiam protuberantibus, constat.

§. CLXVII.

Novum quoque anno 1570. modum secandi cerebrum in lucem protraxit, qui ab ipso nomen accepit, & *Varolianus* hodieq; vocatur; Cujus, secundum descriptionem *Ruyshianam* haec est ratio: Ipso capite a collo amputato, & separatis omnibus illius tegumentis exterioribus, muscularis frontis, cervi-

cervicis, aurium &c. oculos cum omnibus tunicis ex orbitis suis effodiunt, postea caput imponunt vertici atque calvariae apertio nem ferra aggrediuntur, non vero in eodem loco, atque in alia methodo factum, sed multo profundius in ipsa nasi radice, adeo ut ferra supremum orbitalium oculi circulum ossium contingat; Tamdiu continuant sectionem per calvariae peripheriam, usque ad magnum occipitis foramen, donec inferior capitis pars vacillet, atque nervorum paribus cum arteriis & venis calvariam perforantibus sectis, ima cerebri pars in conspectum veniat. Atque in hac methodo occurrit primo fissura magna, cerebrum in duas partes dirimens; Pia mater nervos opticos instat aenarum telae investiens. Carotidum & cervicalium vasorum rami diversi, glandula pituitaria. In cerebello prostant nunc processus vermiciformes, cum ponte, intus itur ad ventriculum quartum, nobilem; Ex hoc progressus fit ad tertium, ubi obvius est fornix, septum pellucidum & laterales ventriculimagni &c.

§. CLXVIII.

Gabriel Cuneus, Mediolanensis, discipulus atque sectator magni anatomici, *Vesalii*, deinde vero in academia Ticinensi anatomiae professor, aegre ferens, praeceptorem suum a quodam discipulorum *Jacobi Sylvii*, *Francisco Puteo*, qui apologiam in anatomie pro *Galen*o contra *Vesali*um scripserat, tam indigne tractari, ejusdem defensionem suscepit, edito examine doctissimo hujus apologiae *Puteanae*. Pullularunt autem controversiae hae inter *Vesali*um & *Sylvium* ex his praecipue fontibus: Cum *Vesali*us primum inciperet severius animadvertere in *Galen*um ejusque dogmata, quem haec tenus infallibilem ac veluti classicum judicauerant medici istius temporis propemodum ad unum omnes, tam graviter inde irritabatur

batur *Sylvius*, ut in epistola ad *Vesalium* scripta eundem gravissime increparet, quod dogmata *Galeni* reprehendere in suo plane falsitatis arguere ausus esset; Cui epistolae opposuit *Vesalius* mox alium librum, quem quidem proprie de radice chiae inscribit, multa vero ad rem anatomicam potius pertinentia exponit, ac proinde demonstrat, *Galeum* non solum anatomias corporum humanorum nunquam instituisse, verum etiam historiam partium earumq; usum imperite tradidisse. Quo scripto longe adhuc vehementius exasperatus *Sylvius*, in furorem propemodum agi coepit, ac proinde libellum edidit, cui hic fuit titulus: *Depulsio vesani cujusdam calumniarum in Hippocratis atque Galeni rem anatomicam*: Cui tamen virulento scripto nihil reposuit *Vesalius*, apologiam tamen pro *Vesalio* suscepit *Renatus Henerus*, in qua totius pene negotii anatomici controversiae explicantur.

§. CLXIX.

Bononiae *Julius Caesar Arantius*, Bononiensis, ultra triginta annos anatomicam in Academia patria, in qua etiam lauro doctorali antea coronatus erat, & publice docuit & exercuit, tantoque annorum intervallo non exiguum sane secandi peritiam sibi adquisivit. Praeter alia scripta edidit librum observationum anatomicarum, & historiam uteri in gravidis & foetus humani admodum adcuratam; Quo tractatu eam praecipue laudem obtinuit, ut historiam foetus humani primus & solidius & exactius, quam huc usque factum fuerat, tradere cooperit. Obiit anno 1589.

§. CLXX.

Romae eadem peritiae atque dexteritatis anatomicae laude floruit *Archangelus Piccolominius*, Ferrarensis, quem alii

Piccol-

Piccolhomineum scribere malunt, etiam si *Riolani* auctoritati nimium, quam par erat, tribuentes, existimant, non tam in sectione cadaverum exercitatum ipsum fuisse, quam potius de usu partium subtiliter disputasse; Id quod & edita ejus opera haud obscure innuere videantur, quae inscribuntur *Praetextiones anatomicae*, mirificam C. H. fabricam explicantes, quae animae vires & quatenus corporis partibus tanquam instrumentis ad suas actiones oheundas utatur. Prodierunt Romae ex officina Bartholomaei Bonfadini anno 1586. Verum hoc *Riolani*, &c, qui cum ipso sentiunt, judicium suspicunt aliis videtur, qui quippe difficulter persuadere sui possunt, *Piccolhomineum* tot eximias detectiones in arte anatomica facere potuisse, nisi manus admodum exercitatas attulisset; Hujus generis sunt: Quod cerebrum duplice consistet substantia, altera *cineritia*, altera *medullari*; Quod substantiam medullarem distinxerit in *medullam globosam, oblongatam & spinalem*; Quod omnes nervos ex *medulla oblongata* originem trahant; Quod processus mammillares nervorum odoratoriorum nomine insigniverit; Quod post *Galenum* prostatas tribuerit mulieribus; Quod peritoneum non simplici membrana, sed duabus lamellis constare adseruerit; Quod lineam abdominis albam, quam *Riolanus* negavit, descripsit. Et quae sunt ejus generis plura, apud *Douglassum* in bibliogr. anat. prolixius legenda.

§. CLXXI.

Fabricius Bartoletus, Bononiensis, in academia patria atque Pisana anatomiam, deinde vero in Mantuana medicinam professus est. Edidit anatomicam microcosmi humani descriptionem, per theses dispositam, in amphitheatro Pisano propositam. Natus est anno 1588, denatus vero anno 1630, aetatis suae quadragesimo secundo.

§. CLXXII.

§. CLXXII.

Referimus huc *Cosparium Taliacotum*, Bononiensem, pariter *Arantii* coaevum simulque aemulum, in schola patria *anatomiae* atque (21) *chirurgiae* Professorem publicum, non quod *anatomica* ex professo scripserit, sed quod chirurgiam praecipue excoluerit, quae, ut aliquoties in hoc scripto monebimus, sine exacta *anatomiae* cultura exerceri nequit. Edidit *chirurgiam* novam de *narium labiorumque defectu per insitionem cutis ex humero, arte omnibus hactenus ignota resarciendo*, de qua suo tempore pluribus agemus. Natus est anno 1553. obiit vero 1599 cum annum aetatis suae 53. attigisset. Verum quid de hac, membra curta artificialiter restituendi methodo sentiam

(21) Circa *Taliacotii* vitam & professionem, qua perfunctus est, duo iterum notavit *Stollius*; Quorum alterum est, quod eum cum *Lindenio* professorem *chirurgiae* FALSO vocaverim; Alterum vero, quod sphalma typographicum, quod in *Lindenium renovatum* irrepsisse contendit, meum fecerim. Priori adferto inde robur aliquod conciliare adlaborat, quod in prima eaque rarissima libri hujus editione professor *theoricae & anatomiae* disertis verbis vocetur; Verum enim vero miror ego vehementer, *Stollium* moris in plerisque Germaniae & exteris academiis usitati oblitum esse. Docuit certe *Taliacotius* primis professionis suae annis *theoricam & anatomem*, successu vero temporis *chirurgicen* est professus. Ipsem in *praefatione* ingenue id fateretur his verbis: Itaque in id, qua potui, cura & diligentia incubui, cum *meae professionis esset* &c. Loquitur vero ibi potissimum de *chirurgia*. Nec vero computus vitae ac mortis *Stollianus* adcuratior esse videtur. Nam si *Taliacotius* anno 1546. Bononiae natus, & anno 1599. denatus, & tamen annum 53. aetatis suae attigit, error calculi manifeste se prodit: Hoc enim modo 47. tantum annos vixisset. Ut proinde errorem typographicum hic agnoscere nulla cogat necessitas. At vero operae vix pretium est, ut ejusmodi minutis diu immoremur.

sentiam, in historia chirurgiae p. 119. & 120. exposui, additis simul rationibus, quibus adductus pro *cathedrali* ac *speculativa* potius quam pro (22) *clinico-practica* operatione chirurgiam hanc *Taliacotianam* habui, quam ingeniosa caeteroquin videatur *Stollio*.

R

Recti

(22) Ingeniosam hanc operationem a *Stollio* dictam esse, tolerari utcunque potest; Quod vero eandem simul in effectum deduci posse, & *practicam* esse, crediderit, ideo condonandum ei est, quod professione non sit medicus. Interim herculeum, ut ipsi videtur, *Heistero* & *mibi* argumentum opponit, quod *Taliacotius* Libr. I. cap. 33. duos feliciter a se curatos patientes sistat, deinde Libr. II. cap. 3. ad diutinam provocet experientiam, imo in epistola dedicatoria ad *Mantuanum* Ducem scribere ausus fuerit: *Quod in hoc chirurgiae genere aliis medendo profuerit.* Ut proinde, quid veri hisce omnibus subesset, experirer, loca a *Stollio* allegata attente perlegi, sicque deprehendi, quod *Taliacotio* sermo ibi sit de illo *curtarum narium* vitio, quod *nasi medio quadantenus excavato* sit, & *summo ejus dorso inciso*; Id quod contingit quandoque, si *ense adacto*, *media tollatur ipsis nasi caro*, & *velut infixa forcipe pars ejus evellatur*; Exempli loco equitem quendam *Melitensem* siftere non dubitavit, cuius nares in monomachia hancce calamitatem exceperunt, quem tamen feliciter satis curaverit. Ad quod credendum facile inducor, quia tale *narium* vitium, etiam sine imaginaria tali chirurgia curtorum restitui sese patitur, cum amissa *narium* pars cartilaginosa sensim sponte natura regeneretur, tandemque extremitates, adposito novo nutrimento, sensim denuo coälescant. Simile enim sui simile generat, caro nempe carnem & cartilago cartilagine. Quando vero ad *diutinam experientiam* & *usum* provocat *Taliacotius*, sciendum est, ipsi de *decubitu aegro rite servando* sermonem esse, non de successu inauditae ac propemodum ridiculae hujus chirurgiae, per *infusionem* nempe reparandi membra amissa. Taceo, non disimulare nostrum, occurrere in praxi tales *curtarum narium*, *aurium* & *labiorum* differentias,

Rectius proinde sibi aliisq; consuluisset, si rationes loc. cit. allegatas prius refutasset; Id quod tamen non fecit.

§. CLXXIII.

Ab Italis transitum facimus ad Gallos, qui, ut studiorum laude semper floruerunt, ita quoque scientiam anatomicam laudabili opera promovere admisi sunt. Ex his vero laudem praecipue meruerunt *Johannes Guintherius*, *Andernacus*, *Ambrosius Pareus*, *Ludovicus Vassacus*, *Andreas Laurentius*, *Guilielmus Rondeletius*, *Jacobus Sylvius*, *Johannes Fernelius*, *Carolus Stephanus* aliique plures.

§. CLXXIV.

Non existimamus, quenquam aegre laturum, quod *Johannem Guintherium*, *Andernacum*, qui natione quidem Germanus fuit, sed in Gallia potissimum artem medicam exercuit, ibidemque etiam rem anatomicam non parum ilustravit, scriptoribus Gallis adnumeraverimus. Sermonis graeci peritissimus fuit, quem primum Lovanii in Brabantia, deinde vero Lutetiis Parisiorum magno cum aplausu docuit. Fuit vero etiam excellens medicus, cuius fama Parisiis ita inclaruit, ut tandem medicus regius salutatus fuerit. Motis autem eo tempore saevissimis belli tempestatibus Lutetiis discessit, & primum Metim, deinde vero Argentoratum cœcessit, quibus omnibus in locis non tantum medicinam feliciter exercuit, sed & anatomicam hucusque fere neglectam revoca-

quae resarciri nullo pacto possunt; De quibus proinde nullam diutinam experientiam, nullum usum habere potuit. Denique in dedicatione ad *Vincentium Gonzagae*, *Mantuae & Montisferrati Ducem*, memorat quidem, se *aliis medendo profuisse*; Id quod tamen de talibus tantum casibus intelligere fas est, qui citra *infusionem*, reparationem sui admittunt.

revocavit. Caeteroquin fuit praceptor *Vesalii*, qui & honorifice admodum de ipso loquitur. Commentatus est in libros Galeni de *administrationibus anatomicis* & libros IV. *Institutionum anatomicarum* secundum sententiam Galeni ad candidatos medicinae scripsit. Non autem theoretice tantum tractavit *anatomem*, sed, ut ipse testatur, quae inter secundum observavit, in commentarium compendiosum ac facilem rededit, in quo cujuscunque partis situm, numerum, substantiam, magnitudinem, figuram & connexionem explicuit. Memoratu vero digniora, quae in illis occurunt, haec sunt: Quod corpus glandulosum, in centro mesenterii reperiendum, *pancreas* adpellaverit; Quod uterus foeminarum duos habeat sinus, nullo tamen septo interposito, sed qui in unam desinat angustiam, quam cervicem uteri dixit. Quod musculum, cervicem vesicae ambientem transversis constare fibris adseruerit &c. Natus est Andernaci Ubiorum, oppido ad rhenum sito anno 1497. obiit vero Argentorati anno 1574. aetatis suae anno (23) octogesimo septimo.

§. CLXXV.

Consimiliter *Ambrosius Paraeus*, Chirurgus Regis ordinarius
R 2

(23) Notat hic iterum *Stollius* errorem chronologicum, in vita descriptione *Guintberiana* commissum; Id quod etiam, facta computatione adcuratori sic sese habet. Nam si anno 1497. natus, anno vero 1574. denatus, annos tantum 77. in universum transegisset. Verum cum ad minutias partim ipse hoc referat, sicuti revera est, partim vero errorem typographicum a Lindenio commissum interpretetur, facillimum quidem fuit, in errorem hunc incidere, sed aequa facile eundem corrigere. Sed fortassis id non monuisset *Stollius*, nisi ex Clar. *Douglasio* aliter edoctus fuisset. Oculi plus vident, quam oculus.

narius, magis quidem chirurgiae laude inclaruit, ob arctissimum tamen nexum, quo chirurgia cum anatomia copulatur, hanc non neglexit. Ut enim particulares tractatus, quos de hoc argumento edidit, nempe de partibus animalibus in capite, de partibus vitalibus in thorace, de ossibus, de musculis &c. taceam, evulgavit quoque integrum totius corporis humani anatomen. Quanquam igitur meritis suis laudibus *Paraeus* defraudandus non sit, tam in chirurgica quam anatomica scientia: *Riolanus* tamen non dubitavit de operibus ejus sinistre admodum judicare, nempe anatomen *Paraei*, gallice scriptam, postrema manu fictam & elaboratam esse a junioribus medicis Parisiensibus, utpote quorum industriam in condendis libris suis emendicasset & pretio redemisset, sperans, se, aeternandi quippe nominis cupidissimum, immortalitatem hoc modo sibi comparaturum; Itaque *Paraei* anatomen multis scatere erroribus, etiamsi methodice sit conscripta, concludit. Sed hic communissimus aemulationis perversae atque vitiosae fructus esse solet. Alia longe clarissima rei hujus documenta legere licet in animadversionibus *Riolani* in plerosque sui temporis anatomicos, antropologiae suae adjunctorum, quibus pro more suo acriter singulorum errores perstringit: Qua in re si eam, quae requiritur, modestiam ubique observasset, institutum ejus tantopere taxandum non esset: Cum vero interdum nullum plane reprehendendi modum observaverit, ea, qua alias defraudandus non esset, laude maximam partem semet ipsum privare videtur. Caeterum integra ejus opera anatomico-chirurgica cum figuris anatomicis & variis instrumentorum chirurgicorum formis in XXVI. libros divisa & latio donata Parisis prodire studio & opera *Jacobi Guillemeau*, Chirurgi Regii Parisiensis anno 1528.

§. CLXXVI.

Ludovicus Vassaeus, Catalaunensis Gallus, discipulus *Jacobi Sylvii*, in compendium redacturus ea, quae *Galenus* aliquique de *re anatomica* sparsim reliquerant, edidit tabulas IV. in anatomen corporis humani, quae Lutetiis anno 1540. lucem adspexere publicam.

§. CLXXVII.

Ast reliquis suis popularibus palmam dubiam facere videtur *Carolus Stephanus*, medicus Parisiensis, atque vel ideo prae omnibus sui & praecedentis aevi anatomicis hanc singularem meretur praerogativam, quod (24) *primus* partes animalium figuris delineare suscepit, quod ante ipsum nemo facere adgressus erat, a *Stephano Riverio* eo in opere adiutus. Edidit de dissectione humani corporis Libros III. una cum figuris & incisionum declarationibus Parisiis anno 1545. inter quas sex sceleti humani figurae visuntur, quarum prima & secunda *ossa* tantum, tertia & quarta *ligamenta*, quinta & sexta *musculorum* ortum & insertionem repraesentant: Praeter dictas vero duae aliae sceleti humani figurae, *nervorum* cursum offerentes, exhibentur. Partes genitales mulierum octo figuris expressae cernuntur. In viris vero scrotum

R 3

ejusque

(24) Quando §. LXXX. histor. anat. p. 60. de *Carolo Stephano* retuli, quod *PRIMUS* partes animalium *figuris* delineare suscepit, convenienti modo intelligendum hoc est, nempe quod *inter primos*, sive *in primis* id fecerit. *Stollius* ipse, de *Jacobo Berengario* sermonem faciens, *inter primos* eundem refert, qui opera sua anatomica, additis *figuris*, clariora reddere conatus fuerit; Additque, se non de figurarum anatomicarum *inventoribus*, sed *restauratoribus* tantum loqui: Quam interpretationem, utpote nec *Schelhammero* nec mihi contrariam, lumbens admitto.

ejusque *septum* adcurate descriptum eidemque diaphragmatis nomen impositum esse legitur. Omnia vero partium administrationem ea ratione proposuit, qualis ab ipso in corporum dissectione solemniter observata fuit.

§. CLXXVIII.

Idem ille *Stephanus de la Riviere*, alias *Riverius* dictus, cuius modo meminimus, chirurgus celebris Parisiensis fuit, ediditque figuratas elegantissimas & incisionum declarationes in *Caroli Stephani*, de quo modo dictum est, libros III. de dissectione partium H. C. evulgatos Parisiis anno 1545. in folio.

§. CLXXIX.

Omnibus vero nationis gallicae scriptoribus vel ideo anteponi meretur *Jacobus Sylvius*, Ambianus Picardiae, medicus sui temporis celeber, qui Lutetiis Parisiorum anatomiam magno cum adplausu primus docuit, & quod ante ipsum nemo fecerat, singulis quoque partibus H. C. suas appellations imposuit. Cumque *Vesalius* minus honorifice de re anatomica *Galenii* sentire observaret, ipse tanquam accerrimus ejusdem assecula coeco auctoritatis amore ita seduci sese passus est, ut virulentum scriptum, sub titulo: *Vesani cujusdam calumniarum in Hippocratis Galenique rem anatomicam, in Vesalius evibraret*: Tantus enim fuit *Galenii* admirator, ut, quod subinde monebat *Vesalius*, *Galenum* quaedam ignorasse, aegerrime tulerit, & exquisitissime inde offensus fuerit. Audivit *Johannem Tagaultum*, & institutiones *anatomicas* nec non observationes quasdam in secundis variis corporibus edidit. Quamvis autem exquisitam in secundo peritiam non aequa habuerit *Sylvius*, ejus tamen libri anatomici lectu nec injucundi nec inutiles sunt. Ejus anatomen commentariis

illustra-

illustravit *Bartholomaeus Perdulcis*, Parisiensis. Commentatus est in librum *Galeni de ossibus*, aliosque, qui *anatomici* sunt argumenti. Inventa ejus, quibus *anatomem* ditavit, apud *Jacobum Douglas* in *bibliographia anatomica* legi possunt. Natus est anno 1491. & Lutetiae obiit coelebs anno 1555. cum annum aetatis 63. implevisset.

§. CLXXX.

Reliquit discipulum & auditorem *Marescotium*, quem *Riolanus* (mirandum, quod unum laudet, cum omnes alios promiscue reprehendat) scholae Parisiensis oraculum vocat, qui in illa *anatomem* publice demonstravit, & *anatomiae exercendae* ipsos etiam chirurgos adsuefecit, quod ante illius tempora factum non fuerat. Nominavit musculos laryngis, pharyngis, linguae ossisque hyoidis, quorum deinde nomina, ab aliis quoque exscripta & usurpata fuerunt. Atque hunc deinde sequutus est *Germanus Courtinus*, Parisiensis, qui pariter *anatomiae* laude clarissimus fuit.

§. CLXXXI.

Quid dicemus de *Jobanne Fernelio*, Ambiano, Henrici II. Galliarum Regis archiatro, qui ceu oraculum artis medicae suo tempore habebatur? Ita sane in praxi versatissimus simulque felicissimus fuit, siquidem ex illa quotannis 1200. libras gallicas lucratus est. Neque hoc exiguae ipsi laudi dicitur, quod invisam sterilitatem a domo regia depulerit. Anatomica quidem ex professo non scripsit; Ipsius tamen physiologica historiam partium simul comprehendunt. Natus est Claramontii in Gallia anno 1506. obiitque Lutetiis Parisiorum anno 1558. cum ad aetatis suae annum quinquagesimum secundum adscendisset.

§. CLXXXII.

§. CLXXXII

Pariter *Guilielmus Rondeletius*, Monspeliensis, nihil quidem effatu dignum praestitit in anatomicis, desiderio tamen non vulgari eundem flagrasse rem anatomicam promovendi, inde non obscure colligi potest, quod Rex Christianissimus ipsius suasu theatrum anatomicum erigendum curaverit. Audivit discipulus *Guintherium in anatomicis*, deinde *Claramontii* praxin medicam exercuit, & anno 1545. in Academia Monspeliensi professor ordinarius constitutus est. Dicitur vero *Rondeletius* tanto ingenii & iudicii acumine polluisse, ut, quicquid semel scripserat vel conceperat, nunquam relegeret vel corrigeret. Probro tamen ipsi datur, quod quendam liberorum suorum morbo extinctum cultro anatomico subjecerit, quod an tantopere vituperandum, tanquam si in propria viscera saeviisset, aequo censori dijudicandum relinquimus. Pari censura dignum foret, si, quod fertur, verum esset, nempe quod filiorum gemellorum secundinas in Gymnasium adferri curaverit, ut, quod rarum in illis & curiosum esset, studiosis demonstraret. Interim primus fuit, qui vesiculas seminarias in homine notavit, & praeter multa alia medici argumenti, scripsit etiam anatomen. Natus est Monspelli anno 1507. & obiit ibidem non sine multorum luctu anno 1566. cum aetatem suam ad annum quinquagesimum octavum produxisset.

§. CLXXXIII.

Hisce adnumeramus *Leonardum Botallum*, Astensem, philosophiae ac medicinae Doctorem, nec non Christianissimi Regis Caroli IX. consiliarium & medicum, qui, ut Auctor praeloquii ad lectorem refert, & *Mediolani* & in *Pavia* ac *Ticinensi* Academia (in qua etiam Doctorali laurea decora-

decoratus fuit) celeberrimis praceptoribus, *Cardano*, *Paterno*, *Frisimelica*, *Trincavellio*, *Fallopio* aliisque disciplinam medendi didicit, omnesque medicinae partes, speciatim vero chirurgicen, sub fratribus sui *Secundi Botalli* ductu & auspiciis exercuit, tandem vero in Regis Galliarum, Reginae matris & *Francisci Vallesii* Ducis *Andium* Regis fratris, aulam pervenit. Orsus fuit ex *Asta*, Galliae *Cisalpinae* civitate, quam *Pedemontium* communiter vocant; Ut proinde Gallis potius quam Italisch accenseri mereatur. Cumque praeter medicinam magno quoque in pretio habuerit chirurgiam, haec vero sine anatomiae subsidio digne exerceri nequeat: Hinc eam ab ipso omnino neglectam non fuisse, probabile est. Testes interim ejus rei esse nobis possunt observationes, quas operibus *Botalli* *Johannes van Horne*, Professor *Lugduno-Batavus*, qui in publicum illa simul juncta edidit, inseri curavit, quales sunt observationes de rene monstroso, de ossibus inter utrumq; cerebri ventriculum repertis, de vena arteriarum nutrice &c.

§. CLXXXIV.

Agmen claudat inter scriptores anatomicos Gallos *Andreas Laurentius*, archiater & consiliarius Henrici IV. Galliarum Regis; Natus est *Monspelii* in Galliis, loco ob studium medicum famigeratissimo, in qua Academia non solum gradum Doctoris adquisivit, verum etiam professionis publicae munere perhonorifice donatus. Reliquit nobis elegans opus anatomicum, quod eam praecipue ob causam laudem meretur, quia ea, quae ad anatomiam stricte pertinent, seorsim exponuntur, & quaestiones physiologicae vel potius & meliori jure, physicae, pariter seorsim tractantur, in quo non paucos impingere video, sicuti in anatomia *Diemerbroeckii* hoc praecipue culpandum est, quod nimiis digressionibus physiis

ficis opus praeter necessitatem amplificaverit. Caeterum labores suos anatomicos dedicavit Henrico M. Galliarum Regi. Figurae animadversionibus *Laurentianis* subjunctae maximum partem ex *Vesalio* depromptae sunt, ut alienis plumis superbire voluisse plerisque visus fuerit: Unde *Riolanum* etiam tanquam adversarium expertus est, sive quod habuerit veras causas ipsi insultandi, sive quod mero pruritu exagatus hoc fecerit, sive studio aemulationis ductus. Acerrima sane est censura, quae in *Riolani* anthropographia legitur his verbis: *In re anatomica pluribus abundat (Laurentius) erroribus, nullumque fere caput est de re anatomica, in quo ipse non peccarit aut hallucinatus fuerit. Errorum causa fuit, ut opinor, nimia Laurentii credulitas, qui aliorum manibus & oculis confisus, plurima tanquam vera & extantia literis mandavit:* Ex quibus intelligitur, *Laurentium* suis manibus nunquam aut leviter rem anatomicam tractasse, neminemque fore peritum anatomicum, nisi manus in secundis & perscrutandis cadaveribus humanis attritas habuerit.

§. CLXXXV.

Opus ipsum quod attinet, constat illud libris duodecim, in quorum *primo* hominis dignitas, anatomes praestantia, utilitas, necessitas & universalia artis anatomicae precepta explicantur. Libro *secundo* ossium omnium historia describitur; *Tertio* de cartilaginibus, vinculis, membranis & villis agitur; *quarto* de vasis, venis nempe, arteriis & nervis; *Quinto* de carnibus viscerum, glandularum & muscularum; Et *sexto* describitur historia partium nutritioni dicatarum ac proinde ordine agitur, praemissa corporis, speciatim ventris inferioris divisione, de cuticula, cute, adipe, panniculo carnoso, de peritonaeo, vasis umbilicalibus, epiploo, intestinis tam crassis quam tenuibus, mesenterio & pancreate,

vena,

vena portae, ventriculo, hepate & vesicula fellea, liene, vena cava, renibus, ureteribus & vesica.

§. CLXXXVI.

Hinc ad librum *septimum* fit transitus, in quo partium procreationi dicatarum tum virilium tum muliebrium historia sistitur. In *octavo* historia foetus exhibetur, & generationis principia, conceptus, confirmatio, nutritio, vita, motus, tandemque partus ad *Hippocratis diavola* accommodate explicantur. In libro *nono* partes vitales, pulsus quippe & respirationis organa, in *decimo* organa animalia, cerebrum cum cerebello & medulla spinali, in *undecimo* organa sensuum ac tandem in *duodecimo* artuum historia cum controversiis copertinentibus describitur.

§. CLXXXVII.

Proximo jam locum tribuimus Hispanis, &, qui his contermini sunt, Portugallis, quorsum non immerito etiam referimus maris Mediterranei insulanos, Siculos: Quamvis enim in Hispania multa sint, quae felicibus scientiarum progressibus, potissimum medicinae & anatomiae impedimenta objiciunt: Surrexerunt tamen inde, qui manum operi ad moverunt, inter quos nobis potissimum innotuere *Andreas a Lacuna*, *Antonius Ludovicus*, *Johannes Philippus Ingrassias*, *Johannes Valverda*, *Alphonsus Rodericus Guevara* & forte alii plures nobis ignoti.

§. CLXXXVIII.

Andreas a Lacuna, natione Hispanus, Segobiensis, discipulus *Tagaultii*, patrem medicum, *Jacobum Ferdinandum a Lacuna* habuit. Fecit primum medicinam, in exercitu gloriissimi Imperatoris Caroli Vti, postea vero Reipublicae Metensis poliater constitutus tandemq; aliquot Pontificum

Romanorum, speciatim Julii III. archiater factus est. Praebuit exemplum, a gravitate & nobilitate Hispanica, quam nostri saepe ad deridiculum usque extendunt, eoque nomine acriter perstringunt, aliorumque ludibrio exponunt, non abhorrere, artem medicam facere. Fuit enim eques australis, nec tamen a dignitate sua alienum existimavit, Doctoris publici honores ambire & perhonorifice impetrare; Tolleti enim Carpenterorum medicinae Doctot creatus est. Anatomiam quidem non edidit, sed methodum tamen anatomicam scripsit, sive contemplationes de sectione corporis humani, in epitomen redactas, quae Parisiis anno 1535. prodierunt. In hac methodo ita se gerit, ut a descriptione oris ordinatur, & in cerebro desinat, in quo quippe cibos, alibi rite digestos, ultimam & absolutissimam transmutationem adipisci imo plane in spiritum converti existimat. Hinc a dentibus ad lingvam progressus fraenulum ejus describit & rationem reddit, cur linguae potissimum ac pudendis fraenulum tale natura indiderit? Quibus deinde subjungit descriptionem tonsillarum, uvulae & labiorum, tandemque gulæ & ventriculi & intestinorum historiam subjungit. Pyloro speciatim musculum vindicat constrictorium & intestino coeco tribuit, quod, etiamsi suo in fundo nullum habeat orificium, duobus tamen aliis, uno, per quod trahat, altero, per quod expellat, sit instructum. Claruit circa annum 1552.

§. CLXXXIX.

Bernhardinus Montana de Monferrato, medicus regius, de hominis anatomia tractatum edidit, qui luci publicae expositus est Vallefoleti anno 1551. in folio.

§. CXC.

Petrus Ximenes, medicus Valentinus scripsit dialogos de anatomia.

§. CXCI.

§. CXCI.

Michaël Gavassetius, Novellariensis, exercitationem methodi anatomicae, item librum de praeludiis anatomicis seu totius medicae artis fundamentis edidit. Dederat sine dubio, artem salutarem profitendo (erat enim medicinae professor in academia *Patavina*) philiatris, ad sacra artis adspicantibus, necessaria esse fundamenta quaedam, quibus reliquum aedificium superstruant: Itaque *praeludiis* suis *anatomicis* viam ipsis praemonstravit, qua sensim ad altiora eniti possent. Deinde vero ad *exercitationem methodi anatomicae* pedem promovit, qua, exempli loco, *anatomia brachii* exhibuit, & primum ossa, quibus constat, deinde articulationem eorumdem, tandemque cartilagines, ligamenta, membranas, arterias, venas, nervos ac musculos descripsit.

§. CXCII.

Franciscus Michinus de sancto archangelo scripsit observationes anatomicas, quae anno 1554. in 4to Venetiis prodiere.

§. CXCIII.

Ex Lusitanis *Antonius Ludovicus*, medicus Ulyssiponensis fuit, qui studio anatomico claruit. Post obitum ejus compendium anatomicum sub ejusdem nomine prodiit, in quo multa nova dogmata, anatomiam concernentia, deprehenduntur. Scripsit etiam tractatum de corde, in quo tum *Aristotelis* quam plurimi errores explicantur, tum vero plurimae quaestiones enodantur. Verum haec non tam ad *anatomia*, quam physiologiam spectant. Vixisse dicitur circa annum 1538.

§. CXCIV.

In *Sicilia* ex magni *Vesalii* discipulis & sectatoribus, non tam *anatomiae* quam *chirurgiae* laude claruit *Johannes Philippus Ingraffeo*.

Ingrassias sive ab *Ingrassia* dictus, *Siciliensis*, *Fallopio* & *Columbo* coaevis; Natus est *Rachelburgi* in *Sicilia*, & concivibus suis admirationi fuit, unde & *Hippocrates Siculus* dictus est. Docuit primum artem medicam in *Gymnasio Neapolitano*, hinc tandem in aulam *Philippi II. Regis Hispaniarum* evocatus, archiatrorum numero adjunctus est. Fuit quidem sectator magni *Vesalii*, nihil tamen, quod argumentum anatomicum spectat, scripsit, nisi quod commentaria ediderit in librum *Gale ni de ossibus, iconibus naturam apte imitantibus insignita*. Caeteroquin debetur ipsi (25) prima detectio tertii ossiculi in aure interna, quod stapedem vulgo vocant *anatomici*, licet non ignotum sit, primam ejus inventionem sibi quoque arrogasse *Columbum*, quem tamen ideo reprehendit *noster*. Dicitur quoque structuram *ossis cribiformis* primus demonstrasse.

§. CXCV.

Inter ejusdem *Vesalii* sectatores suum quoque nomen professus est *Johannes Valverda*, quem alii *Johannem Valver dum de Hamusco* vocant, *Hispanus*, *Realdi Columbi* discipulus in anatomicis, qui Italorum praceptoribus primum imbutus anatomes

(25) Qua occasione & modo ipsi innotuerit hoc ossiculum, ipse hisce verbis enarravit. Anno 1540. dum publice Neapoli theoreticam & practicam, ambas medicinae sic vocatae as partes atque anatomen quoque profueremur, id tertium non invenimus, sed reperimus (casu & fortuito) ipsum enim minime quaerebamus, quia nullam de eo notitiam neque suspicionem habebamus; Scalpro autem malleo que auris ossa percutientes, ut internas cavernulas & in ipsis contentas substantias circumstantibus scholaribus nostris ostenderemus; Ubi jam duo priora ossicula demonstravimus, tertium ossiculum, nescio quo modo, in tabulae piano casu potius inspeximus, cuique e vestigio staphae primum nomen imposuimus, aliquando etiam os deltoides nuncupavimus.

natomes peritiam tandem ex Italia in Hispaniam transtulit. Edidit (26) anatomiam hispanica primum lingua conscriptam, quam deinde *Michael Columbus* latio donavit, impressam Venetiis anno 1589. Sectator fuit *Vesalii*, uti dictum, eique debentur egregiae sculpturae *Plantinianae* aeri incisae. Omnes tamen ex *Vesalio* petiit, & vel incorruptas retinuit vel subinde mutavit, forte ne fraus detegeretur. Adjecit tamen figuris *Vesalianis* quatuor novas, de quibus tamen non admodum benigne sentit *Archangelus Piccolbomineus*: *Quod nempe opera naturae minus plene exprimant*; Id quod sufficit, ad comprobandum, judicia *Riolani* & *Vesalii* solido suo non caruisse fundamento.

§. CXCVI.

Alphonsus Rodericus Guevara, Hispanus, scripsit librum de *Anatomia*, qui *Conimbricæ* prodiit anno 1592.

§. CXCVII.

Germanis, etiamsi revera primum locum mererentur, modestiae tamen causa postremum concedimus, qui certatim etiam in promovenda scientia anatomica laborarunt: Non excludimus tamen etiam *Belgas*, *Anglos*, *Prussos*, quippe quos omnes ad hanc classem optimo jure referri posse, persuasi sumus. Pertinent huc *Andreas Vesalius*, *Jodocus Willichius*, *Guilielmus*,

(26) Si *Riolani*, quod de ipso tulit, judicio standum, non tam ob *scriptionem*, quam potius ob *sincerum*, quo flagrabat, anatomam propagandi desiderium famam est adsecutus. *Riolano* consentit *Vesalius*, qui quippe de illo retulit: *Quod manum sectioni nunquam adhibuerit*. Adstipulatur *Carcanus*, eidem impunitans, *quod nihil viderit in anatomicis*, lippus quippe arque lusciosus, *qui que ideo conspicilia naso semper affixa habuerit*, & solummodo *Columbo*, qui & ipse male dissecuerit, adstiterit.

elmus Hormannus, Gualtherius Hermannus Ryffus, Felix Platerus, Volcherus Coiter, Johannes Lygaeus, Johannes Gersdorff, Leonardus Fuchsius, Johannes Dryander, Christophorus Rhumbaum, Salomo Albertus, Petrus Pawius, Johannes Bokelius, Henricus de Topelstein, Robertus Recorde aliquique plures.

§. CXCVIII.

Primus igitur prodeat, divino donatus ingenio, Vir scandi peritia clarissimus *Andreas Vesalius*, Andreae pharmacopolae filius, Bruxellensis Brabantinus, origine alias Germanus, nempe Vesaliensis Ducatus Cliviae, & *Jacobi Sylvii* discipulus, quem *celebrem & nunquam satis laudatum virum* adpellat. Hic (27) *primus* fuit, qui errores in anatomicis a *Galen* commissos castigare, imo & in reliquis dogmatibus medicinam concernentibus ab eodem dissentire ausus fuit, cum ante

(27) Ominatur *Stollius*, me *Paracelsi* oblitum esse, qui quippe ante *Vesalium* jam ausus esset *Galen* contradicere. Verum patiatur quaeso, ut caussam meam libere perorem. *Galen* ejusque dogmatibus nemo ullus minus *Paracelso* noxae attulit. Non sufficit, nugas vocasse scripta *Galeni*; Id quod simpliciter tantum dixit, non probavit *Paracelsus*. Et frustra idem insimulatur, quod anatomes ignarus, phantasticas tantum & cerebrinas speculationes protulerit, nihil vero demonstraverit, sola sua auctoritate suffultus; Quod manes ejus in abyssō gehennae sint sepulti, ex qua quippe litteras ad *Paracelsum* miserit; quod adsertum temerarium est. *Galenum*, medicorum principem diabolo in podicem involasse, quae phrasis est solo *Paracelso* digna; Quod scripta ejus minus prosint medicis, quam rusticis *Petrus de Crescentiis*. Idem quoq; insimulatur, quod veritati contraria scripsicerit. Et *Galenum* non esse medicum, sed rhetorem; Quasi implicaret, rhetorem esse & medicum; Dolet insuper (ironice) commentaria *Galeni* ceu thesaurum pretiosum, in monasteriis hinc inde delitescere. *Galenum* &

ante illa tempora in *Galenum* ejusdemque fidem, coeco auctoritatis praejudicio seducti medici jurassent, nec a placitis ejus vel latum unguem recedere ausi essent. Quid in *re anatomica* praestiterit, vel exinde dijudicare non erit arduum, quod a nonnullis *anatomicorum* princeps, imo ab aliis artis *anatomicae* (28) pater atque restaurator vocetur: A puero enim arti huic ita se applicuit, ut adolescens 28. annorum factus, jam fabricam suam C. H. ediderit. Parisiis praeceptorem habuit *Sylvium*, etsi solemniter protestetur, se in anatomicis ab ipso nihil didicisse, cuius tamen contrarium *Riolanus* aliis persuadere laboravit, sed peritiam secandi adsecutum

T

esse

Avicennam, si hodie (*Paracelsi* tempore) viveret, non pro magistris, sed discipulis habendos esse. Doctrinas eorundem esse mendaces, & neq; theoriam neq; praxin ulla niti experientia. Dispendum pretiosi temporis esse, scriptis eorundem perlegendis illud impendere; Imo, quod plus est, ipsorum ne quidem mentionem esse faciendam. Taedet, plures ejus farinae flosculos ex *Paracelsi* scriptis eruere, ex quibus interim ceu totidem ungvibus agnosci facile potest leo. En tibi, mi Stollî, specimen quaedam reformationis *Paracelsisticae*! Si alia tibi non suppetant, satius mea sententia fuisset, TACERE. Ratum ergo firmumq; manet, *Vesalius* solidius *Paracelso*, & primum quidem *Galeni* dogmata castigasse.

(28) Hoc tamen non obstante a *Piccolhomineo* inter plagiarios est relatus; Ita enim scribit ille: *Si mibi aliquando per otium licet, luculenter monstrabo, quaecunq; bona scribuntur a Vesalio in magnō illo de re anatomica volumine, omnia ex Hippocrate, Aristotele, Galeno aliisque antiquioribus esse transcripta, borum virorum nulla prorsus facta mentione; Quaecunque vero falsa ab eodem scribuntur, quae quam plurima sunt, ex suo furibundo marte prodierunt, & privatim multa licet sunt, quae a Galeno sussurratus est, illius tamen nullam unquam mentionem facit, nisi cum ei quicquid falso adscribit, ut sibi reprehendendi occasionem pariat.*

esse, nullo usum magistro. Interim *Sylvius* contumeliosis ipsum convitiis onerare non desiit, quod a doctrina *Galeni* contra seculi morem recedere conatus est. Has vero injurias cum sperneret *Vesalius* nihilque responderet, *Sylvius* quendam discipulorum suorum, nomine *Franciscum Puteum* excitatuit, qui apologiam pro anatome *Galeni* contra *Vesalium* scripsit, qui tamen refutatus est a *Gabriele Cuneo*, *Vesalii* discipulo & sectatore. In Academia *Patavina* jussu Senatus *Veneti* publice docuit, & quidem cum summa omnium admiratione. Tantorum meritorum fama allectus gloriosissimus Imperator, Carolus V. cui etiam *Vesalius* labores suos anatomicos dedicavit, in aulam Hispanicam eundem evocavit, sique post obitum ejus Philippi II. filii archiater factus est. Anatomiam insuper professus est in Academia *Basileensi*, in qua etiam skeleton humani corporis summo artificio a se elaboratum reliquit, quod in hunc usque diem in medicorum auditorio religiose adservatur. Edidit jam in juventute sua, uti superius dictum, de fabrica H. C. Libr. VII. elegantissimis figuris illustratos, item examen observationum anatomicarum *Gabrielis Fallopii*. An vero!, quod ante aliquot annos orbi anatomico persuadere conatus est *Manetus*, *disquisitionem corporis humani anatomicam*, & quidem *per tabulas*, ediderit, ego quidem ignoro, idemque se ignorare fatetur Clar. *Morgagni*: Tali enim inscriptione a *Vesalio* librum unquam prodisse, nec Vir laudatus, nec alii, quantum mihi constat, recordantur. Docuit etiam epistola quadam, venam axillarem dextri cubiti in pleuritide cum fructu secandam, & succum melancholicum ex ramulis venae portae ad sedem pertinentibus expurgari. Multa quoque anatomica tractavit in epistola, qua modum propinandi decocti radicis chiae insinuat, etiamsi titulus talia non promittat. Interim eximia haec merita

merita alios non impedire, quo minus ipsi imputaverint, quod multas brutorum partes homini tribuerit, nec tamen lectorem ea de re monuerit; Id quod praeter *Columbum & Arantium* ipse quoque *Eustachius* fecit. Natus est anno 1514. de-natus vero 1564. cum annum aetatis suae quinquagesimum adsecutus esset. De modo & ratione obitus ejus non omnes invicem conveniunt: Plerique enim credunt, ipsum a senatu *Veneto* in locum defuncti *Fallopii* in Italiam denuo evocatum, in itinere, suborta tempestate, in insulam *Zazynthum* ejectum, ibidemque ab omni ope derelictum in misero tuguriolo inter barbaros obiisse. *Conringius* vero alias enarrat circumstantias, ipsum nempe ex itinere *Hierosolymitano* reducem pestilentia correptum, inque insulam *Zazynthum* deportatum atque a suis neglectum, sub arbore quadam exspirasse, postea vero a Batavo quodam agnitum atque sepultum fuisse: Quod ipse quidem adscribit arcano DEI judicio, utpote qui tot sepulchra, solo anatomiae amore, cadaveribus suis spoliasset, indignus propterea, qui post mortem locum inveniret, in quo corpus ejus conderetur. Alii denique dicunt, ipsum, cum Palaestinam invisendi cupiditas animo incessisset, morbo repentino correptum circa insulam *Zazynthum* obiisse. Reliqua ejus facta, quomodo ex dirissimae inquisitionis manibus a Rege suo ereptus sit, quod foeminam strangulatione uteri detentam, quam post triduum cultro anatomico subjecerat, adhuc viventem secuerit, mittimus, quae apud *Antonium Teissier* pluribus legi possunt.

§. CXCIX.

Fratrem ejus, *Franciscum Vesalium*, inter anatomicos quidem non ref ero; Silentio tamen non penitus praetereundum esse censeo, quod *Andreae Vesalii*, fratri, epistolam de

erroribus Galeni in *anatome* in publicum edidit & Cosmo Mediceo, Tuscorum Duci dedicavit.

§. CC.

Francofurtum, antiquum illud ac celebre bonarum artium emporium, in suo fovea sinu *Jodocum Willichum*, Rosellianum Prussum, medicum sui temporis valde eruditum & quondam *Academiae Viadrinae* decus, qui primum *Francofurti ad Oderam* graecae linguae, deinde vero medicinae Professor constitutus est, posteaquam aliquot annis ante in eadem alma *Viadrina* Doctoris gradum impetraverat. Natus est anno 1501. denatus vero A. 1552. sicque ad annum aetatis suae quinquagesimum primum adscendit.

§. CCI.

Quod scripta ejus spectat, memorat quidem epistola nuncupatoria, *commentario anatomico* praemissa, alia adhuc anatomica sese editurum, in quibus exactius omnia sit pensiculaturus: Verum, an promissis suis steterit, admodum dubito, cum aliorum ejus generis scriptorum ab alio quopiam mentionem factam esse, non meminerim. Commentarius iste, de quo hic locorum sermo nobis est, erotematica methodo est conscriptus, per quaestiones nempe & responsiones, comprehenditque compendiosam omnium corporis humani partium enumerationem. Divisus vero est in *quatuor libros*, in quorum *primo*, exposita significatione vocis anatomes, disquiritur, quae & quot sint corporis principes partes & ventres? Quomodo imus venter partiendus? Et quae partium ejus internarum distributio? Hinc progreditur ad muscularum abdominis enumerationem ac deinde disquirit de peritonaeo & omento, de mesenterio, intestinis, jecinore, liene, renibus, vesica, ventriculo, vasis seminariis virorum, testibus,

testibus, epididymide, parastatis, scroto, pene, de vasis seminalibus mulierum, utero, membranis foetum involventibus nec non de ossibus imi ventris. Non tamen negandum est, hac in tractatione non pauca occurrere, quae exquisitiori modernorum gustui non arridebunt, qualia sunt: Jecoris parenchyma esse veluti sanguinem recens concretum; Virtutem ei competere *αιματοποιητικην*; In quatuor fere fibras hepar dissecari, quibus a nonnullis nomina magis culinario quam mathematico more indita sint, cum primam focum, alteram mensem, tertiam cultrum & ultimam vocaverint aurgam, quibus omnibus nihil aliud innuitur, quam ad coquenda cibaria destinatum esse jecur; Venam cavam sese habere ceu aquaeductum, ex quo per tubos & canaliculos sanguis in totum corpus ejusque universas partes derivetur &c. Reete tamen animadvertisit, corpus hepatis & paucioribus & minutioribus arteriis refarctum esse; Unde infert, inter alias & hanc unam esse causam, cur, an spiritus naturalis uspiam existat, dubitetur.

§. CCII.

Relicto interim abdomen, ad pectoris contemplationem sese accingit *Willichius*, & postquam figuram ejus expendit, ad partitionem illius progreditur, & primum partes cutaneas & musculosas, deinde glandionicas, uti ipsem etas appellat, nempe mammas recenset, subjuncta costarum, sterni & cartilaginum pectoris brevi enarratione. Progressus inde ad membranas pectorales, mediastinum, pleuram, pericardium septumque transversum, indicat praeter cordis situm, magnitudinem, figuram, partes ejus tam externas quam internas, ventriculos cum septo sinuum intermedio, ipsam quoque pulmonum substantiam, figuram, una cum vasorum pulmonem constituentium officio; Describitur deinde aspera ar-

ra arteria suis cum partibus, ejusdemque situs, indeque progressus fit ad collum & spinam, sicque haec etiam tractatio de thorace absolvitur. Et quanquam circa singularum harumce partium descriptionem non pauca moneri possent, quae juxta antiquorum hypotheses perperam dicta & reconstituta sunt, brevitati tamen studentes, hic omittimus.

§. CCIII.

Pergimus potius ad supremum ventrem, nempe caput, quod supra reliquos corporis nostri artus eminet, tanquam arx inter reliqua urbis moenia, ceu in quo praecipue sunt partes, quae motui membrorum & sensui, cognitioni & intellectui potissimum conducunt. Indicata autem capitilis figura enarratisque ejus partibus, syncipite & vertice, occipite, facie, fronte, superciliis, & palpebris, convertit sese primum ad naturam oculorum explanandam, deinde ad narium cum temporibus, malis ac genis, oris atque labiorum barbaeque contemplationem sese confert, & pericranium, cranium cum suturis & duabus maxillis, altera superiore, altera inferiore, dentibusqve atque gingivis, palato, faucibus, uvula, amygdalis, lingva, & epiglottide explicat. Progreditur hinc ad interiora cranii rimanda, & expositis cerebri involucris, de cerebro ejusque partibus, infundibulo nempe, plexu reticulari & septem nervorum syzygiis prolixum quidem sermonem instituit, cum hodiernorum tamen *anatomias* non comparandum.

§. CCIV.

Caeterum *quarto & postremo libro* de membris explantatis agitur, inter quae primum ossa scapularum referuntur, & quid brachium, ala, cubitus & radius cum carpo sibi velint, expla-

explanatur. Recensentur deinde musculi brachii cum summa manu ejusdemque partibus, non neglectis quoque venis, arteriis atque muscularis extremae manus. Hinc ad pedis magni explicationem fit transitus, & de ossibus ilium atque pubis & coxis, de natibus itidem, femore, genu atque patella, crure ejusque partibus, talo cum osse naviculari, calce, tarso, planta atque digitis universus commentarius obsignatur.

§. CCV.

Guilielmus Hormannus, Sarisburiensis, edidit anatomiam corporis humani & obiit anno 1535.

§. CCVI.

Gualtherius Hermenius (Hermannus) *Ryffus*, quem alii *Ryff* scribere malunt, Argentinensis, Moguntiae anno 1539. medica arte claruit. Multa quidem anatomica edidit, sermone tamen germanico, quorum tamen aliqua civitate latina donata sunt. Non est confundendus cum *Jacobo Rueff*, Tigurino & professione chirurgo, qui, etiam si de conceptu & generatione hominis physiologice tractaverit, anatomicam tamen matricis ejusque partium descriptionem neutiquam omisit.

§. CCVII.

Georgius Entius, Londinensis, eques auratus & collegii Regalis medicorum Londinensium praeses, scripsit animadversiones in *Malachiae Trustboni* diatriben de usu respirationis primario cum responsionibus & instantiis, item apologiam pro circulatione sanguinis, qua *Æmilio Parisano*, medico *Venetio*, respondetur.

§. CCVIII.

Thomas Geminus, sive, ut *Douglassius* scribit, *Gemini*, Lyiensis, chalcographus tantum fuit, qui, licet artis anatomicae penitus

penitus fuerint ignarus, edidit tamen compendiosam totius anatomiae delineationem aere exaratam anno 1545. Quam tamen ex epitome *Vesaliana* petiit. Ac proinde vitio ipsi veritur, quod nomen Vesalii ubique reticeat, & propria industria *figuras Vesalianas* inventas & elaboratas esse glorietur.

§. CCIX.

Henricus Petracus, Smalcaldiensis, postquam absolutis studiis suis in Academia Marpurgensi gradum Doctoris in arte medica acceperat, tandem in eadem etiam anatomiae, botanices, atque chirurgiae Professor constitutus est. Scripsit *λόγον ἐγκωμιαστικὸν*, in quo studii anatomici laudes & utilitates varias breviter complectitur.

§. CCX.

Johannes Posthius, Palatinus, Germersheimii quippe natus, *Laurentii Jouberti* & *Guilielmi Rondeletii* discipulus & auditor gradum accepit *Valentiae*, academia *Galliae Narbonensis*, deinde medicinam castrensem aliquamdiu exercuit, tandemq; Episcopi Herbipolensis medicus corporis factus est. Inde vero iterum *Heidelbergam* evocatus, Friderici IV. Electoris Palatini archiatrum per integrlos 12. annos egit. Scripsit observationes anatomicas in anatomiam *Realdi Columbi*, item mantissam anatomicam, quae cum *Thomae Bartholini* historiarum anatomicarum centuria V. & VI. edita est. Dexteritatem secandi, qua pollebat, in musculorum confectione in primis praebuit conspicendam; Id quod sequentibus ex speciminiibus luce meridiana clarus est. Sic v. g. *musculos, labra ad os & intra dentes attrahentes, quatuor esse statuit, duos in inferiori & totidem in parte interna; Inter cartilagines costarum unicum tantum, non duplum, ut in spatiis inter-*

intercostalibus, esse musculum; Quartum maxillae inferiores musculum non a *styliformi* sed *mammillari* processu oriri, eumque tendinea sui parte ossi hyoidi adhaerere. Peni sex vindicavit musculos; Ut alia taceam. Lucem hanc adsperxit *Germersheimii*, oppido Palatinatus inferioris anno 1537. de-natus vero 1597. Morbachii anno aetatis suae sexagesimo.

§. CCXI.

Felix Platerus, Senior, Basileensis, antecessor & in Academia Basileensi Professor sui temporis eminentissimus, patriam habuit Basileam Rauracorum & lucem hanc adsperxit anno 1536. Captus medicae artis studio nihil intermisit, quod ad finem istum adsequendum faceret: Unde multis peregrinationibus institutis feliciterque absolutis domum reversus est, & anno aetatis suae vigesimo primo in academia patria lauream doctoralem accepit, indeque poliater ac tandem Professor medicinae factus est. Quantam suo tempore famam sibi adquisiverit, exinde haud obscurum est colligere, quod ad multos Germaniae Principes, Saxoniae, terrarum Brandenburgicarum, Lotharingiae, Würtembergiae, imo & exterorū exterisque, Catharinam, Henrici IV. Galliarum Regis sororem unicam, haud semel evocatus sit. Scripsit de stru-
ctura & usu partium humani corporis Lib. III. tabulis methodice explicatos, iconibusque adcurate illustratos, in quorum *primo* partium humani corporis simplicium structura & usus exponitur, ut, natura illarum prius cognita, deinde eiusdem corporis, quod ex illis componitur, constructionis ratio tanto melius intelligatur. Hinc *libro secundo* ad compositarum partium conformatiōnēm usumque transitus fit, ut nempe, quo pacto primaria corporis organa, ad praecipuos oeconomiae animalis actus, nutritionem, procreatio-

U

nem

nem, vitam, sensum motumque edendos, ex simplicibus in-
vicem concinnatis conformentur, cognoscatur. *Tertio* vero
libro partium H. C. per icones delineatarum explicatio ex-
hibetur. Seorsim etiam egit *Platerus* de partibus mulierum
generationi dicatis, cum iconibus & explicationibus, illa-
rum delineationem adcurate ostendentibus. Obiit A. 1614.
postquam senium 78. annorum attigerat, & praxin medicam
integris 56. annis exercuerat, professioni vero medicae 45.
annis praefuerat. Cadavera humana plus quam quinquagin-
ta secuisse dicitur; Ut brutorum corpora silentio praeteream.

CCXII.

Volcherus Coiter, Groeninga-Frisius, Reipublicae Norim-
bergensis Physicus ordinarius, fuit diligens simulque curio-
sus rerum anatomicarum perscrutator. Edidit tabulas exter-
narum & internarum principalium H. C. partium & anato-
micas exercitationes, novis & artificiosis figuris illustratas.
Publici etiam juris fecit tabulas de cartilaginibus, item histo-
riam ossium infantis, quae cum *Henrici Effonii* tractatu de os-
sibus exstat. Prodierunt quoque ejus studio collectae lectio-
nes *Fallopia*, de partibus similaribus H. C. quibus diversorum
animalium sceletorum explicationes, iconibus artificiosis il-
lustratae accesserunt. Natus est anno 1534. denatus vero 1600.
cum ad annum aetatis suae sexagesimum sextum perve-
nisset.

CCXIII.

Johannes Ligaeus evulgavit libros IV. de harmonia humani
corporis anno 1556. Sublimiorem, quam nonnulli hodie cre-
pant, anatomen excoluisse non videtur, cum grandiorum
tantum membrorum descriptionem exhibuerit: In *primo* nam-
que libro manuum tantum, humeri & cubiti nec non extre-
morum

morum pedum atque crurum constitutionem sistit. In *secundo* abdominis viscera, nutritioni inservientia describit. In *tertio* cor & pulmones eorumque partes ac tegumenta recensuit ac denique in *quarto* cerebri nervorumque fabricam exhibuit.

CCXIV.

Johannes Gerdorff vel *Gersdorff*, uti ac aliis scribitur, Argentinensis, scripsit anatomiam C. H. anno 1551. Dicitur vero potissimum chirurgiam exercuisse, ad quam tamen rite & cum successu excedendam, anatomes notitia summe ipsi necessaria fuit.

CCXV.

Leonardus Fuchs, Tübingensis, quem alii Wemdingensem Svevum fuisse credunt, a nonnullis *Medici Illuminati* titulo cohonestatur. Postquam hic *Ingolstadii* gradum acceperat, concessit *Monachium*, metropolin *Bavariae* & Ducum sedem, ibidemque praxin medicam magno cum aplausu exercuit, hinc *Ingolstadium* reversus, professionem artis suae publicam suscepit, quam cum per integrum biennium decenter exornasset, *Onoltzbachium* vocatus Marchionumque Brandenburgicorum archiater dictus & constitutus fuit. Ex aula iterum evocatus est in Academiam *Tübingensem* ibique praeter alias medicinae partes potissimum anatomiam professus est. Quanta vero viri hujus merita publica fuerint, vel exinde licet aestimare, quod Imperator Carolus V. privilegia, ornamenta & insignia nobilitatis ultro ipsi contulerit; Imo & a *Cosmo Medicæo*, magno *Hetruriæ* Duce, stipendio 6000. coronatorum in aulam perhonorifice invitatus est, spartam tamen oblatam generose recusavit. Quod scripta ejus nostri argumenti attinet, concinnavit epitomen

de fabrica H. C. ex libris *Galeni & Andreæ Vesalii* duobus tomis in 8vo cum figuris.

§. CCXVI.

Quid vero ista in epitome tractaverit *Fuchsius* noster, paucis edisseremus. In duas nempe partes distinxit illam, inque prima illarum de ossibus & muscularis, in altera vero de instrumentis tam nutritioni famulantibus, quam speciei propagandae servientibus, de cordis itidem structura & organis ipsius functioni ministrantibus nec non de structura cerebri instrumentisque ipsius actioni famulantibus prolixè differuit. In *Praefatione ad Lectorem* non injuria conquestus est: Anatomia Germanis medicis maximam partem contemptam atque neglectam esse: Quae praecipua etiam causa ipsum permovit, ut manum operi admoveret, & epitomen quan-dam concinnaret, quae partium humani corporis rationem ita explicaret, ut cuiusque partis functionem & usum, ipsius quoque situm, figuram, magnitudinem, colorem, substantiae naturam & ad caeteras partes connexum, breviter & perspicue ob oculos poneret, hocque nomine in medicorum scholis ad enarrandum proponi recte posset. Huic vero usui ante illa tempora inservire non potuisse scriptum *Mundini* de anatomie, inde demonstrat, quod non modo permultis erroribus sit refertum, sed & plenior ossium, muscularum nervorumque historia in eodem desideretur. Et quanquam *Carpus* prolixis commentariis *Mundinum* illustrare conatus fuerit; Tantum tamen absuit, ut *Mundinianum* opus a contemptu vindicaverit, ut prolixitatis nimiae nomine plus ei odii potius conciliaverit, praesertim quum multa parum necessaria admiscuisset, nec errorum rationes non modo non detexisset, sed & tueri potius voluisset.

§. CCXVII.

§. CCXVII.

Et quanquam *Galeni* anatomica *Andernacus & Willichius* in epitomen redegerint, omnibus tamen constare existimat *Noster*, *Galenum* simiarum potius & canum, quam hominum historiam contexuisse; Solum itaque restare *Vesalium*, qui exquisita diligentia fabricam humani corporis *sua aetate* scripsiterit & concinno ordine descriptam litteris mandaverit: Nisi enim hujus commentarii extarent, veretur, ne multarum corporis humani partium vera historia destitueremur. Unde non potest satis mirari quorundam insolentiam, qui *Vesalii* conatus tam perdite obstrepere audeant, cumque multis & mendacibus conviciis proscindere non vereantur, lacerentque nullo alio nomine, quam quod *Galeni* anatomica parum quadrare humano corpori ostenderit. Atque adeo concludit tandem *Fuchsii*, se alio fine compendium suum de humani corporis fabrica non concinnasse, quam ut Lectori ad facilius intelligendos *Vesalii* commentarios viam sterneret; Cujus quippe anatomica tantum abest, ut contemnenda esse existimet, ut illum potius omnibus aliis (suo tempore notis) imo ipsi plane *Galeo* praeferat.

§. CCXVIII.

Verum cunctis hisce *Fuchsii* expostulationibus hodie non est opus, postquam & *Johannes Munnicks*, Professor Ultrajectinus, opusculum suum *de re anatomica* & *Johannes van Horne*, Professor Lugdunensis, suum *microcosmum*, adnotacionibus *Pauli* in primis locupletatum, & *Laurentius Heisterus* Professor olim *Altdorffinus*, nunc vero *Helmsadiensis*, compendium suum anatomicum Professoribus artis in manus tradiderunt, ex quibus quippe libris *Juventus Academica* in hac medicinae parte abunde imo longe melius instrui potest, quam ex *Fuchsiana* epitome.

§. CCXIX.

Johannes Dryander, Hassus, postquam gradum in medicina Moguntiae acceperat, in academia Marpurgensi medicinae Professor constitutus est, ibidemque integros 24. annos magna nominis sui fama docuit, & artem anatomicam novis inventis auxit atque locupletavit. Anatomiam *Mundini* ad vetustissimorum eorundemque aliquot MStorum codicum fidem collatam justoque suo ordini restitutam, item anatomiam capitis humani, anatomiam matricis, in qua quaedam nec veteribus nec recentioribus cognita discussit, edidit. Denique anatomiam infantis ex *Gabriele de Zerbis* & anatomiam porci ex traditione *Cophonis* in publicum emisit. Mortuus est anno 1560.

§. CCXX.

Christophorus Rumbaum vel *Rumbaum*, quem nonnulli *Uratislaviensem*, alii *Fauranum Silesium* fuisse volunt, integrum quidem humani corporis descriptionem non edidit, sed tantum exercitationes quasdam de partibus C. H. scripsit, quibus generatio, substantia, usus, sanitas, morbus & curatio illarum exponitur, quae tamen omnia non tam anatomici, quam potius physiologici & pathologico-therapeutici argumenti sunt.

§. CCXXI.

Guilielmus Fabricius, a patria communiter *Hildanus* dictus, lucem hanc adspexit Hildenae in Helvetia anno 1560. & prixin chirurgicam non solum *Lausannae*, verum etiam *Bernae* feliciter exereuit, & officium medico-chirurgi in aula Marchionis Badensis, *Georgii Friderici*, laudabiliter sustinuit. Quamvis autem, uti dictum, in chirurgicis potissimum excelluerit, non neglexit tamen etiam anatomica, quibus quippe chirur-

chirurgus in sua arte earere minime potest. Decantavit itaque laudes anatomiae & de ejusdem praestantia & utilitate tractatulum edidit, in quo *arteria venosa* a trunco suo abscissa delineata sistitur. Praeterea vero patellae a membranis suis mundatae delineatio in eodem continetur.

§. CCXXII.

Jacobus Milichius, Friburgensis *Brisgoiae*, in academia *Wittebergensi* plures annos medicinam publice docuit, ibidemque apoplexia correptus obiit anno 1559. Habuit orationem de studio doctrinae anatomicae, item de partibus & motibus cordis, aliamque de pulmone & discrimine arteriae tracheae & oesophagi.

§. CCXXIII.

Salomo Albertus, anatomicus non incelebris, qui artem suam in academia *Wittebergensi* publice docuit, in publicum emisit historiam plerarumque partium H. C. membratim scriptam, librum quoque de ostiolis venarum, item orationem de disciplina anatomica, quo orsu cooperit, quomodo sensim aucta atque ad posteros transmissa sit? Quam si haberemus, multa fortassis rem anatomicam ejus temporis concernentia excerpere inde liceret. Egit quoq; tum de libro *Galeni*, qui de ossibus inscribitur, tum de aliis ad anatomen spectantibus rebus; Reliquit etiam libellum de structura ureterum renis dextra mirifica, uti & observationes anatomicas. Cochleam auris, judicio *Douglashi* primus delineavit & valvulam colli, quam plerique *Baubino* tribuunt, cognitam habuisse dicitur. Ipsem etiam enim commemorat, se primum in castore, deinde vero in homine eandem detexisse.

§. CCXXIV.

Petrus Pavius vel Pauro, uti Belgico idiomate vocatur,
Amstel-

Amstelraedamensis Batavus, anatomicus *Leydensis*, primum in academia *Rostochiensi*, ubi gradum Doctoris impetraverat, anatomiam publice docuit: Hinc vero in academiam *Leydensem* sese contulit, ibidemque professionem anatomicam atque botanicam nactus est, quam etiam integros 28. annos dexterime exornavit, Amphitheatum anatomicum variis humanis brutorumque sceletis, & instrumentis anatomicis instructum ditavit: Edidit etiam primitias anatomicas de ossibus H. C. item anatomicum succenturiatum, epitomen quoque Anatomicam *Andreae Vesalii*, quam notis & commentariis suis illustravit. Edidit denique observationes anatomicas selectiores, quas *Thomas Bartholinus* publico communicavit & cum ejusdem historiis anatomicis rarioribus prodiere. De valvula intestini duas quoque epistolas scripsit. Natus est anno 1564. denatus vero 1617. cum annum aetatis suae quinquagesimum quartum attigisset. *Fabro* praceptor in anatomicis usus est: Vedit tamen etiam *Aquapendentem*, cadavera secantem. Unde ipse cadavera humana aequa ac bruta secandi ingentem sibi dexteritatem comparavit. Orationem funebrem honori & memoriae ejus dixit *Aelius Everardus Vorstius*, Lugdunensis pariter Professor medicinae.

§. CCXXV.

Sebastianus Theodorus Winsheimius habuit orationem de studio doctrinae anatomicae, quae in tomo IV. declamationum *Philippi Melanchthonis* exstat.

§. CCXXVI.

Cum hoc non est confundendus. *Menelaus Winsenius*, Leowardiensis, qui compendium anatomiae, triginta disputabus, sub ejus praesidio in illustri academia *Franequerana* habitis, constans reliquit.

§. CCXXVII.

§. CCXXVII.

Johannes Bokelius, Hamburgensis, fuit Professor medicinae primarius in Academia *Julia*, pro cuius usu etiam anatomen corporis humani edidit, sicuti ea singulis annis Helmstadii tradi solet, anno 1585.

§. CCXXVIII.

Henricus de Topelstein, qui hujus aetatis est, scripsit anatomiam utriusque sexus. §. CCXXIX.

Johannes Cagus, Nordvicensis Anglus, *Montani* discipulus fuit *Patavii*, qui postea in academia *Cantabrigiensi* laurum accepit, & dexteritate sua ita se commendavit, ut regis, *Eduardi VI. Mariae & Elisabethae*, reginarum Angliae medicus corporis successive factus fuerit. Scripta ejus anatomica sunt: Commentarius in libros *Galeni de administrationibus anatomicis*, item in ejus librum de *motu muscularum*, de *osibbus ad tyrones* & de *anatomia Hippocratis &c.* Natus est a. 1510. denatus vero a. 1573. aetatis suae. 63.

§. CCXXX.

Robertus Recorde, Anglus, floruit circa annum 1554. & *anatomiae* librum I. scripsit.

§. CCXXXI.

Hisce vero omnibus, quos hucusque recensuimus, adjungimus adhuc nonnullos alios anatomes scriptores, qui in *historia anatomiae* a. 1713. a me edita, fuerunt omitti; Quos inter ex *Italica gente Angelum Fortium, Eustachium Rudium, Andream Caesalpinum, Petrum Montagnanam, Baptistam Codronchium* aliosque referimus.

§. CCXXXII.

Quod *Angelum Fortium*, quem *Lindenius Forstium* vocat, at-
X tinet,

tinet, *anatomica* quidem ex professo non scripsit; In *fundamentis* tamen *naturalibus* de *mirabilibus vitae humanae*, quae ab ipso edita sunt, nonnulla, citante *Malpighio*, occurunt, quae *anatomica* spectant.

§. CCXXXIII.

Similiter in *Dominici Leonis* (quem alii *Leonium* dicere malunt) *Lunensis de Zuccano* arte medendi humanis particula-ribusque morbis a vertice usque ad pedes non pauca quoque *anatomica* continentur: In prima enim sectione, quae de capite agit, *anatome capitis cum origine nervorum*, deinde de scriptio *auris, linguae, nasi, oculorum* ipsiusque *olfactus organi* comprehenditur: Non minus dentes, partes oris palatiique, spinalis item medulla nervique descripti sistuntur.

§. CCXXXIV.

Hieronymus Mercurialis, Foroliviensis, illorum numero prae ceteris accensendus, quibus aurea obtigit praxis, & in quem vere illud: *Dat Galenus opes*, quadravit; Cujus rei specimina apud *Lindenium & Douglassum* legi possunt. Docuit primum medicinam in Academia *Patavina*, hinc discedens in *Bononiensem* tandemque in *Pisanam* se se contulit, in quibus omnibus non vulgaria doctrinae suae specimina edidit. *Anatomica* quidem ex professo non scripsit, nonnulla tamen, secandi artem concernentia, reliquis ejus operibus sunt interspersa, aguntque de *oesophago & stomacho*, de *pulmone*, de *membranis cerebri*, de *dentibus & signo virginitatis*.

§. CCXXXV.

Petri Montagnanae, a patria sic dicti, meminit *Pascalis*, Gallus in *bibliotheca medica*, eidemque tribuit opus, in quo *picturis & imaginibus* interiora hominis cum optimis expositioni-

sitionibus ita effecta sunt, ut notiora esse non possint; Quo proinde nomine anatomicorum scriptorum numero eundem excludere nefas fuisset.

§. CCXXXVI.

Majori tamen jure *Marcus Antonius Turrianus*, Veronensis, *huc referri meretur*, qui quippe promovendo *anatomes* studio omnem impendit operam; Non vero *speculativam* tantum exercuit, sed damnatorum capitis cadavera consecando, magnam sibi dexteritatem adquisivit, sicque universam corporis humani anatomen a capite ad calcem publice demonstravit, & volumen *anatomes* ex placitis *Galeni* in publicum emisit, in quo tamen etiam *Mundinum* & *Gabrielem a Zerbis* acriter perstrinxit & castigavit.

§. CCXXXVII.

Marianus Sanctus, Barolitanus, qui juxta *Fusti* chronologiam medicam circa A.C. 1529. vixit, aureum de *lapide vesicae* per *incisionem extrahendo* reliquit libellum, in quo anatomiā vesicae praemisit, ut, qui lithotomiam essent suscep- turi, cognita partis structura, majori id securitate & circumspetione facerent.

§. CCXXXVIII.

De *Hieronymo Capivaccio*, sive, ut alii scribere malunt, *Cappivaccio*, Patavino, constat omnibus, quantam in *medicina practica* famam sibi adquisiverit; Adeo ut etiam lautissimas sibi oblatas conditiones generose fuerit adspersnatus. Non tamen *anatomes* penitus ignarus fuit; In parte enim operum suorum physiologica de *methodo anatomica* quaedam commentatus est, quae seorsim deinde ab *Teucro Annaeo Privato* cum praefatione de *anatomes laudibus* edita sunt, minime tamen etiam neglectis observationibus in eandem *Capivaccii* methodum anatomicam.

§. CCXXXIX.

Albertinus Bottanus, uti *Patavii* lucem adspexit publicam: Ita etiam huic potissimum Academiae labores suos facros esse voluit, eoque ipso amore, quo in patriam ferebatur, publice testatus est. Cum vero operam suam in *morborum muliebrium* investigatione potissimum locasset, vix potuit abesse, quin de *structura uteri* hinc inde quaedam differebet; Quia facile intelligebat, hac ignorata, nihil solidi de *morborum muliebrium* natura in medium proferri posse.

§. CCXL.

Cum etiam *Eustachius Rudius*, Utinensis, qui in Gymnasio *Patavino* medicinam practicam publice docuit, de *usu totius corporis humani* peculiari scripto egerit, hic vero notitiam *structurae partium* praeliminarem supponat; Vix mihi persuaderi patior, eum *anatomes* omnino imperitum fuisse. Accedit, quod de *naturali atque morbo cordis constitutione* tribus distinctis libris tractaverit; Id quod iterum sine *anatomes* peritia fieri non potuit. Miror tamen, quod ideo, substantiam cordis musculosam esse, negaverit, quod voluntatis humanae arbitrio motus ejus non sit subiectus, cum ad motum tam *systolicum* quam *diastolicum* jugiter in corpore continuandum, & motum sanguinis circularem hoc modo praestandum, totum hoc viscus a natura sit destinatum.

§. CCXLI.

Baptista Codronchius, medicus *Imolensis*, in *commentariolo de morbis*, qui *Imolae* & alibi communiter anno 1602. vagati sunt, simul morbi novi, *prolapsus* nempe *cartilaginis mucronatae* meminit, in quo de *structura ossis pectoris & cartilaginis mucronatae* nec non de *usu ejusdem* agit.

§. CCXLII.

§. CCXLII.

Jobanni Padovano nullum forte locum hic tribuisse, nisi de singularum C. H. partium significationibus tractatulum edidisset, qui *Veronae* 1589. in 4. lucem publicam adspexit.

§. CCXLIII.

Eminentiores in hoc studii genere locum meretur *Andreas Caesalpinus*, qui *Areti* in *Italia* lucis hujus usura frui coepit. Quo acrior fuit sectator *Aristotelis*, eo vehementius contra *Galenum* disputavit. Quae sparsim in reliquis suis scriptis tradidit *anatomica*, ea *Douglassius* in unum congesit suntque sequentia: Cor non solum arteriarum, sed & venarum ac nervorum principium esse; Valvulas quoque venae cavae ostio adpositas esse agnovit, hoc in primis argumento motus, quod sanguis ex corde in venam regredi renuat, eo quod ostio venae cavae tres membranulae sunt coaptatae, ita ut concedatur quidem ingressus sanguini in cor, egressus autem nequaquam; Addit quoque: Membranas ostio sic adpositas esse, ut, corde dilatato, aperiantur, contracto autem claudantur; Quibus ex verbis clare elucere videtur, quod *motum cordis systolicum* ac *diastolicum* optime agnoverit. Quae res permovit non paucos, ut inventionem motus sanguinis circularis ante *Harveum* eidem vindicarent; Qua tamen de controversia jam superius disputavimus. Reprehendit insuper veteres, quod, nulli licet fundamento innixi, nomina tamen *arteriae venosae* & *venae arteriosae* imposuerint; Cum eorum alterum *arteria*, alterum vero *vena* sit. Ubi denique de generatione & conceptu agit, trium quoque membranarum, foetum involventium, commeminit.

§. CCXLIV.

Christopherum Guarinoniu[m], Veronensem, omni jure in scriptorum anatomicorum serie omittere potuisse[n], nisi de principio venarum & de natura humana sermones IV. reliquisset. Caeterum fuit *Rudolphi* II. consiliarius & medicus aulicus.

§. CCXLV.

Nec *Ludovici Septalii*, Mediolanensis, celebris alioquin medici, ullam hic fecisse mentionem, nisi in libro de *morbis, ex mucronata cartilagine evenientibus*, tractatum reliquisset, in quo cartilaginis hujus fabricam descripsit. Docuit medicinam in academia *Ticinensi* & octogenario major Mediolani, quo in ducatu proto-physici generalis munere perfunctus est, a. 1630. obiit. Idem argumentum tractasse quoque *Baptistam Codronchium*, paullo ante vidimus.

§. CCXLVI.

Thomas Cornachinus, Araetinus, medicinam quidem practicam in academia *Pisana* professus est, sed propterea *anatomen* non penitus despiciui habuit, verum in *medicina*, quam edidit, *practica*, capitis & pulmonis anatomen tradidit, imo & de larynge, uvula & tonsillis egit.

§. CCXLVII.

Verum *Liberali Cremae*, Tarvisino, nullum hic locum concessisse[n], nisi *Adriani Spigelii* de formato foetu librum singularem ejusdemque epistolas duas anatomicas in vulgus emisisset; Propria enim in anatomicis merita nulla habuit.

§. CCXLVIII.

Similiter de *Alexandro Massaria*, Vicentino, acerrimo *Galeni* sectatore, cum quo errare quam cum aliis vera dicere maluit,

maluit, omnino tacuisse, nisi *anatomem* ipsum docuisse legisse. Quamvis enim nulla *anatomici* argumenti scripta evulgaverit; In *medicina* tamen *practica* & docenda & facienda multum sibi famae comparavit.

§. CCXLIX.

Johannes Baptista de Gello, Florentinus, alio nomine non innotuit, nisi quod de fabricae humanae natura dialogos decem in publicum emiserit.

§. CCL.

An *Aemilius Parisanus*, Romanus, de arte *anatomica* multum meruerit, multi dubitant. Licet enim in exercitationibus de *subtilitate* quaestiones aliquas anatomicas, more *Laurentii*, examinet; Ingenti tamen contemtu de illis judicat *Riolanus*, cacatam chartam vocando, *annalium Volusianorum* fato dignissimam, quae *Parisani* fatuitatem declareret, quaeque deferatur in vicini, vendentem thus & odores, & piper, & quicquid chartis amicitur ineptis. *Douglassius*, de ipso sermonem faciens, rudem ac barbarum adpellat, qui que artis *anatomicae* prorsus ignarus ineptias & soloecismos effutiverit. Quo proinde loco disputatio ejus, qua fervide admodum doctrinam de circulatione sanguinis impugnavit, habenda sit, aliis dijudicandum relinquere malo.

§. CCLI.

De *Paulo Sarpi vel Serpa*, Veneto, qui ordinis *Serbi*, unde *Servita* dictus, monachus & pater fuit, haud injuria dici forte posset: *Num quid Saul inter prophetas?* Nisi viderem, quam plurimos & inter eos potissimum *Walaeum*, *Thomam Cornelium Consentinum* aliasque ea in haeresi versari, quasi circulationis sanguinis primus fuerit inventor; Quam tamen traditionem

ditionem esse fabulosam & a veritate alienam *Georgius Entius* adseruit. Eodem forte loco habenda est altera traditio, quod motum *pupillae*, ejus nempe constrictiōnē ac dilatatiōnē primus in homine observaverit.

§. CCLII.

Quae *Fortunius Licetus*, Genuensis, in libro de perfecta hominis constitutione in utero nec non de motu sanguinis differuit, *physiogiam* tantum, non *anatomē* illustrant, nisi, quae de origine nervorum disputavit, hujus argumenti esse, operose contendat.

§. CCLIII.

Pari modo cum *Marco Antonio Ulmo* comparatum est, qui de *utero* quidem *muliebri* scripsit, sed magis in temperiem quam structuram ejusdem inquisivit. Egit tamen de testibus mulierum & in *physiologia* barbae humanae simul maxillae inferioris & menti descriptionem exhibuit.

§. CCLIV.

Jungo huic *Theodorum Baronium*, philosophum ac medicum *Cremonensem*, qui, cum de *operationis mejendi triplici laesione & curatione* libros duos publico communicaverit, necessitate quasi quadam coactus fuit, ut instrumenta urinaria, eorundemque descriptionem brevem praemitteret.

§. CCLV.

Ab *Italis* ad *Hispanos & Portugallos* progredimur, quos inter *Ludovicus Collado*, *Johannes Fragosus*, *Alphonsus Rodericus Guevara*, *Andreas Leon*, *Emanuel Nonnius &c.* eminuere.

§. CCLVI.

De Ludovico Collado, Valentino, ejusque scientia anatomic a nihil

constat aliud, quam quod in librum *Galeni de ossibus ad tyrones* sit commentatus, cui in fine adnexa est descriptio os-
sium capitis, ejusdemq; foraminum & sinuum. Discipulus fuit
Vesalii & strenuus ejusdem sectator.

§. CCLVII.

Jobannes Fragosus, Toletanus, nullum hic locum inve-
niret, nisi libro, quem *de chirurgia* edidit, anatomica quae-
dam essent interspersa. At vero *Andreas Leon de anatomia* ex
professo, hispanica tamen lingua, scripsit; Quod idem etiam
Alphonsus Rodericus Guavara fecit, qui de *re anatomica* librum
Conimbriae impressum reliquit.

§. CCLVIII.

Jungo hisce *Emanuelem Nonnium*, Olyssiponensem, qui
de *tactu* ejusque *organo* librum unum posteritati commen-
davit.

§. CCLIX.

Inter *Gallos* hujus aevi potissimum eminuere *Jacobus Guil-
lemaeus*, *Franciscus Rossetus*, *Petrus Franco*, *Jobannes Costa*, *Amatus
Lusitanus*, *Vincentius Burgundus*, *Guilielmus du Vall*, *Jobannes Pi-
storius* aliique mox memorandi.

§. CCLX.

Primum itaque locum *Jacobo Guillemaeo*, Aurelianensi,
chirurgo Parisiensi jurato, tribuo, qui non solum *Ambrosii Paraei*
opera elimavit, novisque iconibus illustravit & latinitate
donavit, sed & in anatomicis ipse gnaviter sese exercuit, &
universam hanc artem figuris atque tabellis exornavit. Si-
tamen judicio *Douglassii* standum, plerasque harum tabularum
ex *Valverda*, expositiones vero earundem ex *Platero* haussisse
mutuoq; accepisse dicitur. Ejusdem filius, *Carolus Gillemaeus*

Y

virulen-

virulentissimam apologiam *Curto*, quem impudentissimum & importunissimum vocat, opposuit.

§. CCLXI.

Franciscus Roussetus, sive, ut ab aliis scribitur, *Rossetus*, οὐτεροτομονικας, sive partum caesareum tantum descripsit; Ea tamen occasione simul musculos abdominis, quorum quippe apertione hac in operatione absolute opus erat, delineatos exhibuit. Cumque permultis haec chirurgia admodum difficilis & periculosa videretur, apologiam pro *partu caesareo* scribere coactus est, in qua probavit, *foetum vivum ex matre viva*, & quidem, quod utique mirandum, *sine alterutrius vitac periculo, imo, absque foecunditatis ablatione, exscindi posse*.

§. CCLXII.

Petrus Franco chirurgiam potius quam medicinam exercuit; Cujus rei testis est tractatus ejus de herniis, in quo non solum omnes earundem species enarravit, sed & catarratarum depositionem aliasque operationes explicuit. Cum vero sine *anatomis* peritia id factu vix possibile ipsi esset: Hinc isto in libro omnia abdominis viscera, organa itidem, generationi in utroque sexu dicata ipsumque oculum anatomice descripsit.

§. CCLXIII.

Guilielmi du Val, Academicus Parisiensis nullam quoque hic mentionem fecisset, nisi in *synopsi doctrinae peripatetiae analytica* adseruisset, testiculos mulierum multis vesiculis esse refertos; Id quod idem adsertum *Vesalio* aliisque placuisse, haud ignotum est. Et *Vincentii Burgundi*, Bellovacensis, ideo tantum memini, quod in speculo quadruplici seu totius naturae historia nonnulla continentur, quae de corpore humano ejusque

ejusque partibus agunt: Quae enim praeterea de generatione & partu differit, ad *physiogiam* potius quam *anatomam* pertinent.

§. CCLXIV.

Jacobus Grevinus, Claromontanus Bellovacus, *anatomam totius aeri insculptae delineationem* publico exhibuit, cui addita est *epitome innumeris mendis repurgata*, quam de C. H. fabrica Andreas Vesalius conscripsit, eidemque brevis partium H. C. tum simplicium tum compositarum elucidatio accessit. *Jacobus Douglassius* plagii ipsum accusat, existimans, tabulas esse *Gemininas*, cuius tamen *Thomae Gemini* nullam ullibi mentionem fecerit: Cum contra manifestum sit, nullum in *tabulis Gemininis* occurrere vitium, quod non in *Grevinianis* similiter reperiatur, & in inscriptione editionis, sermone gallico exaratae, diserte referatur: Tabulas hasce mandato Henrici VIII. regis Angliae in vulgus prodiisse.

§. CCLXV.

Thomae Tigeonis, Andegavensis, *antimaeologicum*, quo demonstratur, *obstetricibus de virginitate aut defloratione mulieris adulterae testimonium ferentibus, non esse tantum fidendum*, hic pariter non memorasse, nisi de alis, clitoride, placenta aliisque ad *anatomam* pertinentibus rebus in eodem actum esset.

§. CCLXVI.

De *Francisco Ulmo*, Piëtaviensi, qui discipulus *Laurentii Juberti* fuit, constat quidem, ipsum *anatomam* publice professum esse, attamen praeter libellum *de liene* nihil typis mandavit. Ejusdem vero nepos, similis nominis exercitationem anatomicam in circulationem sanguinis *Harvakanam* edidit.

§. CCLXVII.

A *Gallis* transitum facimus ad *Anglos & Scotos*, commemoraturi

moraturi paucis, quos superius omisimus, & citra dubium tamen ad hoc seculum pertinent & qualemcunque operam ad rem anatomicam illustrandam contulerunt. Spectant hic *Johannes Cajus*, *Guilielmus Bulleine*, *Helkiab Crooke*, *Petrus Lowe*, *David Kynalochus*, ut & *Johannes Banister* una cum *Thoma Vicario*, chirurgo Londinensi.

§. CCLXVIII.

Quod speciatim *Johanem Cajum* attinet, lucem is publicam adspexit *Nordvici* in Anglia 1510. Praeceptore usus est *Job. Baptista Montano*, &, postquam gradu doctoris in Academia Cantabrigiensi exornatus, ea in arte salutari specimina edidit, ut primum regis *Eduardi VI.* deinde *Mariae*, tandemque *Elisabetiae*, reginarum Angliae medicus factus sit. Reliquit commentarium anatomicum in libros *Galenii de administrationibus anatomicis* nec non in ejusdem librum *de ossibus* ad tyrones & in anatomiam *Hippocratis*.

§. CCLXIX.

Helkiab Crooke, Regis *Jacobi* medicus, auctor est *microcosmographiae*, qua quidem non pauca comprehenduntur anatomica, sed quae ex *Bauhino*, *Laurentio*, *Julio Casserio* aliisq; de prompta sunt. Fuit discipulus *Petri Pawii*, Professoris Leydensis.

§. CCLXX.

Guilielmus Bulleine, lingua anglica scriptum chirurgicum imprimi curavit, in quo non pauca occurunt anatomica, una cum figura sceleti, ex chirurgia magna *Vesalii* de promti. Quo eodem modo cum *Johanne Banistro*, chirurgo Anglo, res sese habet, qui quippe eadem lingua scriptum edidit, duabus figuris sceleti humani ac totidem partium externalium ex *Vesalio* desumptis, sed, iudice *Douglassio*, misere depravatis, non tam exornatum quam potius vitiatum.

§. CCLXXI

§. CCLXXI.

Ex *Scotis David Kynalochus* libros II. de *anatome* scripsit, & ejusdem conterraneus, *Petrus Lowe*, *Glascuae* natus, auctor est operis chirurgici, in quo plurimae C. H. partes anatomice descriptae reperiuntur, v. g. anatome oculi, descriptio peritonaei, epiplo & intestinorum, testiculorum itidem vasorumque spermaticorum, nec non vesicae urinariae ipsiusq; penis. Agitur quoque de numero ossium, & sceleti humani figura, ex *Vesalio* tamen petita exhibetur, tandemque venae, quae secari solent, simul cum figura venarum cutanearum, per anteriora corporis disseminatarum, describuntur.

§. CCLXXII.

Supereft *Thomas Vicarius*, *Londinensis* proto-chirurgus in nosocomio S. Bartholomaei, de quo *Douglassius* praedicat, quod *anatomica* anglico idiomate primus omnium conscripsit.

§. CCLXXIII.

Ex *Belgis* hic referimus *Adrianum Junium & Christopherum Plantinum*. Prior *nomenclatore* omnium rerum, propria nomina, variis linguis explicata, indicante satis innotuit, in quo etiam primo statim titulo de humani corporis partibus egit. Posterior vero, *Plantinus* nempe Antwerpiensis, ob tabulas anatomicas *Valverdae*, quas magna non minus industria quam artificio sculpi curavit, in hoc scripti genere suum tuetur locum.

§. CCLXXIV.

Eiusdem nationis sunt *Jacobus Bordingus*, Antwerpianus & *Baldinus Ronsaeus*, Gandensis. Ille medicam artem in academia *Hffniensi* publice professus simulque archiatri munere apud *Christianum III. Regem Daniae* est perfunctus. Ana-

tome ejus primum *Helmstadii* seorsim fuit evulgata, deinde vero junctim physiologiae nomine a *Levino Batto* edita. *Hic* vero in *centonibus*, ut ipse vocat, de *vitae humanae primordiis* nonnulla immiscuit, quae *anatomia* concernunt, uti sunt *vasa seminaria* utriusque sexus, *situs vulvae & pauca alia de semine & formatione foetus*, quae tamen, stricte loquendo, *physiologici* potius quam *anatomici* sunt argumenti.

§. CCLXXV.

Ex *Hungariorum* solus est *Johannes Jessenius a Jessen*, qui in *bistoria anatomica* ideo aliquem sibi locum vindicat, quod *anatomiam Pragae*, cuius quippe *academiae Cancellarius* fuit, a. 1600. solemniter a se administratam descriptis ac publicae luci exposuit, cui ejusdem tractatus de ossibus accessit. Similiter *Andreae Vassalii* *anatomicarum observationum examen in publicum* produxit. Ei tamen jungendus est *Petrus Mon, Lascovio-Hungarus*, qui de homine, magno illo in rerum natura miraculo & partibus ejus essentialibus egit, & quidem duobus libris, in quorum primo de anima rationali, in altero vero de corpore hominis tractavit, quae tamen omnia a scopo medico sunt paulo alieniora.

§. CCLXXVI.

Germanis nostris, quorum in *bistoria anatomica* nullam fecimus mentionem, adnumeramus adhuc *Conradum Gesnerum*, *Joachimum Camerarium*, *Henricum Paxmannum*, *Matthiam Dresserum*, *Melchiorem Sebizium*, *Christopherum Meurerum*, *Georgium Graseccium*, *Hectorem Sclanovium*, *Davidem Herlicium* aliasque plures ordine nunc recensendos.

§. CCLXXVII.

Conradus Gesnerus, *Tigurinus Helvetius*, ob *historiam animalium*

nimalium, quare concinnavit, eruditis omnibus notissimus, quem propterea *Douglassius* polyhistorem eximium, Germaniae lumen & decus Helvetiae adpellat, ex professo quidem anatomica non scripsit, interea tamen in *epistolis suis medicinalibus* non pauca hinc inde occurrunt, quae secandi artem spectant. Simile de *Joachimo Camerario*, Pabepurgensi, ferdum est judicium, qui quippe alio nomine hic non commemoratur, quam quod in *commentariis suis* graecae & latinae linguae nomina, quibus partes H. C. adpellari solent, diligenter evolverit.

§. CCLXXVIII.

Similiter *Henricus Paxmannus* ob propositiones de partibus H. C. notus est. Et *Leonardus Thurneisserus*, Basileensis, non tam ob peritiam anatomicam, quam potius ob scientiam herbarum celebritatem est adsecutus. Interea tamen picturae & icones partium omnium H. C. externalium aequa ac internalium ad vivum artificiose expressae una cum historia plantarum illius opera in publicum prodiere.

§. CCLXXIX.

In eodem argumento, partibus nempe C. H. describendis *Matthaeus Dresserus*, Erphordiensis, occupatus fuit. At *Melchior Sebizijs*, Argentinensis, qui, postquam raro exemplo in 27. academiis cursum suum medicum prosecutus est tandemque absolvit, parentis sui in professoria dignitate successor in universitate Argentinensi dignissimus constitutus est, cui etiam exemplo longe rariori, integros 62. annos laudabiliter praefuit, &, quod rarissimum omnium, nulla unquam valetudinis interpellatione turbatus est. Habuit dissertationes IV. de *dentibus*, & exercitationibus ejus accesserunt dissertationes quaedam de discrimine corporis virilis & mulie-

muliebris, nec non de notis virginitatis. Denique in prodromo examinis vulnerum descriptionem structurae atque compositionis singularum C. H. partium praemittit, quarum affectus dicto in examine explicuit.

§. CCLXXX.

At vero *Johannes Albertus Sebizijs*, in disputatione quadam publica ad ventilandum proposita problemata quaedam anatomica, respondente *Hainzel* Argentorati 1662. exhibuit.

§. CCLXXXI.

Hos inter singularem considerationem meretur *Georgii Bariscii*, ocularii Conisbergensis Φθαλμολογια, quam germanico idiomate in gratiam eorum, qui morbis oculorum curandis sese devoverunt, publici juris fecit. Et ut tanto majorem inde fructum colligere possent, anatomen oculi praemisit. Eandem professionem exercuit quoque *Hieronymus Brunswig*, sive, ut ab aliis scribitur, *Braunschwig*, chirurgus Argentoratensis, qui similiter patro sermone librum chirurgicum evulgavit, qui anatomen cum figura sceleti continet.

§. CCLXXXII.

Christophero Meurero, Lipsiensi, nullam aliam ob causam hic locum quendam concedimus, quam quia orationem de anatomia *Lipsiae* habuit. *Georgio* vero *Grafeccio*, Argentinensi, illum ideo denegare non possumus, quod suo in examine τε μηρονοσμε θεατρε fabricam H. C. & masculum quidem praesentantem, ejusque praecipue partes tam externas & internas quam similares & dissimilares affabre την αυτοψια exhibuit, una cum iconē masculi hominis dissecti, seorsim expressa.

CCLXXXIII.

§. CCLXXXIII.

Michaël Poll structuram ανθρωπολογικην sive σωματολογικην, quam ex optimis quibusque physiologis & peritisimis anatomicis apte construxit, in medicinae studiosorum gratiam publici juris fecit.

§. CCLXXXIV.

Jungimus huic *Hectorem Sclanovium*, qui *diascepsin anatomica*m de *vasis umbilicalibus & secundinis* una cum πρωθηκην θεραπευτικην secundinarum retentarum publico exhibuit.

§. CCLXXXV.

Ut vero, quid in hoc opusculo praestiterit *auctor*, distinctius pateat, sciendum est, octo capitibus illud constare, in quorum *primo*, *secundo* ac *tertio* de methodo hujus *diatomei*, deinde de historia vasorum umbilicalium ac denique de actionibus & vitalitatibus horum vasorum agitur. Subiuncta sunt quatuor problemata de situ umbilici, de vasorum umbilicalium exortu & quae urachi in foetu humano sit utilitas, nec non cur vasa umbilicalia sint contorta? Et num contorsio haec sanguinis impedit transitum?

§. CCLXXXVI.

Capite *quarto* historiam secundinarum sistit & in *quinto* de actionibus & vitalitatibus secundinarum agit, & problemate adnexo de infantum recens natorum galea & laqueo differit. Capite *sextō* & *septimo* cotyledones earundemque utilitates varias exponit, subiunctis aliquot problematibus de iisdem cotyledonibus, ac denique caput *octavum* πρωθηκην θεραπευτικην continet.

§. CCLXXXVII.

Theodorus Caelicus, artium & medicinae Doctor a. 1572.

brevem descriptionem corporis humani, dissentibus admodum utilem Wittebergæ evulgavit, quae quidem genio temporis, quo vixit, est adcommodata: Ita tamen, ut non omnia temere sint contemnenda.

§. CCLXXXVIII.

Distinxit opusculum suum duas in partes, in quarum *prima*, praemissa membrorum homogeneorum, *cutis*, *pinguedinis*, *carnis*, *musculi*, *nervi*, *ligamentorum*, *chordæ*, *venarum*, *arteriarum*, *ossum & cartilaginem* descriptione, de contentis capitis, pectoris & abdominis seorsim tractat, nullum certe alium in finem, quam ut *parte secunda ea*, quae *consilia morborum a capite ad calcem* suppeditant, rectius intelligantur; Quae tamen prolixius discutere, non est hujus loci.

§. CCLXXXIX.

Pertinet hue *David Herlicius*, Cicensis, qui de cura gravidarum, puerarum & infantium tractatum evulgavit, in quo simul de materia nec non de formatione & nutritione foetus egit, quod argumentum partim *anatomicum*, partim *physiologicum* est.

§. CCXC.

Jacobus Schillingius & Henricus Sigismundus hujis quoque loci sunt; *Ille enim Jacobus*, Winchemio-Francus, de natura oculorum tractatum germanico idiomate emisit, in quo omnia visionis organa ample describuntur, & figuris ligno incisis illustrantur: *Hic* vero auctor est discursus physiologico-anatomie de microcosmi miseria & perfectionis excellentia. Reliquit insuper tractatum osteologicum seu osteologiam microcosmicam.

§. CCXCI.

§. CCXCI.

Johannes Casparus Helblinus de oculi structura epistolam exaravit, quae cum epistolis *Wilhelmi Fabricii Hildani* exstat. Et *Christopherus Preibisius* fabricam C.H. octo disputationibus comprehensam, in alma Lipsiensi publice discutiendam proposuit.

§. CCXCII.

Matthias Ludovicus Glandorpius, Coloniensis, discipulus *Adriani Spigelii*, in speculo chirurgorum, explicationem partis affectae anatomicam, ut decebat, semper praemittit, atque adeo dicto in speculo *cutis, cranii, cerebri, matris, maxillarum, frontis, palpebrarum, oculorum, aurium, labiorum, narium, asperae arteriae, cordis, diaphragmatis, omenti & peritonei* anatome continetur.

§. CCXCIII.

Inter disputationes medicas variis argumenti, quas *Johannes Jacobus Genathius* collegit, etiam occurrit *Johannis Burgoveri*, Scaphusini, disputatio *de corporis humani partibus*, decade sexta reperiunda. Cui apte jungenda disputatio *Gregorii Nymnaei*, Wittebergensis Saxonis, qui professoris anatomes in illa academia munere perfunctus est agitque de *vita foetus in utero*, qua luculenter demonstratur, *infantem in utero non anima matris, sed sua ipsius vita vivere propriasq; suas vitales actiones exercere*, & matre extincta, saepe vivum & incolumem ex ejus ventre eximi posse; Adeoque a magistratu non concedendum, ut vel ulla grava vita defuncta sepeliatur, priusquam ex ejus utero fœtus excisus, vel minimum sectione, an infans adhuc vivus an vero mortuus sit, exploratum fuerit? Extat partim seorsim, partim cum *Francisci Plazzoni* libro de partibus generationis.

§. CCXCIV.

Henrico Hoepffner tractatum debemus *de signis virginitatis*, qui idem etiam de *observationibus quibusdam anatomicis* epistolam scripsit. Et *Johannes Schenckius*, Graefenbergensis, in *observationibus suis medicinalibus*, quae omnium manibus teruntur, multa quoque anatomen concernentia, est complexus.

§. CCXCV.

Agmen claudat par virorum omni eruditionis genere clarissimorum, *Thomas nempe Reinesius*, Gothanus, & *Daniel Sennertus*, Uratslaviensis. Quod priorem attinet, multam is quidem celebritatem & famam non solum *variarum lectionum* libris, sed epistolis ad Nesteros, patrem aequa filium prescriptis, est consecutus; Sed ejus tamen rei gratia hic a nobis non commemoratur, sed quod observationem plane singularem de *vasis umbilicalibus* eorumque ruptura reliquerit. Quoad posteriorem vero, satis constat inter omnes, quod in prolixis suis operibus, quae practica sunt, rerum ad anatomen spectantium rarius meminerit: Negari tamen interea nequit, quod in institutionibus, quae seorsim editae sunt, hinc inde non pauca anatomen spectantia legantur.

§. CCXCVI.

Unicum adhuc recensere liceat *Paracelsum*, antequam ad scriptores anatomicos seculi decimi sexti transitus fiat. Accusatur is, quod artis secandi penitus imperitus & ignarus fuerit. A *Freindio* homo *illiteratus* & *fanaticus* vocatur; Quae judicia cum grano salis accipienda esse puto. Evidem, si ingenue fatendum, quod res est, pauca in scriptis *Paracelsi* anatomes vel ruditer saltem exultae vestigia reperiuntur:

Ideo

Ideo tamen non statim concludendum est, ipsum eandem contemtui plane habuisse. Satis agnovit is, anatomen medico summe necessariam esse; Ejus enim ope detectos esse vermes in cerebro; Proinde meminit vermis ibi inventi, qui duram pariter ac piam matrem perforaverit, unde phrenitis originem derivavit. Concedit porro, anatomes beneficio innotuisse Venetiis, tres lapillos in ventriculo esse reperitos; Usneam super duram & piam matrem, lutosam item vel lapideam materiam in orificio ventriculi, & usneam in intestinis detectam esse &c. Fatetur quoque, ex anatomia artem medicam comprobari ac confirmari. Quibus tamen nihil obstantibus, vehementer etiam disputat contra anatomiam pseudo-medicorum, ad quam classem ipsam plane *Galeni* anatomen reducere nullus dubitat, quam quippe vanam atque bachanticam doctrinam adpellat. Similiter anatomen cadaverum humanorum insufficientem esse declarat. Quid vero ipse hac in arte praestiterit, anatome oculi specimenis loco esse potest. Reliqua enim, cum ejusdem propositum indolis sint, jure omni sicco pede praetereo.

§. CCXCVII.

Quamvis autem, quae hucusque de scriptis anatomicis seculi decimi quinti enarravimus, sint utique omni encomio digna, utpote praecedentium temporum scriptores multis parasangis superantia: Nullo tamen modo comparanda sunt edocumatis scriptis, quae in hoc genere seculo proxime elapso Anatomici Germani cum exteris certatim in lucem publicam produxerunt. Si enim in solis Germanorum operibus recensendis nostram locare vellemus operam, abunde haberemus, unde integrum Bibliothecam anatomicam

erigere integrum esset. Quia vero consultius esse judicamus, ordini semel coepto constanter inhaerere, plenioresque scriptorum anatomicorum historiam exhibere: Hinc modestiae gratia dicendi rursus initium faciemus ab *Italis & Hispanis*, transituri inde ad *Gallos, Anglos, Danos, Suecos*, & ultimum denique locum *Germanis* nostris reservaturi, quamvis, si rem ex aequo aestimare vellemus, primum fortassis jure mererentur.

§. CCXCVIII.

Itaque inter Italos circa initium statim seculi non levem sibi famam comparavit *Hieronymus Fabricius ab Aquapendente*, a patria ita cognominatus, quia *Aquapendente*, oppido Italiae natus est. Praeceptorem habuit *Fallopium*, cui etiam in Professione chirurgica in academia *Patavina* successit, in qua per integros 50. annos professioni anatomico-chirurgicae praefuit. Primus in theatro anatomico recens tunc exstructo anatomias publicas administravit, a Senatu Veneto milie coronatorum stipendio ad id conductus. Propter singulalia sua merita, quibus rempublicam sibi devinxit, Eques D. Marci creatus est & catena aurea magni pretii donatus. Secuit non solum corpora humana sed & brutorum animalium, quo ipso & aliis exemplum praebuit similia tentandi, potissimum in academiis Germaniae, ubi rarissime cadavera humana secunda quondam obtingebant. Scripsit etiam varia opera anatomica, de instrumentis loquelae, de ostiolis seu valvulis venarum, quas si primus non detexit, ad minimum multum perfecit, quicquid ad earum notitiam pertinet, de instrumentis respirationis, de articulationibus ossium, de gula, ventriculo & intestinis, de artificio musculi, de integumentis totius animalis aliaque ad anatomiam spectantia. Integra ejus

ejus opera anatomico-physica *Patavii* prodiere splendida plane atque magnifica forma, nempe charta regali, literis non solum maiusculis, sed & figuris nitidissimis. Obiit *Patavii* anno 1619. cum aetatem suam produxisset ad annum octogesimum secundum, ad quam longaevitatem fertur pervenisse prudenti usi aloes rosatae, quam invenisse & subinde adhibuisse dicitur.

§. CCXCIX.

Eiusdem discipulus & temporis successu plane aemulus, *Julius Casserius*, Placentinus, non minore secandi peritia clarus fuit. Natus est *Placentiae*, unde *Placentinus* dictus: Cum enim ex humili familia prodisset, paupertate pressus famulatui *Aquapendentis* se traxit, ex famulo deinde discipulus, ex discipulo aemulus tandemque successor in professione anatomica & chirurgica *Patavii* factus est. Edidit tabulas anatomicas, omnes novas nec antehac visas, quae anatomiae novae titulo prodiit, & adcuratam organorum sensilium tam humanorum quam animalium brutorum & delineationem & descriptionem exhibet, speciatim vero de organis vocis auditusque & oculorum agitur. Tabulas istas tam editas quam non editas *Daniel Bucretius* ab interitu vindicavit, easque cum *Spigelii* libro anatomico aeri incidendas curavit, suisque interpretationibus illustravit.

§. CCC.

Posthaec vero eaedem *Placentini* ut & *Danielis Bucretii* tabulae anatomicae una cum necessaria earundem explicatione nec non *Adriani Spigelii* instructione de foetu in utero matris, ex latino in germanicum sermonem versae, prodierunt studio *Simonis Pauli*, anat. & chirurg. P.P. in Academia Regia Haffniensi una cum appendice de origine, incrementis & pro-

& progressibus summaque utilitate anatomiae. Revisit tandem suisque additamentis & observationibus, osteologiam praecipue & myologiam concernentibus locupletavit *Johannes Jacobus Fickius*, Med. D. ejusdemq; in Academia Jenensi P. P. orbi medico satis ob indefessam operam notus, quam in erudiendis philiatris comprobavit. In quibus tamen versionibus in vernaculam nostram id cumprimis desidero, quod, dum quam maxime laborarunt terminos artis anatomicae technicos germanice reddere, rem ipsam saepius magis obscuraverint, quam illustraverint: Qua tamen in re peritos artis sibi facile consulturos speramus.

§. CCCI.

Johannes Baptista Cortesius varia etiam anatomica edidit in miscellaneis suis medicinalibus, quae lucem hanc adsperxere Messinae anno 1625.

§. CCCII.

Aemilius Parisanus, Romanus, nobilium exercitationum anatomicarum libros XII. scripsit.

§. CCCIII.

Julius Jafolinus, in Gymnasio Neapolitano anatomiae & chirurgiae Professor utramque sibi demandatam spartam optime excoluit: Scripta vero non admodum multa reliquit, praeter quaestiones anatomicas & osteologiam parvam. Possunt etiam aliqua ejusdem legi in collegio anatomico trium clarissimorum virorum, *Severini*, *Jafolini* & *Cabrolii*.

§. CCCIV.

In publicum proditum dictum collegium Francofurti A. M. DCLXIX. apud *Hermannum a Sande*, cuius praecipua conten-

contenta, quod historia in anatomiae neglectum est, hic exhibere, Lectori forte non erit ingratum. Primum locum occupant *Julii Fasolini*, Locri, medici *Hipponiatae*, quaestiones anatomicae & osteologia parva. In illis duae discutiuntur quaestiones de adipem cordis, in quarum prima, quid per adipem & pinguedinem intelligi debeat, inquiritur & utrumq; humanis in corporibus reperiri, evincitur; In secunda vero adipem, non pinguedinem in corde contineri, ostenditur tandemque probatur, adipem, ratione praecipue materiae, naturae providentia gigni, adjecto simul usu, quem a nemine hucusque excogitatum esse existimat, quiique in eo constat, ut in ingentibus caloribus, inediis ac frequentibus exercitationibus deserviat. In tertia de aqua pericardii agitur, & primum quidem in ejus originem & substantiam inquiritur, &, refutata *Curtii* sententia, multa nova traduntur. In *osteologia parva* non modo mutua ossium humani corporis compositio ex nuda *Galeni* sententia recensetur, sed illa etiam tanquam caeteris verior ab *Ingrassis* (quem magnum vocat) interprete demonstratur, obscuriora ossium nomina enucleantur, *Galeni* opinio de ἐπιφυσις usu contra *Vesalius* & *Fallopium* defenditur & ossium numerus ad ungarem enarratur.

S. CCCV.

His adjiciuntur ejusdem *Fasolini* nova observata de poris choledochis & vesicula fellea pro *Galeni* sententia adversus anatomicos neotericos, ubi primum *Gabrielis Fallopii* sententia de poris choledochis nec non ejusdem ut & aliorum anatomicorum lapsus deteguntur, deinde vera *Galeni* sententia adversus *Vesalius*, *Fallopium* aliosque anatomicos adse-

ritur, novus usus amplioris meatus ab hepate ad duodenum panditur, rationeque & experientia probatur.

§. CCCVI.

Proximum in hocce collegio anatomico locum merito concedimus *Marco Aurelio Severino*, Thurio; Honori enim merito cedit *Jasolino*, quod discipulum habuerit celeberrimum hunc Italiae chirurgum, cuius memoriam hodieque venerantur istarum regionum & aliarum quarumcunq; artifices. Perfunctus est *Severinus* noster tam anatomiae quam chirurgiae professione publica in *Gymnasio Regio Neapolitano*, & sicuti in operationibus chirurgicis exercendis versatissimus fuit, ita anatomiam sororio semper vinculo chirurgiae conjunxit & imprimis *Zootomiam* seu vivorum sectionem serio commendavit. Proinde edidit *Zootomiam Democriteam*, h. e. anatomen generalem totius opificii animantium, libris quinque distinctam, opus certe, non omibus tantum bonarum artium studiosis, sed & ipsis Professoribus artis medicae per quam utile. Scripsit vero etiam historiam anatomicam observationemq; medicam eviscerati corporis, & in primis quaestiones quatuor anatomicas, *primam* nempe de aqua pericardii, *alteram* de adipe cordis, *tertiam* de poris choledochis & *quartam* denique de osteologia pro *Galen*. Atque hae ultimae potissimum sunt, quae praedicto *collegio anatomico* insertae deprehenduntur, & quae ad curatiorem recensionem promerentur.

§. CCCVII.

Initio autem quam solemnissime protestatur *Severinus*, ne *Jasolini*, Praeceptoris sui, manes, ipsi succenseant, quod alia incesserit via super ea disceptatione, qua queritur, an potulenta omnia solemni naturae decreto delabantur ad pulmonem

monem, an vero ad stomachum faceant? Existimaverat enim *Jasolinus*, aquam pericardii conflari partim ex sero quatuor vasorum cordis, partim ex potulentis per asperam arteriam lente delapsis; Quam tamen sententiam *Noster* confutat, suaequae refutationis argumenta a materia, fine, formis medelarum, de lapsu vomicae in asperam arteriam, crebro tussiendi vellicandi motu, ab assumptis acidorum, ab irrito naturae labore, a naturae providentia, officio pulmonis, pisciumque bronchiis mutuatur.

§. CCCVIII.

Secunda *Severini* ἐπιδοχη directa est in *Iulii Jasolini* quaestionem de adipे cordis, ubi ejusdem negligentiam in eo notat, quod materiam illius adipis calore subigi atque compingi voluerit. Epidocha *tertia* perstringit ejusdem *Jasolini* quaestionem anatomicam de poris choledochis. In osteologia denique capite *primo* agitur de ejusdem dignitate ac necessitate ad universam anatomen, in *secundo* de natura, generatione & causis ossium, in *tertio* de partibus & quibusdam eorum appellationibus, in *quarto* & *quinto* de differentiis, compositione & syntaxi ossium.

§. CCCIX.

Succedunt *Bartholomaei Cabrolii*, *Monspeliensis* academiae anatomici chirurgique regii, cui tertium in hoc collegio locum concessimus, observationes variae, anatomicam potissimum concernentes, quarum primariae hae sunt: Venae portae radices esse in intestinis, ramos vero in hepate, cuius tamen contrarium omnia anatomicorum theatra personuerit, adeo ut unanimi propemodum consensu docuerint, radices venae portae esse in hepate, ramos vero per mesenterium

rium & intestina diffundi. Cujus rei contrarium sustinuit *Noster* multisque tum rationibus tum *Hippocratis* atque *Galeni* auctoritate comprobavit. Convellit etiam communem & haec tenus a plerisque receptam sententiam: *Nervos & patulos esse & per cavitatem suam spiritus animales ad sensum & motum in partibus excitandum transmittere*; Quod ille efficaciter iterum confutat, demonstrans, nervos meatu sensibus obvio destitui, cum sint duri compactique, maxime cum longius a cerebro abeunt, nec aliud, quo eos a venis arteriisque separnamus, occurrit, nisi haec cavitatis parentia: Unde non potest satis mirari, quid illis in mentem venerit, qui spiritum animalem nervis ut canali perferri voluerunt, cum nihil appareat, quod corpori huic transitum praebeat; Eo interim non obstante obsoleta de spirituum per nervos influxu fabula in hunc usque diem tyronibus artis ex cathedris academicis denuo inculcatur.

§. CCCX.

Porro vero observatione *tertia* multas quidem rationes, auctoritates & experientias allegavit, quibus serio testiculis virilibus vim σπερματοποιητικην competere negavit, quarum tamen pleraeque partim efficaciter nihil concludunt, partim manifeste falsae sunt. Majorem vero attentionem meretur, quod observatione *quarta* allegavit, nervos nimirum opticos non ab anteriori, sicuti haec tenus creditum est, sed a posteriori cerebri parti nasci; Idque reipsa sic sese habere, ad sectionem cadaverum provocando probat. Consensum aurium atque laryngis, & cur immisso profundius in aurem auriscalpio, tussis excitetur, observatione *quinta* ex fundamentis anatomicis sic demonstrat: Nervum quinti jugi, cum per anfractus auris ossi petroso sese immisit, priusquam tympani regionem

regionem pervadat, in duos abire ramos, quorum alter satis magnus, aliis admodum exilis existat. Ex magno membranae instar dilatato fieri tympanum; Alium inferiora pervadere & quasi comitem illius, qui ex sexta conjugatione derivetur, inseri propriis laryngis muscularis, quorum origo a superiore parte laryngis, insertio in inferiorem: Contra quam est eorum, qui a parte illius inferna orti, superiori implantentur, & nervulos a recurrentibus suscipiant. Denique *observatione sexta* enarrat duo, raritate admodum commendabilia, quae secando deprehendit, quorum primum est: Porum choledochum, alias in ecphysin sese exonerantem, proxime pylorum egressum habuisse, ita ut non minus ventriculo, quam intestinis bilem transmitteret: Quam causam fuisse, ait observator, cur comes *Aufumondianus*, cuius cader ver secuit, saepius nausearet vomeretque, &, quod hinc sequitur, alvi esset durioris. Alterum vero est; Lien, qua mole, quo pondere visendum, quinque amplius libras pependisse, insuperque omnibus, quibus adnecti debuit, ligamentis solutum fuisse, ideoque per totam ventris cavitatem natitasse. Reliquas, utut curiositate eximia sese commendantes *Cabrolii* observationes lubens mitto, in primis cum suo loco de ejusdem scriptis agendi iterata sese offerat occasio.

§. CCCXI.

Jobannos Benedictus Sinibaldus, Leonissanus, geneanthropianus scripsit seu de hominis generatione decateuchon; Ubi ex ordine, quaecunque ad humanae generationis liturgiam, ejusdemque principia, organa, tempus, usum, modum, occasionem, voluptatem aliasque omnes affectiones, quae in aphrodisiis accidere quoquo modo solent ac possunt, dedita opera methodice & jucunde pertractantur. Verum, quod

saepius jam, data occasione, a me monitum est, tota haec tractatio non tam *anatomam*, quam *anthropologiam* illustrat.

§. CCCXII.

Franciscus Platzonus, Patavinus, in schola *Pataviana* anatomiae Professor fuit, ediditque libros II. de partibus generationi inservientibus, quibus omnium ac singulorum organorum utriusque sexus ad generationis opus concurrentium structura, actiones, ususque perspicua brevitate explicantur & multa circa eadem problemata enodantur.

§. CCCXIII.

Casparus Asellius, Ticinensis, quem alii Cremonensem esse volunt, primus est, qui praecedentis seculi anno 1622. vasa lactea per mesenterium decurrentia detexit & publice demonstravit, quibus venarum lactearum nomen imponere placuit. Sunt tamen, qui veteribus quoque illarum notitiam vindicare non erubescunt, speciatim *Galeno*, qui illas certissime quidem animadvertisset, sed pro arteriis habuisset, quo proinde errore seductus, orificia arteriarum ad intestina pertinentium modicum quippiam alimenti recipere, docuisset. Neque desunt, quibus probabile videtur, observasse illa vasa etiam ex an iquis *Erasistratum* in hoedis nuper lactatis, ast cum *Galeno* habuisse pro vasis arteriosis, majori lactis copia repletis. Quidquid vero horum sit, non potest tamen laus ista *Asellio* nostro denegari, quod adcuratius lacteas istas venas demonstraverit & pro peculiaribus vasis, distinctum usum praefrantibus, habuerit. Edidit hunc in finem dissertationem de venis lacteis, quarto vasorum mesaraicorum genere, noviter invento, qua sententiae anatomicae multae vel perperam receptae convelluntur vel parum perceptae illustrantur.

§. CCCXIV.

§. CCCXIV.

Est autem probe notandum, quod harumce venarum lactearum originem, progressum & insertionem, quatuor ico-nibus ex brutorum tantum subjectis repraesentare fuerit co-natus: Nam in homine demonstrare illas non potuit, imo nequidem voluit, quod inhumanum esse judicaverit, ho-minem viventem ob sciendi libidinem incidere.

§. CCCXV.

Patavii vixit nobile *Marschettorum* par, *Petrus atque Dominicus de Marchettis*, quorum ille chirurgica, hic vero ana-tomica scripsit. *Illi* suo tempore, *bujus* vero hic facienda est mentio. *Dominicus de Marchettis*, Patavinus, *Petri*, Equitis & Professoris filius, in juvenili sua aetate edidit anatomiam, cui responsiones ad *Riolanum*, anatomicum *Parisiensem* in ipsius animadversionibus contra *Veslingium* additae sunt. Neque vero existimandum est, anxiis quaestionibus physiologicis vel pathologicis, quae nonnullorum perversa consuetudo est, immoratum esse *Nostrum*, qui meram potius anatomen fideliter retulit, & quae in cadaveribus pene innumeris summo labore per annos haud paucos observavit, aliis communi-care peraequum duxit. Ordinem, quem in hoc opere ser-vavit, quod spectat, ad *Veslingii* methodum is accedit, in qua quippe ventres cum suis partibus exacte explicantur, & vi-scera, quae putredinem facilius sentiunt, primis diebus extrahuntur; Ut sic paucorum dierum intervallo uno in cada vere omnia, quae in corpore reperiuntur, perlustrari facile queant.

§. CCCXVI.

Hoc ordine agitur primum de integumentis corporis commu-

communibus, ubi contra *Veslingium* & *Spigelium* de cute obser-
vat, quod subjectae pinguedini tam arcte adhaereat, ut abs-
que dilaceratione vix inde separari possit. Membranam car-
nosam seu panniculum carnosum more caeterorum tegumen-
torum sese habere totumque corpus tegere, suasque arteri-
as, venas & nervos a vicinis partibus mutuari, imo ab ipsis
perforari advertit, & contra *Riolanum*, qui membranam car-
nosam inter ipsam pinguedinem perfusam esse dixerat, notat,
tam in obesis, quam etiam in extenuatis membranam dictam
a pinguedine sine dilaceratione separari posse, cum sub ipsa
pinguedine sita sit, quod & ipsum & alios anatomes Profes-
sores pluries docuit experientia.

§. CCCXVII.

Capite interim secundo loquitur *Marchettus* de ossibus,
musculisque abdominis & peritoneo, tertio, quarto & quinto
de omento, ventriculo & intestinis, de mesenterio, pancrea-
te, jecore & liene, nec non de renibus, ureteribus & vesica
urinaria: Quibus articulis cunctis non pauca iterum occur-
runt, in quibus *Riolanus* reprehendi jure existimat. v.
g. in curandis fistulis ani dixit *Riolanus*, musculum sphincterem
secari totum posse; *Noster* vero sustinet, quod, licet con-
solidationem ejus in dubium vocare nolit, metuendum ta-
men sit, ne constringendi facultatem amittat, sicque tales
homines involuntarium excrementorum alvinorum effluxum
incurrant. Quare scindendum quidem esse sphincterem, con-
cedit, obiervare tamen jubet artificem chirurgum, ut aliquam
saltem portiunculam integrum relinquat, ne faeces involun-
tarie egrediantur. De ductu *Wirsungiano* notat, quod non
uno solum foramine intestinum duodenum perforet, sed
quod alii ab ipso canales oriantur, qui in cadavere a se fue-
rint

rint observati, quiue versus hepar quidem porrecti, extra pancreas anastomosin sive plexum fecerint, postmodum vero disjuncti supra venam portae, & arteriae coeliacae ramum dextrum ad hepar pervenerint, ipsumque ingressi sint. Observavit itidem, quod postmodum a praedicto ductu alii angustissimi & exilissimi ductus exorti fuerint, qui per mesenterium sparsi ad intestina tenuia pervenerint.

§. CCCXVIII.

Verum progrediamur cum *Marchetto* nostro ad caput *sextum* & nonnulla insequentia, in quibus historiam partium genitalium tam virilium quam muliebrium exponit, cui deinde historiam foetus humani adnectit. Capite vero *nono* incipit explicare partes thoracis tam externas quam potissimum internas, cor nempe atque pulmones, ubi capite *undecimo* occasionem capit agendi de vocis, sermonis atque deglutitionis instrumentis, quibus omnibus prolixe declaratis, capite *duodecimo* musculi scapulae, dorsi, colli & capitis enarrantur.

§. CCCXIX.

Hinc ad exponendas partes capitatis externas pariter ac internas sese accingit, &, posteaquam de cerebro atque cerebello succincte egit, ad organorum sensoriorum, oculorum, auriumque explicationem sese convertit. A capite vero *decimo septimo* ad finem anatomies usque in artibus versatur, & postquam ossa recensuit, musculos manuum pendimque, nec non vasa partium extremarum succincte quidem, attamen valde accurate describit: Quibus in capitibus cunctis non contemnendas hinc inde observationes immiscet.

§. CCCXX.

Hujus generis sunt: Quod cor conspexerit tantae molis, ut integrum thoracem occupaverit; Quod supra musculum psoas seu lumbarem alium musculum, sed exiliorem invenerit, qui, unde psoas principio carnosus ortus, inque medio tendinosus factus, eandem cum superiori metam attigerit. Proinde notat *Riolanum*, qui hunc musculum solummodo in viris reperiri sibi falso persuaserit, quem ipse tamen pluries etiam in foeminis invenerit, & pluribus ostenderit, cuius quippe usus sit, motum ipsius psoas adjuvare; Quam etiam ob rationem, cum supra musculum psoas moretur, parvum psoas eundem adpellari posse nullus dubitat. Praeterea & in eo reprehendit *Riolanum*, quod arteriam mesentericam superiorem male omiserit, afferendo, quod arteria coeliaca ramum mesenterio tribuat, cuius tamen rei contrarium & ipsi & aliis intuentibus adparuerit, cum & coeliaca & mesenterica superior duae sint arteriae, latitudine unus digiti separatae, ab arteria interim magna ambae productae, quarum inferior mesenterica superior nuncupetur. Plura alia silentio praetermitto, quae alioquin animadversione non forent indigna.

§. CCCXXI.

Caeterum reticendum hic non est, anatomicum *Marchetti* nostri opus captui tyronum admodum esse adcommodatum, facili quippe stylo conscriptum; atque adeo dignum, quod philiatris in scholis praelegatur. Sicuti eodem nomine etiam commendabimus *microcosmum Jobannis van Horne*, cuius quippe explicationem usibus academicis valde aptam propria experientia saepius deprehendimus, postquam in primis novo ornamento, observationibus

nibus nempe & adnotationibus *Paulinis*, instructus prodit *Hornius*. Fuit *Veslingii* in academia Patavina primum coadju-
tor, post ejusdem vero obitum successor ipsius declaratus,
atque adeo anatomicam simul ac chirurgiam summa cum lau-
de ibidem professus est.

§. CCCXXII.

Laurentius Bellinus, Florentinus, observationes anatomicas de structura renum edidit, quae a. 1711. Lugduni Batavorum recusae, iisque renum monstrosorum exempla adjecta sunt. Similiter de organo gustus novissime deprehenso ali-
quid evulgavit.

§. CCCXXIII.

Ocellus Italiae, & veluti anatomicorum phoenix, uti
a non nemine vocatur, *Marcellus Malpighius*, hic etiam com-
memorandus est, qui plurimorum curiosorum scriptorum
editione haud levem excitavit admirationem. Sicuti autem
honores indivulsi virtutum comites esse solent: Ita illi abun-
de *nostro* quoque obtigerunt. Laurea nempe tam in medi-
cina quam philosophia in academia *Bononiensi* patria exorna-
tus, ac deinceps primum *Bononiae*, hinc *Pisis*, tum *Messanae*
muneri professorio admotus est; Societati etiam Regiae An-
glicanae per transmissum diploma anno 1669. adscriptus, ac
summi denique Pontificis Romani, *Innocentii XII.* medicus
secretior & cubicularius designatus est. In philosophicis
praeceptores habuit *Franciscum Natalem* & *Johannem Alphon-
sum Borellum*; In medicis vero *Bartholomaum Massarium* & *An-
dreum Marianum*.

§. CCCXXIV.

Edidit observationes anatomicas de pulmonibus, quae
cum *Thomae Bartholini* diatribe de substantia & motu pulmo-
num existant, nec non epistolas anatomicas de lingva, cere-

bro, externo tactus organo, omento, pinguedine ductibusq; adiposis; Dissertationem itidem epistolicam de formatione pulli in ovo nec non de vegetatione cornuum, ut & de utero & ovis viviparorum, pariterq; epistolas quasdam circa dissertationem de ovo aliaque ex occasione natâ argumenta, ultro citroque scripta, una cum appendice, repetitas auctasque de ovo incubato observationes continente. Et ut anatomen plantarum hac vice mittam, suam quoque operam utilissime collocavit in structura viscerum rimanda & evolenda: Edidit enim exercitationes anatomicas de viscerum, nominatim pulmonum, hepatis, cerebri corticis lienisq; structura; Quae omnia tandem uno volumine juncta prodiere.

§. CCCXXV.

In operibus quoque posthumis *Malpighii* non pauca occurunt, animadversione omni digna. Sic graviter tulisse videtur, succi nervei existentiam apud complures in controversiam vocari, vel saltem ejusdem naturam pariter atque usum diversimode ab auctoribus exponi: Illud saltem hac in re maximum habere momentum ipsi videtur, quod, sectis nervorum extremis, ubi nempe in ultimas solvuntur propagines, succus erumpat. Concedit equidem, in nervis a spinali medulla immediate erumpentibus dictum succum non tam facile occurrere, cum ob mollitiem facile dilacerentur, quam proinde ob rationem solidiores extremosque nervos lustrandos commendat. Neque obstatre putat, nervum ligatura facta non turgere, cum lateraliter propagines habeat reticulariter propagatas, in quas idem succus, impedito ulteriori progressu, derivari possit. Accedit, impetum, succo nerveo a cerebro impressum esse langvidum, unde ex quo cunque impedimento comprimente & ulteriore insinuationem

tionem intercipiente, progressum impediri, sifeti & ad latera derivari posse existimat. In exercitatione ad *Sponium* peculiarē vas, uterū perreptans, primum in vacca detexit, quod deinde etiam in utero vetulae imperforatae observavit, sicq; in ejusdem existentiae veritate confirmatus fuit. *Nuckium*, diligentem alias glandularum ruspatorem, in eo perstringit, quod structura glandularum ab ipso descripta non solum naturae non consonet, sed & quod diminutam eandem expōnat.

§. CCCXXVI.

Franciscus Josephus Burrhus ad *Thomam Bartholinum* duas scripsit epistolas de ortu cerebri, uti & de admirando artificio humores oculorum amissos vel destructos restituendi, quod tamen mera speculatione *a priori* niti videtur, quia nemo non animadvertisit, ejusmodi restitutionem veram esse opus solius naturae; Observamus enim primo, ejusmodi restitutionem humoris oculorum aquei sine ullis medicamentis sponte natura succedere, sicuti in canibus viventibus ejus rei experimentum tota die capi potest. Deinde liquores infusi, uti est aqua chelidonii majoris, phlegma vitrioli martis, in quo aurum candens extinctum &c. ejus efficacie vix esse deprehenduntur, ut in substantiam humoris crystallino vel aquo analogam concrescere valeant. Sed de his alibi dicendi occasio erit.

§. CCCXXVII.

Carolus Fracassatus, medicus & professor *Pisanus*, duas scripsit epistolas anatomicas, alteram de lingua, alteram de cerebro, quae cum *Malpighii* epistolis anatomicis prostant. De cerebro quoque edidit dissertationem epistolicam responsoriā.

§. CCCXXVIII.

Antonius Molinettus, medicus & anatomicus *Patavinus*, scripsit dissertationes anatomicas de sensibus eorumque organis, item dissertationes anatomico-pathologicas, quibus partes H.C. adcuratissime describuntur, morbiique singulas divexantes explicantur.

§. CCCXXIX.

Johannes Baptista Verle orbi anatomico exhibuit anatomiam oculi artificialem, inventam & recens fabricatam a dicto auctore, quod opusculum deinde ex italico in latinum sermonem translatum est.

§. CCCXXX.

Josephus Zambecarus scripsit experimenta circa diversa e variis animantibus viventibus exsecta viscera. Et *Johannes Guilielmus Riva*, anatomicus Romanus, & *Chisianae* quondam legationis in Galliam Regis Christianissimi & Pontificis *Clementis IX.* Chirurgus ad societatem naturae curiosorum dedit duas observationes, quarum altera concernit restitutionem humorum oculi, altera vero triplex experimentum transfusionis sanguinis: Sed de his alibi agemus.

§. CCCXXXI.

Johannes Colle, Italus, *Beluni* in Italia usura lucis hujus frui coepit, qui, postquam absolutis studiis suis in Academia *Patavina* Doctoris in medicina titulum honoresque impetraverat, in celeberrima *Venetorum* Republica medicinam practicam exercere coepit, ubi fama ejus tam late disseminata fuit, ut a *Francisco Maria II. Urbini* Duce, proto-medicus & nobilis a cubiculo, adsignato annuo honorario 500. ducatorum, renunciatus fuerit. Tandem aulae valedixit otioque academi-

academico uti maluit; Ac proinde in cathedra medica successit *Roderico Fonsecae*, inque academia *Patavina* professio nem summa cum laude sustinuit. Scripsit elucidarium anatomicum, quod cum reliquis ejusdem tractatibus exstat.

§. CCCXXXII.

Hippolytus Boscus, Ferrariensis, perbreves scripsit lectio nes de facultate anatomica una cum quibusdam observatio nibus.

§. CCCXXXIII.

Josephus Lanzonus, medicinae Doctor Ferrariensis, edi dit animadversiones varias ad medicinam, anatomiā atque chirurgiam maxime spectantes, inter quas praeſertim atten tiorem pensitationem meretur illa, in qua vasa chylifera in cane a ductu thoracico versus pectus & abdomen propagata & distributa adnotantur, quae filo intercepta inter ductum thoracicū & ligaturam, neutiquam vero inter hanc & par tem pectoris intumuerunt. Curiosiori proinde indagine haec res digna nobis esse videtur, ut tandem physiologis rectius innotescat, an lac in mammis muliebribus fecernatur in glandulis a sanguine arterioso, sicuti plerisque hactenus visum est, an vero potius chylus immediate per ramulos lactiferos eo deferatur, uti pariter nonnulli adstruere conati sunt, oculari vero demonstratione destituti apud omes aequalem ad plausum non invenerunt? Anno hujus, in quo vivimus, seculi 1702, exercitatio medico-anatomica de saliva humana lucem adspexit, quae neutiquam pure *physiologica* est, sed in qua glandularum ductuumque salivalium natura sedulo exposita est.

§. CCCXXXIV.

§. CCCXXXIV.

Leal Lealis, olim *Xenodochii B. Francisci Patavii Chirurgus ordinarius*, postea vero chirurgicae artis *Professor in academia Patavina*, scripsit epistolam de partibus semen conficientibus in viro, ad *Dominicum de Marchettis*, in qua observationes suas ex crebriori cadaverum humanorum sectione haustas libere communicavit, &, quantum *Regneri de Graeff* antehac editis observationibus circa structuram partium genitalium vel conformes essent vel ab iisdem recederent, vel confirmavit vel dissensum pro candore suo non dissimulavit. Speciatim in eo recedit a *Graeffio*, quod adserat, arteriam spermaticam sinistram ordinarie non ex trunco aortae, sed emulgenti oriri. Negat insuper, arterias has recto ductu, sicuti adseverat *Graeffius*, ad testiculos abire, & per ipsam potius autopsiam anatomicam ostendit anastomoses inter arterias & venas spermaticas, tanquam singulari experimento conspicuas, cuius tamen rei fides sit penes Auctorem. Meatum *Higbmorei* sub nomine corporis olorini, quem *Graeffius* tantum pro membrana vasa sufficiente habuit, quemque in omnibus animalium testiculis reperiri adseruit, & quidem pervium, similiter adstruit. Denique etiam vesicularum seminalium structuram exhibuit, & unicum tantum esse canalem intestinulo haud dissimilem demonstravit, qui saltem per variis anfractus, juvante membrana, in unum collectus, figuram racemi prae se ferat, sicque confutavit hypothesin hactenus receptam, vesiculos nempe semifinales variis instructas esse cellulis, quae racematim quasi inter se dispositae sint, sicut cellulosas istas cavitates video etiam agnoscere clarissimum *Verheyenium*, ita tamen, ut eam omnes inter se conjunctionem habeant, ut, inflata una, omnes intumescant.

§. CCCXXXV.

§. CCCXXXV.

Antonius Paschioni, Regiensis Italus, philosophus simul atque medicus, disquisitionem edidit anatomicam de fabrica & usu durae meningis, in qua rationem ac vim musculosam atque adeo ingentem energiam eidem adscribit. Ut vero majorem inveniret adplausum, Pontificis maximi *Clementis XI.* intimo cubiculario & medico a secretis, archiatro collegiali nec non in Romano archi-lyceo publico medicinae practicae Professori D. *Johanni Mariae Lancisio* dedicavit. Subjunxit calci ipsius operis observationes anatomico-practicas, ad durae meningis usum roborandum spectantes. Ut vero in toto opere de durae meningis fabrica nihil intactum relinqueret, edidit etiam dissertationem epistolarem de glandulis congregatis durae meningis humanae, indeque ortis vasis lymphaticis ad piam meningem productis, ad virum Clariss. *Lucam Schroeckium*, *Caesareo-Leopoldinae naturae curiosorum* academiae praesidem. Licet enim *Nuckius* vasorum lymphaticorum & consequenter glandularum congregatarum existentiam in meningibus diserte negaverit, imo & ipse *Malpighius*, felicissimus alioquin glandularum detecto & ruspator, de glandulis durae meningis congregatis nihil communicaverit, nos tamen in sinu longitudinali immediate sub membranosis expansionibus in areolis chordarum *Willistianarum* quin & supra easdem pene innumeris glandulas congregatas, subrotundas, propria ac tenuissima membrana veluti in sacculo conclusas, sibi detexisse visus est: In sinibus vero lateribus vel nunquam vel raro admodum talium glandularum vestigia animadvertis. Denique ut plenissima luce radiaret hoc argumentum, binas adhuc dissertationes ad virum specatissimum, D. *Johannem Fantonum* dedit una cum ejusdem

Cc

responsio-

responsione, quae illustrandis durae matris ejusque glandularum structuræ atque usibus sunt concinnatae.

§. CCCXXXVI.

Alexander Pascolus, Perusinus, medicinae Doctor ejusdemq; in academia patria professor publicus, edidit lingua italica corporis humani brevem historiam, in qua nova atque succincta methodo omnia ejus organa & principales eorundem functiones delineavit, ita nempe, ut modo plerisque anatomis contrario a descriptione partium internarum ad exteriorum periphericarum notitiam sensim progrediatur. Postquam enim priore libro organorum omnium descriptionem praemisit, posteriore eorundem functiones subjunxit, non tamen ex sua ubique hypothesi, verum potius in descriptione organorum & partium premit vestigia *Thomae Bartholini*, *Isbrandi a Dicmerbroek*, *Stephani Blancardi*, *Raymundi Vieussenii* aliorumque, ex quibus, uti ipse met in praefatione testatur, figuræ quoque pro illustratione operi adjectas mutuatus est: De functionibus vero partium ratiocinatus est ad mentem *Borelli*, *Malpighii*, *Bellini*, *Rbedi*, aliorumque in arte celebrium virorum.

§. CCCXXXVII.

Antonius Maria Valsalva, Imolensis, philosophiae ac medicinae Doctor, inque *Bononiensi* universitate anatomiae professor & nosocomii incurabilem chirurgus fuit. Hic quamvis non ignoraret, in stru^ctura auris humanae investiganda laudabilem jam locasse operam clarissimos alios anatomicos, multa tamen adhuc in exquisitissimo tali organo investiganda latere existimavit: Quare adhuc penitus stru^cturam auris humanae perlustrandam & evolvendam sibi summis, ac proinde tractatum de aure humana concinnavit,

in

in quo integrām ejus fabricam, multis *novis inventis* & iconismis illustratam descriptis, omniumque auris partium usum indagavit, quibus detectionibus etiam interposita est ductus salivalis, uti & muscōrum uvulae & pharyngis nova descriptio atque delineatio, in qua ea, quae ab aliis omissa fuere, supplentur & in lucem protrahuntur. Concernunt vero *nova*, quae in aure humana detexit, glandulas sebaceas, glandulam tragi, veram meatus auditorii figuram & incessum, corpus reticulare glandularum ceruminosarum meatus auditorii, venas auris, a peculiari vena occipitali oriundas, tubae *Eustachii* legitimam conformatiōnem & alia complura.

§. CCCXXXVIII.

Agmen claudat *Paulus Franciscus Pallierius*, philosophus ac medicus *Genuensis*, qui *disquisitionem medico-anatomicam*, multis novis refertam, de vera lactis genesi & usu cum orbe medico communicavit. Ex mixtorum itaque genere est scriptum hoc, cum non pura *physiologica* sed & insuper *anatomica* in se comprehendat.

§. CCCXXXIX.

Ast relictis *Italis*, transitum facimus ad scriptores hujus seculi *Gallos*, inter quos primum merito locum tribuimus *Johanni Riolano*, patri pariter atque filio. Pater enim similiter anatomiam edidit, quae in operibus ejus exstat: Filius vero, *Johannes Riolanus*, Parisiensis, consiliarius medicus regum Galliae, *Henrici Magni* & *Ludovici XIII.* cui etiam *anthropographiam* suam dedicavit, insuper anatomiae atque botanices in academia Parisiensi professor regius fuit. Quid in re anatomica praestiterit, non aliunde rectius colligi potest, quam ex propria commendatione, philautiam tamen undique spirante, qua scripta sua reliquis omnibus

omnibus ad invidiam usque anteponere non dubitat. Protestatur enim, se novam hominis (microcosmi) descriptionem non ex aliorum relatione, sed oculatis manibus, quae credunt, quod vident, diligenter elaborasse. Alibi gloriatur, se reliquis anatomicis perspicaciorem & diligentiores, vidisse, quod coeteri videre non potuerunt. A multis quidem corpus humanum dissectum & descriptum esse, a nemine vero (citra fastum tamen & arrogantiam) tam accurate settum & descriptum esse, quam suis (Riolani) laboribus factum esset: Quibus verbis nimis magnifice sensisse videtur de opere suo, tanquam supra coeteros anatomicos omnes elaborato. Caeterum scripsit anthrographiam & osteologiam, scholam itidem anatomicam, novis & raris observationibus illustratam, encheiridion anatomicum, variaque opuscula anatomica nova, v. g. animadversiones in historiam anatomicam *Andreae Laurentii*, in theatrum anatomicum *Caspari Bau-bini*, in librum anatomicum de fabrica humana *Hadriani Spilegii*, ad institutiones anatomicas *Caspari Bartholini*, ad anatomica *Caspari Hoffmanni*, in syntagma anatomicum *Jobannis Veslingii*, de quibus alibi dicendi recurret occasio. Scripsit etiam explanationes apologeticas pro *Galeno* adversus novitios & novatores anatomicos. In singulis hisce scriptis multas proponit partim opiniones sibi proprias, partim novas detectiones, quas pro inventis suis haberi voluit, cuius generis sunt: Omentum esse conceptaculum fordium lienis & hepatis: Intra urethram supra carunculam, extremitates vasorum ejaculantium cludentem, esse membranulam circumtensam instar valvulae cujusdam, ad orificium colli vesicae sitam, quae seminis refluxum in vesicam prohibeat. Anastomosis per foramen ovale fere semper in hominibus adultis apertam manere. De tunicis testiculorum

culorum novam eo tempore proposuit doctrinam, ad quinariū numerum eas reducendo, & duas *communes*, reliquas *proprias* vocando. Communium primam *scrotum*, alteram *dartum* adpellavit. Ex propriis primam *erythroidem*, cremasteris explicationem, alteram *elythroidem*, peritonei productionem, & tertiam *albugineam*, testiculum immediate succingentem, vocavit. In vena azygos valvulas sibi detexisse visus est intro-foras spectantes. Lineam albam primus negavit, dicens, eam pure imaginariam esse, quae scilicet a cartilagine ensiformi sterni, per medium abdominis ad os pubis usque excurrit, & ex concursu tendinum, qui ex musculis abdominis eo mittuntur, oritur. Sed gravis est censura, quam addit *Diemberbroekius*, istam *Riolani* sententiam recensens, eum nempe prae senio coecutientem lineam istam amplius vide-re non potuisse. Novam quoque sententiam de circulatione sanguinis introducere conatus est, a *Slegelio* refutatus, contra quam tamen refutationem *Riolanus* defensionem scrip-fit, item responsionem hujus argumenti ad experimenta nova anatomica *Jobannis Pecqueti* adversus haematosin in corde, ut chylus hepatis restituatur, & nova *Riolani* de circulatione sanguinis doctrina sarta tectaque conservetur.

§. CCCXL.

Jobannes Chiffletius, Gallus, edidit singulares observatio-nes ex sectionibus cadaverum haustas.

§. CCCXLI.

Carolus Sponius, christianissimi Galliarum regis consilia-rius & archiater, Lugdunensiumque medicorum collegio adgregatus, heroico carmine descriptis myologiam, soluto autem sermone originem & insertionem muscularum micro-cosmi.

§. CCCXLII.

Johannes Pecquettus Diepaeus, magnam nomini suo celebritatem conciliavit, invento receptaculo chyli communi & emergente inde ductu thoracico: Hunc in finem edidit experimenta nova anatomica, quibus incognitum hactenus chyli receptaculum & ab eo per thoracem in ramos usque subclavios vasa lactea deteguntur. Posthaec publicum quoq; adspexit dissertatio de lacteis thoracicis, in qua *Johannis Riolani* responsio ad eadem experimenta nova anatomica refutatur & inventis recentibus, *canalis Wirsungici* demonstratur usus & lacteum ad mammae receptaculo iter indigitatur. Usque adeo processit hoc nostro tempore invidiosum illud contradicendi cacöethes, ut, quicquid demum novi in publicum producatur, mox ab aliis proculsetetur, contempnatur & jam in trivium vel antiquissimis temporibus notum fuisse, aliis persuadeatur. Hinc non defunt, qui ductum thoracicum jam *Bartholomeo Eustachio*, celebri alioquin anatomico cognitum atque perspectum fuisse, existimant. Sed descriptionem ejus, prout libro de vena sine pari occurrit, legenti, clare statim adparebit, notitiant illam *Eustachii* admodum adhuc fuisse rudem, cum ignorarit verum principium, quod a subclavia esse dicit, ubi potius finis & insertio quaerenda; Ignoret identidem veram quoque insertionem, quam in lumbis quaerit, ubi potius principium est. Caeterum ad hunc *Johannem Pecquettum* de vasis lacteis & receptaculo chyli epistolam scripsit *Adrianus Auzotius*, quae cum *Syboldi Hemsterhusii* messe aurea prostat.

§. CCCXLIII.

Bartholomaeus Cabrolius, *Monspeliensis* academiae anatomicus regius *Dominique Monmorancii* Franciae Connestabuli chirurgus, reliquit nobis alphabetum anatomicum, i.e. elenchum

elenchum adcuratissimam anatomes, omnes humani corporis partes ea, qua solent secari, methodo delineantem, cui accessere osteologia variaeque observationes medicis pariter atque chirurgis perutiles. Prodierunt quoque seorsim variae observationes, quae cum *Severini & Jasolini* opusculis anatomicis conjunctim editae sunt, nomine ac titulo collegii anatomici, cuius primaria argumenta superius recensuimus.

§. CCCXLIV.

Nicolaus Hobokenus, phil. ac med. D. hujusque in academia Gelro-Zütphanica, quae est Harderovici P. P. O. a. 1675. postquam nonnullos circa examen secundinae humanae conatus anatomicos cum publico communicaverat, triennio post edidit *anatomiam secundinae humanae* repetitam, auctam, roboratam, quani ipse *foetum, ex foetu humanorum secundinis, per anatomen lustratis & illustratis genitum* adpellitat; Est illa quadraginta quatuor figuris, propria auctoris manu delineatis, insuper exornata, quae praeter novissime observatam naturam & constitutionem, universae secundinae illius ac partium singularum usum quoque & utilitatem docet. Praemittuntur litterae V. Cl. D. *Henrici Eysenii M. D. & Prof. Gröning.* cum auctoris responsionibus.

§. CCCXLV.

Universum hoc examen duabus comprehensum est sectionibus; In priore illarum recensentur, quae in *secundina foetus foeminini* observata sunt; Ubi hunc servat ordinem auctor, ut I) *placentam* ea parte, qua foetum inclusum spectabat, intuitus sit. II) Deinde opposita parte illa, qua continentem uterus maternum respexerat, & *convexa* dicitur, eandem

eandem attentius conspexit, cumque caeteris intimam ejus substantiam perlustravit. III) Membranas, foetum ordinarie involventes, omnes ac singulas, una atque altera parte investigavit. Denique IV. funem, & quae in eo notatu aliquo modo digna occurrerunt, per repetitam animadversionem, diligenter adnotavit, puta funis *quantitatem, colorem, superficiem, figureationem & interiorem constitutionem*; Adeoque vasa involuta umbilicalia, & horum tum *numerum, tum figureationem, tum situm, tum processum, uti & cum placenta cumque foetus umbilico conjunctionem.*

§. CCCXLVI.

In *posteriore* vero sectione, qua secundinae humanae utriusque sexus usum atque utilitatem exposuit, hunc servavit ordinem, ut I) quae ad universae secundinae humanae usum spectarent, seorsim exponeret. II) Placentae tum universim, tum partes juxta singulas consideratae, usum explicate traderet. III) Ad membranarum foetum involventium munia atque ministeria tum communia tum propria pergeret; Ac IV) quae ad funis, tum *universim tum particulatim* sumti usum atque utilitatem pertinerent, omnimode perlustraret.

§. CCCXLVII.

Neque vero in hacce indagine utut curiosa & laboris plena adquievit *noster*, sed praeterea *anatomiam secundinae vitulinæ*, triginta octo figuris, propria authoris manu delineatis illustratae publici juris fecit, quae praeter observatam naturam & constitutionem universae secundinae illius ac partium singularum usum quoque & utilitatem docet. Praemissæ sunt litteræ D. *Thomæ Bartholini* cum authoris ad eundem responsionibus.

§. CCCXLVIII.

§. CCCXLVIII.

Et cum ordo totius tractationis anima sit, hunc potissimum sibi religiose servandum esse duxit, ut primo omnium conformatiōnis organon, nempe uterum, deinde modo masculini modo foeminini sexus foetum conclusum contemplaretur, progressu tandem ad secundinae omnia ac singula facto. Et in secundina quidem observanda ante omnia sibi summis *membranas*, foetum cingentes, deinde his contentos *humores* ac ultimo *funiculum* & cum eo recondi sustineri; solita *vasa umbilicalia*, sub juncta singulorum quam ad curatisima delineatione & adumbratione.

§. CCCXLIX.

Johannes Theodorus de Bry, chalcographus, edidit adpendicem ad *Louysam de Bourgeois* cum figuris anatomicis (*Anhang der Louys de Bourgeois mit anatomischen figuren*) Qua de causa hic silentio praeteriri non debuit, etiam si alias suum inter Anatomicos locum tueri vix posset.

§. CCCL.

Bartholomaeus Per dulcis, Parisiensis, commentarios anatomicos scripsit in *Jacobi Sylvii* anatomen inque librum *Hippocratis* de natura humana, qui ex bibliotheca *Gabrielis Naudaei* prodiere Parisiis apud *Olivarium de Varennes*.

§. CCCLI.

Carolus le Noble, Rothomagiensis, scripsit observationes raras & novas de venis lacteis mesentericis & thoracicis, deprehensis in corporibus bene pastis, & post quatuor horas strangulatis, mox ejusdem manu publice dissectis.

§. CCCLII.

Severinus Pinaeus, edidit opusculum physiologico-anatomicum
Dd

tomicum, duobus libris distinctum, & primo analytice tractans notas integritatis & corruptionis virginum, deinde graviditatem & partum naturalem mulierum, in quo ossa pubis & ilium distrahi, dilucide docuisse videri voluit.

§. CCCLIII.

Carolus Drelincourtinus, natione Gallus, olim *medicus Regius Parisinus*, deinde vero in *academia Lugduno-Batava* anatomiae & chirurgiae professor valde clarus fuit. Hic ipse rem anatomicam suo tempore non parum illustravit, ac proinde edidit varia anatomiam & physiologiam concernentia, uti sunt hypomnemata de membranis foetus humani, meletemata de tunica foetus allantoide & animadversiones de tunica chorio, castigationes item de membrana foetus agmina & emendationes de foetuum pileolo, nec non meditationes elencticae super humani foetus umbilico.

§. CCCLIV.

Quanquam autem tam haec, quam reliqua mox commemoranda magni hujus anatomici scripta universalem propemodum adplausum adinvenerint: Placet tamen ex illis hic in primis sistere ejusdem tractatum de foetus humani conceptione, membranis, umbilico, nutritione atque partu, ideo praecipue, quod ejus sistema aliorum observationibus circa has partes factis, omnium exactissime congruere videatur. Systema ejus circa modum conceptionis tale est: Dum in foecundo coitu uterus mulieris libidine tentatur, flaccidae alias tubae ad instar mentulae virilis eriguntur, spiritibusque venereis turgidae expandunt fimbrias suas foliaceas, donec coeco impetu in testiculorum amplexus ruant. Elidunt itaque ovulum quoddam maturius suo compressu, juvante insimul

insimul nisu proprio scrobiculi nerveo-carnosi, cui inhaeret ovulum; Nec obstat tunica testiculos investiens, quippe quae non minus diduci & expandi videtur ovis maturatis, quam pericarpia solent in plantis, cum semina maturuerint. Elapsum hoc modo ovulum, suisque inclusum membranis, excipitur a tuba illa uterina, atque ope fibrarum ejus per anfractus maximeque tortuosam viam in cavitatem uteri deducitur &c. Atque idem hoc systema jam olim nostrum fecimus & singulari observatione in corpore infanticidae detecta ulterius confirmavimus: Qua de re videri ac legi potest *observatio prima primae partis Exercitationum Francfurten-sum.* Quae vero de seminis masculini fermento spirituoso, innumeris atomis acido-salinis constante ulterius differit *Au-ctor,* & qua ratione atomi istae ab corpore deciduae parti-umque ideis instructae ovum petant ejusque porulos qua-versam subeant &c. ea tanquam gratuitis hypothesibus subnixa mittimus.

§. CCCLV.

Edidit vero *Drelincourtius* plura adhuc scripta, uti sunt praeludium anatomicum, quod in *ampitheatre Lugdunensium* ad primam anatomes suae ἐγχειρησίου adhibuit. Scripsit de se-mine virili aequa ac muliebri, ovis, utero, tubis uteri cum corollariis de humano foetu. Reliquit insuper experimenta anatomica ex vivorum sectionibus petita & alia quaedam rari & selecti argumenti, de ovalis foeminarum, item de par-tu octimestri vitali. In magnis voluminibus conscribendis scrupulosior fuit, licet, qui ipsi intimius innotescendi occa-sionem habuere, dexteritatem ejus in anatomicis satis lau-dare nesciant.

§. CCCLVI.

Josephus du Vernay, academiae scientiarum Regiae socius, confiliarius & medicus ordinarius christianissimi Galliarum Regis, itidemque anatomiae & chirurgiae professor ordinarius, magno cum adplausu in *barto regio Parisino* anatomiam exercuit, deditque exactitudinis suae & dexteritatis in secando specimen, quod organon auditus adcurate descriptum nobis reliquerit, quod nempe non solum structuram sed & usum atque morbos omnium auris partium attinet.

§. CCCLVII.

Praestitit id *Duverneus* eo modo, ut totum curiosum scriptum *tres in partes* divideret, in quarum *prima* auris tam externae quam internae conformatio singularis exhibetur, in *altera* singularum illarum partium usus physiologice expenditur & in *tertia* denique eundem pathologia atque therapia sistitur: Cunctae vero partes singularibus observationibus abundant. Sic ceruminis aurium verum secretorium organon demonstrat esse glandulas, meatus auditorii tunicae substratas, suisque ductibus excretoriis instructas. In aquaeductu *Fallopii*, qui ex cavitate tympani ad extremum palati, circa narium basin abit, uti & in quatuor auditus ossiculis describendis longe adcuratior est reliquis anatomicis. Eundem hunc *Fallopii* aquaeductum plane membranaceum esse, ac tympani pelliculae aliam adhuc membranam (a *Kerkringio* jam visam) praetendi sustinet. Muscilorum auriculae externae, quos communiter quatuor numerant, duos tantum, & internae, cui duos tantum concedunt, tres recenset; horum posteriorum binos malleo, stapedi tertium adsignat, cunctos vero pone tympani membranam collocat, aliter iterum, quam ab aliis anatomicis factum hucusque fuit. Varia quoque intuitu nervi

nervi auditorii exponit, a *Williso* non adnotata, nervuli item, qui tympani membranae instar chordae subtendatur, meminit, non auditorii, sed quinti paris propaginem esse dicit. Plura qui de exquisita auris structura, per *Duverneum* detecta, nosse cupit, *Auctorem* ipsum evolvere potest.

§. CCCLVIII.

Praeterea vero publici etiam juris fecit novum vasorum humani corporis systema, in quo tam secretorum quam excretorum corporis ductuum originem pandere adlaboravit, & nomine isto potissimum intelligit uteri, cotyledonum, mammarum, vasorum sanguiferorum lienis, hepatis, renum, pancreatis variarumque capitum partium vasa atque canales. Denique epistola ejus nomine circumfertur, quae multas novas observationes, osteologiam concernentes, continet.

§. CCCLIX.

Raymundus Vieussens, Monspeliensis, vestigia *Willisiana* pressit, inque anatome cerebri medullaeque spinalis pariter versatissimus fuit; Quem in finem edidit universalem *neurologiam*, in qua non solum omnium H. C. nervorum simul & cerebri spinalisq; medullae anatomicam exhibit descriptionem adcuratissimam, verum & elegantes ac nitidas singulorum icones adjunxit, opus usque adeo absolutum, ut nihil addi posse videatur: Licet alii post ipsum invenerint, quod circa structuram *cerebri*, in primis vero *cerebelli*, hinc inde moneant.

§. CCCLX.

Neque id mirum cuipiam videbitur, qui serio expenderit, scrutinium nervorum & arduum & intricatum & usque adeo laboriosum opus esse, ut *Diemerbroeckius*, rei difficulta-

tem perpendens fateri coactus fuerit, exactam nervorum descriptionem absolute impossibilem esse. Non obstantibus tamen cunctis istis difficultatibus, praeter *Willisum*, Anglum, *Noster* quoque arduum negotium herculeo animo adgressus, nihil magis habuit in votis, quam ut adsiduis cadaverum sectionibus, quorum in *Nosocomio Monspeliensi* copia ipsi fiebat, illam *neurologiae* partem illustraret ac plenius evolveret, quam reliqui anatomici fere intactam reliquerant. Hinc ergo enata est *Vieußenii* neurographia, quam decem integrorum annorum spatio consummaverat. Divisa est in *tres libros*, in quorum *primo* agitur ordine de generatione ac divisione cerebri, de dura meninge varioque ejusdem usu, de motu cordis & arteriarum, de pia meninge, arteriisque utramq; matrem cerebri ipsumque cerebrum irrigantibus, de reti mirabili, infundibulo & glandula pituitaria, de distinctis cerebri substantiis, de cerebro stricto sumpto ejusque muniis in genere, de cerebro & medulla oblongata, de natura & necessitate spiritus animalis, ubi simul etiam de succo nervoso differitur, de ductibus capitis aquosis & emissariis, de muniis glandulae pinealis & plexuum choroidum, de materia spiritus animalis, loco & vera illius productionis ratione, de dispensatione ejusdem, ubi etiam distinctae viae, quas intra cerebrum inire solet, ostenduntur ac variae motus illius actiones explicantur, de differentiis motuum, qui spiritus animalis ope peraguntur, de facultatibus animalibus atque sensibus tam externis quam internis, imaginatione, sensu communi, memoria, judicio ac ratione. In *libro secundo* examen medullae spinalis tribus in capitibus instituitur ordineq; tractatur de membranis, de vasibus spinalem medullam irrigantibus eorumque muniis nec non de spinali medulla ejusque usu. In *tertio* denique *libro* specialem de nervis tractionem suscipit

Suscipit & naturali serie agit primum de nervis eorumdemq; officiis in genere, deinde vero specialius prosequitur quatuor priores nervorum conjugationes intra cranium oriundas, ubi simul interna basis calvariae foramina describuntur. Subiungit hisce descriptionem quintae, sextae, septimae & octavae conjugationis, nervorum itidem intercostalium nonaeq; ac decimae nervorum conjugationis, qui ex cerebro procedunt, tandemque colophonis loco tractatio de nervis spinalibus, sensu tactus & ratione motus muscularis additur.

§. CCCLXI.

In hac autem prolixa nervorum descriptione non paucia occurunt plane nova aut saltem ab aliis tam exquisite non animadversa, uti sunt, quae de quatuor sinibus durae matris auctor commemoravit, quorumq; situs est in ea matris parte, quae crani basi insternitur, ad prominentiam sellae equinae. Duo illorum superiores sunt & minores, duo vero inferiores ac majores. Fibrarum muscularum cordis dispositionem atque seriem longe aliter, quam ad ea usque tempora innotuerat, descriptsit. Organon pituitosi humoris secretorum, qui in emunctione narium vel per screatum rejici solet, membranam esse pituitariam credit, variis hunc in finem vasis muciferis exornatam; In sinibus autem ossium maxillae superioris & basis calvariae, tanquam in cisternis ad servari mucum istum a sanguine secretum putat, donec, data occasione, ad narium cavitatem aut in patentes ad fauces meatus deponatur. Plura alia ejus generis inventa nova in ipso auctoris libro legi possunt.

§. CCCLXII.

Idem Raymundus Vieussenus novum quoque vasorum corporis

poris humani systema concinnavit; *Novum* dicitur, quia ante eum vasorum *Bartholinianorum* lymphaticorum principium a venis, cunctorum vero reliquorum tubulorum secretorum & excretorum exortum praecise ab arteriarum tunica spongiosa & nonnullorum finem in venis nondum, quantum constat, adseruit ullus. Cum vero hoc in tractatu *aucto*r secretorum & excretorum corporis ductuum originem demonstrare apud animum suum constituerit, exponendum ante omnia duxit, quid canaliculorum se- & excretorum nomine intellexerit? Scilicet secretorios adpellat *ductus*, qui excrementarios solummodo succos ex arterioso sanguine secernunt, uti sunt membranarum & muscularum lymphatici; *Excretoriis* vero eidem dicuntur, qui humores excrementarios segregant, more spongioso urinosorum renum vel biliferorum hepatis ductuum: Qui denique *ductus excretoriorum* humorum secretioni vacant, uti vasa vesiculoso-lymphatica uteri, illa partim pro secretoriis partim per excretoriis venditat.

§. CCCLXIII.

Horum autem secretorum vasorum alia immediate, alia mediate ostendit succos ex arterioso sanguine secretos in venas exonerare, pariter atque excretorum ductuum alios immediate, alios mediate, humores excrementarios ex interioribus corporis eliminare, vasis lymphatico-nerveis & adiposo-nerveis titulum a nervulis mutuantibus iis, qui cum lymphaticis & adiposis vasis strictissime coalescunt eorumque cavitatibus inhiant. In hoc interim vasa lymphatica *Autoris a Bartholinianis* discernuntur, quod *priora* ex arteriis emergant, & in venas partim, partim in spongiosam aliquius partis substantiam desinant; *Posteriora* vero ex venis oriantur

orientur numeroſa, v.g. lymphatica uteri muliebris ex venis membranae propriae, atque nunc in receptaculum lumbare, nunc in ductum thoracicu[m], nunc in venas alias terminen-tur.

§. CCCLXIV.

Haec vero omnia uti generalia sunt: Ita deinde specia-lius partibus ipſis, quae ex ejuscemodi tubulis contextae sunt, adplicantur, postquam nempe prævia coctione vel macera-tione in aqua nec non exſiccatione earundem mediante mi-croſcopio a noſtro detecti sunt. Id quod in utero, mammis aliisque partibus fuiſus deinde demonstrat, quas deductio-nes omnes huc traſferre nimis prolixum foret.

§. CCCLXV.

Sunt tamen non pauca memoratu dignissima, quae in eodem tractatu *de novo vasorum ſystemate* occurru[n]t, qualia ſunt: Laticem nutriendis & augendis ossibus, quamdiu ac-cretionis capacia ſunt, a periosteo ſuppeditari. Vafa adipofa, pingvedinem continentia, ex arteriis immediate proficiſci, id quod comprobat exemplo omenti, omni fere pingvedine ſpoliati & cadavere alicujus, qui febre lenta perierat, extracti; In quo quippe vafa adipofa foraminibus maxime ſensibilibus, licet exiguis a fe invicem ita discrete, & ita ſimul intertexta apparuerint, ut telam ſericam reticulatam tenuiſſimae tex-turae referrent, adeoque duetus adiposi hujus omenti juxta vafa illius ſangvifera ita diſpoſita eſſent, ut illos e parietibus arteriarum immediate oriri, & in venas terminari, clariffime patuerit. Idem tradit, in tota hepatis ſtructura venam por-tae cum vena cava ita diſidi ac diſtribui, ut innumerae illa-rum propagines, ſtatiu[m] atque a truncis recedere incipiunt, in membranaceas cellulas figurae ovalis aemulas continuoq;

Ee

nexu

nexus simul ligatas abeant. Exiliissimos autem venae portae & cavae propaginum surculos in memoratis cellulis diversimode in semetipsos pro jecinoris glandulis, membrana obvolutis, constituendis convolvi & vena simul anastomosi jungi; Cui tamen adferto contradicit *Ruyſcbius*, &, quamvis vasorum, speciatim venae portae & cavae fasciculi glandulas mentiantur & munia quoque glandularum exequantur, glandulae tamen recte dici nequeant. Idem vasorum lymphaticorum *Bartbolini* exortum a venarum parietibus repetit. Adseruit quoque, venas cum arteriis continuari, nec poros utrumque vasorum genus intercedere, provocans ad autopsiam, sibiique persuadens, microscopiorum usu talem continuitatem extra omne dubium positam esse. Arterias in quatuor discerpit tunicas, primam *nerveam*, alteram *vasculosam*, tertiam *spongiosam* & quartam denique *interiorem*, poris innumeros iustificata vocando: Venis autem tres concedit tunicas, ab arteriis tamen mutuatas, & minori vasculorum apparatu instructas, quarum primam *communem*, alteram *mediam*, interioremque *spongiosam* adpellat. Folliculo fellis ductus biliferos tum primarios, tum secundarios vindicat, horumque originem ab illis, illorum vero ab arteriis petit. Pancreas nihil vult aliud esse, quam vasorum diversi generis congeriem. Eandem, nempe *vasculosam* structuram etiam renibus adjudicat, ea saltem differentia, quod exteriorem eorum substantiam ex arteriis, venis & tubulis lymphatico-adiposis, ex membranis nascentibus, interiorem autem ex arteriis, venis & ductibus spongiosis sive urinariis conflatam perpendat, communisque membranae texturam ab exiguis quibusdam nerveis propaginibus, permultis adiposis & paucissimis ductibus sanguiferis derivet. Duram matrem ex sanguiferis tantummodo & lymphatico-nerveis ductibus compingi, adstruxit

struxit. Vasculorum, corticem cerebri constituentium, extortum non solum in arteriis sed & in tubulis pia^e meningis lymphatico-nerveis quaesivit. In infundibulo, per horas tres vel quatuor aëri sicco exposito adnotavit arteriolas, venulas & vasa lymphatica distinctius, quam in reliquis membranis; Glandulam ipsam pituitariam partim ab eadem meningis productione, quae infundibulum circumtegit, undiquaque immediate succingi, partim ex meris vasis lymphaticis & sanguineis varie implicitis compingi, multum tamen a cerebri substantia distingvi adseruit. Glandulam pinealem pro vera cineritiae cerebri substantiae appendice venditat ejusque contextum vasculosum, tam a vasis lymphaticis tenuissimae membranae ambientis, quam a lymphaticis arteriolarum derivat. Quartum spinalis medullae involucrum non tam propriae meningis productione, quam pro tenuissima membra na ex vasis diversi generis, sanguiferis in primis & lymphaticis conflata esse reputavit. Duorum nervorum insignium, qui per dorsum penis supra crassam corporum nervosorum membranam feruntur, originem a nervis ossis sacri, potissimum ultimo seu sexto repetiit. Uterum ex tribus membranis, communi una & duabus propriis, atque intermedia substantia spongiosa coagmentari credit. Mammarum quidem structuram *Ruy schius* totam vasculosam, ex meris scilicet vasis sanguinibus atque lactiferis contextam adstruxit; Qua tamen descriptione non contentus *noster*, addidit adhuc contextum vasorum lymphatico-nerveorum. Plura alia ex hoc *Vieussenii* tractatu de novo vasorum systemate hic transferri possent, nisi tempori & chartae parcendum esset.

§. CCCLXVI.

Anno 1686. *Anonymous* quidam, quem Clarissimi Actorum
E e 2

rum Lipsiensium Scriptores *Genevensem Medicinae Doctorem* fu-
isse suspicantur, nos dominum *Beddebole*, medicinae Docto-
rem esse novimus, tentamen edidit anatomicum (*Essais d'*
anatomie) in quo constructionem organorum eorumq; ope-
rationem mechanicam, secundum novas hypotheses clare se-
se explicaturum promisit. Suo loco relinquo, quae Auctor
de glandulis, nervis, musculis, cartilaginibus, ossibus, mem-
branis, vasis lymphaticis, ore cum adnexis partibus, oeso-
phago, stomacho, intestinis, jecore, mesenterio, venis laete-
is, receptaculo chyli & ductu thoracico, de corde, pulmoni-
bus, pectore, liene, renibus, vesica urinaria &c. eorundemq;
constitutione mechanica more anatomicorum differuit; Ve-
rum quod novas attinet hypotheses, secundum quas varia-
rum illarum partium operationes, usus & functiones expli-
care conatus est, de illis aliud feret judicium, qui sequentia
tantum specimina, quae primo discursu occurruunt, expen-
dere operae pretium duxerit. Cui enim bono, tanta proli-
xitate de elementis agere in tentamine anatomico? Et quis
credet, corpus humanum sua in fabrica & constructione fe-
licius intelligi posse, si corpus animatum eodem modo, si-
cuti reliqua corpora ex elementis constructa esse, suppona-
tur? Quid juvat nosse, ex congerie infinitorum corpusculo-
rum in motu constitutorum, quam aetherem vocamus, non-
nulla sibi invicem adhaerescentia constituere moleculas, quae
commode elementa corporum vocari, & quae, non obstan-
te infinita inter illas varietate, in quinque genera dispisci
possint, quorum primum comprehendat moleculas valde so-
lidias & angulis acutis praeditas, secundum multis iisque sa-
tis patulis poris instructas, tertium ramosas, quartum ob-
longas, sed in extremitatibus superficie ovali donatas, quin-
tum tandem illas, quae ad genera praecedentia referri ne-
queant,

queant, quae specialibus nominibus acidi, alcali, sulphuris, phlegmatis & terrae insignire nullus dubitavit? De spiritibus animalibus, more aliorum, qui quidlibet in corpore animato fingendi licentiam sibi arrogant, supponit, constare illos maximam partem ex alcali & sulphure volatili. Pluribus in re manifesta testimoniis non est opus.

§. CCCLXVII.

Pertinet huc eximia observatio Dn. *Buissiere*, anatomici & chirurgi Gallici de ovo in tuba *Fallopiana* cadaveris foemini dissecti reperto. Singularia in hac sectione deprehensa fuerunt sequentia: In ovario lateris sinistri aperturam notavit, ex qua ovum, quod priori inservierat infanti, exiverat, quae adhuc dum valde lata fuit, & cujus extrema paululum adhuc disrupta visa sunt. *Tubam Fallopianam* dextrae lateris versus extremitatem suam praeter solitum distensam deprehendit, quae distensio in maxima latitudine complectebatur paulo plus, quam pollicem unum in diametro & paulo ultra sesqui pollicem extendebatur, versus matricem paulatim diminuta. Ea pars hunc in modum dilatata se se incurvabat, totumque fere ovarium amplexabatur, cujus etiam membrae tam firmiter adhaerebat, ut ab ea non nisi vi divelli posset. Tuba tandem ab ovario separata liquoreque delapso, ovum aperte conspectui fuit oblatum. Tres ovuli illius quadrantes extra ovarium per factum ibi foramen jam exiisse notavit autor, ita ut illi non amplius videretur annexum; Nihilominus cum ille auferre illud niteretur, adhaerere illi deprehendit per petiolum quandam satis durum, per quem vas sanguinea pertransibant, intra ovulum & super illo dispurgenda. *Tubam* sinistri lateris in statu naturali constitutam offendit, sicuti & ovarium, excepta apertura, per quam ovulum prioris infantis exierat. Ee 3 §. CCCLXVIII.

§. CCCLXVIII.

Anno 1709. *Lugduni Batavorum* prodiit descriptio ossium, tria tractatum comprehensa, quos *Curtialis*, *Petitus* & *Lemerius* A. 1704. & 1705. scorsim *Parisiis* ediderunt. Quod observationes *Courtialis*, anatomici *Tolosani* attinet, illarum aliae ossa in genere, eorundem formationem, structuram, medullam, nutritionem, filtrationem morbosque, speciatim strepitum, fragilitatem, incurvationem, emollitionem ac molem majorem concernunt; Aliae vero nova hepatis vasa lymphatica, vesicularem vesicae urinariae hydrozem, vulnus cordis, ventriculum perforatum, membranosam intestini recti constipationem, bubonocelen, liquorem pericardii, molam &c. spectant. *Petitus* vero, chirurgus juratus *Parisiensis*, artem mendendi morbis ossium tradidit, quam *quinq*ue in *libros* dividere placuit *auctori*, in quorum *primo* theoriam pariter ac praxin luxationum, in *secundo* vero fracturas partium durarum exhibuit; In *tertio* de exostosi & carie egit, in *quarto* diversas ankyloseos species & dentium morbos exposuit & in *quinto* seu *ultimo* rachitidem explicuit. Descripsit insuper lignoque incidi curavit iconem machinae cuiusdam, quam extensioni vel reductioni brachii luxati rite adornandae longe felicius servitaram sperat, quam alias hucusque in usum vocatas machinas, quae brachio luxato reponendo adcommodata fuerunt. *Lemerii* denique dissertationem de nutritione ossium quod attinet, magis illa physiologici, quam anatomici fori esse videtur.

§. CCCLXIX.

Commode hic suum quoque inveniunt locum, quae ex regiae scientiarum academiæ historia, auctoribus *Johanne Baptista du Hamel* & *Fontenellio*, excerpta sunt. Spectat huic usus illius

illius canalis, per quem in foetu vena portae cum vena cava in jecore communicat, qui talis assignatur, ut aer, qui a matre per venam umbilicalem ad cor foetus pervenire debet, circulari sanguinis motui in foetu sufficiat, longo alias itinere nimium suo de motu perditurus. Digna quoque relatu est observatio de ovario mulieris, quod in illa tantum in tumorem excrevit, ut post mortem 35. librarum pondus aequaverit. Rarum itidem est, quod in senis propemodum centenarii corpore dissecto novem postremae dorsi vertebrae in unum & continuum os coäluerint. Curiosa quoq; est ventilatio controversiae de motu sanguinis circulari in foetu per foramen ovale & canalem arteriosum, quae huc redit: An fanguis, qui per foramen ovale transit, ex dextra cordis parte in sinistram juxta communem sententiam; An vero ex sinistra cordis parte in dextrum juxta D. *Mery* opinionem impellatur? Ubi D. *du Verney* antiquum systema probat afferitque, ad foramen ovale dari valvulam, quae fluxum sanguinis a dextra in sinistram partem admittat, ex sinistra vero in dextram impediat. Contra D. *Mery* non modo negat usum sed & plane existentiam hujus valvulae.

§. CCCLXX.

Neque negligendum est, quod D. *Littre* ex trium subjectorum sectione cognovisse testatur de calculis, qui inter ipsas vesicae tunicas aliquando substiterint & augmentum ceperint. Eorum primordia ab ipsis renibus repetere tanto minus veretur, quanto distinctius in cadavere Juvenis cuiusdam vidit, a duobus calculis tum eam ureteris partem, quae inter tunicas vesicae procedit, primum perforatam, hinc a quolibet eorum meatum intra vesicae substantiam ad locum usque, ubi detinebantur, efformatum fuisse, tum duo pariter ulceræ,

ulcera, in rene alterum, alterum vero in pertuso uretere excitata, per hujus canalem materiam purulentam excernentia. Quemadmodum autem ejusmodi calculos ad vesicae collum locatos digito indice in viri intestinum rectum, in foeminae autem vaginam uterinam immisso explorare jubet: Ita pro ipsis removendis, si minores fuerint, tunicam vesicae internam cathetere applicato supra indicem alterius manus suppositum frequentius atterere, atterendoque, quo exitus iisdem ad vesicae cavum detur, rumpere svaldet, in majoribus tantum lithotomiam ordinariam ita admittens, ut tenaculo simul tumor vesicae apprehensus ac blande hinc inde agitatus laceretur. Quae omnia in theoria sic satis plausibilia sunt. Optandum tantum, ut speculationi felix in praxi respondeat eventus! Praeterea idem D. *Littre* exemplo canis monstrandi, qui sine ore & naribus vivus non modo, sed & crassus editus est, probat, foetum in utero saltem aliquando, si non semper, per solam chordam umbilicalem nutrir. Idem quoque naturalem glandulae pituitariae conformatiōnēm usumque exposuit: Dictae nimirum glandulae pituitariae, quam nonnullae fibrae carneae ac multi nervuli paris sexti & ramū anterioris paris quinti, arteriae retis mirabilis & venulae stipant, e dupli substantia coagmentari ostendit, cinerea altera, altera vero rubicunda: Cinereum pauciorem & molliorem intra sellam ossis sphaenoidei posterius haerere in parva durae meningis fossa, quae non solum per aliquot foraminula cum dictae meningis situ pone processus clinoides posteriores locato, communicet, sed & sub se sinum aliquem transversalem habeat, vesiculisque humore albo repletis constet: Rubicundam vero copiosiorem & firmiorem reliquum sellae occupare atque vesiculos multo minores subtilioremque & candidiorem humorem continentem recondere: Vesiculos tamen

men utriusque substantiae foraminulis multis in cavitatem intermedium communem hiare, per quorum minora aliquid a vesiculis rubicundae portionis evacuetur, per majora vero aliquid a vesiculis cinereae recipiatur. Lympham namque tenuem in glandulosis vesiculis substantiae rubicundae secretam & immediate & mediate, nempe mediante cavitate communi ad vesiculos substantiae cinereae deferri; Lympham vero cum aëre in glandulis plexus choroidei sequestratam a ventriculis cerebri per infundibulum in communem cavitatem ibidem infundi, ut cum lympha priori partim hic, partim in vesiculis portionis cinereae, majoris attenuationis ergo, commixta per venas & sinum transversalem & ovalem superiori sellae meningi insculptum amandetur, sicque primum sanguis ille, cui glandula pituitaria immergitur, deinde etiam omnis, qui per duos sinus inferiores sellae sphaenoideae refluit, floridior ac fluidior reddatur.

§. CCCLXXI.

D. *Mery* libere fatetur, se in tunica oculi utea, praeter fibras rectas, nullas observare potuisse circulares, quas tamen *Drelincourtius* in *praeludio anatomico*, tanquam veteribus sub coronae titulo jam cognitas, descripsit. Idem singulari exemplo mulieris, ultimo mense gravidae & infelici lapsu subito enectae demonstravit, circulum sanguinis matrem inter atque foetum medio placenta uterinae intercedere; Nam in dissectione abdominis cavitatem sanguine turgidam, e diverso cuncta vasa sanguinea tum propria tum foetus una mortui prorsus vacua deprehendit, etiamsi placenta uterina matrici etiamnum integra sine ulla sanguinis extravasatione adhaeresceret. Denique adprobavit sententiam chirurgi, *Antonii Maitre-Jean* & medici *Briffaei* (Brisseau) imo ipsius quoque

Ff

Guerneri

Guerneri Rofincki de sede cataractae, postquam nempe in duobus oculis, quorum cataractam membranae deberi crediderat, ipsum humorem crystallinum glaucomate affectum, tam solemni modo a se detrusum, quam nova ratione per incisam corneam a *Petito* extractum esse vidit. Idem in milite quodam defuncto omnes fere partes C. H. internas inversas deprehendit.

§. CCCLXXII.

In veritatem ejusdem hujus sententiae, quam de sede cataractarum fovent medici, etiam diligenter D. *de la Hire* inquisivit; Variis enim experimentis, in oculis boum institutis, deprehendit: Membranam, qua humor crystallinus involvitur, ab humore vitreo facile separari, acu per scleroticam inter ligamentum ciliare & uveam in humorem crystallinum intrusa; Hunc quidem rotari, at nunquam sub vitreum deprimi, nec ab acu rursus nisi per scleroticae resistentiam removeri potuisse, dum extraheretur. Interdum etiam contingere, ut ligamentum ciliare acu gyrata non rumpatur, sed ut humor crystallinus a tunica sua separetur atque acu retracta pupillam obtegat. Idemque cum D. *Mery* cataractae a glaucomate differentiam observationibus edocere sunt adnisi; Posterior enim existimavit, pelliculam humoris aquei sive cataractam, si minus iridi adhaerescat, per vulnus tunicae corneae inferius inflictum commodius totam educi posse, quam via ordinario tantum deprimi: Eo quod humorem crystallinum glaucomate affectum, nec humori vitreo amplius annexum per incisam corneam prompte viderit extractum, vulnusque satis cito cum restitutione humoris aquei, qui simul effluxerat, denuo consolidatum.

§. CCCLXXIII.

§. CCCLXXIII.

D. *Gandolphus*, medicus *Masiliensis*, stupendum utriusq; ovarii tumorem in foemina 26. annorum observavit, in quo lymphatica vasa usque adeo distendebantur, ut eorum nonnulla arteriis ampliora, lymphatica vero synistri ovarii in duas glandulas & dextri in quatuor, minus adhuc notas, desinentia apparuerint.

§. CCCLXXIV.

D. *Poupartus* sub utrorumque obliquorum & transversalium musculorum abdominis annulis immediate duo teretia ligamenta abdominis suspensoria notavit, a spina ossis pubis excurrentia & ossium instar indigitatos tres musculos magnos sustinentia.

§. CCCLXXV.

D. *Winslow* demonstravit, vasa secretoria in glandulis lanugine admodum tenui vestiri, cui primae in filtratione partes sint tribuendae; Ubi, ut ratio facilius redi possit, cur in singulis organis secretoriis peculiares humones separentur, supponit, lanuginem istam a prima formatione imbutam esse liquore quodam particulari, v. g. bile, si bilem separare debeant &c. Liquorem vero separatum per canales glandulae excretorios exire statuit. His omnibus adhuc jungimus D. *Fauvelum*, chirurgum, qui in ovario foeminae hydatides tantae magnitudinis inventas esse testatur, ut ovula menti- rentur.

§. CCCLXXVI.

D. *Roubautus* singulari studio in placentam uterinam & chordam umbilicalem inquisivit, & quae adnotavit singula- ria, ad haec tria capita reduci sese patiuntur. *Primum* est;

Aërem & sanguinem, si placenta per vasa umbilicalia infletur, facile transire per superficiem graviditatis tempore uto continuam, nequaquam vero per alteram foetui oppositam; Qua observatione in rem suam usurus *Mery*, inde confirmavit, quod jam alias defenderat, superficiem priorem membrana esse destitutam, perinde ac uterum, eadem tamen vestire posteriorem, unde porro concludit, sanguinem a matre deferri ad foetum ac inter foetum & matrem circulationem esse reciprocam. *Secundum* est: Chordam umbilicalem praeter venam & duas arterias, quam ista diametrum habet diametri arteriae duplam, formari ex corpore spongioso, cuius cellulae sint liquore limpido, sed glutinoso, gelatinae instar, plenae, ut non modo vasorum mollities & flexilitas conservetur, verum etiam, ne foetus motus sanguinis in iisdem motum impedit. *Tertium* est: Membranam inter chorion & amnion medium, quam nonnulli, judice *nostro*, perperam *urinariam* vocant, ipse a loco *medium* dicere mavult, hunc habere usum, ne vasa capillaria, in qua tum vena tum arteriae chordae umbilicalis disperguntur, ad evitandum in partu haemorrhagias periculi plenas, motibus matris disruptantur.

§. CCCLXXVII.

D. *Paulus Bernhardus Calvo*, chirurgus *Taurinensis*, cum academia scientiarum Regia communicavit observationem oppido raram de foetu, in sacco ex membrana tubae dexteriore formato, concluso. Post nonum mensem cum mater tumorem prope umbilicum contraxisset, eundem aperuit, & foetum jam putredine correptum extraxit, matre undecim ab operatione diebus elapsis mortua. Et notatu in primis dignum est, quod mater toto gestationis tempore omni prorsus lacte in mammis destituta fuerit.

§. CCCLXXVIII.

§. CCCLXXVIII.

D. Winslobius, cuius paulo ante meminimus, insuper refert, situm cordis non esse verticalem, sicuti vulgo creditum fuit, sed fere horizontalem, & orificium ventriculi alterum esse superius, alterum vero inferius, sicuti jam veteres anatomici adnotarunt. D. Mery, cuius itidem jam superius facta est mentio, in confessu Academicorum ostendit, nervum opticum cum retina originem trahere a cerebro, choroidem a pia matre & corneam a dura matre. Deinde a nervo optico tam piam quam duram matrem eodem modo separavit, quo a cerebro separari solent, &, incisione nervi secundum longitudinem facta, substantiam medullosam cerebro similem expressit. Retinam eadem repletam esse docuit, atque adeo negat, quod vulgo creditur, nervum opticum esse congeriem filamentorum nerveorum in fasciculum collectorum, nec retinam concedit esse membranam ex fibrillis nerveis contextam.

§. CCCLXXIX.

Anno 1690. Parisiis idiomate gallico, auctore tamen incerto, prodiit osteologia nova, in qua ossium formatio & nutritio mechanice explicantur, una cum sceleto foetus & dissertatione de incessu hominis & animalium, avium volatu & piscium natatu. In genere demonstrat anonymus, ossa, licet sint partes corporis durissimae, ex iisdem tamen fibris, nempe arteriis, venis, nervis vasisque lymphaticis coagmentari, ex quibus musculi, tendines aliaeque partes moliores solidescentes sunt coagmentatae, quod vel in foetu quinque vel sex septimanarum ad oculum conspici potest: Corpus vero adultum, sepositis ossibus sesamoideis & hyoides, a bis centum triginta & novem ossibus compaginari, ostendit, &

differentiam ossium in foetu & hominibus adultis in sceleto foetus conspiciendam praebet. Pertinent huc *Lamy* discursus anatomici, & *Bourdonis* descriptio anatomica omnium partium H. C. una cum eaurundem usibus.

§. CCCLXXX.

Itidem chirurgus quidam gallus, *Xenodochii Parisiensis*, quod *Hôtel Dieu* adpellant, magister ordinarius, cognomine *Dupré* (praenomen ejus ignoratur) edidit descriptionem s. parium muscularum, diversis capitis motibus super primam & secundam cervicis vertebram inservientium, nec non duorum ligamentorum vel caput cum prima vertebra vel hanc cum secunda connectentium. Quamvis autem magnifice admodum de hoc suo invento sentire videatur auctor: Merito tamen dubitatur, an tanto hiatu digna sint ejus conamina, quia non difficile est unum eundemque musculum in multo plures dividere, siquidem in curiosa eorundem indagatione multum temporis, operae atque laboris impendere quis vellet.

§. CCCLXXXI.

Anno 1686. Auctori *novellarum Reipublicae litterariae* curiosam observationem circa tubas uteri muliebris communicavit *Possellus*, Professor medicinae in *academia Cadomensi* sequentis tenoris; *In cadavere mulieris libidinosae & furacis annorum circiter 24. mense decembri 1684. in scholis nostris dissecto*, circa partes genitales haec observavimus: Testes, quam pro foemineis ampliores, solidiores, rotundiores & minus depresso, ut viriles quadrangulus acumularentur, semine turgebant absque ullo ovorum vestigio. Tubas vero quod spectat, dextra quidem duplo, sinistra vero quadruplo naturalem modum excedere visa est: Ultraq[ue] sed praesertim haec glandulosa,

glandulosa, instar testiculorum vel potius epididymidis virilis, quam substantia non minus quam figura tereti & longa prorsus refrebat, ita ut, dum utramque conseruo, mentem subierit, tubas forsan mulierum viriles epididymides saltēm analogice referre, & ab iis situ solummodo diversas, quod in viris hae quidem testibus incumbant, unde & nomen sortiuntur, in foeminis vero testes & uterus interjaceant, in caeteris autem, praesertim in officio seminis generandi convenire. In praedictis quippe tubis copiosum semen reperimus, non ex testiculis affluens, cum vasorum deferentium nulla portio, sed praeparantium duntaxat arteriarum & venarum propagines in tubas disseminarentur, quae ideo semen in testiculis confectum non recipere, sed potius in seipsis genitum ductu manifesto & pervio, sic ut specillum mediocre admitteret, in uteri fundum excernere visae sunt. In testiculis vero sua quoque deprehensa sunt vasa deferentia, paulo inferius cervicem uteri subeuntia, specillo quantumvis tenui prorsus imperdia. Num ergo, problematice quaerit auctor, ut in virili sexu semen in testiculo & epididymide, sic in foemineo in tubis & testiculis pariter aequaliterque generantur?

§. CCCLXXXII.

Josephus de la Charriere, medico-chirurgus gallus, postquam novas operationes chirurgicas in lucem ediderat, integrum quidem meditatus est H. C. anatomiam, eam tamem per partes communicare coepit, facitque tractandi initium de sectione capitis humani, ubi, praemissa historia integumentorum communium cuticulae, cutis, pinguedinis, muscularum, pericardii ipsiusque calvariae, ad interiora demum progreditur, evolvendo cerebrum, cerebellum & medullam oblongatam, ubi fibras medullares cerebri omnes concavas esse statuit. Hinc sese diffundit ad enodandas varias quæstiones physicas de sede, facultatibus & pathematibus animae & com-

& communi subscriptit hypothesi de spirituum animalium generatione in cerebro, ita tamen, ut dictos spiritus cum sanguine in cerebrum delato, in corticali ejusdem substantia primum formari, deinde in medullari subtiliores reddi, ac demum in protuberantiis medullae odlongatae perpoliri existimet. Quae omnia qua ratione cum partium cerebri structura conciliare possit aut velit, optaremus certe, ut distinctius nos edoceret, qui alioquin ab hypothesi spirituum ita dictorum animalium sumus paulo alieniores.

§. CCCLXXXIII.

Daniel Taurry, itidem Gallus, medicinae Doctor, edidit anatomiam novam ratiociniis instructam imo potius usum structurae C. H. & nonnullorum aliorum animalium secundum leges mechanicas sistentem. Latinitate eandem donavit *Melchior Fridericus Geuderus*, Med. D. & Poliater *Stutgardiensis*, praefationem vero praemisit *Johannes Fridericus Ortlobius*, anat. & chir. P. P. in *academia Lipsiensi*, quam quippe ille, morte praeventus addere non potuerat. Quod vero legibus istis mechanicis, quarum solemnem observationem omnes hodie plenis buccis crepant, egregie pro temporum nostrorum more fuerit abusus, ex hisce paucis speciminibus oppido cognoscere licebit. Corpus humanum habet pro machina quadam statica hydraulico-pneumatica, sicuti passim à Physicis ita describitur, cuius hypomochlia & vectes sint ossa, funes musculi, antlia cor cum pulmonibus, canales vasa, in quibus humores cursum circularem peragunt. Musculturum fibras ex vesiculis constare adserit, in quas sanguis ab arteriis continuo impellatur; Quod si vero nerveae fibrae, extrema carnearum cingentes sese contrahant, non patere exitum sanguini atque ideo musculum intumescere & partem mobi-

mobilem ad se trahere, lepide somniat. Ab omento oleofas particulas ad praeparationem bilis conferri, quibus obvolvantur salina ejusdem spicula. In ovulis foemellarum non prima foetus stamina, sed semen illarum contineri, idque cogitationibus venereis indulgendo exprimi, & in uterum delatum ibidemque per mensis circiter spatium detentum acorem contrahere, quo vasculorum sanguineorum orificia referentur, unde deinde menstrui sanguinis origo procederet. Quod vero bruta animantia ab hoc tributo menstruo sint immunia, inde procedere existimat, quod oscula vasorum uteri in illis obsita sint glandulis, impedientia quippe, quo minus tam facile arrodi, sicque sanguinem fundere queant. Ast quid quaeso est speculari, si hoc non est? Absint ex anatomiis tales naeniae!

§. CCCLXXXIV.

Nihilosecius sine exemplo id non fecit *Taurryus* noster: Fuerunt enim ante ipsum plures alii, qui phaenomena oeconomiae animalis ex structura partium, per anatomen cognita, explicaturi, nil nisi fictiones & somnia mentis de illarum actionibus attulerunt. Ideo tamen omnem *Taurry* laborem irritum fuisse, nemo jure dixerit. Agnovit multa, quae apud alios frustra quaeruntur. Ita spiritus animales, prout vulgo in scholis explicari solent, vere in corpore humano existere, negavit ac pernegavit, licet interea cerebrum liquorum quendam subtilissimum a sanguine secernere, qui nervos imbuens tantam ipsis rigiditatem conciliet, ut ab objectis sensilibus debita ratione commoveri queant, lubens concederit. In usu lienis explicando non communem tantum fabulam, *sine omni animalis noxa hoc viscus extirpari posse*, refutavit, sed & subsidiarias hepatis operas in se-

cernenda bile praestare, sanguinem subtilem reddendo & ad depositionem particularum biliosarum disponendo, recte adstruxit. In ipsarum quoque partium descriptione non pauca hinc inde occurrunt, quae de ejusdem dexteritate secandi non sinunt dubitare. Sic glandulam lacrymalem, quae in brutorum tertia palpebra gaudentium majori oculi cantho sita deprehenditur, quamque una cum ductibus excretoriis delineavit atque descripsit *Steno*, in homine nullatenus reperiri, cum *Dubverneo* adfirmat *noster*. Musculos biventres maxillae inferioris notat, masticationem adjuvare, quatenus glandulas maxillaras internas compriinendo, uberiorem salivae se- & excretionem promovent. Palatum praeter alios usus ad salivae quoque augmentum concurrere. In oesophago, praeter fibras longitudinales, admittit etiam transversas seu *spirales*. Praeterea non omnia lymphatica receptaculo chyli communici ac ductui thoracico implantari, sed, quae lympham a capite manibusque revehunt, in venas subclavias, circa axillaris jugularisque praecipue confinia, cum *Bartholino*, *Nuckio* atque *Stenone* adnotavit. Substantiam lienis totam membranosam esse credit, in plurimas exiles cellulas divisam; Hasce cellulas fibris corpus lienis trajicientibus connexas esse sustinet & valde verosimile esse reputat, parvula illa puncta candida, quae in cellulis videntur, esse tendines harum fibrarum, non vero glandulas, uti *Malpighius* auguratus est. Taceo alia ejus indolis plura.

§. CCCLXXXV.

Caeterum tota *anatomia Tauriana* duas in partes divisa est, in quarum *prima sedecim* capitibus agitur ordine de primis alimentorum praeparationibus & mutatione eorum in chylum, de motu & via chyli, de mutatione, quam chylus

chylus cor pertransiens subit, de motū, colore & compositione sanguinis, de utilitate respirationis, de depurationibus & secretionibus sanguinis, de modificationibus, quas sanguis in pancreate & liene recipit, de secretione bilis, urinae, liquoris seminalis tam virorum quam mulierum, de reliquis secretionibus particularibus, in infimo ventre ac thorace contingentibus, de nutritione tam partium ossearum, tendinosarum ac membranosarum, quam carnearum & glandulosarum. In secunda vero *novendecim* capitibus tractatur de ascensione sanguinis in caput & cerebrum, de partibus capitis tam externis quam internis, ubi etiam sensations, illarumque diversa ratio & habitudo explicantur, de motu, somno & vigiliis, de sensibus, potissimum externis & motibus tam voluntariis quam involuntariis, de motu capitis, spinae dorsi, brachiorumque & manuum, de incessu & natatu, de artuum inferiorum structura, deque ascensu & saltu &c. Quorum omnium explicationem ita prosequitur, ut primum figuram, situm, structuram & connexionem partis, cuius functionem explicare cupit, describat, deinde vero ex principiis physico-mechanicis usum partium ac viscerum deducat.

§. CCCLXXXVI.

Postremus *Tauvry* nostri labor est, quem tractatui de generatione & nutritione foetus impedit; Siquidem anno aetatis trigesimo primo & dimidio phthisi extinctus est. *Capite* autem *primo* hujus tractatus inquirens in originem foetus, primo statim in limine monet, leges motus generationi explicandae non sufficere. Negat quoque animum, nempe rationalem corpus tanquam domicilium formare sibi posse, cum hanc machinam propriis viribus ne mouere quidem possit, multaque in corpore contingent, quorum mens prorsus

fus ignara. Explodit varias alias speculationes, quas de formatione foetus sibi formarunt physiologi, tandemque subdit, in generationem ovi & ejus quoad majores partes struturam inquirendum esse, ubi simul de explicatione diversarum ovi partium differit atque ostendit, quam multa eaq; ardua hic adhuc ignorentur. *Capite secundo* exponit modum, quo ovulum foemineum ad uterum devolvatur, & ovulorum nomine intelligit parvas vesiculos, ab hydatidibus testiculorum distinguendas. *Capite tertio* recenset membranas foetum involventes cum chorda umbilicali & placenta uterina; *In quarto* de humoribus in membranis foetus contentis differit & prolixo comprobare satagit, foetum in utero nutriri per chordam umbilicalem, concedens tamen, per os quoque foetum nutriri posse, quia inter liquorem in amnio contentum & illum, qui in ventriculo ejus deprehenditur, perfecta reperitur similitudo. In *ultimo* tandem *capite singularis sanguinis circulatio*, quae in foetu obtinet, expenditur; Qua proinde occasione de foramine ovali, per quod vena cava cum vena pulmonali communicat, & de canali arterioso, per quem arteria pulmonaria cum aorta commercium colit, prolixo differitur.

§. CCCLXXXVII.

Agmen inter scriptores gallos claudat *Dionis*, defunctae Delphinae chirurgus primarius & *juratus Parisiensis*, qui anno 1672. a Rege Christianissimo pxofessioni anatomicae atq; chirurgicae publicae admotus fuit, ut in *borto regio Parisensi*, magnificis eum in finem sumptibus exstructo, utramque publice demonstraret, quod etiam tanto cum successu praestitit, ut ante complures jam annos anatomiam ediderit plane novam, nempe juxta sanguinis circulationem

tionem & observationes recentiorum in horto regio demonstratam, quae non sine adplausu a publico excepta est, cuius rei non obscurum praebet testimonium, quod jam quarta editio defectu exemplarum adornanda fuerit, ut votis atque desideriis illorum, qui librum istum ardenter expetierant, satisficeret. Cogitari facile potest, quod integro quadraginta annorum spatio, quo tot cadaverum publicas habuit demonstrationes, multas egregias fecerit detectiones, sicuti mecum fatebuntur, qui librum ipsum evolvere non dubitabunt. Constat autem universa anatomia aliquot demonstrationibus, in quarum *prima* & *secunda* agitur de ossibus in genere, in *tertia* & *quarta* speciatim de ossibus capitis, in *quinta* & *sexta* de ossibus artuum. In demonstratione partium molliorum priores quatuor visceribus abdominis impenduntur, subsequentes visceribus thoracis, & quae has immediate excipiunt, partibus capitis, & quae ultimo reservatae sunt loco, artuum tam superiorum quam inferiorum demonstrationi vindicantur.

§. CCCLXXXVIII.

A Gallis progredimur ad historiam scriptorum Anglorum, Danorum latque Suecorum, qui seculo proxime elapsso floruerunt & rem anatomicam illustrare cordi habuerunt. Primi ergo in scenam prodeant duo *Bartholini*, *Casparus* & *Thomas*, quorum lucubrationes universa schola medica in deliciis habet.

§. CCCLXXXIX.

Casparus Bartholinus, Danus, natus est Malmogiae Scandrum anno 1585. qui, posteaquam in *academia Witebergensi* philosophiae studio aliquamdiu incubuerat, in eaque gradum accepérat, animum ad medicinam applicuit. Factis deinde aliquot

aliquot peregrinationibus per universam fere Europam, concessit *Basileam*, inque perantiqua ista atque celeberrima aca- demia gradum Doctoris in medicina accepit, atque non multo post in *Universitate Haffnienſi* professor medicinae con- stitutus est. Scripsit institutiones anatomicas, corporis hu- mani utriusque sexus historiam & declarationem exhibentes, cum plurimi novis observationibus nec non illustrium, quae in *anthropologia* occurrunt, controversiarum discussionibus ac decisionibus. Hae deinde institutiones a filio, *Thome Bartholino* recognitae & locupletatae editae fuerunt, sub titulo *anatomiae reformatae*, quam D. *Cornelius Bontekoe* pallio pannoso non in- epte comparavit, quale ex laciniis novis & antiquis consar- cinatam esse solet. Discussit alias singulari scripto nobiliores ac rariores controversias anatomicas, & plura procul dubio praestitisset, nisi professioni medicae renunciasset, & ad Theo- logicam promotus fuisset. Obiit anno 1620. cum aetatem suam vix ad annum quadragesimum quintum produxisset.

§. CCCXC.

Eiusdem filius, *Thomas Bartholinus*, natus est *Hafniae* an- no 1616. qui absoluta, quam suscepserat, peregrinatione, *Ba- fileam* venit, ibidemque honores & privilegia Doctoralia pe- tiit & obtinuit. Anno proxime insequente in regiorum Haff- niensium professorum numerum receptus est, & sparta ana- tomica eidem demandata, quam etiam ita dextre exornavit & exercuit, ut multorum novorum inventorum auctorem eundem extitisse, grato hodie animo agnoscamus. Primus e- nim detexit *vasa lymphatica*, licet laudem istam dubiam ipsi reddere adlaboraverit *Olaus Rudbeckius*, unde acerrima inter eosdem pugna de prima hujus inventionis gloria exorta est. Qua de controversia rebusque eam concernentibus qui ple- nius

nius informari cupit, evolvere potest *Martini Bogdani* insidias, *Thomae Bartholini* structas vasis lymphaticis & ab *Olao Rudbeckio* in suis ductibus hepaticis detectas. Hi duo celebres medici aliud quid quaerendo anno 1650. & si. solo casu & fortuito in vasorum horum detectionem inciderunt, neutro forte de alterius inventione conscientia, sicuti fieri interdum solet. Quod cum admodum probabile videatur, simul manifeste liquet, utrumque male litigasse de gloria sibi soli adscribenda, quae tamen optimo jure aequalis utriusque debebatur. Sicuti vero invidiae & aemulationis studium inter nullum hominum genus pestilentius regnat, quam inter eruditos, ac potissimum, quod invitus moneo, medicos: Ita non defuerunt, *Glissonius* praecipue ac *Charletonius*, qui orbi erudito persuadere laborarunt, jam dudum ante *Bartholini* evulgatam vasorum lymphaticorum inventionem *Londini* eadem detecta ac demonstrata fuisse a *Jolivio*, medico Anglo. Existimo autem, *Bartholini* protestationi locum utique relinquendum esse, dum bona fide adserit, se ante inventi sui publicationem *Jolivium* natum nequidem scivisse, eumque nec de nomine nec de fama sibi unquam innotuisse. Voluit etiam videri primus inventor ductus thoracici, quam tamen laudem iterum dubiam ipsi reddidit *Johannes Pecquettus* & *Johannes van Horne*, qua de controversia dicemus suo loco. Hunc in finem edidit historiam anatomicam de vasibus thoracicis in homine brutisque nuper rursum observatis, itemque vasorum lymphaticorum nuper *Haffniae* in animanlibus & homine inventorum demonstrationem, porro historiam novam vasorum lymphaticorum, item dubia anatomica de lacteis thoracicis, & occasione litis, intuitu horum inventorum exortae, scripsit etiam defensionem vasorum lacteorum & lymphaticorum adversus *Johannem Riolanum*. Edidit quoque historiarum anatomicarum

micarum & medicarum rariorū centurias VI. & observationes anatomicas selectiores *Petri Paui*, quae cum centuria III. & IV. suarum observationum anatomicarum rariorū prodierunt. Edidit quoque consilium de anatome practica ex cadaveribus morbosis adornanda, item dōnum anatomicam Haffniensem brevissime descriptam, tandemque dissertationem anatomicam de hepate defuncto, novis *Bilbianorum* observationibus oppositam, multaque alia, quae prolixius nunc recensere non est hujus loci.

§. CCCXCI.

Reliquit duos filios, patriarchum virtutum ex asse haeredes, *Casparum* nempe & *Thomam Bartholinum*; *Casparus* itidem variorū speciminum anatomicorum editione lēse celebrem fecit, & ductus salivales inferiores minores primus detexit & promulgavit.

§. CCCXCII.

Praeterea scripsit de ovariis mulierum & de historia generationis epistolam anatomicam, item structuram diaphragmatis novam, cui novus quoque modus accessit viscera praeparandi per injectiones liquorū. Edidit quoque specimen administrationum anatomicarum cum *Michaëlis Lyseri* cultro anatomico, item exercitationes miscellaneas variis quidem, potissimum tamen anatomici argumenti. *Thomas* vero, *Thomae filius* de anatomia, quantum mihi quidem constat, nihil evulgavit.

§. CCCXCIII.

Bartholinis subjungimus *Olaum Rudbeckium*, Upsaliensem Svecum, qui, ut modo dictum fuit, litem movit *Thomac Bartholino* de prima inventione ductuum lymphaticorum, quos ipse aquosos vocat: Unde epistolam scripsit ad *Thomam Bartholinum*

ebolinum Danum, qua sibi primam inventionem *vasorum serorum hepatis* invictis rationibus contra *Bogdani* cujusdam Drisna-Marchici impudentissimas calumnias, sub apologiae nomine pro *Bartholino* (*) editas afferit, & insuper *vela serosa cordis, pulmonum, mediastini, ligamenti suspensorii hepatis, ventriculi, lienis, testiculorum maris & foeminae, uteri, lumborum*, omni seculo incognita & anno 1653. 54. & 55. ab ipso Lugduni Batavorum & Upsaliae inventa describit. Edidit alium quoque librum, cui hunc praefixit titulum: *Ola Rudbeckii insidiae, struetae ductibus hepaticis aquosis & vasis glandularum serosis, Arofiae editis a Thoma Bartholino.* Scripsit quoque novam exercitationem anatomicam, exhibentem ductus hepaticos aquosos & vasa glandularum serosa, nunc primum inventa aeneisque figuris Tabl. XIII. delineata. De hac lite anno 1654 inter illios agitata, nostrum paulo ante tulimus iudicium, dicendo, nihil repugnare, quo minus uterque seorsim uno eodemque tempore ductus illos detegere sique industriae suae fructus & proemia reportare valuerit. Negandum tamen non est, utrumque imparibus armis contendisse, cum *Rudbeckius* adhuc juvenis & linguae latinae vix mediocreiter peritus esset: *Bartholinus* contra in omni scientiarum genere versatissimus fuit; Unde ille tanto veluti eruditionis Hh flumine

(*) Recte monuit *Stollius*, errorem calculi subesse, si haec ipsa controversia ad annos 1650. & 1651. referatur; Nam si & *Rudbeckius* & *Bartholinus* haec sua inventa non nisi a. 1653. publicam in lucem produxerunt, consequitur, item hanc anno demum sequente exarsisse. Verum haec talia etiamsi non magni admödum sint momenti, veritati tamen historicae contrariari non debent.

flumine obrutus propemodum succubuit. Qui tamen extra studium partium constituti sunt, nihil habent, quod in accurata horum vasorum lymphaticorum descriptione *Rudbeckiana* desiderent.

§. CCCXCIV.

Johannes Rhodius, Danus, scripsit mantissam anatomiam, quae cum *Thomae Bartholini* historiarum anatomicarum riorum centuria V. & VI. exstat.

§. CCCXCV.

Guilielmus Harvæus, Anglo-Brittannus, Regis Angliae Archiater & medicus sui temporis famigeratissimus, anatomiam quidem perfectam ex professo non edidit: Immortalem tamen nominis sui gloriam adsecutus est detecta sanguinis circulatione, veritate quidem mundo coaeva, sed quae, nescio quo fato, per tot annorum millia abscondita latuit. Omnem quidem lapidem moverunt *Aemilius Parisanus* & *Fortunatus Plempius*, ut novam hanc & per tot annorum millia occultatam doctrinam conculcarent & convellerent: Frustra tamen omnes suos labores impenderunt, *Harvæo*, vel potius, veritate per *Harvaeum* detecta in hanc usque diem triumphum agente. Id soluimodo dolendum est, quod pro futuris usibus physiologico-pathologicis medici sequentium temporum nobilissimum hoc inventum rectius non applicuerint. Edidit exercitationem anatomicam de motu cordis & sanguinis in animalibus, item exercitationes de generatione animalium, quibus accedunt quaedam de partu, de membranis & humoribus uteri.

§. CCCXCVI.

Nathanael Highmorus, Oxoniensis Anglus, edidit disquisitionem anatomicam corporis humani, in qua sanguinis circula-

circulationem in quavis corporis particula plurimis novis typis ornatam prosequutus est, licet non citra rationem forte desideraveris, elegantes illos typos rei non undique semper exacte respondere, quod fatum cum plurimis aliis anatomicalis commune habetur videtur, quorum delineationes interdum a natura rei longissime abire videntur, sicuti in anatomia *Blancardiana* non pauca ejus rei specimina legentibus occurrunt. Taceo, quod minutias tales studiosius prosequi, plus curiositatis quam utilitatis, praesertim profuturis usibus medico-chirurgicis habeat.

§. CCCXCVII.

Quicquid vero sit, *noster* tamen in tres libros suam disquisitionem distinxit, ita quidem, ut in *primo*, praemissis generalibus de cuticula, cute, pinguedine &c. de contentis abdominalis, in *secundo* de visceribus thoracis & in *tertio* de partibus in capite contentis ageret.

§. CCCXCVIII.

Franciscus Glissonius, Anglus, medicinae Doctor ejusdemque in academia *Cantabrigiensi* Professor publicus & socius *Collegii medici Londinensis*, tractatum edidit de partibus continentibus in genere, & de iis abdominalis in specie, insuperque alium tractatum de ventriculo & intestinis; Praecipue vero anatomiam hepatis adcuratissime evolvit, cui non solum praemittuntur quaedam ad rem anatomicam universim spectantia, verum etiam de lymphae ductibus nuper repertis quaedam ad calcem adjiciuntur. Excarnationem hujus visceris variosque ejus modos diligentissimo huic viro debemus, nec non descriptionem ductus *cyst-hepatici*, vel, uti rectius eundem adpellare liceret, *hepati-cystici*, quia bilem ex hepate in vesicam devehit.

§. CCCXCIX.

Theodorus Aldes, quo sub nomine *Mattheum Sladum*, celebrem suo tempore medicum *Amstelodamensem* latere plerique existimant, scripsit dissertationem epistolicam de generatione animalium contra *Harvæum*, item observationes naturales in ovo factas, variis nempe incubationis diebus. Edidit quoque sciagraphiam nutritionis pulli in ovo, foetusque vacini in utero suo.

§. CCC.

Thomas Warthonus, Londinensis Anglus, adcurata glandularum descriptione orbi medico notum sese reddidit. Tribuitur ipsi nova *ductuum salivalium inferiorum majorum* prima detectio, sicuti *inferorum minorum* primam inventionem iam superius vindicavimus *Casparo Bartholinio*. Audiamus quae-
so, quid hac de re sentiat *Bartholinus* in hepatis exauctorati causa desperata: *Quanquam*, inquit, *vestigia obscura leguntur apud veteres novarum observationum*, nemo tamen illorum *ductu* quicquam profecit. Ita apud *Galenum*, *Haly Abbatem*, *Abensina*, *Isaacum* aliosque *Arabes*, fontes saliva*e* indicari videntur in ore late-
re, nemo tamen de iis quicquam cogitavit, antequam *WARTHONI* felicitas tot seculis abditos *ductus salivales* detegeret; *Lym-
phaticorum* soboles, cum quo gloriari debet *Stenonius noster*, qui augmentum dedit per exteriores *ductus a se descriptos*.

§. CCCCI.

Adenographiam *Warthoni* quod spectat, illa A. 1664. edita & *Collegio medicorum Londinensium* dedicata est. Conqueritur equidem in praefatione ad Lectorem, quod, cum corpora humana privatim dissecanda haud crebro ipsi occurrerint, necesse habuerit, animalia alia in eorum locum substituere. Simul tamen fidem facit eidem, id semper a se factum esse,

esse, ut, quicquid in illis noviter reperisset, data quacunque occasione, cum humanis cadaveribus conferret. Auxiliarem quoque adhibuisse *Glossionum* & cum eo non paucas administrationes communicasse, simulque D.D. *Entii* consilio & opera usum fuisse, fateri non erubescit.

§. CCCCII.

Ipsius vero operis hic est ordo atque distributio: Capite *primo* omnes totius corporis glandulae ad certas suas reducuntur classes: An lingva sit viscus, glandula vel musculus? Num cerebrum ad glandularum numerum vel viscerum accedat, an potius sit membrum ab utroque distinctum? An lien sit glandula? Qua etiam occasione viscerum & glandularum inter se communitates ac differentiae proponuntur. Capite *septimo* de glandulis mesenterii specialior instituitur tractatio, & ratio redditur, cur a mesenterii glandulis auctori nostro fuerit exordiendum? Cumque per idem illud mesenterium venae quoque lacteae decurrant, descriptio & distributio eaurundem interseritur, & anatomicorum sententiae tam de actione & usu glandularum mesenterii quam venarum lactearum, ad examen vocantur & affectus glandularum mesenterii explicantur.

§. CCCCIII.

Capite *duodecimo* & sequentibus historia glandularum continuatur, & speciatim agitur de glandulis omenti, pancreatis, renum, vel quae ad plexum abdominis nerveum sitae sunt, de glandulis abdominis vagis, de glandulis thoracis ac primum de thymo, deinde de glandulis oesophago adnexit nec non de glandulis thyroideis, de glandulis insuper jugularibus, de parotidibus, de tonsillis, de glandulis maxillariibus, de glandula pineali, de glandulis plexus choroidei,

oculorum, de pituitaria, de glandulis artuum, de glandulis speciei conservationi dicatis in maribus & primum de testiculis, de epididymidibus & vasis deferentibus, de vesiculis seminalibus, de prostatis, de glandulosa substantia corporum nervosorum deque glande penis, de glandulis prolis propagationi in foeminis inservientibus, & primum quidem de testibus, deinde de alis, clitoride & carunculis myrtiformibus, de glandulis prolem nutrientibus, speciatim de placenta uterina, de mammis, de glandulis adventitiis earumque primis rudimentis & productionis modo; Quibus omnibus capite trigesimo octavo & sequentibus subjungitur divisio glandularum in *sanas* & *morbosas*, quarum postremarum genera atque differentiae, speciatim strumae ac scrophulae earundemque differentiae enarrantur ac recensentur, tandemque universae adenographiae finis imponitur.

§. CCCCIV.

Nicolaus Steno, Danus, in eadem glandularum & ductuum lymphaticorum exploratione operam suam laudabiliter collocavit. Primus demonstravit ductus salivales superiores maiores, sicuti minores *Antonius Nuckius* detexit. Proinde edidit observationes anatomicas, quibus varia oris, oculorum & narium vasa describuntur, novique saliva, lachrymarum & muci fontes deteguntur, novumque *Bilii* de lymphae motu & usu commentum examinatur & rejicitur. Sunt eaedem illae observationes, quas disputationis academicae forma sub praesidio DD. *Jobannis van Horne*, praceptoris sui in inclita *Lugdunensi academia* publico eruditorum examini exposuit. Evulgavit etiam specimen observationum de glandulis & dissertationem de anatome cerebri. Specimini observationum de musculis & glandulis adnexae sunt duae epistolae

stolae anatomicae, prior ad *Guilielmum Pisonem*, de anatome *Rajae*, posterior vero ad *Paulum Barbette* de vitelli in intestina pulli transitu. Quod vero etiam artificium musculos nitidissime praeparandi ac demonstrandi calluerit, ostendunt clementa myologiae, quibus muscularum demonstrationem plane geometricam pandere adlaboravit. Scripsit quoque observationes circa motum cordis ejusque auricularum & venae cavae, ex variis animalium sectionibus hinc inde factis excerptas. Patriae suae valedixit, tanquam quem peregrinac religionis amor à statione sua abstraxit.

§. CCCCV.

Richardus Lowerus, Anglus, non quidem per totum anatomes latifundium sese diffundere e re sua judicavit, sed partem tantum, nempe structuram cordis sibi evolvendam sumpfit, quam etiam nemo ipso adcuratius nobis evolutam & delineatam exhibuit.

§. CCCCVI.

Gualtherus Needham, Anglus, de membranis atque partibus foetum involventibus adcuratam suppeditavit descriptiōnem, sicuti disquisitio anatomica, quam de formato foetu edidit, clare loquitur. A. 1706. *Lugduni Batavorum* recusae sunt observationes ejusdem anatomiae foetum, placentam uterinam, membranas foetus & vasa potissimum umbilicalia illustrantes. *Robertus Bayfield*, Anglus, scripsit exercitationes anatomicas; *Thomas Norton*, pariter Anglus, edidit anatomiam, quae cum *Johannis Betti* tractatu de ortu & natura sanguinis prostat.

§. CCCCVII.

Thomas Willis seu *Willisius*, Anglus, postquam in *academia*

mia Oxoniensi gradum in medicina impetraverat & professionem philosophicam in eadem suscepserat, simulque incliti medicorum Londonensium collegii & societatis Regiae membrum exstitit, *Londinum* evocatus est, ubi cum summo omnium adplausu medicinam exercuit. Cerebrum methodo curiosissima secandi artificium calluit, eoque ipso omnes, qui ipsum antecesserant, superavit: Unde reliquit nobis anatomen cerebri valde adcuratam, cui etiam accessit descriptio & usus nervorum, quos tanta cum industria & exquisita methodo recensuit, quanta ante ipsum nemo fecerat. Reliquit etiam descriptionem primarum viarum, item dissertationem de organis & usu respirationis, itemque descriptionem arteriae anatomicam. Multi tamen in eo desiderant, quod, cum analogice omnia, quae in brutorum animantium corporibus observaverat, promiscue ad humana transtulerit, subinde erraverit. Natus est anno 1620, denatus anno 1677. cum ad annum 57. aetatem suam produxisset.

§. CCCCVIII.

Johannes Mayow, Anglus, collegii in universitate Oxoniensi socius, scripsit tractatum de respiratione, itemque alium de respiratione foetus in utero & ovo. Similiter quoque tractatum de motu musculari, ubi etiam obiter de motu cerebri, nec non de usu lienis atque pancreatis egit.

§. CCCCCIX.

Guilielmus Briggs scripsit ophthalmographiam curiosam, in qua non solummodo examinavit omnes oculorum partes, musculos, membranas, humores, arterias, venas, glandulas & vasa lymphatica, verum etiam directionem & administracionem cultri anatomici in dissectione oculi artificiali. Edidit quoque

quoque novam visionis theoriam, quae artificiosae isti stru-
cturae superstructa est.

§. CCCCX.

Sciendum vero hic est, illum ipsum *Briggii* librum de
visu, obligasse *Guenellonem*, medicum *Amstelodamensem*, ut in
structuram tunicae reticularis adcuratius inquireret. Quid
scrutinio isto detexerit, ex epistola *Guenellonis ad Charletonum*,
nobilem *Anglum* data, per modum excerpti communicarunt
Acta eruditorum Lipsiensia Mens. Jun. A. MDCLXXXVI. Quae
tamen experimenta & disquisitiones, cum non in oculo hu-
mano, sed in assello tantum majore aequa ac minore insti-
tuta sint, eas huc non transferimus.

§. CCCCXI.

Clopton Havers, Doctor medicus Anglus, societatis Re-
gliae membrum, exhibuit publico osteologiam novam, seu
potius observationes novas de ossibus eorumque partibus;
Quo in scripto non tam in eo versatur *Auctor*, ut extrinse-
cam ossium figuram atque compagem, quippe ab aliis jami
dudum adcurate descriptas delineet, verum potius, ut, quae
ab aliis neglecta vel insufficienter tractata sunt, suppleat at-
que ulterius illustret, adjectis variis experimentis & observa-
tionibus tam circa hominum quam brutorum ossa factis &
institutis. Ast missis hac vice iis, quae ad propositum no-
strum non pertinent, primaria tantum capita anatomici ar-
gumenti excerpemus. Pertinet huc adcuratior descriptio
membranae ossa investientis, quam alias periosteum vocant.
Hanc ostendit auctor a dupli veluti fonte scaturire, fibras
nimirum, ex quibus componitur, quasdam & easdem
quidem semper ossi contiguas & ab una ossis extremitate ad
alteram excurrentes a dura matre, per diversa cranii loca

I i

prode-

prodeunte & sic per universam ossium compagem sese diffundente, ipsis ne quidem articulationibus cursum ejus interruptibus, originem ducere; Alias vero his superincumbentes, periosteis fibras a musculis atque tendinibus singularum corporis partium subnasci & pro diverso musculorum situ diversum quoque positum obtinere observavit. Dentium substantiam a reliqua ossium conditione non parum differre, atque ex duplii constare materia existimat, altera nempe molliori & vere ossea tantum, altera vero duriori & quasi lapidea, quae alteri illi in partibus extra gingivas extantibus instar corticis incumbat, eamque a detritione immunem praestet. Medullam ossibus inclusam totam oleosam esse adserit, neque tamen confuso acervo intra cavitatem ossium jacere, verum intra utriculos seu lobulos membranaceos a communi illa tunica, intrinsecam ossis superficiem investiente, subministratos comprehendi. Usum medullari huic oleo hunc adscribit, quod non tam ossium nutrimento impendatur, quam potius unctuositate sua ossa in debito temperamento jugiter conservet, ne ob nimiam siccitatem evadant fragilia aut prorsus rimas contrahant; Insuper vero non minoris momenti usum praebere in ossibus articulatis, nempe inservire instar axungiae articulationibus lubricandis, sicque prohibere, ne ossa in sese mutuo collisa intermovendum aut invicem incalefcant aut atterendo absumentur. Singularem etiam format discursum de *glandulis mucilaginosis*, quarum naturam ac fontes a nemine ante se detectos inquirit, cui indagationi occasionem sibi dedisse viscidum illum liquorem, circa articulorum regionem nunquam non sese offerentem, ipsem fatetur. Hasce glandulas titulo *mucilaginosarum* insignire placuit, quia viscidae cuidam mucagini secernendae illas dicatas esse deprehendit. Duorum vero generum

generum illas esse perhibuit, alias nempe pusillas & agminatim super membranis articulationum disperitas, aequalis omnes magnitudinis, alias vero maiores & in locis quibusdam diætae membranae ossiumque articulatorum sinibus adeo conglomeratas, ut separatas conspicuasque per se forment glandulas.

§. CCCCXII.

Atque haec potiora novae hujus *osteologiae* momenta sunt, quae in universum *quinque discursibus* comprehenditur. In *primo* illorum agitur de natura ossium partiumque tum illa constituentium tum investientium. *Secundus* explicando negotio nutritionis tam totius corporis, quam speciatim osseum destinatus est. *Tertium discursum* impendit auctor medullæ ossium clarius, quam ab aliis hucusque factum fuerat, exponendae. *Quartus* glandularum macilaginosarum descriptio[n]i totus dicatus est, & *quintus* cartilaginum naturam exponit, quam osseum naturae usque adeo cognatam esse adserit *noster*, ut etiam tractu temporis in osseam duritiem multae cartilagini[n]es converti soleant. Versioni novae accessit *Johannes Chr. Heyne*, Sueci, tentamen cheirurgico-medicum de praecipuis osseis morbis.

§. CCCCXIII.

Guilielmus Comperus, chirurgus Londinensis, edidit anatomiam corporis humani longe nitidissimam, figuris ad vivum delineatis aequi illustratam atque amplis earundem explicationibus, observationes novas cum anatomicas tum chirurgicas comprehendentibus, exornatam. Id vero non abs re a *Compero* dictum esse, paucis tantum speciminibus comprobari liceat. Sic ex structura nervorum existentiam spirituum animalium recte vocavit in dubium, quia, cum nervi

non existant tubulosi, nec per omnem longitudinem exhibeant cavitatem, libere illos transmittere non possunt. Vas is laetis primi generis duplum vindicavit originem, alteram, ab extremitatibus arteriarum petendam, & per injectionem mercurii in illas detegendam, alteram vero ab osculis, in intestinorum cavum hiantibus. Ligamentis coli fibras adscripsit carneas, excretionem foecum, ut putat, facilitantes. Vascula sanguifera, glandulas in testiculis constituentia, longe minora quam aliis in glandulis esse, ex eo demonstravit, quod mercurius in arteriam spermaticam injectus neutiquam revertatur per venam, sed per ruptis extremitatibus intra tunicam albugineam potius colligatur, nec vasa lymphatica a flatu in arteriam spermaticam impulso intumescant. In puden-
do muliebri praeter glandulas, meatui urinario adsitas, obser-
vavit duas insignes inferius prope anum, quarum canalicu-
li ad radices caruncularum myrtiformium patent, & quarum
uberiorem descriptionem exhibuerunt acta eruditorum Lip-
siensia mense Junio MDCC. Conferatur, si placet, ipsius *Com-
peri* descriptio, quam ex anglico in latinum sermonem trans-
latam una cum nova glandula fistunt eadem acta Lipsiensia
mense novembri A. MDCCII.

§. CCCCXIV.

Quod si autem fatendum sit, quod res est, nullum ae-
que anatomicum opus medicorum ordini innotuit, quod
huic ullo modo comparari valeat, nisi quis forte *Bidloianum*
excipere velit, quamvis & hoc corrigendi subinde liberta-
tem sibi sumat *Comperus*, imo & multas partes vel a *Bidloo*
omissas, v. g. musculos omnes externos in situ, glandulas
inguinales, labiorum, epiglottidis, subclavias, tonsilla-
rum &c. vel minus adcurate delineatas, v. g. arterias

in

in foetu, organon auditus, laryngem, lingvam, vesiculos seminales, basin calvariae & cerebri, dilucidare cordi habeat. Praecipue vero ductum thoracicum, prout in homine reperi solet, primus ad vivum delineavit, quem reliqui ad unum omnes anatomici analogice tantum, sicuti in brutis reperitur, delinearunt. Scripsit insuper myotomiam reformatam seu administrationem novam cunctorum corporis humani muscularum, in qua veri usus muscularum explanantur, errores superiorum anatomicorum circa eosdem confutantur, ac musculi diversi haetenus ignoti designantur, una cum figuris ad vivum expressis. Scripsit quoque epicrisin in D. Dupré descriptionem quinque parium muscularum, diversis capitibus motibus super primam & secundam cervicis vertebram inservientium.

§. CCCCXV.

Evulgavit denique descriptionem duarum glandularum una cum ductibus excretoriis anno 1699. detectarum, quam ex actis philosophicis anglicanis latine redditam exhibuerunt *auctores actorum Lipsiensium*. Reperiuntur nempe ad quartam circiter pollicis partem sub prostatis glandulis duae aliae minores glandulae, utrinque ad urethram, paulo supra bulbum corporis spongiosi locatae, quas a nemine alio adhuc descriptas esse adferit *noster*. Observavit, glandulas hasce depressa fuisse figura ovali, nec phaseoli parvi magnitudinem excessisse. Separata videlicet ea musculi acceleratoris parte, quae dictas glandulas transcendit, deprehendes easdem, instar duorum corporum durorum utrinque ad urethram sitas. Prostatarum more ad flavescentem vergunt colorem. Excretorii eorum ductus in superficie interna prope internam urethrae membranam apparent, ad longitudinem dimidii pollicis,

pollicis, inde descendentes, priusquam attenuati membranam hanc osculis intra urethram hiantibus ac secretum liquorem eructantibus, oblique perforent. Superiori namque urethrae parte ad penis dorsum incisa ejusque membrana expansa, ubi glandulas ejusmodi compresseris, humorem earundem valde transparentem ac tenacem per duo distincta egredi orificia notabis, intra urethram praecise infra hujus flexuram, sub ossibus pubis in perinaeo patentia.

§. CCCCXVI.

Atque hic potissimum admiratur *Comperus* stupendum naturae artificium, dum scil. memoratis glandulis earumque canaliculis excretoriis talem assignavit situm, ut in penis erventione bulbique spongiosi urethrae corporis distensione, necessario simul comprimantur, sicque liquor, ductibus excretoriis comprehensus, per duo oscula in urethrae cavitatem urgeatur, compressionem tamen ea acceleratoris musculi portione, quam glandulas ipsas supergredi antea notavit, multum adjuvante. Qualem agentium in comprimendo con spirationem requiri omnino existimat, quod liquor ab iisdem secretus & tenacissimus sit & necessario propter usus, quibus impenditur, esse debeat.

§. CCCCXVII.

Quos proinde usus adhuc clarius delineaturus *noster*, descriptas glandulas primario propter magnum generationis negotium a natura fuisse efformatas existimat, idque e simili um organorum in aliis quoque animalibus conspicuorum fabrica atque examine probat, exemplo glirium, erinaceorum aliorumque animalium. Monet insuper & tanquam notatu dignum commendat, tales glandulas in foeminis deprehendi a se

a se se non potuisse, quae nempe cum illis virorum convenient, quamvis analogis quodammodo gaudere non neget. Nihilominus cum hae excretiorum ductuum osculis ad egressum urethrae pateant, non nisi nymphis ac pudendi labiis ab urinosis salibus tuendis inservire, liquoremque secretum in coitu emittere credit, universa interim urethra ita brevi in mulieribus existente, ut sphincteris vesicae contrac^tio quibusvis urinae reliquiis ex eadem expellendis sufficiat,

§. CCCCXVIII.

Caeterum usum glandularum in praesenti exhibitarum duplicem describit: Et primum quidem existimat, penis dum erigitur, tantum liquoris in urethram ab iis deponi, quantum omnibus urinae reliquiis ejiciendis harumque cum semine commixtione praecavendae sufficit. Deinde vero, quae alio tempore liquoris ab ipsis in urethram jugiter emittitur, portio, canalem hunc, ab urinae salibus defendit.

§. CCCCIX.

Addit tandem, sua probabilitate non carere, glutinosam illam materiam, quae sub fine in curationis venereae luis extillat, à glandulis hactenus descriptis, non autem a prostatis vel vesiculis seminalibus ex hypothesi ordinaria promanare, ideoque injectionem in talibus casibus egregie conferre, easque longe utiliores fore credit, catarticis fortioribus, imo ipsis quoque adstringentibus, quibus aegrotantes alias onerare soleant practici. Prompte enim concipi posse putat, quomodo ejusmodi glutinis excretio aliquando pertinacissima, si non penitus incurabilis evadat, modo ab ulcere tunc ipsa ejusmodi ductuum excretiorum oscula supponatur erosa. Denique *Comperum* habet auctorem relatio eorum,

quae

quae in dissecto cadavere Dn. Dove ex actis philosophicis societatis regiae anglicae excerpta exhibuit.

§. CCCCXX.

Johannes Broebyn, Caroli II. Britanniarum regis nec non nosocomii *D. Thomae in Southwarck* chirurgus ordinarius, scripsit epistolam anatomicam ad unum ex Secretariis *Societatis Regiae Londinensis*, in qua sententiam ab anatomicis tantum non omnibus hodie receptam & adprobatam de substantia hepatis glandulosa confirmat, exhibita observatione de hepate quodam manifeste & ad sensum glandulofo viri cuiusdam, qui in dicto nosocomio ex hydrope decesserat, & frigore male affectus, dum noctu miles excubias egerat, ex multo aquae frigidae potu morbum istum contraxerat.

§. CCCCXXI.

Quanquam autem de historiae fide vix quisquam dubitet, credo tamen, multos repertum iri, qui ferio objicient, *a statu morboſo & praeter naturam ſeſe habente ad ſtatū corporis ſanum atque naturalem non eſſe concludendum*. Corpora enim sphaeroidea, quae nonnulli alii quoque in ſubjectis morbosis, atrophia vel hydrope denatis detexerunt, non fuerunt glandulae, sed tubercula morboſa, atheromata, ſteatomata, grandines, congeſtiones tartareae, in formam globulorum compactae, uti recte obſervavit *Heiſterus*. Unde male concluſerunt, qui sphaeroidea talia corpuscula in hepate defunctorum morboſo obſervarunt, quod verae fuerint glandulae & quod ſub tali etiam forma reperiantur in hepate hominis ſani. Quae tamen omnia tanto facilius fidem invenient, ſi quis ea, quae *Ruyſchius epiftola problematica quinta de ſtructura hepatis demonstravit*, ad animum rite revocaverit: Inde enim, ſtructu-

structuram hepatis mere vasculosam esse, ex innumerorum minimorum vasculorum congerie contextam, clarissime convincetur.

§. CCCCXXII.

Edidit praeterea *myographiam novam*, sive muscularum omnium, in corpore humano hactenus repertorum, adcuratissimam descriptionem, in sex praelectiones distributam, quibus nomina singulorum, in suo quaeque loco situque naturali, in aeneis muscularum iconibus exarantur, eorum item origines, insertiones & usus graphice describuntur, additis insuper ipsius authoris & aliorum nuperrimis observationibus & inventis. Prodiit Lugduni Batavorum A. MDCLXXXVII.

§. CCCCXXIII.

Neque obliuisci deceat ejusdem *oeconomiae animalis*, quae, dum in functionibus partium explicandis versatur, anatomes ope carere neutiquam potuit. Itaque variae ibidem observationes leguntur, quas inter ea, quae de venis cordis, in auri- culas sese exonerantibus agit, omni consideratione digna est.

§. CCCCXXIV.

Thomas Gibson, Anglus, medicinae Doctor & collegii medici Londinensis socius, edidit compendiarium totius C. H. anatomen, in qua tamen nihil singulare praestitit, nisi quod ab aliis abunde jam praestitum fuit. Dividit enim corpus huma- num more omnibus anatomicis hactenus solemini, nempe in tres ventres, caput, thoracem & abdomen, & *primum* agit de abdome ejusdemque visceribus, *secundo loco* de thorace ac *tertio* demum de partibus capitis, hinc denique transit ad arteriarum, venarum, nervorum, muscularum atque ossium de- scriptionem.

§. CCCCXXV.

Martinus Lysterus, medicus *Oxoniensis*, scripsit epistolam ad *Henricum Oldenburgium*, societatis *Regiae Anglicanae secretarium*, in qua continetur observatio de usu intestini coeci in figurandis quorundam animalium exrementis. Quam *Lysteri* sententiam sequentibus verbis explanant *actorum Lipsiensium eruditorum auctores*: 1.) Determinatam figuram *Lystero* intelligi in exrementis, in multas minutas partes similis figurae divisis, qualia sunt ovium, cervorum, cuniculorum, leporum &c. 2.) Laxiore sensu in omnibus exrementis, quae liquida non sunt, qualia sunt stercus columbinum, anserinum, humanum &c. Coecum putat ambobus figurandis inservire, sed hoc maxime manifestum esse in prioris generis exrementis. Nimirum videri hujus intestini usum in eo consistere, ut exrementa in cavitatem ejus delata (quod ipsius opinione in sanis saltem animalibus, vel omnibus fecibus alvinis vel maxime earum parti contingat) tam diu ibi serventur, donec satis exsiccata, indurata ac justam consistentiam nacta sint, ut figuram in colo & recto melius recipient. Hoc in animalibus prioris generis sibi manifestius apparere. Nam in mure majori, e. g. cuius exrementa utique constanter figuram similem servant, coecum valde amplum esse ipsoque stomacho capacius, & mirabilem coli structuram in hoc animali adjuvare conjecturam. Non statim infra valvulam intestini coli esse spirales quasdam fibras, quae cochleae quoddam genus componant: Unde colligit, faeces mora in coeco justam consistentiam nactas, atque inde propulsas in spirales illas plicas coli, non recta & ad perpendiculum, ut ante in tenuibus intestinis, descendere posse, sed lente per cochleae anfractus, atque inde figuram accipere. Itaque si ligatur

retur coecum, aut alia ratione faeces non admitteret, credit inevitabilem animali fore diarrhoeam. Verum licet multa circa hanc *Lysteri* sententiam moneri possent, anatomiae tamen cancellos hac vice transfilire nolumus.

§. CCCCXXVI.

Admodum quoque curiosus fuit in observanda natura conchiliorum rerumque eo pertinentium: Unde exercitationem anatomicam edidit, in qua exactam cochlearum terrestrium, testaceorum & limacum dissectionem proposuit, licet *Franciscus Rhedi*, & *Harderus* in anatomia cochlearum perpollienda jam laudabilem collocaverint operam.

§. CCCCXXVII.

Henricus Ridley, collegii medici *Londinensis* socius dignissimus, suscepit post aliorum curiosas disquisitiones non contemendas, anatomiam cerebri, una cum novis inventis atque veterum pariter atque modernorum emendationibus circa idem subjectum. Quamvis enim *Willisius*, *Vieussens* aliique solertissimi cerebri nervorumque scrutatores utilissimum jam laborem consumperint in harum rerum adcurata pervestigatione; Nonandum tamen omnem adeo fundum expiscati sunt, - quin nostro aliquid vel de novo adjiciendum vel saltem emendandum restare videretur. Ex multis, quae in scripto ejus legi possunt, unius tantum exempli mentionem faciam. Meningem medianam cerebri, quam *Bobnius*, *Lipsiensis*, & *Bidloo*, Belga commemorant, & *Ruysschius*, Amstelredamensis, in epistola *responsoria nona* ad epistolam problematicam D. *Goelicke* plane delineat, ille tantum habet pro externa piae meningis lamina, in quas cogitationes meminit se descendisse, occasione hydropici dissecti, in quo omnia

ejus interstitia aqua repleta fuerunt. Dubium vero exinde remanet, quod nihilominus membrana illa, *Ruyschii arachnoidaea* dicta, eodem modo, uti reliquae, non cerebrum tantum, verum etiam universam spinalem medullam ubique investiat.

§. CCCCXXVIII.

Edidit praeterea observationes medico-practicas & physiologicas, quibus tamen etiam nonnullae anatomicae sunt permixtae. Auctor quoque est dissertationis de *structura vasorum cordis in embryone*, & *sanguinis juxta cum circuitu*; Cui scribendae occasionem dubio procul dedit controversia, quae eo tempore inter *Meryum* & alios de *foraminis ovalis usu in foetu* vigebat. Adiectae sunt novae figuræ, totum negotium magis illustrantes.

§. CCCCXXIX.

Commode hic suum quoque locum invenit ejusdem D. *Ridley* experimentum *anatomicum*, ad veram duræ matris motus causam detegendam ab ipso institutum: Cum enim *Baglivi* in suo ingenioso libello *de fibra motrice* causam hujus oscillationis vindicasset propriae duræ meningis substantiae & texturæ; Noster vero longe probabilius judicasset, ut pulsui arteriarum, per totum cerebrum copiosissime disperfarum, adscriberetur: Hinc, ut clarius adpareret, utra harum sententiarum veritati propior esset, sequens adornavit experimentum, quod iisdem plane verbis exhibeo, quibus clarissimi auctores actorum *Lipsiensium* mense majo A. M DCCV. p. 216. & 217. usi sunt: *Canis scilicet superiori bregmatis parte terebrata, membranam duram non sine aliqua sanguinis jactura denudavit. Hinc exhibita hemorrhagia, abstergoque sanguine, duræ matris ejusque sinus longitudinalis, qui per marginem foraminis decurrebat,*

motum

motum systalticum cordis vibrationis, quae justo citior erat, aemulum hujusque rythmo ad amissim respondentem deprehendit. Post lapsum unum horae quadrantem, eandem hamulo acuto suspensam perforavit, quam perforationem acute persentiscere videbatur canis, convulsionis tamen cuiusvis expers. Comparuit scil. motus cerebri systalticus, tantillum sanguinis, quod in membrana continebatur, foras propellens. Postea cuspide forcis obtusa caute in aperturam membranae vulneratae immissa eam transversim in parte ejus a sinus longitudinalis transitu maxime remota disseciuit; Hinc protrusum fuit cerebrum pia matre tectum, perseverante adhuc motu ejus ad tactum satis forti, licet membrana ipsa, ob vim restitutivam fibrarum suarum a plaga accepta imminutam, ad oculos obscurius vibrari videatur. Toto hoc tempore vegetus adhuc erat canis, levibus tantum tremoribus, cum quodam horrore per universum corpus affectus. Postquam igitur per aliquot horas hic vexatus, multum sanguinis effuderat, ut omnem vim pulsificam, quae vel huic membranae inesse, vel aliunde accedere supponi potest, adimeret autor, guttulas aliquot olei vitrioli leniter illinebat; Unde nigro colore tingebatur haec, & nulla, saltem exigua & obscura percepta est ejus vibratio, admoto tamen dígito satis distinctus cerebri pulsus sentiebatur. Peractis his, cum cultri mucronem ad unius unciae crassitatem in cerebri substantiam intrusisset, vehementer se agitavit canis, hactenus adhuc vegetus & in horrendas corporis jactationes & pedum anteriorum & posteriorum convulsiones incidit, & cerebrum fortius quam antea movebatur. Postea specillo profundius adacto, sensus dolorifici indicia maxima dedit animal, cultro tandem usque ad latus cranii oppositum trajecto horrendis agitatum fuit spasmis; Et interim systolen & diastolen cerebri, cum maximo renisu factam dígito autor aequa ac alii adstantes perceperunt. Quibus pensitatis phaenomenis, patere existimat clarissimus Ridley, motum cerebri & meningis a peculiari durae matris textura non dependere.

§. CCCCXXX.

Eduardus Tyson, societatis anglicanae membrum & Xenedochii Bethlehemensis medicus, inque collegio chirurgorum anatomiae professor publicus, edidit observationes quasdam anatomicas circa pilos, uti & circa dentes, ossa &c. quas ex collectionibus philosophicis anglicanis excerptas exhibent acta eruditorum Lipsiensia mensis maji MDCLXXXIII. Scripsit praeterea anatomen pygmaei cum cercopitheci, simiae & hominis anatomia comparatam, nec non anatomen *phocaenae*, in collegio Gershamensi dissectae. Prius vero, quam aquatalis hujus, quod alias *tursionem*, *meerschwein*, vocant, descriptionem anatomicam adgrediatur *auctor*, anatomen in genere atque hinc comparativam commendat, simulque, qua methodo naturalis animalium historia erui & formari debeat, edocet. Inde vero demum dissectionem *phocaenae*, methodo commendatae conformem exhibit, quod facietenus & forma externa pisci per pleraque simile est; Quoad internarum vero partium structuram quadrupes potius dicendum foret, imo secus, ac reliqui pisces, sanguine fervente gaudet. Reliqua singularia hoc in animali reperta in compendio sistunt acta eruditorum Lipsiensia mens. Januar. Anno MDCLXXXII.

§. CCCCXXXI.

Circa idem propemodum tempus, nempe anno 1682, *Anonymous* quidam, *Anglus*, collegii physici Londinensis socius, edidit *Londini* anatomiam corporis humani in compendio quasi traditam; in qua sistuntur conformatio[n]es, actiones & usus omnium partium H. C. Comprehendit *auctor* universam anatomiam sex partibus, quarum *prima* agit de abdomine, *altera* de thorace, *tertia* de capite, *quarta* de vasis artuum cuius-

cujuscunque generis, *quinta* de musculis & *sexta* de ossibus totius corporis.

§. CCCCXXXII.

J. Case, M. D. Londinensis compendium anatomicum nova methodo, ut ipsi videtur, institutum concinnavit, quod *tribus libris* constat, in quorum *primo* integris XIV. capitibus de anatome in genere, de ossibus, cartilagine, ligamentis, membranis, fibris, venis, arteriis, nervis, musculis, carne, cute, pinguedine, ungibus & pilis agitur. In *secundo*, praeter receptam C. H. divisionem, viscera tam abdominis, quam thoracis & capitis explicantur; Et in *tertio* uterus una cum vasis spermaticis mulierum exponit.

§. CCCCXXXIII.

Nehemias Grew, Doctor medicus Anglus, societatis regiae membrum, edidit anatomen comparatam ventriculorum & intestinorum, quae descriptioni rerum rariorum naturalium pariter atque artificialium, ad societatem regiam pertinentium, subjuncta est.

§. CCCCXXXIV.

Non audemus equidem ejusmodi institutum penitus improbare: Nihilosecius tamen id quoque monere non inconsultum ducimus, omnem adhibendam esse circumspetionem, ne, quod in sectionibus brutorum recte observatum est, ob qualemque analogiam improvide ad anatomicen hominum transferatur, quia multiplicem errandi occasionem inde natam esse, neminem rerum anatomicarum peritum latere potest. Caeterum non desinunt curiosae, quas *auctor* variis in brutis fecit, detectiones salivam movere. Exponitur nempe in appendice ad catalogum & descriptionem rario-

rariorū tam naturalium quam artificialium ad *societatem regiam Londinensem* pertinentium, structura ventriculorum & intestinorum, prout variis in animalibus pro ipsorum animalium alimentorumque, quibus vescuntur, varietate, distincta atque varia reperta est.

§. CCCCXXXV.

Cujus rei successus ut unicum saltem exhibeamus specimen, ex primo capite breviter repetimus, exhiberi ibi anatomē ventriculi atque intestinorum sex quadrupedum carnivororum, scilicet *mustelae*, *furonis*, *putorii*, *felis*, *canis* & *vulpis*, in quibus omnibus ad haec tria potissimum respicere jubet: Et primum quidem ad structuram & texturam harum partium, tam quoad substantiam plus minus membranosam vel carneam, qua ratione intestina felis in muscularē & membranaceam partem dividuntur, quam quoad earundem secundum tres dimensiones quantitatem; Una cum respectivis earum differentiis, cum mustela simplicissimam intestinorum habeat conformatiōnem, canis & vulpes solum obtineant coecum, colo omnia careant. Deinde ad glandulas intestinales horum animalium, non quidem in mustela, sed in quatuor ultimis copiosas, easque vel *sociatim* in racemos junctas, & has fere minores, ex opposito insertionis vasorum in intestina sitas, quorum racemorum quilibet *pancreas intestinale* vocari possit, saltem quod non unum communem ductum habeant, cum singulae glandulae propria sua orificia mucosi liquoris excretoria habeant: Vel *separatim* hinc inde disperfas, easque majores & ampliores. Denique ad folliculos seu facculos binos prope anum sitos, quibus omnia haec animalia gaudent, & quos existimat proprios saltem carnivoris quadrupedibus, interius cavos & liquorem, foetorem animali propri-

proprium spirantem contingentes, quos analogos arbitratur istis folliculis, in quibus *Zibethum* in *Civetta* continetur. Speciatim observat, in mustela expansum esse super hos folliculos sphincterem, qui eos & anum una comprimendo, ad simultaneam evacuationem has partes cogat. Quae reliquis novem capitibus continentur, in epitome exhibuerunt *acta eruditorum Lipsiensia*, Calendis martii publicata A. MDCLXXXII.

§. CCCCXXXVI.

Waltherus Charleton, medicus *Londinensis*, auctor est *excitationum physico-anatomicarum de oeconomia animali*, (quae novis quidem, dummodo veris in medicina hypothesibus est superstructa & mechanice explicata,) tres promulgavit lectio-nes anatomicas, quarum *prima* concernit motum sanguinis per venas & arterias, *secunda* structuram cordis organicam, & *tertia* causas pulsationis cordis efficaciter prosequitur.

§. CCCCXXXVII.

Nihil vero hisce in lectionibus praestitit *auctor*, quod non alii dudum praestiterint; Optandum saltem foret, novam non dedisse occasionem eundem, alienas speculationes in artem invehendi. Ita quod motum sanguinis circularem attinet, non diffitetur quidem, hoc argumentum ab aliis jam tractatum esse, interim tamen se actum acturum non esse existimat, si saltem in causas, conditiones, circumstantias & rationem in primis mechanicam motus hujus circularis inquireret. Dum vero sponte fatetur *noster*, se doctrinae clario-ris gratia demonstrationes aliquot mechanicas ex *Johannis Alphonsi Borelli* libris de motu animalium mutuatum esse, id quod etiam ex mutua utriusque scripti collatione sic fese habere deprehenditur, quid lectione ista opus erat? *Quanto*

interim auctoritatis praejudicio laboraverit *noster*, inde liquet, quod ab *hypothesibus Borellianis* ne latum quidem ungvem recedere ausus fuerit, exceptis gratuitis quibusdam ac plane chymaericis explicandi modis, quando is v. g. pro fibrarum cordis pariter ac reliquorum muscularum motu peragendo quandam sanguinis fermentationem ejusdemque cum succo nerveo ebullitionem in subsidium vocare non veretur, vix interim meliorem fiendi rationem substituens, quando solis succi nervosi guttulis, poris fibrarum cordis rhomboidalibus instillatis, hosque cuneorum instar dilatantibus systolen cordis in acceptis referre non dubitavit. Verum hae similesque speculationes inanes merito hodie peritioribus nauseam imo risum movent.

§. CCCCXXXVIII.

Idem quoque disquisitionem instituit physiologicam de causis catameniorum & uteri rheumatismo; Prius tamen, quam ad eam perveniat, praemittit historiam uteri anatomicam, in qua non modo locum in corpore ab utero occupatum una cum ejusdem differentiis ratione magnitudinis in virgunculis, marito maturis, vetulis, praegnantibus ac partum saepius expertis, sed & substantiam ejus, vasa ac partes, quibuscum connectitur, descripsit. Quod vero causam catameniorum in foemellis & rheumatismum uteri attinet, illorum disquisitionem, tanquam ad physiologiam potius, quam anatomiam spectantem, hic merito praetermittimus.

§. CCCCXXXIX.

Curiosa experimenta circa liquorēm coeruleū ad vasa lactea transmissū in *Actis Philosophicis Anglicanis* exhibuit D. *Guilielmus Musgrave, Regiae Societatis Londinensis Socius.* Quan-

quam

quam enim *Lister* saepius tentaverit, vasa lactea colore quodam tingere, sicque hoc artificio ea magis in conspectum aliorum deducere, sperato tamen ejus institutum caruit successu: Unde suo marte experimenta ista reperere congruum duxit; Atque adeo in intestinum jejunum canis, qui pridie non nisi parum alimenti assumpserat, solutionis *Indigo*, aqua fontana factae duodecim circiter unicas injecit, quo post trium horarum intervallum denuo aperto, multa vasa lactea coeruleo colore imbuta conspexit, quae, licet extenso mesenterio aliquoties evanescerent, evidenter tamen in oculos denuo incurrebant, ubi laxum illud servabatur, indicio manifesto, colorem coeruleum non vasis, quod homines suspicari posse metuerat *Lister*, verum potius liquori contento proprium esse. Paucis diebus post idem experimentum in cane, 36. horas inediam passo, coram aliis cum solutione ultramarini in aqua fontana facta repetens *Auctor*, multa vasa lactea, paucis ab injectione minutis, colore perfecte cyaneo infici observavit; Qua quippe facie apparuerunt, antequam intestinum consuere liceret.

§. CCCCXL.

Hisce utut satis manifestis experimentis nondum satiis fidens, alia vice in canis accipitrarii, 36. horas jejni, tenui intestinum decocti ultra marini, aqua simplici facti ac probe saturati sextarium injecit, ac tribus horis post, abdome inciso, multa vasa lactea per quam egregie coeruleo colore tincta invenit, quorum nonnulla dissecta liquorem coeruleum per mesenterium exstillarunt. Hinc ductum thoracicum cum vicinis vasis prius ligatum examinans, hunc aequo receptaculum chyli, quamvis levius ac vasa lactea propter affusam lympham, tintum vidit, magis tamen

coeruleum, quam naturaliter esse solet, vel qualem colorem vasa etiam lymphatica sub hepate prae se ferebant. Propriis interea oculis nunquam satis confusus, plures semper medicos in experimenti fidem adscivit, qui vasa lactea cum ipso omnes tincta pronunciarunt.

§. CCCCXL.

Jacobus Dracke, Collegii medicorum & Societatis Regiae Socius, novum conscripsit anatomiae systema seu anthropologiam novam, in qua oeconomia animalis describitur. Adnotarunt vero Dni. *Collectores Actorum Lipsiensium*, duo esse, quæ dictam oeconomiam minus commendent. *Primum* est, quod *Auctor* ipse fatis prius cesserit, quam ultimam operi manum admoveare valuerit. *Alterum* vero est, quod easdem figuræ comprehendat, quas *Blancardus* in anatomiae suæ editione prima ex aliis auctoriis, nulla eorum mentione facta, & quidem maximam partem inversas inconsiderate & sine iudicio exhibuerat, qua de causa etiam suo tempore nostras censuras, &, quas justissime promeruit, cibrationes, non effugiet. Si vero figuræ *Blancardianæ* mala fide ex aliis mutuatae, multis modis mutilae ab ipso exhibentur, quis dubitaverit, foedius adhuc easdem deturpatas fuisse ab auctore, qui inde illas deprompsit? Nihilominus aliqua ex parte utile esse non desinit opus, postquam *Comperus* observationibus errorumque correctionibus & figurarum quam plurimarum subministratio, operam strenuam eidem commodavit.

§. CCCCXLII.

Similiter anatomiam corporis humani, figurarum, potiores partes ad vivum adumbrantium, viginti tribus tabulis aeneis illustratam edidit W. *Cheselden*, chirurgus & societas regiae socius, & quidem in eorum gratiam, qui in chirurgia

rurgia & medicina proficere adnituntur: Quem in finem, omissis variis supervacuis subtilitatibus ac divisionibus minus necessariis, eas solum partes descripsit, quae figuram situmque constantem servare solent, eo quidem ordine, ut, quae sine praevia alterius descriptione intelligi nequeunt, praemituntur. Itaque historiam partium ab ossibus orditur, quod sine ossium notitia musculi, qui quippe illis implantantur, intelligi nequeant. Agens tamen *libro primo* de ossibus, simul cartilaginum, ligamentorum & glandularum juncturas lubricantium non obliviscitur. *Libro secundo* ad descriptionem muscularum progreditur, quia sine eorum cognitione vascula, quae per illos feruntur, recte intelligi non posse existimat. *Libro tertio* viscera cum integumentis eo modo explicat, qui ad oeconomiam animalem tanto melius explanandam conducere possit, siquidem praeter integumenta corporis communia glandulae salivales, omentum, ductus alimentaris & mesenterium, hepar, folliculus fellis, pancreas,lien, vasa lactea, pulmones, cor, pericardium, arteriae, venae, vasa lymphatica, glandulae, utraque meninx, cerebrum ipsum cum medulla oblongata & spinali distinctis capitibus describuntur. Denique *quarto* in *libro* circa urinae & generationis organa in utroque sexu occupatus est, describens simul foetum in utero, oculos auresque, & figuras, ubique descriptas partes ad vivum repraesentantes adjiciens, una cum propriis observationibus hinc inde interspersis.

§. CCCCXLIII.

Suum denique locum hic adhuc invenit A. *Moulins*, medicus collegii *Trinitatis* prope *Doublinum*, qui in eodem se se exercuit arguento, quod jam ante ipsum duo celebres *Zootomi*, *Severinus* nempe & *Basis* tractandum in se suscep-

perant, & ille quidem in *Zootomia Democritea*, hic vero in *anatomie animalium*. Inscriptio operis haec est: *Historia anatomica elephantis Dublini casu incendio peremti, una cum relatione novarum quarundam observationum anatomicarum in animalium oculis*. Sunt duae epistolae, in quarum priore ad Dn. *Guilielmum Peteti* de elephante perscripta auctor pollicitus est, se defectus aliorum *Zootomorum* suppleturum; In *posteriore* vero, ad Dn. *Boyleum* data, quaedam nova circa oculos à se detecta exponit.

§. CCCCXLIV.

Hos omnes, quos hucusque recensuimus, partim scriptorum anatomicorum numero, partim claritate, si non superant, certe haud imparia ipsis praestiterunt nostri *Germani*, quibus etiam *Batavos* adnumeramus. Prius vero, quam ad specialem anatomicorum Germanorum recensionem, provehamur, quaestio praeliminaris decidenda est? *An anatomie jure divino & humano licita sit?* Causam medicorum in se suscepit *Georgius Tobias Schwendendorfferus*, qui quaestionem hanc *medico-legalem* in disputatione *Lipsiae* habita adfirmative decidit. Inter hos itaque locum primum tribuere non dubitamus *Casparo Baubino*, Basileensi, *Johannis Senioris* filio, qui in studio anatomico non exiguum gloriam adsecutus est, & in academia patria integros 40. annos medicinam docuit. Fuit etiam archiater *Principis Würtembergici* & famam suam longe lateque disseminavit. Varios edidit tractatus anatomici argumenti, nempe de partibus humani corporis similaribus, quo tamen libro non multum operae precium fecisse existimatur. Theatrum vero anatomicum non methodo solum egregie fese commendat, verum etiam omnium fere reliquorum sententias clare in con-

in conspectum pròducit. Similiter scripsit universalem methodum anatomicam, multis novis iisdemque raris propriis observationibus refertam, quam ad *Vésalii* tabulas potissimum adcommodavit, quam ob causam etiam a *Riolano* plagii adçusatur, a quo tamen crimine liberari facile potest, quia ipsemet nunquam dissimulavit, a *Riolano* se fuisse adjutum. *Conringius* miratur, *Baubinum* tam pauca proprio marte detexisse, etiamsi integros quadraginta annos rem anatomicam exercuerit; Sed huic quidem imputationi contrariari videntur pomposi tituli, quos passim operibus suis tribuit. Scripsit enim libros IV. de corporis humani fabrica, sectionibus publicis atque privatis comprobatos, multisque novis inventis auctos, librum quoque de partibus humani corporis externis, i. e. universalem methodum anatomicam, multis novis iisdemque raris observationibus propriis refertam, item epistolam anatomicam curiosam ad D. *Voglerum*, in qua nova sua inventa complexus esse videtur. Edidit praeterea anatomicam corporis tam virilis quam muliebris historiam & institutiones anatomicas, tyronibus artis non contemnendas. Primus detexit valvulam admodum insignem, crassam atque membranaceam orificio intestini ilei in colon hianti adstantem, quam in hunc usque diem *Baubinianam* dicimus: Licet non defuerint, qui priuiam ejus inventionem aliis adscriperunt, qua de re mordacissimam pro more litem movere non dubitat *Riolanus*: Hic enim *antropologiae suae Libr. I. Cap. XII.* prolixe probare suscepit, valvulam coli jam dudum ante natum *Baubinum* eleganter descriptissime *Varolium* & *Solomonem Albertum*, atque hinc plagii reum esse *Baubinum*: Addit quoque, *Archangelum Piccolomineum*, medicum Romanum, in suis præelectionibus anatomicis, quas anno 1586. edidisset, jam insinuasse mirificum naturae artificium ad principium coeci

coeci collocatum, videlicet tres valvulas eo fine constructas, ut remeantibus sordibus obsisterent.

§. CCCCXLV.

Reliquit idem brevem descriptionem *domus anatomicae Haffniensis*, in qua permulta curiosa, ad rem *naturalem, anatomam & Zootomen* spectantia, olim adservabantur, & quorum catalogum hac in descriptione exhibuit. Idem author est disputationis de *bepate defuncto*, quae novis *Bilbianorum* observationibus potissimum opposita est. Obiit anno 1623. cum annum aetatis suae sexagesimum tertium attigisset, & reliquit filium, *Johannem Casparum Baubinum*, pariter Professorem in *academia Basileensi*, qui non solum Galliae Regis, verum etiam variorum principum Germaniae archiater exstitit, anatomica vero ad exemplum patris sui non scripsit.

§. CCCCXLVI.

Circa initium statim seculi ab *anonymo* quodam edita est *Isagoge anatomica graece*, cum interpretatione *Petri Laurentbergii*, quae a *Joachimo Morsio* in lucem publicam emissa est.

§. CCCCXLVII.

Adrianus Spigelius, Bruxellensis, *Casserii & Aquapendentis* auditor, in *academia Venetorum Patavina* anatomiae & chirurgiae Professor longe celeberrimus fuit. *Cassero*, vivente adhuc *Aquapendente*, in professione successit, in cuius administratione talem se gessit, ut merita ejus ad dignitatem equestrem ipsum evexerint. Edidit Libros X. de fabrica H. C. 98. tabulis elegantissimis nec ante hac visis exornatos, quos *Daniel Bucretius* jussu auctoris in lucem protulit. Constat universum opus *decem* libris, in quorum *primo* externalium partium appell-

appellationes, figura, magnitudo & mutua inter se se proportionis exponuntur, in *secundo* ossium historia proponitur, in *tertio* de cartilaginibus & ligamentis, in *quarto* de musculis agitur, & uti in *quinto* venarum, ita in *sexta* arteriarum natura earumque per universum corpus series atque distributio explicatur, in *septimo* nervi, in *octavo* partes & viscera infimi ventris, in *nono* praeter integumenta communia medii ventris seu thoracis organa, & in *decimo* capitis viscerumque in eodem contentorum historia describitur. Exhibuit etiam catastrophen anatomiae publicae in *Lyceo Patavino* feliciter absolutae, fausta adclamatione inclytæ nationis germanicae exceptam, item duas epistolas anatomicas, & singularem *librum de formato foetu*, figuris aeneis exornatum, curaque ac studio *Liberalis Cremae Tarvisini*, philosophiae ac medicinae Doctoris post *Auctoris* fata editum. Natus est anno 1578. & mortuus ex empyemate sub axilla orto anno 1625. cum aetatem suam ad annum quadragesimum septimum produxisset.

§. CCCCXLVIII.

Georgius Graseccius, Argentinensis, examen theatri microscopici in publicum produxit, in quo ceu viva imagine fabrica H. C. masculum representantis ejusque præcipuae partes tam externae quam internae, tam similares quam dissimilares affabre *τὴν ἀντοψίαν* demonstrantur; Cum cujusque partis, quo quaelibet p. n. affectu tentari potest, succincta notatione, methodo anatomica in unum quasi corpus congestum. Ut vero, qua ratione pensum suum absolverit auctor, distinctius pateat, unico tantum exemplo rem totam illustrabimus. Acturus namque de capitis collique ut & aliarum partium affectibus morbosis, anatomice primum partes istas describit, atque adeo agit primum, post externarum capitis

Mm

partium

partium nomenclaturam, de partibus colli externis; post-haec de partibus externis medii ventris, & tunc demum, his praemissis, affectus huc pertinentes exponit. Eodem modo in descriptione infimi ventris morborumque illi priorum sese gerit.

§. CCCXLIX.

Matthaeus Merianus, chalcographiae quidem artem solummodo exercuit, interea tamen ad exornandam artem anatomica m suum contribuit, eumque in finem edidit vivas imagines partium H. C. aeneis formis expressas, ex theatro anatomico *Caspri Baubini*. Ut vel hanc ob causam anatomici eruditi sufficientes rationes non habeant nobis succensendi, quod honorificam ejusdem mentionem hic fecerimus, etiamsi alias nomen anatomici ipsum non mereri, probe sciamus.

§. CCCCL.

Sebastianus Blossius, scripsit disquisitionem totius scepsos anatomicae, quae *Tübingae* lucem publicam adspexit anno 1622.

§. CCCLI.

Laurentius Straussius scripsit conatum anatomicum, aliquot disputationibus exhibitum, item microcosmographiam metricam sive humani corporis historiam elegiaco carmine exhibitam, & ad circulationem sanguinis & pleraque nova anatomicorum inventa adcommodatam. Eidem quoque debetur resolutio casus *Mussipontani*, foetus nempe extra uterum in abdomen retenti, cum adnexis judiciis celeberrimorum medicorum, cui accessit *Antonii Deusingii* consideratio physico-anatomica ejusdem foetus cum replica *Straussii* & epistola *Jobannis Christophori Eusemengeri* cum responso

Johan-

Johannis Danielis Horsii, opus & lectu jucundum & admirandum, atque ad generationis humanae mysterium addiscendum utilissimum. Quemadmodum autem eorum quilibet, qui suum de mirabili hac historia aperuit judicium, suo abundat sensu: Ita nonnulli de ipsa plane fide historica dubitare ausi sunt. Quicquid vero sit, non cessant interea considerationes, a celeberrimis Viris circa foetum hunc *Mussipontanum* institutae, suam exhibere utilitatem.

§. CCCCLII.

Johannes Remmelius, Suevo-Ulmensis, philosophiae ac medicinae doctor, catoptrum microcosmicum suis aere incisis visionibus splendens edidit. Si quis mirabilem hanc operis *Anatomici* inscriptionem miretur, ex *Remmelineo* ipso explicationem ejus audiat. Inscriptis *catoptrum microcosmicum*, quod quis in eo, ceu speculo hominem, qui parvus mundus est, contueatur. Vult autem, catoptrum istud tribus splendentibus orichalco incisis visionibus construi, pluribus variis figuris refertis visionibus constantibus, quae justa proportione, veroque naturali situ, in masculi, foemellae & infantis effigie, omnes externas internaque hominis partes vindendas exponunt, additis sua *bistoria microcosmographica* tactas partes describente, & *pinace*, litteras & characteres, figuris insculptas explicante, quo primis saltē lineis mirabilis C. H. structura depingatur.

§. CCCCLIII.

Ut vero paullo distinctius pateat, quid in *catoptro* hoc *microcosmographicō* praestiterit Auctor, sciendum est, totam tractationem 5. absolvi capitibus, ita quidem, ut praemissis prolegomenis, *primo* in capite homo ejusque externa species

seu superficies conspicienda exhibeat, in *secundo* partes similares, totum corpus, ejusque partes circumvolventes & inventientes explicitur, in *tertio* eadem similares partes, totum corpus nutrientes & vivificantes proponantur, in *quarto* partes animantes ac sustentantes, in *quinto* dissimilares, imo ventre conclusae, & in *sesto*, eadem dissimilares partes medio ventre contentae & in *septimo* partes supremo in ventre collocatae ob oculos ponantur. Postremo seu *octavo* capite regimen partium hominis unitarum animae domicilium extantium enarratur, simulque toti operi finis imponitur.

§. CCCCLIV.

Christophorus Meurerus, Lipsiensis, patrem habuit *Wolfgangum Meurerum*, medicinae Doctorem ejusdemque in *Alma Lipsensi* Professorem. *Noster* vero, postquam in *Academia Lipsensi* gradum in medicina acceperat, ibidem in urbe patria praxin exercere coepit & medicus Xenodochii publicus constitutus est. Scripsit orationem de anatomia & vel hoc nomine penitus praetereundus non fuit.

§. CCCCLV.

Johannes Matthaeus Viringus edidit tabulam anatomicam ossium humani corporis, quae in folio prodiit.

§. CCCCLVI.

Johannes Veslingius, Mindanus, *academiam Patavinam* condoravit ibidemque anatomiae & botanices Professor famigeratissimus fuit. Cultoribus artis reliquit syntagma anatomicum, publicis dissectionibus in auditorum usum adaptatum, quod proinde locis quam plurimis auctum, emendatum novisque iconibus diligenter exornatum prodiit, tandemque observationibus *Blaesi* illustratum lucem adspexit publicam. Vixit circa initium seculi praecedentis.

§. CCCCLVI.

§. CCCCLVII.

Johannes Georgius Virsungus seu Virsungius, Bavarus, in anatomicis ad invidiam usque clarus fuit, id quod etiam interencionem sceleratam, a nebulone quodam intentatam ipsi tandem conciliasse dicitur: Cum enim supra omnes suos antecessores in publica cathedra quotidie triumphos ageret, crabrones tantopere irritavit, ut ab Italo quodam (sine dubio mercede conducto ad illum interficiendum) in museo suo sclopeto trajectus fuerit. Primus anno 1642. detexisse dicitur *ductum pancreaticum*, per totam pancreatis longitudinem sese extendentem, eodemque in homine osculo cum ductu choledoco in cavum intestini duodeni hantem. Quamvis enim ab aliis anatomicis ante ipsum quoque visus sit hic ductus, pro arteria tamen habitus, nec pro peculiari vase, peculiarem succum vehente & in duodenum infundente agnitus fuit. Licet igitur praeitura violenta morte orbis erudito eruptus nihil scriptis consignaverit; Habet tamen hic ductus ab illo suam denominationem, & *Wirsungianus* in hunc usque diem dicitur; Idque ob communem famam, quae primam *Virsungio* inventionem adscripsit. *Bartholinus* ad autopsiam provocat hisce verbis, quae anatomiae suae cap. XIII. leguntur: *Ductus Pancreaticus, a nullo hactenus descriptus, primo Patavii, nobis praesentibus 1642. initio Martii mensis, Johanne Georgio Virsungo, anatomico plane diligenti, sed cruento facto extincto, apparuit.*

§. CCCCLVIII.

Verum sciendum est, *Mauritium Hoffmannum*, qui eo tempore Patavii commoratus & familiari Viri conversatione quin *Virsungiano* hospitio usus est, verum fuisse hujus ductus detectorem, qui proinde, cum pro mutuis amicitiae legibus

Mm 3 Virsur-

Virsurgio inventi sui copiam fecisset, suppresso vero inventoris nomine id sibi vindicavit, quod meliori jure *Hoffmanno* debebatur. Idem mecum sensisse video *Heisterum*, Professorem *Altstorffinum*, nunc *Helmstadiensem*, qui id etiam *Verbeyena* vitio vertere non dubitat, quod siluerit, *Mauritium Hoffmannum primum ductus pancreatici inventorem fuisse*. Verum cum paucissimis id innotuerit, me etiam communis fama quondam seduxit, ut prima hujus *Historiae anatomices* editione scriberem, *Virsungium hunc ductum pancreaticum primum detexisse*: Id quod nunc emendare aequum fuit, ut suum cuivis relinqueretur: Inprimis cum videam, *Johannem Mauritium Hoffmannum* tam in dissert. ad *Hornii microcosmum*, quam in *Idea machinae humanae* primam ductus hujus inventionem parenti suo vindicasse.

§. CCCCLIX.

Menelaus Winsemius, Leowardiensis, in *academia Franequeriana* Professor publicus, edidit compendium anatomiae 30. disputationibus sub ejusdem praesidio propositum.

§. CCCCLX.

Otto Casmannus anthropologiam, i. e. fabricam H. C. methodice descriptam reliquit.

§. CCCCLXI.

Petrus Laurembergius, Rostochiensis, scripsit anatomiam C. H. seu collegium anatomicum 12. disputationibus comprehensum & in *academia Rostochiensi* propositum; Item Isagoges anatomicae graece interpretationem latinam nec non procestria anatomica, in quibus pleraque, quae ad generalem anatomiae & partium contemplationem attinent, propoununtur, quaedam etiam infimi ventris membra explicantur & historia anatomica *Andreae Laurentii* multis modis castigatur. Edidit denique in cuiusdam *Anonymi* Isagogen anatomical suas commentationes & alia.

§. CCCCLXII.

§. CCCCLXII.

Tobias Knoblochius reliquit disputationes anatomicas & ψυχologicas figuris novis variisque illustratas, quae licet omnia anatomici argumenti non sint, omittenda tamen hic non fuere.

§. CCCCLXIII.

Hic *Tobias Knoblochius*, Fr. Marcobrettanus, postquam studiorum suorum curriculum absolverat, in *academia Patarina*, Promotore *Bassiano Lando*, A. MDLVI. gradu Doctoris in arte medica condecoratus, eodemque anno in itinere Italicō adhuc haerens in Facultatem medicam *Academiae Viadrinae* receptus & Anno MDLXII. Professor constitutus, post aliquot vero annos in *Academiam Wittebergensem* evocatus est, in qua etiam disputationes anatomicas, mirificam corporis humani fabricam & usum explicantes, publice ventilandas proposuit. Argumenta dictarum disputationum sunt sequentia: In *prima* agitur de hominis praestantia hujusque corporis partibus in genere; In *secunda* de partibus similaribus in genere; In *tertia* de partibus infimi ventris continentibus communibus & propriis; In *quarta*, *quinta*, *sexta*, *septima*, & *octava* de partibus χυλοσει & αιματωσει famulantibus, de liene, renibus & vesica, deque genitalibus tam in viris quam in foeminis procreationi famulantibus disputatur; Fit inde transitus capite *nono* ad partes medii ventris continentes, & capite *decimo*, *undecimo* ac *duodecimo* tractatur de corde, pulmonibus atque collo. Capite *decimo tertio* exponuntur partes continentes capitum, & duabus insequentibus de cerebello & spinali medulla nec non de altera capitum parte agitur. Tandem vero agmen claudit tractatio de artibus, ubi capite *decimo septimo* & *octavo* de ossibus tam in genere quam in specie tracta-

tractatur, subjuncta capite *a. imo nono & vigesimo* doctrina de humoribus & spiritibus. Et nequid intactum relinquere. *Noster, ultimo loco* commodum adhuc ipsi visum est subjungere disquisitionem de anima in genere, qua ejus definitionem, originem, sedem & immortalitatem explicuit, a qua generali tractatione deinde descendit ad declarandas varjas animae facultates, vegetativam nempe, sensitivam ac rationalem, quam omnium reliquarum nobilissimam esse, non injuria reputat.

§. CCCCLXIV.

Nicolaus Fontanus, Amstelredamensis, scripsit annotationes ad epitomen anatomiae *Andreae Vesalii*. *Laurentius Eichstadius*, veteris Sedanensis Pomeranus, M. D. & Gymnasii Gedanensis P. P. *Collegium anatomicum* seu quæstiones de natura C. H. ad disputationes 16. in inclyto *Athenaeo Gedanensi* propositas edidit. Recte ac prudenter cum *Galen* monuit, cognitionem C. H. non tam lectione & auditu, quam diligente inspectione singularumque partium examine comparari; Additque cum eodem: *Contemplatorem naturae non libris anatomicis, sed propriis oculis credere debere*, cum scientia, quæ ex libris conquiritur, saepius sit nugatoria faciatque κυθεμοτην εις βιβλια, nautam ex libro. Id quod in arte anatomica tanto magis necessarium est, quoniam posterior aetas semper aliquid detexit, quod prior ignoravit, pluraque adhuc ventura aetas additura est. Utilitatem ingentem anatomes optime agnovit: Nam, inquit, quo quis in anatome est versatior, eo melius de idea & causis morborum judicare potest.

§. CCCCLXV.

Syboldus Hemsterbuys, variorum celebrium anatomicorum scripta collecta edidit, iisdemque titulum messis aureae seu

seu collectaneorum anatomicorum praefixit, in quibus continentur (1) *Johannis Pecquetti* experimenta nova anatomica. (2) *Thomae Bartholini* de lacteis thoracicis historia anatomica cum ejusdem de iisdem dubiis & vasorum lymphaticorum historia nova. (3) *Olai Rudbeckii* ductuum hepaticorum aquosorum historia, item de vasis glandularum serosis observationes, epistolae variorum, ejusdemque de vasis lymphaticis tabulae XIII. aeri incisae.

§. CCCCLXVI.

Franciscus de le Boe Sylvius, Germanus, lucem hanc adspectum *Hanoviae*, comitum ejusdem nominis sede. Absoluto cursu, ut vocant, academico, primum in patria, deinde vero *Amstelredami* praxin medicam non sine adplausu exercuit, tandem vero, mortuo *Kypero*, in *academiam Leydensem* evocatus est, inque illa statione obiit anno 1675. Nota sunt sub ejus nomine dictata quaedam ad *Institutiones anatomicas Caspari Bartholini*, item observationes quaedam anatomico-medicae, quae cum *Henrici Meibomii*, *Johannis van Horne* & *Frederici Ruyschii* observatis simul prodiere *Amstelredami* anno 1674.

§. CCCCLXVII.

Locum hic suum merito tribuimus *Christiani Ludovici Welschii*, phil. & med. D. tabulis anatomicis, universam C. H. fabricam perspicue ac succincte exhibentibus, modernis potissimum observationibus accommodatis inque gratiam tyronum conscriptis & *Lipsiae* a. MDCXCVII. editis. Patriam habuit *Lipsiam* & prodit ex lumbis *Godofredi Welschii*, Professoris medici admodum celebris in dicta academia, A. 1700. adseffor Facultatis medicae declaratus est, & a. 1719. naturae debita persolvit.

§. CCCCLXVIII.

In praefatione, tabulis hisce, quarum in *historia anatomiae* nulla a (*) me facta est mentio, praemissa, summas quidem artis hujus praerogativas merito extollit, quod nempe ad cognoscendas corporis actiones, indagandas morborum periculosissimorum causas, salvandas miserorum aegrotantium vitas auxiliorumque tutas applicationes ducat, viamque praemonstret; Non reticuit tamen etiam impedimenta, quibus permulti ab addiscendo hoc studii genere deterrentur; Timent enim, inquit ille, periculum, credentes firmiter, crebriores cadaverum sectiones vitam abbreviare posse; Id quod tragicis nonnullorum anatomicorum v. g. Vesalii, Fallopii, Cafferii, Spigelii, Plazzoni, Veslingii, Marchetti, Stenonis, Nuckii, Malpighii aliorumque exemplis comprobare nituntur, non reputantes, multos etiam ad summam usque senectutem hoc studium non sine singulari & delectamento & industria continuasse, quorum praecipui Hieronymus Fabricius a Aquapendente, Johannes Riolanus, Severinus, Wepferus, Carolus Drelincourtius aliique fuerunt. Aliud

(*) Tabularum Welschianarum nullam in *historia anatomiae* a me factam esse mentionem, libens fateor, sed quo me ideo animo notaverit Stollius, ipsi sine dubio optime erit perspectum. Si omnes rei anatomicae scriptores promissem, in debitum caderet promissum; At vero promisi plerosque tantum. Quid si vero regererem, Stollium ipsum, qui hanc mihi culpam imperfectae recensionis scriptorum anatomicorum exprebravit, ne centesimam quidem eorum partem attigisse? Frustra itaque mihi opponit Heisteri auctoritatem, qui in *orat. inaugurali de incrementis anatomiae seculi XIII.* bono, ut auguror, animo, monuit: *Quam plurimos adhuc extare scriptores anatomicos diversaque eorum scripta, quorum nulla (dicta in historia) fiat menio.* Idem vero in praefatione, compendio anatomico praemissa jam monuerat.

impedimentum est nausea, qua in primis delicatiōres deterrentur, cui sumitus accedunt, huic studiorū generi inevitabiliter impēndendi. Onnium tamen maximum esse existimat nimiam prolixitatem, quo anatomie communiter tractari consuevit; Quare non leves promereri laudes existimat eos, qui compendia anatomica, plurima paucis complectentia, erudite conscripsérunt, & artis studiosis in manus dederunt; Quorum laudabilibus vestigiis insistens *noster*, suas etiam *tabulas*, recentioribus potissimum inventis ad commo-
datas in publicum emittere haud dubitavit; Id quod eo con-
fidentius fecit, quo frequentiorem in itinere suo litterario
occasione naētus est cadavera humana inspiciendi, & cla-
risimorum anatomicorum, *Borromei* nempe, *Malpighii*, *Anto-
nii de Marchettis*, *Molinetti*, *Viscardi*, *Redi*, *Bellini*, *Zanini*, *Mon-
gbinae*, *Wepferi*, *Harderi*, *Drelincourtii*, *Nuckii*, *Munnickii*, *Bidloj*,
Rivini, *Bergeri* aliorumque sectiones curiosas partim videndi,
partim discursus eorundem eruditos audiendi, & quae nota-
tu digna judicabat, tabulis suis sedulo inserendi. Quod vero
primo ac principe loco merito habendum est, *auctoris* ad se-
veratio est, nihil tabulis ejus insertum esse, quod non vel
propriis viderit oculis vel secuerit manibus, exceptis qui-
busdam glandulis vasisque lymphaticis & aliis, quae ob sum-
mam tenuitatem extenorū sensuum aciem facile subter-
fugiunt. Quod an alii de anatomicis suis scriptis pari fidu-
cia gloriari queant, in dubio relinquunt.

§. CCCCLXIX.

Comprehendit vero compendium hoc anatomicum
Welshianum LVI. tabulas, in quarum *prima* de anatomia in
genere, in *secunda* de objecto anatomie, corpore nempe
humano, in *tertia* de instrumentis anatomicis, in *quarta* de

externis H. C. appellationibus, in *quinta* & sequentibus ad *vigesimam secundam* usque de ossibus tam generatim quam speciatim non modo adulorum sed & infantum primo natorum agitur. Tabula *vigesima tertia*, postquam de musculis in genere tractavit, *vigesima quarta* muscularum omnium C. H. divisionem, denominationem, originem insertionemque proponit, ubi id tantum perpendendum aliis relinquo, annon consultius fecisset auctor, si muscularum doctrinam totidem tabulis proposuisset, uti in historia ossium fecit. Ita enim, mea saltem sententia, longe clariorem *myologiae* lucem adulisset. A tabula *vigesima quinta* ad *trigesimam* de cartilaginis, ligamentis, cute, membrana adiposa & membrana muscularum communi, unguibus & pilis, nec non de glandulis ductibusque salivalibus agit. Dehinc a tabula *trigesima prima* ad *quinquagesimam secundam* viscera abdominis & thoracis una cum partibus genitalibus utriusque sexus nec non foetus in utero contenti & naturalem secundinarum constitutionem exponit, postremumque locum descriptioni organorum sensualium, oculorum, aurium, linguae & nasi tribuit & impedit. Idem examen renum succenturiatorum suscepit.

§. CCCCLXX.

Eodem hoc seculo *Jobannes Henricus Glaserus*, phil. ac med. D. nec non in antiquissima *Basileensium* academia anatomiae ac botanices P. P. tractatum posthumum de *cerebro* reliquit, in quo hujus non fabrica tantum, sed actiones omnes principes sensus ac motus, ex veterum & recentiorum placitis & observationibus perspicue ac methodice explicantur, quique opera ac studio *Jobannis Jacobi Stachelini*, M. D. luci publicae a. 1680. expositus est. Totus vero tractatus, ut multa paucis comprehendam, novem constat capitibus, quorum

quorum duo priora anatomici tantum argumenti sunt, & tam de partibus cerebri *continentibus* quam *contentis* agunt; Reliqua enim, quae de facultatibus tam naturalibus quam animalibus, sensu nempe & motu animali differit, ad forum physiologicum potius spectant.

§. CCCCLXXI.

Anno 1686. tractatus *anatomicus* novus sub nomine *admirandorum anatomicorum* publicae luci commissus est, in quo organa generationi dicata utriusque sexus tam accurate, ut inscriptio operis praese fert, quoad structuram, admirabilem nexus, situm & alia curiositatem spectantia, examinantur, ut cuique anatomiae studioso inservire possint. Cui vero auctori hic labor vindicandus sit, altum silentium est.

§. CCCCLXXII.

David van der Becke, phil. ac med. D. dissertationem *anatomico practicam* de procidentia uteri, ab erroribus Cl. *Johannis Garmei*, Hamb. & phys. patriae primarii vindicata ad magnificum & amplissimum *Senatum Hamburgensem* perscripsit eidemque dedicavit.

§. CCCCLXXIII.

Georgius Francus, praeterquam quod in programmate quodam *praecipuorum anatomicorum* succinctam exhibuerit *bistoriam*, auctor quoque est parvae *bibliothecae Zootomicae*. Reliquit etiam *bona nova anatomica*, i. e. eorum, quae per anatomicorum industriam noviter inventa sunt, succinctam rectionem. Denique de *autopsia & iconibus anatomicis* peculiari programmate egit.

§. CCCCLXXIV.

Hagae Comitum a. 1642. incerto auctore *sceletographia*
Nn 3 variorum

variorum animalium cum figuris aeneis lucem publicam adspexit. Et *Rotenburgi* a. 1682. *Antonii Novarini* anatomia & chirurgia curiosa idiomate germanico prodiit.

§. CCCCLXXV.

Paulus Marquardus Siegelius de dentibus dissertavit. Et *Georgius Baltasar Metzgerus* anatomen dentium humanorum, uti & historiam anatomico-medicam thymi. *Martinus Fredericus Fries* vero etiam de dentibus scripsit. *Johannes Fridericus Schifferus* *omphalographiam* sive dissertationem de umbilico reliquit; Quod idem argumentum, *anatomen nempe umbilici curiosans*, etiam *Johannes Aegidius Eutb* tractavit. *Johannes Georgius Grubelius* de ductu chylifero Pecquetiano disputavit.

§. CCCCLXXVI.

De visceribus particularibus non pauci differuerunt. Sic structuram *lienis* *Valentinus Hartung*, *Johannes Arnoldus Fridericus*, aliquique plures exposuerunt. Hic idem praeterea deuterologiam seu dissertationem de *secundinarum* natura, usu & noxa exposuit, itidemque de pulmonibus differuit. Idem quoque de cerebro, cerebello & medulla oblongata disputavit itidemque de aure. Et *Johannes Loeselius* similiter scrutinium renum suscepit, in quo genuinam renum fabricam & actionem explicuit, addito schemate aberrantis structurae vasorum emulgentium & spermaticorum una cum appendice observatorum in anatome corporis strangulati. *Jacobus Cocus* & *Samuel Haffenrefferus*, ut & *Johannes Nicolaus Pechlinus* de fabrica & usu cordis disputatione. De aqua pericardii *Guentherus Christophorus Schellhammerus*. *Johannes Franciscus & Fridericus Petri* de oculorum fabrica, & *Franciscus Josephus Burrus*. De glandularum natura & usu disputatione. *Jeremias Lossius*, *Johannes Philippus Eusebius* aliquique plures.

§. CCCCLXXVII.

§. CCCCLXXVII.

Jobannes Theodorus Schenckius, M. D. anat. chir. & bot. P. P. in acad. Jenensi, probe intelligens, quam nobile exercitium, quam gratus animi ludus sit disputatio, universam anatomen philiatris hoc artificio gratam & amoenam reddere conatus est; Nata hinc est *schola partium C. H.* in qua ea- rūndem usus & actio secundum situm, connexionem, quan- titatem, qualitatem, figuram atque substantiam proponitur.

§. CCCCLXXVIII.

His non contentus *Schenckius* noster, *exercitationes ana- tomicas ad usum medicorum accommodatas*, eadem, nempe dispu- tatoria methodo adornavit, eoque ipso exemplum praebuit professoribus artis, qua ratione taedium, quod discentes forte ex cadaverum sectione caperent, discutere & rem per se non admodum gratam ipsis amoenam reddere debeant. Et sicut schola anatomica undecim; Ita exercitationes no- vem disputationibus constant.

§. CCCCLXXIX.

Jobannes Heinricus Schultz, olim in Norica, nunc in Frie- dericana P. P. praeter programmatā quaedam invitatoria ad dissektiones ac demonstrationes cadaverum, duo etiam hi- storiae anatomicae specimina in cathedram medicam *Autorissi* produxit. An plura prodierint, me latet.

§. CCCCLXXX.

Anno MDCXLIX. Londini *opuscula anatomica nova uno* volumine comprehensa lucem adspexerunt publicam, quae animadversiones sequentes continent; Nempe in historiam anatomicam *Andreae Laurentii*, in theatrum anatomicum *Caspari Baubini*, in librum anatomicum de fabrica humana -*ioi 2* *Andreas*

Andreae Spigelii, ad institutiones anatomicas *Gaspari Bartolini*, ad anatomica *Caspari Hoffmanni*, in syntagma anatomicum *Joannis Veslingii* & in tractatum de diaphragmate *Aemilii Parisani*. Cunctae vero hae animadversiones *Jobannem Riolanum* auctorem agnoscunt.

§. CCCCLXXXI.

Justus Schraderus M. D. edidit observationes & historias omnes ac singulas ex *Guilielmi Harveyi* libello de generatione animalium excerptas, nec non *Wilbelmi Langly* observationes quasdam similiter de generatione animalium tractantes, quibus ovi foecundi, singulis ab incubatione diebus factae inspectiones ut & observationum anatomico-medicarum decades IV. una cum modo cadavera balsamo condiendi accedunt.

§. CCCCLXXXII.

A. 1686. *Cosmopolitae* historia naturalis, quae totius C. H. anatomicam delineationem ab ipsis primis foetus rudimentis in utero usque ad perfectum & adultum statum comprehendit, *Lugduni Batavorum* prodiit.

§. CCCCLXXXIII.

Circa finem ejusdem hujus seculi studio & opera M. T. P. P. H. S. *mirabilis anatomia rerum* eorundemque structura juxta circulationis leges illustrata, una cum illorum usu nobilissimo ad circulationem sanguinis, praeparationem seminis & humidi serosi a sanguine segregationem absolute necessario lucem adspexit.

§. CCCCLXXXIV.

Carolus Schaefferus, M. D. & physicus *Hallensis* ordinarius sua cura effecit, ut observationes *Theodori Aldes* in ovis factae & sci-

& sciagraphia nutritionis pulli in ovo & foetus in utero nec non F. *Ruy schii* observatiuncula de ovo in utero humano reperito publicam lucem adspiceret,

§. CCCCLXXXV.

David Hermannus ab Hermanau, inclutae reipublicae Nürnbergensis chirurgus & lithotomus ordinarius *manuale anatomicum* reliquit, in quo omnes ac singulas C. H. partes succincte descriptis, quodque non modo in sui ipsius sed & in aliorum chirurgorum discipulorumque sibi concreditorum gratiam ex auctoribus collectum concinnavit. Adiectae sunt observationes harmoniae H. C. stabiliendae inservientes, quas ex *Sanctorio de Sanctoriis & paralipomenis Sennerti* mutuatus est. Exercuit chirurgiam hancce operatoriam plus quam quadraginta annos, tantoque temporis intervallo non vulgarem in organica hac chirurgiae parte, in primis lithotomia dexteritatem facilitatemqee sibi comparavit: Qua de causa etiam nobilitatis insignibus est donatus, ad quae ita lusit poëta sui temporis:

Ut generosa trabit vaga per discrimina virtus

Et decorant celebres fortia facta viros.

Sic Hermanniadem non pauca pericla patrata

Nobilitant, egris dum tulit artis opem.

Innocuis ferrum nocuit perimitque nocentes,

At ferro Hermannus profuit innumeris.

Si quondam meruit, Civem servare, coronam,

Haud satis est meritis una corona tuis.

§. CCCCLXXXVI.

Henricus Eyffonius M. D. & in acad. Gröningana anatomiae P. P. ab ampliss. Curatoribus haud difficulter obtinuit, ut,

Oo

cum

cum a. 20. retro annis neglectae fuerint demonstrationes anatomicae, *novum amphitheatrum anatomicum* publicis sumptibus fuerit exstructum, quod ipse deinde ex primae sectionis publicae administratione inauguravit. Cumque postea infantum recens natorum viscera rariori multisque inviso spectaculo rimandi & infantum ossa publice enarrandi sceletaque inde parandi, ansa ipsi data sit: Sua sponte dispalescit, quales hic tractatus anatomicus de *ossibus infantis cognoscendis, conservandis & curandis* habuerit natales?

§. CCCCLXXXVII.

Continet vero, ut ipse *Eyssonius* in compendium contraxit tractatum suum, non tantum anatomicam *ossum infantilium* historiam, & ab adulorum hominum ossibus discrepantiam hujusque usus; Sed etiam medicam eorundem in naturali statu conservationem & in praeternaturali constitutione curationem, per parentum, matrum tum gravidarum tum parturientium, obstetricum, aliarumque curaticum ac nutritum ipsorumque chirurgorum officia obtinendam.

§. CCCCLXXXVIII.

Praeterea recensuit *Volcheri Coiteri*, itidem *Gröningani*, urbis quondam Norimbergensis medici atque chirurgi clarissimi *tractatum anatomicum de ossibus foetus abortivi & infantis dimidium annum nati*; Quod institutum suasit imo commendavit *Eyssonio* argumenti adfinitas, ut sic nempe plena puerilium ossium junctissima anatomica extaret enarratio. Nec dubitat *Coiteriano* huic tractatui singularem hanc vindicare praerogativam, quod nemo ad illa usque tempora extiterit, qui de solis infantum ossibus seorsim egerit, sed plerique sparsim adulorum ossium explicationi miscuerint. Imo, quod plus est,

est, & ad ejusdem commendationem non parum facit, non veretur *Eyssonius* imputare *Riolano*, summo sui aevi anatomico, quod ex *Coitero* quam plurima verbotenus descripscerit, ut ut nullam *Coiteriani* libelli ibidem mentionem faciat.

§. CCCCLXXXIX.

Johannes Tanckius, scripsit epistolas de observatis quibusdam anatomicis, quae cum *Horsii* observationum libris IV. prioribus simul impressae sunt.

§. CCCCXC.

Vopiscus Fortunatus Plempius, Amstelredamensis, edidit ophthalmographiam sive tractatum de fabrica, actione & usu oculi.

§. CCCCXCI.

Johannes Gerhardus in anatomicis nihil scripsit, praeterquam anatomiae C. H. succinctam comprehensionem. Reliqua ejus scripta maximam partem chymica vel alchymistica sunt, quibus medicinam universalem defendere vel adserere adlaboravit.

§. CCCCXCII.

Johannes van Horne, Amstelredamensis, in *academia Lugduno-Batava* anatomiae & chirurgiae Professor famigeratissimus, novum ductum Thoracicum circa annum 1650. & 52. primus detexisse videtur. Unde mox tractatum edidit de novo ductu chylifero, non primum delineato, descripto & eruditorum axamini exhibito. Primus quoque fuit, qui testiculos viriles dixit esse conglomerationes merorum ductuum seminalium, & mulierum testes vocavit ovaria; Eumque in finem edidit jam A. 1668. prodromum observationum suarum circa partes genitales in utroque sexu. Unde alienis plumis

sine dubio superbivit Regnerus de Graeff, ejus auditor atque discipulus, sicuti paulo post dicemus. Scripsit quoque microcosmum seu brevem manuductionem ad historiam C. H. in gratiam discipulorum; Cui profecto usui, si quod ullum aliud, compendium maxime adcommodatum est: Nisi forte compendium anatomicum *Heisterianum* palmam ipsi dubiam reddat. Caeterum proprio id exemplo confirmare nullus vereor, qui jam sciepius tam publice quam privatim hunc Auctorem auditoribus meis in *Fridericana* pariter atque aliis academiis paelegi, & ingentem semper fructum inde percepit. Dedit insuper *Auctor noster* epistolam anatomicam ad *Guernerum Rofincium*, anatomicum celebrem in *academia Thuringorum Jenensi*, & quidem brevi ante obitum suum, in qua ea, quae de constitutione & usu genitalium utriusque sexus noviter observaverat, declaravit, quaeque microcosmo subiecta est. Edidit quoque observationes anatomico medicas ad *Galen* librum de ossibus cum *Vesalii*, *Sylvii*, *Heneri*, *Eustachii* exercitationibus. Adversarium habuit *Ludovicum de Bils*, alias *Bilsum* dictum, nobilem, quem sola curiositas ad studium anatomicum pertraxit: Unde quid valeat natura in disciplinis perdiscendis, hic potissimum exemplo suo docuit: Quandoquidem sine magistro in peritia secandi tam mirabiles fecit progressus, ut cum celeberrimis sui temporis medicis & anatomicis contendere serramque disputationis reciprocare non erubuerit. Cum vero in ea, quam cum *Hornio* aliisque agitabat, controversia, non satis circumspecte oculis suis usus fuisset, non est mirum, ipsum causa sua excidisse. Non minus etiam vehementer commotus fuit, cum fama ebuccinaret, vivente adhuc *Hornio nostro*, *Regnerum de Graeff* opus ab solutum editurum de partibus genitalibus utriusque sexus: Tempestivum itaque judicabat *Johannes van Horne*, publice monere,

monere, antequam adhuc tale opus prodiret, inventa illa SUA esse, & falso illa sibi tribuere *Graeffium*; Quare summa statim rei capita ad *Rofincium* perscribebat, promittens, se operosius illa demonstraturum peculiari tractatu, sed morte praeventus promissa ista explere non potuit.

§. CCCCXCIII.

Meretur vero *Ludovicus de Bils*, Toparcha in *Coppens-damme, Bonemeta*, ut, cum natura ipsa ingenium quasi anatomicum ei inspirasset, ex professo ejusdem hic mentio fiat. Edidit specimina quaedam anatomica cum Cl. Virorum epistolis aliquot & testimoniiis, quae anno 1661. in 4to. Roterdami prodierunt; Et anno 1669. publicum adspexit responsio ejusdem *Bilsi* ad epistolam *Tobiae Andreae*, qua verum usum vasorum, haec tenus pro lymphaticis habitorum, ostendere voluit. Juncta simul est historia eorum, quae *Bilso* occasione balsamationis sibi peculiaris in *Brabantia* & potissimum *Lovanii* evenerunt. *Johannes van Horne* de ipso testatur, quod multa eximia donaria *theatro anatomico Lugdunensi* obtulerit, v. g. sceleta affabre manu propria constructa, &, quod maximam merito admirationem pariat, *exsiccatum* hominis cadaver, quod recens mortuum dices. Unde temperare sibi vix potest *Hornius*, quin hanc ingenuam ipsi tribuat laudem: Neminem admirari satis posse generosi hujus viri tum industriam tum indefessum studium atque cupidissimum corporis humani structuram cognoscendi animum, utilissimum mortalitatis suae consciis spectaculum. Et quamvis nobili prosapia ortus sit, à dignitate tamen sua, quin & opibus, quibus gaudebat, minime alienum esse putavit, quin professione publica in academia *Loraniensi* fuerit perfunctus.

§. CCCCXCIV.

Regnerus de Graeff, D. medicus *Delphensis*, ea, quae de structura partium genitalium a praceptor suo, *Jobanne van Horne*, demonstrata viderat, in ordinem redegit, & quod ille morte praematura praeventus praestare non potuerat, orbi literato communicavit. Hunc in finem seorsim edidit pri-
mum tractatum de organis virorum, generationi inservien-
tibus, deinde seorsim tractatum novum de organis mulierum,
generationi dicatis, quo demonstratur, tam homines quam
cœtera animalia omnia, quae vivipara dicuntur, haud minus
quam ovipara, ab ovo originem ducere. Scripsit quoque
epistolam de nonnullis circa partes genitales inventis novis;
Quae omnia deinde conjunctim prodiere Lugduni-Batavorum
ex officina Haackiana 1677. in 8vo. Cum vero deinde lis ipsi
moveretur de hisce novis inventis, scripsit defensionem par-
tium genitalium, quam societati regiae *Londinensi*, ad sci-
entiam naturalem promovendam institutae, dedicavit. Multa
quoque curiose differit de indole succi pancreatici, unde
non solum sub praesidio *Francisci de le Boe Sylvii* in *Academia*
Leydensi publice disputationem habuit de pancreate ejusque
succo, sed & tractatum anatomico-medicum de natura & usu
succi pancreatici edidit. Ostendit praecipue modum, quo
post varios frustraneos conatus in cane vivo succus iste col-
ligi queat, eumque in praesentia multorum publice demon-
stravit anno 1665. Sumpfit nempe canem jejunum, cui trachea
(ore nempe, ne mordeat, vinculis obligato) est reserata, ut
per istam aperturam respirare queat. Hinc abdomine raptim
aperto mox cum sub pyloro, tum infra ductus pancreatici
exitum colligavit intestinum, idque inter duas istas ligaturas
parte sui externa a mesenterio libera dissecoit & aperuit, ac
spon-

spongia bilemi, pituitam aliaque extergendo mundificavit; Tunc illico tenuem calamum anatis sylvestris, cuius uni extremitati parvam lagenam vitream angusti orificii firmitur adaptavit, in ductum pancreaticum altera extremitate immisit, atque acu, filum duplikatum trahente, intestinum eundemque ductum calamo atque lagenae adsuit, ut calamus cum lagena vitrea extra abdomen pendula ab intestino & ductu recedere non posset. Hoc facto intestina foris pendula versus interiora reduxit, & abdominis aperturam filo forti rursus consuit, atque sic canem, quo usque potuit, (nempe ad horas octo vel decem) in vita servavit, talique modo hujus liquoris, spatio 7. vel 8. horarum, mediocrem quantitatem e ductu per calamus in lagenam vitream defluentis collegit, & saporis subacidi non nihil ad austерum inclinantis deprehendit. Quae omnia in citata disputatione latius comprehenduntur.

§. CCCCXCV.

Nemo quoque, opinor, hanc ipsi gloriam invidet, quod *Siphonis anatomici* primus fuerit inventor, quo nempe mediante arteriae venaeque nec non minutissimae earum ramifications per injectos quosdam liquores coloratos ita impleri possunt, ut protenus in conspectum prodeant: Quod hodieque artificium suum ad summum quasi apicem deduxisse videtur *Ruyshius*, utpote qui materiam quandam ceraeum noverat praeparare, quae, si vasis sanguineis iniciatur, subtilissimos etiam vasorum maeandros & vias maxime tortuosas ingreditur easque conspicuas reddit, quod tamen artificium tanquam arcanum sibi & filio suo servavit, uti ipsem ex ore ejus audivi. Atque ejus generis praeparata, mira industria atque dexteritate elaborata, plane numerosa in curiosis-

curiosissimo ejusdem *museo anatomico* à peregrinantibus videri olim potuerunt, priusquam à PETRO M. *Russorum Imperatore*, in *Russiam* transferrentur.

§. CCCCXCVI.

Alter *Johannis van Horne* discipulus & auditor gratissimus fuit *Johannes Swammerdamius*, Amstelredamensis. Hic ne praceptor suo quidquam de suo praeriperet, ad prodromum ejusdem de partibus generationis in utroque sexu accommodavit suum naturae miraculum, sive uteri muliebris fabricam, notis in D. *Johannis van Horne* prodromum illustratam & tabulis à clarissimis experientissimisque viris cum ipso archetypo collatis adumbratam. Proinde ferre non poterat superbam condiscipuli sui, *Regneri de Graeff* arrogantiam & ingratum erga communem praceptorum animum, sed potius sua *Hornio* graviter vindicabat, ostensis in majorem fidem erroribus à *Graeffio* commissis: *Hornius* enim morte praeventus opus suum de partibus genitalibus utriusque sexus absolvere non potuit: Unde, occasione hac arrepta, nomine *Hornii* suppresso, *Graeffius* opus suum in publicum produxit, parum memor, reliquos *Hornii* discipulos id non solum aegre laturos, sed & in plagium ejus graviter animadversuros. Calluit vero artificium *Swammerdamius* noster, cavitates corporis ita praeparandi, ut suam semper genuinam faciem servarent. Cum summo quoque adplausu à publico exceptus est tractatus physico-anatomicus de respiratione usque pulmonum, in quo praeter primam respirationis in foetu inchoationem, aëris per circulum propulsio statuminatur, attractio exploditur, experimentaque ad explicandum sanguinis tam auctum quam diminutum motum in medium producuntur. Verum huic tractatui, auctore *Job.*

Baptista

Baptista a Lambswerde oppositum est aliud scriptum, cui haec praefixa est inscriptio: *Respirationis Swammerdammianae expiratio;* Scriptum, inquam, admodum quidem virulentum, in quo tamen positiones *Swammerdammii* ad adcuratum & rigorosum examen revocantur. Huic praeterea *Swammerdammio* debetur, quidquid hodie scimus de viscerum excarnatione, de injectione cerae in vasa cujusvis generis, & vindicatione partium atque viscerum a prompta corruptione, ad quam alias sua natura expeditissime propendunt.

§. CCCCXCVII.

Gerkardus Blasius, Leonardi filius, medicus Amstelredamensis, Severini institutum imitaturus, edidit prolixum opus Zootomiae seu anatomes variorum animalium, volatilium, aquatilium, serpentum, insectorum ovorumque, tam ex veterum quam recentiorum propriisq; observationibus concinnatum. Opus ipsum, quod *anatomes comparativae* utilitatem satis commendat omnibus, quinque in partes distributum est, earumque *prima* varias animalium, quae *terrestria* vocantur, species exhibet, una cum sciagraphia nutritionis animalium, ex *Theodori Aldes* (alias *Matthiae Sladi*) tractatulo, superioribus annis edito. *Altera* sistit dissectiones *volatilium*, cum ovi & pulli, hujusque generationis historia ex *Aquapendente*, *Harveo* & aliis congestas. *Actertia aquatilium, quarta insectorum & quinta denique serpentum* anatomen tradit. Differuit quoque de renibus monstrofis, qui tractatulus una cum *Laurentii Bellini* exercitatione *anatomica* de structura & usu rerum exstat. Notus praeterea est commentarius ejusdem in syntagma anatomicum *Johannis Veslingii*. Anatomiae hominis subjuncta sunt *annotata practica* in cadaveribus humanis, uti sunt abdomen cartilaginosum, ductus cystici coalitus, ureter calculosus, lien duplex &c.

P p

Exhibuit

Exhibuit denique tyronibus anatomen contractam, item anatomen medullae spinalis nervorumque inde provenientium, tandemque observata anatomica in homine, simia, equo, vitulo, testudine, echino, glire, serpente, ardea variisque alijs animalibus. Ejusdem filius, *Abrahamus Blasius* observationes chirurgico-medicas *Jobi a Meckern* ex Belgico in latinum vertit.

§. CCCCXCIII.

Johannes Rudolphus Saltzmannus, Argentinensis, edidit epistolam de anatomicis quibusdam observationibus, quae cum *Gregorii Horstii* observationibus singularibus prostant. Scripsit etiam varia observata anatomica, quae *Theodorus Wynanus* edidit.

§. CCCCXCIX.

Henningus Arnisaeus, regis Daniae archiater, *Halberstadiensis*, qui primum in *Viadrina* nostra, deinde vero in academia *Helmstadiensi* medicinam docuit, medicus & anatomicus sui temporis praestantisimus fuit, qui cadavera illa humana sequit & praeparavit, quibus in figurarum & tabularum suarum delineatione usus est *Christophorus Gertnerus*, pictor sua arte admodum celebris, jussu HENRICI JULII, Ducis Brunsvicensis. *Conringius* imagines illas tanquam sine exemplo optimas & complures admodum laudat, quamvis *Schellhamerus*, *Conringii* paraphrastes, ultro fateatur, voluisse quidem optimum Principem ad ducentas fieri, jam vero eas tantum residuas esse, quae ventrem medium cum collo & musculis humeri exhibent, & ex quibus illae adhuc, quae partes genitales mulierum repraesentarunt, vel surreptae vel incivili pudore reconditae sunt. Idem hic *Arnisaeus* scripsit etiam observationes aliquot anatomicas & disquisitiones de partus humani

humani legitimis terminis, & epistolam de observatis quibusdam in anatome.

§. D.

Quod observationes anatomicas speciatim attinet, ex quibus multas medicas & physicas controversias decidi posse existimat, eae pro disputatione publica, Respondente *Johanne Freitagio*, Perlebergensi Marchico, die XV. sept. A. M. DCX, ab *Arniseo* propositae sunt. *Prima* illarum agit de numero, situ & usu ventriculorum cerebri; *Altera* in ortum, numerum & insertionem nervorum inquirit; *Tertia* urachi usum investigat; *Quarta* vesiculae felleae usum una cum ductibus choliodochis expendit; *Quinta* contra recentiores de usu lienis disputat; Et *ultima* seu *sexta* disjunctionem ossium coxendicis & pubis in quocunque partu contra vulgarem opinionem defendit.

§. DI.

Non imus inficias, omnes hasce ac singulas observationes novas sistere detectiones in illo, quod tractant, arguento; Verum prolixitatis vitandae causa ex ultima tantum observatione allegare hac vice placet, sponte agnoscere *Arniseum*, distractionem ossium in partu miraculo non carere: Nihilosecius tamen, cum rationem in anatomicis prius audiendam non esse censeat, quam *quis* sensus consuluerit: Hinc inique facere existimat, qui, quod ipsi non viderunt, aliorum experientiae credere recusant. Addit quoque, se a communi errore non facile recessurum fuisse, nisi *Genevae*, cum Illustris Senatus meretricem juvenculam, sexto post partum die in *lacu Lemano* suffocatam, quae adeo facilem partum ediderat, ut & heram falleret, medicis obtulisset, sensus *Arniseum nostrum* docuissent contrarium. Notat insuper,

observationem hanc non esse novam, sed idem jam diu ante memoriae mandasse *Hippocratem*, qui quippe non laxari tantum aut aliquantulum dehiscere, sed divelli ossa coxendicis docuisset: Ubi in primis notari jubet, quod *Hippocrates* non tam pubis, quam coxendicis mentionem faciat; Quoniam, licet laxetur συγχειρωσις osium pubis, ita ut crus alterum, immoto manente altero, levare queat, tamen major divulsio conspicitur in osibus ilium, ab osse sacro recendentibus, ex quo fieri putat, ut illuc majorem dolorem sentiant mulieres, non tam ex reflexione ossis coccygis, ut *Laurentius & Columbus* putarunt, quae gressum impedire non posset, nec tanti doloris aut dilatationis ilitum causa esse, quam ex distractione jam dictorum osium. Tandem vero sic concludit *Arnisaeus*: Quo saepius pepererunt mulieres, eo latiora ipsis evadunt illa, & sicut primus partus difficillimus est, quia articulatio tum primum solvitur: Ita posteriores, qui incident in aetatem sicciorum, itidem difficultate non carent, quia siccatae cartilagines majori labore se junguntur.

§. DII.

Jacobus de Back medicus apud Roterodamenses ordinarius, dissertationem edidit de *corde*, quam *Guilielmo Harveo*, medico regio dedicavit. Post quam conquestus est, cor ad ea usque tempora nondum satis perscrutatum esse; Apud animum suum proposuit, se in structuram & usum cordis adcuratius inquisitum; Quo scopo an fuerit potitus, alii judicent.

§. DIII.

Anno 1667. Collegium privatum *amstelodamense* selectiores observationes anatomicas figuris illustratas duabus partibus edidit, quae tamen non ex hominum, sed vitulorum,

equo-

equorum, canum, felis Zibethicae, cygni, testudinis aliorumque animalium corporibus de promtae sunt.

§. DIV.

Amstelodami itidem a. 1669. virorum clarissimorum, *Marcelli Malpighii & Caroli Fracassati* epistolae anatomicae uno tractatu junctim prodiere, in quorum priore *Malpighii* epistolae de cerebro, externo tactus organo, de omento, pinguedine & ductibus adiposis, deinde vero *Fracassati* epistolae de lingua & cerebro continentur.

§. DV.

Arnoldus Senguerdius osteologiam C. H. reliquit, quae a. 1662. Amstelaedami publicam adspexit lucem.

§. DVI.

Michael Lyserus, Lipsiensis, *Thomae Bartholini* auditor & discipulus per plures annos fuit; Qui, cum in academia patria philosophiae & medicinae prima posuisset tyrocinia, in Academiam Haffnensem ad audiendum celebrem *Bartholinum* sese contulit; Fieri vix aliter potuit, quin sub tanti anatomici manu inductione ad anatomica exercitia singulari statim amore ferretur: Hinc ad sectiones cadaverum manu veluti ducebatur, via statim ostensa, qua in ejusdem anatomicis administrationibus inoffenso pede progrederetur: Reliquis enim exclusis, ei soli facultas concessa, ut privatis exercitiis adesse, sicque ad curatum secandi artificium universamque C. H. aliorumque animalium structuram addiscere ipsi licuerit. Qua in re cum tandem haud vulgarem dexteritatem sibi acquisivisset, Anatomici *Adscientis* in theatro anatomico publico nomen titulumque impetravit. Sceletis conficiendis tam strenuam navavit operam, ut talia praepararit, quae cum

nivibus candore & laevore splendentibus certarent. Hinc digressus in *Academiam Patavinam*, summos in arte medica honores & ambivit & obtinuit. Redux, in *Nicopiensem Falstriae* urbem praxeos exercendae gratia sese contulit, & cum vix in dulcibus amplexibus novae, quam duxerat, conjugis incaluisset, tertia post nuptias septimana febre maligna corruptus & extinctus est, quod factum anno 1659. eoque ipso triste sui desiderium orbi anatomicorum, qui plura ab ipso speraverant, reliquit. Praeter cultrum anatomicum, i. e. methodum brevem, facilem atque perspicuam, artificiose simulque compendiose humana corpora incidendi, cum non nullorum instrumentorum anatomicorum iconibus, nihil edidit, praematura quippe morte praeventus.

§. DVII.

Matthias Tilingius scripsit disquisitionem anatomicam de placenta uteri, novis in medicina hypothesibus illustratam, item exercitationem anatomicam de admiranda renum strutura eorumque usu nobili. Similiter anatomicis non est ignota anatomia lienis, ad circulationem sanguinis aliaque recentiorum inventa adcommodata, item παρέβασις seu digressio physico-anatomica curiosa de vase brevi lienis ejusque usu nobili ac egregio in oeconomia corporis humani. Reliquit etiam exercitationem anatomicam de tuba uteri, deque foetu, nuper in *Gallia* extra uteri cavitatem in tuba concepto.

§. DVIII.

Johannes Vigierius in chirurgicis quidem primariam suam collocavit operam, & ex scriptoribus Arabibus, Graecis atque Latinis tam antiquis quam neotericis congesit, quidquid ad perfectam dignoscendorum, praenoscendorum & curan-

& curandorum affectuum H. C. externorum methodum pertinet: Scripsit tamen etiam encheiridion anatomicum & historiam foetus. Propter arctum enim chirurgiae & Anatomiae nexus non potest hanc negligere, qui in altera illa dignos facere cupit progressus.

§. DIX.

Jacobus Bontius, Roterodamensis, edidit observationes ex cadaveribus haustas, quae in tractatu de medicina Indorum prostant.

§. DX.

Gaernerus Rolfincius vel *Rolfinckius*, Hamburgensis, anatomiae Professor in *Academia Jenensi*, postquam variis in academiis scientiam medicam sibi comparaverat, peregrinationem suscepit, & perlustrata fere universa Europa *Patavii* in Italia substitit, ibidemque supremos in arte medica honores impetravit, posteaquam paulo ante anatomiā C. H. publicam in praesentia Procerum administraverat. Tandem in *Academia Thuringorum Jenensi* Professor anatomiae publicus constitutus, simulque archiatri munere in aula *Saxo-Vinariensi*, principatum tunc temporis tenente *Wilhelmo, Duce Saxo-Vinariensi*, laudabiliter perfunctus est. Scripsit prolixas dissertationes anatomicas, veterum aequa atque recentiorum observationibus illustratas & ad circulationem sanguinis accommodatas. Praeterea dissertationem de hepate ex veterum & recentiorum propriisque observationibus concinnatam & ad circulationem sanguinis accommodatam, item aliam de corde, nec non methodum partium generationi dicatarum per anatomen cognoscendi. Denique propter affinitatem argumenti hujus epistolam quoque ad ipsum dedit *Jobannes van Horne*, tanquam prodromum operis majoris de partium gene-

generationi inservientium historia, quam suo loco jam re-censuimus. Natus est *Hamburgi* anno 1599, denatus *Jenae* 1673, anno aetatis suae septuagesimo quarto.

§. DXI.

Johannes Jacobus Wepferus, medicus *Scaphusinus*, edidit observationes anatomicas ex cadaveribus eorum, quos apoplexia sustulit, cum auctario historiarum & observationum apoplecticorum & similiū anatomicae subjectorum; Scripsit etiam epistolam de dubiis anatomicis & historiam anatomicam de puella sine cerebro nata.

§. DXII.

Suas quoque sibi vindicat partes in hac historia anatomicae *Heinricus Meibomius*, quia pariter aliquid contulit ad locupletandam scientiam anatomicam: Detexit enim vasa nova ad palpebras tendentia: Unde scripsit epistolam ad *Joëlem Langelottum* de vasis palpebrarum novis.

§. DXIII.

Antonius Deusingius, Batavus, lucem hanc adspexit *Meursiae* anno 1612. Hic praeterquam quod *Arabicae*, *Persicae* ac *Turcicae* linguae peritissimus fuerit, in arte quoque salutari haud spernendos fecit progressus. Postquam enim laurum Docto-rale in *academia Lugdunensi* acceperat, primum in patria medicinam fecit, deinde in *academiam Groningenensem*, hinc *Hardervicum* evocatus, tandemque *Wilhelmi Friderici*, Comitis *Nassoviae*, *Frisiae Occidentalis Gubernatoris*, medicus aulicus constitutus est. Obiit *Gröningae* anno 1666, cum ad annum aetatis suae quinquagesimum quartum pervenisset. Scripsit anatomen parvorum naturalium seu exercitationes anatomico-physiologicas, de partibus H. C. conservationi specierum inser-

inservientibus. Itidem duas dissertationes, alteram de motu cordis & sanguinis, alteram vero de lacte & nutrimento foetus in utero, item genesin microcosmi seu dissertationem de generatione foetus in utero, ideam fabricae C. H. seu institutiones anatomicas ad circulationem sanguinis aliaque recentiorum inventa adcommodatas, nec non exercitationem de motu animalium, ubi de motu muscularum & respiracione itidemque de functionibus sensuum disquiritur. Suscepit etiam examen anatomes anatomiae *Bilssianaæ* in epistola ad *Johannem Casparum Fausium*, itidemque exercitationem de administranda anatome *Ludovici de Bils*. Eidem quoque debemus historiam foetus extra uterum in abdomen geniti, ibidemque per sex prope lustra detenti ac tandem lapidescentis, quae consideratione physico-anatomica illustrata est.

§. DXIV.

Suum quoque inter scriptores anatomicos locum tueretur *Casparus Hoffmannus*, Gotha-Thuringius; Qui cum bonae suae indolis & in studium medicum non vulgaris propensionis de se conspicienda praeberet documenta, sumptibus *Senatus Norimbergici* in Italiae *academiam Patavinam* missus est, unde deinde reversus *Basileam* concesfit, ibidemque medicinae Doctor renunciatus est, tandemque in locum defuncti *Taurelli* suffectus in *Noricorum academia* Professor ordinarius declaratus est. Edidit commentarium tripartitum de thorace ejusque partibus, item diatribam de usu cerebri & librum singularem de usu lienis, commentarium quoque in *Galenum* de usu partium H. C. & libros IV. de generatione hominis contra *Mundinum Mundinium*, tandemque notis perpetuis illustravit *Galeni* librum de ossibus & librum singularem de partibus similaribus, quem locum suppleturum

Qq

arbi-

arbitratus est libri similis argumenti, quem *Galenus* confecisse dicitur, hodie vero desideratur. Natus est *Gotbae Thuringorum* anno 1672. denatus *Altdorffii* anno 1648. cum aetatem suam ad annos 76. produxisset. *Mauritius Hoffmannus*, Furstenwaldio-mesomarchicus, absolutis studiis scholasticis Athenas Noricas sese contulit, ibidemque *Casparo Hoffmanno*, *Georgio Noeslero* & *Ludovico Jungermanno* praceptoribus in arte medica usus est. *Anatomes* studio pree aliis medicinae partibus delectatus & manuductione *Veslingii* & *Virsungi* tantum brevi tempore profecit, ut ipse hominis suspensi cadaver secando, vires suas fuerit periclitatus. Hujus vero industriae suae fructus mox expertus est, dum a. 42. in gallo indico *ductum pancreaticum* ad illa usque tempora anatomicis ignotum primus detexit, quem, cum *Wirsungu*, hospiti suo ostendisset, isque pari felicitate eundem in homine detexisset, inventio ejus constanter ipsi vindicata, & ab ipsius nomine *Wirsungianus* dictus est. Honores doctorales, brabeuta *Noesslero*, in *Altdorffina* est consecutus tandemque professio publica anatomes ac chirurgices ipsi demandata; Quo utroque officio tanta dexteritate est perfunctus, ut in theatro anatomico non brutorum tantum, sed & hominum cadavera tam masculina quem foeminina saepissime searet. Inter scripta ejus, quae reliquit, anatomici argumenti, sunt in primis *institutiones anatomicae*, ordine dissectionibus commodo publice disputatae.

§. DXV.

Johannes Mauritus Hoffmannus, *Mauritii* filius, atque in *Academia Altdorffina* Professor Ordinarius, & *Marchionum Onoldo-Brandenburgicorum* Archiater, scripsit dissertationes anatomico-physiologicas, ad *Johannis van Horne* microcosmum adnotatas, & experimentis observationibusque recentioribus variis illustra-

illustratas, pro quarum veluti supplemento etiam delineavit tractatum anatomico-physiologicum, in quo non solum singularum H. C. partium structuram exhibuit, verum etiam recentiorum anatomicorum observationes & hypotheses modeste trutinavit, & novas etiam pro ea, qua pollebat, secandi dexteritate, quam integris 27. annis adquisiverat, adjunxit. Cujus v. g. generis est: Panniculum carnosum in homine nullum existere, sed illud, quod vulgo ostendunt artifices, esse membranam pinguedinis; Membranae tympani chordam esse subtensam, eamque tam ad sensationem, quam ad mobilitatem hujus membranae facere. Ad Academicos curiosos transmisit observationem ex anatome ovis, foetum utero gerentis.

§. DXVI.

Isbrandus de Diemerbroeck, Montforto-Trajectinus, anatomae in *Academia Ultrajectina* Professor fuit. Edidit anatomam C. H. plurimis novis inventis instructam, variisque observationibus & paradoxis cum medicis tum physiologicis adornatam. Melius vero fecisset mea sententia, si, prout semel consilium istud susceperebat, nova sua inventa & observationes peculiari libello consignasset, sicque publici juris fecisset, quam integrum anatomiā conscribendo. Suas vero amicorum suorum passus fuit ab hoc bono consilio sese dimoveri, sibique persuaderi, ut integrum totius C. H. historiam concinnaret, in eamque non sua solum, sed & aliorum inventa nova transferret, ut sic una quasi tabula totius anatomae veteris novaeque facies depingi & exhiberi posset. Quod consilium tanto minus ipsi deinde displicuit, quo magis observabat, neminem ante ipsum hoc aequa tentasse. Id vero potissimum est, quod in hac anatomia summopere mihi

displicuit, quod prolixas tales nimiumque evagantes faciat digressiones medicas aequae atque physicas, & has quidem multo adhuc frequentius quam illas. Deinde, quod ipse met in praefatione haud diffiteatur, se tanquam artis delineandi imperitum, pictoribus sua praeparata relinquere coactum fuisse, qui eadem potius ita obscuraverint, ut ipse met agnoscere illa non potuerit: In gratiam tamen typographi figuras quasdam rariores ex aliis anatomicis sese mutuo accepisse & in opus suum transtulisse, ingenue fatetur. Quemadmodum vero in figuris ipsis haud raro requisita desideratur exactitudo: Ita similiter non omnia ejus inventa ita comparata sunt, ut iis tuto fidem adhibere integrum sit. Cujus generis v. g. sunt vasa lactea, quae per occultos & haetenus incognitos meatus immediate ad vesicam ferri suspicatur: Alioquin enim reddi rationem non posse, ait, cur in potatoribus urinam cito & in tanta copia ad vesicam feratur? Cur in diabete potus antea adsumptus parum vel nihil mutatus per vesicam reddatur &c. Verum in anatomia plus valet *avtographia* quam conjectura, quantumcunque speciosa illa alias videatur.

§. DXVII.

Johannes Daniel Horstius, P. P. in academia Marburgensi, edidit anatomen C. H. tabulis comprehensam. Exhibuit etiam publico decadem observationum & epistolarum anatomicarum, quibus singularia scitu digna, nempe lactearum thoracicarum & vasorum lymphaticorum natura, embryonisque nutritio per os aliaque rariora exponuntur. Adnexum est responsum ejusdem ad *Thomam Bartholinum*, quem anatomicum hujus seculi celeberrimum merito vocat, in quo ipsum solatur, quod in controversia cum *Riolano* idem ipsi eveniat, quod *Horstio* cum *Thonero* & *Hoffmanno*. Fuerunt nempe

nempe omni tempore, & adhuc sunt, qui aliorum labores frivole perstringunt, ut ipsi soli emergant & ut poma illa natitent. Et si omni sua opera efficere nequeant, ut, quos calumniantur, famam iridipiscantur, hoc tandem effugium est: Peritiores non latere, quid de conatibus illorum sentendum sit?

§. DXVIII.

Gregorius Horstius, senior, Torgaviensis, postquam Basileae Rauracorum A. 1606. gradu Doctorali exornatus fuerat, sub ejusdem anni finem in Professorum medicorum ordinem solemniter receptus, deinde vero à Ludovico, Hassiae Landgravio, Fideli cognominato, in Academiam Gieffenam evocatus, nec tamen diu ibi commoratus, sed in aulam dicti principis evocatus est & splendidam archiatri provinciam exornavit. Praeter opera seorsim prostant libri duo de natura humana, quorum prior de structura corporis, posterior vero de anima tractat, praemissa insuper praefatione de anatomia vitali & mortua, pro conciliatione Spagyricorum & Galenicorum plurimum inserviente. Cum vero tractatio de anima non aequa direcione ad nostrum scopum spectet, notamus saltem, priorem partem duodecim absolvi exercitationibus, in quarum prima de principiis agitur, ex quibus partes humani corporis generantur, sanguine nempe materno & semine, in altera examinantur principia, ex quibus humani corporis partes constituantur, quae ex Auctoris nostri sententia sunt calidum innatum, spiritus & humores. Tertia ad examen vocat ea, quae in actione partium humano in corpore secernuntur, tam in prima, quam secunda ac tertia concoctione; In quarta recensentur partes humani corporis proprie dictae in genere & ossa in specie, quam tractationem exercitatione quinta excipit historia

cartilaginum, ligamentorum, tendinum, fibrarum, venarum, arteriarum, nervorum, membranarum, cutis, carnis & panniculi carnosí. Ab *exercitatione sexta* ad *undecimam* usque agitur de partibus dissimilaribus in genere, ac de membris primae ac secundae concoctioni in specie dicatis, de organis generationi in utroque sexu inservientibus, de membris *vitaे* ac respirationi prospicientibus, de communi sensus ac motus animalis organo, de sensuum externorum, vocis atque sermonis instrumentis propriis, nec non de organis motus animalis propriis atque speciatim de manibus pedibusque. Universa denique tractatio obsignatur, adjecta *exercitatione duodecima* de partium humani corporis productione ipsiusque hominis generatione.

§. DXIX.

Gregorius Horstius, Junior, Gregorii nepos, *Ulmensis*, specimen anatomiae practicae edidit in academia Giesseña, quod antea aliquot philiatris exhibuerat.

§. DXX.

Michael Rupertus Beslerus, Norimbergensis, patrem habuit medicum Norimbergensem, &, postquam in academia patria Altdorffina laurum acceperat, praxin Norimbergae exercuit. Scripsit admirandae fabricae humanae mulierum, partium generationi inservientium, & foetus fidelem delineationem quinque tabulis, ad magnitudinem naturalem & genuinam, typis aeneis impressis. Natus est anno 1607. denatus vero anno 1661. cum ad annum aetatis suae quinquagesimum quartum adscendisset.

§. DXXI.

Nicolaus Severus, scripsit observationes anatomicas de glandulis oculorum novisque eorundem vasis, nec non de glandulis oris.

§. DXXII.

§. DXXII.

Franciscus de Raedt, edidit descriptionem anatomicam monstrosi foetus à *Ludovico Bilsio* dissecti, quae cum ejusdem *Bilsii* speciminibus anatomicis exstat.

§. DXXIII.

Johannes Conradus Peyerus, medicus *Scaphusianus*, indagandas potissimum sibi proposuit glandulas intestinales, per intestina tam crassa quam tenuia dispersas, quibus natura tam in statu ordinario utitur pro laeviganda & irroranda interna cavitate intestinalium, quam in statu extraordinario, diarrhoea nempe critica, ubi hisce colatoriis utitur pro excernendis vitiis humoribus, ex tota humorum massa ad hanc communem cloacam confluentibus.

§. DXXIV.

Praestitit hoc *Peyerus* exercitatione singulari de glandulis intestinalium cum anatome ventriculi gallinacei, quam anno 1677. ediderat. Cum vero ab eo tempore alia publico non indigna observasset, *Parerga septem anatomico-medica* anno 1682. evulgabat, in quibus praedictam exercitationem ut *primum* parergon supponebat. *Secundum* de iisdem glandulis intestinalibus tractat, nihilque aliud continet, quam uberiorum eorum, quae in priore dissertatione de conformatione atque usu illarum glandularum dicta fuerant, explicationem. Potissimum vero distinguit glandulas intestinalium in *externas*, nempe hepar, pancreas, glandulas mesenterii, intestinalium superficie exteriori adhaerentes & sub marsupiorum exiguum specie utrinque sub ani sphinctere latitantes: Et *internas*, quarum diversas pariter species numerat, universam scilicet intestinalium tunicam glandulosam internam occupan-

occupantes, aliasque glandulas majores & conspectiores, vel sparsim in cunctis, vel areolatim in tenuibus disseminatas; Posterioris generis utramque speciem tam per autopsiam *Casparis Bartholini, Wepferi, Scretae & Harderi*, quam per iteratas variis in animatibus quadrupedibus, avibus, piscibus ac tandem in homine, sectiones proprias confirmans.

§. DXXV.

Quae omnia quisquis rite perpenderit, suo eximio usu non destitui, sponte confitebitur: At vero ingens inventi hujus abusus est, quando eo tandem abripi sese passus fuit, ut existimaret, ventriculum totum una cum intestinis glandulosum esse, & nullam quidem aliam ob rationem, quam quod secretionibus, quarum nullam nisi glandularum beneficio fieri posse crediderat, vacent. Intestinorum structuram, potissimum in tenello embryone, testibus atque epididymidibus perquam similem esse autumavit & glandulas ipsas pro meatibus varie contortis & configuratis habuit &c. Quae cum ita comparata sint, ut quamplurimis displicere debuerint, inde mirandum non est, quod plures nactus fuerit contradictores.

§. DXXVI.

Caeterum tertium parergon methodum historiarum medico-anatomicarum commendat, cuius ope in defunctis & morbi sedes & causae indagandae sint. Quartum, cum nostrum, nempe anatomicum, argumentum parum vel nihil respiciat, merito à nobis praetermittitur. Quintum vero sistit historiam anatomicam ab H. Glasero conscriptam, mulieris nempe ascite defunctae, cui lien extiterat minimus, ductus autem pancreaticus maximus, & foramen in intestini jejunii principio, quod ductui biliaro & pancreatico commune est, tantae

tantae repertum est amplitudinis, ut digiti auricularis apicem admitteret. In *sesto* refertur historia anatomico-medica de muliere quadam hydropica, cuius abdomen tumoribus plenum uterusque tuberosus inventus est. Et in *sesto* denique miraculum recensetur anatomicum in cordibus resuscitatis, quatenus nempe fibris cordis tam humani quam aliorum animantium egelidis motus denuo aliquis inspirari possit, aerem per ductum thoracicum inflando, corque interea manu vel spongia calida fovendo, qui etiam fatus in corde salmonis foemellae, e corpore evulso, pro pulsu huic restituendo aliquando suffecerit.

§. DXXVII.

Edidit praeterea merycologiam curiosam seu de ruminantibus & ruminatione commentarium doce elaboratum, adjunctis etiam iconibus; Itidem anatomen ventriculi gallinacei & commentarium in eandem. Scripsit etiam certamen epistolae cum *Johanne de Muralto*, medico *Tigurino*, cuius historiam mox exhibebimus. Anno 1736. Lugduni Batavorum nova eaque tertia prodiit editio horum *parergorum Peyerianorum*, ratione & experientia parentibus conceptorum; Subiecta est observatio circa urachum in foetu humano pervium ut & *Jobannis Jacobi Peyeri*, *Johanni Conradi* filii observationes quaedam anatomicae in homine non minus post mortem, quam in brutis avibusque viventibus ac mortuis contemplando & secando notatae.

§. DXXVIII.

Hic *Johannes de Muralto*, *Tigurinus*, inque *Gymnasio Tigurino* artis medicae P. P. praeter varias observationes ex anatome variorum animalium tam volatilium quam fluviatilium haustas & societati naturae curiosorum communicatas

Rr

nobis

nobis etiam reliquit Vade mecum anatomicum. Neque ignotum est philiatris collegium ejusdem anatomicum. Cumque *Johannes Conradus Peyerus* in prima suarum dissertationum, ratione usus glandularum intestinalium adseruisset, has chylum minime resorbere: Hinc contradicentem natum est eundem hunc *Muraltum*, qui in clave medicinae, quam *vademecum anatomicum* adpellat, istam *Peyeri* sententiam confutavit.

§. DXXIX.

Jacobus Heinricus Pauli edidit *anatomiae Bilسانae* anatomen, occupatam in primis circa vasa mesaraica & labyrinthum in ductu rorifero.

§. DXXX.

Singulare prorsus inventum est, quod ex MStis *Conradi Wesenfeldii*, insignis olim in Academia Viadrina Professoris, excerptis *Johannes Petrus Albrecht*, reverendissimi atque celerrimi Episcopi, nec non civitatis *Hildesheimensis* archiater & Physicus primarius, de *meatibus ab intestino coeco ad vesicam urinariam* tendentibus. Cum enim dictus auctor in dissectione viri ob maleficia publice decollati occupatus esset, abrasa pinguedine circa intestinum coecum sita detexisse sibi visus est *ductus* quosdam, *ab intestino coeco deorsum ad vesicam* vergentes, per quos materiam urinae, quam tam saepe & copiose excernunt potatores, permeare, & vesicae infundi existimavit: Quod si verum esset, non haberent amplius, cur angerentur physiologi in reddenda ratione urinarum, tam brevi tempore in tanta copia redditarum, neque necesitas ipsis incumberet, in defectu plenioris demonstrationis ad *poros ventriculi* & vesicae vel *intro-foras* vel *foras-intro* aliasque chymaeras recurrenti, nec, uti quibusdam solemne est, distin-

distinguendi inter urinam potus & sanguinis. Cessaret vero hac ratione omnis scrupulus, si de veritate ipsius rei rectius constaret. Cum vero nullus anatomicorum, praeter illum solum, horum meatuum mentionem faciat, existimamus merito, hos cum *ductibus chylosis Diemerbroeckii* ad renes & vesicam tendentibus, in eodem censu habendos esse. Interea libertatem cuivis, an industriam suam in ejusmodi meatuum scrutinio, quotiescumque occasio ita tulerit. (Nam cuivis adire Corinthum non licet) experiri consultum judicaverit?

§. DXXXI.

Similes propemodum conjecturas de *nova via seri ad renes dolabentis*, aluit etiam *Anonymus* quidam *curiosus*, quas collectoribus Ephemeridum N. C. transmisit: Nempe urinæ materiam non solummodo per *vasa emulgentia* ferri ad renes, sed etiam, & quidem potissimum per *vesiculos* seu *vasa circa adipem renum*, quae ex mesenterio & propinquo *Pecquetti* receptaculo chyli serum urinosum per adipem ad renes transferant. Quam suam adsertionem non tantum multis argumentis *a priori*, verum etiam anatome viri, ex diabete & calculo mortui, in quo nempe externa renum tunica plane lacerata & minutis arenulis obsita fuit reperta, plus quam ipsa pelvis, *a posteriori* confirmare nititur. Sed cum conjecturis solis in rebus anatomicis nullus sit locus, & nemo adhuc inventus fuerit, qui vias tales inspectione oculari demonstraverit, eas merito in dubio tamdiu relinquimus, donec clarius in apricum deducantur.

§. DXXXII.

Theodorus Kerekringius, Batavus, Med. D. edidit opera anatomica, quibus comprehenduntur *Spicilegium anatomicum*, centuriam observationum rariorū continens, nec non

osteogenia foetuum, in qua, quidcunque ossiculo singulis mensibus accedat, quidque decedat, & in eo per varia immutetur tempora, accuratissime oculis subjicitur. Accesit postea in supplementum osteogeniae foetuum anthropogeniae ichnographia seu conformatio foetus ab ovo usque ad ossificationis principia.

§. DXXXIII.

Spicilegium anatomicum quod speciatim attinet, constat illud centum observationibus, maximam partem anatomicis, in quo, ut Auctor ipsem loqui amat, spicae nonnullae, in agro Kerckringiano natae, occurunt, quae sua sine dubio novitate oblectaturae sunt curiosum talium rerum indagatorem. Liceat nobis aliquas tantum hinc inde decerpere.

§. DXXXIV.

Observatione secunda in superfoetationis veritatem inquirit auctor. Praeter testimonia Laurentii, Sennerti, Nicolai Florentini, Pauli Peredae plurimorumque aliorum adducit ipse luculentum, ut putat, superfoetationis exemplum, duo nempe sceleta geminorum, uno partu editorum, quorum alter octo fuit mensum, alter, quantum ex ossibus adparet, & tunc, cuin carne vestita offerrentur, ex toto corporis habitu aestimari potuit, quartum nondum mensem attigerat. Quid vero ad hujus generis observationes responderi possit ac debet, legi potest prolixius in *Specimine medico-forensi tertio*, quod ante aliquot annos ex cathedra medica hic publice, me praeside, discussum fuit.

§. DXXXV.

Proxima observatione disputat contra Bartolinum, qui numerum valvularum in venis binarium uno in loco non excedere, ternas nunquam reperiri, existimavit; Sancte testatus, se in

se in venis tam hominum quam bestiarum valvulas ternas saepe reperisse; Cujus in rei testimonium venam jugularem internam hominis servat, in qua ternae triplici loco conspiciuntur valvulae; Ubi ex subclavia prodit exiguo intervallo bis, & interjecto fere trium digitorum spatio iterum. Addit & hoc, servare se venam jugularem canis, in qua quinque uno in loco valvulae ita sunt conspicuae, ut dinumerare eas vel infans possit.

§. DXXXVI.

Observatione quinta arteriarum cum venis anastomosin, experimento lymphae extra eas repertae impugnat; Ex quo infert, sanguinem ex arteriis ad partes nutriendas in eas effundi, &, nutritione peracta, vasa lymphatica lympham, venas sanguinem superfluum, impulsione aliunde facta (à motu nempe tonico partium fibrosarum) recipere, ut deinde ad communem sanguinis fontem, nempe cor, revehatur. Vedit etiam *noster*, quod est argumentum *observationis septimae*, venam & arterias umbilicales longo post nativitatem tempore apertas, in pueru nempe octavum jam vitae mensem agente, id quod est oppido rarum atque curiosum. Hinc vero *observatione octava* revertitur ad anastomosin arteriarum cum venis, eamque ne in cerebro quidem ullam reperi, contra *Willisum* disputando tuetur. Aterias quoque umbilicales non uno semper loco, pro variis iisque saepe mirabilibus naturae lusibus, exoriri, ipsa autopsia deprehendit. Ita *Gualterus Needham* videt eas ab arteriae äortae extremitate immediate prodeuntes: *Noster* vero (*Observatione nova*) non solummodo eas ab äortae extremitate saepe, non raro tamen etiam ab iliacis prodeuntes videt.

§. DXXXVII.

Quod insuper Kerckringius observatione *decima tertia* enarrat de testiculis in Juvene delitescientibus, qui anno demum aetatis decimo octavo proruperunt; Idem in duobus me pueris observasse recordor, quorum utriusque alter testiculum, qui in inguinibus diu haeserat, adultiori demum aetate prorupit. *Observatio decima octava* duas exhibit glandulas mesenterii insolitae ac tantae magnitudinis, ut quindecim penderent uncias, decussatim sibi mutuo incumbentes, quae sinistrum renem ita compresserant, ut pene totus in pus esset conversus.

§. DXXXVIII.

Observatione *vigesima* disputat contra *Vestingium, Barbolinum & Laurentium*, qui ligamenta lata vespertilionum alas assimilantia ossi ilio uterum alligare contendunt: *Noster* vero, qui toties ea examinavit, nunquam alligata, semper liberima fuisse deprehendit. Quod vero adjiciat, neminem vidisse, sensisse, uterum excidisse sua sede, deceptos omnes imagine falsa, & laxitatem quandam colli uterini haec fecisse ludibria, id experientiae contrarium est. Si fidem sibi suis in detectionibus vult haberi, eandem & aliis habeat in suis necesse est. Qua de re videatur disputatio nostra de *novo artificio curandi procidentiam uteri veram*.

§. DXXXIX.

Porro vero observatione *vigesima sexta* disquirit, an venae & arteriae habeant venas & arterias, quae sua illis alimenta suppeditent? Cui quaestioni ut satis faciat, in eam propendere videtur sententiam, venas & arterias alio nutriti sanguine, quam quem suis vehunt cavitatibus. Ne vero putetur, inquisitioni illi nullum à natura indicium ostendi, adseverat, penes se servari truncum majorem venae portae equi-

equinae, in quo conspicua est venarum, quae à mesentericis rami, & arteriarum, quae à ramo splenico exoriebantur, tanta copia, ut inextricabilem labyrinthi errorem flexus earum & fines quaerentibus exhibeant; Rursusque venas arteriasque alias per secundas has decurrentes ostentant. Si dicatur, hoc modo procedendum esse in infinitum; Responderi potest: Ulteriori naturae investigationi negotium hoc esse commendandum.

§. DXL.

Observatio *vigesima nona* cum aliquot in sequentibus variis naturae lusus tam in hominum quam brutorum corporibus recenset. Talis lusus fuit, quod in cane duorum mensium venam cavam invenerit dupli truncō e dextra cordis auricula egredientem, quae gibbam hepatis partem ingressura cōalescebat in unum: Verum egressa hepar ad digitī transversi spatium, rursum dividebatur in duos magnos ramos, quorum singuli emulgentem ad renem sibi vicinorem propagabant, & sic divaricati ad crura ramos iliacos efficientes deferebantur. Occurrebat in eodem quoque cane aliis adhuc naturae lusus, nempe truncus ductus thoracici triplex, qui tamen parte superiore rursus in unum coalescebat. Alium talem naturae lusum observavit *Noster* in virgine quadam, duos circiter & viginti annos nata, in qua quippe quatuor arterias spermaticas, nullam venam invenit. Trahebat autem dexterarum ab arteria emulgente una, altera ex arteria magna originem suam, sinistrae ambae vero ex emulgente prodibant: Antequam tamen testiculis in corpus pyramidale sese insinuarent, ut arteria venaque simul junctae solent, coalescebant.

§. DXLI.

§. DXLI.

Uti vero de valvula coli observatione *trigesima prima* notaverat, illam non semper omnem impedire materiarum regressum & ascensum versus superiora: Ita *trigesima nona* advertit, in illo pariter, jejuno atque colo plurimas reperi valvulas, quas, quia non totum oppalent spatium, valvulas *conniventes* adpellavit *Kerkringius*. *Conniventes*, inquam; Quia non ita claudunt intestinum, ut totam ejus cavitatem oppalent, sed medium circiter ejus capacitatem sic occludant, ut singulæ parte altera latiores, paulatim angustiores fiant, & rursus paulo inferius ab alia excipientur, quae latior ea parte, qua praecedens erat angustior, talem intestino dent constitutionem, ut faeces delabi quidem possint, sed non praecipitari unico quasi lapsu ad inferiora.

§. DXLII.

Atque hae sunt praecipuae five novae detectiones five alienarum sententiarum reformationes, quas spicilegium *Kerkringii* anatomicum sistit. Est vero non minus curiosa, quam utilis & necessaria ejusdem *osteogenia foetuum*, partim, quod haec anatomiae pars, ut *Auctor noster* loquitur, minime omnium ab aliis sit accurate pertractata, partim, quod difficile sit ei rei necessaria obtinere foetuum corpuscula, partim, quod vel maxime, ubi obtenta fuerint, eorum examen adeo sit obscurum, ut certi quid de iis pronunciare, saepe sit periculosum: *Noster* vero, cui ista obtigit felicitas, ut plusquam septuaginta foetus non exiguis sumptibus undique conquisitos dissecuerit, & labori neutiquam pepercit, quo minus dies noctesque iis perscrutandis impenderet, hoc in genere nihil affirmavit, quod non clara semper autopsia ipsi ostenderit. Unde minus quoque necessarium esse judicat, inventa sua

sua scriptis defendere; Quia sceleta à mense secundo post conceptionem gradatim adscendentia ad mensem usque nonum jam exactum servat, in quibus ea, quae dixit & literis consignavit, uniuscujusque oculis subjicere facile potuit. Quod disputationis genus, mea sententia, omnium certissimum & efficacissimum est.

§. DXLIII.

Neque tamen habet curiosus lector, quod totam *osteologiam* à *Kerkringio* expectet; Nihil enim ille sua in *osteogenia foetuum* proposuit, quam rariora tantum, in quibus foetus ab adultis corporibus discrepat, vel in quibus ille ab aliorum Auctorum descriptione ossium foetus dissentit vel quae ab aliis plane nondum observata fuerunt. Deduxit itaque incrementa ossium per sua temporum intervalla, indicavitque, quomodo duobus primis mensibus constituta sint, quid tertio, quarto & caeteris deinceps in iis mutetur, quid accedat, quidque decedat? Ex quibus tamen omnibus selectiora quaedam hoc tantum transferemus.

§. DXLIV.

Quod *Laurentius* de sincipitis ossibus adseruit, anteriores eorum partem in puerulis primum membraneam, deinde cartilagineam, tandemque in adultis osseam evadere; Idem de toto corpore osseo valere, *Kerkringius* observavit, plurimas nempe partes, quae pasim cartilagineae dicuntur, primum membranosas esse, ac paulatim in cartilaginis consistentiam abire, antequam ad ossium soliditatem perveniant: Idque vel maxime in fontanella & in ea junctura, quae maxillae inferioris ossa in mento conjungit, evidenter adparet. Speciatim observat *Auctor* de osse frontis, quod primis

duobus mensibus omnia vel mera sint membrana vel cartilago; Quae deinde subsequentibus mensibus in osseam indolem sensim convertantur, donec nono mense omnia & praeципue os frontis & occipitis, mollibus, latis, laxis flaccidisque vinculis, suturis atque commissuris, ad partum facilitandum, colligentur.

§. DXLV.

De ossibus sincipitis adnotavit, quod quarto mense exacto jam tota sint ossea, nisi quod ad futuram sagittalem, ossa sphaenoides & temporum ac fontanellam amplae adhuc aperturae cartilagineae hient. Quinto vero ac sexto mense haec insigniter augeri, suturasque ita paulatim arctari animadvertisit, ut septimo mense laxe per harmoniam jungantur, interea tamen ab ossibus sphaenoide & temporum media adhuc membrana satis notabili hiatu discedant, qui octavo mense vix adpareat, nono autem omnino evanuerit. Atque hoc modo ossificationis historiam in ossibus temporum, sphaenoideo, ethmoideo, maxilla superiore & inferiore, osse hyoides, spina dorsi, osse innominato, costis, sterno, claviculis, scapulis &c. prosequitur, quae omnia si seorsim huc transferre vellemus, totus Auctoris tractatus transcribendus foret.

§. DXLVI.

Osteogeniae subjuncta est, quae eandem praecedere merito debuisset, *anthropogeniae* ichnographia, i. e. humani foetus ex ovo formatio. Inquisitus igitur *Auctor* in prima, quibus homo constat, principia, ab ovo orditur, in quo hominum non minus quam avium prima reperiantur incunabula. Ova haec, quae in testiculis foeminarum reperiantur, sic describit: Sunt ova haec, inquit, pisí viridis magnitudine, intra istam latitudinem, quae pisorum determinat quantitatem, variantia.

Intus

Intus latet humor, qui, sicut aliorum ovorum albumen & vitellus, dum coquitur, indurescit, - - pellicula vel pelliculis extrinsecus circumdantur, quae, postquam in uterum prolapſa sunt, brevi tempore extenduntur & in amnion chorioque commutantur. Ut vero, quomodo successivis temporibus augmenta capiat foetus in utero, curiosius expiscatur, inspexit foetus trium, quatuor, quindecim dierum, trium hebdomadum, unius mensis & sex hebdomadum, sicque adcuratius cognovit, qua ratione provida mater, natura foetum suum sensim augeat formetque. Patuit hoc modo, mensis unius foetum jam mole quodammodo sua stare, & maxillam tam superiorem quam inferiorem puncta praeferre ossea; Claviculas esse formatas & costas omnes punctulis suis ossis distinctas, prima & ultima excepta, quae nemense quidem secundo quicquam ostendunt osseum; Brachia dissecta esse in humerum & utrumque cubitum; Adesse femur, & crura sua habere focilia &c.

§. DXLVII.

Hic etiam *Henrici Schaevii*, Doctoris & Professoris *Stettiniensis* mentio injicienda est, qui ideam anatomicam, appendicis instar introductioni in chirurgiam *Jessenianam* adnexam, quae anno 1674. Norimbergae vernacula prodiit, nobis reliquit. Ordo generalis, quo in partium humani corporis descriptione utitur, hic est: Postquam nempe partem ipsam anatomicice delineavit, morbos deinde, quibus exposita est, enarrat. Ita v. g. exposita structura cutis, recenset ejus affectiones, quae sunt scabies, anthrax, furunculus, scirrus, cancer, lupus vorax, erysipelas, herpes, verrucae, clavi, epinyctides &c. Sic etiam in descriptione hepatis fere gerit: Declarata enim hepatis substantia, exponit morbos, quos incurrit

vel parit, uti sunt obstructio, inflammatio, scirrus, vulnera, ulcera, atonia, cachexia, hydrops ascites, tympanites, anasarca, leucophegmacia, ieterus flavus & niger, atrophia &c. Atque hanc eandem tractandi methodum etiam sequitur in aliarum omnium partium descriptione, eamque similiter approbavit *Jobannes Mauritius Hoffmannus*, Professor *Altdorffinus* in disquisitione corporis humani anatomico-pathologica, sicuti suo loco id à nobis relatum est.

§. DXLVIII.

Simon Pauli, Rostochiensis, patrem habuit medicum & professorem *Rostochiensem*, qui, postquam in *alma Leucorea* titulum & honores Doctorales impetraverat, brevi post in *academia Rostochiensi* professionem publicam suscepit, ex qua, integro septennio exacto, *Haffniam Danorum* transit ibidemque professionem ordinariam anatomiae, chirurgiae atque botanicas impetravit, tandemque Regis Daniae archiater constitutus est. Calluit in primis modum egregie dealbandi ossa, pro *skeletopoeia*, à quo etiam modum istum didicit *Michaël Lijserus*, cuius jam superius meminimus. Edidit quoque observationes, in coctura ossium, praefertim sterni, observandas, & anno 1683. eximiam habuit orationem de origine, praestantia & utilitate anatomiae, quae adnotacionibus ad tabulas anatomicas *Julii Cafferis*, *Placentini*, adjuncta est. Natus est *Rostochii* A. 1603. denatus vero A. 1680. cum aetatem suam ad annum septuagesimum septimum produxisset.

§. DXLIX.

Opportunum hoc loco fuerit, inferere experimenta quaedam, à *Jobanne Friderico Ortobio*, Med. D. & P. P. Lipsiensi, adornata, ut comprobaret, non solum sine animalis detimento lienem ex corpore viventis excindi non posse, sed & hepati dictum

dictum viscus subsidiarias in sceretione bilis operas praestare, sanguinem nempe subtilem reddendo & ad depositionem partium biliosarum modificando. Descripsit illa *Ortlobius* in praefatione *anatomiae Taudryanae* praemissa hisce verbis: *Canem virum, inquit, ἀσπληνον reddideramus, & post quam aliquo tempore superstes mansit, virum iterum secuimus, ubi bilis parciorē ad intestina motum & ipsam minus flavam, minus homogeneam & naturalem deprehendimus.* Maximum vero robur addere videtur experimentum sequens: *Nempe cani vivo, post extirpatum lienem, dextrum quoque aperitur hypochondrium & ex cysti bilis omnis exprimitur. Canes ejusmodi, qui iteratae huic operationi supervivunt, copiosam bilem vomunt, & inextinguibili siti ad aquam immodice hauriendam feruntur.* Quod si tandem eosdem, aliquot diebus elapsis, cultro anatomico subjicimus, nulla in intestinis, nulla in vasis biliaris & cysti bilis invenitur, heparque ipsum naturali facie non gaudet. Ex hisce vero experimentis infert *Ortlobius*: Lienis extirpationem produisse bilis defectum, & primarium secretionis ejus organum, jecur scilicet lienis adjumento destitutum, solum munere suo fungi non posse.

§. DL.

Theophilus Bonetus edidit anatomiam practicam, quam sepulchretum suum vocat, in qua proponit pene omnium C. H. affectuum historias & observationes ex cadaveribus hominum, certis morbis denatorum depromptas, opus certe uti anatomiae cultoribus desideratisimum, ita etiam utilissimum. Praemisit autem anatomiae suae practicae prodromum de abditis morborum causis, ex cadaverum dissectione revelatis.

§. DLI.

Johannes Jacobus Harderus, M.D. ejusdemque in academia
Ss 3 Basile-

Basileensi P. P. descriptsit novam glandulam lacrymalem una cum ductu excretorio in cervis atque damis ampliā latamque, & ex plurimis aliis conglomeratam, subrubram (aliter quidem atque reliquae oculorum glandulae se habent) quaeque sita est in interiore oculi orbita, in peculiari cavitate pone musculum oculi adducentem, & quidem duabus epistolis ad exaratis.

§. DLII.

Miscellaneis N.C. idem inseri curavit observationem de glandulis intestini duodeni, quas *Brunnerus* in lucem *primus* produxerat. Quanquam enim *Peyerus* persuadere ipsi conatus fuisset, corpuscula illa inventa non fuisse *glandulosa*, sed *nervea*: Vicit tamen autopsia omne tandem dubium: Siquidem non tantum celeberrimus *Brunnerus* seriem harum glandularum, à pyloro copiose protensam ad usque ductus biliarii insertionem in duodeno equino evidentissime ipsi ostendit, sed & ipse in equa easdem scrutatus est & copioso plane numero per superiorem duodeni faciem, ad insertionem praefati ductus & ultra dispersas esse comperit, imo foramina excretoria in intestini cavum, quod glandulae secreverant, exstillantia commodum spectatoribus ostendit, sicuti nonnullos medicinae Doctores, qui sectioni interfuerere, testes ejus rei vocat. Denique in ejus apiario, ut ipse vocat, non paucae occurrunt observationes, *anatomē* illustrantes,

§. DLIII.

Commодum hic locum inveniunt quoque *Paeonis* & *Pythagorae* exercitationes anatomico-medicae, quibus sub nominibus duo celebres medici, nempe *Johannes Jacobus Harderus*, cuius paulo superius mentionem injecimus, & *Johannes Conradus Peyerus*, detectione glandularum intestinalium jam alias

alias notus, latent. Comprehendunt praeter observationes rerum, quae eo tempore inter anatomicos ventilabantur, pathologica varii beneficis, per cadaverum praeprimis, his vel illis morbis defunctorum, eviscerationes declarata, scholiisque ac theoriis propriis illustrata; Opus, quod paulo ante & utilissimum & anatomiae cultoribus omnibus desideratissimum vocavimus; Quia *Pathologiae verae ex ipsa cadaverum inspectione illustrandae eximie inservit.*

§. DLIV.

Jobannes Baptista de Lambswerde M. D. Coloniensis & in Ubiorum Universitate P. P. historiam molarum uteri scripsit, quae licet argumentum anatomicum proxime non concernat, ut objicientibus facile largior, dignissimam tamen continet commentationem, in qua auctor quaestiones diu vexatas de molis virginum & impregnatione sagarum à diabolo, penitus examinare & praejudicia vulgaria extirpare cordi habuit: Quo solo nomine meruit tractatus, ut adcuratius à medicis aequa ac JCtis legeretur & expenderetur, sique tandem veteri fabellae de sagarum impregnatione à diabolo facta repudium mitteretur.

§. DLV.

Franciscus Stockamer, Doctor medicus & anatomicus edidit microcosmographiam sive partium H. C. omnium earundemque actionum & usuum brevem quidem sed adcuratam tamen descriptionem anatomicam, novis hujus seculi inventis exornatam.

§. DLVI.

Memoratu hic in primis dignum est, hanc *Stockameri microcosmographiam* una cum *Antonii Everardi* tractatu, quem inscri-

inscripsit: *Novus & genuinus hominis brutique animalis exortus,* quique anno 1661. prodiit, praecedenti seculo singularia fata expertam esse: Fecit enim bibliopolarum avaritia & insana lucri cupiditas, ut uterque liber sub titulo: *Cosmopolitae histologia naturalis, seu nova ac genuina animalium generatio, nec non accuratissima corporis humani delineatio anatomica*, Lugduni Batavorum denuo prodiret. Istam vero fraudem pro sua, qua in litteraria re pollent, exquisita dexteritate & notitia statim detexerunt *Auctores Actorum Lipsiensium*, simulque ostenderunt, quo artificio usi fuerint, qui alienae mesis fructus colligere vel aliorum ovis incubare sategerunt. Verum mereretur petulantia ista, ut severis poenis coërceretur, his praecipue temporibus, quo fraudes tales litterariae insolentius exerceri incipiunt, usque adeo ut paucos ante annos repertus fuerit, qui integrum disputationem de verbo ad verbum, carminibus gratulatoriis ne quidem exceptis, transcripserit.

§. DLVII.

Georgius Fridericus Francus de Franckenau, Georgii Franci de Franckenau, magni Regis Daniae archiatri filius & artis medicae Doctor publicus, ut demonstraret, nihil tam vile vel abjectum esse, in quo non locupletissimam occasionem inveniant curiosa ingenia sese utiliter excercendi, scripsit *onychologiam* curiosam seu tractationem physico-medicam de unguibus, quos ex pluribus pelliculis tenerrimarum fibrillarum papillaceis coalitis progigni statuit, & exemplo adfinium cornuum in brutis confirmat.

§. DLVIII.

Sub ejusdem praesidio *Haffniae*, respondente *Eduardo Petrusvio* habita est dissertatio inauguralis *de via alimentorum & cibyli*,

chyli, in qua singularis & stupendi ductus thoracici descriptio & delineatio occurrit, quam integrum una cum explicatione in *Actis Eruditorum Lipsiensibus* Mens. Jan. 1718. videre licet.

§. DLIX.

Jacobus Hovius, cum in *Academia Ultrajectina* pro obtinendo gradu Doctoris dissertationem inauguralem haberet, argumentum minus tritum sibi eligendam esse existimavit, ac proinde motum circularem humorum ocularium, qui anatomicis hucusque nondum innotuerat, in apricum deducere adlaboravit. Ostendit nempe, humores oculorum non fortuito ibi colligi, verum continuo potius fluxu ac refluxu ad instar sanguinis indesinenter in orbem verti, ut sic perpetuus oculi vigor constanter conservetur. Quamvis autem de humore oculorum aqueo rem reipsa ita sese habere, jam ab aliis satis demonstratum sit, & notissimum phaenomenon spontaneae restitutionis, si casu & infortunio quodam effundi illum contingat, id clare ostendat: Nondum tamen satis evictum est, idem quoque obtainere in reliquis oculorum humoribus: Eget enim negotium istud ulteriori indagatione, praesertim cum tentamina *Auctoris* nostri in solo tantum capite vitulino haec tenus instituta fuerint.

§. DLX.

Ita scripseram, cum historiam anatomes à me concinnatam publico exhiberem. Nunc vero, cum novam & plus quam dimidio auctam rogatus editionem adornem, visum mihi est, dignitatem inventi id cum primis à me exigere, ut, quam a. 1716. *Auctor* molitus est, novam non re tantum, sed & figuris à praecedenti in plurimis mutatam, editionem denuo perlustrarem, atque singula adcuratius recenserem.

T t

§. DLXI.

§. DLXI.

Itaque in dedicatione ad perillustrem DD. *Nicolaum Wittsenium*, JC. & reipublicae Amstelaedamensis senatorem gravissimum &c. ipse met sponte confitetur, à recto quodammodo tramite sese deviasse; Quam etiam ob rationem telam textam retexere non modo dedecori sibi non duxit, sed & sapientioribus medicorum gratum fore merito judicavit. Proinde plurimorum subjectorum copiam fecit, ut cultro anatomico fluidorumque injectione vascula ocularia una cum perfecta circulatione ad unguem paterent. Pro quibus à se exantlatis laboribus tantum abest, ut vituperium cuiusquam incurrire debuerit, ut potius prima ista *Hovii* conamina omni modo juvanda ac promovenda fuissent. Ac proinde graviter tulit *Hovius*, quod clarissimus *Ruysebius* ipsum graculo, alienis plumis ornato adnumeraverit; Cum longe fecisset rectius, si currenti calcar addidisset & ad alia plura audendum animum ejus inflammasset.

§. DLXII.

Sicuti vero eo tempore, quo inventum hoc de motu humorum oculi circulari primum in lucem prodibat, experimenta sua tantummodo in brutis animantibus, avibus nempe atque piscibus instituerat: Ita in nova hac editione id potissimum cordi habuit *Hovius*, ut eundem hunc motum humorum circularem in ipsis quoque hominum oculis ostensum palam faceret; Quem in finem materiam pro injectione tam subtilem praeparavit, ut non dubitaret, quin singula in hac materia naturae abdita arcana penitus erueret; Id quod ipso quoque opere expertus est, dum minutissima vascula humoris vitrei aequa ac crystallini provinciam formantia, caeteraque nevro-lymphatica materia ista in totum pervasit,

pervasit, in iisque frigefacta constanter persistit, sic ut mediante ea multo accuratius, quam prima vice, nova quaedam alia scitu dignissima detexerit, novisque figuris aeneis ad vivum delineatis pro majori discentium commodo illustraverit, & quidem, quod reticendum non erat, nullo exemplo aut aliorum *Auctorum* ductu.

§. DLXIII.

Ut autem, quae hoc in tractatu nova detexit Auctor, uno obtutu tanquam in tabula conspici possent, elenchum talem subministravit: Ante omnia veram fontium originem exposuit, deinde rete mirabile novum in bobus, felibus ac pennatis descripsit, porro glandulam in piscibus, ductus intra duplicaturam sclerotidis, in canibus aliisque animalibus ad circulum arteriosum ascendentes, ductus oculorum aquosos, crystallinos ac vitreos adducentes delineavit, vas binos inter oculos communicans, sympatheticum adpellavit & porulorum ē cornea prorumpentium verum ortum indicavit, ductus dehinc oculorum aquosos, crystallinos & vitreos abducentes sedulo indicavit, tandemque circulum venosum cum ductibus oculorum abducentibus & reti venoso nec non vera atque genuina vitrei ac crystallini systematis natura exhibuit.

§. DLXIV.

Calci tractatus adnexa est *Hovii* epistola apologetica in Virum clarissimum, DD. *Fridericum Ruyschium*, qui quippe in prodromo thesauri anatomici sexti Anno 1705. editi ipsi imputaverat, ac si ea, ab aliquot annis ab ipso descripta, depicta & in lucem edita pro suis divulgaverit: Verum id magna esse injuriam interpretatur *Noster*, atque ex scriptis *Ruyschianis* ostendit, suam ante detectionem & vasa humorum ocularium

circulationi destinata vel in totum vel quoad usum, & circulationem hanc ipsam in totum latuisse *Ruyſcbium*: Unde infert, se ex *Ruyſcbianis* sua mutuatum non esse.

§. DLXV.

~~¶~~ *Laurentius Wolffſtrigelius*, medicus *Viennensis*, frequenter secuit foetus abortivos, sicque circa ossis cuneiformis examen deprehendit contra *Fallopium* & *Riolanum*, dictum istud os non ex quatuor partibus, verum ex tribus tantum constatum esse, imo & primam illius partem, quam alias *sellam Sphenoideam* vocant, in foetu perforatam observavit, sicuti ipfemet refert Obs. 76. Anni 1. Dec. 1. Eph. N.C. Anno 1670. Jungimus huic *Sebastiani Christiani à Zeidern*. med. D. & P.P. primarii in *academia Carolo-Ferdinandeæ Pragensi*, quam vocat *somatotomiam anthropologicam* seu corporis humani fabricam, quae A. 1692. cum figuris lucem adspexit publicam. Neque oblivioni tradendus est *Stephani Michaëlis Spacheri pinax microcosmographicus*, *anatomiae compendium* proponens, qui A. 1645. cum figuris in folio prodiit.

§. DLXVI.

Johannes Godofredus Bergerus, Hallensis Saxo, in *Academia Wittebergensi* Professor medicinae primarius, eruditum non minus, quam eleganti stylo concinnatum scripsit tractatum de *natura humana*, in quo multa quidem anatomica, plura tamen physiologiam spectantia comprehenduntur. Argumenti autem strictius anatomici est epistola, quam ad amicum dedit de divisione arteriae aortae in ramos carotides atque subclavios: Cum enim partim falsas arteriae magnae delineationes aliorum anatomicorum, invita licet atque repugnante humani corporis structura, observasset, partim lites

lites inter duos valde celebres Belgii foederati anatomicos,
Ruyscbium & Bidoum, cordi habuisset, non ingratum sese pu-
 blico praestitum officium existimavit, si adcuratiorem &
 autopsiae magis conformem delineationem arteriae aortae
 & quidem ratione ramorum ejusdem adscendentium exhi-
 beret, id quod etiam dicta ista epistola abunde praestitit.

§. DLXVII.

Johannes Palfyn, anatomicus & chirurgus *Gandavensis*,
 edidit descriptionem anatomicam partium muliebrium, ge-
 nerationi dicatarum, una cum descriptione anatomica mon-
 stri, quam tabulis aeneis illustravit, non tam ad vivum deli-
 neatis, quam potius ex *Johannis Swammerdammii* miraculo
 naturae petitis. Qua occasione peculiarem descriptionem
 earum viarum adjunxit, quae solo in foetu reperiuntur, &
 per quas sanguis longe peculiarem servat circuitum, ab adulto-
 rum statu plane distinctum; Quae omnia contra *Meryum* dis-
 putavit. Praeterea *osseologiam* publici juris fecit, in qua uni-
 versa ossium doctrina magna exactitudine tradita est. In primis
 vero laudem meretur *anatomia chirurgica* H.C. quae & *Belgica*
 & *Gallica* lingua prodiit, & cujus haec est oeconomia: In pri-
 ma parte de partibus similaribus agitur, secunda viscerum abdo-
 minis, tertia pectoris, quarta capitis descriptionem sistit. In
 quinta de ossibus, in sexta de musculis & in septima de distri-
 butione & progressu vasorum tractatur.

§. DLXVIII.

Commodum hoc loco fuerit, enarrare curiosam simul
 atque mirabilem historiam, exhibentem foetum humanum
 post 21. menses ex uteri tuba, matre salva & superstite, exci-
 sum, quam in epistola ad D. *Thomam Millingtonum*, Equitem

auratum, medicum regium ordinarium & collegii medico-
rum Londinensium praesidem descripsit *Abrabamus Cypriani*,
med. D. inque *Academia Franequerana* anat. & chir. P. P. est-
que sequentis tenoris: *Militis uxor tertium impregnata lactamen*
gestationis tempore in mammis nullum observavit, foetusque situm in
loco justo altiori deprehendit. Novem praeterlapsis mensibus foetus
se movet, ac si exitum molitur, irrito tamen conatu atque successu.
Decimo mense fluxus menstruus redit, nec ullus porro foetus motus
percipitur. De dolore interim conqueritur misera acuto circa umbi-
licum, quem ulcus fungosum in regione umbilicali sequitur. Vigesimo
primo demum à conceptione mense advocatus author, mortuum foet-
um à muliere gestari, reliquis licet in contrarias sententias abeunti-
bus medicis pariter ac chirurgis, pronunciat; Instituta itaque caesarea
operatione, eum in modum sanitati restituit aegram, ut tertio mense
praeterlapsò domo exire potuerit, imo proximo anno post filiam, sequen-
te gemellos, filium & filiam, fuerit enixa. Ex qua historia id
tantum deduco, foetus tubarios non solummodo possibles
*esse, sed & sistema generationis *Drelincourtianum* haud parum*
inde confirmari. Ut profecto novis, longius petitis hypo-
thesibus in re manifesta non sit opus. Hae vero occasione
multas eximias observationes, uterus, tubas & placentam
*concernentes attulit. Edidit praeterea *osteologiam* omnibus*
numeris absolutam, in qua non modo adcurata ossium de-
scriptio continetur, sed & morbi ossium una cum eorundem
*curatione describuntur. Auctor quoque est *anatomiae chi-**

rurgicae C. H. quae revera nihil aliud est, quam *compendium*
anatomicum, quod sine dubio in chirurgorum gratiam con-
scripsit.

§. DLXIX.

Adamus Christianus Thebesius, Silesius, in dissertatione
sua inaugurali, quam *Lugduni Batavorum* publice ventilandam
propo-

proposuit, observationem attulit anatomicam de exitu sanguinis venosi in auriculis & corde, in quam forte fortuna incidit. Cum enim in vena cava cordi imminentे & fibris carneis insigniter roborata multae ipsi foveolae apparerent, quae nil nisi oscula venularum ipsi videbantur, tum à tunicis ipsius cavae tum aliunde advenientium & in amplissimum alveum hiantium; Hinc suspicio ipsi enata est, annon forsan multa hujusmodi foramina in cordis & auricularum aditis figura illis prorsus similia eadem prorsus munia sustinerent. Quare ut certior fieret, aquam siphone in venam coronariam leniter immisit; Tum vero ventriculo dextro ac sinistro aperto vasique discisis debite observatis (ne liquor ab illis in sinus prosiliens experimentum fallax redderet) ex foveis quam plurimis aquam copiose prodire conspexit, vas caeteroquin & reliqua cordis substantia illaesis permanentibus. Nondum tamen experimento huic, eodem successu in cuiuscunque animalis corde saepius repetito, satis fidere ausus, satius fore duxit, ut, nulla liquoris transfusione praegressa, in corde integro in ipsa vasa cultro anatomico inquireret; Quem in finem corda, ovillum bubulumque adhibuit; Ubi primo statim intuitu intra ventriculi dextri scatebras observavit, per superficiem gracilia quaedam vasa decurrere atque ex minoribus surculis in truncum abire, qui in scrobiculum quendam aperiatur. Harum orificiis cum applicaret tubum, flatus immissus promptissime omnes ramificationes distendit, atque penitus circumiens aliasque socias venulas penetrans ex perplurimis foveis, bullulis factis prorupit. Haec postmodum eadem cura in corde bubulo recens exfecto & adhuc calido indagavit; Eo quidem successu, ut venulas ejusmodi semper copiosius viderit, nec unquam cor frustra aperuerit. Idemque plane reperit in utraque auricula, imo in ipso ventriculo cordis sinistro.

§. DLXX.

Ut vero omnis circa hanc *Thebesii* detectionem dubitatio tolleretur, eadem haec experimenta pari quoque ratione in corde humano succedere animadvertisit; Dum scilicet flatus vena coronariae immisus, reliquis omnibus aditibus occlusis, promptissime per orificia illa in cor penetraret, illiusque ventriculos vesicae in modum expanderet. Caeterum ingenuo fatetur, vasorum orificia à priori cum vasculis ipsis sanguine plenis in corde humano, sicuti in bubulo, inquirere ipsi nondum licuisse. *Quae cum ita sint*, concludit tandem Auctor, abunde puto nobis cum veritate convenire, si afferamus, multas esse venas & inter se & cum aliis vena coronariae ramis, ad canalem communem commixtibus, copiosis anastomosibus connexas, sanguinem in auricularum sinuumque cordis foveas deducentes. Quae licet omnia sic forte sese habeant, uti à Nostro per experimenta evicta sunt, non adparet tamen, quae inde utilitas vel in physiologiam vel in quamcunque aliam medicinae partem redundare possit.

§. DLXXI.

Güntherus Christophorus Schellhammerus, postquam per integrum, & quod excurrit, quadriennium in *academia Jenensi* publici medicinae Professoris munere perfunctus fuerat, evocatus est in *academiam Kilonensem Cimbriae*, ad quam priusquam discederet, programmate quodam suis auditoribus breviter in memoriam revocabat summam suarum demonstrationum, novarumque in anatomicis detectionum, quae ad haec præcipue capita revocari possunt: Nempe in postica linguae parte foraminula, quae ocellos vocavit, septem ordine per superficiem disponi sub forma literae V; In larynge valvulas esse ab aliis non visas; Glandulas *Rivinianas*

non

non semper proprio ductu gaudere, sed in *Warthonianum* communem rivum, lympham fermentativam plerumque effundere; *Nuckianam* novam, quam sub oculo collocat, in homine non reperiri; *Diaphragma* in cane, neutiquam vero in homine ex dupli musculo compingi, secus quam persuadere voluit eruditis *Bartholini* nepos; *Mesenterio* non nisi *jejunum* & *ileon* connecti, neutiquam *duodenum* vel *colon*, nisi exigua sui parte; *Valvulam coli*, nihil minus esse quam valvulam, sed pendulam *ilei* ad angulum rectum *colo* inserti partem; *Coecum* in homine nil nisi *coli* appendiculam esse, quo fatus & stercora retrograda divertunt; Quandoque sub *renibus* chyli *receptaculum* in canibus sese in conspectum dare; *Renum* structuram longe aliam esse, quam vulgo depingitur, glandularum serie proxime sub membrana posita, tubulorum vero striatorum toto ordine in ductus hiantis *ureteris* ex pelvi emissos turmatim concurrente, venasque esse papillas, & obscuras *Bellini* figuras; *Digitorum* pulpam glandulas globosas pellucidas occultare, & stratum coccineum sub unguibus posuisse naturam, & multa alia. Caeterum edidit dissertationem epistolicam de ortu lymphae & lymphaticorum vasorum causis. Notis quoque doctissimis illustravit *Conringii* introductionem & additamentis necessariis, scriptorum praecipuorum serie ad nostra usque tempora continuata, auxit atque locupletavit.

§. DLXXII.

Nec silentio praetermittendus est tractatus *anatomico-physicus* ejusdem *Schellhammeri*, quem *de auditu* conscripsit. Misericordia physicis contemplationibus, ad rem nostram parum facientibus, ex parte tantum prima, qua organon auditus describitur, ea repetimus, quae scopo nostro anatomico serviant. In genere observandum est, *Auctorem*, quo felicius

Uu

auditus

auditus organon describere posset, variorum non modo brutorum, sed & ipsorum quoque hominum ossa temporalia diffracta contemplatum esse, atque, ut different structurae variae, adnotasse & adjectis iconibus illustrasse. Hinc igitur, quid in auro externa notatu dignum occurrat, *capite primo* discussit; Progressus hinc est *capite secundo* ad descriptionem auris internae, ubi considerato eo, quod inter utramque intermedium est, meatu nempe auditorio, quem membrana, inepte vulgo tympanum, rectius meninx, dicta claudit, agit de chorda, quam quidem per medium ejus decurrere credunt anatomici, in plerisque tamen animalibus non reperiri, nec in ipso quoque homine sese observasse adserit *Noster*; Qui tamen interea *Eustachio* adsentitur, novissimum scriptorem Gallum *L' Amy* errasse judicanti, qui tendinem esse chordam hanc musculi cujusdam perhibuit. Hinc *capite tertio* ad internam auris structuram, in qua quippe praecipuum auditus instrumentum latet, transitum facit, cuius primam partem, nempe concham pro generis aequa ac aetatis diversitate in nonnullis animalibus admodum variare observat. Tendinem externi musculi, quem processui mallei insertum putavit *Coecilius Folius*, auctor semper forti sed laxo ligamento petroso osi connexum deprehendit: Hoc ligamentum à *L' Amy* male habitum pro musculo; Externum musculum perperam neglectum à *Willisio*; *Riolanum* vero de musculis auris prorsus ineptiisse. Praeterea monet cavere errorem *Riolani* & *Bartbolini* in *anatomia reformatâ*, aquaeductum *Fallopianum* cum canali, qui ex auribus in postremum palati spatum excurrit, confundentium. Exposito *capite quinto* osse petroso cum iis, quae continet, notat *Aquapendantis*, *Casserii* & *L' Amy* lapsus, imaginem ossis petrofi à *Folio* delineatam infidam esse suspicatur, tandemque aquaeductum *Fallopii*, ut in homine vere

vere se habet, describit. Reliqua, quae physici potius argumenti sunt, lubens praetermitto.

§. DLXXIII.

Johannes Daniel Major, P. P. in *Academia Kilonensi Holstiae* fuit, ediditque historiam *anatomiae Kiloniensis*, nec non consilium breve de concipienda anatome suppeditavit.

§. DLXXIV.

Daniel Bucretius, alias *Rindfleisch* / *Wratislaviensis*, scripsit supplementum tabularum anatomicarum *Julii Cafferii*, *Placentini*, quod cum *Adriani Spigelii* operibus exstat, cuius ejusdem *Spigelii* opus de humani corporis fabrica libris X. tabulis 98. aeri incisis, exornatum jussu auctoris quoque edidit.

§. DLXXV.

Conradus Victor Schneiderus, medicinae in *Academia Wittembergensi* P. P. scripsit prolixum tractatum de partibus, quas vocant, principalioribus, capite, corde, hepate, cum observationibus ad anatomiam pertinentibus. Edidit quoque varias disputationes, osteologiam concernentes, de ossibus sincipitis, de osse occipitis, de ossibus temporum, de osse cribriformi & hac occasione de catarrhis tractatum admodum prolixum.

§. DLXXVI.

Johannes Conradus Brunnerus, M. D. diversorum Principum, praecipue Electoris Palatini archiater, à quo etiam ante complures jam annos, cum Vicariatu S. R. J. praeesset, Baronis dignitate exornatus est, ad Illustrem societatem N. C. transmisit observationem, in qua novarum glandularum intestinalium descriptio continetur, quae in principio duodeni, tunicam ventriculi intimam à subjecta nervea separanti occurunt, lantis

primum magnitudine, dehinc miliares & successive minores, donec ad eam demum exiguitatem deveniant, ut visum pene subterfugiant. Hasce glandulas à nuper inventis differre dicit frequentia, & totum internum ambitum intestinorum ob-sidere, ut tota interior intestinorum tunica veluti nil nisi congeries minutissimarum glandularum esse videatur, unde humor intestinalis ubertim exstillat & in cavum intestinorum depluit. Edidit quoque experimenta nova circa pancreas, quibus accessit diatribe de lympha & genuino pancreaticis usu: Cum enim celeberrimus Vir observasset, pancreas à *Græfio*, *Sylvio* aliisque majori in dignitate, quam superioribus seculis factum fuerat, constitui, nobilioremque visceri usum, nempe Iaticis cujusdam ad vitam summe necessarii secretorium vindicari: Hinc illorum hypothesin per experimenta, in pluribus canibus vivis adornata coepit examinare, idque sequentem fere in modum: Postquam pancreas, ligatura decenti instituta, extraxit, vel hujus ductus tantum resecuit, ut commercium hujus visceris cum intestino duodeno intercipetur, obseravit, animal ut plurimum sospes & incolume manisse, commodeque post consolidatum abdominis vulnus edere, bibere, egerere, uno verbo, functiones vitales rite obire potuisse, imo, in dissectis post mortem omnia viscera secundum naturam constituta fuisse. Et quanquam ex hoc experimento forsitan occasionem quis desumere posset, veterum sententiae ad stipulandi: Huic tamen dubio obviam procedit *Brunnerus*, dicendo, ideo, resciſſo licet pancreatis omnes naturales actiones rite procedere, quia ad alia filtra glandulosa tunc temporis idem succus copiosius redundans, in his usum pancreaticis, chylo crudiori praestandum, restitueret. Caeterum genuinum pancreaticis usum eum suspicatur *Noster*, ut succus ejus chylificationem, in ventriculo inchoatam,

cum

cum glandularum intestinalium latice, continuet, ciborum particulas exagitatas irretiat simulque bilis acrimoniam temperet, neutquam vero, quae *Graefii, Sylvii* aliorumque est sententia, cum eadem effervescat. Qua occasione in puer ductum pancreaticum atque choledochum (praeter consuetum alias in homine naturae ordinem) diversis & transversi fere digiti distantia, in duodenum osculis insertos, mediante nihilominus canali quodam transverso communicantes se vidisse refert. Denique humorem pancreaticum non acidum, ut alii crediderunt, sed insipidum fere aut subsalsum observavit.

§. DLXXVII.

Verum ad descriptionem glandularum intestinalium *Brunnerianam* revertendum mihi est, quam ante aliquot jam Iusta, occasione sectionum quarundam Heidelbergae à se institutarum notam fecerat *Brunnerus a Brunn*, quo tempore in perantiqua ista Universitate amplissimo Professoris anatomiae munere perfungebatur. Cum vero pro officii istius ratione *disputatione* tantum *academica* glandulas istas in intestino duodeno latentes publico insinuasset, eaque jam dudum desiderari coepisset: Commotus inde fuit, ut anno 1715. peculiari tractatu describeret denuo *glandulas duodeni seu pancreas secundarium in intestino duodeno primum hominis, abbinc in aliis quoque animalibus detectum, una cum paralipomenis aliis per crustam intestinalium inventis*; Cui glandularum descriptioni etiam hac editione dissertatio de *glandula pituitaria* accessit.

§. DLXXVIII.

Occasionem invento, ut ipsemet in *prooemio commemorat*, subministravit Illustrissimus Comes *a Stabrenberg*, cardialgia periodica laborans, in cuius gravissimae afflictionis

causam diligenter inquirens, hoc modo in inventum suum incidit: *Ventriculum nempe humanum in aquam fervidam immersit inversum, tantisper dum corrugari coepit.* Abhinc tunicam rugosam a subjecta nerva caute & suspensa manu separavit ad pylorum usque; *Quem supergressus in novum plane, ipsi ante nunquam visum glandularum genus incidit, quas densa congerie coagmentatas ad implantationem pori choledochi usque cum repererit, pancreas secundarium ob usus, quos in deductione ipsa allegavit, appellare nullus dubitavit.*

§. DLXXIX.

Dispositio operis haec est: Praemittitur nempe descriptio glandularum duodeni seu *pancreatis secundarii* anatomica, ubi primum de intestino duodeno agitur, quam demonstratio glandularum duodeni in variis animalibus, equo, castore, cervis, bove, ovibus, porcis, cane aliisque excipit una cum commentario in pancreas secundarium, in quo diversis in capitibus differitur primum de glandularum intestinalium differentia, deinde disquiritur, utrum glandulae hactenus descriptae percolationis chyli, an secretionis liquoris gastrici organa sint? Porro vero de percolationis chyli organo una cum examine microscopico villorum intestinalium tractatio instituitur, & in laticis, quem glandulae duodeni fundunt, scaturiginem per varias observationes & experimenta inquiritur, simulque, quasi aliud agendo, de spiritibus agitur. Secundum haec disputatur, quomodo liquor gastricus ingesta digerat & in chylum convertat? Utrum duplicis generis glandulae intestinales, de quibus superius actum est, similem, an vero diversum humorem praebent? Denique de usu & officio *pancreatis secundarii* & de affectionibus glandularum duodeni aliarumque praeternalibus disceptatur, variisque observationibus practicis universum negotium illustratur.

§. DLXXX.

§. DLXXX.

Adnexa dissertatio anatomica de *glandula pituitaria*, quae jam olim Heidelbergae A. 1688. publico examini à *Nostro* exposita, deinde auctoris jussu ob exemplarium defectum typis denuo exscripta est. Considerans enim cel. vir glandulae hu-jus structuram atque excellentiam, dignam judicavit eandem, quam singulari commentario illustraret; Ac proinde *capito primo* observationes quasdam anatomicas circa glandulam pituitariam ejusque descriptionem praemisit, deinde *capite secundo*, utrum ex globosarum an conglomeratarum familia sit eadem, disquisivit; *Capite tertio* de aquae in ventriculis cerebri collectae scaturigine disputavit; *Quarto* probavit, lym-pham cerebri non per processus mammillares, sed per glandulam pituitariam amandari; Hancque suam sententiam *capite quinto* phaenomenis quibusdam seu observationibus anatomicis circa eandem illam glandulam institutis confirmavit, &, postquam pauca adhuc de vasis glandulae pituitariae excretoriis, &, quorsum percolatus humor derivetur, differuit, universam hanc theoriam praxi confirmavit.

§. DLXXXI.

Denique editioni *Amstelaedamensi*, quae a. 1683. lucem vidit, adnexum est *Job. Conradi Peyeri* schediasma de pancrea-te & ejus usū, ad *Jobannem Conradum Brunnerum*, hujusque responsum ad *Peyeri* schediasma.

§. DLXXXII.

Paulus Barbette majorem quidem famam praxi chirurgica sibi adquisivit, interim tamen, cum probe sciret, quam arcto nexu chirurgia cum anatomia esset conjuncta, chirurgiae suae etiam subjunxit Libros V. anatomiae practicæ, in quorum

quorum *primo* agit de partibus in genere, in *secundo* de capite, in *tertio* de thorace, in *quarto* de infimo ventre & in *quinto* de artubus.

§. DLXXXIII.

Johannes Georgius Volckamerus, medicus celebris *Norimbergensis* & collegii N. C. praeses gravissimus, edidit collegium anatomicum ex clarissimis triumviris concinnatum, nempe ex *Julii Jasolini* & *Locri* quaestionibus anatomicis, nec non *Marco Aurelio Severino*, & *Bartholomaeo Cabrolio*.

§. DLXXXIV.

Ante complures jam annos viventium coetu exemptum esse *Clar. Verheyen*, graviter dolemus. Fuit *Philipus Verheyen* in *Academia Brabantiae Lovaniensi* anatomiae & chirurgiae professor regius longe celeberrimus. Natus est anno 1648. in pago *Waas*, ad parochiam de *Varbroek* pertinente. Parens ejus fuit *Thomas Verheyen*, agricola. Jactis solidis fundamentis in studio tam literarum humaniorum quam ipsius philosophiae, in *Academia Lovaniensi* illud ita perfecit, ut supremos in philosophia honores obtinere cum laude valuerit. Et quamvis SS. Theologiae sese applicare apud animum suum constituisse, amissa tamen ex sphacelo tibia, toto potius pectore arti medicae incubuit, in qua etiam tam laudabiles fecit progressus, ut in eadem *Lovaniensi Universitate* tam anatomica quam chirurgica professione cum summo omnium adplausu exornaretur. Anno 1711. febre acuta correptus eademque extinctus est. Edidit anatomiam C. H. in qua omnium tam veterum quam recentiorum anatomicorum inventa methodo nova & intellectu facillima describuntur ac tabulis aeneis repraesentantur. In *secundo* vero libro, quem jam dudum promiserat, nuperrime vero demum in lucem publicam emitti curavit,

curavit, partium solidarum, *primo libro* descriptarum, usum atque ministeria explicuit. Scripsit etiam animadversiones in anatomiam *Blancardianam* & obiter in quasdam alias, in quibus errores *Blancardi* anatomicos vehementer, sicuti meruerat, perstrinxit, & plagii crimen, quod partim in ipsius textus emendatione, partim vero in ipsarum figurarum ex aliis auctoribus imprudente translatione commisit, sole clarius manifestavit. Accessit dictis animadversionibus epistola ad Virum Clariss. Dn. *Fredericum Ruyschium*, in qua varia proponuntur dubia, nonnulla ipsius nova inventa concernentia.

§. DLXXXV.

Atque de hac *anatomia Verbeyana* hucusque creditum est, nullam scholarum usibus esse adcommodiorem, nullam quoque adcuratiorem & ab erroribus magis immunem. Verum hanc palmam eidem nuper dubiam reddidit *Laurentii Heisteri compendium anatomicum*, quo universam rem anatomicam brevissime complexus est. Adnotavit ille in ipsa statim prae- fatione, in *anatomia Verbeyana* non solummodo multos adhuc errores contineri, quos recentiores correxerunt, verum etiam inventa nova quam plurima in ea deficere, & quidem non eorum tantum *Autorum*, qui post ipsum scripserant, sed illorum quoque, qui ante ipsum, vel saltem ante ultimam editionem hujus anatomiae (quae 1710. Bruxellis denuo prodiit) jam prostabant & in hominum manibus erant.

§. DLXXXVI.

Huic vero tam gravi imputationi ut fidem faciat prae- laudatus *Auctor*, quanquam interea honori atque existimationi clariss. *Verbeyenii* nihil cupiat esse detractum, allegat primum, scriptores Anglos (forte ob linguae anglicae imperitiam)

ab eo lectos non esse, quod assertum suum probat inductione scriptorum *Guilielmi Comperi*, quae incognita penitus fuisse *Verheyenio* inde probat *Heisterus*, quod eorundem partim nullibi mentionem fecerit, partim quod glandulas *Comperianas* juxta urethram sitas sese ignorare, ipsemet palam profiteatur, partim denique, quod ex *Morgagnio* de usu foraminulorum in urethra virili aliquid referat, quod tamen non solummodo ex peculiari scripto & quidem latino, A. 1702. Londini impresso constare, sed etiam postea in *Actis Lipsiensibus, Ephemeridibus Gallorum, historia academiae regiae scientiarum, ex Keilii anatome anglica, Drakii anthropologia & Hornii microcosmo*, cum notis DD. *Pauli Lipsiae* edito abunde legi potuisset. Praeterea coarguit eundem, quod varios quoque musculos novos, quos in *myotomia* sua reformata descripsérat *Comperus*, una cum multis aliis inventis curiosis, quae tam in magno ejus opere anatomico adlata, quam in *Actis Lipsiensibus, Keilio, Drakio, Pauli & alibi* descripta fuerant, omiserit; Imo, quod nihil quicquam ex actis philosophicis Anglicanis aut ex historia academiae regiae scientiarum, neque ex ephemeridibus N. C. neque e diario Parisiensi aut actis eruditorum Lipsiensibus retulerit. Id vero tanto adhuc manifestius inde comprobare contendit *Heisterus*, quod observationum *Gagliardi, Itali, & Haveri, Angli*, circa ossa & glandulas mucilaginosas, cum orbe eruditio dudum communicatarum, ne verbo quidem meminisset, quod etiam curiosas observationes *Bonclari & Lealis Lealis* circa testes omiserit & musculos transversales, à *Bidloo, Compero, Littrio* aliisque descriptos non commemoraverit, imo nec *Duvernei* librum de organo auditus, adeo tamen tritum & notum viderit vel legerit, quod inde, ait, patere, quia ejus non solum non mentionem facit, sed & figurās, quas *Blancardus* sine auctoris mentione, ut facere solitus est,

in anatomiam suam transtulerat, pro figuris *Blancardianis* venditavit, quae tamen *Duverneo* adscribendae erant: Imo, quod silentio omnino praeterierit *Antonii Mariae Valsalvae* tractatum de aure humana, qui tamen liber in *actis Lipsiensibus*, aliisque diariis jam dudum fuerat recensitus.

§. DLXXXVII.

Nec in hisce acquiescit *Heisterus*, sed *Verheyenium* concupare pergit, quod corpus reticulare *Malpighii* in lingua, dum ab illo descriptum, & facile insuper detegendum, omiserit; Quod observationum *Terrancei* de glandulis, praecipue urethrae, nullam fecerit mentionem; Quod pulcherrimas *Swammerdamii* figuras de utero nullo numero habuerit; Quod de anatomia membra virilis, quam *Comperns* & *Drakius* elegantibus figuris illustratam dederunt, altum apud *Verheyenum* sit silentium; Quod elegantem *Ridlei* tractatum de cerebro, jam A. 1695. editum & pulcherrimis observationibus, experimentis & figuris illustratum non viderit; Quod, quae *Glissonius* & *Bobnius* de ductibus *hepatico-cysticis* cum publico communica-
verant, ignoraverit, aut, si quid illi de ipsis ductibus ex praedictis auctoribus innotuerit, mala fide, dum illos silet, pro suis inventis venditare videatur; Quod non minus *vasa nova palpebrarum Meybomii*, in peculiari epistola evulgata, atque à *Bartbolino*, *Blasio* & *Johanne Mauritio Hoffmanno* aliisque repetita, praetermisserit; Quod inventores ductus salivalis glandulae sublingualis, *Rivinum* & *Bartholinum* filuerit & *Mauritium Hoffmannum*, primum *ductus Pancreatici* detectorem fuisse, reticuerit; Nec legerit, quae *Littrius* de glandula nova urethrae in publicum dedit; Nec de hiatu seu foraminulo, quod pri-
mum *Rivinus* ac deinde *Munnicks*, *Valsalva* & *Drakius* in mem-
brana tympani statuerunt, & per quod nonnulli fumum ore

attractum per aures emittunt, quicquam locutus fuerit; Quod *Paccioni* observationes de dura matre nec non de glandulis conglobatis durae matris pariter omiserit, sicut & sinus inferiores durae matris, quos partim *Vieussenius* & *Orlobius*, partim *Ridleus* delineaverant & descripserant; Quod nihil quoque de iis vasibus, quae *Thebesius* in interiore cordis superficie detexerat, retulerit, quanquam & *acta Lipsiensia* de illis loquantur & figuram exhibeant; Quod *Briggium* de oculo, & quae *Hovius* de motu humorum ocularium publicaverat, silentio presserit; Quorum tamen omnium mentionem eadem *acta Lipsiensia* fecerint; Quod plerasque detectiones & inventa curiosa *Ruyschiana* sicco pede transierit; Quod de glandulis intestinorum à *Peyero* detectis nihil monuerit; Quod itidem, quae *Novesius* de vesiculis seminalibus mulierum, de nervo auditorio aliisque rebus anatomicis curiosa tradiderat, minus perspecta habuerit; Quod, licet nevrographia & novum vasorum sistema *Vieussenii* plane incognitum *Nostro* non fuisse videatur, pauca tamen inde suos in usus transtulerit; Quod denique cogitata *Nabothi* de novo ovario mulierum circa cervicem uteri, ut ille existimat, reperto, ignoraverit, quanquam forte levioris momenti aliis videri posset, id tanto anatomico vitio vertere, quod sine eximio rei anatomicae dispendio ignorare poterat, & quod non invenisse, quam invenisse, praestabat, quia inter chymaeras non postremum sibi locum vindicat.

§. DLXXXVIII.

Atque hoc modo probavit *Heisterus*, *Verbeyen* nostrum varia non modo scripta sed & inventa anatomica recentiorum profunde ignorasse, quae viro professori sua in arte merito cognita atque perspecta esse debebant. Verum longe gravior est altera imputatio, quod etiam in *anatomiam Verbeyanam* non pauci

pauci errores irrepserint variisque alii defectus observentur, quos tamen evitare facile potuisset. Defectus est, secundum *Heisteri* animadversionem, quod truncum corporis humani in tres tantum partes, caput, thoracem & abdomen diviserit, omissò collo; Defectus est, quod dextrum ventriculi orificium sinistro altitudine aequale esse, & scribat & figuris delineet, cum autopsia dudum docuerit, dextrum sinistro esse inferius. Sic & valvula pylori suis in figuris male omisisse & hunc tanquam circulum fibrosum concepisse arguitur, cum tamen valvula plerumque satis insignem exhibeat. Accedit, quod nec pylorus situm obtineat horizontalem, sicuti à *Verheyeno* delineatur, sed obliquum, id quod ex figuris *Heisterianis*, ad quas lector ablegatur, patere potest. Defectus porro est, quod *valvula coli*, quam *Bianchus* prorsus negat, ad ingressum ilei in intestina crassa, *rotundam* delineet, & circuli in modum huic orificio esse circumductam statuat, cum tamen in inflato & exsiccato intestino non *rotunda*, sed longitudinalis & admodum singularis appareat, ex duabus membranis quasi semilunaribus, e regione positis, composita; Quod praeterea valvulas *Kerkringii* conniventes intestinorum ex *Bartholino* recensuerit, unde iterum suspicatur *Heisterus*, *Kerkringium* ipsum à *Verheyeno* lectum non esse; Quod musculos colli & male delineaverit & descripscerit, quorum tamen longe melior delineatio ex *Compero* peti potuisset; Quod lieni duplicem tunicam & cellulas adscripscerit, qualis tamen texturee ratio in homine non reperiatur, & jam à *Ruysebio* satis refutata sit. Reprehenditur quoque in eo, quod impossibile esse putet, per unum eundemque ductum cysticum bilem in cystidem felleam influere & rursus effluere inde posse: Cum tamen nullum adsit obstaculum, nec repugnet analogia in vesiculis seminalibus, ubi per unum eundemque ductum semen in has vesiculos

influit, & excretionis tempore rursus effluit; Quod insuper *ductum cysticum* delineaverit *rectum*, qui juxta demonstrationes *Ruyſcbianas* potius *serpentino ductu* inflectatur; Quod neglexerit indicare, sphincterem adesse in vesicula fellea, cum tamen flatus immissus ab ea ita coērceatur, sicut in vesica urinaria, ne sponte erumpat; Quod male omiserit, ureterum structuram tribus ex membranis compositam esse, & quod capsulas atrabilarias inter renes, venam cavam & aörtam sitas esse perverse & indicaverit & delineaverit, cum tamen *Eustackius* dum observaverit ac delineaverit, ipsi renum superiori & interiori parti easdem incumbere.

§. DLXXXIX.

Praeter haec multa alia allegat *Heisterus*, in quibus majorem in *Verbeyeno* dexteritatem & industriam merito desiderat. Talia sunt: Quod prostatas duo corpora globosa perhibuerit, cum unicum tantum sint; Quod *substantiam urethrae cavernosam* circa glandem penis quasi oblitterari affleveraverit, cum tamen ibi magis expandatur, & ut *Ruyſchius* demonstravit, totam fere glandem constituat; Quod glandem penis, quasi ex duobus corporibus spongiosis componeretur, male descripsiterit, eo non obstante, quod *Ruyſchius* & *Littrius* accuratiores dederint descriptiones; Quod duo tantum muscularum penis & urethrae paria numeraverit *Verbeyenus*, cum tria dudum nota atque descripta fuerint; Quibus *Littrius* quartum *azygon*, *rectum* appellatum, addiderit, qui nempe musculus ab ano oriatur & bulbi urethrae parti posteriori inseratur; Quod arterias cordis coronarias sub valvulis aortae semilunaribus oriri tradiderit, quae tamen supra eas orientur; Quod glandulam *thyroideam* ab utraque arteriae asperae parte dependere, & haud inepte duas dici perhibuerit *Verbeyenus*, cum

cum tamen *Morgagnius*, eam male pro duabus à multis haberi, recte monuerit, quae quippe & unica sit & crescentis lunae figuram obtineat, cuius cornua sursum, non deorsum, ut *Verbeyeno* placuit, spectent. Quod arteriae bronchialis ejusque distributionis inventorem, *Ruyſchium* siluerit, cuius tamen verbis eandem describat, haud obscuro testimonio, quod ex illius scriptis perspicuam ejus descriptionem mutuatus fuerit; Quod glandularum bronchialium neminem ante se mentionem fecisse existimaverit *Verbeyenus*, cum tamen *Bartbolinus* eas descripserit, & primam inventionem *Borrichio* tribuerit, imo ab *Hornio* eas jam demonstratas esse, *Schraderus* affirmaverit; Quod vasorum oesophagi enarrationem ac delineationem male quoque omiserit; Quod, sinus durae matris cum venis externis cranii variis in locis communicare, nullibi indicaverit; Quod locum in cruento, quem *torcular Herophili* vocant, nullibi monstraverit; Quod par quintum nervorum in duos tantum ramos in cruento dividi dixerit, quod tamen tres magnos in ramos dividitur; Quod à pari sexto nervos ad linguam abire scripserit, quod tamen experientiae non respondeat, cum praeter fibrillam, quam hoc par glandulae pituitariae communicat, omne, quod à constitutione nervi intercostalis reliquum est, ad musculum oculi abducentem abeat. Quod de pari nervorum decimo haud perspicue fuerit locutus, dicendo, illud infra primam vertebram colli egredi; Quo proinde intuitu, judice *Heistero*, cum ab initio spinalis medullae oriatur, rectius colli quam cerebri nervis annumeraretur, & sic rectius novem tantum cerebri nervorum paria statuerentur; Quod substantiam cerebri corticalem glandulosam esse, aliorum fide suffultus, adseruerit, quae tamen nullibi reperiatur; Quod glandulae pituitariae descriptionem, uti & *medullae spinalis tegumenta exteriora* ponitus omiserit; Quod musculum subcutaneum,

neum, quem **Galenus** platysina myodes appellat, à *panniculo carnoso* difficulter avelli dixerit, cum tamen nullus talis in homine detur; **Quod** etiam *buccinatorem*, *digestricum* aliosque labiorum musculos male descripsiterit; **Quod** *musculum orbicularem* palpebrarum pro duobus venditaverit, cum revera unicus tantum circularis observetur. **Quod** de fibris muscularibus uvae, quae pupillam dilatant & constringunt, aut nihil aut male dixerit; **Quod**, tunicam corneam supra reliquum oculi globum eminere, non commemoraverit; **Quod** tunica humoris crystallini ipsi dubia videatur, quae tamen facillime demonstrari queat; **Quod** nervos oculi pessime & prorsus erronee descripsiterit; **Quod** etiam structuram auris adcurate non tradiderit, quia *Duverneum*, *Schellhammerum* & *Valsalvam* non videtur consoluuisse; **Quod** glandulas sebaceas *Valsabvae* non indicaverit, nec reticulum ab hoc descriptum, cui dictae glandulae inhaerent, commemoraverit, **Quod** membranae tympani convexitatem & duplicaturam non descripsiterit; **Quod** membranae in foetu tympanum tegentis *Rayschii* & chordae tympani nullam fecerit mentionem; **Quod** musculos mallei & stapedis non delineaverit, & ductum sive tubam *Eustachii* appellaverit aquaeductum, cum tamen aqueductus *Fallopii* longe aliis sit ductus, ut *Schellhammerus* & postea *Valsalva* jam dudum demonstrarunt; **Quod** *cocleam* & *labyrinthum* male descripsiterit, & de vestibulo, lamina spirali, scalis cochleae, Zonis sonoris, portionis durae nervi auditorii distributione & nervis vertebralibus ad aurem abeuntibus nihil locutus fuerit. Unde *Heisterus* infert, *Verbeyenum* internam auris structuram non satis intellexisse; **Quod** linguae sex paria muscularum attribuerit, quorum meliorem descriptionem ex *Compero* petere potuisset; **Quod** nec papillas linguae accurate descripsiterit, nec vasorum sanguiferorum nervorumque linguae

linguae ibi, ubi decebat, mentionem fecerit, nec de frenulo, nec de gingivis aut unguibus vel verbulum protulerit; Quod ductum *Warthoni* salivalem definere perhibuerit in interiora oris, prope dentes posteriores, cum tamen prope dentes anteriores incisores, juxta frenulum linguae in os hiet; Unde suspicatur *Heisterus*, hunc ductum *Verheyenum* nunquam cognovisse; Quod ductum glandularum sublingualium male descripsiterit, nullamque neque *Rivini*, neque *Bartholini* tanquam inventorum horum ductuum mentionem fecerit; Quod muscularum uvulae duo tantum paria eaque male & sine nominibus descripsiterit. Multas alias, quas adhuc in ossibus, musculis, arteriis, venis & nervis notare potuisset sive omissiones sive hallucinationes, *Heisterus* silentio praetermittit, plures forte, occasione data, errores in *anatomia Verheyana* occurrentes notaturus,

§. DXC.

Ex quibus tamen omnibus nemini integrum esto, colligere, quasi *Heisterus* in errores & defectus *Verheyeni* ideo animadverterit, ut eum publico prostitueret, vel honori atque existimationi eximii viri aliquid detractum vellet; Ipse met enim lubens agnoscit, multa bona *Verheyenum* praestitisse atque de re anatomica eximie meritum esse: Verum potius, ut novum rerum in anatome cognitarum indicem publico exhiberet, ne in cognitis diutius, quam par erat, sese detinrent, in incognitis vero tanto melius progrederentur.

§. DXCI.

Franciscum Zypaeum, in alma *Universitate Lovaniensi* medicinae L. & anatomiae tam sine quam cum sanguinis effusione, ad normam *magni Bilsii*, professorem, retulimus equidem

Yy

suo

suo loco, inter scriptores nempe, qui hanc artis partem *Institutiones medicas* illustrarunt; Id quod tamen non impedit, quo minus ejusdem hic quoque mentionem faciamus, qui quippe fundamenta totius medicinae *Anatomiae* superstruxisse videri voluit. Hac vice id solummodo nostros in usus convertimus, quod, ramos quosdam lactiferos ex ductu thoracico ad mammas tendere, autopsia confirmare contendat. Expositurus enim natu-ram & productionem lactis, concedit quidem, materiam illius seu chylum per arterias ad mammas adduci posse, ductui tamen thoracico hincque ad mammas derivatis surculis idem munus referendum esse, per autopsiam evincere satagit, qua in caniculis lactantibus ramos lacteos ex cisterna lumbaria ac ductu thoracico ad mammas distribui, aliquando advertit, illo scil. modo, quem pro invisibilibus alias lacteorum & lymphaticorum ramulis per vestigandis sibi peculiarem, ex admirandis M. *Bilisi* secretis, in sola *Lovanensi Universitate* asservatis, & à serenissimo *Parmarum* Principe, Flandriae atque Brabantiae tunc temporis Gubernatore sibi concessis, possideat. At vero, licet nulli quidem experientiam suam dubiam reddere allubescat, novimus tamen, in eadem quoque sententia fuisse quondam *Bartholinum*, qui tamen, re penitus explorata, suam deinde sententiam mutavit atque publice revocavit.

§. DXCII.

Stephanus Blantardus, uti in plerisque reliquis suis scriptis egregium egit compilatorem, eoque ipso (in linguam praecipue vernacularm omnia vertendo) rei medicae summopere nocuit, pessimis quibusvis ardilionibus ad abusum artis nobilissimae viam sternendo; Ita in anatomicia sua *reformata* seu concinna (inconciannam ac *deformatam* rectius dixeris) corporis humani dissectione, ejusmodi plagii vix excusandi

reum

reum sese fecit; Adeo ut, si sua quisque repeteret, parum vel nihil remansurum, jure metuendum foret. Graviter ea de re conquestus est *Verbeyen*, qui sexaginta & novem figurarum jacturam fecit, semel tantum facta ipsius nominis mentione. Alias ex *Williso*, *D. Bourdone*, plurimisque aliis mutuatas, in opus suum promiscue translulit, & pro suis venditavit, tantopere adhuc mutilatas & inversas, ut, si egregii illi viri adhuc viverent, nunquam pro suis amplius agniti forent: Ut adeo rectius *deformatam* quam *reformatam* ejus anatomiā adpellare liceret. Ut vero multa paucis verbis includam, quid de anatomia *Blancardiana* sentiendum, adpono judicium *D. Verbeyenii*, quod in animadversionibus ad anatomiam *Blancardianam* sic legitur: *Nempe & textum & figurās, omnia ex aliis auctōribus desumpta esse; Blancardum bona a malis, veraque a falsis discernere non potuisse; Omnia sine discrimine ac sine delectu in libros suos translulisse.*

§. DXCIII.

Notandum tamen est, in altera nova editione, quae anno 1695. Lugduni Batavorum prodiit, non modo quoad textum, sed & potissimum quoad figurās multa emendasse, haud pauca recens inventa novasque tabulas *Blancardum* nostrum addidisse. Accesserunt quoque duo integra capita, alterum de glandulis congregatis & conglomeratis vasisque lymphaticis ex *Nuckio*, alterum vero de glandularum congregatarum structura ex *Malpigbio*, una cum appendice, *Harderi* glandulam lacrymalem novam atque oculi anatomen ex epistola *Guenelloni* comprehendente. Majorem vero laudem meretur ejusdam anatomia practica rationalis, quae est variorum cadaverum morbis denatorum, inspectio anatomica; Hujus enim utilitatem in genere Jatrophilis jam superius commentavimus.

§. DXCIV.

Johannes Munnicks, *Diemerbroeckii* in professione anatomica successor in *Academia Ultrajectina*, ad contexendum opusculum suum *de re anatomica*, omnes, sicuti ipsem in præfatione testatur, quotquot exstant, commentarios anatomorum evolvit, consuluit atque inter se comparavit, ut, quod utile & veritati consentaneum videbatur, inde decerperet atque colligeret. Tantam tamen artis hujus scriptoribus fidem non adhibuit, quantum fidelibus oculis, cum longe melius *autofilia* comparetur anatome, quam longa lectione ac profunda meditatione. Quidquid itaque solidi habet anatomia recentiorum, in hoc libro tanquam in compendio comprehensum deprehendetur, ut eodem modo, sicuti microcosmus *Johannis van Horne*, professoribus artis pro norma anatomiam docendi inservire queat.

§. DXCV.

Haud vulgarem quoque tum secando tum operando peritiam atque dexteritatem sibi comparaverat *Johannes Jacobus Rau*, professor anatomiae ac chirurgiae, cum viveret, in *Academia Lugduna-Batava*. Ante complures jam annos controversiam habuit cum *Friderico Ruyschio*, anatomico *Amstelodamensis* longe celeberrimo, inventores septi scroti concorrentem. Scripsérat nempe D. *Rau* epistolam ad D. *Ruyschium* de inventoribus septi scroti, quam hic censoria notavit virgula, monendo, quod privati in ea sermones divulgentur, atque authores tantum nominentur, de septo scroti verba facientes, nequaquam vero, quod in quaestionem venit, clare demonstretur, utrum nempe cognoverint atque descripserint citati *auctores*, exstare septum illud, utrum vero cognoverint & descripserint veram septi illius constitutionem, & metho-

methodum eam constitutionem accurate demonstrandi atque delineandi? Cui *Ruysschianae apologiae* novam *Noster* responsionem opposuit, in qua ulterius monuit, homini non unum, sed duo esse scrota, cuti involuta, i. e. carnosam scroti membranam, communem haetenus falso vocatam, ab utroque latere penis in duos sacculos sphaeroideos circa binos testiculos comprehensos expandi, expansorumque parietes contingentes facili negotio à se invicem divelli, ubi ea cutis portio separata fuerit, quae illorum conjunctionis rimam obtengendo suturam vulgo dictam constituit. Quae omnia figuris eximie illustrat, in quarum secunda scrotum humanum pubescentis mediocriter inflatum & ligatum exhibetur, in tertia duo fere sphaeroidei, ex membrana carnosa formati sacci ab invicem separati & leviter inflati, in quarta vero testiculus sinister in suo adhuc processu peritonei, vaginali dicto haerens repraesentatur.

§. DXCVI.

Godofredus Bidloo, professor chirurgiae & anatomes in academia Lugdunensi non cessavit, quoad viveret, spartam suam pro virili exornare, edito pretioso opere anatomico in folio maximo regali, cui titulus: *Anatomia corporis humani, centum & quinque tabulis per artificiosissimum G. de Lairesse ad vivum delineatis, demonstrata, veterumque ac recentiorum inventis explicata, plurimisque haetenus non detectis illustrata.* Negandum tamen non est, nonnullas figuras plus speciei & splendoris, quam veritatis habere. Sufficiat hac vice solum & unicum adduxisse exemplum de membrana urinaria in foetu humano, quam omnes negant, ipse vero delineat. Rogatus autem à D. *Verbeyen*, ut illam aliis professoribus demonstraret, vel methodum saltem doceret eam

inveniendi, subterfugiis usus est fideiisque datam non liberavit, eoque ipso haud obscurum praebuit testimonium, frustra illam in humano foetu adsertam & analogice tantum à brutis ad homines translatam. Nuper tamen scrupulum adsertis injecit DD. Laurentius Heisterus, Professor olim Altorffinus, nunc Helmstadiensis, qui licet in secunda *compendii* sui *anatomici* editione pag. 87. adseruisse, *allantoidem seu farciminalem* in non-nullis quidem bestiis praesertim vaccis, pulchre reperiri, in homine eandem constanter desiderari: Suam tamen haud ita pridem sententiam solemniter revocavit ac publice professus est, se in brutis aequa ac humanis foemellis dictam allantoidem reipsa ita constitutam reperiisse, sicuti ab *Aquapendente* in *tractatu de foetu formato*, & à *Needhamo* in *observationibus anatomicis* exhibetur, sicuti pluribus circumstantiis inferius enarrabimus.

§. DVCVII.

Caeterum multa quidem ille anatomicis pridem cognita descripsit atque delineari jussit: Non pauca tamen etiam vel emendavit, v. g. circa figuras cerebri, pulmonum, arteriarum, hepatis, renum &c. vel de novo addidit, v. g. de interiore bronchiorum facie, mediante stanno igne soluto ac fistulæ immisso concinne investigata nec non succiferis chordæ umbilicalis tubulis &c. De tunica vero *arachnoidea* cerebri, duram inter ac piam meningem media, quam Domini Collectores *actorum Lipsiensium* eidem tanquam inventori haud obscure vindicant, secus nos sentimus, ex epistola problematica nona *Fridericii Ruysschii* clarissimam lectorem convicturi. Multa denique suis in schematibus, per opticum subinde instrumentum adornatis, aliter delineavit, qualia sunt, glandulosa ac tubulosa cerebri substantia, plexus choroidei, involu-

involutorum linguae, mammarum glandularumque hepatis
structura &c.

§. DXCVIII.

Universum opus in sex partes distributum est, in qua-
rum *prima* praeter denudatum utriusque sexus corpus, caput
cum collo adjuncto spinalique medulla nihil exhibetur. In
secunda sistitur pectus atque dorsum cum lumbis; In *tertia*
abdomen, in *quarta* uterus ingravidatus cum foetu ejusque
adnexis, in *quinta* artus partesque illis continuae; Ac deni-
que in *sexta* atque *postrema* universa osteologia sistitur. Et
quanquam omnia figuris apte atque concinne illustrentur,
textus tamen aliis non reperitur, quam qui figuris tantum
explicandis inservire potest.

§. DXCIX.

Reliqua *Bidlo* scripta sub titulo operum anatomico-
chirurgicorum An. 1715. Lugduni Batavorum in 4to pro-
dierunt. Pertinent huc decades duae exercitationum ana-
tomica-chirurgicarum, quas inter nulla argumenti anatomici
est praeter *primam* & *decimam* *decadis primae*, quae de nervis
agunt. Quod sane argumentum cum is non more proleta-
rio, sed adcurate pertractaverit; Opera mihi pretium visum
est, exactius recensere.

§. DC.

Ingenue ante omnia confitetur, se, quicquid de spiriti-
bus animalibus eorumque per nervos fluxu verborum magis
ornatu atque pigmentis, quam ipsius rei veritate hucusque
differuerunt medentes, post omnem exantlatam diligentiam
exercitataque experimenta, totius hujus negotii signa, vesti-
gia reliquiasque detegere certas indubitasque nunquam
valuisse. Optime profecto! Verum quis aequo animo feret
unius

unius viri dissensum in conjurato tantum non omnium (uno vel altero excepto) consensu? Quis factum tale aliter, quam inauditam interpretabitur audaciam? *Expertō crede Ruperto?* Verum non agit noster ratiunculis; Sed fidis & undique satis exploratis experimentis, quae sunt: *Primo;* Quod ligatis vinculo tenaciore saepius majoribus, viventi cani, femoris nunc inguina nunc genua versus, nervis, eorum intumescentiam nec supra nec infra ligaturas observaverit unquam; Arteriolarum vero, membranas nervorum perreptantium, vinculum versus superius, cernere ipsi semper contigerit; *Secundo,* quod soluto, post unam alteramque horam, vinculo, nervum vasaque sanguifera in pristinum statum officiumque restituta repererit. *Tertio;* Quod nervis dissectis & abscissis, neutra de extremitate succus, huic organo quasi proprius, non solum non manaverit, sed & nulla vi exprimi potuerit. *Quarto;* Quod nervi, juxta eorum longitudinem, latitudinem vel transversim laesi, ne tantillum quidem liquoris, quantum ut vel scalpellus chartave bibula, molllissima, coerulea eo commacularetur, effuderint. *Quinto;* Quod nervus acū vulneratus pertususque candescente, quae ei inhäret, crusta, eschara mox abrasa, nullum liquidum signum, vestigium vel scaturiginem reliquerit. Ubi ergo manserunt spiritus animales? Quorsum sese recepit liquidum nervum, quod in illorum locum hodie substituunt speculatores mechanici? Excessit, evasit, erupit. Nempe naeniae sunt, nugae otiosae, quibus tempus pretiosum perditur, philatrorum animi corrumpuntur & supervacuis speculationibus onerantur.

§. DCI.

Verum in hisce solis non acquievit *Noster*, sed alia argumentorum pondera addidit: Ligatum nempe, in cane vivente,

vivente dupli vinculo superneque, loco, quo laterales non conspiciebantur, rami, abscissumque hosce extra limites nervum, mox antliae subjicit pneumaticae; Verum aëre evacuato neque intumuit, neque ab mensura variavit priore; Nisi forte, quod staminibus nerveis inhaereret, involucrum, aliquantulum aliquando (non semper) uno loco dilatatum videtur. Postremo, ipsos madore conspersos nervos nunc parum, nunc maxime exsiccatos, tubis vitrisque subjicit opticis, nunquam autem eorum tubulos, cavitates, interstitia detegere potis fuit. Nervi enim tendinesque rite exsiccati, ne tubulorum quidem vestigium, sed corpus, ratione artis exsicandi, plus minusve reliquunt opacum vel diaphanum. Hinc infert: Se, quicquid etiam egerit quantumque sudaverit, ad deprehendendos sic dictos spiritus animales, nunquam tamen vel actu fluendo, vel saltem stillitando in aut extra nervos, conspicere potuisse.

§. DCII.

Repugnat ipsa quoque nervorum substantia, quae, ut à *Nostro* describitur, non aliter perlustrandam sese exhibet, quam indefinitorum, tensilium, pellucidorum, fibrosorum, per universum corpus distributorum filamentorum forma, quorum latera sine interstitiis, sola contiguitate uniantur, membrana obvelentur & in fasciculos distingvantur. Quod si vas aliquod lymphaticum alicubi comitetur nervum, illud nunquam intra, sed semper extra, circa & ad involucrorum superficiem ambitumque, nunquam in nervea substantia nervorumque intra fasciculos reperietur; Imo addit *Noster*, se in nervorum staminibus interve eorum latera valvulam invenisse nullam. Ex quibus proinde omnibus tandem colligit, spirituum animalium demonstrationem impossibilem eorumque fluxum in musculos ad eorum actum non esse necessarium.

§. DCIII.

Idem argumentum de nervis, quo evincitur: **NON DARI SPIRITUS ANIMALES:** Idem, inquam, tractavit *Auctor noster exercitatione decima ejusdem primae decadis*, quae nihil aliud continet, quam fidam enarrationem discursus, quem habuit in theatro anatomico publico, occasione sectionis in cadavere viri, laqueo enecti, peractae. Tria hic supponit, in praecedenti exercitatione jam demonstrata: *Primum* est: Nervum non esse tubulum, proindeque valvulis carere. *Secundum* est: Nervorum stamina non admittere interstitia atque ita tubulos non conficere. *Tertium* est: Nec in iis (intersticiis) inveniri liquidum, vaporem vivificantem vel spiritum animalem.

§. DCIV.

Quibus ita praesuppositis, aliam nunc argumentorum phalangem, contra spirituum animalium existentiam, instruit. Inter pudendas primum fabulas de cerebro refert, quosdam vana credulitate & simplicitate aut sibi aut aliis persuasisse, homines quandoque & bruta nasci, quin imo vivere, **SINE CEREBRO.** Quaerit itaque non immerito: Unde promanabunt, quo loco erunt reperiundi tali in corpore famosissimi illi spiritus animales? Quo modo agent, deficiente spirituum animalium scaturagine, isto in corpore, nervi? Quo medio isti animali constabit visus, auditus? &c. quorum quippe organorum nervi de cerebro ortum ducere dicuntur, imo & moveri istis in animalibus nervos, perinde ac in aliis cerebro gaudentibus, & hosce fieri actus. Demonstravit deinde, nervum esse stamen, non tubulum, neque in se liquidi, quo cunque demum nomine venire posset, plus habere quam caeteras partes flexiles: Quapropter statuit, nervos non moveri

moveri ab aliquo liquido, intra nervorum cavitatem agente, atque ita spirituum animalium historiam esse fictitiam. Interim, ne quid in re tam sonica desiderari jure posset, & simul ac semel cesset objectio, alioquin explicari non posse, *quo modo nervus suo possit fungi munere, moveri ac mouere alias partes, spiritibus animalibus negatis*: Hinc fecit adhuc periculum in sequentibus hujus exercitationis articulis, anne sine spirituum animalium hypothesi universum actuum animalium systema aequa bene explicari posset? Quod quam bene quam ve feliciter *auctori nostro cesserit*, tu, benevole Lector, ipsem et lege ac aequa judicij lance perpende.

§. DCV.

Caeterum videri possent hoc quoque pertinere *quatuor dissertationes anatomica-physiologicae*, quas quondam in *Academia Lugduna Batava* ex cathedra publica discutiendas *Bidlou* exhibuit; Verum, cum iis sedulo perfectis nihil occurrerit, quod scopum anatomicum proxime feriat: Non dabitur mihi probro, si dictas dissertationes silentio praetermittam.

§. DCVI.

Neque proprius scopum nostrum ferire poterunt observationes physica-anatomicae de oculis & visu variorum animalium, cum physicos quidem delectari, anatomicis parum prodesse queant.

§. DCVII.

Sed vindiciae quarundam delineationum anatomicalium contra animadversiones *Friderici Ruysschii* silentio non sunt praetereundae, ex quibus quippe initia & progressus controversiae, quae *Bidloo* cum *Ruysschio* intercessit, clare perspici possunt: Quamquam aemulationem ex communi studio

ortam non parum eandem foviſſe, extra omne quoque dubium verſetur.

§. DCVIII.

Denique *Guilielmum Comperum* plagii accusavit *Noster*, eumque in finem edidit *Guilielmum Comperum* criminis literarii citatum coram tribunali Societatis Anglicanae, Lugduni A. 1700. qua ipsum non solummodo, quod figuris suis in anatomia à se edita usus, verum etiam, quod suis explicationibus pessime immutatis fuerit abusus, inculpavit. At vero ab imputato isto crimine liberare ſeſe conatus est *Corvperus*, edita A. 1701. euchariftia, in qua plurimas & singulares *Godefridi Bidlo* dotes, puta peritiam anatomicam, probitatem, ingenium, elegantias latinitatis, lepores, candorem, humanitatem, ingenuitatem, ſolertiam, verecundiam, humilitatem, urbanitatem &c. celebravit, & ejusdem citationi humillime respondit. Ironiam, vero, redolet, quicquid hoc titulo profert *Corvperus*; Hunc enim ejus animum ſtatim produnt, quae in primis *euchariftiae* paginis ipſi exciderunt, exprefſionibus, uti ſunt: *Litem ipſi moviſſe virum malevolum*; *Plagii cri- men in proprium forſan inſimulantis caput reciſurum*; *Inter tabulas Bidloianas eſſe quasdam fictitiās & a natura alienas, piñuis & luxuriantis cerebri progeniem*; *Nec minus in diripiendis alienis eſſe sagacem, quam in ſuis inveniendis felicem*; *Ingeniosam illi manum eſſe, quippe, quaſi fingendi honorem aliis invideat, non pauca rara & inſolita viſu, qualia natura nunquam exhibuit, aut exhibebit unquam, ex aliis in ſuum tranſtuliffe opus*; *In ſterquilinio foede ſeſe volutaffe Bidloum*; *Amicis ſuis non eſſe fidem eundem, ſed illorum verba in alienum detorquere ſenſum*; *Scriptum Bidloianum eſſe infamem libellum*; *Taceo plures alios hujus farinae floſculos*.

§. DCIX.

Calci operum Bidloianorum adnexa eſt diſſertatio ſeu potius oratio

oratio de *antiquitate anatomes*, habita in auditorio magno; cum anatomicem professurus, in *alma academia Batava* inauguraretur; In qua non pauca occurunt, lectu digna, quae tamen, prolixitatis nimiae vitandae gratia, hac vice sicco pede praetereunda esse censemus.

§. DCX.

Invenit hic suum locum dissertatio anatomica-medica *Mauritii van Reverborst*, de motu bilis circulari, quam ut candidatus medicinae in *academia Lugduna-Batava* olim habuit, nunc professor anatomiae publicus Hagae-Comitis constitutus. Rescisis autem hac vice iis, quae de hepatis situ, figura, superficie, colore, connexione cum aliis partibus, membrana investiente, vasis tam inferentibus quam efferentibus, ductibus peculiaribus excretoriis & substantia, tanquam rebus jam aliunde notis differuit, nos tantum prosequemur ea, quae de peculiaribus vasis biliferis & modo circulationis bilis nova proposuit: Quorum illud §. 30. hoc vero §. 36. praestatur.

§. DCXI.

Vasa bilifera peculiaria describit, tanquam ex sima hepatis parte oriunda, quae bilem suam duplici triplicique ductu excretorio in hanc vesiculam, membranam ejus, potissimum circa collum perforantia, deponant. Fatetur tamen, majorem horum ductuum, in interna vesicae parte, papillula quadam conspicuum esse; Simili ferme modo, uti ductus communis in intestino duodeno appareat; Quippe valvulae officio fungi existimat has protuberantias, ne semel eructata bilis eandem repetat viam, per quam erat egressa: Deinde nec id diffitetur, haec vasa cystica bilaria distinctius occurrere in brutis, potissimum subiecto bovino, quam quidem hominibus.

§. DCXII.

Quibus praemissis modum circulationis bilis sic describit: Bilem nempe, in intestinum duodenum delatam, succo pancreatico mixtam, reddi fluidiorem ac tenuiorem, quo intestina magis irritare, chylificationem promovere & poros vasorum venosorum subire possit, in itinere suo per intestina duas in partes abire, terrestriores scilicet atque volatiliores; *Illas* faecibus permixtas, quibus etiam colorem flavum inducant, una cum iis ab alvo deponi; *Has* vero, volatiliores & magis mobiles poros subire venarum meseraicarum, & cum sanguine venoso associatas pergere in portam, ex hac in hepar, in cuius glandulis particularum harum biliosarum fiat sequestratio; Ex glandulis vero in poros bilarios; Ab his per ductum choledochum in intestina, in quibus de novo eodem, ut ante, fungerentur officio, & particulis terrestrioribus relictis, iterum mesenterii vasa subintrare, ex quibus denuo in hepar, & ex hepate in intestinum & sic porro moveri, & in eo motum bilis circularem consistere &c.

§. DCXIII.

Cumque facile suboluisset *Nostros*, hypotheses novas, solidō in primis fundamento non innixas, ad plausum publicum vix invenire, argumentorum aciem instruxit ad lectorem suum de veritate rei tanto efficacius convincendum, quorum primum ab amplitudine venarum meseraicarum, alterum à venarum cursu peculiari, tertium à bilis quantitate, quartum ab embryonis meconio, quintum à proportione bilis secretae cum sanguine, sextum à diversitate pororum & septimum à defectu vasorum laetorum in animalibus pennatis &c. desumptū est: Verum an singula haec argumenta parem probandi efficaciam habeant, apud peritos harum rerum

rerum iudicium esto; Nobis enim hac vice non lubet, hypothesisin exactius examinare.

§. DCXIV.

Antonius Nuckius primum *Hagae Comitum* medicinam exercuit, deinde vero in *Academia Lugduna-Batava* anatomiae professor & collegii chirurgici praeses constitutus est. Primus fuit inventor *ductuum salivalium superiorum minorum*, ediditque non solum sialographiam curiosam, sed & ductum ocularium aquosorum anatomen novam. Demonstravit itaque suo etiam exemplo abunde, naturae sacraria cuivis inquirenti patere. Intra octennium ultra sexaginta & plura cadavera humana, praeter ingentem brutorum animantium numerum, dissecuit, & hac sua industria indefessa ductum salivalem novum, novaque vasā, humorem aqueum versus oculum decentia, in apricum deduxit, ostenditque, hunc ab eo ipso detectum ductum, à *Wartbonianis*, *Stenonianis* & *Bartholinianis* vasis plane distinctum esse. Edidit etiam adenographiam curiosam & uteri foeminei anatomen novam, cum epistola ad amicum, de inventis novis. In dicta illa adenographia adcuratam glandularum conglobatarum & conglomeratarum historiam exhibuit, eas quoque adjiciens, quae à *Wartbono* omissee fuerant, uti sunt glandulae meatus auditorii, labiales, hypoglottidis, occipitales, cervicales, suprascapulares, sterni, submammillares, pulmonum, diaphragmatis &c. Valvulas ductuum lactiferorum mera anatomicorum quorundam figura esse demonstrat, cum quidam horum variis in locis angustati non tam valvularum ratione, quibus destituuntur, quam intuitu substantiae adiposae duriusculae, tubulos galactiferos aliquando nimum comprimentis, liquori injecto resistant. Quamlibet glandulam conglobatam quatuor gaudere

gaudere distinctis vasis ostendit, nempe arteriola, venuula, nervulo & ductu lymphatico. Ostendit porro, vasa lymphatica à glandulis originem suam non habere, verum potius arteriarum continuitatem esse, id quod ex eo comprobatur, quod satus in arteriam v. g. emulgentem immisus, vasa lymphatica in conspectum producat. In epistola quadam anatomica de variis ductibus lymphaticis differit, qui in variis extensis capitibus partibus, cervice, tunica pulmonum, spatiis intercostalibus, lumbis, diaphragmate, corde, liene, hepate, vesica fellea, ventriculo, mesenterio, testiculis, manibus, pedibus, cerebro, ipsa pineali glandula ne quidem excepta, reperiuntur: Unde non dubitat eidem glandulae epitaphium addere, tanquam quae prae reliquis corporis glandulis nullam mereatur praerogativam.

§. DCXV.

Johannes Bobnius, decus quondam *Academiae Lipsiensis* eximum, qui per plurimorum annorum decursum professionem publicam anatomiae atque chirurgiae ibidem summa cum laude exornavit, quemque ante aliquot annos fata orbi medico eripuerunt, praeter alia multa erudita scripta edidit non solum *circulum anatomico-physiologicum*, verum etiam *observationes* quasdam *anatomicas*, structuram vasorum biliariorum & motum bilis spectantes, quae in *Actis Eruditorum Lipsiensibus* mens. Januar. A. MDCLXXXII. & LXXXIII. summatim exhibentur & huc potissimum redeunt: Observaverat nempe *Bobnius*, cervicem folliculi fellis notabiles propagines praeter illam, cuius *Glossonius*, *collegium Amstelodamense* & *Blasius* mentionem fecerant, ad substantiam hepatis spargere, vel rectius loquendo, inde recipere, imo quasdam harum cum ductu epatico communicare: Hinc, ut tanto magis confir-

confirmaretur, res istas ita re ipsa, ut observaverat, sese habere, sequentia instituit experimenta: *Primo* in epate bubulo flatum, per ductum cysticum ad turgescentiam usque vesiculae immisum & cavam epatis partem diversis tractibus transeuntem, per porum epaticum in subjectis sanis redire, aliquoties observavit. *Secundo* ex hepatis vitulini cysti fellea omnem emulsit bilem, hujus ductum ligavit, ubi poro epatico inosculatur, ut per illius orificium nihil liquoris vesiculam subintrare posse, certus esset: Hinc epatico ope siphonis aquam tepidam immisit, cuius tandem aliqua portio ad folliculum flaccidum divertebatur, hunc notabiliter distendebat, ac per vulnus ipsi inflictum effluebat. *Tertio* aperto hominis, canis & bovis ductu cystico, illa in parte, qua is epati continuus est, plura deprehendit foramina (ab *Amstelodamensibus* & *Blaasio* in bove saltem notata) tanquam totidem vasorum biliariorum oscula; Ita quidem, ut hujus generis aliquando in cane tria, in humano cadavere quinque, in epate bovino plura &c. comparuerint. Tractus eorum modo longiores modo breviores, oblique satis meatus cystici tunicas ut plurimum penetrant, in cane & homine stylum equidem admittentes, hincque vasorum peculiarium emanationem aut insertionem promittentes: Quorum tamen ulteriore progressum, propter exilitatem molestissimam nec detegere haec tenus nec investigare ipsi licuit. Ast in subjecto quodam bubulo, quod commodioris magnitudinis causa eligebat, praeter reliquos folliculi canalis meatus, ad epatis interiora decurrentes, duo patentiora orificiorum vasa, ex lateribus illius oppositis prodeuntia, epatisque substantiae saltem leviter immersa, ad sinum ductus epatici sic tendebant, ut flatui & stylo, à cervice folliculi usque ad porum epaticum, aditum liberrimum concederent. Ex hisce vero experimentis

concludit *Bobnius*, pro officina & motu bilis, satis alias ambiguis determinandis, ab epate omnem forsan bilem, folliculo fellis non tantum per canales superius recensitos, sed epaticum quoque porum, infundi: Id quod sequens insuper observatio confirmat: Canis scil. vivi, praesentibus pluribus spectatoribus, vesiculam usque ad cervicem dilaceravit, tentaturus, an aliquid bilis per hanc versus fundum laceratum deflueret? Respondit expectationi eventus, i. e. non tantum bilis, quasi turgescientia quadam, ex angustiore ductu cystico per latiorem cervicem copiosissime eructabatur, sed idem cysticus, post injectum ipsi vinculum notabiliter sic intumescebat, ut nihil aut saltem parum bilis per dictam cervicem amplius promanaret. Quae omnia dum sua in anatomia *Verheyenus* profundo premit silentio, occasionem praebet suspicandi lectori, quasi nempe, quae de ductibus hepatico-cysticis differuit, pro suis inventis venditare voluerit: Nisi forte inde excusari mereatur, quod plura alia inventa anatomica, quae in *actis Lipsiensibus* recensentur, anatomiae suae inserere neglexerit.

§. DCXVI.

Ab eo tempore plura huc facientia adnotavit, quae in *actis Lipsiensibus* mens. Mart. A. MDCLXXXIII. hisce circumstantiis recensentur: Aperto vivi canis abdomen ex vesicula biliaria omnem hujus humorem expresit, ductum cysticum ligavit, expectaturus, an nihilominus, si subiectum aliquamdiu superstes foret, aliquid bilis, non obstante hoc vinculo, denegatoque folliculo fellis cum poro epatico commercio, in illo colligeretur; Proin consuto denuo abdomen animal per 24. horas vivum conservavit vivumque resecuit. Et per duum equidem communem choledochum bilis ad intestinum confluere

confluere videbatur, praeter modum tamen insimul tumente extremitate canalis cystici filo intercepta, nihil autem fellis, sed loco hujus tantillum sanguinis congrumati & sapore amaricante, sine dubio à bilis expressae reliquiis, tinti deprehendebat. Quo experimento in eo confirmatus fuit, in homine cane, similibusque animalibus, quibus pori epatici & cystici adaequata contingit communicatio, notabilem bilis quantitatem, ab epatico ad cystin per hujus meatum, descendere, adeoque ex hac bilem ad intestinum non continuo, sed interpolato motu ferri.

§. DCXVII.

Nec ab officio suo alienum putavit, aliorum quoque celebrium viorum scripta in meliorem ordinem redigere, sicque aliorum utilitatibus apta magis reddere; Proinde *Hieronymi Fabricii ab Aquapendente* opera omnia anatomico-physiologica, quae variis haetenus locis ac formis prodierant, certo ordine digesit, & in unum volumen redacta cum indice rerum atque verborum locupletissimo & praefatione sua edidit. Similiter *Laurentii Bellini* opuscula de urinis & pulsibus, de M. S. de febribus, de morbis capitis &c. evulgavit, illisque praefationem & indicem praemisit.

§. DCXVIII.

Ejusdem in *Academia Lipsiensi* collega, D. *Johannes Wilhelmus Pauli*, anat. & chirurg. P. P. annotationibus, recentiorum in anatomicis ac chirurgicis industriam patefacientibus, adauxit opuscula anatomico - chirurgica *Jobannis van Horne*, sicuti jam superius à nobis animadversum est. Quem eundem quoque auctorem D. *Johannes Mauritius Hoffmannus* in *academia Norica* sibi declarandum sumpsit, inque dissertationibus suis

suis anatomico-physiologicis librum, mole quidem parvum, sed rerum tractatarum amplitudine magnum, notis suis illustravit: Noster vero *Lipsiensis commentator*, non solum *Lipsiensem editionem* cum *Lugdunensi* diligenter contulit, mendas & allegata correxit, & reliqua auctoris addenda undique conquisivit, sed & novis observatis locupletavit, quorum aliqua tantum speciminis loco allegabimus. In respiratione magna, ubi costae cum sterno elevandae ac deprimendae sunt, centum muscularum, tam *communium* quam *propriorum* concurrere adseruit, cum ad respirationem parvam vel duo diaphragmatis musculi sufficere queant. Nam praeter duos diaphragmatis, costae utrinque a 27. *propriis*, nempe subclavio, ii. intercostalibus externis, ii. levatoribus costarum, serrato antico minori, serrato antico majori, serrato postico superiori ac cervicali descendente *Diemerbroeckii*, & tribus communibus, pectorali, scaleno, & levatore scapulae attolluntur, cum costae e diverso utrinque a 14. *propriis*, videlicet ii. intercostalibus internis, triangulari, sacrolumbo & serrato postico inferiori & 5. communibus, muscularis sc. abdominis soleant deprimi. Per orificium, quod in duodeno cum choledoco ductus pancreaticus commune habet, flatu in hunc immisso, simul minus osculum canalis minoris detexit, priori fere oppositum, nisi quod paulo superius esset. Reliqua noviter observata in praefatione uberiore, ipsi opusculo praemissa videre licet. Caeterum silentio non est praetereundum, huic editioni opusculorum *Hornianorum* adjectam esse *Thomae Bartholini* historiam anatomicam aneurismatis dissecti, uti & *Hornii* ipsius epistolam ejusdem argumenti.

§. DCXIX.

Daniel le Clerc & Johannes Jacobus Manetus, duo celebres medici *Genevenses*, ipsimet quidem scripta anatomica non edide-

ediderunt, interea tamen eo potissimum nomine rempublicam medicam ac praecipue anatomicos maximopere devinatos sibi reddiderunt, quod non sine operosis laboribus pleraque anatomicorum scripta in unum congesserint, & integrum bibliothecam anatomicam concinnaverint, h. e. thesaurum locupletissimum plerorumque in anatomia recens inventorum, in quo integra eaque absolutissima totius C. H. descriptio ejusdemq; oeconomia ex praestantissimorum quorundam anatomicorum tractatibus singularibus, tam hucusque editis, quam ineditis, exhibetur; Quibus adjecta est omnium partium administratio anatomica, cum variis earundem praeparationibus curiosissimis.

§. DCXX.

Cum vero ab eo tempore, quo bibliotheca anatomica duobus spisis voluminibus in folio edita fuit, res anatomica non parva cepisset incrementa, consilium iniit *Johannes Jacobus Manetus*, novum *theatrum anatomicum* splendida forma publico sistendi, in eoque plurimorum recentiorum anatomicorum scripta ac nova inventa, quae *Ruyfchii*, *Bidloi*, *Cowperi*, *Chiraci*, *Fantoni*, *Verheyenii*, *Baglivi*, *Pachioni*, *Valsalvae*, *Morgagni*, *Bianchi*, *Terranei*, *Littrei*, *Vercelloni*, *Brunneri*, *Mery*, *Reverhorstii*, *Hovii* plurimumque aliorum industriae jure debentur, recensita unoque in corpore collecta exhibendi. Sicuti vero *bibliotheca anatomica* non sine applausu est excepta; Ita non poterat quoque nisi gratissimum primo intuitu esse novum hoc theatrum. Uti autem nihil omni ex parte beatum & perfectum est: Ita libere fatetur *Heisterus*, se in splendido isto *Maneti* theatro multa nova aut singularia non reperisse, quorum in suo compendio non fecerit mentionem; Contra errores haud paucos evitasse, quos ille commiserit: Ut consilium ceperit, opus

Maneti censurae suae submittendi; Verum quia clar. *Morgagnus* ipsum praevenerat, atque errores à *Maneto* commissos in *adversariis anatomicis secundis, tertii, addo & quartis* satis indicaverat & emendaverat, in eo acquievit, ut seriem tantum exhiberet auctorum à *Maneto* omissorum, uti sunt anthropologia *Drackii*, *Swammerdammii* figurae uteri, *Bonclari* tractatus de testibus, *Lealis* liber de partibus semen confici-entibus, *Bartholini* figura de ductu salivali glandulae sublingualis, *Algbisi* figurae de partibus genitalibus, *Novesii* figura curiosa de nervi auditorii distributione, *Palfini* elegantes ossium delineationes in osteologia, *Cheseldeni* variae novae & curiosae figurae, & in primis *Henningeri* curiosa ductus thoraci- ci delineatio aliaque pulchra, quae à *Maneto* omissa esse mi- ratur & dolet.

§. DCXXI.

Ipsum interea opus quod attinet, in *duos iterum tomos*, *quatuor libros* continentem, voluit illud distributum, in quorum *primo* eas pertractavit partes, quae nunc similares nunc gene- rales vocantur, ac in toto corpore, potissimum vero extrin- secus in artibus ac trunco occurunt, uti sunt fibrae, cuticula, cutis, panniculus adiposus & carnosus, musculi, ossa, ner- vi, arteriae, venae, vasa lymphatica, glandulae, membranae & ligamenta; In primis vero myologiam ex *Johanne Brown & Coypero*, osteologiam ex *Bidloo*, *Compero*, *Ruyshio* & *Kerckringio*, ac denique nevrologiam ex *Vieussenio* figuris illustravit. Deinde in *libri secundi parte prima* post peritoneum ac *Poupartii* ligamentum rotunda validissima, hernias in inguinibus praeca- ventia, partes abdominis, omentum scilicet, oesophagum, ventriculum, intestina, mesenterium, lienem, hepar ejusque cystidem cum ductu biliario, glandulas item renales, renes ipsos,

ipsos, ureteres & vesicam urinariam descriptsit: At vero in parte secunda dicti libri, unde *tomum secundum* auspicatur, organa generationis, prout in utroque sexu reperiuntur, exhibuit.

§. DCXXII.

Porro *librum tertium* thoraci destinavit, ac proinde streturam mammarum, pleurae ac mediastini, thymi ac glandularum oesophagi, pericardii ac pulmonum in eodem descriptsit. Ac denique in *libro quarto* tam meninges ac cerebrum intra cranium quam extra illud oculos, aures, nasum, linguam, genas, tonsillas, uvulam ac tunicam pituitariam explicuit. Quantumcunque vero splendoris hoc theatrum *Mangeti* evibrare videatur, deprehendit tamen hinc inde celeb. *Morgagnius*, quod boni publici causa corrigeret & emandaret, sicuti pluribus suo loco enarrabimus, ubi clar. *Morgagni* adversaria anatômica, quae hucusque lucem adspexerunt, recensebimus.

§. DCXXIII.

Quod speciatim *Clericum*, sive, ut ab aliis scribitur, *le Clerc* attinet, *osteologiam*, quam ipse *exactam & completam* vocare non erubescit, edidit.

§. DCXXIV.

Ultimo loco prorsus silentio praeterire, nefas duco, singularem non tam inventionem, quam potius opinionem **DD Nabothi**, olim professoris medicinae extraordinarii in *academia Lipsiensi* de *novo* quodam *ovario*, quod circa cervicem uteri sibi detexisse visus est, & occasione disputationis publicae, quam pro loco habuit, *de sterilitate foeminarum*, aliquot dissectarum mulierum observationibus confirmare adnitus fuit. Cum vero jam alibi, nempe dissertatione de *partu octimestri vitali*

vitali & legitimo, respondentे Dn. Stabelio, deinde medicinac Doctore & apud Silesios practico felici ante aliquot vero annos Halis Magdeburgicis, quorsum medicinae docendae gratia sese contulerat, mortuo desideria mea libere simulque fatis prolixè exposuerim, nolo hac vice actum agere.

§. DCXXV.

Credebam autem, hypotheseos *Graeffianaæ* evidentiam ac certitudinem, quam plerique exercitatisimorum anatomicorum, quippe universo partium genitalium muliebrium systemati consonam atque conformem, calculo suo adprobarunt, plerosque moraturam, ne novo tali invento vel potius commento (quasi ejus farinae plura in medicina non haberemus) nulla in primis verisimilitudine, nedum certitudine sese commendante, ante omnia vera nulla solida experientia confirmato, tam facile aures p̄aebarent: Evenit vero, quod in vulgari dicitur proverbio, nempe uno clamante graculo clamitare & alterum. Ita ergo novum istud ovarium circa cervicem uteri, si Diis placet, reperiendum, suos passim invenit admiratores, imo defensores & statores publicos, incertos tamen, & quam perspicillis in talium rerum testimoniū adhibendis, fidem denegaverant, propriis crassis oculis superbe arrogantes. Abunde vero convicti sumus, quod aequi credulos medicinae studiosos non semper inveniant, quorum quippe praesertim oculatiorum & prudentiorum oculis glaucoma inducere nec possibile nec consultum videtur; Simplicioribus vero illudere, facile quidem est, sed simul admodum malitiosum.

§. DCXXVI.

Illorum tamen aliqui, re penitus expensa, ne per præcipitantiam fictionibus atque fabellis, quibus leves tantum & ignobiles

ignobiles animae capiuntur, aliquid darent, facile quidem intellexerunt, citra ingentes absurditates usum, nuperrime isti abusive sic dicto ovario adsignatum, agnosci non posse: Nempe ovula ista seu vesiculas (quas hydatides rectius dixeris) circa cervicem uteri sitas, & intra substantiam ejus maximum partem demersas, quadantenus tamen, prout majorem vel minorem maturitatem adquisivere, prominentes, liquore seminali repletas, veram generationis materiam continere, ab aura spermatis virilis impregnari, indeque turgefætas abrumpi, in fundum uteri devolvi, tandemque cum eodem ope placentæ coalescere, ac prima foetui formando rudimenta præbere; Hunc, inquam, usum istis vesiculis adscribere ausi non sunt: Interea tamen rem ipsam retinentes, & vesicularum talium, secundum naturam semper præsentim existentiam ambabus ulnis, ut ajunt, concedentes, eo ipso totius negotii participes sese reddunt.

§. DCXXVII.

Versatur autem in eo totius rei cardo, ut *vesicularum* istarum, quas nonnullis *abusive seminales* vocare placet, *certitudo & universalis existentia*, in quibusunque subjectis foemineis *Anatomice* demonstretur, qua demonstratione hactenus deficiente, irritum sane est, quicquid de usibus & conseptariis in physiologiam & pathologiam inde resultantibus differitur. Stabunt sane duae illae rationes in contrarium adlatae inconcussae, quamdiu *primo* per observationes saepius iteratas & experientiam magis universalem non ostenditur, vesiculas istas *semper & in omnibus* promiscue foemellis tam *brutis* quam *humanis* adesse, & id quidem *secundo* non in *statu extraordinario* vel *morboso*, sed quam maxime *secundum naturam*.

§. DCXXVIII.

Haec duo quamdiu solide non praestantur, non poterunt, qui talia serio objiciunt, accusari, frustra esse, quod veritatem rei anatomicam sollicitent, vel penitus *universalem* istarum vesicularum *existentiam* negando, vel earundem *naturam*, ut sic barbare cum aliis loquar, infringendo.

§. DCXXIX.

Indicium est malae causae valde manifestum, quod in puellis impuberibus vesiculos istas non adesse, liberaliter concedatur; Aut enim sunt partes *spermaticae* (ignoscite velim, anatomicorum coryphaei, ignoscite, inquam, antiquae distinctioni, si forte in delicioribus vestris auribus ingratum stridorem excitet) spermaticae, inquam, quae cum formatione reliquarum partium efformantur, aut *sanguineae*, quae successu demum temporis crescunt, sicuti fungi ex gremio terrae propullulant, vel pyra aut poma in arboribus. Si vero *spermaticae* sint, aderunt aequae in puellis impuberibus atque in iis, quae ad annos pubertatis jamdum pervenerunt.

§. DCXXX.

Quando vero *experientiam* talibus in rebus magis universalem desideramus, neminem tam simplicem fore praesumimus, qui existimet, nos hic talem efflagitare experientiam, quae in *omnibus universaliter individuis* fuerit instituta; Talem enim nemo prudens postulaverit: Sed potius talem hic subinnuimus, quae in omnis aetatis, omnis temperamenti, omnisque vitae generis foemellis, imo & nullo habito discrimine, sive homines fuerint sive bruta, pluribus ac saepius iteratis vicibus adornata fuerit. Evidem, ut nullam rei violentiam adferamus, lubentes concedimus, vesiculos, cervicem uteri

uteri occupantes jam observasse *Graeffium*, qui tamen pro hydatidibus illas habuit, *Des-nouen*, qui pro organis seminis foeminei, similiter, ut nostri ovarii novi inventores, illas agnoscit, & *Jobannem Baptistam Morgagni*, qui pro scaturigine muci uterini easdem habuit. Tantum tamen abest, ut pro existentia harum vesicularum confirmanda quidquam faciant, ut potius opinionum talium varietas universum negotium magis adhuc implicitum atque impeditum reddat. Neque anatomia publica ante aliquot annos Halis adornata, vesicularum istarum seminalium, falso ita dictarum, certitudinem atque veritatem efficacius demonstrat, quia ipsi dictae sectionis administrari negare nequeunt, evidentia sensuum convicti, adfuisse hydatides, licet etiam praeter has, novum ovarium inquisituri in vesiculas, liquore spermatico repletas incidisse, & sibi & aliis persuadere laboraverint, licet observatores periti, cauti & attenti, ad quos provocatur, nihil horum detegere potuerint. Interim talibus in negotiis non raro accidere solet, quod memini aliis accidisse, cum succum pancreaticum examinaturi, saporem ejus acidum esse proclaimarent, quibus mox plerique spectatorum auctoritatis praejudicio, ut fieri solet, occupati, adplaudentes viva voce adclamarunt: Utique, Utique, sapor succi pancreatici acidus est, licet certissimus sim, plerosqus aut nihil aut certe alienissimum quid ab aciditate gustasse.

§. DCXXXL

Quae cum ita se habeant, & veritas anatomica, quae tamen *ηρινόμενον* est totius rei, adhuc in lubrico versetur, nemo, opinor, multum sollicitus erit de usu, istis vere sic diuersis hydatidibus adsignando; Quia non entis nullae sunt affectiones, & hinc sublato fundamento, totum aedificium

physiologicum atque pathologicum, isti superstructum, sua sponte corruat, necesse est. Sed fortassis curae posteriores omnia vel certius confirmabunt, vel crudius dicta emendabunt, cum tota res *problematicae* magis quam *definitive* proposita esse dicatur. Si ergo pro lusu ingenii habeatur, ego quoque non multum tergiversabor, invento huic inter speculationes physicas, si non eminenter utiles vel necessarias, attamen curiosulas, aliquem locum concedere, quae superflorum instar si non prosint, minimum etiam eminenter non nocebunt, nisi in physiologiam ac pathologiam (nempe medicam) imo ipsam quoque therapeuticam (nempe medicam, non cathedralem vel per chartam fieri solitam) tandem inconsiderate invehantur, quod quidem non speramus, juste tamen metuimus.

§. DCXXXII.

Praeterea vero reticendum non est, quod numerosis selectissimis observationibus replete sint Ephemerides N.C. quae in primis e sectione cadaverum humanorum haustae atque collectae sunt, quo nomine passim laudatur *Johannes Jacobus Wepferus*, poliater Schaffhusanus, qui adsumptis eum in finem laborum sociis, *Christophoro Hardero*, *Friderico Lucio Screta*, & *Emanuele Hertnero*, jam ab aliquot retro annis *Schaffbusi* varios aegros morborum impetu extintos aperuit, in que veras istorum morborum, quibus denati fuerant, causas & origines inquisivit; Hinc nata est tetras historiarum apoplexia extintorum. Nec sua laude defraudandus *Ballonius*, qui non minus in cadaverum humanorum apertione & causarum morbificarum investigatione desudavit. De *Jacobi Bontii* observationibus jam superius dispeximus, uti & de observationibus *Johannis Chiffletii*. Nec praetereundus est *Johannes*

Johannes Faber Bamberg, professor Romanus, qui ultra centena diversi sextus & aetatis cadavera humana secuit. Similiter ignotus non est *Petrus Castellus*, professor *Messanensis*, qui se pulchretum suum, sive quod idem est, observationes anatomicas ex centum cadaveribus, quae Romae, ubi professione perfunctus est, secuit, sese haussisse ipsem confitit. De *Marci Antonii Ulmi* observationibus anatomicis, ex cadaveribus humanis à se aliisque sectis, pariter jam superius locuti sumus. Ut alios taceam, quorum passim in Ephemeridibus mentio injicitur, qui per anatomen hanc practicam plerorumque affectuum H. C. tam externorum quam internorum, v. g. scirrhorum, abscessuum abdominis, hepatis, renum, anasarca defunctorum, apoplecticorum, asciticorum, asthmaticorum, cachecticorum, calculosorum, catarrho suffocativo interemtorum, cephalalgicorum, colica defunctorum, convulsivis affectibus demortuorum, dysentericorum, epilepticorum, haemoptyticorum, herniosorum, hydrocephalicorum, hypochondriacorum, hysteriarum, ictericorum, passione iliaca demortuorum, ischuria ac mictione purulenta defunctorum, phthisicorum, phreneticorum, syncopticorum, tabe confeitorum &c. indagationem summa cum industria & successu praxeos medicae suscepserunt.

§. DCXXXIII.

Verum cum praeter cadaverum, variis morbis denatorum, sectiones, non pauca quoque hinc inde occurrant, quae historiam rei anatomicae locupletare queant: Plerisque non ingratum fore spero, si, quae commemoratione digna mihi videbuntur, ex dictis Ephemeridibus N. C. huc transcripsero.

§. DCXXXIV.

Ex decuria i. Anni i. observatio XL. quam DD. *Joachimus Georgius Elsnerus*, practicus *Uratislaviensis* & academicus curiosus communicavit, huc transferri miretur. Sistit illa admirandam structuram atque delineationem vasorum hepatis uterini, quam proinde reti mirabili, quod basi cerebri subjicitur, comparare non dubitat; Structuram vasorum istorum inveniri existimat, si placenta chorio annexa aquae calidæ saepius immergatur, ut sanguis à glandulis, ex quibus substantiam hepatis uterini contextam esse putat, sollicite abluatur. Ita enim, cum hepar uterinum, secundum *Elsneri* sententiam, nihil aliud esse compareat, quam glandula conglomerata, ex infinitis glandulis, acinos referentibus constans, quibus sanguinis copia superfusa sit; Hinc glandulas istas, sensim atque sensim à vasis vult separandas esse; Qui labor, licet taediosus, in fine tamen pro labore suscepto ingentem causaturus sit jucunditatem, quam quis hauriet ex aspectu istorum vasorum in pelvim vitream aqua plenam injectorum: Extremitates enim vasorum, ut *Noster* pollicetur, infinitas & delicatissimas plumas candidas aquae innatantes oculis subjicient. Figura, qua mira secundinae humanae textura cum vasorum delineatione exhibetur, dicta observ.. XL. Dec. i. Ann. i. p. ii2. sistitur, lectorque curiosus, qui plura de hepati uterino scire desiderat, ad *Nicolai Hobokenii*, Ultrajectini, anatomiam secundinae humanae, quindecim figuris illustratam remittitur.

§. DCXXXV.

Huc pertinet observatio LXXVI. ejusdem decuriae de osse cuneiformi in pueris, quod DD. *Laurentius Wolffstrigelius*, anatomes professor in *academia Viennensi*, non ex quatuor, quod

quod *Fallopia & Riolanus* praetendunt, sed tribus tantum partibus in nuper natis & abortivis foetibus, quos frequenter dissecuit, conflatum saepius observavit; Tum & primam illius partem, quae sphaenoidea sella dicitur, in foetu perforatam reperit, contra ac in adultis fieri consuevit.

§. DCXXXVI.

Anno 1671. collegium medicum Halae Magdeburgicae foeminam 20. annorum, ob crimen incendii & furti decollatam, cultello anatomico subjecit, in qua praeter pulmones, diaphragmati & pleurae firmiter annexos, aliaque observarunt, qui sectioni aderant, *cor plane inversum*, ac sinistrum ejus ventriculum dextram thoracis partem occupantem, arteriam vero magnam statim supra cor in viam seu latus sinistrum, quasi erroris sui memorem, redeuntem, nullius interum alterius partis situ mutato.

§. DCXXXVII.

Anonymus quidam curiosus observatione CLVII. anni II. dec. I. conjecturas quasdam de nova via seri ad renes delabentis academicis communicavit, conjecturas, inquam, seu rationes quasdam *a priori*, non veras anatomicas demonstrationes *a posteriori*. Existimat enim, uti superius jam commemoravimus, urinae materiam non per vasa tantum emulgentia in renes ferri, sed etiam, & quidem potissimum per vesiculos seu vasa circa adipem renum, quam ex mesenterio & propinquo *Pecqueti* receptaculo chyli per adipem serum urinosum ad renes transvehent. Fundamenta hujus suae adsertionis haec sunt: 1) Quod ex compressione adipis talis falsus liquor effluat: Quanquam hic conscientia rei incertae Dn. auctorem fateri cogat, ex anglis quosdam, quibus mentem suam

suam ea de re aperuerit, adhuc negasse, tales ductus per anatomem reperi posse. II.) Quod post usum terebinthinae, exactis duabus horis, odor ejus deprehendatur in urina, qui tamen in sanguine, eo tempore vena educto, non sit. III.) Quod impossibile ipsi videatur, in bibonibus tantam seri copiam, quantum est urinae, tam celeriter per ductum thoracicum ferri, & sanguini per totum corpus misceri, cum non videamus arterias & venas tantopere tunc augeri. IV.) Quod incredibile videatur, materiam tam crassam, purulentam fibrosamque in diabete prius in arteriis fuisse & cor corpusque pervasisse; Cum probabile sit, ex tali impuro sanguine longe alia & quidem atrociora symptomata oriri debuisse, quae actu tamen non existant. V.) Quod per urinas acus aliaque mirabilia excreta fuerint, quae per arterias ivisse absconum sit. VI.) Quod ipse usus diureticorum valde calidorum doceat, urinas potius ita pelli, quam sanguinem inflam mari. Postremo, quod anatome viri ex diabete & calculo mortui docuerit, externam renum tunicam plane laceratam & minutis arenulis obsitam fuisse, plus quam ipsam pelvim. Verum, praeterquam quod neutra harum rationum ulla probabilitate sese commendet, conjecturis etiam in rebus anatomicis, ubi autopsia opus est, nullus locus relinquendus est.

§. DCXXXVIII.

Absentiam columellae in puella quadam à nativitate, quae tamen nihil inde incommodi passa sit, observavit DD. *Ebrenfried Hagendornius*, practicus Görlicensis Lusatus. Huic adfinis est observatio DD. *Alardi Hermanni Cummeni a Cummen*, Sereniss. Duciss. *Brunsvicensis* & *Lüneburgensis* consiliarii & medici cubicularii, de arteriis spermaticis deficientibus: Quanquam enim alias *Regnero de Graef* visum fuerit, nugari omnes

omnes anatomicos, qui aliquando unam, aliquando utramque arteriam spermaticam defuisse dixerunt: *Noster* tamen in aliquot subjectis tam brutis quam humanis defectum talem autopsya confirmatum adnotavit. Difficiliter nempe canem masculum, qui nullas habebat arterias spermaticas, vena tamen illius nominis in utroque latere optime constituta. Idem notavit in lupo, hacce tamen differentia, quod in hoc exiguus ramus ex arteriae magnae ramo iliaco sinistro ejusdem lateris venae spermaticae infereretur. In alia cane foemina ne vestigium quidem arteriarum dictarum spermaticarum deprehendit, licet novem catellis grida esset, sicuti & ipse canis masculus, cuius modo meminimus, non obstante arteriarum spermaticarum defectu, salacissimus atque foecundus fuit. Et quod hoc modo in canibus, lupo & lepore, idem quoque in corpore foeminae, quae ob perpetratum parricidium capitis supplicium subierat, observavit, in cuius quippe cadavere arteria spermatica utriusque lateris deficiebat, ramuio interim exiguo ab arteria hypogastrica ad testes delato. Eundem quoque arteriarum spermaticarum defectum annotavit DD. *Carolus Raygerus*. Lienem duplicem, aliud minorem, ovi magnitudine & figura, juxta pancreatis corpus, aliud majorem, duos pugnos aequantem, costis notis & diaphragmati firmiter adnexum, utrosque tamen corruptos ac semiputridos invenit DD. *Henricus Sampsonius*, medicus Londinensis.

§. DCXXXIX.

Jungo hisce observationibus problema, quod enodandum sibi sumpsit L. *Sigismundus Grassius*, Physicus Swidnicensis, *qua* nempe *via pleuriticorum sputa ad arteriam asperam perveniant?* *Noster* censet, per easdem vias materiam peccantem ex pleura

pervenire ad pulmones, per quas pleuritidis in peripneumoniam fit transmutatio: Hanc autem fieri existimat per venas in pleuram desinentes, in primis $\alpha\zeta\gamma\sigma\tau$. Dubium vix cuiquam relinquere putat viam tam brevissimam, quam amplissimam, quae quippe talis fit: Humorem nempe ex parte turgente per $\alpha\zeta\gamma\sigma\tau$ in cavam, pronoque impetu per dextrum cordis ventriculum in venam arteriosam seu arteriam pulmonalem, adeoque in pulmones regurgitare; Ex his tandem ab arteriae asperae radicibus absorptum tusi rejici existimat, huncque fiendi modum aliis experimentis practicis confirmat.

§. DCXL.

Anno tertio decuriae miscellaneorum curiosorum primae annexa est *Jacobi Rolandi de Belebad*, chirurgi Salamuriensis aglostomographia, sive descriptio oris sine lingua, quod perfecte loquitur & reliquias suas functiones naturaliter exercet, quam, additis annotationibus e gallico in latinum sermonem vertit DD. *Carolus Reygerus*. Missis vero iis, quae de ordine tractationis *Auctor* praefatus est, id solummodo notamus, quod capite tertio de naturali conformatione & usu ordinario linguae in homine ex professo agat; Quod cum argumentum nostrum, nempe anatomicum, proxime stringat, hic sane omittendum non fuit.

§. DCXLI.

Foetum tubarium possibilem esse, ex epistola *Johannis Sigismundi Elsboltii*, medici Electoralis Brandenburgici, ad D. D. *Wolratum Huxboltium*, Sereniss. Principis *Landgraviae Hassorun* regentis archiatrum, de conceptione tubaria, qua humini foetus extra uteri cavitatem in tubis quandoque concipiuntur, patere potest; Quanquam enim *Benedictus Vassilius*,

Chirur-

chirurgus **Parisensis**, in cadavere foeminae triginta duos annos natae duas matrises sibi detexisse visus sit: *Noster* tamen non sine fundamento reputat, gemino utero **Parisensem** illam gravidam non instructam, sed dextram tantum uteri genuini tubam dilatatam fuisse, in qua embryo conceptus delituit.

§. DCXLII.

Huic observationi analoga est, quae anno VI. ejusdem hujus *decuriae* pag. 289. & sequentibus occurrit, atque de ovario humano & tubis uteri agit. Etenim ad illustrandam hypothesin *de conceptione hominis ex ovario* eximiam nactus est *Auctor* occasionem, dum foemina triginta annorum, jam tum sex liberorum mater, homicidii convicta gladioque percussa, ad anatomen curiosis concessa fuit: Quo in cadavere in partes genitales adcuratius inquisivit, inque tubis & ovario sequentia observavit: Tubas nempe uterinas cum *Spigelio* & *Higbmooro* non pro coecis habuit ductibus, sed cum *Veslingio* aliisque insignia & admodum conspicua vasa vel potius canales, in uteri fundum manifesto patentes, deprehendit. Cui suo adserto non modo fidem conciliavit ex inflatione per canaliculum facta, qua aër ore in proboscide insufflatus per extremum angustum in uteri cavitatem ingreditur, sed & liquorum coloratorum injectione idem patefit, qui pariter tam manifeste per ductus istos in uteri cavum transeunt, ut nullus dubitationi locus amplius relinquatur. Hinc vero etiam delucescere putat, valvulam in uterus patere, sed retrorsum neutiquam, siquidem non tantum difficulter stylum admitteret, sed & frustra liquores per valvulam sursum pellerentur.

§. DCXLIII.

De *proboscide* notavit *Noster*, laceram illam & quasi attritam à se semper observatam esse. *Ovaria seu testes* vidit obvelare

membranam satis validam, ex qua, cum in dextro scinderetur, humor ex albo citrinescens effluebat. Sinistrum servavit quidem integrum, utrumque tamen in ferventem aquam per medium horae quadrantem simul conjecit, tandemque extraeta induruisse animadvertisit, conspicuis per superficiem ovulorum eminentiis; Quae tamen ova post dissectionem magis in conspectum sese dederunt, suis singula cellulis albificantia atque inde facile exemptibilia. De brevi isto ductu, qui vasis deferentis titulo communiter ab ovario ad uterus, aut potius ab utero ad ovarium tendit, animadvertisit, illum isto in cadavere non penetrasse, ipsi visum esse, licet alii hunc ductum pervium se invenisse crediderint, quorum proinde fidei nihil derogare cupit.

§. DCXLIV.

Caeterum occasione hujus observationis in memoriam sibi revocat *Benedicti Vatalii* descriptionem duplicis uteri, sumaque, quam de hac historia jam olim foverat, opinionem, iterum iterumque defendit, certo persuasus, *foetum istum extra uterus in medio tubae* conceptum fuisse: Cum non potuerit in ampla uteri cavitate primum conceptus fuisse, ac deinde demum per angustum tubae extremum, valvula uteri in primis renitente, sursum in medium tubae trudi; Contra autem vero magis ipsi consonum videtur, principium propagationis suae desuper accepisse hunc foetum & illud quidem (*ovum nempe animatum*) in media via, dum descendebat, haesisse atque ob impedimentum aliquod ibi substituisse; Id quod singulare argumentum esse credit, non fieri in utero conceptionem, nisi ex ovario vel testibus aliquid in uterus descendat: Quod profecto sistema naturali omnium partium genitalium conformati usque adeo consentaneum est,

est, ut sua claritate & evidentia plerorumque aliorum prae-figurationes longissime superet.

§. DCXLV.

*Anno hujus decuriae ephemericum curiosarum postremo ob-servatione CLXXX. commemorat Johannes Baptista Verle, qua ratione parens ejus, *Johannes Verle*, primum anatomiae arti-ficialis oculi humani specimen ediderit, verum tunc quidem ebore & osse tecti; Quod cum ob novitatem (pluribus quan-tumvis partibus mancum) placeret omnibus, qui id viderunt, dictum ejus parentem id devinxit, ut, quemadmodum etiam *Venetis* diu fecit, illam continuaret. Noster vero, suarum esse partium existimans, non negligere, sed potius provehere il-lam tanquam paternam haereditatem, perrexit, adjiciendo (ex eadem tamen materia) alias novas partes, & insistens in-structioni doctissimi professoris, D. D. *Molinetti*, sique tan-dem hisce similes alios confecit. Ex quo tempore subiit i-psum desiderium artificiosa anatomia non tantum hocce sensorium, nempe oculum, sed reliqua sensuum organa imi-tandi, exprimendo ea non ebore solum & crystallo, sed ce-ra, glutine, gypso, serico, filis laneis lineisque, lana varie tex-ta, membranis, pellibus animalium &c. Quod vero reli-quum est, descriptit adhuc ordinem atque rationem, juxta quam sedulas suas observationes in oculo instituit, subjunctis monitis atque cautelis necessariis, secundum quas oculi istius artificialis partes, in primis vero tunicae, tractandae & custo-diendae sunt.*

§. DCXLVI.

Ast veniamus nunc ad *alteram miscellanorum curiosorum decuriam*, quae, quo ditior est in accumulandis variis egregiis obseruationibus practico-clinicis; Ita in inventis novis

anatomicis in apricum deducendis tanto est sterilior. *Anno secundo observatione CXXVIII.* occurunt rariora quaedam noviter observata in quodam cadavere, à D. D. Georgio Franco, Prof. t. t. *Heidelbergensis & Serenissimi Marchionis Badensis* archiatro communicata, qualia sunt: Musculos pyramidales ad 6. digitos transversos longos, ad radicem in osse pubis ultra duos latos sensimque ita desinentes, admodum robustos in homine probe mentulato fuisse conspectos; Quo commotus anatomicis istis accedere non dubitat, qui pro robore genitalium datos esse statuerunt. Credit insuper, dictos pyramidales ordinarios esse; Ipse saltem, in omnibus cadaveribus à se dissectis inventos esse, testatur; Quinimo apud praeceptores olim se vidisse, probe recordatur: Ut extraordinarium esse reputet, si desiderentur. Monet tantum, in separatione illorum cautela opus esse; Unde toties risit discipulos, quando abesse illos crediderunt, qui tamen per encheirificationem admodum validi deprehendebantur. Musculos abdominis rectos quatuor habuisse inscriptiones in corpore lacertoso similiter animadvertisit; Quod ipsum impulit ad credendum, tot diversos esse musculos, quot inscriptiones eos discernunt. In transversis abdominis muscularis id notabile observavit, quod nunquam vel vidisse vel alibi legisse recordatur, nempe inscriptionem membranosam & pinguem per medium illos fere discidisse, si finem versus umbilicum ad duos digitos transversos excipias. Intestinorum longitudinem 20. ulnas nostrates excessisse conspexit, cum homo tamen mediocris esset statura. Hepar longe maximum ad libras tres cum semissem fuit, quod convexitate sua totum laquear diaphragmatis adimplevit & perpendiculariter ad utramque papillam desit, quem tamen situm naturalem esse autumat, quia in omnibus cadaveribus ita invenit; Secus ac plerique, qui credunt,

credunt, saltem in dextro haerere hypochondrio, cum utrumque repleat, magis tamen dextrum.

§. DCXLVII.

Pertinet huc epistola DD. *Michaëlis Bernhardi Valentini*, quondam professoris medicinae *Gieffensis*, quam de nova matri-cis & morbonae muliebris anatome aliisque observationibus curiosis ad illustrem & magnificum DD. *Jobannem Daniellem Widtium*, diversorum imperii statuum cameraeque Imperialis *Spirensis*, archiatrum dedit. Is nempe in puella 18. annorum, quae ob perpetratum à se infanticidium decollata fuerat, sequentia vel nova vel insolita observavit. Praeter ovarium, tubae Fallopianae ductum ejusque expansionem foliaceam contra *svium*, qui urethrae exitum sub alis seu nymphis esse scripsit, aliam urethrae insertionem, quae sub una caruncularum myrtiformium erupit, adstantibus demonstravit. Vaginam uteri scalpello leviter vulnerans erupisse vidit plurimas conglomerationes botriformes, ex indefinitis ovalis figurae glandulis constantes, & ad levem quemvis contatum liquoris spumosi albicantis quippiam eructantes: Diducto vero hinc paulatim ipso vaginae ductu, superficies interna racemis illis glandulosis tota fuit obsita, altius tamen in utroque latere protuberantibus suique vestigia ad extremum usque orificium sequentibus, donec carunculis myrtiformibus maritentur, quas pariter nihil aliud esse, quam glandularum harum productiones, eodem cum illis officio perfungentes, probabile credit. Hoe autem glandularum istarum vaginalium officium esse putat, secernere liquorem, qui ad feminis virilis excellentiam & indolem quidem non accedat, sed sublestum generationis negotium quoddam inde molimentum & illecebrarum argumentum habeat, praeterea ipsum

ipsum quoque partum facilicet, dum nempe foetus in transitu per vaginam uteri pressione sua lentorem quendam dicitis ex glandulis emungat, eoque ipso vias magis lubricas reddendo partum faciliorem reddat. Quod uti in statu ordinario & naturali sic sese habet: Ita non minus in statu morboſo racemos istos vaginales verum nidum & focum esse credit, in quo morbona muliebris, variis nempe catarrhis, lymphae effusionibus, stagnationibus, corruptionibus &c. tragedias suas ludat, excepta saltem menstruorum oeconomia. Ex eodem fonte tentiginem, furorem uterinum, clitoridis insaniam, insomnia venerea, pollutiones nocturnas imo &, quod miror, prolapsum uteri, chlorosin seu febrim virginum albam, fluxum itidem uteri album &c. *noster* derivat.

§. DCXLVIII.

Hisce observationibus adfinis est relatio historica, quam de dupli utero in foemina 20. annorum exhibuit **D. Divnis**, chirurgus regius *Parisensis*, cuius anatomiam seorsim superius recensuimus. Ne quis vero causam haberet suspicandi, quasi nempe matricum altera non sit verus uterus sed ejusdem tantum tuba, quod de *Benedicti Vassali* observatione vidimus paulo superius judicasse *Elsholtzium*, archiatrum Electoralem *Brandenburgicum*: Hinc partem istam, sinistro in latere sitam, quae infanti in abdomen egresso hospitium ante praebuerat, ab ordinario & vero utero duorum digitorum transversorum spatio distantem, pro redundante habere non dubitavit: Quia in parte sua laterali sinistra omnia habuit, quae cavitati matricis ordinariae adhaerere solent, nempe vasä spermatica, testiculum unum, cornu sive tubam unam, ligamentum latum & rotundum. Cum vero easdem partes in regione corporis dextra non inveniret, ulterius in illas inqui-

inquisivit veditque, illas adhaerere corpori paulo, quam praecedens, minori, in medio hypogastrio sito, versus dextram regionem, figura simili cavitati uteri, nisi quod crassior esset & longior, quam in statu suo naturali esse solet. Et hanc quidem vere cavitatem uteri esse, archiatris & chirurgis regiis praesentibus ostendit, qui omnes mirati sunt, duas omnino similes cavitatis uteri partes reperiri, cum hac sola differentia, quod sinistior similis esset cavitati extensae, quae infantem continuit, altera vero cavitas in conveniente sua magnitudine constituta. Interea duo illa corpora collo matricis continua esse deprehendit.

§. DCXLIX.

Meretur huc etiam transferri experimentum anatomicum, quod medicus & anatomicus *Monspeliensis* accuratissimus, Dn. *Chirac* praesente D. *Emanuele Königio* instituit, quiue dignum illud judicavit, quod *Ephemeridibus N. C.* infereretur. Experimentum vero sic se habuit: Cani jugulum aperuit, & nervos recurrentes vicinosque alios, qui cor ferire aut surculos ipsi communicare poterant, dextre digitis evulsit, pulsu interea cordis ad attactum aucto celeriorique redditio, sicque persistente ejus motu & vita, ut dimissus canis ad 42 usque horas, non sine admiratione eorum, qui experimen-to aderant, vitam protraheret. Quod idem aliquoties postea repetitum, multis aliis incredibile visum est. Solertius interim perpendendum relinquitur iis, qui motum cordis systolicum pariter ac diastolicum per nervos, spiritus ita dictos animales ipsi communicantes, expediri, vane sibi haec-nus persuaserunt.

§. DCL.

Et quanquam suo loco jam indicatum fuerit, DD. *Johannem Conra-*
Ddd

Conradum Peyerum duabus integris exercitationibus de glandulis intestinorum luculenter satis egisse: Nihilosecius cum non defuerint, qui partim excessu partim defectu ipsum peccasse autumarint, consultum esse duxit, observatione CXXXII. anni VI. cent. II. denuo causam suam perorare atque demonstrare, quod non modo nunquam in mentem ipsi venerit absurdā sententia, à non nullis ipsi obtrusa, quasi nemipe totum ventriculum cum intestinorum universo tractu glandulosum esse crediderit sicque in excessu peccaverit, verum etiam, quod, quicquid glandulosi in intestino duodeno comparet, dudum sibi perspectum cognitumque fuerit. Neque enim nos, inquit dicta in observatione, internarum tantum glandularum genus intestinis esse multiplex ostendimus, tam *gregalium* quam *dispersarum*, ac praeterea intimum velamen intestinorum, quod alii crustam appellant, diximus naturam glandulae totum sapere ac affine quadantenus esse membranae narium fauciumque pituitosae, imo hac eadem multo adhuc potius, fabricae nimirum concinnitudine & usu: Sed insuper adhuc eximii duo scriptores, M. *Malpighius* & *Guil. Cole* glandulas duodeno seorsim attribuerunt. Quam suam sententiam deinde non iteratis modo experimentis sed & aliis argumentis confirmavit. Idem vero *Peyerus* praeter glandulosam fabricationem in duodeno singularem etiam fibrarum nervearum struem reperit, carnis tenuissime divisae quadam similitudine, quae conjunctis apicibus in nodulos quasi aut tubercula valde minuta & depressa concrescant, stipantia nerveam tunicam, cui penitus inhaerent adstricta vinculis, ut tanto minus de origine & natura dubites.

§. DCL.

Eadem propemodum fata, quae glandulae intestinales
Peyeris

Peyeri subierunt, eadem, inquam, experta sunt experimenta nova DD. *Brunneri* L. B. à *Brunn*, circa pancreas instituta. Quanquam enim rem omnem jam olim satis confecisse vide-ri potuerit: Conqueritur tamen observatione CXXXII. dec. II. anni VII. *Ephemeridum Germanicarum*, repertos fuisse, qui de experimentorum suorum certitudine dubitaverint & de-cantatam bilis flavae cum succo pancreatico effervescentiam subinde suis in scriptis à carie revocaverint. Ne itaque dicta experimenta magno olim studio exantlata, in ipso sui ortu statim iterum occiderent, novis ista sua adserita experimentis suffulcire, suarum esse partium existimavit, quae citata in ob-servatione uberioris legi possunt.

§. DCLII.

Novam vasorum seminiferorum & lymphaticorum in testibus communicationem anatomicis monstravit DD. *Ru-dolphus Jacobus Camerarius*, medicinae in *academia Tübingeri* P. P. Novam vocat, quia, licet vasorum lymphaticorum in hac parte praesentia ab aliis jam demonstrata fuerit, hanc tamen communicationem à nemine adhuc, quantum ipse quidem sciat, descriptam esse retur. Id quod praemonere adeo con-sultum duxit, ut omnes intelligerent, se, quae adducturus esset, non ab aliis accepisse, sed proprio marte invenisse, ignarus interea, an prius ab aliis fuerint visa vel descripta. Intelligit autem per vasa seminifera testium proprie dictorum in masculo, non ovarii in foemina, vasa ita vocata deferentia seu ejaculatoria, quae cum lymphaticis singularem habere communicationem non solum inde evincit, quod utraque ex una parte oriuntur, sed quoniam fluido immisso in unum, transitus conceditur in alterum. Experimentum, institutu non adeo difficile, sic sese habet: Immittatur tubulus in

cavitatem vasis deferentis aërque infletur fortiter, sic, ubi nullum prius vasorum lymphaticorum indicium, plurima se manifestabunt primum in ipsa superficie testis, post juxta ductum arteriae & venae spermaticaæ exterius quatuor vel quinque maiores ductus elegantes, vasis tamen dictis sanguineis non inflatis.

§. DCLIII.

Commode hic suum quoque locum invenit observatio DD. *Johannis Mauriti Hoffmanni* de cartilagine media osium pubis in primipara, quae post mortem ejus mollis atque spongiosa reperta est, & quae proinde divulsioni osium pubis, quam recentiorum pariter ac antiquiorum quam plurimi defensam ivere, patrocinari videtur. Est autem haec *Hoffmanni* sententia, cartilaginem medium osium pubis in foeminis juvencis ab humiditate allabente laxiorem redditam esse sequacem & elongationem aliquam sive distensionem in partu ob foetus magnitudinem vel situm incongruum difficultiori (citra tamen manifestam continui solutionem vel perruptionem) admittere; Qua in opinione ipsum confirmavit infanticida primipara à se dissecta, ubi cartilago συγχορδωσις osium pubis sustinens, mollis & spongiosa sive cavernulosa adhuc extitit, ut ad levem cultri contactum mox secesserit. Majorem vero haec observatio lucem accipiet, si, quae superiorius de simili propemodum observatione in meretrice juvencula adnotaverat *Henningus Arnisaeus*, huc transferantur.

§. DCLIV.

Hymenis seu membranae claustro virginali praetensae existentiam, quam alii dulce somnium esse putant, probare suscepit DD. *Johannes Casparus Westphalus*, non quidem rationibus, sed autopsia, creditque, vel maxime adesse omnibus illibatis

illibatis virginibus hymenem, virginitatis flosculum & infallibile indicium. Largitur quidem, in quam plurimis deesse membranam istam, sed id non vitio naturae, sed contrectatione manus petulantis fieri opinatur. Quid vero ipse met, inspiciendo corpus puellae 15. annorum, quae incestus cum privigno commissi rea agebatur, deprehenderit, his exponit verbis: *Diductis per obstetricem vulvae labiis, membranam transversam diaphragmatis instar expansam, in qua non foramen rotundum, ut quidam statuunt, sed rimulam conspeximus oblongam. Hanc serti instar cingebant, & complicata inter se erant vascula illa sanguifera, ex quarum non violento quidem sed levi duntaxat contactu vel lesu camisiorum cruentatio deducenda venit. Sita erat bac membra na à collo tergi vesicæ & sub meatu urinario circa confinia carunculae myrtiformis terminabatur.* Quibus ita praemissis provocat ad autopsiam & auctoritatem aliorum anatomicorum, *Bartholini, in primis Blegnii & suamque illorum observationibus sententiam firmat ac roborat.*

§. DCLV.

In eadem denique *decuria anno nono observatione CCXXIV.* DD. *Jobannes Mauritus Hoffmannus* sciagraphiam notabilium in anatomia corporis feminini visorum exhibuit, quorum haec fuit series: Glandulas subcutaneas miliares elegantissimas, de quarum existentia nonnulli modernorum subdubitate coeperunt, sub cutis interiori superficie innumeratas fuisse conspectas, quarum etiam nonnullas cultri acie sedibus suis evulsas spectatorum oculis proprius usurpandas dedit; Glandulas itidem in plexum gregalem junctas duodenum, jejunum ileumque hinc inde oculis obvertisse; Valvulam coli non circulum quandam carnosum, uti à nonnullis delineatur, sed geminam quasi pelliculam esse, ita affabre factam, ut

relapsuris ex colo faecibus catarractae vices, dum clauditur, praestare possit, *αὐτοψιῶν* monstrasse; Mesenterium truncō majori arteriae mesentericae superioris ac venae glandulam insignem incumbentem visui exhibuisse, quam pro pancreate *Astellii* humano habuit *Noster*. Folliculum felleum, mediante incisione apertum, sub tunicae intimae mucagine aspredines glandulosas hinc inde prominulas ostendisse, leni facta pressione tantillum biliosi humoris reddentes; Et annulum fibrosum cervicem cystidis ambientem bilisque spontaneum & perpetuum effluxum tantisper coērcentem evidenter conspectum fuisse; Vesicam urinariam, tunica communi prius ablata, flatu distentam fibras motrices carneas in longum exorrectas oculis usurpandas concesisse; Arteriam spermaticam dextram ex aortae truncō descendente enatam, mox in progressu gemina anastomosi venae sociae ex truncō adjacentis cavae dimissae, junctam fuisse, inter ejusdem venae dein mutuo implicitum propagines, serpentino quasi ductu, ad ovarium descendisse: Sinistram autem arteriam spermaticam, ex emulgente propinqua exortam, sustinuisse pariter singulari naturae lusu arteriam, ad renem succenturiatum superiorem assurgentem; Circa divisionem bronchi in bronchia pulmonalia glandulas tres haesisse congregatas nigricantes &c.

§. DCLVI.

Verum tempus jam est, ad *tertiam decuriam miscellaneorum naturae curiosorum* transitum faciendi, quae quidem iterum, si verum fateri liceat, numero inventorum novorum anatomicorum proventu non luxuriat: Nihilofecius, quae in eadem occurunt observationes, sicco pede penitus prætereundae non sunt. Rarum atque curiosum est, quod in decollata, cultro anatomico subjecta DD. *Michaël Bernardus Valensi-*

Valentinus, in *Academia Gieffena* med. P. P. ord. mucronem sterni bifidum deprehenderit, quanquam, ut ipse met addit, idem quoque *Bartholino* visum & observatum sit, simileque cartilaginis sterni mucronatae, praeter consuetudinem & ordinarias naturae leges bifurcatae & semilunaris exemplum quoque adnotaverit scholia stes, *Wurffbainius*. Et, si privatam quoque observationem addere liceat, ad seruo adhuc sceloton foeminae, ante *triennium* nostro in theatro anatomico sectae, cuius cartilago ensiformis non solum bifida est, sed & in latiore ossis sterni parte, tribus digitis transversis ab ejus mucrone rotundum conspicitur foramen, per quod sine dubio vasa mammaria sutum habuere transitum: Ordinarie enim perforata non est, sed vasa mammaria à latere ejus emergunt. Confer, si placet, *Selecta Franfurtens*. Tom. i. obs. i.

§. DCLVII.

Anno secundo ejusdem decuriae DD. Johannes Jacobus Wagnerus exhibuit observationem de pueri, binis uvulis instruto, aequalis ac solitae magnitudinis, quae tamen, ut facile cogitare licet, obstaculo ipsi fuere, quo minus & ipse verba distincte proferre & ab aliis intelligi potuerit. Contra vero DD. *Johannes Mauritius Hoffmannus*, Professor *Altiorffinus*, nova peritonei diverticula adnotavit, quae tamen solertissimum quondam *Lugdunensium* anatomicum, *Antonium Nuckium* jam vidisse & in adenographia sua descriptisse fatetur, quae nempe à peritoneo originem habentia ex orificio angustiori in capsulas latiores expandantur, atque naturaliter ligamenta uteri rotunda non solum excipient, sed & transmittant, oblique per tendines muscularum extensa, & supra pubis ossa in fibrillas divisa prope clitoridem evanescentia. Addit tamen praelaudatur *Nuckius*, praeter naturam intra diverticula ista intestinum prolapsum herniam inguinalem efficere, & quia ob ostii angusti-

angustiam difficulter regreditur, laqueo quasi constrictam inflammationem, gangraenam demumque mortem parere; Id quod singulari observatione *Hoffmannus* noster confirmat in foemina foeta, quae à ponderis gravioris elevatione istud mali genus, & intestini in diverticulum peritonei sinistrum prolapsum perpessa erat, cuius repositio cum frustra tentaretur, septimo die ileus & mors supervenit.

§. DCLVIII.

Similiter DD. *Güntherus Christophorus Schellhammerus*, olim in *Jenensi*, deinde vero in *Kiloniensi Academia P.P.* ordinarius, communicavit *ephemeridum germanicarum collectoribus* observationem de *vase chylifero-lymphatico* coli noviter demum reperto. Quanquam enim plerique anatomicorum testentur, colon suis quoque lymphaticis gaudere; Neminem tamen eorum adhucdum demonstrasse, praetendit *Schellhammerus*, qualia illa sint, & quomodo terminentur in vesiculos chyli? Hanc autem felicitatem sibi obtigisse profitetur, cum ultima in *Academia Jenensi* anatomia perfungeretur. Cum enim totum colon cum coeco resectum à recto & ileo, illae so tamen mesenterio, eximeret, in tabula varie versaret & vasa cera impleret, ostendere constituisse, cumque arteriae mesentericae inferioris (quam totam ad colon etiam pertinere existimat, quamvis id vulgo ignorent Doctores) truncum & ramos separaret, inque id flatum subinde per tubulum emitteret, ab errante flatu aliud vas egregie intumescere vidit; Quod cum non esset vena, neque etiam arteria, quam filo ligatam manibus tenebat, immisso altius flatu, intercipere cum redeuntem filo jusfit, sicque illico apparuit pellucidum, eoque ipso lymphaticum esse agnovit. Egregio autem spectaculo oculos animumque exhilarasse, lubens confitetur

Schell-

Schellhammerus, cum e truncō mesocolon perreptante versus intestinum permultos ramulos emittere videret, qui se inter duplicaturam membrañae insinuabant, ibique diu sub externa conspicui, sensim in minima abeentes, oculorum aciei sese subducerent. Non autem, uti porro dicta in observatione enarrat *Schellhammerus*, ad finem usque coli versus rectum ibant, sed definebant post superatas duas ejus tertias, ubi renem sinistrum contingit, vel paulo inferius; Inde enim truncus versus dextrum tendebat: Ex altera vero parte sinistra aliis ascendebat sursum versus, ut, quantum conjicere licet, exācte colligerentur uterque truncus in ductum communem ad dextrum latus ventriculi, ubi brevisima & ad cisternam lacteam via, in quam, ut *Noster* opinatur, haud dubie ille desinit.

§. DCLIX.

Glandulae lacrymalis *Harderianae* realem existentiam non in cervis tantum & damis, verum etiam in aliis diversi generis animalibus, cuniculo v. g. sciuro, lepore, apro &c. confirmavit DD. *Samuel Nebelius*, olim in *Marburgensi*, nunc vero in *Heidelbergensi Academia* Professor medicinae ordinarius. Quem in finem cervino in capite osseam oculi orbitam diffregit, e qua integrum oculum sua adhuc dum pinguedine obductum extraxit, & glandulam *Harderianam* juxta musculum oculi adducentem illico conspexit, adipe dimidia fere ex parte tectam, & in interiore ac decliviore orbitae sede locatam, cuius superficiem quam plurimi vasculorum sanguiferorum plexus occuparunt. A lateribus tam nervulorum, quam vasorum sanguiducorum surculi flexuose circumducti plures observati sunt. Ductus excretorius satis manifestus ex anteriore glandulae extremitate prodire, & juxta vulgaris glandulae lacrymalis alterum latus, ad nictitantem

Eee

tunicam

tunicam progredivisus est, in cuius inferiore limbo submembranacea plica, ceu valvula, patenti ostio hiavit. Flatu in hoc ostium immisso tota illico glandula intumuit, & albis hinc inde maculis notata fuit. Postea exterior glandulae membranacea tunica facili negotio detracta fuit, cui subiecta & per tenues fibrillas nerveas connexa fuit alia tenuior ac delicatior, glandulam immediate cingens, eique firmiter adhaerens. Hanc dum paulo exactius perlustraret, in posteriore glandulae extremitate deprehendit plures membranaceas cellulas, ut valvulas, multis foraminulis pertusas, & flatum in ipsam glandulae substantiam transmittentes. Has sanguine repletas esse vidit, atque hinc conjecit, cellulas istas totidem esse sinus, quibus sanguis per arterolas ad glandulam allatus, post lymphae lacrymalis separationem, excipitur, & in proximam venam infunditur. Porosas itaque credidit esse venas in glandula lacrymali nova, ut sanguis eo promptius & celerius ex arteriis in venas transmeare posset, ne mora sua uberiorem lacrymarum copiam continuo suppeditaret, oculis & visui molestam. Tunica denique interiore remota glandula nuda in plures dividi potuit lobulos, qui, pulmonum instar, ex meris constare vesiculis membranaceis visi sunt, quae aëre, antea per ductum excretorium immisso, adhuc dum distentae fuerunt, & propterea facilius in conspectum prodiere &c. Quae tota structura ut tanto melius cognosceretur, non solummodo curavit, ut glandula lacrymalis antliae pneumaticae submitteretur, verum etiam, ad vasorum hujus glandulae communionem tanto exactius investigandam, in ductum excretorium siphonis ope ceram liquefactam injecit, & mox non solum plerasque vesiculos, sed & omnia vasa sanguifera in glandulae confinio cera repleta vidit, unde conjecit, vasorum sanguiducorum extremas propa-

propagines glandulae vesiculas subire, aut forte in easdem subtilem suam tunicam laxare, ob exilitatem vero nil nisi tenuem lympham lacrymalem transmittere, quae in vesiculis collecta sensim per vasculorum excretiorum radiculas, e quavis vesicula pullulantes, in communem ductum profluat, e quo oculi bulbo affundatur pro continua ejusdem humectatione.

§. DCLX.

De clitoride singularia quaedam adnotavit DD. *Ambrosius Stegmannus*, medicus *Islebiensis*. Nempe non modo prodigiosam interdum crassitatem & longitudinem adquirere eandem, sed & in vidua, undecim liberorum matre clitoridem visam esse, quae amplissimo gauderet orificio, tantaque colli vesicae cavitate & longitudine, ut membrum virile, quod, quale, quantum in coitu perceptibilioris & acutioris delectationis gratia, illaesa vesica & mictione, admiserit.

§. DCLXI.

Nervorum atque tendinum fibras esse cincinnatas, non solum in variorum animalium, sed & ipsorum quoque hominum corporibus expertus itidem est DD. *Daniel Nebelius*. Specialiter id animadvertisit in structura nervorum intercostalium taxi, inque diaphragmaticis subjectorum aliquot humanorum, in quibus quippe non solum nervos, sed etiam tendines tantum non omnes ita cincinnatos & elegantissime intortos plures cum *Nebelio* philiatri conspexerunt, qui subtilissimam hanc nervorum tendinumque texturam cum ipso admirati sunt. Sicuti vero dubio carere videtur, illarum partium fibras ideo in cincinnos istos contractos esse, ut citra dolorificam tensionem aut rupturae periculum in muscularum membrorumque motu obsequi & sufficienter prolongari possint: Ita,

quomodo eadem haec fibrarum tortuosa circumflexio aëream spirituum, nempe animalium vulgo sic dictorum materialiam, quae subtilis instar aurae *facilius & citius* per hos nervorum gyros influere & sensum motumque in partibus praestare debeat, quam si succo nerveo permixta esset, id quidem ad liquidum nondum deductum est.

§. DCLXII.

Dispositionem foetus in utero, & ratione structuræ & insertionis vasorum umbilicalium & in primis intuitu foraminis ovalis & ductus arteriosi talem esse, qualem hucusque multi magni nominis anatomici tradiderunt, id autopsia quoque in foetu foeminino, qui circa nonum mensem in utero expiraverat, comprobavit DD. *Johannes Daniel Dolaeus*, poliater *Cassellanus*. Secto namque abdomine venas arteriasque umbilicales urachumque, communi membrana vestitum egregie, qui sectioni interfuerunt, cernere potuerunt, sicuti & vena arteria multo major inque hepar per fissuram inserta fuit conspecta, & intra jecur ex vena cava, mediante canaliculo venoso in foetu aperto deducta; Urachus similiter exploratus, non tamen admodum pervius fuit repertus, & arteriae umbilicales ab arteriae magnae extremitate prope divisionem ejus in ramis iliacis internis (uti plerumque accidit) ortum traxerunt. In vena cava prope cor deprehensum est foramen ovale, quo transitus e cava in venam pulmonalem patuit, à parte hujus venae obtenta membrana tanquam valvula munitum, canaliculus item, ex arteria pulmonali in aortam protensus, ob tunicarum crassitudinem arteriosus dictus, optime potuit explorari. Pulmo admodum rubicundus simulque ponderosus est repertus; Unde in aquam projectus non totus modo, sed & in partes discissus, fundum petiit;

Unde

Unde verosimillimum esse infert, in omnibus, in quibus nempe aëer crassior nondum penetravit, hoc fieri debere, atque adeo pulmonum subsidentiam in aqua satis certum esse experimentum, foetum in utero jam denatum fuisse.

§. DCLXIII.

Substantiam cerebri medullarem esse fibrosam, uti anatomicorum plerique adferunt; Ita in hydrocephalico recens nato, eandem ex fibris nerveis foliatim quasi expansis constare, manifesto spectaculo vidit.

§. DCLXIV.

Memoratu hic quoque digna est via atque insertio info-
lita pori choledochi, quae sine dubio per lusum naturae con-
tigit, quamque in puerō 13. annorum observavit DD. *Justus
Fridericus Dillenius*, poliater *Gieffensis*. Ductum namque bilis,
quem porum biliarium vocant anatomici, satis notabilem
deprehendit & viam quidem apertam; Sed mox duorum
circiter digitorum latitudine post suum ex vesicula fellis or-
tum in duos ramos divisum, quorum minor ad intestinum
duodenum tendens, eidem quatuor digitorum transverso-
rum infra pylorum spatio insertus est, usque adeo tamen
exilis, ut ne minimum quidem stylum admitteret. Alter
vero pori biliarii ramulus multo capacior & amplior pan-
creatis substantiae insertus, & vix digitum transversum latum
progressus per totam pancreatis substantiam, in plurimos
minutissimos ramulos desinens sese diffudit, & pressa vesicula
plurimum bilis ex pancreatis substantia in medio dissecta
effluxit. Non obstante tamen solemini hac insertione, *noster*
negare vix audet, bilem per ductum pancreaticum in intesti-
num duodenum non iterum eructari, quanquam viam nullam

invenire potuerit: Id tamen confidentius edifferit, *Sylvii* ac *Graeffii* opinionem de mutua bilis & succi pancreatici pugna, magnum hinc detrimentum capere.

§. DCLXV.

Occasione hujus à se factae detectionis in puero, enarrat aliam observationem, quam quidam auditorum *Dillenianorum*, D. *Philippus Ludovicus Kuppius*, Giffensis, nunc medicinae Doctor & practicus artis in cuniculo foemina fecerat, cuius nempe ductus seu meatus cysticus ex vesicula fellea ad intestinum duodenum usque quidem pertingebat, ipsum vero intestinum non ingrediebatur, sed retrogrado modo ipsum hepar prope vesiculam biliariam rursum ingrediebatur. Observata autem fuit haec cuniculus foemina, quoad vixit, malsilenta non modo & subtristis, sed & alvi durioris: Unde forte non sine ratione conjicere licebit, bilem ad faecum alvinarum excretionem suam conferre symbolam.

§. DCLXVI.

Adamus Brendelius, med. D. & anatomiae atque botanices in *academia Wittebergensi* P. P. ordinarius trigeminos communis quidem chorio, sed distinctis amniis inclusos foetus observavit, idemque in cadavere foemino sano & robusto, sed angustissimo pectore praedito, foramen ovale patens, quale in foetibus reperiri solet, deprehendit, canalis vero arteriosus paululum hiavit, per quem & foramen ovale aqua injecta expedite fluxit: Ut hinc credibile esse videatur, sanguinem tam per utrumque canalem, quam per pulmones conversum in orbem, cursum suum confecisse. Similem observationem de foramine cordis ovali in juvne 20. annorum adhuc patentे naturae curiosorum societati communicavit DD. *Joh. Wilb. Widmannus*, poliater *Norimbergensis*.

§. DCLXVII.

§. DCLXVII.

Quaestionem inter anatomicos diu agitatam, quin vexatam, num scil. urachus in foetu humano pervius sit, examinandam sibi sumpsit DD. *Johannes Melchior Verdries*, medicinae in *academia Giessensi* prof. ordinarius. Probe quidem is novit, multos celeberrimi nominis medicos quaestionem & affirmasse & negasse: Ipse tamen interea certissimum esse credit, *urachum* in recens natis saepissime, in adultis vero saepius etiam pervium fuisse deprehensum; Idque sua quoque experientia & autopsia confirmare nullus dubitat. Conferri etiam possunt, quiae ex *Heistero* de tunica *allantoide* vasorumque ejus nova delineatione ex observatione XXIV. Cent. V. & VI. *ephemer. académiae Caesareo-Leopoldinae-Carolinae N. C.* excerpimus.

§. DCLXVIII.

Meretur huc quoque transferri *Jobannis Sigismundi Henningeri*, med. D. & Prof. publ. ordin. Argentor. nec non capitul. Thoman. Canon. elegans descriptio de *vasis lacteis* & modo novo inveniendi *ductum thoracicum in homine*, quem etiam adcurato schematismo ad vivum delineari curavit, id quod ante *Guilielmum Conperum*, ut superius retulimus, nemo ausus fuerat, cum reliquae anatomicorum delineationes tam *vasorum lacteorum* quam ipsius quoque *ductus thoracici* ex corporibus brutorum animantium essent petiteae. Occasio inventi haec fuit: *Menhardus Carolus Eulerus*, medicinae C. Landaviensis, sub praesidio *Henningeri* disputationem de mesenterio defensurus, eum in finem structuram ejus variis in cadaveribus perquisivit, ut, quae ibi traditurus erat, non aliena fide ex libris transcriberet, sed oculatus testis, iterata inspectione certior redditus, proponeret. Inter alia vero cadavera sectioni

sectioni oblatum est corpus virginis, ex gangraena femoris emortuae, in qua, ut refert *auctor*, omnes humores in motu expansivo constituti, partes continentes, vasa in primis venosa, intestina cum ventriculo, lienem, peritoneum prope renes, cor, pericardium, pulmones flatu turgidas reddebat, unde sequens enata est observatio oppido rara & elegans, quam verbis ab ipso *auctore* conceptis hunc in modum subministramus: *Vasa lactea chylo turgido in ipsa substantia intestinalium representabant egregios ramulos lacteos & quidem magis conspicuos, quam ramulos venosos, & non tantum maiores ramulos exhibebant, sed etiam arcus egregios inter se formabant, per tunicas intestinalium transparentes.* Dum progrediebantur hi ramuli intestinalis adhuc adhaerentes, singulas venas dupli ramo comitabantur & amplexabantur. Ubi ad mesenterium pergebant, magis variis & dissipatis, quam vene & arteriae ramificationibus (per modum fere nervorum plexuum exorrecti) in plures ramos majusculos in superiori & inferiori mesenterii lamella properabant ad centrum mesenterii. Si vero accuratius eorum progressus attendatur, respectus glandularum maxime in considerationem venit, quas in media fere planicie ingrediuntur, ut exinde etiam, mediante flatu & injectione, manifestius ipsæ glandulae impleantur, eoque ipso substantiam suam prodant: Præterea etiam multa vascula prætergrediuntur has glandulas, pergendo ad *vasa insigniora*. Quibus ita expositis, citat testimonium *Warthoni*, qui modum, quo vasa lactea in glandulas inserantur, omnium optime descripsit, quemque autopsia confirmatum ipse met adoptare non dubitat. Deinde vero ultiorem vasorum lacteorum dispositionem una cum detectione *ductus thoracici* in aliis quoque tribus subjectis sic prosequitur: *Vidimus haec vasa lactea non tantum hac occasione, sed alia etiam luculentiora, numerosiora, pleniora chyloque turgida in aliis tribus subjectis, quæ nobis viam constantem aperuerunt demonstrandi vasa*

vasa lactea, uti vocant, secundi generis, que etiam encheiresin faciem, non impeditam subministrat, ductum thoracicum preparandi, inflandi, injiciendi ac demonstrandi. Nam alia denuo occasione in centro mesenterit notavimus, quod quatuor pre omnibus aliis rami vasorum lacteorum secundi generis in conspectum veniant, quorum alii quidem penitus latent, alii manifeste magis adsunt, singuli vero, removendis, longitudinem suam exhibent duorum aut trium articulorum, hinc ampliora sunt, ut apta evadant, quo mediante tubulo medocri instari uno actu sufficienter possint. Id quod prestitimus in hydropico virili subjecto, hoc jucundo spectaculo, ut flatus non solum integrum receptaculum lumbare cum ductu thoracico turgens ficeret sisteretque, sed etiam simul multos alios ramos lymphaticos ab inferioribus partibus dictum receptaculum incurrentes manifestaret &c.

§. DCLXIX.

Cumque praeterea praedictus laudatissimus vir una cum sociis laborum, D. Eulero & Kislingio, in anatomicis administrationibus pariter versatisimis, in investigatione mesenterii vasorumque ejus in cadaveribus humanis occupatus esset, & Kislingius vasa lactea per mesenterium versus receptaculum tendentia adcuratius examinaret, eaque occasione vasa lactea conspectiora se sisterent, nova encheiresis subministrata fuit, per dicta vasa lactea secundi generis ductum thoracicum preparandi, inflandi ac demonstrandi. Unde in dictorum fidem ductum thoracicum integrum cum adnexis vasis lacteis, quae in receptaculum tendunt, à primo suo ortu, progressu & insertione in venas, subjicere non dubitavit, simul fidem suam interponens, omnia in naturali sua magnitudine accurate delineata & dimensa esse repraesentata, prout nempe ex cadavere cum situ suo naturali fuerunt extracta. Figura ductus thoracici una cum receptaculo chyli communi

F ff

vasis-

vasisque lacteis majusculis, illo praecipue, per quod injectum fuit, exhibetur appendice ad *ephemeridum academiae Caesarae-Leopoldinae - Carolinae* Nat. Cur. in Germania cent. III. & IV. p. 124. Spondetque circa finem *auctor*, hanc methodum inveniendi ductum thoracicum tam constantem, certam ac fidam esse, ut quilibet aliis in cadaveribus humanis imitari eandem queat.

§. DCLXX.

Atque hae sunt primariae novae in *anatomicis* detectio-nes, quae, quamdiu illustrissima *naturae curiosorum* societas stetit, successive communicatae fuerunt. Nunc vero ad praesentis, quo vivimus, seculi, scriptores anatomicos nos convertimus, quorum industria tot eximia publicam lucem adspexerunt opera, ut antecessores nostri merito sint miraturi, quo fato fieri potuerit, ut totidem egregia inventa ipsos latuerint.

§. DCLXXI.

Ex *Italis* primum merito locum concedo *Johanni Baptistae Morgagnio*, anatomico nostri temporis famigeratissimo, qui artem hanc summo cum adplausu exercuit & adhuc exercet. Successive edidit anatomica *prima, secunda, tertia, quarta & quinta*. In *anatomicis primis* haud pauca occurunt, quae antiquis quidem cognita fuerunt, hodie vero neglecta habentur, uti sunt *cartilaginum arytaenoidum* cum *cricoide articulationes*, *ventriculi laryngis*, *medium epiglottidis ligamentum*, *suspensorium penis ligamentum & valvularum arteriae aortae* atque *pulmonalis corpuscula fibraeque*. Adducuntur insuper aliorum quoque anatomicorum observationes & vel confirmantur vel reprobantur per ea, quae de *foramine foetus ovali ejusque valvula, de vena umbilicali, de oculorum glandu-*

glandulis & lacertis, de thyroidea aliisque glandulis, de musculis coracohyoideis atque laryngis propriis, de hymene, de ovariis & tubis *Fallopianis*, de lacunis fossae muliebris, de muci ad cervicem uteri occurrentis fontibus ac demum de vera menstruorum scaturigine magna ubique soliditate à *Morgagnio* traduntur. Nostram in primis facimus observationem circa vesiculas, cervicem uteri occupantes, institutam, quas *de Graeff* pro hydatidibus, *Des Noues* pro organis seminis foeminei & *Naboth* pro genuinis ovulis, germen continentibus, *noster* vero pro scaturigine muci uterini habuit. Quae vero de fonte sanguinis menstrui mulierum attulit, nunquam aliter meis explicui, quam per solam tantum vaginam eundem succedere, adductis experimentis & demonstrationibus ocularibus: Postquam vero solertissimus *Morgagnius* tam in sectione virginis quam unius alteriusve mulieris, quibus ante obitum menses vel fluxerant vel imminebant, demonstravit, non vaginam sed fundum uteri maculas sanguineas continuisse; Probabilius est, tam per fundum quam per vaginam excretionem mulierum menstruam succedere.

§. DCLXXII.

Ejusdem *adversaria anatomica altera* complectuntur observationes, in L. animadversiones ad lib. I. *theatri anatomici* Cl. Joh. Jacobi Mangeti, serenissimi Regis Prusiae archiatri distributas. Ingenue confitetur Clar. *Morgagnius*, in splendido hoc *Mangeti* opere *non quaedam, neque multa, sed plurima cum praeclaris ejus promissis non congruere*. Non enim modo inter legendum observavit *Morgagnius*, correctiones & mutationes figurarum necessarias, quas pollicitus erat *Mangetus*, omittas, sed novas insuper gravesque hallucinationes additas esse, imo, quae ex aliis auctoribus protulit, aliorum inventis

neque illustrasse neque correxisse, tantum abest, ut plagii vitium, quod quam maxime decebat, sollicite evitaverit; Id quod vel solo *Verheyenii* exemplo manifeste liquet. Hae vero imputations, quam graves illae etiam videantur, tam clare probavit *Morgagnius*, ut qualemcunque ipsi factam esse injuriam, nullam justam conquerendi caussam *Manetus* habeat.

§. DCLXXIII.

Verum ad *adversaria tertia Morgagni* nostri transeundum est, quae quinquaginta animadversiones in *partem primam libri secundi* theatri anatomici *Maneti* continent, ex quibus praecipuas tantum, brevitati studentes, hic sistemus: Quae de procesibus peritonaei ex *Glissonio*, *Nuckio*, *Verheyenio* adlata fuerant, *noster* partim contradictoria, partim falsa esse judicat, nec negligit ea in medium proferre, quae de ligamentis *Pou-partii* suspensoriis abdominis observaverat; Scilicet annotari quidem illa jam in veterum anatomicorum libris, in multis tamen cadaveribus resecto illo ipsorum extremo, per quod pubis ossi affiguntur, eoque una cum continuato musculi obliqui externi tendine ad latus sensim inverso, evidentissime ipsa non peculiaria ligamenta, sed imam saltem tendinis ejusmodi musculi oram existere. Prolixè etiam exponit, quid de valvulis quibusdam semilunaribus, quas *Glissonius* anno assignavit, observaverit; Scilicet in recto intestino unum vel alterum digitum transversum supra extremam ani oram bis valvulam admodum extantem apparuisse, frequentius autem infimum intestini recti tubum à columnis quibusdam longitudinalibus, paulatim angustiore ad summum fastigio extenuatis undiquaque intus cingi, quae ex contracta nervea intestini tunica resultarent ac fibris carneis desuper gauderent, inter basin vero unius & alterius columnae membranas singu-

singulas non absimili forma valvularum cordis semilunarium disponi.

§. DCLXXIV.

Circa valvulam coli sequentes *Nostri* observationes memoratu dignae sunt; Ileon eo densioribus fibris muscularibus investiri, quo propius ad colon accedit; Colon immobiliter sedibus quaquaversum suis detineri; Idem intestinum trajici ac perenniter assidere ante annulos muscularum abdominis, unde ad scrotum peritonaei elongationes procedunt: E converso ileon ab hisce locis longe disitum esse; Appendicem vermiformem à fundo coeci ordinario esse pendulum; Osium pelvis diductionem in omni quidem partu jure ab antiquis declaratam fuisse, perperam vero à modernis negatam; Ileon horizontaliter ad colon excurrere &c.

§. DCLXXV.

Non minus in eo *Mangetum* censura dignum existimat, quod vasa lactea à lymphaticis vere differre dixerit; Miratur interim, cur utraque vasa in una eademque mesenterii parte simul & eodem tempore à nemine adhuc anatomicorum observata fuerint. *Bianchi* historiam hepaticam, quam *Manetus* accuratam & consummatam pronunciaverat, mancam, obscuram, contradictoriam, falsam & in *Malpighii* manes injuriam *Noster* pronunciat. Refellit quoque ejusdem *Bianchi* novos, quos adferuerat, vesicae musculos, elevatores nempe ac depressores, & quidem *priores*, à quibus vesicam attolli & urinam contineri *Bianchus* tradiderat, quod in nullo subjectorum à se dissectorum fuerint inventi, qui potius in pelvi ad tergum cavitatis acetabuli, ac aliquantum altius & posterius originem sumerent, indeque notabiliter lati, validi ac teretes oblique ad prostatarum extuberantias descendendo in his finirent.

finirent: *Postiores* autem musculos, qui vesicam deprimere ac urinam excernere dicuntur simulque depinguntur, ita describi notat, ut à tuberculo posterioris altiorisque processus ossis ischii horizontaliter ad quintam vertebram ossis sacri & principium ossis coccygis excurrentes vesicae nequaquam deprimendae, sed juxta alios, qui eosdem ante *Bianchum* jam-dum cognovissent, ischio cum osse sacro simpliciter alligando rectoque intestino ejusque muscularis melius sustinendis possent inservire. Neque vero perspicere potest *Noster*, quomodo tales musculi vesicam deprimarent, quorum terminum in collo vesicae nunquam videre ipsi licuit: Unde eosdem potius levatorum ossis coccygis titulo insignire voluit.

§. DCLXXVI.

Reliqua, quae innumera propemodum sunt, eximia observata mitto, & ad *adversaria anatomica quarta* tanto lubentius depropero, quo liberius benevolum suum erga me animum in illis declarare, meorumque levidensium scriptorum perhonorificam facere mentionem Vir amicissimus dignatus est, inutuae sine dubio amicitiae interprete *Hermanno*, quondam Collega nostro amantissimo & in hac *Viadrina* mathematum & philosophiae naturalium professore, cum viveret, celeberrimo. Complectitur iterum *quinquaginta animadversiones ad partem secundam libri secundi theatri anatomici Job. Jacobi Mangeti*, de quo in epistola dedicatoria ad Illustrissimos *Gymnasii Patavini* moderatores graviter conquestus est, *splendide* quidem illud, *sed negligenter editum* multisque *gravissimis erroribus* refertum esse.

§. DCLXXVII.

Id quod ut tanto clarius dilucescat, in *prima animadversione* non id quidem improbat *Morgagnius*, quod *Manetus genita-*

genitalium anatomiam *Graefii* potius quam suis verbis tradere consultum duxerit, sed quod notulae & observationes adpositae partim sunt perpaucæ, partim non admodum rarae, partim denique ad textum *Graefii* obscurandum quam illustrandum adcommodatores. Id quoque desideravit *Noster*, non tantum *Mangetum* de inventoribus *septi scroti* (quod & ante & post *Vesalium* dudum descriptum esse, jam in *adversariis primis* monuerat) nihil adjecisse, sed &, quid de septo ipso sentiendum esset, *ex Rauio & Fantonio* nihil, quod observationum scriptorem decebat, monuisse. Caeterum duo adhuc sunt, quae silentio non sunt praetereunda; Nempe internam vaginalis & externam albugineae tunicae superficiem humore aqueo more pericardii humoris conspersam sese conspexit; ac deinde se ab externa tunicae vaginalis superficie alteram tunicam, quam musculi cremasteris fibrae aut immediate complectuntur aut fortasse etiam componunt, facillime & sine ulla vi ab summo ad imum divisisse.

§. DCLXXVIII.

Quod in *secunda animadversione à Nostro* allegatur, omni intuitu dignum est, quod pace ejus huc transcribatur: Miratur nempe, neque *Graefium*, qui vesicularum seu potius communium vesiculis & deferentibus vasis ductuum in urethra finem plurimis in cadaveribus consideravit, neque dissentientem *Swammerdammium*, neque ex aliis anatomicis quenquam prope illum ipsum finem atque adeo in eadem caruncula (caput gallinaceum vocant) in qua is finis est, vidisse, quod hisce verbis Clar. Auctor describit: *Scilicet praeter illa duo foraminula, in quibus duo isti ductus finiuntur, & quorum singula in singulis ejus caruncula lateribus vulgo pingunt atque describunt, esse inter utrumque tertium solet, sepe quidem his paulo superius, aut inferius,*

inferius, & praeterea aliquanto majus, ut quod paruae instar fissuræ secundum carunculae longitudinem apertum est. Hoc ego vel ante novem vel decem annos, cum aliud agerem, forte conspexeram, eique tenuis specilli tantam partem, quanta apicis minimi digiti latitudinem ferme aquaret, in uno vel altero cadavere immiseram. Postea autem cum, seminalibus compressis vesiculis, non ex lateralibus modo, sed ex hoc etiam medio foramine erumpens semen vidissim; spissillo immisso, & secundum bujus & carunculae longitudinem hac incisa, parvam oblongam caveam, seu mavis sinum, detexi, qui etsi in quibusdam minor est, saepe tamen latitudine carunculae respondet, latitudine autem summam hujus, quam versus protenditur, partem superat. Parietibus est lubricis & mollibus; Hosque humidos propriae, ut opinor, servant exiguae glandulae, quas nonnunquam ibidem videre visus sum granulorum instar protuberantes. Nam quod aliquando conjecteram, nonnullos subjectae prostatæ canaliculos intra hunc sinum influere, exprimendo confirmare nunquam potui. Ductus autem seminales etsi nonnunquam, ut ex paulo ante dictis intelligitur, cum sinu communicant, hoc tamen fieri perraro, multis accurate inspectis dissectisque carunculis deprehendimus.

§. DCLXXIX.

In animadversione quarta id cumprimis desiderat Clar. *Morgagnius*, quod de ligamento penis suspensorio, de glandulis *Comperi* mucosis, de alia glandula Cl. *Litrii*, de canaliculis urethrae à se detectis, de glandis ipsius sive glandulis sive papillis, de transversis & triangulari penis musculis nihil *Mangetus* in suis ad *Graefium* adnotationibus monuerit, id quod tamen in tali splendido theatro maxime fieri decuisset.

§. DCLXXX.

In animadversione VIII. IX. & X. de dupli genere canaliculorum urethrae prolixum sermonem instituit Cel.

Morgagni-

Morgagnius, & *majorum* non modo inventionem jure sibi tribuit & primam gonorrhoeae virulentae sedem in illis constituit, sed &, quid circa *minores* urethrae canaliculos à se observatum sit, candide edifferit.

§. DCLXXXI.

Non minus reprehendit negligentiam *Verheyenii* & *Mangeti*, quod prior figuram i. tab. 13. ex *adversariis* ejus *anatomicis* desumptam minus diligenter, posterior vero insuper pleraque ex foraminibus majoribus satis accurate sua in tabula non expresserit, alia vero loco, alia positu, alia figura, alia magnitudine ab iconismo *Morgagni* discrepent.

§. DCLXXXII.

Animadversionibus proxime insequentibus ad vigesimam usque id potissimum agit, ut objectiones, quas super canaliculis urethrae ipsi & *Terraneo* moverat *Manetus*, diluat insuperque ostendat, quam injustum judicem in eo se se praebuerit, quod primam illorum inventionem non tam ipsi quam *Terraneo* vindicaverit: Cum tamen majora & peculia ria foramina continuatosque canaliculos (de quibus laudatus *Morgagnius* solummodo loquitur) *Terraneus* neque delineaverit neque descripsiterit, foraminula autem, quae à *Graefio* quadantenus indicata fuerant, minimosque illos atque communes ductus non nisi tertio ab editis *adversariis* *Morgagnianis* anno demum descripsiterit.

§. DCLXXXIII.

In *vigesima prima animadversione*, postquam notaverat, par muscularum penis transversorum jam ante *Bidloum* descripsisse *Thomam Bartholinum*, qui *Lindanum* imo *Fabricium* ab *Aquapendente* laudaverat Auctorem, ad stipulatur *Bidloo*, qui

ingenue nionuerat, musculos dictos transversos *non semper reperiri*: Adseverat enim *Noster*, testari se posse, cum in multis praecclare illos viderit, se in duobus vel tribus cadaveribus quamvis idoneis & diligenter etiam cum amicis anatomicas perlustratis *invenire* illos *non potuisse*. Adjicit tamen, quod, cum desint, munus eorum, quod in *adversariis tertii* tum in seminis tum in urinae ejaculatione consistere dixerat, à triangulari, quem descripscerat, tanto facilius suppleatur, quo magis conspicuum deprehendit illum in iis, quibus defuerant transversi.

§. DCLXXXIV.

Animadversione vigesima tertia auspicatur Cl. *Morgagnus* caput alterum, quod de partibus genitalibus mulierum agit, postquam ad *animadversionem usque vigesimam secundam* produxerat tractationem de virilibus. De hymene agens non tam de existentia, quam potius structura, sede & forma disquirit. De urethra muliebri observat, in ipso fine fieri eam augustiorem, & suis non destitui canaliculis, à quibus intrinsecus obliniatur; Quam utramque circumstantiam, utut ex *Terraneo* facile petendam, male *Mangetum* praetermisisse, silentio premere *Noster* non poterat. In vagina uteri papillas cum in plerisque, minus etiam idoneis cadaveribus satis observavit, tum aliquando ita confertas, elegantes ac manifestas iis, qui aderant, ostendit, ut complures vaginae rugae nihil aliud quam perpetuae distinctarum papillarum series esse viderentur. Menstrui fluxus fontes, ut jam superius observatum, non in vagina, sed in fundo uteri quaerit, provocans etiam ad autopsiam Cl. *Santorini*, qui idem prorsus in foemina viderat, quae sanguine menstruo fluente mortem oppetierat. In glandulis sebaceis non modo generatim denuo adserendis ac

defen-

defendendis prolixus est, sed & in nymphis sebaceas tales glandulas confertim reperiri ex pluribus observationibus, etiam post edita *adversaria anatomica* habitis confirmat, nec ad auctoritatem aliorum praestantisimorum in arte virorum confugere erubescit, cum istas suas sebaceas nympharum glandulas in *Bononiensi* primum theatro *Stancarius* ostenderit, tum in *Veneto Santorinus*, & hic praesertim valde conspicuas & sebaceam materiam evidentissime emittentes. Verum hasce glandulas sebaceas tanquam novum inventum Cl. *Morgagno* vindicandas esse, jam in anatomes historia monui & nunc repetere non erubesco. Quod idem etiam de valvulis cervicis uteri, quas se unquam observare potuisse negat *Manetus*, adfirmare nullus vereor. Si enim ante *Morgagnum* descriptae sunt, citentur Auctores, ex quibus demonstrari illud possit.

§. DCLXXXV.

Atque ea, quae modo memoravimus, ex tredecim animadversionibus, quae à *vigesima tertia* ad *trigesimam quartam* consecutive se extendunt, excerpta sunt. In animadversione vero *trigesima sexta* commemorat *Noster*, quae ejus figura ibi nominata prae aliis peculiaria habeat, inter quae refert ligamentum clitoridis & proximorum labiorum suspensorium, quod quippe nemo ante ipsum, quod sciam, delineaverit, deinde novas sebaceas nympharum glandulas, porro plures muliebris fossae lacunas cum varia ipsarum habitudine ac directione aliaque pluribus ibi legenda.

§. DCLXXXVI.

Religio vetat, ea silentio praeterire, quae Celeb. *Morgagnius* de muliebris uteri vasis lymphaticis detexit, non quidem ex conjectura & analogia, ut plerique alii fecerunt, sed ex

certa accurataque observatione. Sic enim loquitur noster:
Ante annos ferme duodecim in Veneta puerpera & vidi ipse, & iis,
qui dissectioni aderant, amicis doctissimis ostendi vasa lymphatica
turgentia admodum atque adeo satis superque conspicua, quae sub ex-
teriori uteri tunica prope osculi regionem manifestissime reprobabant.
Aors foeminae, quae repente & brevi à partu, sic ut valde adhuc tu-
meret uterus, superbenerat, atque addita ab intestinis, quae flatibus
mirum in modum distenta erant, compressio, novi hujus & gratissimi
nobis spectaculi copiam fecere.

§. DCLXXXVII.

Verum tempus est transeundi ad *adversaria quinta*, quae Illustrissimo ac reverendissimo Praesuli D.D. *Johanni Mariae Lancisi*, intimo cubiculario & archiatro Pontificio dedicata sunt & stricturas continent in *librum tertium theatri anatomici Mangeti*. Ex quinquaginta, quas complectuntur, animadversionibus memorabiliora tantum excerpemus, nimiam prolixitatem vitaturi. In *prima animadversione* inconstantiae & contradictionis insimulat *Mangetum*, quod communicationem inter ramos mammarios & epigastricos modo negaverit, modo denuo adstruxerit. Non minus in *secunda* reprehendit eundem, quod vasibus lactiferis valvulas adscripserit, quae tamen à *Nuckio* meritis adnumerentur figmentis; Scire etiam cupit *Morgagnius* noster, cuius generis sint glandulae, papillae vasibus intersitae, quae tamen ab solertissimis anatomicis, *Nuckio* & *Heistero* non agnoscantur?

§. DCLXXXVIII.

Animadversione *tertia, quarta & quinta* redarguuntur ea, quae in sua anatomia de structura & usu mammarum attulerauit *Verheyenius*, quaeque calculo suo adprobaverat *Mangetus*, secure

secure adserens, se hujus anatomici descriptionem quoad tubulos lacteos aliaque ad mammas & earum usum facientia, veracissimam invenisse; *Noster* contra fateri non erubescit, se talem mammarum structuram, qualem descripserat *Verheyenius*, ex plurimis nempe glandulis compaginatam, invenire non potuisse, cum tamen multas sive siccas sive lacte scatentes mammas haud negligenter dissecuerit, imo semper potius, quicquid propriae glandulosae substantiae in mammis fuit, in corpus unicum magnumque compactum, cuius ferme centrum papillae respondit, deprehendisse, interque substantiam subduram, dum lacte scateret, nonnullas quasi cellulas eodem plenas spectasse, quae ad ductus lactiferos pertinebant. Suas quoque in partes pertraxit *Johannem Kiolanum*, *Thomam Warthonum* & *Laurentium Heisterum*, quorum postremus in praefatione, compendio anatomico praemissa, diserte negat, se unquam mammarum glandulas ita, ut *Verheyenius* delineat, rotundas, copiosissimas-dispersas - reperire potuisse, quamvis lactantium, puerarum, virginum & aliarum mulierum mammas saepius examinaverit - verum in medio mammae, sub pinguedine, aliam quandam, parvam quasi mammam latere, cuius substantia uberibus brutorum haud absimilis fit; Idemque censet, *Verheyenium* de glandulis mammarum tam breviter & frigide loqui, ac si nunquam eas vidisset.

§. DCLXXXIX.

Ab animadversione *septima* ad *decimam* usque agitur de areolarum tuberculis, in quae ductus lactiferos hiare, jam *adversariis primis* primus indicaverat Cl. *Morgagnius*; Et quod tunc temporis simpliciter tantum indicavit, id in praesentia pluries iteratis observationibus confirmat; Scilicet ad singula tubercula singulos pertingere ductus lactiferos, & sic

intra ipsa dilatari, ut tuberculorum efformatio eorum ductum & dilatationi & ultra areolae planum enrentiac maxima ex parte deberetur. Quod vero dicta tubercula *glandulas sebaceas* vocaverit, ex quorum quippe osculis materiam sebaceam frequentissime prostantem vidi, neque minus frequenter expressit, id quidem absurdum esse judicat *Manetus*, quamquam nullas idoneas, quibus adseratum firmaret, rationes attulerit.

§. DCXC.

Porro vero, posteaquam *animadversione decima tertia* notaverat *Noster*, integrum tertium caput, quod est de pleura ac mediastino, ex *Verheyenii* capite de iisdem membranis inscripto desumptum esse, licet id per se testari & lectoribus significare oblitus fuerit: Occupatus potissimum est in evel-lendis scrupulis, quos de valvulis arteriae magnae & pulmonaris, earundemque corpusculis, fibris & usu sibi formaveratis, cum quo contendit: Quae quidem prolixa tractatio ad *animadversionem* usque *vigesimam sextam* sese extendit.

§. DCXCI.

Animadversione trigesima secunda, qua de vasis bronchialibus sermo est, lubentissime quidem fatetur atque concedit Cl. *Morgagnius*, à *Ruysschio*, solertissimo *Amstelodamensem* anatomico, arteriam bronchialem restitutam auctamque esse; Nihilominus tamen veretur, ne veteribus forte anatomicis sit *injurius*, si ejusdem quoque existentiae, initii atque insertionis inventum acceptum eidem referret; Aliter enim ac *Mangetum* judicasse *Fantonum* existimat, qui arteriam hanc à *Galen* & *Fernelio* dudum descriptam esse, ex *adversariis Morgagnianis* repetit, imo *Heisterum*, virum veri non minus quam *Ruysschii*, sui quondam praceptoris amicum, locis adlati perlectis,

perlectis, hunc tandem rediisse memorat, ut idem quod ipse concluderet: *Ruscbium* nempe *ramificationis* ejus arteriae perspicuam descriptionem & delineationem *primum* dedisse: Unde addit: *Quod si satis esse homines censeant, ut illi omnem inventionis ejus arteriae gloriam adscribamus, mibi denique non id molesum sane erit, sed longe jucundum, propterea quia pares ob causas, multarum rerum, quas auctas primaque perspicua descriptione & delineatione illustratas restitui, inventorem pariter me dicent.*

§. DCXCII.

Cumque insuper exercitatisimus noster anatomicus glandulas asperae arteriae & visibiles & crebras & varia magnitudine at miliaribus plerasque maiores, praesertim ad inferiorem asperae arteriae truncum, & quidem in cadaveribus minimum viginti, quae harum glandularum causa continenter inspexit, observaverit; *Mangetus* contra contendit, eas non modo non ita solere esse extantes, sed & nunquam, nisi morbose sic condita magna haec tubercula aut visibilia occurere &c. Neque enim verisimile esse putat *Noster Morgagnius*, in viginti, quae continenter secuit, cadaveribus, morbosas fuisse glandulas asperae arteriae, ac proinde ad auditorum suorum testimonium & autopsiam in subiectis sanissimis, tum ratione magnitudinis tum numeri intuitu provocavit, imo allegavit quoque laudatum *Fantonum*, testem omni exceptione majorem, qui diserte scribit, se non modo in postica asperae arteriae parte glandulas numerosissimas, quales *Morgagnius* expressit, deprehendisse, sed &, secto per longum canali, poris etiam innumeris, quo nomine oscula eorundem excretoria intelligit, internam superficiem perviam vidisse, qui, digitis canali presso, viscidiusculum humorem eructassent.

§. DCXCIII.

§. DCXCIII.

Animadversione quadragesima tertia, quarta & quinta agitatur de ventriculis laryngis, eorundem usu, nec non illorum ut & appendiculatum varietatibus. Commodam hic nactus est occasionem nonnulla veterum inventa, insufficienter descripta in lucem denuo protrahendi suisque additamentis augendi & illustrandi, ut novo tali lumine coruscantia novorum inventorum titulo (quanquam summa *Morgagnii* nostri modestia id omni modo deprecetur) superbire jure possent. Id quod in larynge potissimum, si verbis amicissimi viri uti mihi liceat, observetur, yelim, ut in qua non ii modo, qui universi corporis anatomen tradebant, verum ii pariter, qui de voce ejusque organis singulari studio scribebant, haud obscure ostenderent, se haud satis scire, quid glottis ipsa esset, cuius potissimum causa ut vox efficitur, ita larynx tota constructa est, & praeterea tum rem, sine qua dilatationis & constrictio glottidis verus ignoratur modus, articulationem videlicet arytaenoidum cum annulari cartilagine se ignorare, tum insignes & maxime attendendas ad ipsius glottidis latera caveas duas tanto artificio constitutas, ut ea dilatata dilatentur, constricta constringantur, nescire. Cum igitur, rebus ita constitutis, haec omnia non sine ingenti labore, ut facile suspicari licet, in lucem revocaverit, & tam in aperto, quam antea nunquam fuerant, posuerit, ingentem sine dubio invidiam proderet, qui haec solertissimi viri merita non agnosceret. Caeterum optime mea sententia facit, quod de nomine cavitatum laryngis cum *Verheyenio* contendere nolit, an rectius sinuum, quam ventricularum nomine salutandae veniant, dummodo res ipsa recte agnoscatur, quod quidem fecisse *Verheyenium* pleno brachio concedit laudatissimus

Morgag-

Morgagnius, non immerito tamen, suppressum fuisse nomen ejus, per quem profecerat, conqueritur.

§. DCXCIV.

Postremis animadversionibus ad *quinquagesimam* usque exercitatisimus noster anatomicus observationes suas, quas de structura & glandula epiglottidis habuit, exponit: Ubi non potuit non aegerrime ferre, quod hiatus illi praecipue maiores, quos & ipse vidit & pictor ejus circini ope fideliter descripsit, ita fuerint repraesentati, quasi in rerum natura nunquam extitissent: Cum toties foveas istas totidem spectatoribus, quos inter viri, professoria dignitate illustres fuere, demonstraverit. Eadem facilitate non minus quam felicitate alterum convellit dubium, quod de glandulosa substantia, qua utraque epiglottidis facies obducitur, animadversionis, qui dicitur, auctor conceperat. Observavit enim primus oculatissimus *Morgagnius*, non *duas distinctas glandularum congeries* hic esse considerandas, sed *unam eandemque evidenter hujus cartilaginis glandulam esse*, quae videlicet ab una ipsius facie ad alteram operiendam per eos hiatus continuetur. De cartilaginis cricoidis cum arytaenoide articulatione, à *Galeno* olim aliisque anatomicis celebrata, postremorum vero scriptorum communi fere negligentia obsoleta, à *nostro* vero in antiquum notitiae publicique usus locum restituta, in *adversariis primis* jam facta est mentio.

§. DCXCV.

Nunc vero ad *quartum & postremum theatri anatomici Mangeri librum* deproperandum nobis est, in quo celeb. *Morgagnius* observationes, in centum animadversiones distributas, complectitur, quibus ea breviter perstringuntur, quae quarto isto

libro *Manetus* proposuerat. Initio statim reprehenditur *theatri auctor*, quod sinum longitudinalem minorem sive inferiorem, non minus quam superiorem & laterales semper occurrere cum *Verbeyenio*, cuius textum, paucis mutatis, suum fecerat, crediderit, cum tamen istum saepe abesse non difficile illi futurum sit cognoscere, si vel reliquos anatomicos vel (quod praefstat) anatomen ipsam consuluerit. Quaedam deinde adduntur de sinuum lateralium initio & communicacione inter se, atque adversus communem anatomicorum sententiam adseritur, ex quatuordecim, quae continenter secuit, cadaveribus, quatuor, haud amplius fuisse, in quibus laterales sinus essent continuatio bifurcata *sinus longitudinalis superioris*, in reliquis autem decem tantum abfuisse, ut is bifariam, aequaliterque in laterales divideretur; Jam supra torcular in alterum latus evidentissime deflectebat, totusque adeo ejusdem lateris sinui continuabatur. Quocum sinu qua ratione lateralis alter communicet, uti & de fine sinus quarti, in *animadversione prima, secunda ac tertia* copiosius differuit *Morgagnius*.

§. DCXCVI.

Ab animadversione *trigesima tertia* ad *sexagesimam octavam* repetit ea, quae de caruncula & glandula, ut putatur, lacrymali disputavit *Manetus*. Fatetur libere, se, cum ex variis & inter se disceptibus anatomicorum traditionibus de lacrymalibus glandulis & ductibus nihil certi colligere potuisset, ad optimum anatomes librum, hominis videlicet ac brutorum dissectionem se contulisse, ex quo illud praeципue cognoverit, plerosque passim recentiores anatomicos in eo potissimum lapsos esse, quod non modo eas glandulas, earumque canaliculos eadem in nobis atque in brutis ratione esse tradidissent, verum etiam glandulam horum interiorem,

quae

quae in nobis omnino deest, & lacrymalem carunculam, quae neque proprie glandula est, & brutis atque hominibus est communis, idem prorsus esse credidissent. Observat insuper fibrillas quasdam nerveas per innominatam glandulam subterlabentes, atque adeo instar exilium rectorumque canaliculorum palpebram versus contendentes, quas in homine ab nonnullis anatomicis pro ejusdem glandulae ductibus nimis facile acceptas esse, alias jam suspicatus est: Unde non citra rationem artis anatomicae tyrones monet, ut, quae descriptiones non satis certae ac manifestae observationi, sed illi potius brutorum atque hominum similitudini innixae sunt, iis ne temere fidem habeant. Quid enim, inquit Clar. *Morgagni*, si glandulae innominatae canaliculi longe aliter in homine, atque in bovis dispositi tantummodo essent ac distributi?

§. DCXCVII.

Succedit deinde examen dissertationis inscriptae; *Ductus lacrymales novi*: Quae potissimum cl. *Anellio* opposita est: Quanquam nihil hic novi adferri, candide, pro more suo cel. *Morgagni* exponat, simul tamen de sacco, ut vocant, lacrymali, de majoris ductus lacrymalis figura ejusdemque obliquitate, fine non pelviformi aliisque huc spectantibus copiosum sermonem instituat, nec reticeat, qua angustia, figura & positu extremum ejus orificium fuerit in sectionibus inventum, ita nempe, ut ellipsis referret, non in transversum positam, sed à perpendiculari aliquantum in latus inclinatam, eâ autem non modo in ima parte, qua saepe videlicet ista ellipsis angustior fuit, verum etiam in totum parvitatem, ut haud raro iis, qui proprius inspectarunt, interdum sibi ipsi quoque non ante appareret, quam demissum per ductum specillum

orificium ipsum indicaret. Notavit insuper, "carunculam inter & oculum locatam esse in nobis rubellam quandam & semilunarem membranam, ex duplicata interiore palpebrarum tunica constructam, cuius ut & vasculorum, à quibus irrigatur, descriptionem non credidit omittendam, tum ut constaret, quid in angulo humani oculi interno glandulae & cartilagini in multis animantibus positae responderet, tum ut chirurgis occasio paeberetur videndi, an illius oculi affectionis, quae πτερύγιον Graecis, unguis autem nostris dicitur, sedes & origo in hac plerumque membrana nimium excrescente, ponenda sit. Negat quoque *noster*, ad majoris ductus lacrymalis finem esse valvulam semilunarem ita quidem positam, ut rebus à naribus in ductum ascensuris apta sit potius adversari, quam obsequi: Tantoque magis miratur, valvulam hic agnosci ab eo, qui alias insignem intestinorum valvulam negaverat. Uti vero in reliquis animadversionibus partium memoratarum usus indicantur: Sic ductuum quoque lacrymalium morbi & curationes adnectuntur simulque de specillorum in ductus lacrymales immissione agitur disquiriturque, num operatio ista veteribus nota fuerit, vel etiam injectiones per puncta lacrymalia institutae ante *Anellum* innoverint?

§. DCXCVIII.

Animadversione octogesima tertia non solummodo generatim in memoriam revocat medicis utilitatem anatomes in reliquis artis medicae partibus, sed &, qua ratione speciatim, venarum occipitalium & descriptione & delineatione non modo historia anatomica instaurari atque augeri, verum etiam facultas medica juvari & illustrari queat, exponere non dubitat. Uti enim, inquit Cl. *Morgagnius*, eae venae hinc in occipite chirurgicis instrumentis expositae sunt, inde vero intra

intra cranium cum laterali utroque sinu communicant: Ita opportunitatem praebent, ut ipsas incidendo atque ideo sanguinem, quem in sinus convectionae essent, avertendo, reliqui sanguinis, per eosdem sinus fluentis, copiam quidem non nihil minuere, motum vero augere pro re nata immediate possumus. Quae duo ut in multis cerebri affectionibus sunt admodum necessaria, ita illud per admotas cucurbitulas & crebras altasque incisiones eo certius praefstat, quod earum venarum truncos & profunde semper locatos, & nonnunquam, ut eorum per cranium meatus, in plures atque adeo minores divisos invenimus. Quibus rebus ita per anatomen illustratis, cum proclive fuit *nostro* isto ipso praesidii genere magnam opem ferre laboranti olim contumaci quadam ac perdifficili soporosa affectione - - - tum multo facilius erit omnibus intelligere, qua ratione *Zacutus Lusitanus* desperatam apoplexiam cucurbitula bis in occipite profunde scarificata curare potuerit. Cui ad fine est, quod ex *Valsalva* de hemiplexiae causa repetit suaque experientia, ex ejusmodi cadaverum sectionibus hausta confirmat, nempe nullam se ferme vidisse in apoplecticis affectibus alterius medietatis corporis resolutionem, cuius causam, secto cadavere, in opposita cerebri parte non invenerit.

§. DCXCIX.

Animadversione octogesima quinta, sexta & septima probat quidem *noster*, quod *Manetus* elaborato Cl. *Valsalvae* tractatu in tradenda auris anatome usus fuerit; Metuit tamen, ne letores in eo diligentiam ejusdem sint requisituri, quod nec omnia, quae *Valsalva*, neque ita, ut *Valsalva*, exhibuerit. Occasione animadversionis octogesimae octavae monet, praeter glandulas & papillas nerveas membranae nasi peculiares quas-

quasdam, ut *noster* judicat, glandulosas & plerumque admodum insignes congeries, à nemine adhuc, quod sciat, observatas, in certis hujus membranae locis detexerit: In octo enim cadaveribus continenter dissectis ad utrumque septi latus, loco inter sumam infimamque cavearum nasi regionem ferme intermedio, sed multo anticis quam posticis nasi limitibus propiore, membrana secundum earum cavearum tum altitudinem tum longitudinem binis sectionibus incisa, peculiarem & valde notabilem hujus crassitudinem ibidem invenit, basi narum parallelam, ea secundum nasi altitudinem latitudine circumscriptam, ut auricularis digiti latitudinem, interdum & multo majorem prope aequaret, longitudine admodum ampliore; Sed quo magis ad extrema & posterius praesertim, accedebat, eo magis contractam & extenuatam. Vedit autem, crassitudinem hanc deberi densae compactaeque substantiae ex albo rubescenti, quam *Morgagnius* noster *glandulosam* esse judicavit. Id denique in descriptione nasi *Mangetiana* desiderat *noster*, quod neque, unde vasa sanguifera ad ipsum veniant, aut quo redeant, neque ullos alias praeter eos, qui à primo pari exeunt, nervos indicaverit, cum tamen illud in haemorrhagiis scire deceat, nervos autem à pari quinto hoc pertinentes sive in sternutatione explicanda plerique, sive in olfactus facultate exponenda nonnulli potissimum attendant. Reliqua de thyroideae glandulae appendice, de medio epiglottidis ligamento, de foramine ad linguae radicem, de canali eidem foramini continuato ejusdemque usu, de glandulis linguae, parotide ejusque ductu &c. non attinendo, brevitati consulens, idque unicum adhuc monens, in cunctis hisce animadversionibus, *Mangeto* oppositis, celeberrimum *Morgagnium*, ut modestum disputatorem sese ubique exhibuisse. Optandum esset, exemplum ejus imitari omnes litera-

literatos, qui de re quacunque ferram disputationis inter se reciprocant.

§. DCC.

Subsisterem hic, & inventorum novorum meritorumque clar. *Morgagni* commemorationi fineim imponerem, nisi duarum adhuc *epistolarum anatomicarum*, quae ipsum auctorem agnoscunt, quaeque non paucas, praeter superius recensitas, novas observationes & animadversiones complectuntur, quibus anatome augetur, *inventorum anatomicorum historia evolvitur* & utraque ab erroribus vindicatur, mentio injicienda esset. Iстis vero epistolis scribendis lites, quae inter *Morgagnum* & *Bianchum* exarserant, occasionem dederunt. Et quamvis controversia ista consopita esse videretur, recruduit tamen, ex quo *Johannes Baptista Bianchi* tractatum suum de *hepatis structura* & *usu* recudi curavit, cui novae editioni animadversiones adjectit, in quibus *Morgagnum* aliosque laceſſere non dubitavit: Ut proinde ex justo dolore calamum denuo arripere fuerit coactus, & epistolarum harum bigam amicis suis communicare, aequum duxerit, in quibus errores à *Biancho* commissos, castigavit, & *Lancisi* nec non *Malpighii* suamque famam defendit.

§. DCCI.

Nova vero, quae hisce in epistolis continentur, & sublimiorem hepatis anatomen spectant, huc fere redeunt: Subtiliter in illis differit de *ligamento hepatis suspensorio*, de *trunci venae cavae habitudine vera*, de *eminentiis & lobulis hepatis*, de *arteria hepatica*, de *ingressu venae portae in hepar*, de *exitu venae cavae ex hepate*, de *ramulorum venae cavae orificiis biantibus*, de *vasis lymphaticis jecoris*, de *productionibus membranaceis inter pancreas & cisternam chyli*, de *foveis hepatis*, de *funiculis*, quos

inter-

intercostalis & spinales nervi suppeditant, de ductibus hepatico-cysticis & cyst hepaticis in homine, de reticulata intimae faciei folliculi fellei structura, de valvulis ductus cystici, de glandulis folliculi ejusque ductuum, de tunicis folliculi fellei, nec non de sinibus ductus hepatici, & quae sunt ejus generis plura.

§. DCCII.

Singularem disquisitionem *de vena sine pari* Illustrissimus & reverendissimus DD. *Johannes Maria Lancisius* instituit, quam in meditationem ut descenderet, laudatissimus *Morgagnius* auctor ipsi fuit, eumque in finem epistolam ad illum scripsit, in qua haec *quatuor rerum momenta* solidius sibi declarari petiit; *Primum* est, quid causae sit, cur, quicquid sanguinis ex arteria magna per intercostales plerasque effluit, id omne non per totidem venulas, quae in cavam pari ordine desinant, in hanc refluat? *Deinde*, cur non in inferiorem truncum redeat, sed in superiorem? *Tertio* cur istuc non per duas venas, singulas videlicet more institutoque naturae ab singulis lateribus positas, sed per venam sine pari inferatur? *Postremo*, cur hujus ipsius venae truncus, non à sinistris, sed à dextris prorepat? Quanquam autem horum omnium rationes attingere non neglexerit *Morgagnius* noster, pleniorum tamen eorum perquisitionem *Illustrissimo Lancisio* maluit permittere, qui proinde pro praeclera, qua in rebus anatomicis pollet, scientia arduum argumentum adgressus, cogitata sua per epistolam amicissimo *Morgagnio* communicare non dubitavit.

§. DCCIII.

Evidenter jam olim dignum judicavit hoc argumentum *Bartholomaeus Eustachius*, in quo ingenium suum exerceret: Confidit tamen illustrissimus *Lancisius*, non pauca se esse detectu-

detectum ab aliis praetermissa. Quod si enim cum illo numerum species, in homine quidem, simia, cane, equo aliisque unica est ut plurimum, eaque per dextrum thoracis latus producta ramos ad utriusque partis intercostales musculos protendit: In echino vero & mure sinistrum duntaxat latus illam perreptare & utrinque suas propagines mittere observavit *Eustachius*. Idemque animadvertis, suis duplicem quidem datam esse, mirabili tamen artificio dispositam, ut sinistra à dexteris quoque, sed inferioribus costis, sanguinem excipiat. In aliis animalibus aliam venae azygae dispositionem ratione numeri adinvenit Illustrissimus *Lancisius*. Locum anastomoseos quod attinet, illum pariter non eundem omnibus esse deprehendit *noster*; In homine siquidem, ubi unica reperitur vena sine pari, ibi semper cum superiori cava extra pericardium, & supra asperam arteriam inosculatur; In simia, cane & fele cum eadem superiori cava, sed intra pericardium, & prope dexteram cordis auriculam jungitur. In aliis animalibus aliter res sese habet. Cum vero *Lancisi* institutum sit, humanam tantum *azygam* expendere, tanto lubentius mittimus discrimina proprietatum in caeteris animantibus, quo magis cum eodem intelligimus, ejusmodi venam apud homines peculiari artificio instructam esse, quippe qui respirationis organis uti debuerant, tum ad vocem multifariam excitandam flectendamque, tum ad varios ac pene innumeros corporis ac praecipue thoracis edendos motus, tum denique ad nonnullos pectoris morbos per anacatharsin profligandos.

§. DCCIV.

Itaque notat, *venam sine pari* seu *comite* in *hominibus* locatam esse intra thoracem ad radices costarum secundum

dexterum vertebrarum latus & caeterarum venarum more valvulis munitam sursum progredi, à septo nimirum transverso inter pleurae membranas, atque in ascensu e singulis intercostalibus musculis tam dexteris quam sinistris ramos accipere, tandemque insignem truncum constituentem curvo itinere seu paululum in arcum flexo supra tubum asperae arteriae inter quartam, ut plurimum & quintam dorsi vertebram assurgere, ac sanguinem, quem convehit, universum ingerere atque immittere in superiorem cavam, quo loco nondum pericardium ingressa eidem asperae arteriae incubuit ac firmiter adhaeret. Et quanquam aliquibus visum est, venulas à tribus vel quatuor superioribus costis in *azygam* non derivari; Re tamen vera primus ramus, qui inter tertiam & quartam, vel, quod frequentius accidit, inter quartam & quintam costam progredivi, in *azygam* aperitur, tres surculos in via, qui sanguinem e musculis primarum costarum (unde revehunt etiam venulae à subclaviis & axillaribus, praesertim in laevo latere) ad eandem venam sine pari, veluti per communem canalem regerunt & important; Quos quidem ramos *Eustachius* etiam diligenter inspexit atque descripsit.

§. DCCV.

Verum ne iis multum immoretur Illustr. *Lancisius*, quae ab aliis jam adnotata leguntur, tria potissimum occurunt, quae in *azyga* ipsi observare contigit. *Primum* est; Nervos quosdam utrinque per dorsi costas inter pleurae membranas usque ad posteriora diaphragmatis, singulas intercostales venas vago itinere & saepe ad rectos fere angulos secantes decurrere. *Secundum* est; Orificium ejusdem azygae in cavam dehiscens semicirculo musculari instar hemisphincteris cum peculiari ramo munitum. *Tertium* denique est; In eadem anasto-

anastomosi venae *azygæ* cum cava (quae sane inosculatio adamussim accidit supra dorsum asperae arteriae, priusquam in duos maiores bronchiorum ramos faceat) animadvertisse fese, minimos tubulos ab inferiori ingredientis *azygæ*, atque excipientis cavae parte inter tracheae annulos ac membranas sensim irrepentes, atque ad internam usque ipsius tracheae tunicam pervadentes. Quae deinde omnia luculentius persequitur, & quae peculiari observatione in iisdem à se fuerint deprehensa, ostendit. Tandem vero ad problematum à Cl. *Morgagnio* propositorum solutionem descendit, & primi problematis occasione aliquid monet, de quo apud anatomicos altum putat esse silentium; Scilicet arterias intercostales, quae ab aorta sinistrum latus petunt, breviores iis esse, quae ad dextrum tendunt: Contra vero ex ramis in azygam desinentibus, sinistros dextris esse longiores. Quod sane non frustra vel fortuito factum esse opinatur, verum potius, quod vel major vis adhibenda esset in latere dextro ad ipsius thoracis dilatationem, quia hepatis moles liene major à costis spuriis loco suo in ipsa inspiratione paululum movenda esset, vel ut in viribus sanguinis utriusque lateris muscularum aequalitas quaedam servaretur. Verum sciendum est, utramque hanc rationem problematice tantum à *Lancisio* propositam esse.

§. DCCVI.

Accedamus nunc ad dissertationem *Lancisi*, quam de structura usque gangliorum conscripsit, quo quidem nomine hic non intelligit morbos nervorum nodos seu renitentes fibrarum contractiones tumoresque incertis in sedibus à plaga vel nimia compressione subortos; Sed naturalia, ob figuram *olivaria corpora* à *Fallopio* primum vocata, quorum

non modo structuram & vim, sed & usum atque morbosas affectiones investigavit. Quanquam autem, monente *nostro*, pusilla quaedam ganglia, seu gangliorum rudimenta in nervorum truncis à cervice per ventres, atque per artus ubivis locorum reperiantur, in quibus diversi ordinis nervi simul coēunt, majoremque ac praedurum caudicem efformant, à quo postmodum veluti à trunco ramuli prodeunt ac disperguntur, ut adeo certus eorum numerus definiri nequeat: Tyrones tamen artis commonere aequum duxit, ne singulos nervorum plexus pro perfectis statim gangliis habeant. Enimvero, ut praeclare loquitur *noster*, rami nervorum, qui à veris gangliis proxime proficiuntur, lacertosí sunt ac musculares, iisque in varios deinceps veluti nerveos tendines abeunt, ubi postea in alios atque alios distribuuntur, tendinea pariter tunica circumvestiuntur, plexumque saepe effingunt, qui non est considerandus tanquam novum ganglion, sed ut plurimum veluti pars seu membrum à superiori ganglio productum atque elongatum.

§. DCCVII.

At vero ad genuinam gangliorum naturam intelligendam, jubet advertendum esse, non quaslibet nervorum complicationes, quae nempe in ovalem aut saltem hordeceum tumorem non elevantur, pro absolutis perfectisque gangliis habendas vel considerandas, sed vel pro tendineis propaginibus supernorum gangliorum vel pro colligationibus plurium simul nervorum aestimandas esse, quas interdum ipsa natura, medio quodam artificio inter perfectum ganglion & simplicem tunicam necit atque complicat; Quae quidem natura industriori tandem opere eadem majora ganglia, ceu conglomeratas mistasque glandulas & veluti robustissimos

muscu-

musculos exstruxit & fabricata est. Figuram gangliorum non orbicularem, sed ovalem seu olivarem esse ostendit, ita ut verum ipsi ganglion constare quodammodo videatur ex duobus conis per bases commissis, atque in medio conjunctis, quorum apex superior principium, inferior finem seu caudam constituit.

§. DCCVIII.

Structuram gangliorum quod attinet, notum quidem est, *Fallopium, Willarium & Vieussenium* in ea evolvenda laborasse; *Noster* vero citra fucum edifferit, neminem, quod sciat, internam gangliorum substantiam persecutum esse, fibrarumque ordinem, principium, situm, modumque, quo excurrunt, recte pervidisse ac delineasse. Atque adeo adstipulatur *Morgagnio* nostro, qui muscularam in ganglio substantiam quaerendam esse voluit. Diligenti enim accurataque adhibita gangliorum sectione, quae modo cruda, modo cocta, modo etiam longo tempore tum in urina tum in aceto macerata, deprehendit, eadem esse peculiares sui generis musculos, cum reipsa musculari textura donentur. An vero glandularum etiam naturam participant, hoc est, de quo *noster* vehementer dubitat.

§. DCCIX.

Haec vero, quae de gangliorum structura eleganter exposuit, iter ipsi muniverunt, ad eorundem vim & actionem tanto melius assequendam; Hinc progreditur ad usum eorundem declarandum, quantum nempe rei novitas pariter atque obscuritas ejusdem pati videtur, nullo interea modo negligens ipsas quoque affectiones morbosas indicare, quibus ganglia exposita esse ipse diurno experimento animadvertit. Cum enim ganglia nihil aliud esse deprehenderit, quam

muscularia sui generis corpora, quae tendineis nervis sanguinea praesertim vasa & muscularum fibras veluti claviculis sic apprehendant, ut ad dirigendum moderandumque animalis arbitrio liquidorum in illas influxum comparata ipsi esse videantur: Idcirco non dubitat adferere, quod ganglia triplici malorum genere, quibus musculares partes ut plurimum tentari solent, ipsa quoque obnoxia esse possint, nimirum primo convulsioni seu convulsivo motui, secundo convulsioni tonicae ac tertio semiparalysi aut verae paralysi.

§. DCCX.

Praeter hanc edidit aliam adhuc dissertationem, operibus *Lancisianis* insertam, qua universi corporis humani synopsin anatomicam exhibuit. Praeterea de tabulis *Eustachii* anatomicis scripsit, atque, prout & ipse *Morgagnius* hinc inde suis in scriptis memorat, lucubrandis commentariis de corde & aneurismatibus vacavit; An lucem publicam actu adspexerint, mihi quidem ignotum est; Id tamen satis constat, quod *Lancisius* Cl. *Affalto* hanc curam commendaverit. Probabile est, *Lancisi* mortem harum lucubrationum editionem retardasse vel prorsus impedivisse. Auctor quoque est tractatus de mortibus subitaneis, in quibus multa anatomica, ex cadaverum sectionibus deponpta continentur. Idem *nervi intercostalis* veram originem & progressum descriptum reliquit.

§. DCCXI.

Id denique laudi non exiguae cedit *Lancisio*, quod, sicuti superius jam memoravimus, cum *Bartholomaei Eustachii* scripta recenseremus, promiserit ille *tabulas anatomicas* aeri incisas, quae tamen, licet anxie dudum desideratae, dudum delituerunt, & diutius forte delituissent, nisi *Lancisius* tandem easdem ex capsulis *Pini* protraxisset & imprimi curasset. Prodierunt itaque

que hae tabulae anatomicae *Eustachii*, praefatione tamen & notis illustratae, studio & opera *Johannis Mariae Lancisi*, cubicularii & archiatri Pontificii, quo proinde nomine non vulgares illustrissimo editori grates debentur.

§. DCCXII.

Historiam hepaticam seu tractatum de structura, usu & morbis hepatis conscripsit *Jobannes Baptista Bianchi*, in quo, praemissa secretionum doctrina generali earundemque necessitate variis rationibus evicta, imo &, confutatis hypothesis cum fermentationis assertorum tum poristarum, ad ipsam hepatis descriptionem proprius accedit, illud primum secundum partes suas externas, vasa lymphatica & nervos, deinde etiam quoad reliquam sui structuram una cum cystide fellea delineando ac praeter usum bilis secretorum illos etiam hepatis vindicando, quod non modo virtutem ventriculi chylifacientiam juvet ac promoveat, sed & sanguini diverticulum praebeat una cum liene, quotiescunque nempe is vel copia vel rarefactione auctus ultra ordinariam quantitatem ampliores vias exigit. Atque his jam superstruit statum hepatis paternatorem, omnesque ejus morbos ad tres classes reducit, nempe ad affectus à solido hepatis dependentes, deinde qui à fluido, sanguine, bile & lymphâ, quiique tandem ab extra-neo corpore, v. g. calculo, vermis, flatibus &c. originem suam deducunt.

§. DCCXIII.

Idem *Bianchi* dissertatione epistolari ad virum Illustrissimum, *Josephum Lanzoni* descripsit ductus lacrymales novos eorumque anatomen, usum, morbos atque curationes; *Novi* dicuntur, non quod canales tales vel veteres vel recentiores penitus latuerint, cum neminem fugere possit, clarissimum

Morga-

Morgagnium suis in adversariis anatomicis figuris illos adumbras; Sed quod naturalem illorum dispositionem, in primis vero morbos & operationes illis convenientes exactius descripscerit. Quae tamen omnia sicco hic pede prætereuntes, notamus solummodo, quae anatomicae confederationes sunt, eaque vel nova tantum nomina prä se ferunt, vel reipsa *nova observatis* adnumerari merentur. *Nova* nomina sunt, quando auctor duos ductus lacrymales, qui prope internum oculorum canthum à punctis palpebrarum lachrymalibus incipiunt ac nonnullis cornua limacum audiunt, *laterales* vocat, concursum autem horum speciatim *saccum*, & reliquum canalis, sub inferioribus ossibus spongiosis sive turbinatis intra nares hiantis, *ductum longitudinalem* salutat, *rostri sacci* voce internam hujus prominentiam majorem intelligens. Verum *nova observata* sunt annulus cartilagineus punctorum lacrymalium, fraenum palpebrarum oculi cum suis productionibus, sacci lacrymalis duo annuli, superior & major alter, alter inferior & minor, aequalis tum sacci & ductum lateralium, tum ductus longitudinalis & antri nasalis longitudo, ligamentula saccum cum subtensis ossibus nectionia, à periosteo provenientia & sacco vaginam simul tendineam concedentia, ductus lacrymalis longitudinalis à perpendiculo versus posteriora notabiliter declinans ac inaequalis capacitatis, dum latior à sacci angulis descendit, mox gracilescit & demum rursus in pelvis modum ampliatur. Pertinet huc, quod primus adnotaverit *noster*, cunctos ductus istos ex capite exemptos atque incisos ob retia vascularia exquisite interius rubescere, saccumque & longitudinem ductum fibris quidem muscularibus gaudere, saccum tamen peculiari ulterius substantia spongioso-glandulosa praeditum, ob eminentias plures minores & unam majorem vix sensibilem

sibilem cavitatem obtinere, ductus autem longitudinali expansioni pelviformi, qua intra nasi cavum patet, valvulam quandam tenuem seminularem praeponi, quae tamen nec canalem occludat, nec variorum à naribus ad oculum transitum arceat, nisi major aliquando extirerit.

§. DCCXIV.

Johannes Fantonus, Med. D. & in *Universitate Taurinensi anatomiae* Professor jam multis abhinc annis dissertationes *anatomicas* ediderat, quas A. 1711. sub titulo *Anatomiae C. H. ad usum theatri adcommodatae Augustae Taurinorum* recudi curavit. In tractatione ipsa sic se gescit auctor, ut praeliminari dissertatione non modo mirabilem corporis humani fabricam primis veluti lineamentis adumbraret & durarum pariter ac molium partium necessitatem demonstraret, sed etiam, quo mechanismo utraeque ad multiplices usus concinnatae fuerint, fusius declararet. Pergit hinc ad velamenta abdominis tam communia quam propria describenda, & de peritoneo speciatim notat, duabus tantum laminis, difficilius à se separandis illud constare, etiamsi in peritoneo bubulo tres sine negotio se Jungi possint. Sequuntur organa masticationis ac deglutitionis, sive ordine describuntur oesophagus & ventriculus cum intestinis & omento superincumbente, ubi vermicularis cylindrulus pro coeco habetur, qui in juvenula octo transversorum digitorum longitudinem obtinuerit, ad colon instar infundibuli amplior. Expenditur deinde mesenterium cum ductibus chyliferis atque lymphaticis, qui in corpore cachectico, viginti post mortem horis aperto, *nostro* adparuerunt. Hinc transitum facit ad descriptionem hepatis, pancreatis, lienis, renum, ureterum, vesicae renumque succenturiatorum, & partium genitalium virilium, ubi circa

liquorem prostatarum notat, eam tantum ob causam in urethram illum effundi, ut lubricetur & quasi inungatur, ne ab urina acriori molestius vellicetur. Convertit hinc sese ad descriptionem partium genitalium muliebrium, ubi negat, portionem seminis masculini per tubam Fallopianam ad ovarium ferri atque ovulo insinuari, credens potius, activitatem seminis à mucilagine tubae enervari, ulterioremque motum ad ovarium usque in prolixo isto ac tortuoso canali cohiberi. Tandem in hoc ventre circa uterus gravidarum, foetum, involucra, placentam uterinam & funiculum umbilicalem occupatus est, ubi tamen varia iterum dubia movet, reddens non modo incertum tempus, quo foetus in utero verti soleat, sed & nutritionem foetus per os in dubium vocans, ideo quod foetus longe ante septimum mensem capite suo orificio uteri insistere deprehendatur, & humor omnis unice ex hujus folliculis glandulosis in longe iniori quantitate proveniat, quam ut foetui per os nutriendo sufficiat.

§. DCCXV.

Exhibita historia partium infimi ventris, ad descriptionem mediae cavitatis seu thoracis sese convertit auctor, ubi de mediastino, pericardio & thymo agit, in primis vero elegantem structuram cordis atque pulmonum evolvit, quos pro praecipuo respirationis organo habet atque in postica tracheae parte numerosissimarum glandularum, quas *Morgagni* expresserat, realem existentiam sua autopsia confirmavit & respirationis modum pariter atque usum latius deduxit. Supremi ventris seu capitinis descriptionem, in qua multa nova promittuntur, adhuc expectamus, animitus interim optantes, ut propediem lucem publicam adspiciat.

§. DCCXVI.

§. DCCXVI.

Pertinet huc *Jacobi Vercelloni*, Pedemontani, phil. ac med. **D.** dissertatione anatomico-medica de glandulis oesophagi conglomeratis, humore digestivo vero ac vermis; In qua negotium chylificationis explicaturus auctor, primum glandulas oesophagi externas earundemque canaliculos excretorios patefacit, deinde verum humorem digestivum ab illis derivat, ac denique vermes ita subjungit, ut ultimam veluti manum imponere chylo videantur. Nescio vero, quo impetu hodie auctores in verminosam istam hypothesin ruant. An forte, quia *Leuwenhoeckius* artificiosis suis microscopiis illos seduxit? Verum abstineo hac vice ab omni judicio, idque tanto ludentius, quo apertius jam id fecisse animadverto celeberrimos auctorum Lipsiensium auctores his verbis: *Interim auctor, num in oesophagi glandularum structura earumque canaliculis, nec non in duobus fermentis digestivis, solutivo altero, altero transmutativo describendis veritati magis litaverit, an imaginationi, non tam nostrum est, quam lectoris, judicare.*

§. DCCXVII.

De *Antonio Maria Valsalva* jam superius §. CCCXXXVII. commemoravimus, quod multa *nova* in structura auris detexerit; *Nova* merito dicuntur quam plurima, quae in hac auris descriptione occurrunt, sive auriculam & meatum auditorium, sive tympanum & labyrinthum spectaveris. *Nova* enim sunt non pauca in auricula & meatu auditorio detecta, uti sunt glandulae cutis sebaceae, cartilaginis quidam processus, glandulae tragi, musculus auriculae anterior, musculi tragi & antitragi, novum auriculae ligamentum, verum meatus auditorii incessum observandi ratio, glandularum meatus auditorii corpus reticulare, auriculae & meatus auditorii

rami venosi à peculiari vena occipitali oriundi, nonnulla basis cranii foramina, certior nervum in odontalgia adurendi locus atque in parotide humana lymphatica seu conglobata glandula. Non minus *nova* quaedam demonstrata sunt in *tympani* cavitate, quae nempe membranae tympani compositionem ex duabus laminis, modum processus mallei minoris musculum à *Cafferio* inventum detegendi, demonstrationem ejus membranae mobilis, cuius interventu basis stapedis cum fenestra ovali connectitur, foramina tympani cum cavitate cranii communicantia nec non *tubae Eustachianae* musculum &c. concernunt. *Nova* denique aut saltem non adcurate satis descripta sunt, quae in labyrintho seu interiore auris cavitate à *nostro* observata sunt, uti sunt cavitas orbicularis ante canalis semicircularis majoris orificium proprium, canarium semicircularium proportiones, scalae tympani & vestibuli differentia, quinque vestibuli foramina nervos transmittentia, tres canarium semicircularium Zonae sonorae &c.

§. DCCXVIII.

Georgius Baglivus, medicinae theoricae in *archibylcae Romano* Professor circa initium seculi hujus specimen de *fibra motrice* & *morbosa* edidit, in quo, examinata ejus structura, ostendit, quanta vi polleant partes fibrosae solidae, ad motum fluidorum varia ratione modificandum. Occasionem ipsi dedit lectio scriptorum *Hippocraticorum*, in quibus apprehendit, magnum hunc Graeciae medicum in curationibus morborum non tam ad humorum alterationem & correctionem, quod permulti recentiorum facere consueverunt, verum potius ad solida eorundemque potestatem ac vim, quam in liquida exercent, respicere; Id quod ex *fotuum*, *frictionum*, *balneorum*, *succussionum*, *vellicationum* aliorumque talium remedio-

remediorum, solida potius adficientium, commendatione sat liquido constat.

§. DCCXIX.

Ejusdem studio variae quoque dissertationes, quae anatomici sunt argumenti, lucem adspexerunt publicam, uti sunt, quae anatomen tarantulae, itemque experimenta anatomico-infusoria &c. sintunt; Quibus etiam sectio cadaveris Marcelli Malpighii, & quae in eo inventa sunt, adnumeranda est. Ut taceam, ipsum quoque anatomen cordis testudinis exhibuisse.

§. DCCXX.

Anno 1707. fasciculus epistolarum prodiit, auctoriibus *Georgio Desnoues* sive *Noësio*, anat. & chirurg. Prof. in acad. Bononiensi, & *Guilielmo*, pariter medicinae & mathezeos *Professore Pataviensi* aliisque, in quibus varia inventa nova continentur, uti sunt *singularis nervi auditorii reptatus per auris labyrinthum*, methodus artificiosa vasa sanguinea replendi itidemque methodus partes elegantissime cera imitandi, ut naturalibus quam simillimae reddantur; Quod, an ullus aliis anatomicorum ante ipsum praestiterit vel praestare saltem potuerit, non recordor, me ullibi legisse.

§. DCCXXI.

A. 1709. *Laurentius Terraneus* tractatum suum de glandulis universim & speciatim ad urethram virilem pertinentibus, quas pro novis venditat, publicavit, additis etiam majoris illustrationis gratia aliquot figuris, Cl. *Maneto* communica-
tis, qui eas theatro suo anatomico inseri jusfit. Re autem penitus expensa, glandulae istae eaedem esse videntur cum iis, quas jam antea *Morgagni*, *Littre*, & *Comperus* descripserant.

§. DCCXXII.

Continet autem universus tractatus 5. capita, in quorum *primo* de glandulis disgregatis in genere, in *secundo* de glandulis disgregatis urethrae, in *tertio* de glandulis conglomeratis ejusdem, in *quarto* de glandularum conglomeratarum urethrae musculo, ac denique in *quinto* de morbis glandularum urethrae ac speciatim de gonorrhœa agitur; Quae omnia deinde usibus physiologicis ac pathologicis adplicantur.

§. DCCXXIII.

Johannes Hyacynthus Vogli, philosophus ac medicus *Bononiensis* de *anthropogonia* dissertationem anatomico-physicam conscripsit & duas in partes distinxit, in quarum *priore*, de viviparorum genesi agens, ova vivipara refellit, in *posteriore* vero novum specimen per uterinae substantiae elongationem atque ordinatam texturam ex seminibus plasmantibus proponnat. An vero hac sua theoria, quam pro nova venditat, plus luminis abstrusæ doctrinae de generatione animalium accenderit, alii dijudieent.

§. DCCXXIV.

Prodiérunt quoque studio & opera *Petri Simonis Rubalti*, *Regis Sardiniae* & generalis militaris chirurgi, professoris chirurgiae *Taurinensis*, ut & chirurgi jurati *Parisiensis* & academiae scientiarum regiae socii, observationes anatomico-medicae, illustrandæ oeconomiae foetus humani inservientes. Comprehenduntur autem, quae partim nova detexit, partim ab aliis jam descripta sunt, sex capitibus, in quorum *primo* de placenta & membranis foetus, in *secundo* de funiculo umbilicali, in *tertio* de nutritione foetus, in *quarto* de motuum potentia, qua sanguis à matre ad foetum urgetur, in *quinto* de circulatione sanguini-

sanguinis per cor in foetu ac denique in *sesto de partus causis agitur.*

§. DCCXXV.

Cum vero in modo, quo sanguis in foetu humano circulationem suam absolvit, ab opinione *Harvei & Mery* recederet, ac theses ipsius, quas ea de re concinnaverat, censuram *Winslowii* subiissent, sui officii esse putavit, censurae huic suam opponere responzionem; Unde opusculum sub hac inscriptione enatum est: *Petri Simonis Rubalti* responsum ad censuram *D. Winslowii*, super commentarium suum de circulatione sanguinis in foetu humano factam; Quam controversiam nos suo loco relinquere cogimur, brevitati quippe studentes.

§. DCCXXVI.

Josephus Pozzi, Jacobi filius, Professor anatomes *Bononiensis*, & academiae scientiarum instituti sodalis, duas habuit orationes, quibus *epistolare anatomicum commentariolum* adjecit, eo forte consilio, ne orationes ipsae nimia sterilitate lectoribus taedium parerent. Continet vero epistola observaciones aliquot, quae anatomem propius respiciunt, uti sunt: Ungues à muscularum tendinibus, per extrema digitorum internodia diffusis subnasci. Structuram thymi esse cellulosam, & intra cellulas observari fibrillas quasdam carneas, quas firmitati ac motui thymi infervire existimat, & quae sunt pauca alia.

§. DCCXXVII.

Industria atque labore *Dominici Gagliardi*, M. D. & Professoris anatome ossium, novis inventis illustrata prodiit. In praefatione pollicetur lectori, se *medullae ossium secernicula ac ejus receptacula delineaturum*, ostendendo artificium, quo laminis *internae*

internae substantiae ea alligata ac distributa sint? Idem quoque spem facit, se nonnulla quoque *de circulatione sanguinis per ossa ac per medullas adlaturum*, ubi mirabile artificium, quo in tali parte refluus sanguis propellitur, & ea occasione plurima alia curiosa aequa ac utilia eventilanda sibi proposuit.

§. DCCXXVIII.

Ordo vero totius operis talis est: Praemissa praefatione, agit primo in capite de compositione osium in genere, subjunctis novem observationibus admodum curiosis, quibus structura osium ex sententia *Gagliardi* confirmatur. In secundo capite particularem osium indaginem instituit, eamque pariter octo observationibus corroborat.

§. DCCXXIX.

Antonius Nicolaus Barnabeus sua, nempe italica lingua de *mortibus subitaneis* scripsit, quarum caussas ut experiretur certius, cadavera talium hominum, qui plane ex improviso destinati erant, cultro anatomico subjecit.

§. DCCXXX.

Eodem sibi vernaculo idiomate *Thomas Alghisi* tractatum suum de *lithotomia* concinnavit; Quod argumentum cum rite tractare non posset, nisi probe cognita structura partium secundarum: Hinc non modo descriptionem sed & figuram novas partium, urinae se & excretioni inservientium praemisit.

§. DCCXXXI.

Et quamvis *Franciscus Maria Nigrosolius* anatomica ex professo non scripserit: Nihilosecius tamen, cum a. 1712. considerationes quasdam de generatione viventium & sigillatim monstrorum ederet, vix impetrare à se aliter poterat, quin anatomica quaedam immisceret.

§. DCCXXXII.

§. DCCXXXII.

Antonius Saracenus anatomiam quidem C. H. publico exhibuit, sed, ut ipse ingenue fatetur, ex anatome quadam gallica, quam *anonymus* quidam ediderat, in linguam italicam conversam; Additae tamen sunt adnotationes quaedam, comprehendentes eorum multa, quae noviter in anatomicis inventa ac detecta sunt.

§. DCCXXXIII.

Jacobus de Sandris, anat. & chir. prof. in acad. Bononiensi nihil quidem, quod *anatomem* stricte concerneret, in publicum dedit, nisi quod de ventriculo & glandulis egerit; In tractatu tamen, quem de statu sanguinis naturali pariter ac praeternaturali reliquit, non pauca anatomen spectantia continentur.

§. DCCXXXIV.

Sebastiani Melli, professoris Veneti, nullam aliam ob rationem hic mentio injicitur, quam quod in tractatu suo, de *fistula lacrymali* consignato, melioris doctrinae gratia, ductus lacrymales describere ac delineare fuerit coactus. Quod idem argumentum etiam *Dominicus Anellus* sibi evolvendum sumfit.

§. DCCXXXV.

In *gallica* natione, ad cuius scriptores anatomicos nunc progredior, permulti quoque fuere, qui in hoc studii genere eminuerunt, & quorum non paucos jam in superioribus recensuimus. Inficias tamen ire neque possumus neque debemus, quod eorum nonnulli plus curiositati, quam verae ac solidae utilitati tribuerint; Id quod tamen laudatissimis hujus nationis conatibus, artem tam utili atque necessariam excolendi, nihil derogare potest. Multi non contenti iis,

quae sensus subministrant, more *Leuwenhoeckii* oculis armatis utuntur & interiora rerum hoc beneficio rimari conantur, unde tamen saepius exigua imo nulla solida utilitas resultat. Hujus census esse videtur labor, quem Dn. *Chirac*, professor regius in academia *Montpelienſi* circa pilorum structuram suscepit. An vero ex talibus praesuppositis, quae ab ipso formantur, pilorum phaenomena, ut nihil tamen cōacti admittatur, explicari possint, aliis dijudicandum relinquo.

§. DCCXXXVI.

Utiliorem in se operam suscepit *Johannes Bagetus*, magister chirurgus juratus *Parisiensis*, atque anatomiae & chirurgiae demonstrator, qui eo non obstante, quod ab aliis descriptiones ossium satis adcuratae jam prostent, *osteologiam* tamen publicavit, in qua unumquodque os ratione partium, ex quibus componitur, cavitatum, quae inibi existunt, & articulationum cum aliis ossibus, consideratur. Distinxit auctor opusculum suum in tres tractatus, quorum *primus* lucem jam adspexit, & in quo de ossibus, nulla partium moliorum ratione habita, agitur.

§. DCCXXXVII.

Quamvis aliquoties jam *Jacobi Benigni Winslovii* ex academia regia scientiarum doctoris regentis, Facultatis medicae in academia *Parisiensi*, seniorisque professoris anatomiae & chirurgiae ejusdem Facultatis mentio hoc in scripto facta sit; Nondum tamen *expositio anatomica* structurae C. H. per illum luci publicae data à nobis recensita est. Placuit vero celeberrimo auctori, hoc suum anatomicum opus, *Vesalii* exemplo, in quatuor tomos distinguere, ita ut *primus* doctrinam ossium, *alter* muscularum, *tertius* vasorum & *quartus* reliquorum abdominis viscerum pariterque thoracis & capitis & praecipuarum

puarum glandularum proponeret. Quid vero singulare in singulis praestiterit, & quibus accessionibus anatomen provata, quam in hac arte posidebat, scientia, locupletaverit, nimis prolixum foret hic recensere. Ad commendationem operis sufficere hac vice potest, quod statim ac lucem adspexit publicam, in germanicam, anglicam & forte alias versum fuerit.

§. DCCXXXVIII.

Johannes Crescentius Garengeot, chirurgiae demonstrator regius in collegio S. Cosmi, ut & societatum, *Londinensis* ac *Parisensis* membrum, in lucem dedit *splanchnologiam* seu anatomiam viscerum cum figuris, quam ex gallico in teutonicum vertit *Johannes Alexander Mischel*, una cum dissertatione de origine chirurgiae & medicinae.

§. DCCXXXIX.

Comprehenditur tribus distinctis partibus, in quarum *prima*, praemissa partium omnium definitione generali, abdominis, in *secunda* thoracis viscera ac denique in *tertia* capitum partes tam externae quam internae describuntur.

§. DCCXL.

In observationibus *medico-chirurgicis* D. *Wagret* haud pauca etiam anatomen concernentia occurrunt; Ut *osteologiam* taceam. Similiter *Louis-Leger de Gouey*, chirurgus gallus in *chirurgia*, quam *veram* appellare amat, nova inventa, *osteologiam* aequa ac *myologiam* illustrantia in medium producit.

§. DCCXLI.

Cum obstetricandi ars non admodum fructuose exerceri ab eo posse, qui anatomes penitus ignarus est: Hinc *Francisci Mauricau* observationes eo majori in pretio habendae sunt,

sunt, quo pluribus ad anatomen spectantibus animadversiōnibus sunt exornatae. Simile institutum adprobavit obste-trix quaedam gallica, *de la Marche* dicta, quae in praceptis, scitu obstetricibus admodum necessariis, talem partium ge-nitalium descriptionem suppeditavit, quae arti isti cum suc-cessu exercendae sufficiat.

§. DCCXLII.

D. *Verduc* myologiam edidit, & *Berengerus*, qui tractatum de herniis publicam in lucem emisit, nihil omisit eorum, quae ad descriptionem earum partium pertinent, in quibus herniae contingere consueverunt, adjectis, melioris illustrationis gra-tia, figuris.

§. DCCXLIII.

Inngimus hisce D. *Besse*, M. D. qui tractatum anatom-i-cum in partes distributum edidit, in quo praeter structuram usus etiam partium C. H. explicatur.

§. DCCXLIV.

Briffaei tractatus de *cataracta* & *glaucome* alio nomine hic non memoratur, nisi quod, ad caussam horum malorum rectius intelligendam, oculi structuram concinne admodum descripserit. In eodem argumento industriam suam exer-cuit *Antonius Maitre Jean*, chirurgus, qui, ut morbos oculo-rum scientifice magis tractaret, descriptionem oculi anato-micam praemisit.

§. DCCXLV.

De *generatione hominis* tractatum gallicum in publicum emisit *Nicolaus Venette*, medicus & professor quondam *Rupellen-sis*, qui a. 1702. *Coloniae* auctior cum figuris, partium genitalium structuram & totum generationis negotium illustrantibus produxit

prodiit. Optaremi vero cum Cl. Heistero, castis auribus & oculis pepercisse *nostrum*, cum juvenilis aetas ad illecebras venereas sponte jam satis propendeat.

§. DCCXLVI.

Subjungo his chirurgum *Parisensem*, *Saviardum* nempe, qui quidem fasciculum tantum *observationum chirurgicarum* scripsit, verum quibus non paucae anatomicae, ex cadaverum sectionibus de promtae, sunt insertae.

§. DCCXLVII.

Meryo ac *Littrio* non paucas eximias debemus observationes, quas *academiae scientiarum regiae Parisensi* inseri curarunt, & quarum aliquot jam supra commemoravimus.

§. DCCXLVIII.

Inter Anglos hoc nostro tempore anatomicam artem illustrarunt, qui sequuntur: *Carolus Holt*, ad editorem *auctorum philosophicorum Anglicorum* litteras prescripsit, in quibus commemorat, se sectioni infantis, duos menses nati, interfuisse, in cuius abdomen aperto, praeter hepar, renes, vesicam urinariam & intestinum rectum, nullum aliud viscus, alias secundum naturam in eo reperiendum oculis sese objecerit; At vero, sterno remoto, mesenterium cum adjunctis intestinis, super cor & pulmones expansum in cavitate thoracis conspectum est. Omentum una cum mediastino omnino desideratum fuit; Id quod tamen pro certo & indubitate auctor venditare non audet.

§. DCCXLIX.

Jacobus Douglassius, magnae Britanniae Regis archiater extraordinarium Coll. med. Londinens. & societatis regiae Collega scripsit speciem *myographiae comparatae* sive *descriptionem*

comparatam corporis humani & quadrupedum, lingua nempe anglica, quam *Johannes Fridericus Schreiberus* latinum in sermonem convertit. Addita est descriptio nova muscularum, mulieribus priorum una cum tabula etymologica. In lucem primum emissa est Londini A. 1707. noviter vero edita *Lugduni Batavorum* A. 1729. cui postremae editioni interpres multas egregias observationes anatomicas adjecit. Multa quoque praestitit in anatome C. H. quam *Guilielmus Cheseldenius*, chirurgus *Londinensis* in publicum dedit, sicuti ipsemet lubens in praefatione confitetur. Praeterea descriptio adcurior *peritonei & membranae cellularis* eidem debetur, quam una cum reecensione veri situs omnium viscerum abdominis, quantum ad has partes attinet, ex anglico latine vertit & annotationibus auxit *Elias Fridericus Heisterus*, filius *Laurentii*. Denique *bibliographiae anatomicae* specimen edidit, in quo praecipuos, si non omnes, scriptores anatomicos a magno *Hippocrate* usque ad *Harvaeum* adcurate descripsit,

§. DCCL.

Guilielmus Rutti, Med. D. societatis regiae collega & anatomiae in theatro chirurgico lectoris tractatum de *viis urinariis* consignavit, quem in tres sectiones divisit, in quarum prima, nempe *anatomica*, singulas partes, urinarum se & excretioni dicatas, renes, ureteres, & vesicam urinariam explicuit, quibus tamen partibus renes quoque succenturiatos addidit. *Altera* sectio est physiologica ac *tertia* pathologico-therapeutica, quae tamen utraque non est hujus loci.

§. DCCLI.

Jacobus Keil, M. D. anatomiam corporis humani, in compendium redactam reliquit, quae *Londini* A. 1718. sextum prodidit.

dit. Septem continet capita, in quorum *primo* de partibus constitutivis, externis & communibus, in *altero* de infimo ventre, in *tertio* de thorace, in *quarto* de capite, in *quinto* de osibus, in *sesto* de musculis & in *septimo* demum de nervis, venis & arteriis tractatur. Et licet hac anatome clar. auctor non exiguam sibi famam comparaverit; Non minori tamen adplausu exceptus est quoque ejusdem tractatus de *secretione animali*, qui licet pure *physiologicus* esse videatur: Multa tamen etiam, natura rei sic expostulante, *anatomica* continet.

§. DCCLII.

Inter commentatores ossium, quorum plures hinc inde commemoravimus, referri etiam meretur *Alexander Monro*, Professor *anatomiae* in academia Edimburgensi, qui, licet multa jam satis nota adferre necesse habeat; Non pauca tamen etiam hoc in scripto leguntur, quae aliis aliter visa sunt. Ita v. g. de periosteo agens, duplex ei stratum vindicat, quorum alterum, nempe membranaceum à dura matre ortum duce-re, alterum vero à muscolosis fibris repetendum esse existimat. Per ossa tam vasa sanguinea quam nervos disseminari credit: Unde non omnem illis sensibilitatem denegandam esse censet. Plura talia specimina, quod factu facile esset, excerpere, instituti nostri ratio haud patitur.

§. DCCLIII.

Eidem huic volumini, eodem auctore, adjunctus est tractatus anatomicus de *nervis*, nec non recensio *motuum reciprocorum cordis*, ut & *sacci ductusque lactei humani* descriptio. Nervum parvulis segregatisque constare fibris adserit quidem, at nulla tamen oculo etiam quam maxime armato osculi vestigia exhibere lubens confitetur; Quo tamen nihil obstante argumen-

argumentis *Bellini*, *Bobnii*, & *Pitcarnii* convictus concedit, nervos esse fasciculos vasorum, per quae conveniens angustiae viarum liquor transvehi queat. Quanta vero incertitudine hae tales res adhuc laborent, ipse dissimulare nequit.

§. DCCLIV.

Jobannes Freind, M.D. & serenissimae reginae Carolinae archiater, ob historiam medicinae, quam à *Galen* tempore usque ad initium seculi 1716. concinnavit, eruditis satis notus, in *emmenologia* sua *structuram uteri* ejusdemque *vaginae* accurate admodum descripsit, ut naturam & caussam fluxus mulierum menstrualis eo felicius investigaret.

§. DCCLV.

Simili modo in *ophthalmiatria* sua sese gessit *Guilielmus Coowardus*; Vix enim possibile erat, in ejus elaboratione digne ac fructuose versari, nisi oculi ejusque partium *structura* & *functionibus* rite praemissis. Jungo huic *Guilielmu*m *Read*, ocularium, cui idem placuit consilium; Acturus enim de morbis oculorum, condigne se hoc praestitum vix sperabat, nisi oculorum anatomica consideratione debite praemissa.

§. DCCLVI.

Gibsius observationes de *adfectibus scrophulosis* cum publico communicavit: Qua occasione suas, quas de *glandularum structura* fovit, considerationes, eruditorum quoque judicio exposuit.

§. DCCLVII.

Petrus Kennedy in *ophthalmographia* sua quadam quasi necessitate coactus fuit, ut *structuram oculi* simul explicaret, cum alterum sine altero condigne tractari nequeat. Quod idem

idem institutum adprobavit quoque *Georgius Berkeley*, hyber-

nus, qui, *novam visionis theoriam* traditurus, necesse omnino
habuit, ut *oculi anatomen* conjungeret.

§. DCCLVIII.

Guilielmus Cheseldenius, cuius jam antea de *Donglassio* a-
gentes, mentio injecta est, *anatomen C. H.* vernacula sua con-
scripsit, in qua varias non modo observationes, ab aliis praet-
ervisas attulit, sed & variarum C. H. partium delineationes
viginti tribus tabulis aeneis exhibuit. Ex his prae reliquis
notatu digniores judicat *Cl. Heisterus*, quae *vasa lactea* una
cum *ductu thoracico*, *sinus & arterias cerebri* itidemque *intesti-*
norum arterias & *totius venae portae* delineationem, nec non *du-*
cus hepatici pororumque biliorum per totam hepatis substan-
tiam distributorum ac deniq; *organa, urinae se- & excretioni in-*
servientia vasaque cordis ac hepatis ex foetu desumpta represe-
tant.

§. DCCLIX.

Guilielmus Cockburn, gonorrhoeam virulentam rite de-
scripturus, sponte absolutam agnoscebat necessitatem, de-
scribendi simul ipsas illas partes, quae in foedissimo hoc
morbo, ex impura venere ortum trahente, potissimum ad-
fectae sunt.

§. DCCLX.

Idem plane institutum placuit *Johanni Purcel*, qui in co-
licae natura exponenda occupatus, vix abstinere potuit,
quo minus qualecumque partium in colica laborantium de-
scriptionem anatomicam subministraret. Cur vero digres-
sionem ad *lienem*, ejusque structuram & usus singulares e-
volvendos, alieno plane loco fecerit, ejus rei rationem nec
facile nec adcurate comprehendo.

§. DCCLXI.

Archibaldi Piscarnii, qui natione quidem *Siculus* fuit, sed tamen in academia *Lugduna-Batava* professione publica perfunctus est, scripta magno quidem adplausu sunt excepta; Verum paucissima in illis occurruunt lectori, quae nostrum, nempe *anatomicum* argumentum stricte concernunt.

§. DCCLXII.

Cumque nihil sit, ut jam aliquoties monuimus, quod observationes medico-practicas clarius illustret atque confirmet, quam *anatomie practica*: Hinc *Ham. Ridley*, M.D. & coll. med. Lond. socius, operae pretium esse duxit, ut, quas collegerat observationes tam physiologicas quam practicas, sectionibus corporum humanorum, variis morbis extinctorum, corroboraret. Inscriptio opusculi haec est: *Observationes quedam medico-practicae & physiologicae, inter quas aliquanto fusi agitur de asthmate & hydropobbia, quarum etiam decem ultimis subjiciuntur administrationes totidem corporum, morbis, quorum tituli observationibus iis praefiguntur. anatomiae; Cum particulare & non ante observata de cordis in embryone vasorum structura, & juxta cum sanguinis circuitu dissertatio.*

DCCLXIII.

Ex *Suecis* & *Danis* pauci sunt, quorum scripta hoc seculo ad nos pervenerunt, nisi *Johannem Cbr. Heyne* & *Christianum Stroem* excipere placeat. Ille namque, ossium morbos expositurus, eotundem structuram perite conjunxit. *Hic* vero in *nova motuum reciprocorum machinae animalis theoria*, ex partium organicarum structura & proprietatibus deducta, ad anatomiae artis subsidium hinc inde recurrere coactus fuit.

§. DCCLXIV.

§. DCCLXIV.

Praeter hos inter scriptores seculi decimi sexti *Johannis Jacobi Döbelii*, med. D. & civitatis *Gothoburgensis* ac provinciae *Babusiensis* medici ordinarii mentionem facere debuisse. Verum cum serius ad notitiam meam pervenerit scriptum ipsius, malui illud alieno loco recensere, quam silentio penitus velare. Descriptam itaque reliquit historiam glandis penis cancri ac feliciter dissecti cum adnexa quaestione: Num, qui integris instructus est testiculis, pene vero vel natura breviore vel casu abbreviato, ad proliferationem aptus esse possit?

§. DCCLXV.

Verum *germani* nostri magno numero in scenam prodierunt, atque ad *anatomem* ulterius expoliendam socias operas contulerunt. Spectat huc *Bartholdus Krügerus*, medicus *Brunsvicensis*, qui non tam de anatomia ipsa, verum de administrationibus anatomicis tantum sollicitus fuit. Inscriptio tractatus haec est: *Anatomicus curiosus Θιαδιδάκτος*, h. e. ut ipse eam declarat, methodus secandi cadavera Hippocratica-Democritea.

§. DCCLXVI.

Bellingeri descriptio ductuum, ex glandula thymi ad os abeuntium, plerisque suspecta est; Nisi ergo clarior ei lux adfundatur, ejus existentiam in medio merito relinquimus.

§. DCCLXVII.

Johannes Conradus Ammannus, natione quidem *Helvetius* fuit, sed *Amstelaedami* praxin medicam exercuit. In tractatu, quem *surdum loquentem* inscritbit, loquela organa, *linguam, laryngem, nares, palatum, uvulam, dentes, labra &c.* adcurate descripsit.

scripsit. De eodem hoc argumento aliquot annis post etiam *Dodartius* in galliis differuit.

§. DCCLXVIII.

Johannis Nicolai Pechlini ideo tantum in historia *anatomica* mentionem facimus, quia in tractatu de *purgantibus* qualcumque *ventriculi*, *intestinorum*, *hepatis* atque *pancreatis* descriptionem simul suppeditavit. De *Christiano Maximiliano Spenero*, magni illius theologi n. t. filio, satis quidem notum est, quod in *theatro anatomico Berolinensi* demonstrationibus talibus diligenter vacaverit; An vero *scripta* quaedam reliquerit, ignotum mihi est, nisi quod a. 1704. myographiam *Johannis Browne* ex anglico in vernaculum transtulerit, multisque additamentis locupletaverit.

§. DCCLXIX.

Güntherus Christophorus Schellhammerus, M. D. & antehac in *Julia*, deinde in *Zenensi* tandemque in *Kilonensi* professor fuit. In *analectis anatomico-physiologicis* libere quidem, quae in sectionibus cadaverum observavit, exponere potuisset, sed ab inventivis in *Verheyenium*, *Willisium*, *Nuckium*, *Tournefortium*, *Gavettum*, *Hightmorum*, *Vieffenium*, *Bellinum* pluresque alias abstineret merito debuisse. Veritatis character est, sine bile eandem profiteri. Quae praeterea à *Schellhamero* observata sunt, in epitomen congesta in suo *inaugurali* programmate *Heisterus* p. 133. 134. 135. & 136. exposuit.

§. DCCLXX.

Ex eorum numero, qui *medicinam forensem* tractarunt, innotuit *Valentinus*, *Zittmannus* aliique, qui ex variis cadaverum sectionibus utilissimas, *anatomem* illustrantes colligerunt observationes. *Valentino* praeter *pandectas* & *novellas medico-*

dico-legales debemus quoque medicinam nov-antiquam, in qua delineatio *ductus thoracici* ex *Saltzmanno* tamen mutuata continetur. *Zittmanni* vero prolixum opus nil nisi casus continet, qui ad facultatem medicam *Lipsiensem* transmissi & ab eadem elaborati sunt.

§. DCCLXXI.

Georgius Albertus Hambergerus, existentiam DEI, quod alii jam ante ipsum fecerant, probatus, ad artificiosissimam cordis structurum recurrit.

§. DCCLXXII.

Christophorus Jacobus Trewius, med. D. & reipublicae Norimbergensis physicus ord. os *sesamoideum* in externo femoris condylo, similiterque in primo digitii auricularis articulo saepe reperiendum delineavit. Promisit praeterea decadem observationum anatomicarum, quae, an lucem adsperxerint, mihi certo non constat.

§. DCCLXXIII.

Heinricus Bassius, med. ac chir. D. nec non in alma Fridericana P.P. observationes *anatomico-chirurgico-medicas* scripsit, quas in IV. decades digessit, variis observatis rarioribus exornavit, & solidis medicae scientiae principiis superstruxit, variis figuris aeneis additis. Anatomem caeteroquin exacte callere *Bassium*, ex cadaverum sectionibus, quas *Halis* administravit, satis constat.

§. DCCLXXIV.

Hoc anno mense martio debita naturae persolvit *Polycarpus Gottlieb Schackerus*, phil. & med. D. & in acad. *Lipsiensi* therapevtices P.P. O.Fac. med. Dec. perpetuus, Universitatis senior & decemvir, in cuius vita describenda ideo prolixus

non sum, quod eam in novellis litterariis *Lipsiensibus A. 1737.* mens. Aprilis adcurate jam video delineataim. Scripta vero nostri argumenti ac disputationes, quas reliquit, hae sunt: *De loquela hominis; De cataracta; De deglutitione; De fistulae spiritalis fabrica ejusque sectione, quam bronchotomiam nuncupant; De placenta uterina ejusque morbis; De anatomica praecipuarum partium administratione, de qua disputatione id cum primis notari meretur, quod in ea nova plane singularis describatur machina, aeri incisa, concurrente in primis antlia pneumatica, vasa alicujus visceris cera vel mercurio vivo ita adimpleri possunt, ut melius in conspectum producantur. De anatomia & physiologia in genere; De partibus C. H. externis & internis; Inter programmata ejusdem pariter occurunt, quae anatomen concernunt, & tractant de anatomia C. H. olim invidiosa satis atque exosa, summe tamen necessaria; De nuda peritonei dilatatione, herniarum causa; De vasorum biliariorum existentia & distributione; De prolapsu vaginae uterinae &c.*

§. DCCLXXV.

Jacobus Benignus Winslow, cuius jam alio loco per honifica facta est mentio, anatomiae & chirurgiae in Facultate medica Parisiensi Prof. nec non regiae scientiarum societatis Parisiensis & Berolinensis membrum spectabile hoc nostro tempore tantam in anatomica arte famam & existimationem sibi comparavit, ut de palma cum plerisque aliis hujus aevi certare jure possit. Ipse scil. manum admovit operi, atque hinc intervallo aliquot & viginta annorum, quos informandis aliis Gallis aeque ac exteris in hoc studii genere impendit, tantam sibi dexteritatem adquisivit, ut universi corporis humani elegantissimam structuram feliciter ob oculos posuerit.

§. DCCLXXVI.

§. DCCLXXVI.

Luci proinde publicae exposuit *tractatum anatomicum gallica lingua*, ex qua tamen, ut nostrorum etiam germanorum usui inservire posset, in vernaculam nostram jam dudum translatus & a. 1733. Berolini in forma, ut dicunt, octava editus est. Haec ipsa vero editio in quatuor volumina est distincta, in quorum *priore* de ossibus tam *recentibus* quam *siccis*, in *altero* de musculis, in *tertio* de arteriis, venis & nervis agitur; Quibus omnibus demum terminorum anatomicorum, ossis, cartilaginis, ligamenti, fibrae, glandulae, pinguedinis &c. explicatio una cum integumentorum corporis communium historia subjungitur. Tandem vero quarta in parte viscerum explicationi sese adcingit, singulosque tres ventres, caput, thoracem & abdomen percurrit.

§. DCCLXXVII.

Christianus Polycarpus Loporinus, M. D. disquisitionem brevem quidem, fundamentalem tamen de secundinis retentis communicavit eruditis; Quam anatomicae tractationi *Friedericis Rhyssbis* de musculo in fundo uteri observato modeste opposuit.

§. DCCLXXVIII.

Johannes Fridericus Ermelius, Grimma-Misnicus, M. D. & practicus, auctor est tabularum *physiologico-anatomicarum*, quae fundamenta tradunt medicinæ tyroni, ejusque fini inserviunt. In praefatione libere fatetur, se *Schachero Lipsiensium* professori celebri, quem praceptorum suum veneratur, debere. Nec tamen dissimulat, multum se quoque ex *Stabli* & *Nentri* scriptis profecisse.

§. DCCLXXIX.

§. DCCLXXIX.

Universum vero opus ita digessit, ut tabula *prima* anatomiae definitionem praemitteret, *in secunda* de instrumentis anatomicis & in *tertia* de objecto artis hujus ageret. Tabula *quarta* externas corporis humani denominationes, *quinta* & *sexta* vero osteologiam in genere exhibet; *Septima* de os-
sium cavitate eorumque periosteo, medulla & cartilagine, *octava* de partibus eminentibus ossiumque connexione agit & *nona* atque *decima* & *undecima* demum specialem osteologiae partem sistit una cum osiculis auditus, faciei &c. Tabula *duodecima* de dentibus, *decimatercia* de osse hyoide, *decimaqua-
ta* de ossibus spinae vertebrarum, *decima quinta* & *sexta* de os-
sibus thoracis, speciatim de claviculis & scapulis, tabula *se-
ptima decima* de ossibus abdominis agitur. *Decima octava* & *no-
na* exhibentur ossa manuum pedumque. In duabus postremis vero de pilis & unguibus tractatur.

§. DCCLXXX.

Studio & opera *Johannis Timmii*, Bremensis, M.D. & pra-
etici *observationes aliquot anatomico-practicae rariores*, ex sectioni-
bus hominum, certis morbis denatorum haustae prodierunt;
Unde non solum pars laesa, sed & caussa mortis genuina in-
notuit; Addito succincto tractatu de existentia DEI, ex con-
sideratione medullae spinalis anatomica demonstrata.

§. DCCLXXXI.

Eodem *Timmio* auctore lucem adspexerunt *collectanea ad
praxin anatomes spectantia*, quae tamen nihil aliud continent,
quam collectionem scriptorum quorundam anatomicorum,
ad praeparationem corporum humanorum anatomicam per-
tinentium, uti sunt *Lyseri* culter anatomicus, *Cassari Bartholini*
demon-

demonstrations anatomicae, *Regneri de Graef* tractatus de usu siphonis anatomici cum *Bartholini* emendatione ejusdem instrumenti; Accessit latina terminorum technicorum in arte anatomica usitatorum denominatio una cum aliquot observationibus; De quo opusculo adseveratur in praefatione, quod in lingua vernacula ejus generis scriptum lucem nunquam viderit, quod ei comparari mereatur.

§. DCCLXXXII.

Johannes Henricus Herlinus, M. D. & pract. *Altenburgensis* observationem *anatomico-pathologiam* de praeternaturali ac lethali fluxus haemorrhoidalis suppressi ad pectus translatione; Quae sane observatio multis de causis omni animadversione digna est & optandum, ejus farinae plures à practicis consignari, quia ex statu praeternaturali & morboſo status subinde naturalis optime cognosci potest.

§. DCCLXXXIII.

Christianus Michael Adolphi, M. D. & Fac. Med. *Lipsiensis* aſſessor inter varias, quas habuit, disputationes, etiam *triadem dissertationum physiologico-anatomicarum*, quas ante hac diversis temporibus ſeorsim ventilandas proposuerat, deinde unum in fasciculum collectas edidit; *Prima* illarum de motu ventriculi & intestinorum peristaltico, *altera* de tunica intestinalis villosa ac *tertia* de intestino agit.

§. DCCLXXXIV.

Hermannus Fridericus Teichmeierus, M. D. & in *academia Jenensi* anatomiae, chirurgiae & botanices P. P. O. in elementis *anthropologiae* meminit *officuli auditus*, quod speciatim inter malie & incudis juncturam à ſe primum observatum, descriptum ac delineatum eſſe profitetur. Cumque non modo officulum

Nnn

hoc,

hoc, sed & alia inventa sua anatomica à celeberrimis quibusdam anatomicis in dubium vocari deprehenderet, eorumdem vindicias in se suscipere coactus est, atque adeo disputatione solemni egit *primum* de tribus ossiculis auditus *majoribus*, malleo, incude & stapede, *deinde* vero etiam de *minoribus*, *ovali* nempe, *semilunari*, *lenticulari* atque *triangulari*. Reliqua sua in anatomicis inventa circa finem praedictarum *vindiciarum* ipse enarrat his verbis. Reliqua, quae in anatomicis à me detecta, sunt 1. *in valvula cerebri majore*. 2. *in fimbriis tubarum FALLOPHI*, *in quarum utraque evidens eaque necessaria admodum, conspicitur valvula*. 3. *in ramo nervoso, a plexu nervoso abdominis ad epididymides tendente, quem nervum cel. Valsalva pro speciali ductu ad epididymides procedente venditat*. 4. *in tunicis testium, ubi albuginea dicta in tres evidentes tunicas separari potest*. Dubia quidem praeter *Heisterum* movit *Waltherus*, sed quae amice removere *noster* studuit.

§. DCCLXXXV.

Henricus Albertus Nicolai, M.L. in academia *Argentoraten-si* praceptor in primis *Johanne Saltzmanno* usus est, qui sicutum hoc ipsi perhibet testimonium, quod, cum anatomiae potissimum excolendae sese consecraverit, magnam *in secando* dexteritatem sibi comparaverit. Edidit proinde *datribam mechanico anatomicam de directione vasorum pro modificando sanguinis circulo*, quod *primum* ejus specimen penes cultores anatomes non vulgarem invenit adplausum.

§. DCCLXXXVI.

Et licet germania nostra ignoraverit olim consuetudinem, docendi artem *anatomicam* in scholis trivialibus & gymnasiiis; Hodie tamen rem aliter sese habere, exemplo scholae

saldriac

Saldriae, quae est *Brandenburgi*, addiscimus, in qua à pluribus
jam retro annis *Ernestus Victor Sprengel*, ejusdem *Saldriae* Con-
rector *tabulas anatomicas* à se concinnatas juventuti scholasticae,
cum fructu piaelegit, ut eandem hoc etiam modo ad studia
academica rectius paeperaret.

§. DCCLXXXVII.

Constant autem, praeter *prolegomena*, tribus sectionibus,
in quarum *prima* partium H. C. maxime exteriorum con-
sideratio sistitur; In *secunda* *sarcologia* universa, cuius *dermatolo-
giā*, *splanchnologiam*, *angiologiam*, *neurologiam*, *myologiam* & *ade-
nologiam* partes constituit, exhibetur, & in *tertia* *osteologia* bre-
visimis adumbratur; Ita tamen, ut eorum nihil, quae ad
rem pertinent, sit omissum.

§. DCCLXXXVIII.

Johannes Henricus Heucherus anatomen magnam artem
esse praedicavit alioque in loco de ignorantia anatomicorum,
odioso certe arguento, differuit, cum plerique, si non om-
nes, hodie credant, *anatomen* ad eam usque perfectionem es-
se evectam, ut perfectior & consummatio reddi nequeat.

§. DCCLXXXIX.

Franciscus Balthasar von Lindern lingua vernacula *osteolo-
giam* edidit, in qua ossium historiam breviter ac succincte ex-
plicuit.

§. DCCXC.

Guilielmus Henricus Müllerus, Sylva-Duco-Brabantius di-
sputationem suam inauguralem de *tibyo* sub praesidio *Bidlo*
habuit, in qua *Verbyenium* acriter quidem perstrinxit, sed re-
sponsoriā accepit, sale isto satyrico dignam. Commode
hic etiam locum suum invenit *Johannis Matthiae* tractatus de
Nnn 2 *effractura*

effractura cerebri, in quo permulta, anatomen capitis concorrentia, reperiuntur.

§. DCCXCI.

Christianus Heinricus Kircheim, usibus chirurgorum consulturus, *vademecum anatomicum* conscripsit. Jungo huic *Adamum Brendelium*, anatomes professorem in academia *Wittenbergensi*, qui tres decades observationum, de ejusdem peritia in anatomicis testimonium praebentes, reliquit, & plura sine dubio praestiturus fuisset, nisi fata praematurius viventium coetui eundem eripuissent.

§. DCCXCII.

Godofredus Klaunigius in nosocomio *Wratislavienſi*, cui praefuit, multiplicem naētus est occasionem corpora mortuorum secandi sicque varias ad anatomen spectantes observationes colligendi. *David vero Hermannus* tabulas *osteologicas* edidit, in quibus universa ossium doctrina continetur. *Julgimus his Georgii Theodori Bartholdi*, professoris olim *Gieffensis* opera medica, satis quidem ampla, sed quorum pleraque ex dictatis illustr. *Friderici Hoffmanni*, cuius olim discipulus & auditor fuit, sunt deprompta. Et similiter cum descriptione C. H. anatomica res sepe habet, quae quippe magna imperfectione laborat.

§. DCCXCIII.

Johannes Adolphus Wedelius, M. D. & in academia *Zenensi* P.P. de *valvula venae subclaviae ductui thoracico imposita*, ejusdemque usu longe alium sibi format conceptum, quam hucusque anatomici sibi formarunt. Recepta nempe sententia est, valvulam hanc subservire ipsi ductui thoracico & efficaciter impedire, ne chylus retrocedere queat: Noster vero probandum in se suscepit, longe aliam valvulae hujus

destina-

destinationem esse, nempe illi potius usui illam consecratam esse, ut in auriculae cordis contractione conjunctim cum vicina valvula claudat venae subclaviae cavitatem siveque impediatur, ne sanguis per eandem hanc viam versus brachium retrocedere queat. An vero specialis valvulae hujus situs ejusdemque respectus ad ductum thoracicum ejusmodi explicationem ferat vel ferre tantum possit, ulteriori ac diligentiori disquisitioni commendando.

§. DCCXCIV.

In eadem academìa Schlevoigtius in dissertatione quadam a. 1715. publice ventilata contra communem & haec tenus receptam sententiam probandum in se suscepit: *Processus medullares cerebri ex nervorum numero esse proscribendos.* Cujus afferiti rationes nunc ad examen vocare non licet.

§. DCCXCV.

In academia Lipsiensi in dissertatione inaugurali de vitiis auditus, *Johannes Augustus Rivinus* sub patris sui *Augusti Quirini Rivini* praefidio defendendam in se suscepit parentis sui sententiam de *foramine tympani*, eamque ulterius confirmavit figurisque illustravit. Vocatur ab inventore suo *biatus Rivini*.

§. DCCXCVI.

Johannes Andreas Schmidius, in academia *Julia* professor extraordinarius in dissertatione epistolica periostium ossiculorum auditus ejusdemque vasa sanguifera descriptis, figuris illustravit & *processus Rauiani* in malleo delineationem representavit.

§. DCCXCVII.

Johannes Wilhelmus Albrecht, M.D. & in acad. Erfordiensi P. P. nec non phys. provinc. sub titulo *observationum*

anatomicarum edidit libellum mole quidem parvum, sed qui profecto multa eximia rerum momenta in se complectitur; Descripsit enim praeter *sphonem anatomicum* modumque operandi, etiam structuram ventriculi & intestinalium nec non vesicae urinariae; Indicavit insuper verum ac genuinum vasorum coronariorum usum in corde transitumque aëris ex bronchiis ad sanguinem, ut & structuram V. P. longe peculiarem ramosque venae pulmonalis ad pleuram pertingentes. Singularem in primis considerationem meretur *valvula* in vena dorsali penis inventa, quam ante ipsum a nemine observatam esse contendit notatque, quod valvula ista ex tribus quasi valvulis composita fuerit visa, &c, quod longe peculiarem considerationem exposcit, situs ejusdem à reliquis venarum valvulis prorsus diversus sit conspectus; Eo quod ab ampliori parte versus angustiorem spectans regressum sanguinis à pene ad venas hypogastricas sub certis circumstantiis impedire, non sine ratione concludi posse, observatori nostro videatur.

§. DCCXCVIII.

Hamburgi a. 1720. publicam in lucem prodiit *anatomia*, auctore J. M. Glusingio, M. D. quam ipse *rationalem* adpellitare non veretur, quem librum ipse quidem non inspexi, sed qui, *Heisteri* judicio, *multas figuras anatomicas partim ex Verheyeno de promtas, partim vero novas easque valde mirabiles, in omnibus vero per quam singulares partium H. C. delineationes, cum earum tamen natura parum convenientes in se contineat &c.*

§. DCCXCIX.

Cum ante aliquot annos Francofurtum nostrum salutaret *Eduardus Petrus Wium*, me etiam honoris gratia invisit suamque disputationem inauguralem, quam sub praesidio

Georgii

Georgii Friderici de Franckenau, Prof. regii Haffniensis, publice defendit, mihi etiam exhibuit, quam, cum attente perlegerem, descriptionem ac delineationem singularis ac stupendi *ductus thoracici*, quam in homine invenerat, continere observavi, eamque cum structura ac delineatione ejusdem ductus, quam jam ante quatuordecim, & quod excurrit, annos in subiecto humano deprehenderam & meis in scriulis adserbam, si non in omnibus, saltem in plerisque convenire animadvertebam, sicuti utriusque figurae, quae suo tempore in *selectis medicis Francfurtenibus* communicabitur, collatio unumquemque facile edocebit.

§. DCCC.

Abrahamus Vaterus, anatomiae & botanices professor in academia Vitebergensi a. 1721. observationem de novo ductu salivali communicavit, vestigia celebris anatomici, *Jobannis Baptistae Morgagni* secutus, qui ad linguae radicem foramen aliquando hiare primus observavit. In eodem invento ducem quoque & hodegum habuit *Laurentium Heisterum*, qui, ut in compendio suo anatomico ipse refert, idem hoc foramen vidi coecumque adpellavit. Horum itaque insignium & in re anatomica expertissimorum virorum industria excitatus *Vaterus*, post multos labores frustra suscepitos tandem in puerula novem mensium demortua, injectione aquae in hoc foramen saepius tentata, successive elevatam vidi glandulosam expansionem amplissimam, majorem linguae fauciumque partem involventem, quam glandulosam expansionem ad salivales referre neutquam dubitavit. Praeterea scripsit etiam dissertationem de novo bilis diverticulo, quod vult consistere in anfractuosa cavitate intra tunicas duodeni, orificium ductus choledochi circulariter quasi ambiente. In programmate

de

de *anatomico acerbius* castigato conjecturas suas de foramine ovali & ductu arterioso obturatis exponit. Parentis sui, *Christiani Vateri* physiologiam experimentalem, in qua permulta *anatomica* continentur, idem imprimi curavit.

§. DCCCI.

In ductibus salivalibus rite eruendis, differentiisque eorundem, prout in linguis brutorum ac hominum sese habent, indicandis & erroribus inde prognatis demonstrandis suam in primis industriam & secandi dexteritatem publico comprobavit *Augustinus Fridericus Waltberus*, M. D. & anatomes atque chirurgiae t. t. in academia Lipsiensi P. P. ord. Quem in finem exercitationem de *lingua humana*, novis inventis octo sublingualibus salivaे rivis, ex suis fontibus, glandulis sublingualibus eductis, irriguam publico exhibuit. Qua in disquisitione errores ab aliis commissos non modo cautissime evitavit, sed &, quod soli linguae humanae tribuendum erat, solertissime indicavit.

§. DCCCII.

Etiam si autem haec omnia luce sua radiarent, visum tamen est *anonymo* cuidam, salivales, quos descriptos exhibuerat *Waltberus*, eosdem videri cum illis, quos *Morgagnius* in adversariis suis anatomicis jam dudum cum publico communicasset; Proinde de *sublingualibus* hisce salivaе ductibus ad aetorum eruditorum Lipsiensium autores epistolam dedit, in qua hanc mentem & opinionem suam clarius exposuit; Verum ab *Anonymo* quodam alio id responsi loco tulit: Interpretem verborum cl. *Morgagni*, quisquis demum ille fuerit, diversa non discernere, imo metum esse, ne quadrata misceat rotundis. Deinde idem petit *Anonymus*, ne graviter ferant duetuum, ad latus versus gingivas excurrentium adsertatores, si, cum

cum ab aliis ha^tenus non sint visi, prius non admittantur, quam & clarius descripti & oculis quoque conspiciendi ab ipsis exhibiti fuerint.

§. DCCCIII.

Eidem *Waltbero* in acceptis referendae sunt observationes, quas de *articulis, ligamentis & musculis, hominis incessu statuque dirigendis* cum orbe erudito communicavit. Hisce in observationibus non id solummodo egit vir clarissimus artisque anatomicae peritisimus, ut ea tantum, quae ab aliis circa hoc argumentum jam dicta & in lucem producta fuerant, recenseret, sed novis accessionibus locupletaret, & quae ab aliis vel minus adcurate perspecta, vel manca ac mutila relicta erant, suppleret novisque inventis augeret; Id quod egregie ab ipso praestitum esse, non inficiabuntur, qui observationes hasce ea, qua par est, attentione perlegerint.

§. DCCCIV.

Nihilo secius tamen, cum Cl. auctor ob tabularum angustiam aliaque impedimenta omittere nonnulla coactus fuerit; Hinc ea supplere aliaque explanare & emendare suscepit: Unde enatum est *supplementum tractationis de articulis, ligamentis & musculis incessu dirigendis*, cui tabula nova, in qua planta pedis humani, arte anatomica praeparati & secii exhibetur, addita est.

§. DCCCV.

Neque hic substituit Cl. *Waltberus*, sed, ad muscularum doctrinam magis magisque illustrandam, Cl. *Winslovii* expositionem cum cadavere comparavit; Qui novi ipsius conatus *observationibus anatomicis*, muscularum doctrinam dilucidantibus, occasionem praebuerunt. Prodierunt A. hujus seculi MDCC XXXIII.

Ooo

§. DCCCVI.

§. DCCCVI.

Eidem *Walthero* in acceptis referamus necesse est singularem paris vagi & intercostalis C. H. nervorum investigationem; Qui etiam expositionem, quam & *Winslowius* dedit, cum cadavere comparavit & observationem recensuit.

§. DCCCVII.

Cumque inter desiderata anatomica emendatiorem ac luculentiorem arteriae cœliacæ delineationem ac descriptionem merito referret, operam omnem impendit, ut, quid crebris vel rarius in *cœliacæ* divisione, nec non ramorum, in primis gastrorum hepaticorumque principalium numero subjecta humana inter secundum ipsi obtulerint, omni, qua decet, cura studioque adnotaret.

§. DCCCVIII.

Quod suum propositum ut dignius & luculentius effici daret, consultum duxit, ut prius antesignanorum anatomicae artis quorundam, v. g. *Galenii*, *Vesalii*, *Palsyni*, *Morgagni*, *Fantoni*, *Ruysschii* aliorumque sententias praemitteret, quam suam in apricum produceret. Itaque integrum corporis humani *cœliacam* una cum notabilioribus ramis & cera quidem liquata repletam in theatro anatomico publico & quidem masculino in cadavere ita demonstravit, ut ad hoc exemplum, quo tres trunci habebantur hepatici (id quod nondum ab alio memoria proditum erat) alii, quicunque in cadaverum sectionibus forte occurserent, casus, adcommodeari facile possent. Adjecit majoris illustrationis & facilioris conceptus gratia tabulam, ex cuius inspectione clarius omnia intelligi posse, sponte agnoscimus.

§. DCCCIX.

§. DCCCIX.

Hisce non contentus *Waltherus*, additamenta ad observationes de ductibus salivalibus sublingualium glandularum, exercitatione de lingua humana traditas concinnavit, in quibus plures canales, quos glandulae sublinguales depromunt, adiecit pleniusque describere suscepit; Id quod & facilius ipse fuit, quo plura ipsi cadavera tam publice quam privatim secunda obtigerunt: Unde amplam naectus est occasionem ea uberioris confirmandi, quae cadaverum apertio ipsi olim suppeditaverat.

§. DCCCX.

Idem quoque *exercitatione angiologica de vasis vertebralis novam observationem* communicavit, cui deinde observationem alteram ceu prioris supplementum, de *vena vertebrali* adjunxit.

§. DCCCXI.

At vero *Conradus Ludovicus Waltherus*, chirurgus *Hallensis*, dum de spina ventosa tractatum germanico idiomate publicavit, figuris simul anatomicis pessimum hunc puerilis aetatis morbum illustrare conatus est.

§. DCCCXII.

Structuram intestinorum tenuum adcuratius evolventem sibi elegit *Christianus Bernhardus Albinus*, qui, licet anatomen in acad. *Lugduno-Batava* profiteatur, natione tamen germanus est, patre quippe germano natus, qui pariter professione publica primum in *Viadrina nostra*, deinde etiam in *Lugduna-Batava* summa cum laude est perfunctus. Vindicavit autem in hoc specimine anatomico, quo novam intestinorum humanorum descriptionem exhibuit, quinque diversas

fas tunicas, intestinis tenuibus, quarum *primam* & extimam, alias communem dictam, à peritoneo derivavit, *secundam*, alias *cellulosam Ruyshii* dictam, à mesenterio repetit, *tertiam* ex musculis exiguis duplicitis seriei conflatam, cui musculostrato *quartam* subjacere adserit, per cujus telam subtilissimam vasa sangvifera densissima ramificatione disseminentur, & *quintam* denique seu intimam, *villosum* vulgo dictam hælo-serico comparare non dubitat. Et ut eo majorem dictis fidem conciliat, ad experimenta ubique provocat provideq; monet, ut, qui partes C. H. cum fructu sunt investigaturi, non recentes tantum, sed & arte praeparatas exacte oculis suis subjiciant; Cum alteruter horum modorum solus infidus sit, mancus & imperfectus, debite vero junctus uterque firmiorem ac solidiorem cognitionem subministret.

§. DCCCXIII.

Ejusdem germanus frater *Bernhardus Siegfried Albinus*, anatomes pariter professor in academia *Ultrajectina*, in gratiam auditorum suorum *tractatum de ossibus* imprimi curavit, in quo constructionem & formam omnium totius corporis in homine adulto osium una cum singulorum usibus descripsit, nullis tamen figuris additis, quas quippe tam ex *Vesalio* quam ex *Eustachio* peti, & spectantium oculos ad figuram illorum auctorum tuto remitti posse, ut suis delineationibus non aequa opus sit, confidenter existimat. Itaque praemisis generalioribus quibusdam, ossa spectantibus, speciatim deinde sceletum virilem, perfectum & in eo caput, truncum, pedes, brachia seorsim examinat & de osse hyoide sermonem facit; Quo misso, sceletum foemineum, idque pariter perfectum in auditorum suorum conspectum producit & utriusque differentiam exponit, tandemque adpendicis loco tractationem

tionem de dentibus subjungit, eoque ipso tractatui suo finem imponit.

§. DCCCXIV.

Idem hoc, in quo vivimus, seculum illustrarunt *tabulae anatomicae* *Johannes Adami Kulmi*, M. D. ejusdemque & physices professoris in athenaeo *Gedanensi*, quae *Amstelaedami* A. M. DCC XXXII. romano sermone prodiere, & in quibus C. H. omniumque ejus partium structura & usus brevissime explicantur, adjunctis, majoris perspicuitatis gratia, annotationibus & tabulis aeneis. Dedicavit illos *Friderico Ruyschio*, *Johanni Saltzmanno* & *Guilielmo Röel*, omnibus ac singulis anatomiae Professoribus celeberrimis, quos ceu fideles suos praceptores omni venerationis cultu prosequitur, & quibus omnines suos, quos in arte secandi fecit, profectus in acceptis refert. Quid in illis praefliterit auctor, ipsem in praefatione ingenue indicat hisce verbis. *Redegi praecipuas & tyronibus maxime necessarias res in paucas tabulas, ea methodo concinnatas, ut singulorum viscerum pertractandorum definitionem, figuram, situm, connexionem, structuram, substantiam, partes & usum, quantum fieri potuit, plerumque unica saltem pagina completeretur, sique uno intuitu cuncta, ad unamquamque rem pertinentia facillimo negotio perlustrari possent.* Specialius vero in pertractandis visceribus eundem naturalem servavit ordinem, quo partes C. H. externae distribuuntur. Atque hac ratione exposuit prius partes capitis, postea thoracis ac tandem abdominis viscera. Integumenta autem communia ad caput eo lubentius retulit, quo certius est, panniculum carnosum nullibi curatius, quam in capite patere.

§. DCCCXV.

Concinnavit itaque *compendium bocce anatomicum* in
Ooo 3 audi-

auditorum suorum gratiam, qui plerumque vel de nimia scriptorum talium prolixitate vel figurarum defectu conqueruntur: Utrique huic defectui mederi studuit *noster*; Atque adeo tabularum forma ipsi placuit, qua odiosae prolixitati ita consuluit, ut nihilominus omnium ac singularum C. H. partium notionem animis auditorum suorum ingeneraret. Nec tamen figuris additis dicta illustrare neglexit, quibus quippe omnia vividius phantasiae representari possunt.

§. DCCCXVI.

Gaudemus quoque, eodem *Kulmo* auctore, *descriptionem anatomica-physiologiam* foetus alicujus monstrosi, cui adjicitur observatio viri cujusdam aqua suffocati, quorum cadaverum singulas partes praeternaturaliter constitutas debito modo exposuit atque ulteriori eruditorum disquisitioni exposuit. Et quamvis alias ejusmodi monstrorum descriptiones quoad formam externam parum prosint incrementis physiologiae vel pathologiae vel ipsius quoque anatomes; Aliter tamen in hac descriptione sese gesit *Kulmus*, & permulta, secandi artem concernentia, hinc inde adjecit.

§. DCCCXVII.

Martinus Schurigius, physicus Dresdensis, multis eximis collectaneis publico inservire studuit: Quem in finem, praeter *spermatologiam* & *sialographiam* etiam *chylologiam* edidit, quibus operibus singulis anatomica hinc inde interspersa sunt.

§. DCCCXVIII.

Idem *Schurigius* est quoque auctor *parthenologiae* ut & alterius tractatus, in quo partes genitales muliebres considerationi physico-medico-forensi subjiciuntur; Id quod cum fine

sine genitalium organorum muliebrium, pudendorum nempe extenorū partiumque uteri internarū descriptione fieri neutquam potuerit: Hinc vel e nomine ad censum anatomicorum scriptorum pertinere, existimavimus.

§. DCCCXIX.

Georgius Daniel Coschmitius; M. D. inque Fridericiana regia P. P. Ord. nec non in comitatu Mansfeldensi & apud Palatinos Halenses physicus, de *valvulis in ureteribus repertis* singularem communicavit observationem, in qua non solummodo earundem *structuram* descripsit, sed & earundem simul *usum* indicavit. Quoad prius, existimat auctor, valvulas hafce *versus inferiora oblique & magis pendulas adparere, modo circulum integrum, modo semisirculum repraesentantes, & vel sub membranae vel sub firmiori textura non solum circa insertionem in vesicam, sed & in reliquo eorum cavo & tractu cum distinctionibus seu arctitudinibus conspicuas esse.* Quoad posterius vero, usum nempe harumce valvularum ita sentit, quod moderamini urinarum subserviant, ne nimio cum impetu, sed successive fiat earundem in vesicam descensus, & ut omni regurgitationi versus renes via efficaciter praecludatur.

§. DCCCXX.

Idem *Coschmitius* videri quidem voluit *novum* praeter iam inventos detexisse *ductum salivalem*, cuius etiam descriptionem a. 1724. Halis Magdeburgicis publicavit. At vero hoc inventum multis suspectum visum est, eidemque non pauci contradixere, quos inter suum quoque nomen professus est *Christophorus Jacobus Trew*, M. D. & Reipublicae Norimbergerensis physicus ordinarius in observatione, declarante *ductum salivalem* novum cl. *Coschmitii* ad venae lingvalis ramificationes

nes pertinere. Id quod in *novis literariis circuli Franconici* part. I. p. 186. enarratur fusius. Eandem opinionem de ductu hoc *Coschowitziano* fovit etiam *Waltherus*, Prof. *Lipsiensis*, sicuti ex ejusdem exercitatione de lingua humana patet. Quibus denique ad stipulari non dubitat Dn. *Du Vernoy*, Professor Tübingensis, in dissertatione de ductu salivali novo cl. *Coschowitzii*, qui omnes in eo tandem consentiunt, hunc putatitum ductum salivalem *Coschowitzii* nihil revera aliud, quam unam ramificationum venarum lingvalium esse.

§. DCCCXXI.

Johannes Saltzmannus non modo specimen anatomiae curiosae & utilis publico exhibuit, sed & de articulationibus artuum commentatus est. Ipsi quoque debemus novam enciresin, qua ductus thoracicus una cum receptaculo chyli in quovis subjecto humano demonstrari possit. Adjungimus huic *Jobannem Fridericum Bauerum*, qui dissertationem anatomico-physiologicam de nervis eorumque praestantia in corpore humano edidit.

§. DCCCXXII.

Cum etiam *Albertus Hallerus* animadverteret, structuram *diaphragmatis*, pro nobili sua, qua in oeconomia animali perfunditur, sparta, nondum ea, qua requiritur, *auxilium*, ab anatomicis descriptam aut figuris expressam esse: Hinc dissertationem scripsit anatomicam de *musculis diaphragmatis*, qua novam hujus partis figuram, prout à parte inferiore spectatur, & cum cartilagine *xiphoide*, margine costarum spuriarum & lumborum vertebris cohaeret, ut sic nulla ejus pars situm naturalem mutaverit, delineari curavit, adjecta commentatio uncula, qua omnes ejus conditiones sollicite exponuntur.

§. DCCCXXIII.

§. DCCCXXIII.

Johannes Fridericus Cassobom, med. D. & anatomes P. P. in Fridericana Regia, neutiquam quidem ignorabat, praeter Schelhammerum, Duvernayum alios quoque in investiganda auris internae structura occupatos fuisse; Attamen à proposito suo, mirabilem hanc auris structuram penitus enucleandi, minime deterreri se passus est, sed manum operi strenue admovit & quatuor distinctis tractatibus, tribus figurarum tabulis illustratis, auris humanae admirandam structuram ita elucidavit, ut non modo aliorum, qui idem argumentum tractandum ante ipsum in se susceperunt, defectus emendaverit, sed & multa noya aliorum inventis adjecerit.

§. DCCCXXIV.

Primus itaque tractatus de osse temporum, in quo maxima organi hujus auditus pars delitescit, agit; Secundus aurem externam, sed brevissimis tantum, describit. Tertius cavitatem tympani exponit, & in quarto demum de iis, quae in hac cavitate continentur, agitur. De primo adhuc notari meretur, quod eum *speciminis inauguralis* loco hac nostra in Viadrina publice defendendum sine praefide in se susceperit; Quo actu feliciter finito honores & insignia Doctoralia meis ex manibus accepit, ac paulo post in alma *Fridericana* professionem *anatomes* publicam est auspicatus.

§. DCCCXXV.

Si vero omnia, quae de hoc auditus organo partim noviter ab ipso detecta, partim emendatoria hisce in tractatibus sistuntur, recensere deberem, satius sine dubio foret, si verbotenus omnes huc transferrem, cum ne verbulum qui-

Ppp dem

dem gratis dictum sit: Quare ad auctorem ipsum lectores
allegare, consultius erit.

DCCCXXVI.

Praeterea ornamentum atque decus germanicae nationis
merito habetur *Laurentius Heisterus*, qui, cum animadverteret,
anatomiam *Verheyenam* & complures alias, quae hucusque
primatum in scholis obtinuerant, multis foedis hallucinatio-
nibus partim scatere, partim vero multas neotericorum de-
tectiones & inventa male omissa vel neglecta esse, novum
compendium, quo universam rem anatomicam complectere-
tur, meditatus est, idque auctoribus artis nostrae non disli-
cuisse, inde patere potest, quod jam plures editiones, priori-
bus auctiores una cum figuris aeneis adornare coactus fue-
rit. *Auctor*, qua est modestia morumque elegantia, sponte fa-
tetur, nullam quidem, neque librorum neque compendiorum
anatomicorum esse penuriam: Interim tamen nec actum sese
acturum existimat, si tale quoque compendium anatomicum
in hominum manus tradere susciperet: Nam cum scientia
haec indies nova capiat incrementa & à paucō quoque tem-
pore actu largissima ceperit, jam vero molestum admodum
sit, res jam cognitas ex tam multis libris conquirere: Hinc
isto suo compendio sese studuisse taedium prolixae lectionis
removere & philiatorum labores sublevare artemque facilio-
rem reddere, ingenue simul profitetur. Cumque insuper in
syntagmatibus anatomicis hucusque usitatis quam plurima
deficiant, quae ab aliquo usque tempore vel recens detecta
atque inventa vel emendata & correcta fuerunt, quae tamen
tyronibus medicinae & scitu utilia & necessaria sint: Hinc
eorum quoque desideriis, qui nova cum antiquis uni quasi
obtutui oblata cuperent, eoipso ut satisfaceret, strenue adla-
boravit.

§. DCCCXXVII.

§. DCCCXXVII.

Quod cum reipsa praestiterit, & scientiam anatomicam, alias valde prolixam, in idoneam epitomen redegerit, merito gratulamur iis, quibus docendi provincia publica est demandata, de idoneo compendio, quo pro studiosae juventutis informatione in academiis commodissime uti queant.

§. DCCCXXVIII.

In pertractione ipsa vero sic se gerit *auctor*, ut praemissa generaliori anatomes notitia ac subjuncta brevi ossium historia, ad partes corporis moliores postea faciat progressum: Ubi prius tegumenta ejusdem communia brevibus in tabellis explicuit, deinde vero eadem methodo partes ab dominis, thoracis & capitis, tandemque arterias, venas, musculos & glandulas exposuit: In quarum omnium descriptione rem ita dirigere studuit, ut plerumque unamquamque partem organicam una vel duabus, e regione sibi positis tabulis explicaret, quo juvenes unico quasi aspectu intueri possent, quid in qualibet parte ex observationibus recentissimis notandum ipsis occurreret: Id quod, experientia edoctus, tam ad excitandam attentionem, quam memoriam tyronum adjuvandam multum collaturum existimat.

§. DCCCXXIX.

Neque vero dissimulat *auctor*, quod hocce compendium primis jam tyrocinii anatomici initiosis conscribere coepit ex anatomia *Verheyana*, tanquam tunc temporis optima, non alium tamen in finem, quam ut privato usui serviret, ut nempe in sectionibus & inquisitionibus cadaverum breviter atque in epitome mox perspicere posset, quaenam

in hac vel illa parte, quam pervestigaturus erat, inquirenda essent: Et si deinde in autorum lectione aut cadaverum sectione aliquid offenderat, quod in *Verbayeno* istisque suis tabulis non reperiebatur, vel aliter, quam ab ipso descriptum fuerat, observaverat, illud sedulo adnotavit, tabulisque suis addidit; Atque sic tandem, ob rerum additarum copiam in majorem molem, quam ab initio fuerat, accrevit aliquamque prorsus faciem adsumpsit. Cumque in primis *author*, quod pauci alii imitarentur, fidem suam interponat, se pauca pro veris descripsisse, quae non ipse in cadaveribus humanis exploraverit ac vera esse deprehenderit: Hinc tanto majorem meretur commendationem *compendium Heisterianum*, dignum proinde, quod non modo studiosorum manibus diligenter teratur, sed quod etiam Doctores publici commendatum sibi habeant, in quo quippe res, hucusque in anatome cognitas, in compendio deprehendent.

§. DCCCXXX.

Exemplaribus primae editionis, quae anno 1717. adornata fuerat, brevi tempore distractis, necessitas incumbebat *auctori* anno 1719. novam editionem eamque priori longe auctiorem denuo adornandi, cui adenologia ac deinde notae in praecipua loca controversa aut obscuriora accesserunt. Quoad adenologiam, *noster* sane tractationem de glandulis, hodie tantopere controversam, haud perfunctorie pertractavit, &, quae partes pro glandulis habenda, quae vero ex illarum censu proscribendae essent, idoneis rationibus indicavit. In notis vero, ad calcem rejectis, loca varia obscuriora illustravit & prolixius descriptis, controversias modeste excussit, res, quae falsae ipsi vel saltem dubiae visae fuerant, emendare studuit, &, quid circa eas ipsem expertus fuerit, candide ubique aperuit.

DCCCXXXI

§. DCCCXXXI.

Postremo id adhuc addere ac monere consultum duxit, quod in ultimo, quod secuit, cadavere virili musculum uvulae azygon *Morgagnii*, à tergo corporis uvulae situm, valde teretem ac tenuem tandem offenderit; Deinde, quod etiam in pene praeter ligamentum ejus suspensorium, duo alia ligamenta, suspensorio fere similia repererit, quae utrinque mox supra ortum muscularum erectorum ex ossibus pubis distincta prodierint, & supra insertiorem horum muscularum in latera corporum cavernosorum inserta fuerint.

§. DCCCXXXII.

Ex quibus speciminiibus cunctis clare colligere licet, non ex libris anatomicorum tantum, sed potissimum ex libro naturae, frequenti nempe cadavertum sectione, *Heisterum nostrum* anatomicam didicisse. De quo indefesso ejusdem labore, scientiam anatomicam locupletandi, publicum perhibent testimonium *Ephemerides N. C. académiae Caesareo-Leopoldinae-Carolinae* Cent. III. IV. V. & VI. in quibus plane eximiae novae detectiones occurunt; Cujus generis est nova & accuratior tonsillarum descriptio & delineatio. Observaverat nempe *auctor*, exactam tonsillarum descriptionem in demonstrationibus anatomicis vel omitti vel negligentius ostendi; Imo *Valsalvam* quoque, qui novam earundem delineationem in tractatu de aure humana suppeditasse videri voluit, veram omnino neglexisse, ejusque loco talem, quae nunquam extiterit vel inventa fuerit, substituisse: Hinc de meliori non tantum descriptione sed & delineatione dudum cogitavit, eamque ob causam multis in cadaveribus humanis in earum accuratiorem anatomen inquisivit, varias ton-

fillas collegit easque partim in spiritu balsamico conservavit, partim tantum delineavit & varietates annotavit. Commoda novas hasce detectiones cum publico communicandi occasio se obtulit, cum D *Weidmannus*, honores Doctorales ambiens, hoc praem multis aliis argumentum de tonsillis pro themate inaugurali, physiologice, pathologice ac practice elaborandum sibi elegisset earumque in cadavere virili, quod tunc publice dissecabat *Heisterus*, accuratiorem praeparationem pro apta delineatione ab ipso expetiisset. Sicuti vero descrip^{tio} & explicatio tonsillarum ex dicta disputatione D D *Weidmanni* petenda est: Ita figuræ jubet conferri cum delineationibus *Valsalvae*, & ingentem inter utramque differentiam lectorem non modo deprehensurum sed & clare cognitum pollicetur, delineationes tonsillarum *Valsalvae*, omnia earum orificia unius ejusdemque fere magnitudinis ac figuræ aequalique ordine disposita repraesentantes, in tractatu de aure humana Tab. V. fig. i. cum natura ipsa haud convenire.

§. DCCCXXXIII.

Non minus quoque egregia *Heisteri* observatio de admiranda cerebelli structura huc transferri meretur. Largitur equidem, plures alios insignes anatomicos circa finem superioris seculi structuram cerebri atque cerebelli per vestigasse, nominatim *Willisum*, Anglum, in tractatu de cerebro, *Vieußenium*, Gallum, in *neurographia & Ridlejum*, pariter *Anglum* in anatomia cerebri; Id tamen non impedire existimat, quo minus suas ipse vires quoque periclitetur, idque tanto magis, quo certius sit, praedictos celeberrimos Viros, quovis etiam labore ac diligentia adhibita, non omnia miranda atque curiosa detexisse, sed posteris adhuc aliquid tum inveniendum tum emendandum reliquisse. Neque dubitat adserere,

mira-

mirabilem praeципue fabricam cerebelli tam leviter ab ipsis pertractatam ac descriptam esse, ut videatur, eos in hoc designando aliud quid egisse, aut reliquis cerebri partibus ad eo intentos fuisse, ut hanc quasi neglexerint.

§. DCCCXXXIV.

Quae posteaquam ita generatim praelibavit *Heisterus*, specialius deinde hunc in modum perstringit: Et primum quidem ostendit, nullam figurarum, à praedictis *Auctoribus* de cerebello communicatarum, convenientiam esse eum ipsa natura; Speciatim vero in toto *Willisi* tractatu de cerebro, ne unicam quidem exhiberi existimat figuram cerebelli humani, qua facies ejus interior repraesentetur, nisi forte figuram IV. quis excipiat, quae, cum ex adolescente fatuo desumpta sit, quam longissime à structura hominis sani recedat. Caeterum reliqua cerebella fig. VII. & VIII. in eodem tractatu exhibita, non humana, sed ovilla esse, & ita quidem delineata, ac si ex irregulari & confusa substantiae cineritiae ac medullaris massa essent composita: Cum tamen tam humana quam bestiarum cerebella ex structura constent pulcherrime & sapientissime ordinata, artificiosa & quam maxime regulari. Et quando idem *Willius* in tractatu de anima brutorum Tab. VIII. novam sibi visus est repraesentare cerebri humani anatomen; *Noster* potius credit, in ea cerebellum à vera cerebelli humani structura usque adeo recedere, ut firmiter persuasus sit, nunquam illud ita, prout delineatum exhibetur, ab illo vel ullo alio anatomicorum visum esse: Tam rudes enim, tam crassos & à natura diversos fisti tractus medullares, tam paucam adesse substantiam cineritiam, ut se nunquam ista ita offendisse, cum veritate rei adfirmare queat.

§. DCCCXXXV.

§. DCCCXXXV.

Nec minus in magna *Vieußenii neurographia*, arduo licet labore concinnata, desiderat *Noster*, adcurate delineatam non esse veram cerebelli structuram, imo ne unicum quidem reperiri figuram, quae naturae aemula sit: Sed praeter rudiorem delineationem, aliosque defectus (quanquam forte pictoris vel sculptoris culpa illos irrepsisse existimat) semper & ubique ita exhiberi, ac si corticalis ejus substantia ubique esset & chäos quasi confusum.

§. DCCCXXXVI.

Idem plane judicium de figuris *Ridleyi*, sagacissimi alias cerebri perscrutatoris, ferre non dubitat, eodemque sensu habet *Bidloum*, *Verheyenum*, aliosque, quos evolvit, autores, in quorum omnium scriptis nihil melius, quam in praeditis autoribus reperire ipsi licuit: Unico forte *Ruyſchbo*, quem anatomicorum omnium principem vocat, excepto, qui quidem vestigium verae cerebelli structurae reliquerit, totam tamen mirabilem cerebelli structuram non patefecerit, multo minus enchiresin fabricam istam extricandi descripserit, cum alium plane ob finem figura, qua cerebelli structura delineatur, exhibita esset.

§. DCCCXXXVII.

Ob has potissimum rationes *nostro* commodum visum est, alias & adcuratiōres quidem atque perfectiores figurās delineare, ab omnibus equidem hactenus visis diversas, attamen cum cerebello humano optime convenientes, quas proinde una cum praeparandi artificio & exacta descriptione Obs. LXXXII. Ephem. N. C. Ann. V. & VI. Acad. Caesareo-Leopoldino-Carolinae communicare nullus dubitavit.

§. DCCCXXXVIII.

§. DCCCXXXVIII.

Eodem modo allegato loco sistit quoque novam eamque elegantem pylori ventriculi delineationem ac descriptionem. Cum enim, anatomicorum celebriorum scripta pervolvendo, observasset *Heisterus*, pylorum seu dextrum ventriculi orificium nec recte delineari, nec, prout in corpore humano sese habet, describi, è re esse judicavit eorum, quos accurata corporis humani cognitio delectat, veram hujus partis constitutionem ob oculos ponere. Hunc in finem exhibuit partem dextram ventriculi flatu exsiccati & partem intestini duodeni aperti & reclinati, ut pylorus cum sua valvula in naturali situ conspici posset. Atque ita deprehendit valvulam pylori posituram non habere horizontalem, sicuti in *Willisi*, *Verbeyeni* aliorumque tabulis anatomicis exhibetur, sed obliquam & ita quidem constitutam, ut à latere dextro oblique deorsum versus latus sinistrum descenderet.

§. DCCCXXXIX.

Injurius essem in rem anatomicam, si elegantem tunicae allantoidis vasorumque per eam dispersorum novam delineationem, quam eodem *Ephemeridum* N. C. anno exhibuit *Heisterus*, silentio praetermitterem, idque ideo, quod earundem *Ephemeridum centuria secunda observatione* 198. ipse met quondam dubitaverat imo aperte negaverat, tunicam, allantoidem diestam, in foetu humano reperiri, quia urachus utrinque pervius nunquam ab ullo anatomicorum inventus fuerat. Cujus tamen negationis nulla alia ratio fuit, quam quia neque ab illis, quos secari vidit, ipsi unquam unquam demonstrata fuit, nec illi ipsi, magna licet diligentia adhibita, tanta contigit felicitas, ut eam detegere ad illud usque tempus potuerit. Cum vero interea in re tam dubia

Qqq

non

non desisteret à labore, allantoidem ulterius inquirendi, factum tandem est, ut praesentibus multis spectatoribus in vacca primum voti sui compos evaderet autor, tunicamque allantoidem, quae multorum diligentiam diu jam elufserat, farciminis magni crassique figura, cum uracho & vesica manifestissime communicantem, foetum non obvolventem, sed thoracis & abdominalis parti subjectam & ad utrumque uteri cornu exorrectam atque caeteroquin revera ita constitutam, sicuti à *Fabricio ab Aquapendente* in tractatu de foetu formato, à *Needbamo* in observationibus anatomicis & à *Verheyeno* delineata sistitur, invenerit. Quibus in homine visis, tanto minus jam de existentia *allantoidis* in pullo vaccino & ovillo dubitabat, eoque ipso dubitationem suam, quam olim de ejusdem existentia foverat, solemniter revocat, quod etiam virum cordatum atque sincerum eximie decebat. Et quis bonus hoc vitio ipsi verteret? Cum paria in eo fata habuerit cum *Guilielmo Harveo*, veterano illo atque exercitissimo anatomico, qui licet hisce in partibus, ad foetum pertinentibus, vitam quasi contriverit, nunquam tamen reperire allantoidem, quantacunque etiam adhibita industria, potuit.

§. DCCCXXX.

Ex hac interim detectione has enatas esse utilitates noster lectori suo persuadet: 1.) Quod aliis eo minus dubitandi ansa de allantoidis in bestiis existentia relinquatur; 2.) Quod eo ipso simul occasionem nactus fuerit, *vasa sanguifera copiosissima & pulcherrima*, subtilia quidem, attamen satis conspicua in illa & inveniendi & delineandi, quae ab aliis anatomicis, quantum ipse novit, nondum delineata, imo à quibusdam plane negata fuerant.

§. DCCCXXXI.

§. DCCCXXXI.

Huic detectioni jungo aliam non multum disparis argumenti, nempe veram venae umbilicalis in foetu insertionem & canalis venosi accuratiorem descriptionem, errorumque, quos autores circa haec commiserunt, emendationem. *Heisterus* pro sua, quam in secando sibi adquisiverat, dexteritate plus simplici vice animadverterat, tubum hunc venosum ab autoribus non satis accurate imo potius perverse & delineatum & descriptum esse, quare officio suo non indignum esse judicavit, illum una cum insertione venae umbilicalis in hepate, perspicacius exhibere ac describere. Idque ut tanto praestaret solidius, *Verheyeni* descriptionem in utraque anatomiae suae editione examinavit, illamque partim inconstantia partim incertitudine laborare prolixe ostendit, tandemque genuinam methodum, qua omnia, sicuti revera in homine aeque ac vitulis sese habent, inveniri facile queant, subjungit.

§. DCCCXXXII.

Nec denique omittenda est observatio, quae priori paucis post subjuncta est, quâque ossa sesamoidea in femore minimoque digito manus describuntur. Inquirens nempe *Heisterus* in numerum *ossum sesamoideorum* (cum autores de eo non convenire, probe recordaretur) deprehendit una cum laborum socio, L. *Christophoro Jacobo Trew*, quaedam illorum ossum, de quibus apud autores vel nihil vel saltem non accurate dictum reperitur; Multa autem alia constanter in homine abesse observavit, quae à magnis anatomicis homini tribuuntur, & tamen in canibus tantum aliisque bestiis inveniuntur. Primum antea nondum cognitum osculum sedulis hisce indagatoribus sese obtulit in femoris parte inferiore condyloque ejus exteriori; Ubi in fovea quadam

deprehenderunt ossiculum rotundum, satis magnuni, figura & magnitudine, quam in ipsa figura delineari curarunt, quod parvae patellae instar insidebat in utroque femore. Etiamsi autem tunc temporis extraordinarium id fuisse putarent; Aliter tamen & maxime quidem naturali & ordinario semper in statu sic sese habere deprehenderunt, cum alia in sceletis femora perlustrarent, in quibus quippe singularis semper fovea eo in loco femorum conspiciendam sese praebuit, cui antea ossiculum illud insidere repererant: Unde facile commoveri sese passi sunt, ut crederent, non frustra aut fortuito foveam istam ibi existere.

§. DCCCXXXIII.

Alterum, quod ab aliis non descriptum noverat, ossiculum, minimo digito manus insidere, in medio articulationis deprehendit, ubi os metacarpi jungitur cum prima phalange minimi digiti. Neque fortuitum quid fuisse, iteratae sectiones comprobarunt, in quibus toties, quoties volupe fuit, invenit dictum ossiculum. Atque hinc occasionem arripit, *Vesalius*, *Spigelium* aliasque notandi, quod ossicula duo sesamoidea omnibus digitis attribuant & appingant, atque ita ultra quadraginta numerent, quibus tamen *avtoria* contradicat; Siquidem, quotquot *noster* aliique adcuratores cum ipso cadavera examinarunt, nulla in ullo digito invenire potuit, praeterquam duo in quovis pollice manus ac pedis, unumque ibi in quolibet pede, ubi sub tarso os cuboides cum cuneiformi jungitur; Atque ita decem in universum, plura nullo ullo in digito reperire ipsi licuit: Nisi quod quartensis nunc vicibus illud unicum solum in minimo digito & quidem in medio articuli constanter observare ipsi contigerit, cum alii autores lateribus ea apponere confuerint.

DCCCXXXIV.

§. DCCCXXXIV.

Non est silentio hic omnino praetermittenda ejusdem *Heisteri* dissertatio anatomica de valvula coli, quam clar. *Bianchi*, anatomici *Taurinensis* dissertationi de supposita hactenus intestinorum valvula opposuit. Scilicet cum à *Tulpii* & *Baubini* temporibus anatomici tantum non omnes unanimi consensu statuissent, ad ingressum intestinorum tenuium in crassa valvulam-quandam reperiri, impedientem, ne, quod crassa semel ingressum est, versus tenuia regredi posset: Hinc *Bianchus* de existentia illius valvulae non dubitare modo coepit, sed & plane valvulam ipsam vel quocunque aliud ad valvulae ministerium accedens, ad ingressum ilei in colon & coecum, falsum ac mere supposititium esse pronunciavit, acriter contendens, anatomicos omnes circa hanc partem devios fuisse, illorumque neminem instituisse rei veritatem attentius indagare, sed omnes ab accuratiori hujus partis examine ob foetorem & sorditiem deterritos fuisse & lubenter in sententia *Baubini* semel recepta, qui impune super hoc concursu dixisset, quicquid primum in mentem obvenerit, acquievisse, ne sordidam & foetidam partem uberius pervestigare obligarentur; Se vero, *Bianchum*, comperisse, nullam valvulam, nil valvulosi eo loco existere, sed solummodo annulum sive circulum musculosum adesse, qui faecum à crassis intestinis ad tenuia regressum impediret, sicut etiam sub hac annuli forma valvulam vulgo sic dictam & delineavit & descripsit.

§. DCCCXXXV.

Verum cum odiosum quodammodo visum fuerit *Heistero*, quod toti anatomicorum ordini istam sive simplicitatem sive credulitatem imputaverit *Bianchus*, quasi nempe sola fide

Tulpii vel *Baubini* existentiam hujus valvulae adstruxerint, omni interea autopsia destituti: Hinc operae pretium esse duxit, in veritatem ipsius rei studiosius inquirere, quem in finem etiam varia cadavera humana aperuit atque seria tali indagine instituta deprehendit, non temere valvulam istam ab anatomicorum choro hactenus adsertam, fuisse creditam, sed eam re vera existere, atque adeo cum *Biancho* pro solo annulo musculofo haberi neque posse neque debere. Cui suo adserto ut tanto majorem fidem conciliat *Heisterus*, ex caderibus humanis recentibus veram ejus figuram naturalemque magnitudinem delineavit atque proinde ex autopsia demonstravit, non rotundam eam esse, quod vult *Bianchus* sed *longitudinalem*, fere *transversam* sive *horizontalem*, atque sic à parte superiore & inferiore eminere, ut, si quid ex crassis ad ileum remeare vellet, eminentes partes tanquam valvulae introrsum versus ileum premerentur illudque hoc modo occluderetur. Meretur etiam expendi experimentum ab *Heistero* institutum, ut membranas istas veras valulas esse, tanto luculentius pateret, nimirum hoc: Finis intestini ilei & principium coli ad pedis circiter longitudinem utrinque à reliquis intestinis resecantur, atque aqua à sordibus purgantur; Deinde filo constringatur finis coli & flatu per ileum immisso intestina haec repleantur; Denique finis ilei filo claudatur, atque sic inflata in aëre sicco suspendantur; Tunc, postquam exsiccata sunt, si pars coli, ingressu ilei opposita aperiatur, valvulam illam coli admodum perspicue in conspectum prodituram existimat: Ita quidem, ut duplices potius sint valvulae, quam unica, semilunares, sibi invicem oppositae, superior nempe & inferior. Cumque insuper *Bianchus* sustinuisset, ileum ad angulum rectum intestina crassa ingredi & quidem parietem ejus dextrum perforare: Hinc senten-

fenteritiam illam *noster* non solum observationibus & delineationibus omnium anatomicorum, verum etiam quotidiana experientiae repugnare docet, ileumque sinistrum crassorum parietem penetrare, & quidem plerumque non ad angulum rectum, sed ita, ut inferius angulus acutus, superiorius vero obtusus fiat.

§. DCCCXXXVI.

Denique tanquam singulare quippiam & ab aliis nondum animadversum adnotat *Heisterus*, nempe has coli valvulas non ab ingressu ilei in colon ejusque coarctatione oriri, ut vulgo scribitur, sed à tunicis coli & coeci formari: Et provocat hic iterum ad autopsiam spondetque, se in intestinis exsiccatis cuilibet facile ostensurum fibrarum cursum cum fibris coli & coeci, minime vero cum fibris ilei convenire, illumque in externis parietibus coli & coeci desinere; Coli vero & coeci tunicas intus ita reflecti, ut coecum valvulam inferiorem, colum vero valvulam superiorem conficiat; Caeterum monet adhuc *Heisterus*, controversiam hanc non esse novam, sed jam ab *Hildano*, *Pavio*, *Falcoburgio*, *Schellhammero* & *anonymo Gallo* dudum motam.

§. DCCCXXXVII.

Veniamus nunc ad compendium anatomicum *Johannis Christophori Sproegelii*, med. D. & practici *Hamburgensis*, vernaculo idiomate conscriptum, sicuti illud in collegio suo anatomico studiosis chirurgiae explicare aliisque curiosis spectatoribus in *theatro anatomito* publice demonstrare solet. In praefatione disertis verbis fatetur *autor*, se pleraque *Heistero* celebri, quem artis anatomicae restauratorem in Germania vocat, in acceptis referre, nisi quod quaedam noviter detecta addide-

addiderit, quorum ille mentionem non fecerit, uti sunt, quod musculis labiorum addiderit musculum *depressorem* labii superioris proprium, quem quippe tali etiam nomine indigit *Copperus*, eumque *constrictorem* simul narium esse judicet. Circa lienem ductus cujusdam excretorii, cuius inventionem *Marchetti* (vid. diar. Erud. Gall. anno 1682. mens. Jan.) sibi tribuit, mentionem facit. In venis valvulas, hinc inde occurrentes, diligenter notavit, v. g. in venis spermaticis, eam praecipue, quae ductui praeposita est ex ovario in venam cavam adscendentem sive inferiorem, quam *Venlou* detexit, illamque in pene, quam *Collinus* & *Verbeyenius* descripsierunt. In pudendis mulierum existentiam hymenis nova *Heisteri* observatione & in ovario glandulas, vasa lymphatica &c. à *Collino* jam clare descripta, demonstravit. Glandulae thymi vias novas usumque singularem, quas D.D. *Bellingerus* (vid. *Lipsiensium* novellas de rebus eruditionem concernentibus Anno 1717. pag. 634.) publico exhibuit, itidem indicavit. Circa anatomiam pericardii vasorum nervo-lymphaticorum ex arteriis coronariis cordis, quae ab *Hovio* detecta sunt, mentionem injectit, à quibus nempe pericardii liquor suam derivet originem. Ex *Collino* membranarum medium cartilagineum asperae arteriae notavit; Neque reticuit vasa lymphatica *oesophagi*, quae *Bartholinus* vasa lactea esse perperam sibi persuasit; Circa fabricam oculi adnotavit tunicam tendineam *Ruyshii* & vasa nervo-lymphatica *Hovii* in humoribus ejusdem. In cerebri anatome addidit glandulas in plexibus choroideis & in cerebello, nervos itidem seu processus medullares in glandula pineali &c.

§. DCCCXXXVIII.

Universum opusculum exhibit quasi ichnographiam operis anatomico-chirurgici majoris, quod suo tempore

auctor

auctor editurus est dividiturque in *ischomenologiam*, *ischontologiam*, *osteologiam*, *myologiam* & *splanchnologiam*.

§. DCCCXXXIX.

In *ischomenologia* agitur de humoribus seu partibus fluidis corporis humani, quae ad tres *species* reducuntur; In quarum *prima* sunt humores utiles, nempe lympha, humores, oculorum, bilis, succus pancreaticus, saliva, liquor glandularum oesophagi, ventriculi, intestinalium, liquor cerebri, thoracis, pericardii, abdominis, tunicae vaginalis testium, mucus articulorum, vaginae uteri, pinguedo & medulla ossium. Ad *secundam* classem referuntur humores, qui extra corpus usum suum exerunt, uti sunt semen, lac & liquidum prostatarum. *Tertia* vero classis eorum est, qui tanquam inutiles & excrementitii, e corpore proscribuntur, uti sunt urina, sudor & effluvia insensibilia, lachrymae & lemae, mucus narium, tonsillarum, glandularum asperae arteriae & bronchiorum pulmonalium, cerumen aurium &c.

§. DCCCL.

In *ischontologia* partes omnes distingvuntur in *simpliciores* & *compositas* seu *organicas*, seu veterum loquendi more, in *similares* & *dissimilares*. Ad *illas* pertinent nervi, venae, arteriae, vasa lactea & lymphatica, vasa nevro-lymphatica seu aqueductus, ductus & cellulæ adiposæ ac medullosoæ, complicationes seu contorsiones arteriarum, glandulae earumque ductus excretorii, musculi, tendines, tunicae, membranae, ligamenta, cartilagine, ossa, unges & pili; Ad has vero spectant viscera, nempe cor, pulmones, hepar, lien, ventriculus cum intestinalibus &c. Sicuti vero *prior* istae in *ischontologia*, sic *posterior* in *splanchnologia* satis adcurate describuntur.

Rrr

§. DCCCLI.

§. DCCCLI.

Osteologia, quae est *tertia* compendii hujus anatomici pars, sistit descriptionem omnium totius corporis, quibus constat, osium, adeo ut in capite septuaginta, in trunko quinquaginta tria & in artibus tam superioribus quam inferioribus centum & triginta octo, atque adeo ducenta sexaginta & unum in universum juxta *nostrum*, secundum *Heisterum* vero centum & sexaginta tantum numerentur.

§. DCCCLII.

Denique uti *myologia* cum omnibus integumentis communibus in *quarta parte* exhibetur: Ita in *postrema* agitur tribus distinctis capitibus de visceribus infimi, medii atque supremi ventris, in quorum omnium descriptione methodo adcurata utitur *auctor*, indicando visceris & partis nomen, situm, connexionem cum aliis partibus, colorem, magnitudinem, figuram, integumenta, substantiam atque structuram, vasa tam arteriosa & venosa quam nervosa & lymphatica una cum ductibus excretoriis, si quos habent. Estque proinde, ut paucis me expediam, compendium hocce *Sproegelianum* ita comparatum, ut tyronum artis anatomicae commodis eximie plane inservire queat; Tale nempe, quod nec superfluis luxuriet, nec in utilibus atque necessariis deficiat.

§. DCCCLIII.

Suum quoque hic locum sibi vindicat *Adami Christiani Thebesii*, medicinae Doctoris, dissertatione medica de circulo sanguinis in corde, quo nomine intelligit auctor *rivulum sanguinis, ab oceano abeuntem & peractis in cordis substantia muniis redeuntem*; Circulum nempe sanguinis, qui in usus cordis privatos adornatur.

§. DCCCLIV.

§. DCCCLIV.

Id quod ut tanto rectius intelligeretur, praemittit *au-*
etor descriptionem vasorum sanguineorum, cordi propriorum. Nimirum duae plerumque arteriae ex ipso exitu sub valvulis sigmoideis cordi implantantur, quae in oppositum latus abeuntes, sibi statim unitae circulum constituunt & coronae instar basin amplectuntur; Emissisque deorsum tanquam radiis, multis ramis, varie sibimet intextis & junctis spectaculo jucundo cor circumcingunt, ut ea propter cum venis sociis vasorum coronariorum nomen obtinuerint. Quandoque tamen singularis hic naturae lusus observatur, & arteriae istae coronariae duobus ab arteria osculis oriuntur, sed rarus unus isque major sub valvula truncus emergere observatur, qui in duos statim ramos dispescitur, hisque in opposito latere obviam sibi factis eodem modo circulus absolvitur. Atque hoc ipsum arteriosum cordis systema, secundum maiores minoresque ramos, tum exterius tum interius secundum fibrarum varios ductus recurrentes, millenis anastomosibus implicatur, & externam aequem ac internam pulcherime superficiem ipsasque columnas & tendines tenuissimis ac copiosis ramulis exornat; Id quod omne, cera immissa, eleganter exhibuit *Ruyshius*.

§. DCCCLV.

Neque aliter ac arteriarum, pergit *noster*, venarum quoque coronariarum se habet amplexus mutuus, elegans situs atque decursus. Hae enim arteriis sociae & proxime ad eorum latera flexuosis pariter viis omnem cordis contextum, potissimum vero, qua minores ramos, internam, & qua maiores minoresque, externam superficiem spectaculo eleganti percurrentes, eodem modo ut arteriae, tantum non ubique mutuis anastomosibus sibi junguntur.

§. DCCCLVI.

Quibus omnibus sic sese habentibus, consequitur, cum veritate satis convenire adsertum auctoris, multas nempe venas esse & inter se & cum aliis venae coronariae ramis, ad canalem communem commendantibus, copiosis anastomosis bus connexas, sanguinem in auricularum sinuumque cordis foveas deducentes; Atque adeo dari revera in corde singularem, privato cordis usui destinatam, sanguinis circulationem. Q. E. D.

§. DCCCLVII.

Anno 1732. mense martio p. 177. retulerunt auctores novellarum litteriarum Lipsiensium, D D. Johannem Christophorum Boblium publice promisisse galaxiam corporis animalis occasione experimenti Gedani de ductu thoracico capti: Quo in scripto auctorem novas simul detectiones de villis intestinalibus & ipsa administratione anatomica variis in partibus dubia subministraturum esse, fidem fecit. Adjecit quoque non paucorum problematum physiologorum adcuratam, ut illi sua in relatione loquuntur, solutionem tandemque completam hujus detectionis historiam ab Arribum temporibus usque ad haec nostra exhibuit. Comparebit simul rari ductus thoracici figura, quam Dantisci, ubi tunc temporis commorabatur, exsculpi jussit una cum universo lymphaticorum systemate, facta fil. liquoris colorati injectione omni eo successu, qui talibus in casibus vel optari vel sperari poterat.

§. DCCCLVIII.

Hoc ipso anno 1737. quod superius, cum de scriptoribus anatomicis gallis sermo esset, commemorari debuisset, in academia regia Montpelienensi Johannes Honoratus Petiot, Sablonensis,

Ionensis, dioecesis *Lucionensis* apud *Pictones*, AA. LL. M. jam dudum medicinae alumnus, universitatis consiliarius & publicus anatomiae demonstrator, praeside D. *Ant. Fizes*, regis consiliario & medico &c. pro prima apollinari laurea impetranda disputandum proposuit universum physiologiae *conspectum anatomico-mechanicum*, in quo partes primum solidas & primigenias, deinde vero etiam fluidas considerationi sua subjicit, motusque ex utrisque ortos functionesque secundum consuetam trium ventrī divisionem exhibuit.

§. DCCCLIX.

Inter germanos inferiores p̄ae aliis eminuit *Fridericus Ruyschius*, professor anatomiae, chirurgiae & botanices *Amstelodamensis*, qui, cum viveret, plerisque temporis nostri anatomicos & diligentia & secandi dexteritate longissimis intervallis post se se reliquit. Dico plerisque; Eoque ipso nihil detractum volo laudibus illorum, qui & in *Germania*, & *Italia* & *Gallia* & *Anglia* ab aliquo usque tempore in hoc studiorum genere non vulgarem celebritatem nacti sunt. Musaeum *Ruyschianum* tot olim nitidissimis praeparatis ubique instrūtum erat, ut, quorū prius oculos tuos verteres, varietate objectorum fere obstupefactus nescires. Jam vero, quasi tantum thesaurum fata nobis invidissent, cuncta ista tam naturae quam artis mirabilia PETRUS Magnus, *Russorum* Imperator, magno pretio redemit inque Russiam transportari curavit. Nos interim ex magno numero eorum, quae noviter ab ipso detecta sunt, pauca commemorabimus.

§. DCCCLX.

Ex centuria observationum anatomico-chirurgicarum meretur huc transferri observatio *quadragesima quinta*, quae
sistit
Rrr 3

fistit varia observata in cadavere hydropicae, inter quae hepatis glandulas admodum tumefactas fuisse conspectas commemorat, additque, se glandulas hepatis magnitudine auctas & aliquoties confexisse & publice quoque demonstrasse, nunquam tamen adeo copiosas, quam in praedictae hydro-picae hepate; Unde totum hepar e meris glandulis magnis constare ipsi visum est. Quod si ita crude accipiatur, vix conciliari posse videtur cum aliis *Ruy schii* nostri adsertis, quando substantiam hepatis vasculosam esse, seu ex minimorum vasorum congerie constare dixit: Nisi forte contradictionis vitandae gratia in subsidium vocetur observatio *quinquagesima prima*, in qua non hepar tantum sed & lienem, renes succenturiatos &c. pro *glandulis sanguineis* diserte habuit.

§. DCCCLXI.

Observatione sexagesima nona enarrat auctor, quomodo in cadavere mercatoris cuiusdam, qui à longo jam tempore de asthmate & dyspnoea conquestus fuerat, valvulas cordis semilunares dictas deformes, in osseam substantiam degeneratas & ita coalitas deprehenderit, ut nulla visibilis yia aut exitus sanguini e corde amplius supereisset.

§. DCCCLXII.

Neque reticuit *noster* varios naturae iusus, inter secundum observatos hinc inde adnotare. Arterias renales seu emulgentes, quae ut plurimum simplices oriuntur, non raro tamen duplicates imo triplicatas ex arteria magna vidi emergere. Antequam vero renes intrant, diversimode ramificantur, nunc bifurcantur, nunc trifurcantur, nunc magis ac minus multiplicantur rami. Ureteres & pelvum, quod utrumque simplex ut plurimum est, aliter subinde deprehendit, nempe pelvum non

non raro bifurcatam imo trifurcatam invenit; Et quanquam simplices communiter sint ureteres, contrarium tamen in rene sinistro, duobus ureteribus instructo reperit, quorum unus ex superiore, alter ex inferiore renis parte erupit; Quos dum ulterius denudavit, utrumque ante suam in vesicam insertionem coire reperit, ita ut unico tantum canali vesicam intrarent. Dissecuit quoque cadaver, in quo duos ureteres uno ex rene prodire observavit, quorum uterque vesicam separatim intravit.

§. DCCCLXIII.

Centesima & ultima observatione vera glandis in pene structura noviter detecta monstratur. Prius vero, quam hoc praestet *auctor*, variorum non infimi subsellii anatomicorum, *Johannis van Horne*, *Veslingii*, *Blasii*, *Bartbolomaei Cabrolii*, *Thomae Bartholini*, *Vesalii*, *Adriani Spigelii*, *Realdi Columbi*, ne ipso quidem *Regnero de Graeff* excepto, sententias refert, quos tamen omnes rem acu non tetigisse audacter adseverat. Ac proinde experimentis aliquot institutis deprehendisse credit, glandem penis reipsa nihil esse aliud, quam continuationem omnium corporum nerveo-spongiosorum, & quidem sine ulla substantiae mutatione: Ad quod credendum sequens ipsum experimentum commovisse profitetur: Per tubulum nempe aeneum circa penis radicem, ubi ad ossa pubis proxime accedit insertum corpus nerveo-spongiosum majus & crassius flatu extendit, & post repletionem digitis tamdiu penem detinuit, donec eodem tabulo, e dicto corpore extracto & corpori nerveo-spongioso minori & tenuiori indito, idem corpus flatu quoque replevisset; Quo facto totum deinde penem ligavit & exsiccavit. Post exsiccationem penem ejusque glandem in lamellas dissecuit, &, ut modo relatum

latum est, penis glandem nihil aliud fuisse deprehendit, quam veram continuationem tam corporis nerveo-spongiosi majoris & crassioris, maximam penis partem constituentis, quam minoris & tenuioris urethrae, maximam & praesertim inferiorem ejus partem ambientis, sine ulla substantiae mutatione.

§. DCCCLXIV.

Perlustratis observationibus, breviter nunc etiam percurramus *epistolias problematicas*, quasve eontineant novas in anatomicis detectiones, videamus. Prima est *Johannis Gaubii*, agitque *de pilis, pinguedine septoque scroti, nec non de papillis pyramidibus*, ut *& de corpore reticulari, sub cuticula sito*. Ad singulas hasce propositiones succinete quidem respondet *Ruyshius*, praecipuum tamen in demonstratione septi scroti constitit, cuius quippe beneficio in duas illud partes dividitur, alio tamen artificio realis ejus existentia vix demonstrari potest, quam inflatione & exsiccatione, ubi post exsiccationem demum est aperiendum scrotum, quo ipso non solummodo videndum sese exhibebit septum, sed & vasis sanguiferis innumeris idem perfusum esse, eadem opera demonstrabitur.

§. DCCCLXV.

Eundem agnoscit *auctorem* altera epistola, quae *de artificio scroti humani induratione, ejusque vasorum sanguiferorum cursu ac copia, uti & de arteriis per costarum periostium, spatia costarum intercartilaginea, pericardium &c. disseminata tractat*. Evidem quod primum attinet, artificiosam nempe scroti humani praeparationem, qua lapidis instar induretur, lubens fatetur *Ruyshius*, artificio tam singulari istam adornari praeparationem, ut in ea perficienda ultra triginta & quatuor annos desudaverit; Verum induci vix potuit, ut artificium istud

istud praeparandi notum faceret, ne aliis, alienis pennis superbiendi, occasionem subministraret. Delineationem vero arteriarum anterioris partis scroti, nec non per costarum periostium, quod à pleura diversum est, per spatia itidem intercartilaginea & pericardium disseminatarum lubens adjectit.

§. DCCCLXVI.

Neque in eo petitis atque desiderio *Gaubii* defuit *Ruy-schius*, quod arterias per cordis substantiam ejusque auriculas dispersas delineaverit, deque egressu arteriae aorta e sinistro cordis thalamo veriora, quam ab aliis anatomicis ad ea usque tempora factum fuerat, ipsum edocuerit. Occasione prioris postulati fuse exponit *Ruy-schius* requisita, quae ad vasa sanguinea subtilissima materia ceracea adimplenda necessaria sunt, solemniterque protestatur, artificium istud praeter se ac filium suum nemini alii innotuisse. Caeterum delineavit non modo arterias, cordis substantiam pervagantes, quibus coroniarum nomen imposuerunt auctores, quaeque trunculis suis ex aorta radice supra valvulas semilunares oriundae cordis basin ambiunt; Sed & numerosam earum prolem & divaricationes, nec non arterias, per cordis auriculas innumeris ramulis superbientes, quae ab arteria coronaria in utroque latere prodeunt per cordis auriculas quaquaversum disseminantur & à *Ruy-schio* arteriae cordis *auriculares* dicuntur, quibus hunc adsignat usum, ut nempe debitam quantitatem sanguinis arteriosi auriculis tum ad nutritionem tum ad concalificationem largiantur. Quod vero divisionem aorta in truncum ascendentem ac descendente attinet, ita rem omnem in subjectis adnotavit *noster*: *Aorta* nempe truncum e sinistro cordis sinu prodeuntem, fursum

Sss

quidem

quidem vergere, statim vero arcuatum deorsum reflecti, non menque mutando truncum aorta descendenter dici; In ea autem incurvatione ramos aliquot elargiri partibus supra cor fitis & praesertim subclavios carotidesque, &, quod notandum, in dextro latere ut plurimum, si non semper, arteriam carotidem & subclaviam sibi invicem aliquanto spatio ad exortum in unum coälitas esse, secus ac in latere sinistro, ubi seorsim ex aorta ut plurimum prodeunt. Adeo ut, secundum *Ruyſchii* nostri observationem, aorta proprie in duos truncoꝝ à natura divisa non sit, sed truncus ascendens ac descendens sit unus idemque. Non multum tamen repugnat, si quis hanc aortam, quatenus ascendit, ascendentem, & quatenus descendit, descendenter nominare velit, dummodo non credat, aortam in duas partes ita separatam atque divisam offendit in homine, ut altera pars ascendat, quemadmodum in figuris variorum auctorum ita repraesentari solet.

§. DCCCLXVII.

Problematica *quarta* auctorem agnoscit *Johannem Jacobum Compdomereum*, in qua ex *Ruyſchio* scire desiderat, quae sit conditio glandularum lienalium usque adeo ab auctoribus decantatarum, quidve de fasciculis filamentorum per lienis substantiam dispersis nec non de cellulis à *Malpigio* descriptis sentiendum? Quae problemata cuncta sic solvit *noster*: Esse quidem famosum admodum adsertum apud neotericos, lienes exiguis scatere glandulis easque à *Malpigio* esse detectas: Verum oeconomia lienis adcuratius perlustrata, vasis nempe sanguineis nova sua methodo infarctis, iisque in totum turgidis, integrum lienis humani corpus nihil aliud esse comprehendit, quam congeriem quandam arteriarum, venarum, lymphae-

lymphaeductuum & nervorum, quae membranis ambientibus coērceantur. Cum vero extremae & protractae arteriarum venarumque propagines aliam videantur acquirere naturam, nempe & fasciculatim dispositae sint & in corpuscula molliora, succosiora atque rotunda redactae esse videantur: Hinc id auctoris imposuisse videtur, ut corpuscula in pro glandulis lienaribus habuerint, quae tamen à veris glandulis maxime sint distinctae: Quandoquidem nulla peculiari membranula sint obductae, nec per se consistant; Id quod tamen in vera glandula requiratur. Cumque insuper dictae propagines sibi invicem proxime sint adscitae, nulla intercapdine visibili superstite, consequitur sponte, fictas esse cellulas *Malpighii*, nisi forte à digitorum frictione, fasciculorum ruptione aut alia quavis tractatione violenta procedant, vel flatu praeter naturam excitentur. Sincere quoque contestatur *Ruysschius*, sese fibras, quales ab auctoris de-scribuntur, nullas in liene humano offendisse; *In liene, inquam, humano*: Quo ipso lubens concedit, in liene vitulino rem sic sese utique habere, & in eo praeter arterias fasciculosque arteriosos in conspectum prodire innumeratas fibras, varia serie & situ inordinato dispositas, ramosas, & inter se textas, quarum intercapdine vasorum extrema, dictos fasciculos repraesentantia recondantur,

§. DCCCLXVIII.

Verum transitum facimus ad *epistolam problematicam quin-*
cam, quae DD. *Gerardum Frentzium* auctorem habet. Petit is
 à *Ruysschio*, non modo ut vasa periostium pereurrentia adcura-
 tiori penicillo delineet, verum etiam ut viam bilis ad vesicu-
 lam felleam ipsi demonstret? Utrum videlicet per radices cy-
 stidis, in ejus fundo existentes id fiat, an vero per glandulosam
 vesicae

vesicae substantiam? An forsan per ductum cysticum, uti *Arnisaeus* & alii existimarunt? Cui petito satisfacturus *noster*, tantum abesse putat, partes membranosas vasis sanguineis destitui, ut potius per periostium anticnemii tibiae, ut & per involucrum patellae tendinosum copiosorum vasorum repletatus arteriosus oculis usurpandus fuerit exhibitus, ut prae vasorum, sive sanguine sive materia ceracea repletorum multitudine totum periostium summa rubidine fuerit perfusum.

§. DCCCLXIX.

Quod vero ad vias attinet, per quas bilis ad vesiculam felleam deducitur, nullus dubitat *noster*, tot quippe experimentis convictus, quin vesiculae contentum maximam partem per ductum cysticum adveniat, idque tanto magis, cum nullae radices e vesiculae felleae fundo emergant. Hisce tamen non obstantibus largitur quoque, minorem portionem humoris, in vesicula fellea contenti, prodire e glandulis tunicae interioris vesiculae ut & ductus cystici impactis.

§. DCCCLXX.

Epistola sexta ab *Johanne Henrico Graezio*, industrio *Ruyschii* quondam auditore ac discipulo ad praceptorum suum exarata est agitque de arteria & vena bronchialibus nec non de polypis bronchiorum ejectis, venae & arteriae pulmonalis ramos mentientibus. Sancte testatur *Ruyschius*, se arteriam bronchialem proprio iunctu primo in corpore vitulino, deinde vero etiam in humano adinvenisse, nihil obstantibus rationibus illorum, qui vel *Erasistrato* vel *Galen* vel *Marchetto* primam ejus inventionem vindicare non erubuerunt. Arteriam bronchialem vocare placuit *Ruyschius*; Quia per bronchia pulmonum ad extremum usque prodiret. Observat vero insuper,

natu-

naturam circa hujus arteriae exortum in homine saepius ludere, cum aliquando immediate illa ex arteriae magnae trunco descendente, idque ad latera arteriarum intercostalium orta fuerit, saepissime ex infima parte arteriae intercostalis superioris trunculo, nonnunquam vero simul cum arteria intercostali dextra lateris, tertia, ex aorta trunco descendente exorsa, semunciae intervallo ab exortu à dicta arteria intercostali recedat, bronchiisque pulmonum annexa, ad extremum usque ea concomitetur. Deprehendit denique, variis locis hanc arteriam bronchialem anastomosibus associari ramusculis minutissimis arteriae pulmonalis: Repleta siquidem arteria pulmonali materia ceracea, illico quoque repletos confexit ramulos arteriae bronchialis. De arteriae vero bronchialis comite vena anceps hucusque ac dubius habet, saltem nullo adhuc in subiecto eandem reperire unquam ipsi licuit.

§. DCCCLXXI.

Eiusdem auctoris est *epistola problematica septima*, qua rogatur *Ruyshius*, ut veram demum piae meningis tam cerebri quam cerebelli interstitia intrantis, superficiem internam ejusque faciem & constitutionem delineatam & explicatam exhiberet: Cui etiam petitioni lubens adsurrexit, modumque, quo tenuis meninx inter cerebri atque cerebelli interstitia sese insinuat, sic describit: Piam nempe meningem in omnes sulcos & anfractus processus quosdam demittere, similem fere in modum, ac ex durae matris duplicatura processus falciformis sinui longitudinali subiectus emergit, ita nempe, ut tot pia mater processus producat, quot reperiantur anfractus, eosque figura non quidem falciformes, sed serpentino ductu repentes. Pari etiam modo, animadvertisit

noster, in cerebelli interstitia piam matrem immergi, & tot quidem processibus falciformibus, quot extant sulci seu anfractus, ablataque illa & separata jucundo prorsus spectaculo capitis papaveris albi loculamenta exhibere.

§. DCCCLXXII.

Problematica octava eundem *Graetzium* auctorem sibi vindicat, agitque de *structura nasi cartilaginea, vasis sanguiferis arteriosis membranae & cavitatis tympani nec non ossiculorum auditus corundemque periostio.* In omnium harum partium descriptione ab usitata ita recedit *Ruyshius*, ut non solum longe plures enumeret cartilagines, eam nasi partem constituentes, sed & pinnarum substantiam non cartilagineam sed mere membranaceam esse, quamvis satis crassam edisserat. Membranam tympani duabus ex lamellis, imo, si adecuratius totum negotium rimari fas sit, tribus constare, publice demonstravit, simulque ostendit, vascula sanguinea non per extimam, sed per medium disseminari, ita ut conjicere fas sit, haec vascula peculiari prospicere provinciae, & raro, si unquam, communicare cum vasibus capsam perreptantibus. Et quanquam haud incelebres quidam anatomici adseruerint, auditus ossicula periostio carere imo eodem ne quidem indigere; *Noster* tamen ex autopsia confirmavit, dicta ossicula aequa ac alia majora membrana ista investiri.

§. DCCCLXXIII.

Epistola nona mea est, quam anno 1697. ad *Ruyshium* dedi; Cum enim meningem medium, medio nempe loco positam inter duram atque piam matrem & cerebrum cum cerebello & medulla oblongata investientem, quam ipse *arachnoideam* vocat, in sectione quadam publica flatu distentam inque

inque publico *Amstelaedamensium* theatro anatomico à *Ruysebio* demonstratam vidissem, arripui inde occasionem, epistola quadam eundem rogitandi, ut in philiatrórum commodum & usum publicum adcuratissim eandem describeret & iconismo illustraret; Id quod etiam sua in *responsoria* ad meam *problematicam*, quae inter epistolás *Ruysebianas* ordine *nona* est, dexterime praestitit, coque nomine non vulgariter se mihi devixit, Confer, si placet, disputationem meam de *meninge arachnoidea*, anno 1737. hic locorum habitam.

§. DCCCLXXIV.

Decimam ad illustrem nostrum anatomicum perscripsit DD. *Bartholomaeus Keerwolff*, atque de auricularum cordis earumque fibrarum motricium structura tractat. *Undecimae* auctor est *Johannes Christianus Wolffius*, med. Lic. qua de tunicarum intestinalium structura earundemque glandulis sententiam *Ruysebii* in commune artis anatomicae emolumentum sibi expedit. Is vero pro suo, quo in philiatros natura feriur, studio inserviendique promptitudine respondit: Se quoad numerum tunicarum intestinalium quaternarium ad stipulari *Willisio*, *Verheyenio* aliisque; Valvulas, quae *conniventes* audiunt Kerckringio, rugas nempe seu juga per intestinum jejunum distributa maximam partem à tunicae villosae, non nerveae, duplicatura ortum suum trahere; Tunicam *villosam* à quibusdam *glandulosam* esse vocatam, quae tamen denominatio illi haud competit, saltem intuitu originis ita dictarum glandularum, cum illam potius debeant tunicae nerveae, aut, si mavis, vasis sanguifuis, e quorum quippe extremis protractionibus succosis mollibusque ortum deducunt. Interim *spurias* tantum, non *veras* esse glandulas existimat *noster*; Infarcitis enim omnibus arteriolis per intestina disseminatis, totum constitutum dictarum

glandularum infarcit, & ex meris protractionibus vasorum succosioribus & mollioribus constare reperitur; Quia vero interea non sunt corpuscula per se subsistentia, ad quae vascula alluunt, non propria membrana involvuntur, ideo pro veris glandulis haberi neque possunt neque debent; Glandulas intestinalium spurias per totum illorum tractum reperi, & in tenuibus quidem intestinalis non solum solitarias sed & congregatim dispositas esse, in crassis autem solitarias tantum inveniri; In jejunio solitarias glandulas spurias non solum spatia, inter *valvulas conniventes* seu rugas posita occupare, verum etiam ex illis *rugis* seu *valvulis conniventibus* emergere: Quae autem in agmen congregatae sunt, dictas rugas haud supergredi, jam observavit *Peyerus*. Quoad numerum denique ac situm earum solitariarum per valvulae *Baubini* limbum dispersarum glandularum, haud solum in ejus limbo consitas esse comperit, verum etiam per integrum ejus planum, nullo superstite loco inani.

§. DCCCLXXV.

Duodecimae epistolae auctor est *Michael Ernestus Ettmüllerus*, med. D. & in *academia Lipsiensi* posthac prof. publicus, quarogitat *Ruysschium*, ut, cum de corticali cerebri substantia tot diversas foveant sententias anatomici, veram demum cortieis hujus substantiam atque texturam patefacere, faciem ejus exhibere usumque determinare non dedignaretur. Fecit id pro ea, qua hisce in rebus pollet, dexteritate *Ruysschius*, &, postquam vasa sanguifera usque adeo replevit, ut minutissimi ramusculi infarcti, tomenti instar obvenirent, perspicue vidit, corticalem cerebri substantiam ex meris vasis sanguiferis diversimode combinatis, constare, & arterias minutissimas e piae matris facie interiore prodeuntes, musci speciem prae se

se ferre. Ut adeo hoc modo demonstret, corticalem cerebri substantiam musci & tomenti speciem repraesentare, illudque tomentosum nihil aliud esse, quam protractas vasculorum sanguineorum extremitates, quae tamen sui in extremo aliam videantur induere naturam ac dispositionem, cum adeo molliusculae & succosae existant, ut, nisi liquori inditae, sine dissolutionis periculo vix ac ne vix quidem tractari queant; Hae autem protractae vasorum sanguineorum extremitates succosae respondere yidentur fibris aut tractibus cerebri medullaribus.

§. DCCCLXXVI.

Atque hoc modo patuit *nostro*, corticalem cerebri substantiam glandulosam non esse; Quod ii maximopere dolebunt, qui hucusque dictis in glandulis verum spirituum animalium organon secretorium quaesiverunt. Quod *plexum choroideum* sic vocatum attinet, ejus genuinam pariter constructionem sua methodo examinavit, & glandulis pariter omnino destitutum esse deprehendit: Contra vero ex meris constare vasculis sanguineis, praesertim arteriosis motu serpentino repentibus, glandulasqve mentientibus propter gyrulos anfractuosos & piae matris portione cohaerentibus, monstravit.

§. DCCCLXXVII.

Nunc ad tertiam & decimam epistolam nos convertamus, quam *Christianus Wedelius* ad *Ruyshium nostrum* de tunicis oculorum exaravit, ab eoque petiit atque contendit, ut pro ea, qua hisce in rebus polleret, solida eruditione, accuratiorem tunicarum oculi numerum (cum sententiae anatomicorum mirifice hac in re variarent) ipsum edoceret, earum veriorem constitutionem & usum explicaret, quaeque tum circa has,

Ttt

tum

tum ipsos etiam humores singularia, rariora praeprimis notanda ipsi visa essent, benevole communicaret. Id quod etiam quam dexterime fecit *Ruyschius*, ac proinde tunicas oculi visibiles ad octonarium numerum reduxit, quarum *prima* adnata seu conjunctiva, *secunda* tendinea, *tertia* sclerotica, *quarta* choroidea, *quinta* *Ruyschiana*, *sexta* retina, *septima* vitrea & *octava* crystallina audit.

§. DCCCLXXVIII.

Adnatam vult esse continuationem periostii seu potius pericranii, quae uti sensibilis, ita innumeris quoque vasibus sanguineis est perfusa. Huic ex mente *Ruyschii* subjecta est *tendinea*, quam alii innominatam vocant, atque ex tendinibus muscularum oculos moventium enata, tamque firmiter scleroticae conjuncta est, ut nullo facile artificio ab illa in totum separari possit. Sub hac interim expansione videnda exhibetur *tertia*, quae est *sclerotica*, admodum dura, crassa & opaca, cujusque pars anterior ob pelluciditatem *cornea* audit, estque in aliquibus aliquanto convexior, quamquam non in omnibus. Singularia, quae de hac tunica observavit *Ruyschius*, haec sunt: Se artificio suo vasa sanguiflua, per eam dispersa, tam numerosa detegere nunquam potuisse, quam quidem in tunicis *adnata*, *Ruyschiana* & *retina*. Deinde, ductum à *Nuckio* detectum longe peculiarem fuisse, cum vena in totum haud convenientem. Denique visum sibi esse videre se, plurima vascula nova, secundum longitudinem decurrentia, quae neque sanguiflua neque lymphatica esse ratus est, quamvis lymphaticorum aemula sint, quia in totum cum illis non conveniunt. Itaque suspicatus est, per vasa illa reduci humorem aqueum, qui per ductum *Nuckianum* vel alium ignotum antea adlatus fuerat; Cum credibile non sit, humorem aqueum

fine

sine renovatione semper remanere. Atque haec ipsa *Ruyschii* observatio controversiae acri inter ipsum & *Hovium*, qui motum humorum oculi circularem primus in brutis, deinde vero ipsis quoque in hominibus demonstraverat, originem & somitem subministravit.

§. DCCCLXXIX.

R Intuitu *choroides*, quam tunicarum oculi quartam esse dicit, diversitatem statuit inter *choroideam* & *uveam*, cum uvea ligamentum ciliare ejusque processum, ut & iridem constituant. Interim in parte hujus tunicae postica, quae proprie *choroides* adpellatur, sequentia observat *Ruyschius* noster: Hancce ex dupli lamella seu membrana constare, quarum exterior totius nomen retinens ipfi est *choroidea*, interior vero ab inventoris nomine *Ruyschiana* dicta. Arterias per choroideum dispersas tam numerosas esse, ut plures ea recipere haud possit. Reptatum arteriarum esse peculiarem, cum ramulis variis e trunculis oriundi in orbem sint dispositi.

§. DCCCLXXX.

Quintae oculorum tunicae nomen *Ruyschianae* imponit, quam *choroideae* tam firmiter connatam esse demonstrat *Ruyschius*, ut vulgari sectione anatomica haud incurrat in oculos ac propterea manferit obscura & incognita. Cum vero *choroideae* tunicae arterias artificiose infarsisset cera, exiguum *Ruyschianae* tunicae portionem à *choroidea* recedere vidi, per quam aequa bene ac per choroideam arterias peculiares, diverso reptatu percurrentes, esse dispersas observavit. Quapropter distinctam esse tunicam, ex hisce potissimum conjectit: Quod peculiaribus arteriis sit donata; De venis enim nihil adhucdum pronunciare audet. Quod arteriae

per *Ruyschianam* tunicam obambulantes eundem cum *choroidea* reptatum haud servent, cum & variis in locis crucis in modum sibi invicem incumbant & ortu quoque varient. Quod tunica *Ruyschiana* à *choroidea* separari haud valeat, nisi arteriarum repletio materia ceracea facta praecesserit: Cum insuper in iis, qui *choroidem* justo habent tenuorem, *Ruyschiana* separationem haud semper admittat, quantumvis omni in oculo sit visibilis, destinata quippe non solum ad robur *choroideae*, verum etiam, ut, ratiocinante sic *Ruysch*, à sanguinis arteriosi majori copia requisitus calor tribus humoribus, natura frigidis conciliaretur.

§. DCCCLXXXI.

Retinae subjungit tandem *vitream* atque *crystallinam*, quam utramque revera existere, certior factus est continua exploratione, suntque membranulae subtilissimae, diaphanae, nullis vasculis sanguineis visilibus ditatae, humoremque vitreum & crystallinum coërcentes.

§. DCCCLXXXII.

Veniendum quidem nunc esset ad epistolam *quartam* & *decimam*, quae *Mauritium a Reverhorst*, medicinae Doctorem & anatomes professorem agnoscit auctorem: Verum illam lubens hic mitto, quia argumentum non tam anatomicum quam chirurgicum tractat, de nova nempe artuum decur tandorum ratione. Atque adeo ad *quintam* & *decimam* progredior, quam *Albertus Henricus Graetzius*, *Johannis Henrici germanus* & natu major frater, genuinus pariter *Ruyschii* discipulus, ad ipsum perscripserat, quaeque de vasorum sanguineorum extremitatibus, placentae uterinae mammarumque structura agit.

§. DCCCLXXXIII.

§. DCCCLXXXIII.

Quibus argumentis cunctis hunc in modum *Ruyſchius* in sua responsoria satisfacit: Et quidem, quod substantiam mammiarum primum attinet, unanimiter quidem crediderunt haec tenus anatomici, fabricam istam ex glandulis vel glandulosis corporibus compaginatam esse, integumentis nempe ac tuis exceptis: Veruni id *Ruyſchios* aliter visum est, qui proinde exquisitus mammarum substantiam examinando deprehendit, eam non *glandulosam*, sed *vasculosam* esse, quaeque insuper nusquam in glandulas subdivisa sed ubique conjuncta sit. Si quaeratur, ubinam loci lac conficiatur, & quo ex fonte hauriatur materia in lac convertenda? Respondet *noster*: Se quidem propter substantiae tenacitatem inosculationes extremitatum arteriolarum cum ductibus lactiferis demonstrare nondum valuisse; Interea tamen earundem conjunctiones valde consentaneas esse contendit, lactisque rudimentum in extremis arteriolis ex serositate sanguinis confici, & in extremis ductibus lactiferis perfici, tandemque in ramulis capacioribus ad tempus reservari, donec fugendo, comprimendo aut sua sponte prae copia exitum sibi quaerat.

§. DCCCLXXXIV.

Postremam ad *Ruyſchium* nostrum epistolam problematicam dedit *Michael Ernestus Ettmüllerus*, phil. ac med. D. inque academia Lipsiensi anat. & chir. P. P. extraordinarius, quae de ovario novo, nempe *Nabotiano* agit. Optaveram diu, ut res controversa (alteris quippe eandem adfirmantibus, alteris vero negantibus) communi judici, sufficienti peritia anatomica instructo committeretur, & ecce, expectatione citius voti istius compotem me fecit praelaudatus *Ettmüllerus*, qui,

exposita prius historia facti & enarrato modo, quo ovarium *Nabotianum* fuerit à medicis exceptum, in commune Reipublicae medicae commodum judicium *Ruysschianum* sibi expetit, quid de dicto ovario *Nabotiano* secundum observationes in cadaveribus à se factas sentiendum sit, ne in ambiguo amplius ordo medicus relinquetur?

§. DCCCLXXXV.

Petitis ejus prompte quoque ad surrexit *Ruysschius*, non quidem, quod olim fecerat, epistolam responsum adorando, sed ad imitationem Clar. *Morgagni* adversaria anatomico-chirurgica concinnando, quorum in primo statim articulo de conceptu foecundo, feminisque recepti hospitio & via, in secundo vero de ovario, ut habetur, novo, deque hydatidibus tractationem instituit. De receptaculo feminis ejusque via certior factus fuit sectione corporis meretricis, cui, peracta impura cohabitatione, jugulum lethaliter à Juvene fuerat praescissum: Aperto enim secundum longitudinem utero, vidit cavum ejus albo, naturali atque bono semine masculino repletum, imo utramque tubam Fallopianam eodem semine plenam. Idemque jam olim animadvertisit in cadavere mulieris cum adultero in illico actu venereo deprehensae statimque à marito deprehensori interfectae: Quae binae observationes hanc ei suspicionem ingenerarunt, ad foecundum conceptum ipsum crassum semen in interiora uteri tubarumque Fallopianarum recipi, non solum orgasticum principium, quod spirituum exhalantium specie eo pervadere autumant, qui huic hypothesi favent.

§. DCCCLXXXVI.

Quibus praemissis, nunc demum ad solutionem proble-

problematis *Ettmülleriani* de ovario novo *Nabotiano* accedit atque palam profitetur, plurima quidem cadavera foeminina, eaque variae aetatis sese incidisse, atque intento & animo & oculo perlustravisse, neque tamen unquam in cavo uteri aliquid vidisse, quod ulla omnino specie verum ovarium referret. Deprehendit equidem interius in utero circa ejus collum fabricam talem, quam eruditissimus atque elegantissimus *Morgagnius* descripsit, rugis nempe, fibris ac valvulis contextum; Quo locorum sic iatis etiam frequens sit cernere hydatides vario ut numero & situ, ita & magnitudine conspicuas: Sed has ipsas vel ovarium vel aliquam illius partem constituere, nunquam cogitandum est. Unde potius universum negotium sic concludit: Fuisse tantum ovarium illud fictum *Nabotianum* hydatidum, inter rugas valvulosas, os uteri internum obsidentes natarum, congeriem.

§. DCCCLXXXVII.

Tertium adversariorum *Ruyschianorum*, ad quae occasione ovarii *Nabotiani* devoluti sumus, articulum sibi vindicat disquisitio de glandulis cutis humanae ejusdemque papillis nervosis. Quoad priores, mirum videri alicui posset, quod licet lyncaeus sit anatomicus *Ruyschius* noster, & ipsemet harum glandularum existentiam olim adseruerit, candide tamen profiteatur, se post tot molimina glandulas cutis detegere, imo videre vix unquam potuisse, licet magna licentia ab aliis non describantur tantum, sed & delineentur & iconismis exhibeantur. Imo haud leviter illi sese devinetum judicat, qui illas ibidem existentes oculis suis exhibuerit. Circa organon vero nervosum cutis, tactui exercendo idoneum atque dictum mitius sentire videtur, dum toto utique cutis tractu plurimas partes albantes, turgidulas tamen, atque in obtusum elevatas

elevatas apicem, pilis denique enatis originem clare praebentes detexit, quas nervosas hafce papillas esse, illico autumavit.

§. DCCCLXXXVIII.

Articulo *quarto & quinto* de glandulis aliarum' partium, in primis membranosarum suam exponit sententiam, v. g. de glandulis interiorem pleurae ambitum, perieardium, peritonei cavitatem tunicamque testium vaginalem dictam obsidentibus. Non dissimulat *Ruyschius*, se de harum glandularum *Stenonianarum & Malpighianarum*, quas egregii hi viri membranas dictas ab lubricandum ubique obsidere dixerint, existentia diu dubitasse imo adhucdum dubitare, cum ad hunc scopum nec opus sit glandulis imo nec ibidem in statu secundum naturam reperiantur: Unde, quotiescumque adsunt ejusmodi corpuscula, quae glandulas mentiuntur, cogitandum esse innuit, extremitates arteriarum obstructas abire in tumores praeter naturales, mutata penitus nativa forma. Ex quo eodem fundamento ulterius infert, corpuscula, quae in aversa parte coronae glandis penis virilis sita sunt, glandulas haud esse, licet subtilissimus *Morgagnius* suis in adversariis una cum aliis anatomicis pro glandulis talia habuerit & agnoverit. Unde potius, salva aliquin egregii viri auctoritate, pro papillis nervosis, ultra superficiem in limbo coronae glandis assurgentibus habendas esse judicat, quae, si orgasmo venereo tensae atque molli frictu pressae fuerint, summam in hoc opere delectationem excitent.

§. DCCCLXXXIX.

Sextus isque ultimus argumenti anatomici articulus de corde agit, in quo diluit primum sententiam vulgo receptam;

Omnem

Omnem omnino sanguinem, qui per arterias coronarias ipsi cordi datus fuerat, nulla guttula excepta, per solam venam coronariam venae cavae redi, imo & illum, qui lege circulationis ab utraque cordis auricula redibat, unica etiam hacce via reverti. Id vero sic sese non habere, publice demonstravit, dum ramos quosdam venosos ita in auriculas patere ostendit, ut partem venosi sanguinis exceptam ab arteriis directo itinere instillarent auriculae dextrae, nunquam attacta vena cava ejusque magno situ. At vero inventum *Thebesii*, qui ex ipsa cordis substantia venulas quasdam oriri ostenderat, quae sanguinem cordis ab arteriae coronariae ramis suppeditatum patulis orificiis ipsi cordis cavo infunderent, absque ullo in sinu cavae auriculae diverticulo, id suo utique calculo, tanquam saepius quoque à se demonstratum, probat.

§. DCCCXC.

Denique, ne quod scriptorum *Ruyschianorum* intactum maneat, commemorandum adhuc restat, quod peculiari tractulo, nempe dilucidatione valvularum, in vasis lymphaticis & lacteis demonstraverit, omnes ductus lymphaticos quam plurimas obtinere valvulas, liberum lymphae chylique progressum ad vasa lymphatica atque chylifera permittentes, regressum vero impedientes, & quidem geminatas, instar crescentis lunae vasorum lateribus adfixas sibique mutuo oppositas, & hasce valvulas etiam sine vasculorum apertione satis distincta animadverti posse, inde ostendit, quod, cum lympha contenta digito promovetur, ductu contrario à valvulis istis mox ubique sistatur. Huic vero valvularum assertioni *Ruyschianae* pertinacissime sese semper opposuit *Ludovicus de Bils*, donec tandem vietas dare cogeretur manus, postquam

Uuu

illae

illae *Hagae Comitis* ipsi clare non solum delineatae, sed & oculariter demonstratae fuerunt.

§. DCCCXCI.

Neque id reticendum est, quod cum DD. *Godofredo Bidloo*, professore anatomiae & chirurgiae *Leydensi* fervidam habuerit controversiam, quae exinde potissimum exarsit, quod *Ruysschius* subinde in epistolis suis responsoriis ad problematicas ad ipsum exaratas, *Bidlo*i tabulas anatomicas censurae suae submiserit, quod hic usque adeo graviter tulit, ut refutatione epistolarum suscepta, adversarium suum crudelissimis quidem injuriis adfecerit, rem vero ipsam, communi disputantium vitio & scandalo, frigide satis defenderit.

§. DCCCXCII.

Hermannus Boerhaave, in academia *Lugduno-Batava* Prof. medicinae celeberrimus, anatomica quidem ex professio non edidit, interea tamen permulta, hanc artem concernentia institutionibus medicis à se editis inserta reperiuntur: Praeterea vero neminem latet, quod hypothesi *Malpighianae*, qua omnibus propemodum visceribus structuram glandulosam adseruit, admodum faverit, à qua tamen, cum *Fridericus Ruysschius*, anatomicus & chirurgiae Prof. *Amstelraedamensis* sententiam plane alienam soveret: Hinc privatos intra parietes saepius ille ab hoc monitus est, ut, si quas alicujus momenti rationes haberet, quae defendenda *Malpighii* opinioni inservirent, eas cum ipso communicaret, ut in tanto clariori luce omnia collocarentur. Satis fecit *Boerhavius* petitis *Ruysschianis*; Unde opusculum *anatomicum de fabrica glandularum* in C. H. enatum est, quod duas comprehendit epistolae, quarum prior à Cl. *Boerhavio* ad Cl. *Fridericum Ruysschium* data est,

est, posterior vero *Ruyshii* responsoria est, super eodem hoc argumento ad *Boerhaavium* exarata. Cujus utriusque rationes pro & contra adlatas prolixius hic examinare non yacat.

§. DCCCXCIII.

Arent Cant, M. D. quem *Heisterus* in oratione & adjun-
programmate inaugurali, quam de *incrementis anatomiae*
in seculo XVIII. publice declamavit, cum in regia atque du-
cali Julia, anatomiae, chirurgiae ac physiologiae profesio-
nem susciperet, omisit, non certe infimum hic locum pro-
meretur; Non enim solummodo *ductum thoracicum* in differ-
tatione sua inaugurali, quam *Lugduni Batavorum* habuit, deli-
neavit ac descripsit, sed & alias C. H. partes figuris expres-
sas cum *anatomies* cultoribus communicavit: Unde opuscu-
lum hujus inscriptionis enatum est: *Impetus primi anatomici,*
ex lustratis cadaveribus nati, quos propria consignavit manu Arent
Cant. Comprehensum vero est VI. tabulis, quarum *prima*
faciem ejusque musculos, arterias carotides, nervum verte-
bralem & septimi paris ramum duriorem repraesentat. *Alteræ*
partem cranii interiorem, dura matre investitam, itidemque
exitum nervorum ex cruento, nec non musculos & nervos o-
culorum offert. *Tertia* musculos, ad pharyngem & uvulam
spectantes sistit. *Quarta & quinta* cor & ventriculum ejus-
que situm, quem flatibus vel cibis distentum exhibit, oculis
conspiciendum subjicit, simulque articulationem cubiti cum
brachio, & tibiae cum osse femoris, osculum auris, cui mallei
nomen est, & os palati delineat. *Sexta* denique *ductus thoracici*
situm, addita ejusdem icona, repraesentat. In toto vero o-
pusculo non pauca comprehenduntur, quae citra contradic-
tionem vel plane nova sunt, vel correcta saltem & melius
explicata, quae ab aliis minus recte vel descripta vel delineata
Uuu 2 fuerant;

suerant; Id quod tamen summa ubique modestia citra ullius alterius scriptoris injuriam, exequitur.

§. DCCCXCIV.

Qui curiosis in anatomie, quam nonnulli subtilem sive sublimem vocant, delectantur, in Antonii Leeuwenhoeckii scriptis abunde reperient, unde curiositati suae satisfaciant. An vero ars medica solida quaedam emolumenta inde sit reportatura, admodum dubitaverim. Prodiit interim hoc auctore anatomia, seu interiora rerum cum animatarum tum inanimatarum, ope & beneficio exquisitissimorum microscopiorum detecta, variisque experimentis demonstrata, epistolis quibusdam ad celeberrimam societatem regiam Londinensem datis, comprehensa.

§. DCCCXCV.

Ut vero dictis pleniores conciliemus fidem, aliqua tantum talium curiositatum & inutilium speculationum exempla sistemus, uti sunt: Oculi balaenae tunicam corneam ex sedecim vel octodecim membranulis componi; Quamlibet fibram, ex qua tendo constructus est, capillo esse centuplo tenuorem; Pulsum non arteriis, sed venis esse tribuendum; In semine animalium, ne ipso quidem homine excepto, reperiiri animalcula viva; Ejusmodi animalcula in canum & cuniculorum matricibus à se reperta esse; In squamis piscium quotannis novas sub prioribus succrescere; In nervis cavitates imo & res illis inclusas distincte à se visas esse; Omnes praeterea nervos, imo & fibrillas tendineas ex vasculis compositas esse; Fibrillas quoque cerebri aselli majoris omnes cavas esse; Et quae sunt ejus farinae plura, quae, sive scias sive ignores, parum interest.

§. DCCCXCVI.

Has itaque Antonii Leeuwenhoeckii curiosas, at saepe parum utiles

utiles speculationes lubens suo loco relinquem, nisi metuendum mihi foret, *anatomes sublimioris* amatores mihi indignaturos, quod eas publico invideam. Itaque ut illorum desiderio quodammmodo satisfaciam, nosse oportet, ipsum quidem de variis animalium partibus, v. g. *nervis, tendinibus, ventriculo, epidydimibus, vasis deferentibus* atque *testiculis* differuisse, sed, *Quod* pace aliorum dixerim, suo modo, i. e. ut curiositatem magis quam utilitatem veram, in ipsam artem medicam redundantem, prae oculis habuerit. Taceo, ipsum hinc inde graviter lapsus esse, dum v. g. pulsum non arteriis sed venis tribuendum esse existimavit, & quae sunt ejus generis plura. Verum ejusmodi hallucinationes eo facilius ipsi condonamus, quo certius constat, ipsum in anatomicis penitus ignarum ac rudem fuisse. Si in fabricandis microscopiis subsisteret nec cum futore ultra crepidam sapere voluisset, laude sua, quam hoc nomine promeruit, minime privandus esset.

§. DCCCXCVII.

Johannes Verbrug, chirurgus & examiner *Mediolanensis*, professioni quidem chirurgicae addictus tantum fuit, attamen in *examine*, quod edidit, *chirurgico* five *praxi chirurgico-medica* omnium trium ventrum C. H. succinctam descriptionem ita praemisit, ut praeliminari hac scientia imbuti chirurgiae alumni eo feliores sua in arte progressus facere possent. Anno 1731. in vernaculam nostram hoc *examen* translatum & à *Martino Scburigio*, medico & *physico Dresdeni* novis accessionibus locupletatum prodit.

§. DCCCXCVIII.

Studio & opera *Bernardi Siegfried Albini*, anat. & chirur. in acad. Batava, quae *Leidae* est, P.P.O. cuius jam superius

per honorificam fecimus mentionem, prodierunt *icones ossium foetus humani*, quibus *osteogeniae* brevis accessit historia. Sicuti vero haec anatomes pars magna hucusque imperfectione laboravit: Ita tanto major cl. auctori habenda est gratia, quanto plus lucis hac sua commentatione eidem accendere ad laboravit. Ut taceam, opus suscepisse *Albinum*, ingentibus difficultatibus circumseptum, sive summam osium ~~tereti~~ foetus teneritudinem, sive aretam cum aliis partibus connexionem spectes: Cum priori intuitu promtae corruptio- ni, posteriori vero laesioni facile exposita essent: Quae utra- que caussa permultos sine dubio deterruit, quo minus ne- gotium, tantis difficultatibus implicitum, susciperent.

§. DCCCXCIX.

Nec minus cl. *Albinus* in eo sibi devinxit artis anatomicae cultores, quod novam operum *Guilielmi Harvei* editionem curaverit iisdemque praefationem praemiserit. Distinctum est opus hocce *Harveanum* duos in tomos, in quorum *priore* exercitatio anatomica de motu cordis & sanguinis in animalibus una cum duabus dissertationibus ad *Riolanum*, juniorem, de circulatione sanguinis, in *posteriore* vero exercitationes de generatione animalium continentur, quibus tamen etiam quaedam de partu, de membranis ac humoribus uteri, ut & de conceptione accedunt.

§. DCCCC.

Transitum tandem facimus ad integras eruditorum socie- tates, quae in locupletando anatomes studio certatim hoc seculo laborarunt. Has inter primum concedimus locum auctori- bus *actorum physico-medicorum*, quae sub auspiciis invictissimi imperatoris Romanorum, hodie sceptris in imperio Romano-

Germano-

Germanico tenentis feliciter continuata sunt & quorum quatuor jam volumina lucem adspexerunt publicam. In *primo* praeter sectionem & exenterati hydrodipo-tympanitici, rachitici, haemoptyici, empyematici, hectici aliorumque aliis morbis defunctorum, notatu in primis dignae sunt duae observationes *Heisteri*, nempe CLXXVII. & VIII. quarum illa glandulas labri superioris (nam glandulas labri inferioris jam delinearunt *Comperus* & *Manetus*) exhibet: Haec vero de lingua humana ejusque glandulis in superficie agit. Qua tamen occasione simul de *ductibus salivalibus novis* quaedam differuit.

§. DCCCCI.

Eodem volume obs. CCXXIV. *Schulzius* novam facilemque, ut sibi persuadet, encheiresin ductum thoracicum inveniendi proposuit, quam tamen facilitatem alii, qui secundum praescriptam methodum operati sunt, deprehendere non potuerunt. In *selectis Francofurtensibus* tomo III. descripta est methodus universalis, famosum hunc ductum tam in brutis animantibus quam ipsis in hominibus semper & infallibiliter detegendi. Huic observationi adjunxit ille aliam de cavitatibus seu sinibus osium capitis.

§. DCCCCII.

In volume *secundo* pauca anatomen concernentia occurunt, nisi quod *Christophorus Jacobus Trew* universam mammari muliebrium massam pro uno glandulofo corpore una cum tubulis lactiferis maximis habeat, cum alii anatomicorum cum *Bartholino*, *Nuckio* & *Verheyenio* pro multiplici potius corpore habuerint. Idem eodem volume tegumentum peculiare, membranae tympani foetuum inserviens, & val-

& valvulas conniventes in tractu intestini ilei secundum naturam obvias descripsit.

§. DCCCCIII.

In volumine *tertio* auctore *Jobanne Hartmanno Degnero* apostema & ossescientia arteriae magnae sistitur, & *Jobannes Hieronymus Kniphofius* organorum auditus praeparationem anatomicam exhibuit. Alias praeter sectiones cadaverum, his vel illis morbis denatorum, judiciorumque medicorum desuper latorum nihil reperitur, quod forum anatomicum directe respiciat.

§. DCCCCIV.

In *quarto* denique pari modo res sese habet, nisi quod DD. *Jobannes Sebastianus Albrechtus* observ. XIII. singularis naturae lusus in effingendis cranii ossibus mentionem faciat: Inter rariora enim naturae adservat ille cranium humanum viri adulti, ubi in concursu suturarum lamdoideae & sagittalis non ossiculum, sed os satis magnum à reliqua ossis occipitis parte, per genuinam suturam transversalem, ab uno lamdoideae ad alterius crus extensam, ita distinctum est, ut triangulum referat exacte aequicrurum, non deficientibus interim in reliquo utriusque lateris suturae lamdoideae traetu ossiculis *Wormianis*, eo in primis loco copiosius & distin-
tius conspicuis, ubi occipitale hoc os circa processum mastoideum cum petroso jungitur. Ut vero omnia eo vividius phantasiae offerantur, schemate quodam fig. 7. tab. I. adumbrantur.

§. DCCCCV.

Laudabili quoque studio *anatomicae rei* incrementa promovere adlaboravit academia scientiarum imperialis

Petro-

Petropolitana; Tomo enim primo a 1726. *Johannes Georgius du Vernois* observationem academicis exhibuit, qua plenior & accuratior *vasorum chyliferorum* *descriptio* continetur. Quod si cui forte dubium suboriretur, laborem hunc ideo superfluum fuisse, quod hoc à *Pecquetto*, *Asellio* aliisque abunde jam praestitum sit; Statim eidem ocurrat celeb. auctor, graviter enunciando, *veras vasorum chyliferorum origines* sive *locum*, quo *enascuntur*, neminem adhuc adsecutum esse; Id quod tamen non simpliciter adserit, sed solidis rationibus evincit, sic & non aliter rem fese habere.

§. DCCCCVI.

Intelligit autem per locum, partem illam *intestini determinatam, in qua radices seu oscula ductuum chyliferorum implantantur*; Proinde jure postulat, ut locus ille certus assignetur, ex quo vera eorundem origo derivari possit. Refutatis itaque aliorum placitis, quae pro meritis tantum conjecturis habet, ipse potius confitetur, singulari artificio hunc sibi *locum separatum* in intestini cavo revelatum esse, cui radices chyliferorum sint implantatae, *reliqua tota superficie exclusa*; Cujus rei testem vocat non solum *Glissonium*, sed & autopsia probat, *valvulas intestinales* omnibus vasis chyliferis originem praebere.

§. DCCCCVII.

Sunt & alia non modo admodum curiosa, sed & plane nova, de quibus altum apud alios anatomicos silentium est. Ex multis paucula tantum sistere mihi liceat. In superficie intestinalis duplarem chyliferorum ordinem deambulare observavit, indicata simul ratione, quare ordinem istum duplarem esse oporteat? Intestina *crassa*, id quod nonnulli in dubium vocarunt, aequa ac tenuia chyliferis gaudere,

chylo tamen rarissime distendi eamque ob caussam inconspicua manere: Eadem chylifera per mesenterium pariter incedere per paria; Receptaculum chyli commune una cum ductu thoracico facilius longe, quam ipsa vasa chylifera investigari. Et quamvis variae methodi hactenus excogitatae sint, ductum hunc promte inveniendi; Ipse tamen celeb. auctor novam in theatro anatomico *Petropolitano* usitatissimam subministrat, quam *universalem* adpellare ipsi placet, cuius beneficio in omnibus promiscue subjectis non cisterna tantum sed & eidem continuus ductus uno conspectu in apertum deduci queat. Addit insuper, se tam in masculino quam foeminino subjecto duplex receptaculum una cum duplice canali thoracico perspicue observasse, aliisque t. t. praesentibus demonstrasse.

§. DCCCCVIII.

Cum vero tam cisterna lumbaris quam ductus thoracicus eidem continuus in variis animantibus mirifice discrepet à viis chyliferis, prout in homine reperiuntur: Hinc operae pretium esse duxit idem cel. auctor, hanc diversitatem in cane, equo, lupo, leone, lynce, fele tam odorata quam non odorata, cuniculo, porco, erinaceo, vitulo, atque adeo undecim in animalibus, eo fine incisis, summo studio investigare. Neque reticuit rationes hujus diversae conformatioonis, nullumque dubium est, quin in pluribus aliis animalibus, sectioni aptis, eandem illam diversitatem sint animadversuri, qui manus operi, utut admodum laborioso, admoveare haud dignabuntur.

§. DCCCCIX.

A Petro Antonio Michelotto variae, quas ille sic adpellare amat, observationes anatomicae de *tumoribus vesiculosis*, de *ruptione*

ruptione lienis, haemorrhagia omenti ac stomachi communicatae sunt.

§. DCCCCX.

In secundo actorum Petropolitanorum volumine anteā laudatus *du Vernoī* non modo in anatome elephanti pericardium non observavit, sed & tam exteriorem quam interiorem cordis, speciatim membranae descriptionem exhibuit, cui hanc attribuit functionem, quod nempe omnem in substantia cordis diffusum sanguinem suo in sinu colligat. Deinde exiguae quoque ad hanc membranam pertinentes detexit glandulas, quam proprietatem ideo inauditam dixit, quod dissectores tam brutorum quam hominum eam silentio penitus praetermisserunt. Cur vero in aliis animalibus praeter elephantem, inconspicuae manserint haec glandulae, solam forte magnitudinis rationem subesse suspicatur. Interim hanc illis functionem tribuere non veretur, quod scilicet sanguinem purum secernant. Id quod an sic sese habeat vel habere saltem sese posit, penes alios esto judicium.

§. DCCCCXI.

In tertio volumine, praeter observationes de duplice ossis femoris luxatione oppido rara, nec non de statu p. n. in duobus craniis, quorum alter alteri plane contrarius fuit, ex *Johannis Saltzmanni* litteris excerptas, nihil occurrit, quod anatomen spectet.

§. DCCCCXII.

Quartum vero volumen in subministrandis observationibus anatomicis ditius est. Saepius jam laudatus *Duvernoī* adcuratius in sinus cerebri inquisivit graviterque conquestus est, se in sinuum horum, qui anteriores Galeno, aliis superiores,

itidemque *laterales* aliis vocantur, descriptione figurisque ex aliis addiscendis oleum & operam perdidisse: Quae ratio ipsum impulit, ut dictorum sinuum faciem structuramque integrum rectius investigaret.

§. DCCCCXIII.

De fabrica lienis ejusque actione plane quidem alios, quam reliqui anatomici, conceptus subministrat, in eo tamen adstipulatur *Ruyſch*, quod ne umbra quidem vel vestigium glandularum tam in humano quam in aliorum sibi oblatorum animantium liene adpareat.

§. DCCCCXIV.

Idem quoque commentatiunculam de *ventriculo & intestinis* inferuit. In illo enim admiranda texturae faciem sibi detexisse visus est, nempe subtilissimorum, instar telae aranearum, visum pene effugientium filamentorum, niveo colore splendentium, ac denique retis in modum facta invicem implicatione summam cavitatis ventriculi superficiem lambentium congeriem; Quibus frequentissimae interjectae fuerint angustissimae intercapedes, seu alveoli aut spatha, profunditate ad visum carentia, quibus *Ruyſch* nomen intercapidinum quadrangularium adfixerit, cum tamen plurimae irregulares, quaedam etiam rotundae ab ipso fuerint conspectae. In his vero experimentum instituit, qua ratione juga seu valvulae intestinales constanter fisti queant: Ex quo experimento didicit: 1) Sedem veram valvularum intestinalium in tunica nervea aut villosa perperam statui. 2) Tunicam nerveam praefatas valvulas haud efficere, sed solummodo investire, iisque ut vestimentum sese admodumare. 3) Hinc etiam intelligi causam, cur, *Ruyſch* id adnotante, valvu-

valvulae saepe concidant ac homine aegrotante obliterentur.

§. DCCCCXV.

Josias Weitbrecht exhibuit descriptionem ligamenti clavicularum communis, quod inventum licet pro novo venditare non ausit, & à *Jobanne Riolano* in *enchoridio anatomico* diu observatum esse, ultro fateatur, à se tamen in lucem protractum & uberiori explanatione illustratum esse, grato animo ut agnoscant anatomici, merito mea sententia praetendit.

§. DCCCCXVI.

Eidem *Weitbrechto* observationes aliquot anatomicae debentur, quas inter occurrit, quae par muscularum in pectori extraordinarium, insolitum quidem, attamen non contemnenda quoque magnitudinis exhibit. Is ipse praeterea tubam Fallopianam utramque in extremitate fimbriata coälitam, arterias itidem umbilicales in truncum concretas, nec non ureteres duos una cum pelvi dupli, obliquum uteri situm ut & foraminis ovalis valvulam non penitus clausam observavit.

§. DCCCCXVII.

Relictis *actis Petropolitanis* ad commercium litterarium Nürnbergense nos convertimus, visuri, an ejus subsidio quae-dam in anatomicis vel noviter detecta vel saltēm correcta & emendata fuerint? Spe nostra non omnino frustrabimur, si, quae successive communicata fuerunt, attentiori oculo & animo perlustraverimus. Inter specimina itaque *semestris primi* anni nempe XXXI. præsentis seculi corruscant observationes anatomicae DD. *Albrechti*, circa duo cadavera masculina, in perantiqua *Hierana* institutae, in quibus tyrones ar-

tis anatomicae sincere hortatur, ne libris tabulisque anatomicis nimium fidant, cum in cadaverum ipsorum inspectionibus & sectionibus multa vel plane non, vel aliter obseruentur. In cuius rei confirmationem tunicas ventriculi & intestinorum allegat, & de tunica *Ruyschii cellulosa* seorsim agens candide enunciat, *sibi videri eam nihil esse aliud, quam fibras à membranacea ad musculosam tunicam oblique transmissas, et asque tunicas arctissime sibi invicem jungentes.* Reliqua, quae hisce in observationibus leguntur, prolixitatis vitandae caussa, silentio praetermitto.

§. DCCCCXVIII.

In eodem semestri DD. *Schultzio*, in anatome cadaveris foeminini occupato, occurrit *osculum sesamoideum*, ad vertebrae lumbaris primae processum lateralem, lateri ejus adhaerens & peculiari sinulo insidens. Tuberculum insuper *Loweri* in loco, ubi vena cava superior & inferior ad auriculam cordis dextram concurrunt, longe majus, quam unquam in homine observari licuit, & tale omnino, quale in vitulorum cordibus invenitur, extare animadvertis.

§. DCCCCXIX.

Similiter *Christopherus Jacobus Trew* novas, ut vocat, observationes circa ovarium *Nabothianum* communicavit. In secundo namque corpore mulieris cujusdam liquidum quidem gelatinosum circa orificium uteri internum detexit, eodem tamen, caute deterso, nulla talia corpuscula, qualia *Nabothus* pro ovulis veris venditavit, observare potuit. Contrarium ejus rei in cingara à se secta videndum ipsi sese obtulit, in cuius quippe cervice uteri interna vesiculos tales, quales à *Nabotho* ejusque sequacibus pro ovulis veris habita fuerant, invenit;

Quod

Quod licet sic sese habere neutquam inficiemur, pro hydatibus tamen potius quam pro veris ovulis habendas esse existimamus, ceu superius jam animadversum est. Idem denique, in caussam coloris nigri in superficie corporis *Cingarorum* observandi, inquirens, corpori *Malpighii* reticulari eum inesse, probabile reddit.

§. DCCCCXX.

Ad semestre vero ejusdem hujus anni posterius observationes variae pertinent, *osteologiam*, *angiologiam* & *nervo-logicam* illustrantes. Ad *istas* DD. *Mayeri* observatio de ossiculis, in durae matris processu falciformi ipsoque plane cerebro inventis spectat. Ad *illas* vero DD. *Nicolai* dissertatio pertinet, quam de *anomalia* venae cavae superioris in pulmones distributae ad illustrem societatem, sub protectione celsissimi principis *de Clermont* Parisiis institutam transmisit. Et ad *hanc* illustrandam DD. *Trew* symbolam suam contulit, qui non modo systemati nervorum generatim examinando cadaver, tali scrutinio commodum adhibuit, sed & nervo intercostali, ejusdemque ortui ac progressui, imo & gangliis, conjunctionibus & implexionibus adcuratius describendis singulari studio, cura atque exactitudine incubuit. Ut sectio-nes cadaverum his, illis, istis morbis denatorum hac vice silentio praeteream.

§. DCCCCXXI.

Anno 1732. inter nova litteraria, quae Hispaniae promulgata sunt, anatomia compendiosa, quae authore *Martino Martinez* hispanico idiomate prodiit, connumeranda est. Observata vero anatomica parcius hoc ut & sequenti anno communicata, & quae adhuc hinc inde leguntur, jam supra, suis quaeque locis, commemorata sunt. In programmate quo-dam

dam Helmstadiensi, de venarum valvulis harumque usu agitur.

§. DCCCCXXII.

Anno MDCCXXXIV. hebdomade vigesima secundi quaedam de tubulis lactiferis, prope papillam in circulum coëuntibus inter *Ge. Frid. Gutermannum & DD. Trevv* disputantur. Praeterea *Job. Ge. Henr. Kramerus* de ligamentis uteri & *Francisc. Zieglerus* observationes circa musculum temporalem laesum itemque de cordis cum pericardio concretione peculiari communicarunt.

§. DCCCCXXIII.

Anno sequente hebdomade quarta *Job. Guil. Agricola* delineationem *valvulae ad finem ductus arteriosi in foetu sitae* subministravit; Ubi tamen libere fatetur, se duabus tantum vicibus in infantibus justo citius exclusis, altero nempe *octimestri*, altero vero *septimestri*, utrisque tamen post partum vivis, eam observasse, sed dictam valvulam semper stylo, per arteriam pulmonalem immisso, hiatum versus elevare debuisse. Quae omnia ut rectius intelligantur, quatuor figuris adjectis declarare consultum duxit.

§. DCCCCXXIV.

Idem *Agricola* historiam *pericardii cum corde concreti & observationem de vera cataractae seu suffusionis sede communicavit*. *Albertus Hallerus* duo cadavera masculina cultro anatomico subjecit, multaque notatu digna, quae inter secundum observaverat, litteris consignavit, praemissa oratione solemni, qua de *utilitate anatomiae pro revelandis systematibus practicis falsis* disputavit, idque occasione *theatri anatomici*, Bernae Helvetorum eretti & solemniter inaugurati. DD.

Grapius,

Grapius, poliater atque physicus provincialis comitatus *Hoya* observationem de foetu cum mola duplice placenta excluso suppeditavit. DD. *Blockius*, medicus *Bremensis*, conceptum tubarium omni modo possibilem esse, observatione nova confirmavit, & quidem, quod admiratione dignum est, eundem per XI. integros annos in *tuba Falloplana* retentum, quo ad maximam vero partem in materiam fuscam dissolutum, reliatis tamen quibusdam partibus solidis sanis, scil. uno osse temporum, duobus vel quatuor potius dentibus molaribus & uno incisorio, tubae *Falloplanae* accretis.

§. DCCCCXXV.

Quae porro ante biennium edi coeperunt *selecta medica Francofurtensia*, in illis *observationes anatomicae* primum semper locum sibi vindicant. In *volumine primo* observatione *prima* sistitur cartilago *ξιφοειδης* seu mucronata sterni, in infanticida quadam nostro in theatro anatomico publice secta, in qua dicta cartilago *bifurcata*, & tertium ejusdem os, quod pro *lamina pugionis*, cui *sternum* comparatur, anatomici accipiunt, *foramine* exacte *sphaericum* pertusum est deprehensus. Hac ipsa vero observatione refutatur sententia illorum, qui haec tenus falso sibi persuaserunt, toties perforatam esse hancce cartilaginem, quoties *integra*, non *bifida* conspicereatur: Id quod nostra in infanticida autopsia aliter nos edocuit. Caeterum eandem hanc *bifurcationem*, praeter *Palfinum*, etiam *Blancardus*, *Heisterus*, *Verheyenius* aliique plures adnotarunt. *Foraminulum* vero, cartilagini ensiformi insculptum etiam *Riolanus* vidit. Huic observationi juncta est alia, quae *dislocationem vertebrarum colli absolute lethalem*, prout in corpore militis cujusdam, inter rixas trucidati, à me inventa est, exhibet atque describit.

§. DCCCCXXVI.

In *volumine secundo* ductus thoracicus una cum receptaculo suo, prout in cane mediocris magnitudinis inventus est, descriptus atque ad juvandam phantasiam, delineatus representatur; Quem laborem eum praecipue in finem in nos suscepimus, ut vel *convenientiam* vel *discrepantiam* ductus hujus, prout in hominibus aequa ac brutis esse habet, eo melius addisceremus. Adjecit DD. Antonius Philippus Queitschius, anatomicus exercitatissimus, dissertationem epistolarem ad Andream Ottomarum Goelicke, med. D. & in Viadrina nostra P. P. Ord. in qua de *praecipuis ductum thoracicum investigandi methodis* egit; Praemissa enim breviter historia primae demonstratio-
nis ductus thoracici humani, peculiari methodo investi-
gati atque detecti, exponit deinde singularem ejus speciem
elegantissimamque formam; Progreditur hinc ad scopum,
in publicanda hac methodo sibi propositum tandemque dis-
quirit, an haec ab ipso adhibita methodus à quodam anato-
micorum unquam hactenus in usum vocata sit?

§. DCCCCXXVII.

In *tertio volumine* praeter observationem, quae luxatio-
nem ossis brachii tempestive non restitutam sistit, quaeque
foeminae cuidam rusticæ 19. annorum exitialis fuit, differ-
tatio epistolaris DD. Queitschii continuatur, atque, praemis-
sa diversitate constructionis positusque corporis humani &
quadrupedum terrestrialium multiplici, methodi *Pequetia-Bar-
tholinianae* ad diversissimam illam constructionem positumq;
quadrupedum terrestrialium corporum & humani applicatio
instituitur, tandemque disquiritur, an *Bartholinus* more *Her-
ophileo-Erasistratio* abominando, ductus thoracici humani in-
vestigandi gratia, homines vivos disseuerit? Quae itidem
genuina fuerit caussa, cur ductus thoracici in corporibus
humanis

humanis investigatio per dimidium fere seculum neglecta & impedita fuerit? Accedit eidem huic volumini DD. *Ditbloff Benjamin Hückelii*, physici *Drosnensis* relatio, sectionem molaris, qui, sumto cobalto, semetipsum nefarie interfecit, concernens.

§. DCCCCXXVIII.

In quarto selectorum horum *francfurtensum* volumine, quod instantibus nundinis *Lipsiensibus* lucem adspicit publicam, praeter singularem ductus thoracici constructionem delineationemque in *porco*, mediocris itidem magnitudinis, occurret ultima dissertationis *Queitschianae de praecipuis ductum thoracicum eruendi methodis* pars, ubi, postquam de reliquis hucusque usitatis modis suum interposuit judicium, suam sibi peculiarem ac vere *universalem* methodum proponet.

§. DCCCCXXIX.

Atquē pauca haec sunt, quae pro promovendis rei anatomicae augmentis hucusque in *selectis nostris* praestita sunt. Videamus jam, quid pro eodem hoc scopo obtinendo *miscellaneorum Berolinensium* ad scientiarum incrementum editorum auctores contulerint? Missis vero duobus prioribus voluminibus, nihil quippe, quod anatomen concernit, continentibus, ad tertium de proprio, in quo selectiores quaedam observationes anatomicae, à DD. *Augustino Buddeo* communicatae, leguntur: *Prima* illarum circa fabricam sinuum crani, eorundemque aperturas in cava narium occupata est; *Altera* sectionem foeminae maniacae, & in ea repertum ovarium intus steatomatoso-pilosum exhibit; *Ac tertia* excrescentiam scirrhosam piriformem, externae superficie fundi uterini adhaerentem sistit.

§. DCCCCXXX.

Ad quartum volumen symbolas suas contulerunt *Abrahamus*

hamus Vaterus & Johannes Theodorus Eller; Ille dissertationem epistolicam de ductuum lacrymalium subpalpebralium vera constitutione, nec non de viarum, lacrymas ad nares derivantium, dispositione inseri curavit: *Hic* vero calculi vesicae membrana cincti vel inclusi generationem, tam theoretice illustratam quam practice comprobatam benevole communicavit.

§. DCCCCXXXI.

In *quinto* denique volumine, quod anno proxime elapsō lucem adspexit, antea laudati D.D. *Augustini Buddei* observationes miscellae, circa ossa occurrunt, quarum *prima* de aequivoco ossificationis praeter naturalis sensu, *altera* de exfoliatione, & quoque ea in morbis ossium sit expectanda? Et postrema de carie ossium tarsi, ut plurimum existimatagit.

§. DCCCCXXXII.

Acta Edimburgensia meas ad manus, quod doleo, nondum pervenerunt; *Novellae tamen litteriae Lipsienses* non pauca eximiarum observationum anatomicarum specimina exhibuerunt, quae credere nos jubent, fore, ut laudatissimi hi conatus multum quoque ad rei anatomicae incrementum sint collaturi.

§. DCCCCXXXIII.

Praecipue vero attentionem nostram meretur opus plane aureum, quod auspiciis Regis christianissimi Ludovici XIV. in Galliis prodit, nempe historia académiae regiae scientiarum, ejus originem & progressum variasque dissertationes & observationes per 30. annos factas, quam plurima experimenta & inventa digessit & latio donavit *Johannes Baptista du Hamel*, ejusdem académiae socius & exsecretarius. Placuit ipsi quatuor in libros totum opus dividere; Ita quidem, ut in *primo*, quae ab exitu anni 1666. ad initium usque anni

anni 1675. acta sunt, continerentur; *Secundus* ad annum usque 1684. ac *tertius* ad annum 1692. progrederetur. *Postremus* denique in annum 1696. desineret. De laboribus vero academicorum generatim judicat, quod pleraque ab illis in lucem edita tum saltem *nova* fuerint, cum ab illis proponerentur, licet nunc permulta illorum *novitatis* speciem exuerint.

§. DCCCCXXXIV.

Quod speciatim *librum primum* attinet, nihil in eo occurrit, quod scopum nostrum respiciat, nisi forte famosum illud experimentum, de *transfusione sanguinis*, quod D. *Perrault* inutile imo exitiosum, alii plane commentum inter ineptias vocant, excipias: Quam etiam ob causam *senatus Parisiensis* auctoritate prudentissime, ut ait *du Hamel*, cautum, ne hoc remedii genere *inusatato* & plane inutili quisquam deinceps uteretur. Praeterea historiae anatomicae leonis, leaenae, chamaleontis, camelii, ursi aliorumque animalium descriptae leguntur. Speciatim vero D. *Mariotte*, probaturus, non in *retina*, quae vulgaris est opinio, sed in membrana *choroide* dicta, quae interioris nervi optici propago est, rerum objectarum imagines depingi atque adeo proximum visionis organon esse, oculum ipsum ratione structurae suae describere necessarium duxit. Cumque vulgarem opinionem propagare occoepisset D. *Pecquet*, variaque argumenta novae isti *Mariotti* sententiae opponeret, ea diluere è re sua duxit.

§. DCCCCXXXV.

In libro *secundo* excerpta sistitur D. *Perrault* dissertatio, quae elegans & ingeniosa dicitur, ac de *motu peristaltico* agit, quae tamen *physiologiam* potius quam *anatomiam* illustrat, atque adeo hujus loci non est. Ad scopum nostrum proprius spectant, quae idem de auditus organo differuit.

§. DCCCCXXXVI.

Quae tertio & quarto libro continentur, anatomen variorum animalium potius quam hominum concernunt. Agitur tamen inter D. Meryum & D. Varignonem quaestio de *usu foramnis ovalis in foetu*. Quaedam etiam de structura musculorum eorundemque motu disputantur. Si quae forte alia superfunt, eorum jam supra convenienti loco facta est mentio.

§. DCCCCXXXVII.

Circa finem seculi praecedentis, anno scil. 1699 *Academia Regia scientiarum* a LUDOVICO XIV. Galliarum rege denuo excitata fuit, ut observationes suas, *chymiam, anatomam, scientiam naturalium, matthesin* omnesque ejus partes illustrantes novisque inventis augentes & exornantes gnaviter continuarent. Cujus nutui atque iussibus obsequentissimi, opus plane eximium lingua gallica concinnarunt, quod egregias quoque observationes & inventa nova anatomica, prioribus dignitate, curiositate atque utilitate nihil cedentia complectitur: Optarem solummodo, inventum quempiam fuisse vel adhuc inveniri, qui opus tam egregium & usibus eruditorum omnis generis apprime inservitrum latio donaret. Mihi vero hac vice tot volumina perlustrare & anatomica excerpere non licet: Urget me, nundinis Lipsiensibus instantibus, bibliopola, magistratus academici, quem jam gero, onus humeris meis incumbit, patientesque, quorum numerus singulis aequinoctiis ut plurimum augescit, opem meam implorat, &, quod praecipuo loco habendum, philiatri nostri horas sibi dicatas merito expostulant; Quare hic tractationis filum, sive velim sive nolim, abrumpendum est. Si qui tamen scriptores anatomici a me fuerint omisi, eorum memoriam in supplementis, posthac edendis, recolere, & si qui novi interea lucem adspexerint, eorum quoque historiam tradere, omni, quo decet, studio adnitar.

INDEX

Scriptorum, qui anatomen operibus suis illustrarunt.

A.

Achillinus, *Alexander.*
Aetius.
Aegineta, *Paulus.*
Alcmaeon.
Aelianus Meccius.
Aemilius Parisanus.
Albinus, *Christianus Bernhardus.*
Bernhard Sigfried.
Albertus, *Salomon.*
Aldes, *Theodorus.*
Alexander.
Albucafa.
Anonymus.
Antigenes.
Arantius, *Julius Caesar.*
Arctaeus, *Cappadox.*
Aristoteles.
Arnisaeus, *Hennigus.*
Asellius, *Cassparus.*
Aquapendente, *Hieronymus Fabricius ab Avicenna.*

B.

Baglivus.
Bagetus, *Johannes.*
Barbette, *Paulus.*
Backe, *Jacobus de.*
Baifield, *Robertus.*
Bartholinus, *Thomas.*
- - - *Cassparus.*
Baronius, *Theodorus.*
Bartisch, *Georgius.*
Bartoletus, *Fabricius.*
Bauhinus, *Cassparus.*
Bassius, *Henricus.*
Bauer, *Johannes Fridericus.*
Belebad, *Iacobus Rolandus.*
Becke, David von der
Beddevole.

Bellinus, *Laurentius.*
Benedictus, *Alexander.*
Berengarius, *Jacobus.*
Beslerus, *Michael Rupertus.*
Bergerus, *Job. Godofredus.*
Bianchi, *Job. Baptista.*
Bidlov, *Godofredus.*
Bils, *Ludobicus de.*
Blancardus, *Stephanus.*
Blasius, *Gerardus.*
Blossius, *Sebastianus.*
Bohnus, *Johannes.*
Bonetus, *Theophilus.*
Boerhaave, *Hermannus.*
Bontius, *Theophilus.*
Bonaciolus, *Ludobicus.*
Bordingus, *Jacobus.*
Bokelius, *Johannes.*
Bohlius, *Job. Christopherus.*
Boscus, *Hippolytus.*
Botallus, *Leonardus.*
Bottonus, *Albertinus.*
Bonaciolus, *Ludobicus.*
Bordingus, *Iacobus.*
Brendelius, *Adamus.*
Broevvn, *Johannes.*
Brunsvig, *Hieronymus.*
Briggs, *Guilielmus.*
Brunnerus, *Job. Conradus.*
Bry, *Johannes Heinricus de.*
Bucretius, *Daniel.*
Buisiere.
Bulleine, *Guilielmus.*
Burgoverus, *Johannes.*
Burthus, *Franciscus Josephus.*

C.

Cabrolius, *Bartholomeus.*
Cajus, *Johannes.*
Cananus, *Job. Baptista.*
Cafe, *Johannes.*

INDEX SCRIPTORUM.

Casmannus, Otto.
Cant, Arent.
Camerarius, Joachimus.
Cauliaco, Guido de
Casserius, Julius.
Capivaccius, Hieronymus.
Caelius, Theodorus.
Caesalpinus, Andreas.
Celsus, Aurelius Cornelius.
Charleton, Waltherus.
Cheselden.
Chartiere de la.
Chirac.
Chiffletius, Iohannes.
Clerc, Daniel le
Colladus, Ludovicus.
Columbus, Realdus.
Cucus, Jacobus.
Colle, Iohannes.
Codronchius, Baptista.
Cosmopolita.
Cortesius, Job. Baptista.
Cornachinus, Thomas.
- - - Michael.
Concorreggio, Iohannes de
Courtinus, Germanus.
Constantinus, Africanus.
Cuneus, Gabriel.
Curtius, Mattheus.
Crimali, Liberalis.
Crocke, Helkiab.
Coschvvitius, Georgius Daniel.
Covperus, Guilielmus.
Courtialis.
Cummenus à Cummen, Alardus Hermannus.
Cyprianus, Abrabamus.

D.

Democritus.
Des-noves sive Novesius.
Deusingius, Antonius.

Dillenius, Jussus Fridericus.
Diemerbroeck, Isbrandus de.
Diocles, Carystius.
Dionis.
Döbelius, Job. Jacobus.
Dolaeus, Iohannes Daniel.
Douglas, Jacobus.
Drelincourtius, Carolus.
Draco.
Dresserus, Mattheus.
Drake, Iacobus.
Dupre,

E.

Eichstadius, Laurentius.
Elsnerus, Joachimus Georgius.
Elsholtius, Job. Sigismund.
Empedocles.
Entius, Georgius.
Erasistratus.
Ermelius, Job. Fridericus.
Eudemus.
Eustachius, Bartholomaeus.
Euth, Job. Aegidius.
Eyselius, Job. Philippus.
Eyssonius, Henricus.

F.

Fallopis, Gabriel.
Fantonus, Iohannes.
Fernelius, Iohannes.
Fontanus, Nicolaus.
Foitius, Angelus.
Fragosus, Iohannes.
Franco, Petrus.
Francus, Georgius.
Francus de Franckenau, Georgius Fridericus.
Fries, Martinus Fridericus.
Franciscus, Iohannes.
Gagliardus,

INDEX SCRIPTORUM.

G.

Gagliardus, *Dominicus*.
 Galenus, *Claudius*.
 Gandolphus.
 Garengot, *Iacobus Crescentius*.
 Gavasletius, *Michael*.
 Gello, *Iob. Baptista de*
Gemini, Thomas.
Gesnerus, Conradus.
 Gerhardus, *Iohannes*.
Glandorpius, Matthias Ludobicus,
Giffonius, Franciscus.
Gibson, Thomas.
Glaerus, Iohannes Henricus.
Gordonius, Bernardus.
Graseccius, Georgius.
Gradibus, Mattheus de,
Grevinus, Iacobus.
Graeff, Regnerus de.
Guarinonius, Christophorus.
Grassius, Sigismundus.
Guevara, Alphonsus Rodericus,
Guenello.
Guintherius, Iohannes.
Guillemeau, Iacobus.
Grevv, Nebemias.
Grubelius, Iob. Georgius.

H.

Haffentefferus, *Samuel*.
 Haller, *Albertus*.
Hartung, Valentinus.
Hagendorius, Ehrenfried.
Haryaeus, Guilielmus.
Havers, Clopton.
 Hermannus ab Hermenau.
Harderus, David Iob. Iacobus,
Herlicius, David.
Heraclinus.
Herophilus.
Hemsterhuys, Siboldus.

Higmorus, *Nathanael*.

Hippocrates, *Cous*.

Hire de la.

Helblinus, *Iob. Casparus*.

Heisterus, *Laurentius*.

Henninger, *Iob. Sigismundus*.

Herlinus, *Iohannes Henricus*.

Hoffmannus, *Casparus*.

Mauritius.

Iob. Mauritus.

Holt, *Carolus*.

Horne, *Iohannes San*

Horstius, *Iob. Daniel*.

Gregorius.

Hoepffnerus, *Henricus*.

Hormannus, *Guilielmus*,

Hovius, *Iacobus*.

I.

Jasolinus, *Iulius*.

Jessenius à Jessen, *Iohannes*.

Ingrassias, *Iob. Philippus*,

Junius, *Adrianus*.

K.

Karthan, *Iohannes de*.

Keil, *Iacobus*.

Kerckringius, *Theodorus*,

Knoblochius, *Tobias*.

Kulmus, *Ioh. Adamus*.

Kuppius, *Philippus Ludobicus*,

Kynalochus, *David*.

L.

Lacuna, *Andreas à*

Landus, *Bassianus*.

Lambsvyerde, *Iohannes Baptista de*

Lancisius, *Iohannes Maria*,

Lanzonus, *Josephus*.

Laurentius, *Andreas*,

Laurem*

INDEX SCRIPTORUM.

Laurembergius, Petrus.

Leal Lealis.

Lemery.

Leo, Dominicus.

Leporinus, Christianus Polycarpus.

Licetus, Fortunius.

Littre.

Loeselius, Iohannes.

Lossius, Ieremias.

Lovverus, Richardus.

Ludovicus, Antonius.

Lycus.

Lyserus, Michael.

Lysterus, Martinus.

M.

Major, Iohannes Daniel.

Mangetus, Iohannes Jacobus.

Malpighius, Marcellus.

Marchettis, Petrus de
Dominicus de

Marianus, Sanctus.

Marescotius.

Marinus.

Martianus.

Massa, Nicolaus.

Massaria, Alexander.

Mayovv, Iohannes.

Meibomius, Henricus.

Meletius.

Mercurialis, Hieronymus.

Merianus, Mattheus.

Mery.

Meurerus, Christopherus.

Mezgerus, Georgius Baltasar.

Michinus, Franciscus.

Minadous, Iohannes Thomas.

Molinettus, Antonius.

Montagnana, Petrus.

Monro, Alexander.

Montana, Bernhardinus.

Mon, Petrus.

Morgagni, Ioh. Baptista.

Moulins.

Mundinus.

Munnik, Iohannes.

Muralto, Iohannes de.

Musgrave, Guilielmus.

N.

Naboth.

Nebelius, Samuel.

Nedham, Gualtherus.

Nemesius.

Nicolas, Nicolaus.

Noble, Carolus le.

Nonnius, Emanuel.

Novarinus, Antonius.

Nuckius, Antonius.

Numesianus.

Nymmanus, Gregorius.

O.

Oribasius.

Ortlobius, Ioh. Fridericus.

P.

Padovanus, Iohannes.

Palfyn, Iohannes.

Pallierius, Paulus Franciscus.

Parisanus, Aemilius.

Paracelsus.

Pareus, Ambrosius.

Pascolus, Alexander.

Paschioni, Antonius.

Parthenius.

Paullinus, Fabius.

Pauli, Jacobus Henricus.

Simon.

Ioh. Wilhelmus.

Paxmannus, Henricus.

Pecquettus, Iohannes.

Pelops

INDEX SCRIPTORUM.

Pelops.
 Perdulcis, *Bartholomeus*.
 Petitus.
 Petri, *Fridericus*.
 Peyerus, *Iohannes Conradus*.
 Petraeus, *Henricus*.
 Phecianus.
 Philotimus.
 Pinaeus, *Seberinus*.
 Piccolomineus, *Archangelus*.
 Pinus, *Petrus Matthaeus*.
 Plato.
 Plantinus, *Christopherus*.
 Plazzonus, *Franciscus*.
 Plistonius.
 Poll, *Michaël*.
 Polybus.
 Postellus.
 Posthius, *Iohannes*.
 Pozzi.
 Praxagoras.
 Protospatarius, *Theophilus*.
 Pythagoras.

R.

Raedt, *Franciscus de*.
 Rau, *Iohannes Iacobus*.
 Recorde, *Robertus*.
 Reinesius, *Thomas*.
 Remmelinus, *Iohannes*.
 Reverhorst, *Mauritius Bon*.
 Rhasis.
 Rhodius, *Iohannes*.
 Richardus Anglicus.
 Ridley, *Henricus*.
 Riolanus, *Iohannes*.
 Riviere, *Stephanus*.
 Rondeletius, *Guilielmus*.
 Rolincus, *Guernerus*.
 Roussetus, *Franciscus*.
 Ronssaeus, *Baldinus*.
 Rouhautus.

Rohaltus, *Petrus Simonis*.
 Ruffus, *Ephesus*.
 Rudbeckius, *Olaus*.
 Rudius, *Eustachius*.
 Ryffus, *Gualtherius Hermenius*.
 Rutti, *Guilielmus*.
 Ruyschius, *Fridericus*.

S.

Saltzmannus, *Iob. Rudolphus*.
Iohannes,
 Sarpi, *Paulus*.
 Satyrus.
 Schaevius, *Henricus*.
 Schacherus, *Polycarpus Gottlieb*.
 Schillingius, *Iacobus*.
Henricus Sigismundus,
 Sclanovius, *Hector*.
 Schenckius, *Iob. Theodorus*,
 Schradetus, *Iustus*.
 Schaefferus, *Carolus*.
 Schellhammerus, *Guntherus*,
Christopherus.
 Schultze, *Iohannes Henricus*.
 Schneiderus, *Conradus Vittor*.
 Schurigius, *Martinus*.
 Sebizius, *Melchior*.
Iohannes Albertus,
 Senguerdius, *Arnoldus*.
 Septalius, *Ludobicus*.
 Sennertus, *Daniel*.
 Severus, *Nicolaus*.
 Severinus, *Marcus Aurelius*.
 Siegelius, *Paulus Marquardus*.
 Sinidaldus, *Iob. Benedictus*.
 Soranus.
 Spigelius, *Adrianus*.
 Sprengel, *Ernestus Victor*.
 Sponius, *Carolus*.
 Sproegelius, *Iohannes Christopherus*.
 Stegmannus, *Ambrosius*.
 Steno, *Nicolaus*.
Stephanus

INDEX SCRIPTORUM.

Stephanus, *Carolus*.
 Stockamerus, *Franciscus*.
 Strausius, *Laurentius*.
 Stratonicus.
 Syvammediamnius, *Iohannes*.
 Schvvendendorferus, *Georgius Tobias*.
 Sylvius, *Iacobus*.
Franciscus de le Boe

T.

Taliacotius, *Casparus*.
Tanckius, *Iohannes*.
 Tauvry.
 Teichmeierus, *Hermannus Fridericus*.
 Terraneus, *Laurentius*.
 Thebesius, *Adamus Christianus*.
 Thessalus.
 Tigeon, *Thomas*.
 Tilingius, *Matthias*.
 Timmius, *Iohannes*.
 Tyson.
 Trevv, *Christopherus Iacobus*.
 Turrianus, *Marcus Antonius*.

V.

Val, *Petrus du*.
 Valla, *Georgius*.
 Valentini, *Michaël Bernhardus*.
 Valsalva, *Antonius Maria*.
 Valverda, *Iohannes*.
 Varolius, *Constantinus*.
 Vassaeus, *Ludovicus*.
 Vassalius, *Benedictus*.
 Vaterus, *Abrahamus*.
 Verle, *Iohannes Baptista*.
 Vercelloni, *Iacobus*.
 Verbrug, *Iohannes*.
 Verheyen, *Philippus*.

Vernay, *Iosephus du*.
 Vesalius, *Andreas*.
 Veslingius, *Iohannes*.
 Vicarius, *Thomas*.
 Vidus *Vidius*.
 Vieussens, *Raymundus*.
 Vigierius, *Iohannes*.
 Viringus, *Iohannes Matthaeus*.
 Virsungus, *Iob. Georgius*.
 Vogli, *Iohannes Hyacinthus*.
 Volkamerus, *Iob. Georgius*.
 Ulmus, *Franciscus*.
Marcus Antonius.

W.

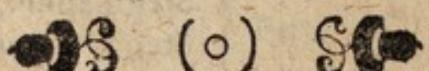
Wagnerus, *Iob. Iacobus*.
 Waltherus, *Augustinus Fridericus*.
 Warthonus, *Thomas*.
 Welschius, *Christianus Ludovicus*.
 Wesenfeldius, *Conradus*.
 Wepferus, *Iob. Iacobus*.
 Westhalus, *Iohannes Casparus*.
 Willichius, *Iodocus*.
 Willis, *Thomas*.
 Winsemius, *Menalaus*.
 Winslovv.
 Wium, *Eduardus Petrus*.
 Wolffstrigelius, *Laurentius*.

X.

Ximenes.

Z.

Zambecarus, *Iosephus*.
 Zeidlern, *Sebastian Christianus*.
 Zerbus sive de Zerbis, *Gabriel*.
 Zypacus, *Franciscus*.

INDEX

Rerum memorabiliorum.

A.

Academia scientiarum imperialis Petropolitana augmenta anatomes promovere studet. 526
 Observationum miscellarum tomos IV. hucusque publico exhibuit. 527
 Quid in quolibet illorum continetur. 527 529
Acad. regia scientiarum Parisiensis observationum anatomicarum admodum dives est. 538
Acta Edimburgensis eximias obseruat. anat. continent. 538
Acta medico-physica N. C. talium plena sunt. 524 525
Achillinus Alexander quo seculo floruerit? 114
Aelianus Meccius, praceptor *Galeni*. 63
 Scripsit de muscularum dissectione. *ibid.*
Aetius Amidenus in anatomicis nihil praestitit. 103
Aegyptii prae Graecis primi anatomen excoluere. 12
Aegyptiorum scientia anatomica quae & qualis fuerit? 15 16
 Reges corpora mortuorum secuerunt.
Anatomen quidam lanienae compararunt.
 Pollinctorum exercuere.
 Aemulationis pravi effectus.
 Adulatore nihil turpius.
 Adulatorum & parasitarum in aliis laudandis stultitia. 48
Aemilius Parisianus in anatomicis nulla habet merita. 167
 Circulationem sanguinis acriter impugnavit. ibid.
Ipsius scripta Riolanus chartam cacatam vocat.

<i>Douglassii</i> de illo judicium.	<i>tbid.</i>
<i>Albertus, Salomo</i> , anatomicus.	159
Ejus scripta.	159
<i>Albusasa</i> , arabs.	109
Ejus scientia anatomica.	<i>ibid.</i>
<i>Alexander</i> , anatomen reliquit intactam.	103
<i>Alexandri M.</i> liberalitas in promovenda historia animalium.	45
<i>Algisi, Thomae</i> , tract. de lithotomia.	448
Inserta illi est descriptio partium, urinæ se & excretioni servientium.	<i>ibid.</i>
<i>Alcmaeon, Crotoniensis</i> , anatomicus.	42
An tuba, hodie <i>Eustachiana</i> dicta, ipsi nota fuerit?	42
<i>Albrechtii, Joh. Wilhelmi</i> , observat. anatomicae.	467
Valvulam dorsali in vena penis ejusq; veram constitutionem detexit.	467
<i>Johannis Sebastiani lusus naturae</i> in cranio humano.	516
<i>Albinus, Christianus Bernardus</i> , structuram intestinorum tenuium explicuit.	473
Quid in hoc tractatu praestiterit?	474
Bernard Siegfried tract. de ossibus.	474
<i>Aldes Theodori</i> Scripta.	224
<i>Animanni, Joh. Conradi</i> Tractatus, surdus loquens inscriptus.	300
<i>Amstelodamensis</i> Collegii anatomica.	459
<i>Anatomica admiranda</i> incerti authoris.	285
Anatomici studii impedimenta.	282 283
104 Anatome melius addiscitur autopsia quam lectione scriptorum.	356
practica magnae in medicina utilitatis.	381
attificiosa quid praestet?	389
Sensuum fide niti debet.	449 450
In ea nihil phantasiae tribuendum.	<i>ibid.</i>
necessaria est in arte obstetricandi recte tractanda.	451
	AD

INDEX RERUM

An jure divino & humano licita sit?	270	Antiqui an C. H. unquam secuerint?	14
ingens utilitas.	280	An integra 36. secula anatomen	
Anatomici collegii praecipua con-		reliquerint intactam?	ibid.
tentia	184 185	Anonymi, Angli, anatomia C. H.	
Primaria ejus membra quae fuerint?		compendiosa.	262
Et quid praestiterint?	186 187 188 190	conjectura de nova via seri ad	
Anatomicae artis optima compendia.	157	renes delabentis.	315
Scriptores germani.	143 114	Judicium de illa.	ibid.
seculi XIV.	112	Osteologia nova.	229 230
seculi XV.	114	Aquapendente, Hieronymus Fabri-	
post Galenum.	138	cius ab, celeber anatomicus,	182
Anatome chirugo necessaria.	131	Fallopium habuit praceptorum,	ibid.
Cum chirurgia constanter conjun-		Magnos adsecutus est honores.	ibid.
genda.		Corpora tam hominum quam	
est vel physica vel medica.	8	brutorum permulta secuit.	102 103
Ejus vetustissimus scriptor.	9	Opera ejus anatomica.	102
In scholis trivialibus hodie docetur.	464	&	103
Sublimis cuius momenti?	522	Arantius, Julius Caesar 30. annos	
Anatomicum theatrum Berolini erectum.	6	anatomen docuit.	126
Anatomes facies belli Trojani tempore.	11	Scripta ejus anatomica.	ibid.
An eam Aegyptii prae Graecis, an		Aretaeus, Cappadox.	
hi prae illis citius exoluerint?	ibid.	anatomes quandam habuit pe-	
Olim neglectae caussae.	9	titiam.	ibid.
necessitas summa.	2	Aristoteles, Stagirita ex Asclepia-	
physiologiam praecedere debet.	ibid.	dum familia genus duxit.	44
curiosa cuius momenti?	3	An in anatomia solidi quippiam	
quem usum in medicina habeat?	4	praestiterit?	45
quid doceat?	4 5 7	An corpora humana secuerit?	ibid.
practica quid sit?	5	Rationes adfirmantium & ne-	
administratur vel in corpore vivo		gantium.	46 47
vel mortuo.	5	Ejus praecipua in anatome	
fundamentum est totius artis medicae.	1	dogmata.	49 50
Anatomici studia obstacula.	282 283	Thoracem & abdomen pro uno	
Analogica partium animalium trans-		eodemque ventre habuit.	49
latio ad hominem, multorum er-		Excusatur à Bartholino.	ibid.
rorum caussa.	48 263 264	Ejus scripta anatomica.	51
Specimina ejus rei.	264	An figuris anatomica sua illustra-	
Anellus Dominicus ductus lacry-		verit?	51
males descripsit.	449	Errores in sectione animalium	
Anonymi graeci isagoge anatomica,	108	commissi.	48
à Laurembergio edita.	ibid.	Quaedam ejus rei specimina,	ibid.
Antigenes, rudioribus anatomicis à		Arteriam magnam primus aör-	
Galen adnumeratus.	41	tam vocavit,	ibid.
		Ejus	

MEMORABILIORUM.

Ejus errores plane palpabiles in anat.	46	Bartisch, Georgius, ophthalmologiae author.	176
<i>Arnisaeus</i> , Henningus anatomicus praestans.	298	Bartoletus, Fabricius, anatomicus.	127
Ubi docuerit?	ibid.	Ejus scripta.	ibid.
Ejus scripta.	ibid.	Vita & mors.	ibid.
Ossium pubis distractionem in partu credidit.	299	Bartholini, Caspati scripta.	238
Arteriarum ossescientia.	520	Vita & mors.	ibid.
<i>Astellius</i> , Casparus, vasorum lacteo- rum inventor.	190	Thomae vita.	ibid.
In brutis tantum illa demonstravit.	ibid.	Vasorum lymphaticorum primus fuit inventor.	238 239
Hominem vivum incidere nefas duxit.	191	Controversia inter ipsum & Rud- beckium.	238 239
<i>Aselepiadea</i> , schola an & quomodo anatomem traxerit?	1 2 24 25 61	An ductum thoracicum primus invenerit?	239
<i>Atbostis</i> , an libros anat. scripsit?	17	Ejus scripta.	239 240
<i>Abicenna</i> , Arabs, anatomem in hono- re habuit.	109	Casparum & Thomam filios reliquit.	240
<i>Auzotii Adriani</i> , epistola ad Joh. Pe- quettum.	206	Bassius, Henticus, anat. exercitatus.	461
		Ejus observat. anat. chir.	ibid.
		Barbette, Paulus, anat. practicam edidit.	344
		Baueri, Joh. Friderici, dissertatio de nervis.	478
		Baubinus, Casparus, Johannis sen. filius in studio anatomico clarus.	270
		Varia anat. scripta edidit.	ibid.
		A Riolo plagii insimulatus.	271
		Bassianus Landus, Placentinus, disci- pulus Montani fuit.	123
		Ejus scripta.	ibid.
		fata.	ibid.
		Becke, David van der, dissert. de procidentia uteri.	285
		Beddebole, tentamen anatomicum.	218
		Benedicti, Alexandri aetas, qua vixit.	113
		Singularis ejus opinio de duabus foraminulis juxta urinae exitum in foemellis.	113
		Belebad Jac. Relandi, aglossostomo- graphia.	386
		Bellingeri descriptio ductuum ex glan- dula thymi ad os subeuntium suspecta.	459
		Bellinus, Laurentius, structuram renum explic.	195
		Berengerus in tractatu de herniis ana- tomica tractat.	452

B.

<i>Back</i> , Jacobus de, differuit de corde.	300
Ejusdem dissertationes anato- miae.	445
<i>Bagibus</i> , Georgius de fibra motrice scripsit.	444
<i>Baifield</i> , Robertus, exercitationes anat. evulgavit.	247
<i>Ballonius</i> , in anat. practica desudavit.	380
<i>Banister</i> , Guilielmus sua ex <i>Vesalio</i> hausit.	172
ast maximam partem depravata.	ibid.
<i>Bamberg</i> , Joh. Faber ultra 100. cada- vera secuit.	381
<i>Baroni</i> , Theodorus descriptionem in- strumentorum urinatiorum reliquit.	164
<i>Barnabeus Anton.</i> Nicolaus de mor- tibus subitaneis scripsit.	448
<i>Bartholdi</i> , Georgii Theodori anato- miae non magni sunt momenti.	460
<i>Sparsum</i> operibus ejus permixta.	ibid.

INDEX RERUM

<i>Berkeley, Georgius</i> anatomen oculi tradidit.	457	<i>Blorsius, Sebastianus</i> , disquisitionem scepseos anat. edidit.	274
<i>Besse, tractatus anat. de structura & usu partium.</i>	452	<i>Bockelius, Johannes</i> , pro usibus acad. <i>Juliae</i> anat. C. H. edidit.	161
<i>Bergeri, Joh. Godofredi tractatus de natura humana laudatus.</i>	332	<i>Bohlius, Joh. Christopherus galaxi-</i> am C. H. promisit.	498
Aörtam rectius aliis delineavit.	332 333	<i>Boerhaeve, Hermanni</i> , anatomica physiologiae permixta.	520
<i>Beslerus, Michaël Rupertus</i> patre medico natus.	310	Eiusdem opusculum de fabrica glandularium.	ibid.
Eius scripta.	ibid.	<i>Bonaciolus, Ludovicus</i> , de part. genit. scripsit.	121
Vita & mors.	ibid.	<i>Boneti, Theophili</i> , sepulchretum laudatum.	50 325
<i>Bils, Ludovicus</i> de ingenium ad anat. natum habuit.	293	<i>Bontius, Jacobus</i> , observationes anatomico practicas edidit.	303
Eius adversarius <i>Joh. van Horne</i> fuit.	ibid.	<i>Bohnus, Johannes</i> , circulum anatomico-physiologicum scripsit.	368
Specimina anat.	ibid.	Eius observat. anat. summa.	368 369
<i>Bianchi, Joh. Baptista</i> de structura & usu hepatis scripsit.	439	Opera aquapendentis edidit.	370
Eius dissert. epistolaris ad <i>Josephum Lanzoni</i> de ductibus lacrymalibus novis.	439 440	item <i>Laurentii Bellini</i> opuscula.	371
<i>Bidous, Godofredus</i> , anatomicus insignis.	357	<i>Boscus, Hippolytus</i> lectiones de facultate anat. scripsit.	199
Eius magnificentum opus anat. censem & quinque tabb.	ibid.	<i>Botallus, Leonardus</i> , magnae famae medicus.	136
Allantoidem adseruit & delineavit.	358	Eius praceptoribus.	ibid.
Eidem contradixit <i>Verheyen</i> .	ibid.	anatomica cuius momenti?	137
Judicium de pretioso hoc opere anat.	ibid.	<i>Bottanus, Albertinus</i> , de structura uteri differuit.	164
An meningis arachnoideae primus inventor?	ibid.	<i>Borrchii</i> , judicium de anat. Aegytorum.	17
Reliqua <i>Bidoui</i> scripta.	359	<i>Bordingus Jacobus</i> , anatomen edidit.	174
Eius vindiciae anat.	363 364	Eius vita.	173
Spirituum animalium existentiam explosit.	359 360 361	<i>Bouparti</i> observ. de duobus teretibus ligamentis suspensoriis in musculis abdominis.	227
<i>Guilielmum Cosperum</i> plagii accusavit.	364	<i>Bourdonis</i> descriptio partium H. C.	230
<i>Blancardi, Stephani</i> anatome reformata potius deformata dicenda.	354 355	<i>Brendelius, Adamus</i> , foetus trigeminos communij quidem chorio, sed distinctis amniis inclusos observavit.	406
In altera editione multa emendavit.	355	Idem in cadavere foeminino foramen ovale patens & canalem anterosum paululum hiantem deprehendit.	406
Eiusdem anat. practica cuius momenti?	355	<i>Briffaeus</i>	
<i>Blasius, Gerardus</i> Zootomiam edidit.	297		
Eius reliqua scripta,	297 298		

MEMORABILIORUM.

- Briſſaeus** de cataracta & glaucomate
agens, ſtrućuram oculi ſimil ex-
pliuit. 452
- Broesn**, Johannes ſubtantiam he-
patis glandulosam defendit &
confirmat. 256 257
- Eius myographia nova,
Oeconomia animalis.
- Bruckeri**, judicium de anat. Aegyptio-
rum. 17
- Brunnerus**, Joh. Conradus ad Baro-
nis dignitatem ob merita ſua
evectus. 339
- glandulas intestinales adcurate
descripsit. 339 340
- Inventi occasio.
Operis dispositio.
Eius diſſert. de glandula pituitaria.
- Briggs**, Guilielmus ophthalmogia-
phiae author.
Reliqua ejus scripta.
- Bry**, Joh. Theodorus de, chalco-
graphus.
adpendicem ad figuras anat. ad
Louysam de Bourgeois adjecit.
- Brunswig**, Hieronymus anat. cum
figura ſceleti exhibuit.
- Bucretius**, Daniel, ſupplementum
tabularum anat. *Julii Cafferii*
ſcripsit. 339
- Bulleine**, Guilielmi ſcriptum chirur-
gicum, cui anatomica permixta.
- Buſſiere**, obſervatio de ovo in tuba
Fallopiana invento.
Eius singularia hac in ſectione
detecta. 172
- Burrbus**, Franciscus artificium reſti-
tuendi humores oculorum amis-
ſos jactitavit.
Iudicium de illo. 221
- Burgundus**, Vincentius, physiologiam
potius quam anatomen tradidit. 170

C.

- Cabrolius**, Bartholomeus, alphabeti
anat. author. 206
- Camerarius**, Joachimus partium H.
C. nomina evolvit. 105
- Rudolphus Jacobus novam vaso-
rum ſeminiferorum cum lym-
phaticis in testibus communi-
cationem monſtravit. 395
- Cajus**, Johannes, diſcipulus Montani.
Eius ſcripta anat. ibid.
Vita. ibid.
- Cananus**, Joh. Baptista ob peritiam
anatom. alter *Vesalius* dictus. 124
- Capiſaccius**, Hieronymus lautissimas
conditiones generofe eſt adſper-
natus. 163
- methodi anat. author. ibid.
- Carpus**, Jacobus ſive Berengarius, ma-
guus anatomicus. 115
- plura quam centena ſecuit cadavera. ibid.
- An vivos inciderit homines? ibid.
- Eius ſcripta & fata. ibid.
- Case**, compendium anat. 63
- Quid conſineat? ibid.
- Cafferius**, Julius, ſecandi peritia clarus. 183
- Aquapendentis* diſcipulus, acmulus
tandemque ſuccessor. ibid.
- Tabulae ejus anat. magno ſemper
in pretio fuere. ibid.
- Eas Daniel Bucretius ab interitu
vindicavit. ibid.
- Casmanni anthropologia cujus mo-
menti? 278
- Castellus**, Petrus ſepulchrum edidit. 389
- Cartilago synchondrosin oſſium pubis
ſuſtinens an in partu olongetur? 396
- Cauliaco**, Guido de, diſcipulus Ray-
mundi in monte Pefſulano. 111
- Eius anatomia. 111 112
- Caſſal-**

INDEX RERUM

Cæsalpinus , Andreas acriter contra Galenum disputavit.	165	Discipulus & sectator <i>Vesalii</i> fuit.	<i>ibid.</i>
Eius anatomica.	<i>ibid.</i>	<i>Cockburn</i> , in tr. de gonorrhœa anat. tractavit.	451
Cant Arend, ductum thoraciū delineavit ac descripsit.	521	Colle , Johannes annum honorarium	
Eius impetus primi anat.	<i>ibid.</i>	500. aureorum habuit.	198
Eorum contenta.	<i>ibid.</i>	Eius vita & scripta.	<i>ibid.</i>
Cassebohm , Joh. Fridericus anatomicus n. t. exercitatissimus.	479	Coelicus , Theodorus, brevem C. H. descriptionem reliquit.	177 178
De organo auditus 4. edidit tractatus.	479 480	Judicium de illa.	<i>ibid.</i>
Celsus , Aurelius Cornelius qua aetate vixerit?	64	Coiter , Volcherus, diligens anat. cultor.	154
Cur ejus mentio hic fiat?	<i>ibid.</i>	Eius tr. de ossibus foetus abortivi.	<i>ibid.</i>
Chrysippus , praceptor Erasistrati.	57	scripta ejus argumenti anat.	<i>ibid.</i>
Charriere , Josephus de la, integrum C. H. anatomen promisit, quam tamen per partes tantum tradere coepit.	231 232	Eius vita & mors.	<i>ibid.</i>
Chiffletius , Johannes, observat. anat. practicas scripsit.	205	Columbus , Realdus, praestans anat.	117
Charleton , Waltherus observat. anatomico-physic. author.	265	Vesalii successor.	119
Judicium de illis.	265 266	Eius anatome qualis?	417 118
Cheselden anatomiam C. H. publicavit.	268	Monstravit methodum conficiendi sceleta.	119
Eius contenta.	269	Concorreggio , Joh. de, tractatum anat. scripsit.	
Idem multa notatu digna attulit.	457	Eius vita & mors.	<i>ibid.</i>
Chirac , pilorum structuram evolventam sibi sumvit.	450	Corringii , Hermanni, judicium de anat. <i>Aegyptiorum</i> .	15
Clerici , Danielis judicium de re anatomica <i>Aegyptiorum</i> .	15 16	Libros <i>Athostis</i> anatomicos pro fabulosis habuit.	17
Bibliothcae anat. cum <i>Mangeto</i> author.	372 373	Judicium de <i>Hermete Trismegisto</i> .	18
Idem osteologiam edidit.	375	Cornachini , Thomae scripta continent anatomica	166
Cleyeri , Andreae testimonium de Sinensium scientia anat.	23	Cortesit , Joh. Baptiste miscellaneis anatomica quaedam permixta.	184
Codronchius , Baptista, de structura & usu ossis pectoris & cartilaginis mucronatae disseruit.	164	Cowperus , Guilielmus anat. edidit	251
Idem de prolapsu hujus cartilaginis disputavit.	<i>ibid.</i>	Existentiam spirituum animalium negavit	252
Colladus , Ludovicus, in anat. nihil singulare praestitit.	168	Opus ejus anat. ob singularia inventa laudatum	252
		Reliqua ejus scripta.	252. 253. 254.
		Courtialis observat. de ossibus.	222
		Commercium litterarum Norimbergensia quid ad anat. promovendam contulerit?	531
		Constan-	

MEMORABILIORUM.

Constantinus Africanus pauca in anat. merita habuit.	109	Ejus vita & mors	304
Cor plane inventum visum.	383	Dilectionis observatio circa viam & inser- tionem insolitam pori choledochi	405
Cosmopolitae historia naturalis cum delineatione C. H. anatomica est eadem cum Stockameri microsco- graphia.	327. 328	Diemerbroeck, Isbrandus de, professor anat.	307
Coschütz , Georgius Daniel, singu- larem reliquit observationem de valvulis in ureteribus repetitis.	477	Scriptis anat. C. H.	307 308
An ductum salivalem novum in- venerit?	ibid,	Vitia, quibus laborat.	ibid,
Cobboldus , Guilielmus in ophthalmia- tria structuram oculi explicuit.	456	Exactam nervorum descriptionem impossibilem esse judicavit.	284
Cypriani Abrahāmi epistola ad Millin- gtonium de foetu humano post 21. menses ex uteri tuba extracto.	333	Dionis , anatomes demonstrator in hor- to regio.	236
Crima Liberalis , singularia in anatome merita non habuit.	166	Diocles Carystius quid in anatomi- is praestiterit?	38
Crooke , Helkiah, microcosmographiae auctor est.	172	Qua aetate vixerit?	ibid.
Culinaria veterum quid ad rem anat., contulerit?	II	Alter Hippocrates dictus Atheniensi- bus.	61
Curtii , Matthaei scripta.	177	Dolaei , Joh. Danielis, observata cir- ca structuram & insertionem va- sorum umbilicalium nec non in- tuī foraminis obalis ac dūtus arteriosi.	404
Ejus vita & mors.	ibid.	Doebelius Joh. Jacobus, descriptam reliquit historiam penis cancerō- si feliciter secti.	459
Cuneus , Gabriel, discipulus Vesalii.	125	Douglassius , Jacobus myographiae comparatae auctor.	453
Contra Puteum defendit Vesalium	ibid.	Membranam cellulatam & perito- neum adcuratius aliis descripsit.	454
Courtinus , germanus, anatomen ex- coluit.	134	Bibliographiam anatomicam edidit ibid.	
		Reliqua ejus scripta.	ibid.
D.		Draco , M. Hippocratis filius.	37. 38
Degnerus Joh Hartmannus, ossesen- tiam arteriae magnae observa- vit.	526	Dresserus , Mattheus partes H. C. deo- scripsit.	175
Democritus , Abderita, an anatomen excoluerit?	41	Dracke , Jacobus, antropologiae novae author.	268
Ejus itinera	ibid	Desiderata circa illam.	ibid.
An, popularium suorum judicio, fa- tuus fuerit?	ibid.	Drelincourtius , Carolus, celeber ana- tomicus.	210
Praesagiendi facultate polluit.	42	Ejus scripta.	210 211
Desnobes fasciculus epistolarum a- natomicarum.	544	Systema de modo conceptionis	211
Deusingius , Antonius, anatomen par- yorum naturalium scriptis.	304	Drgander , Iohannes, anatomen 24. an- nos docuit.	158
	62	Ejus scripta anat.	ibid.
		Mundinum castigatiorem edidit.	ibid.
		Duplē	

INDEX RERUM.

<p><i>Dupré</i> descriptio s. parium musculo-
rum abdominis. 230</p> <p style="text-align: center;">E.</p> <p><i>Eichstadius</i> Laurentius coll. anat. scri-
psit. 280</p> <p><i>Elsnerus</i> Joachimus Georgius, structu-
ram ac delineationem vasorum he-
patis uterini exhibuit. 382</p> <p><i>Elsholtz</i> Iohannis Sigismundi, observa-
tio de foetus tubarii possibilitate 386</p> <p><i>Empirici</i> anatomen contemtim ha-
buere. 12</p> <p><i>Empedocles</i>, anatomes cultor. 43</p> <p><i>Entis</i> Georgii scripta. 151</p> <p><i>Erasistratus</i> an vivos dissecuerit ho-
mines? 56</p> <p>Qua aetate vixerit? ibid.</p> <p>Ejus praceptores. 56 57</p> <p>Scripta dudum perierte. 57</p> <p>An vasa lactea ipsi fuerint perspe-
cta? 57 190</p> <p>Originem nervorum à menin-
gibus recte deduxit. 57 58</p> <p>An sententiam suam circa ottum
nervorum senex mutaverit? 58</p> <p><i>Ermelius</i>, Ioh. Fridericus, tabulas phy-
siologico-anatomicas edidit. 463</p> <p>Quibus authoribus sua in acceptis
referat? 463</p> <p><i>Eudemus</i> ob scientiam anatomicam
Herophilo comparatus. 40</p> <p>An ductus pancreaticus eidem inno-
tuerit? 40</p> <p>Cur in historia anat. nulla ejus
affacta sit mentio? 62 63</p> <p><i>Eustachius</i>, Bartholomaeus, anatomi-
cus. 119</p> <p>Ejus opuscula anat. ibid.</p> <p>principia inventa. 118 119</p> <p>An ductus thoracicus ipsi fuerit per-
spectus? 260</p> | <p><i>Eyffonius</i>, Henricus, amphitheatri anat.
author in academia Gröningana 290</p> <p>Ejus tractatus de ossibus infantis
cognoscendis, conservandis &
curandis. 290</p> <p>Ostendit differentiam inter ossa in-
fantum & adultorum. 291</p> <p><i>Riolano</i> plagii crimen imputavit, 291</p> <p><i>Extispicina</i> inveniendae anatomiae
occasionem dedit. 910</p> <p>exercuerunt planchnotomiam 10</p> <p>Eorum officium in quo consti-
tit? 14 15</p> <p style="text-align: center;">F.</p> <p><i>Fabri</i>cius, Hildanus Guilielmus, chi-
rurgiam exercuit. 158 159</p> <p>Eam tamen junxit anatomiae 158</p> <p>Ejus vita. ibid.</p> <p>Decantavit anatomiae laudes &
praestantiam. 159</p> <p><i>Fallopianus</i>, Gabriel, vocavit <i>Herophilum</i>
anatomicorum Evangelistam. 56</p> <p>Ejus vita 122</p> <p>Scripta anat. ibid.</p> <p>Inventor est tubarum, quae hodie
<i>Fallopianae</i> dicuntur. ibid.</p> <p>Modestus fuit disputator. ibid.</p> <p><i>Fantonius</i>, Iohannes, celeber anato-
micus. 441</p> <p>Anatomiam C. H. edidit ad usum
theatri accommodatam. ibid.</p> <p>Methodus tractandi in illa obser-
vata. 441 442</p> <p><i>Faubellus</i> hydatides magnae molis in
ovario detexit. 227</p> <p><i>Fernelius</i>, Iohannes, celeber suo tem-
pore medicus. 135</p> <p>Ejus scripta anatomicis hinc inde
permixta ibid.</p> <p>merita in domum regiam. ibid.</p> <p><i>Fantonius</i>, Nicolaus, annotationes scri-
psit ad <i>Vesali</i> epitomen anat. 280</p> <p><i>Forstius</i></p> |
|---|--|

MÉMORABILIORUM.

<i>Forstius, Angelus anatomen ex pro-</i>		<i>An corpora humana secuerit?</i>	<i>65</i>
<i>tesso non tractavit.</i>	<i>162</i>	<i>An Herophili fide omnia tradiderit?</i>	<i>ibid.</i>
<i>Fracassatus, Carolus epistolas anat.</i>		<i>Anatomica ejus scripta,</i>	<i>102</i>
<i>scripsit.</i>	<i>197</i>	<i>Ejus testimonium de Herophili</i>	
<i>Fragosus, Johannes, chirurgiae suae</i>		<i>anatome,</i>	<i>12</i>
<i>anat. interspersit.</i>	<i>169</i>	<i>Ipsius tempora ingens in anatome</i>	<i>10</i>
<i>Franco, Petrus, quid in anat. praes-</i>		<i>sterilitas secuta.</i>	<i>13</i>
<i>stiterit?</i>	<i>170</i>	<i>Multa medicorum antiquorum</i>	
<i>Francosurtensis, selecta complectun-</i>		<i>nomina conservavit, quae alias</i>	
<i>tur anatomica.</i>	<i>535 536 537</i>	<i>petiissent.</i>	<i>40</i>
<i>Franci, Georgii, scripta anat.</i>	<i>285</i>	<i>Galenicae anatomiae systema ex</i>	
<i>Ejusdem nova observata anat.</i>	<i>390</i>	<i>scriptis ejus erutum, à pag. 66.</i>	
<i>Franckenau, Georgius Fridericus</i>		<i>usque ad pag.</i>	<i>102</i>
<i>Francus de, onychiologiae author.</i>	<i>328</i>	<i>Gandolphi, observatio de ingenti</i>	
<i>dissertatio inauguralis: De via</i>		<i>vasorum lymphaticorum ampli-</i>	
<i>alimentorum & chyli, sub ejus</i>		<i>tudine,</i>	<i>227</i>
<i>praesidio habitâ, elegantem</i>		<i>Garengeot, Joh. Crescentius, publi-</i>	
<i>ductus thoracici delineationem</i>		<i>cus chir. demonstrator.</i>	<i>451</i>
<i>exhibens.</i>	<i>528 329</i>	<i>Ejus Splanchnologia,</i>	<i>ibid.</i>
<i>Freind, Johannes in emmenologia</i>		<i>Osteologia.</i>	<i>ibid.</i>
<i>structuram uteri exposuit.</i>	<i>456</i>	<i>Gabassetius, Michaël, anat. scripta edidit.</i>	<i>141</i>
<i>Friess, Martinus Fridericus, de den-</i>		<i>Gerardus, Joh. succinctam anat. com-</i>	
<i>tibus differuit.</i>	<i>286</i>	<i>prehensionem scripsit.</i>	<i>291</i>
<i>Fuchs, Leonardus, medici illumi-</i>		<i>Genathius, Joh. Jacobus, multas dispu-</i>	
<i>nati titulo cohonestatus.</i>	<i>155</i>	<i>tationes medicas & inter illas non-</i>	
<i>Ejus vita.</i>	<i>155 156</i>	<i>nullas anat. congesit.</i>	<i>179</i>
<i>scripta anat.</i>	<i>156 157</i>	<i>Gello, Joh. Baptista de, dialogos edidit</i>	
<i>Mundinum multorum in anatome</i>		<i>de fabricae humanae natura.</i>	<i>167</i>
<i>errorum cōtaguit.</i>	<i>156</i>	<i>Gemini, Thomas figuræ, quas deli-</i>	
<i>Insimulat Galenum, quod simias</i>		<i>neavit, ex epitome Vesaliana pe-</i>	
<i>tantum & canes, non homines,</i>		<i>tit.</i>	<i>152</i>
<i>inciderit.</i>	<i>157</i>	<i>Gersdorff, Johannes anat. C. H. edidit.</i>	<i>155</i>
<i>Vesalii anatomica magno in pre-</i>		<i>Chirurgiam cum anatomia con-</i>	
<i>-tio habet.</i>	<i>ibid.</i>	<i>junctit.</i>	<i>ibid.</i>
G.		<i>Gesnerus, Conradus, historiam ani-</i>	
<i>Gagliardi, Dominici anatome</i>		<i>maliūm scripsit.</i>	<i>175</i>
<i>ossium novis inventis illu-</i>		<i>Gibson, Thomas, anat. C. H. compen-</i>	
<i>strata.</i>	<i>447</i>	<i>sariam edidit.</i>	<i>257</i>
<i>Ordo hujus operis.</i>	<i>448</i>	<i>Gibs, observationes de affectibus</i>	
<i>Galenus, Pergamenus dictus.</i>	<i>65</i>	<i>scrophulosis scripsit.</i>	<i>456</i>
<i>Quo tempore vixerit?</i>	<i>ibid.</i>	<i>Egit in illis de structura glandu-</i>	
		<i>larum.</i>	<i>ibid.</i>

INDEX RERUM

Glandorpius , Matthias Ludovicus, discipulus <i>Ariani Spigelii.</i>	179	Grebinus , Jacobus anat. delineationem aeri insculptae exhibuit.	171
In speculo chirurgorum partis adfectae explicationem anat. praemisit.		A <i>Douglassio</i> plagii accusatus.	<i>ibid.</i>
Glaseri , Joh. Heinrici tract. de cerebro posthumus.	284	Grubelius , Joh. Georgius, de ductu chylifero <i>Pequetti</i> differuit.	286
Ejus contenta.	285	Guenello , medicus Amstelod.	249
Glusingii , J. M. anat. rationalis. Judicium Heisteri de ea.	467	In structuram tunicae reticularis adcuratius inquisivit.	249
Glissonii , Francisci scripta anatom. Inventor est ductus hepati-cystici.	249	Guilhelmini , epist. anat.	445
Goblii , adserum de insuffientia cerebri ad sensum & motum animalis contra <i>Burggrabiū Jun.</i>	58	Guarinonii , Christopheri merita in re anatomica.	166
Ejus praecipua inventa in anatomis.	59 60	Guillemeau , Jacobus, chirurgus Parisiensis.	169
Gordonii , Bernhardi conatus anatomici.	III.	Paraci opera elimavit.	<i>ibid.</i>
Gouey , Louis Leger de, inventa nova osteologiam & myologiam illustrantia.	451	Anatomē figuris & tabellis exornavit.	<i>ibid.</i>
Graseccius , Georgius examen theatri microcosmici edidit.	273	Carolus , filius Jacobi.	16
Methodi ab ipso adhibitae illustratio.	274	Guevara , Alphonsus Rodericus, librum de re anat. edidit.	169
Grassi , Sigismundi solutio problematis: <i>Qua via pleuriticorum sputa ad arteriam asperam perveniant?</i>	385 386	Guintherius , Johannes, Andernacus, natione Germanus.	130
Gradibus , Mathei de, anatomia.	112	Ejus merita in rem anat.	131
Graeff , Regnerus de, structuram partium generationi inservientium in utroque sexu exposuit.	294	institut. anat.	<i>ibid.</i>
Reliqua ejus scripta.	291		
Gress , Nehemias anatomen comparata ventriculorum & intestinorum scripsit.	263		
analogismus inter bruta & homines fallax.	<i>ibid.</i>	Hagendornius , Ehrenfried absentiam columellae observavit.	384
Grasecius , Georgius fabricam H. C. masculi descripsit.	176	Hallerus , Albertus, structuram dia-phragmatis exposuit.	478
		Hambergerus , Georgius Albertus, ex structura cordis existentiam DEI probavit.	461
		Harderus , Joh. Jacobus, novam glandulam lacrymalem cum ductu excretorio in cervis atque damis descripsit.	326
		Hartung , Valentinus, structuram lienis exposuit.	286
		Hartmanni , Phil. Jacobi scriptum de primis anat. originibus laudatum.	89
		Harbaeus , Guilielmus, circulationem sanguinis primus detexit,	242

Adyer-

MEMORABILIORUM.

Adversarii ejus,	<i>ibid.</i>	Heucherus, Joh. Heinricus de anato-
Desiderata circa hoc inventum,	<i>ibid.</i>	micorum ignorantia egit. 463
Reliqua ipsius scripta,	<i>ibid.</i>	Anatomem dixit artem magnam; <i>ibid.</i>
Heisterus, Laurentius, anat. praestans.	478	Heyne, Joh. Christianus, osium stru-
Ejus compend. anat.	480. 481	eturam exhibuit. 455
Merita in rem anatom.	481 482	Higborus, Nathanael, disquisitionem
	485 486 & seq.	anat. C. H. edidit. 242 243
Helblinus, Ioh. Casparus, epistolam		Hippocrates, vetustissimus anat. scriptor, 8
de structura oculi exaravit.	179	anatomica multa <i>incerta</i> , imo
Hemsterhuys, Siboldi, messis aurea,	280 281	<i>falsa</i> continent, & cur? 25
Quos in se tractatus complecta-		An eidem circulatio sanguinis fuerit
tur?	<i>ibid.</i>	perspecta? 25
Henningeris, Joh. Sigismundi, nova		Ignoravit veram arteriarum vena-
methodus inveniendi <i>ductum</i>		rumque originem. 27 28
<i>thoracicum</i> in homine.	407	Structuram cordis musculosam esse,
Occasio inventi quae fuerit?	407	recte agnovit. 30
	408 409	Eiusdem de cerebri & spinalis me-
Herlitius, David, tract. physiologico-		dullae substantia, opinio. 31
anat. edidit.	178	De vasibus arteriosis ac venosis, nervis,
Herlinus, Joh. Henricus, observatio-		tendinibus & ligamentis nullum
nem anatomico-pathol. de fluxus		distinctum habuit conceptum. 31
<i>haemorrhoidalis</i> lethali ad pectus		Differentiam inter intestina tenuia
translatione reliquit.	463	& crassa perspectam habuit. 34
Hermannus, David, tabulas osteolo-		Renes pro corporibus glandulosis
gicas edidit.	466	aestimavit. 33
Hermenau, David, Hermannus ab,		Mammas itidem muliebres. 33
manualis anat. author.	289	Nervis cavitatem denegavit. 34
Heraclianus, praceptor Galeni fuit.	64	An ejus tempore skeletopoeia jam
Herophilus, discipulus Praxagorae.	56	innotuerit? 37
Herophilus, quando vixerit?	52	Ejus vita & mors. <i>ibid.</i>
An homines bibos secuerit?		Duos reliquit filios, Thessalum &
Tertulliani circa hanc rem testi-		Draconem. <i>ibid.</i>
monium.	<i>ibid.</i>	Hire, de la, sententia de sede cata-
Inventa ejus anatomica.	55 56	ractae. 226
Quae circa originem nervorum		Hispani anatomem non valde excolunt. 139
ejus sit sententia?	55	Hobokenus, Nicolaus, anat. secundinac
Intestinorum tenuium primum vo-		humanae edidit. 207
cavit duodenum.	55 56	Ejus contenta & ordo tractatio-
An vasa lactea ipsi innotuerint?	<i>ibid.</i>	nis. 207 209
An vesicularum seminalium primus		Hoffmannus, Casparus, successit Tau-
fuerit inventor?	<i>ibid.</i>	rello in professione. 305
Ejus torcular,	<i>ibid.</i>	Ejus scripta, 305 306
		Vita

INDEX RERUM

Vita & mors.	306	Gregorius, Jun. specimen anat. pract. exhibuit.	310
Hoffmannus, Mauritius, anat. studium in deliciis habuit.	306	Hortius, Joh. Daniel, anat. C. H. ta- bulis comprehensam edidit.	308
Ejus praceptor, Vestlingius & Wirsungius.	ibid.	Ejus reliqua scripta.	ibid.
Ductum pancreaticum primus in gallo indicō detexit.	ibid.	controversia cum Riolano.	ibid.
Unde factum sit, quod a Wirsungo nomen acceperit?	ibid.	Hobius, Jacobus, singularem fovit opinionem de humorum ocula- rum motu circulari.	329
Ejus institutiones anat.	ibid.	Experimenta non solis in brutis, sed ipsis hominibus instituit.	330
Johannis Mauritiī, sciographia no- tabilium in anatome corporis foeminini visorum.	397 398	Ruyshius ipsum graculo alienis plumis superbi enti comparavit.	ibid.
anatomen 27. annos docuit,	307	Opposuit illi Hobius epistolam apo- logeticam.	331
Ejus scripta anat.	307	Novae ejus detectiones.	ibid.
Singulares detectiones.	ibid.		
Holt, Caroli singularia de situ visce- rum observata.	453		
Horne, Johannes von, an ductum tho- racicum primus invenerit?	291	I.	
Ejus sententia nova de structura testiculorum virilium.	ibid.	Iaponienses, an anatomen excolue- rint?	23
Idem testes mulierum vocavit ovaria.	ibid.	Jasolinus, Iulius, anat. cum chir. pro- fessus est.	
Ejus microcosmus prælectionibus academicis aptus.	292	Ejus scripta anat.	ibid.
Ludovicum de Bils habuit adversa- rium.	ibid.	Jean Antonius, maître de structurā oculi egit.	452
Accusavit Regnerum de Graeff. quod alienis plumis superbiat.	ibid.	Jessen, Ioh. Iessenius a, historiam anat. Fragensis descripsit.	174
Hormannus Guilielmus, scripsit anat. C. H.	151	Ingraffias, Ioh. Philippus populari- bus suis Hippocrates Siculus dictus.	142
Hoepfnerus Henricus, de signis virgi- nitatis egit.	180	Ei ossiculi auris internae, stapedis dicti, prima debetur inven- tio.	ibid.
Reliqua ejus scripta anat.	ibid.	Ossis cribiformis structuram pri- mus demonstravit.	ibid.
Homines vivos anatomico cultro subjicere, crudelitas est.	52	Judaei an quandam anatomes peri- tiā habuerint?	11
Rationes affirmantium & neganti- um desuper examinatae.	53	Jolibus an primus Gasorum lymphati- corum inventor?	239
Hortius, Gregorius, senior prof. Gieffenus.	309	Junius, Adrianus, nomenclatorem partium A. C. scripsit.	173
Ejus scripta	309 310		

MEMORABILIORUM.

K.

<i>Karthan</i> , Ioh. de, anatomicus	114
Eius scripta.	<i>ibid.</i>
<i>Keil</i> Iacobus, compendiosum C. H. anatomem reliquit.	454
Eius contenta.	455
<i>Kerkringius</i> , Theodorus, spicilegium anat. edidit.	315
Valvulas conniventes in intesti- nis adseruit.	320
Novae ejus detectiones,	316
	317
	318
Eiusdem <i>osteogenia foetuum mul-</i> <i>ta continet curiosa.</i>	319
<i>Anthropogeniae ichnographia ad-</i> <i>modum curiosa.</i>	322
	323
<i>Kennedy</i> , Petrus, ophthalmographiam edidit.	456
Structuram oculi exposuit.	<i>ibid.</i>
<i>Kircheim</i> , Christianus Henricus <i>Eade-</i> <i>mecum anat.</i> scripsit.	466
<i>Klaunitz</i> , Godofredus, multa in nosocomio Wratislaviensi cada- vera secuit.	
<i>Kniphofius</i> , Ioh. Hieronymus, orga- norum auditus praeparationem anat. exhibuit.	
<i>Knoblochius</i> , Tobias, disputationes anat. habuit.	526
Earundem contenta.	279
	280
<i>Krügeri</i> , Bartholdi, <i>anatomicus curiosus</i>	
<i>Oriadidantos</i> .	459
<i>Kulmi</i> , Ioh. Adami, tabulae anat.	475
Eiusdem demonstratio anatomico- physiologica foetus monstrosi.	476
<i>Kynalochus</i> , David, libros duos de anatome reliquit.	173

L.

<i>Lucuna</i> , Andreas, à gravitate Hispanica alienum non duxit, medicinam excolere.	139
	140

Methodum scripsit anat.	140
Pyloro musculum constrictorium vindicavit.	<i>ibid.</i>
<i>Lamy</i> , discursus anat.	229
<i>Lambsswerde</i> , Ioh. Baptista de, histo- riam molarum uteri scripsit,	327
<i>Lanzonus</i> , Iosephus, observat. anat. chirurgic. author.	199
Eius experimentum de motu & via chyli.	<i>ibid.</i>
<i>Lancisius</i> , Ioh. Maria, disquisitionem de <i>bena sine pari</i> instituit.	432 433 434
Eiusdem dissertatio de structura & usu gangliorum.	435 436 437 438
Synopsis anatomica.	438
<i>Eustachii</i> tabulas anatom. edidit.	438 439
<i>Laurentius</i> , Andreas, archiater regis <i>Galliae</i> .	137
Elegans reliquit opus anat.	<i>ibid.</i>
Quid in eo praecipue laudandum?	<i>ibid.</i>
<i>Riolanus</i> cum acri peistrinxit censura.	138
<i>Latrembergius</i> , Petrus, collegium anat. 12. disput. proposuit.	278
<i>Leal</i> <i>Lealis</i> de partibus semen confidentibus scripsit.	200
In quo recedat à <i>Graeffio</i> ?	<i>ibid.</i>
Peculiares opiniones ejus,	<i>ibid.</i>
<i>Leon</i> , Andreas, de anat. scripsit,	169
<i>Leonis</i> , Dominici scripta haud pauca continent anatomica.	161
<i>Lemery</i> , dissertatio de nutritione ossum,	222
<i>Leporinus</i> , Christianus Polycarpns, de secundinis retentis disquisitio- nem communicavit.	463
Eius sententia de musculo <i>Ruychia</i> - no in fundo uteri reperto.	<i>ibid.</i>
<i>Licetus</i> , Fortunius, non anat. sed physiol. illustravit.	168
De origine nervorum disputavit.	<i>ibid.</i>
	<i>Ligaeus</i>

INDEX RERUM

- A**gatus, Iohannes, de harmonia C.
H. scripsit. 154
Sublimiorem anatomen non vide-
tur excoluisse. ibid.
- L**indern, Francis, Balthasar van, osteo-
logiae author. 465
- Litterariae fraudes poenis sunt coér-
cendae. 328
- L**oeselius, Iohannes scrutinium renum
suscepit. 286
- L**oesvenhoeck, Antonii van, anatome
curiosa. 522
Anatomes solidae imperitus fuit. 523
Eius rei specimina. ibid.
- L**osberus, Richardus, structuram cordis
adcurate evolvit. 247
- L**udobicus, Antonius, studio anat. clarus. 141
Eius scripta. ibid.
- L**udobicus II. Galliarum rex permisit
medicis, ut corpora hominum no-
centium sibi searent. 53
- L**ycus, sectae empiricae addictus. 6
Eius scripta anat. ibid.
Galeni de illis judicium. ibid.
- L**yserus, Michaël, auditor Thomae Baro-
tholini. 301
titulum anatomici adfidentis in thea-
tro anatom. nactus est. ibid.
- In sceletis conficiendis magnam
sibi dexteritatem adquisivit. ibid.
- L**yfferus, Martinus, observationem edi-
dit de usu intestini recti in figurandis
quorundam animalium excrementis. 258
- Lymphaticorum vasorum primus in-
ventor quis fuerit? 239
- M.**
- M**acrobii elogium Erasistrato datum. 57
Mahometana religio caussa est,
cur Arabes medici in anatome pa-
rum vel nihil profecerint? 108
- M**ajor, Iohann Daniel, anat. Kilonien-
sem scripsit. 339
- M**alabarica, gens an anat. coluerit? 24
- M**alpighii, Marcelli, praeceptores Bar-
tholomaeus Massarias & Andreas
Marianus. 195
- Ejus officia publica & scripta. 195 196
- Argumenta pro demonstranda
succii nervei existentia. 196
- M**anetus, Ioh. Iacobus, theatrum anat.
duobus tomis edidit. 373 —
- Multa in eo desiderarunt Heisterus
& Morgagni. 373 374
- authores à Maneto omisi. 374 375
- M**arinus, anatomicus graecus. 60
Scripta ejus Galeno citata. 60 61
- M**artianus, citatus Galeno. 63
Libros de re anatomica scripsit. 63
- M**archettis, Petrus de, scripsit chirur-
gica. 191
- Dominicus de, anatom. & quo or-
dine tractarit? 191 192 193 194
- Veslingii successor. 195
- M**arescotius, discipulus Iacobi Sylvii,
A Riolano oraculum scholae Pari-
sensis dictus. 134
- primus chirurgos anat. adsevit. ibid.
- Eius conatus anat. ibid.
- M**arche de la, in arte obstetricandi
peritiam anat. requirit. 402
- M**artinez, Martinus, compend. anat.
scripsit. 533
- M**assa, Nicolaus, a Conringio plagii
accusatus. 117
- Eius scripta anatom. 117
- M**assaria, Alexander, acerrimus Ga-
leni sectator. 166 167
- M**attbiae Iohannis tr. de effractura
cranii. 465 466
- M**ayobb, Iohannis tr. de respiratione 248
Eiusdem reliqua scripta. ibid.
- Medicinae forensis scriptores. 460
- Medulla spinalis Timmio argumentum
praeber existentiam DEI inde
demonstrandi. 462
- M**eibomius

MEMORABILIORUM.

<i>Meibomius</i> , Henricus, vasa palpebrarum nova detexit.	304	Reliqua scripta, huic tractatei juncta.	455. 556
<i>Medici latino-barbari quo tempore vixerint?</i>	110	<i>Montagnani</i> , Petri, anat. quanti momenti?	163
An & quid in anat. praestiterint?	<i>ibid.</i>	<i>Montanus</i> , Bernhardus de Monseira to anat. hominis edidit.	140
<i>Meletius</i> scriptum de natura humana à <i>Riolano</i> dictum <i>onomasticon C. H.</i>	105	Morbosus C. H. status an norma naturalis? Et an ab illo ad hunc tuto argumentari liceat?	256
Iudicium Nicolai Petreji de hoc <i>Meletiano</i> opere.	<i>ibid.</i>	<i>Molinettus</i> , Antonius, anatomicus	198
Quid in hoc opere praestiterit?	105	Ejus scripta.	<i>ibid.</i>
	106 107	<i>Moulins</i> , A. scriptor <i>Zootomiae</i> .	269 270
<i>Melli</i> , Sebastianus ductus lacrymales descripsit.	449	<i>Morgagni</i> , Iohannes Baptista anatomicus n. t. celeberr.	410
<i>Mercurialis</i> , Hieronymus, auream habuit praxin.	162	Successive anatomica prima, secunda, tertia, quarta, edidit.	410
Scriptis ejus multa anat. sunt interspersa.	<i>ibid.</i>	In primis quam plurima nobis continentur.	410 411
<i>Meurerus</i> , Christophorus, orat. de anatomia habuit.	276	In secundis ac tertiiis variae leguntur animadversiones in <i>Mangeti</i> theatrum anat.	411 412
Ejus vita.	<i>ibid.</i>	413 114 seq.	
<i>Merianus</i> , Matthæus, chalcographus.	274	Ejus observat de uteri muliebris vasis lymphaticis.	419 420
Quid ad anat. contulerit?	<i>ibid.</i>	Adversaria quinta animadversionum in <i>Mangeti</i> Lib. III. T. A.	
<i>Mery</i> , acad. scientiar. Paris. socius.	225	plena sunt à pag.	420 ad 425
<i>Meauriceau</i> , Francisci, observat. ad obstetricandi artem, spectantes laudatae.	452	Ejusd. animadversiones in Lib. IV.	
requirit ad ejus exercitium scientiam anat.	<i>ibid.</i>	T. A.	425 426 ad 439
<i>Methodici</i> anatomen contemtui habuere.	4	Epistolae anat. multas novas in anat. detectiones continent.	431 432
<i>Michinus</i> , Franciscus, observat. anat. edidit.	141	<i>Müllerus</i> , Guilielmus Henricus, disput. de thymo habuit.	465
<i>Milichius</i> Iacobus, orationem anat. habuit.	159	<i>Mennicks</i> Iohannes, successor <i>Die merbroeckij</i> .	356
Ejus vita & mors.	<i>ibid.</i>	Ejus tr. de re anat.	<i>ibid.</i>
<i>Minadows</i> , Ioh. Thomas, habuit disput. de adaequato facultatis anat. subiecto.	122	<i>Muralto</i> , Iohannes de, scripsit <i>Sademecum</i> anat.	314
<i>Mon</i> , Petrus, tr. de homine edidit.	174	Circa usum glandularum intestinalium <i>Peyero</i> contradixit.	<i>ibid.</i>
<i>Monro</i> , Alexander, commentator ossium.	455	<i>Mussipontani</i> casus resolutio.	274
Ejus singularia de ossibus eorumq; partibus,	<i>ibid.</i>	<i>Musgrave</i>	

INDEX RERUM

Musgrave, Guilielmi, experimentum
de vasis lacteis liquore coeruleo
implendis.

266

N.

Nabothi singulatis opinio de ovario
novo mulierum circa cervicem

uteri.

374

Omnis caret verisimilitudine.

376

Difficultates variae à variis circa

hanc hypoth. mortae.

377 378 379

Nebelius, Samuel, existentiam glan-

dulae lacrymalis *Harderianae* va-

riis in animalibus confirmavit.

401 402

Idem fibras nervorum ac tendinum

cincinnatas observavit.

403

Nemesius qua aetate vixerit?

107

Needham descripsit membranas foetum

involventes.

247

Nicolai, Henricus Albertus, in anat.

apprime versatus,

464

Ejus diatribe mechanico anatomica.

464

Nicolas, Nicolaus, qua aetate vixerit?

112

Ejus anatomica.

ibid.

Nigrosoli, Francisc. Maria, chirurgico-

anat. reliquis suis scriptis inter-

mixta habet.

448

Noble, Carolus le, Observat. novarum

de vasis latteis mesentericis ac tho-

racicis author.

209

Nonnius, Emanuel, de organo tactus

scripsit.

169

Norton, anat. edidit.

247

Nuckius, Antonius, anat. professor.

367

Ductus salivales superiores minores

detexit.

ibid.

Ejus scripta anat.

ibid.

Glandulas durae meningis negavit.

201

Intra octennium ultra 60. cadavera

humana secuit.

367 368

Numesianus, medicus Galeno citatus.

60

O.

Obstetricandi ars peritiam anat.

requirit.

451

Oribasius, Sardus.

104

archiater fuit Juliani apostatae.

ibid.

Simia Galeni dictus.

ibid.

Quo tempore floruerit?

ibid.

Ejus scripta & fata.

105

Ortelobius, Ioh. Fridericus, experimenta

circa lienem instituit.

324 325

P.

Paeonis & *Pythagorae* exercitationes

anatomico-medicae cujus momenti.

326

Quales sub fictis hisce nominibus

authores lateant?

326 327

Padoiani, Ioh. scriptum de part. H.

C. significationibus.

165

Palsyn, Iohannes, anatomicus.

333

Deseriptis partes genitales mulie-

rum.

ibid.

Usus est *Swammerdammi* miraculo-

naturae.

ibid.

Pallierius, Paulus Francisc. disquit.

med. anat.

203

Panereaticus succus quo modo colligi

possit?

293 294

Paracelsus an anatomes penitus

fuerit imperitus?

180

An primus in sistema Galenicum

animadverterit.

145

A *Freindio* illiteratus & fanaticus

dictus.

180

An anatomen contemptui habuerit?

181

Contra anatomiam Pseudo-medici-

corum vehementer disputavit.

ibid.

Quid in anatome praestiterit?

ibid.

Paraschistae quid fuerint?

19

Pareus, Ambrosius, chirurgiam cum

anat. conjunxit.

131

Ejus scripta.

132

Riolani de illis judicium.

ibid.

Parthenius dialogos de sectione C.

H. scriptis.

122

Pasculus, Alexander, historiam C.

H. edidit.

202

Qa

MEMORABILIORUM.

Qua methodo in ea concinnanda fuerit usus?		Petiti ars medendi moibis ossium. 222
Figuras ex aliis mutuatus.	ibid.	Petiot, Ioh. Honoratus, conspectum anatomico-mechanicum edidit. 498 499
Pascioni, Antonius, fabricam & usum durae matris descripsit.	ibid.	Peyerus Ioh. Conradus, glandularum intestinalium scrutator. 311
Glandulas conglobatas eidem vindicavit.	201	Ejus scripta. 311 312 313
Reliqua ejus scripta.	ibid.	Petraeus Henricus laudes studii anat. decantavit. 152
Officia publica, quibus perfunctus.	ibid.	Phecianus, medicus Galenò citat. 6
Pauw, Petrus, theatrum anat. Ley- dense variis sceletis ditavit.	160	Pinus, Petrus Matthias anatomicus. 118 Opuscula anat. Eustachii edidit & auxit. 118 122
Ejus scripta.	ibid.	Piccolhomineus Archangelus anat. laude floruit. 126 127
Vita & mors.	ibid.	Ejus detectiones in anatomicis. 128
Paulus Aegineta.	104	Philotimus quid in anatome prae- siterit? 39
Qua aetate vixerit?	ibid.	Pinaeus Petrus, de notis virginitatis scripsit. 210
Anatomica vix attigit.	ibid.	Pitcarnius Archibaldus, pauca tr. anat. 458
Pauli, Simon, anat. profess.	324	Platonis notitia anat. rudis. 43 & 44 Ejus opinio de ciborum & potuum viis. ibid.
Calluit modum dealbandi ossa pro sceletopoeia.	ibid.	Plateri, Felicis vita. 153
Ejus scripta.	ibid.	Ingens ejus fama per universam Germaniam. ibid.
Vita & mors.	ibid.	Ejus scripta anat. ibid.
Iacobus Heinricus anatomiae Bilssanae anatomem edidit.	314	Cadavera humana plus quam 60. secuisse dicitur. 154
Pauli, Ioh. Wilhelm, adnotationibus auxit Joh. San Horne opuscula anat. chirur.	371	Plempii, Fortunati Vopisci, ophthal- mographia. 291
Ejusdem observata nova.	372	Plantinus, Christophorus, tabulas anat. Valverdae sculpi curavit. 173
Pechlinus, Ioh. Nicolaus, in tr. de purgantibus anat. protulit	460	Pliniti testimonium de anatome Egy- ptiorum. 19
Pecquetus Iohannes, receptaculum chyli commune cum ductu tho- racico invenit.	ibid.	Plistonius, discipulus Praxagorae. 39
PETRUS M. Russorum monarcha, anat. culturam suas in ditiones induxit.	206	Plazzonus, Franciscus, anat. publice docuit. 190
Ruyshianos thesauros acad. scien- tiarum Petropolitanae donavit.	13	Ejus scripta. ibid.
Pelops, praceptor Galeni.	63	Poll, Michaël structuram antropologi- cam publici juris fecit. 177
Quales in anatome fecerit progres- sus?	63 64	Postelli obseruat, circa tubas uteri. 230
Perdulcis, Bartholomaeus in anat.		
Iac. Sylpii commentatus est. 134 209		

INDEX RERUM.

<i>Poſthii</i> , Iohannis vita & scripta.	152	Quo tempore vixerit?	<i>ibid.</i>
<i>Myotomiam</i> p̄ae alijs anatomes partibus exercuit.	16	<i>Douglaffi</i> testimonium de notitia eius anatomica.	109
<i>Pozzi</i> , Iosephi orat. & epist.anat.	447	<i>Rhodius</i> , Johannes, mantissam anat.	
<i>Praxagoras</i> , judicio Galeni multa in anatome ignoravit.	39	scripsit.	242
<i>Preibisius</i> Christophorus, fabricam H. C. disputando pertractavit.	179	<i>Rhumbaum</i> , Christophorus, quid in anat. praestiterit?	158
<i>Processus medullatus cerebri</i> an sint nervi?	466	<i>Richardus</i> , Anglicus de anat scripsit.	112
<i>Protospatarius</i> , Theophilus, medicus graecus.	107	<i>Ridley</i> , Henrici, observationes anatomico-practicae.	458
Ejus scripta	108	Ejus anatome cerebri.	259
<i>Pythagoras</i> medicinam cum philoſo- phia conjunxit.	42	Opinio de meninge arachnoidea cerebri.	259 260
<i>Purcell</i> , Iohannes, descripsit partes in colica adfectas.	457	Experimentum anat. ad veram durae matris motus cauſam detegendam.	260 261
R.			
<i>Raedt</i> , Francisci de, monſtroſi foetus descriptio anat.	311	<i>Riolanus</i> , Johannes, ſen. anatomi- cus famosus.	203
<i>Rau</i> , Joh. Jacobus, celeber, anato- micus.	356	Junior, homo glorioſus.	204
Ejus controverſia cum <i>Ruyſchio</i> circa ſeptum ſcroti.	356	Ejus rei ſpecimina.	<i>ibid.</i>
<i>Recorde</i> , Robertus, anatomen scri- pit.	161	scripta anat.	<i>ibid.</i>
Quo tempore vixerit.	<i>ibid.</i>	praecipua, quae ſibi vindicat, inventa.	204 205
<i>Reineſius</i> , Thomas, de vasis umbi- licalibus eorumque ruptura ob- ſervationem reliquit.	180	An lineam albam ejusque exi- ſtentiā negaverit?	205
<i>Remmelini</i> , Iohannis catoptrum microcosmicum.	275	Rationes, cur antiqui anatomen hominum neglectui habuerint?	66
Ejus contenta.	275	<i>Riberius</i> , Stephanus, figuræ edidit in Caroli Stephani libros de diſ- ſectione partium C. H.	134
<i>Reprehendere</i> facile, imitari difficile.	309	<i>Ribinus</i> , Joh. Augustus, inventor hiatus <i>Ribiniani</i> .	466
<i>Reverhorſt</i> , Mauritius van, diſser- tionem habuit anat. de motu bilis circulari.	365	<i>Rondeletius</i> , Guilielmus, diſcipulus Guintherii.	135
Argumenta pro veritate hujus motus evincenda.	366	Ejus ſuafu theaſtrum anat. ereſtum.	<i>ibid.</i>
<i>Rhaſis</i> , medicus Arabs, experimentator dictus,	108	Ingentis judicij & ingenii vir fuit.	136
		Primus vesiſulas ſeminales in homine notavit.	<i>ibid.</i>
		Censura notatus ob nimium anatomes ſtudium.	136
		Ejus vita & mors,	<i>ibid.</i>
		<i>Rolfinetus</i>	

MEMORABILIORUM.

<i>Rofincius</i> , Guernerus, dissert. anat. author.		303	Epistolae anat. multa nova continet. 502 503 504 & seq.
Reliqua ejus scripta.	303	304	Adversaria anat. 515 516 517 & seq.
<i>Ronssaeus</i> , Balduinus, centones scripsit de vitae humanae pri- mordiis.	174		Controversia cum <i>Bidloo</i> . 520
<i>Roubaudi</i> singularium quorundam in placenta uterina & yasis um- bilicalibus detectio.	227	228	S.
<i>Rousetus</i> , Franciscus, partum Cae- sareum descripsit.	170		<i>Saltzmannus</i> , Johannes specimen anat. curiosae edidit. 478
Ejus apologia pro partu Caesareo.	ibid.		<i>Santius Marianus</i> ob lithotomiam celebris. 163
<i>Rudius</i> , Eustachius, substantiam cordis musculosam negavit.	164		Anatomem vesicae tradidit. ibid.
<i>Ruffus</i> , Ephesius, lienem pro visce- re inutili habuit.	60		<i>Sandris</i> , Jacobus de, egit de ventri- culo & glandulis. 449
Quo tempore vixerit?	ibid.		<i>Saracenus Antonius</i> , anonymi cujus- dam anatomen in linguam ital. transtulit. 449
<i>Tubam</i> , hodie Fallopianam dictam primus descripsit.	ibid.		<i>Sabiardus</i> fasciculum observat. anat. practicarum edidit. 453
Scripta ejus, quae supersunt, cujus momenti?	ibid.		<i>Sarpi</i> , Paulus, alias servita dictus, an circulationis sanguinis author? 167
<i>Rudbeck</i> , Olaus, an vasorum lym- phaticorum primus inventor?	240		An motum pupillae primus in ho- mine observaverit? 168
Lis hujus inventi caussa Bartho- lino mota.	241		<i>Satyrus</i> , medicus Galeno citatus. 64
Judicium de hac lite.	ibid.		<i>Schackeri Polycarpi Gottlieb</i> , scripta anatomica, 462
<i>Ruhaltus</i> , Simon Petrus, observat. anatomica-medicarum author.	446		Ejus vita. 461 462
<i>Winslobit</i> , censura.	447		<i>Schaebius</i> , Henticus, ideam anato- micam scripsit. 323
Ruhalti responsio.	447		Ordo tractandi qualis observatus? 323
<i>Ratti</i> , Guilielmus, tract. de viis urinariis edidit.	454		324
<i>Ruyffus</i> , Gualtherius Hermenius anat. reliquit lingua vernacula.	151		<i>Schelhammeri Güntheri Christoph.</i> noyae in anatom. detectiones. 336
Distinguendus a <i>Jacobo Rueff</i> , qui anatomen naticis edidit.	151		Ejus analisia physiologico-anat. 460
<i>Ruyshius</i> , Fridericus, anatomicus nostri temporis consummatis- mus.	499		Tract. anat. physicus de auditu 437
Ejus observationes laudatae.	500	501	338
Museum Petropolin translatum.	499		Observatio de vase chylifero lym- phatico coli. 400 401
			Spermaticarum arteriatum defe- ctus. 384 385
			<i>Sceleton</i> apud Aegyptios mensae illa- tum quale fuerit & quid de- notaverit? 20 21
			<i>Sceleton</i>

INDEX RERUM

<i>Sceletographia</i> variorum animalium	285	<i>Senguerdius, Arnoldus, osteologiam</i>	
	286	reliquit.	301
<i>Sceletopoeia an Hippocratis tempore</i>		<i>Sennertus Daniel, celeber practicus.</i>	180
<i>innotuerit?</i>	37	Inter observationes ejus occurunt	
<i>Sclanoëius, Hector diasepseos anat.</i>		anatomicae.	<i>ibid.</i>
<i>author.</i>	177	<i>Septalius Ludovicus, cartilaginem</i>	
<i>Quid in ea praestiterit?</i>	<i>ibid.</i>	sterni mucronatam descriptis.	166
<i>Schenckius, Johannes, observationes</i>		Ejus vita & mors.	<i>ibid.</i>
<i>anat. reliquis interspersas habet.</i>	180	<i>Seberus, Nicolaus, observat. anat.</i>	
<i>Schenckius, Joh. Theodorus scholam</i>		<i>author.</i>	310
<i>partium edidit.</i>	287	<i>Sinenses, an & quid in re anat.</i>	
<i>Idem exercitat. anatom. author</i>	<i>ibid.</i>	<i>praestiterint?</i>	23
<i>Schillingius, Jacobus, de oculorum</i>		<i>An illis circulatio sanguinis lon-</i>	
<i>natura scr.</i>	178	<i>ge prius, quam Europaeis</i>	
<i>Henricus Sigismundus discursus</i>		<i>cognita fuerit?</i>	23 24
<i>physiologico-anatomici author</i>		<i>Sinibaldus, Joh. Benedictus, gene-</i>	
<i>est.</i>		<i>anthropiam.</i>	189
<i>Schultzii methodus iuveniendi du-</i>		<i>Judicium de illa,</i>	<i>ibid.</i>
<i>ctum thoracicum.</i>		<i>Slebogtii opinio: Processus medul-</i>	
<i>Ejus judicium de anatome Aegy-</i>	525	<i>lares cerebri ex nerborum nume-</i>	
<i>ptorum.</i>	16	<i>ro esse proscribendos.</i>	466
<i>Historiae anat. specimina edidit</i>	287	<i>Slegelius, Paulus Marquardus, de</i>	
<i>Sebizius, Melchior 27. academias raro</i>		<i>dentibus scriptis.</i>	286
<i>exemplo visitavit.</i>	175	<i>Schmidii, Joh. Andreeae descriptio</i>	
<i>Ejus scripta anat.</i>	176	<i>periostei ossis auditus.</i>	466
<i>Johannes Albertus disput. anat.</i>		<i>Ejusdem delineatio processus</i>	
<i>habuit.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Rauiani in malleo.</i>	466
<i>Schneideri, Conradi Victoris, anato-</i>		<i>Soranus, Ephesius, sectae metho-</i>	
<i>mica scripta.</i>	339	<i>dicae ultimam admovit manum.</i>	103
<i>Schifferi Joh. Friderici omphalogra-</i>		<i>Sectator Thessali Tralliani.</i>	<i>ibid.</i>
<i>phia.</i>	286	<i>Quo tempore vixerit?</i>	<i>ibid.</i>
<i>Schraderus, Justus obser. anat.</i>		<i>Spenerus, Christianus Maximilianus</i>	
<i>medicarum author.</i>	288	<i>demonstravit anat. in theat. anat.</i>	
<i>Schurigius, Martinus, spermatalogiam</i>		<i>Berol.</i>	460
<i>scriptis.</i>	475	<i>Spigelius, Adrianus, discipulus Cas-</i>	
<i>Idem sialographiae, chylogiae &</i>		<i>serii.</i>	272
<i>parthenologiae author est.</i>	476	<i>Ejus merita ad dignitatem equi-</i>	
<i>Swendendörfferus, Georgius Tobias,</i>		<i>strem ipsum evexerunt.</i>	<i>ibid.</i>
<i>quaestionem medico legalem</i>		<i>Scripta.</i>	272 273
<i>ventilavit: An anatomia jure</i>		<i>Sponius, Carolus, myologiae au-</i>	
<i>dibino & humano licita sit?</i>	270	<i>thor.</i>	205

MEMORABILIORUM.

<i>Sproegelii</i> , Joh. Christophori compend.			artificium injiciendi ceram in vase	
anat.	393	394	cujusvis generis.	297
<i>Sprengel</i> , Ernest. Victor tab. anat.	465		<i>Sylvius</i> , Jacobus, anatomen <i>Parisii</i>	
<i>Stablis</i> de anat. curiosa judicium.	3		magno cum adplausu docuit.	134
<i>Stegmanni</i> , Ambrosii, singularia circa clitoridem observata.	483		Calatum strinxit in <i>Vesalius</i> .	ibid.
<i>Steno</i> , Nicolaus, ductus salivales superiores maiores primus demonstravit.	146		Discipulus fuit Joh. Tagaultii.	ibid.
Reliqua ejus scripta.	146	147	Eius scripta anat. cujus momenti?	ibid.
<i>Stephanus</i> , Carolus, primus partes animalium figuris delineavit.	133		Vita & mors.	ibid.
Anatomen non ex libris anatomorum, sed ex ipso C. H. didicit.				
<i>Stockamerus</i> , Franciscus, microcosmographiam edidit.	327		T.	
<i>Straussius</i> , Laurentius conatum anat. scripsit.	274		<i>Taliacotius</i> , Casparus, aemulus Arantii.	128
Eius casus <i>Mussipontani</i> resolutio.	274	275	Edidit chirurgiam curtorum.	ibid.
<i>Stroem</i> , Christianus in nova theoria motuum anatomes subsidio utitur.			Iudicium de illa.	ibid.
<i>Stollius</i> , notatus.			<i>Tanckius</i> , Iohannes observata anat. scr.	291
Eius judicium de anat. scientia Agyptiorum.			<i>Taubry</i> , Danielis anatome nova cum ratiociniis.	232
Idem indignatur Galeno, quod sui ipsius laudator fuerit.	101	102	Horum ratiociniorum abusus variis specimenibus illustratus.	232 233
Eius censura inutilis circa <i>Taliacotii</i> vitam & professionem.			Negavit spiritus animales.	233
Eidem chirurgia curtorum <i>Taliacotii</i> chymaerica, videtur admodum ingeniosa.			Brevis totius operis recensio.	233 234 235
<i>Straticus</i> , anatomen, Galeni testimonio, ignoravit.	64		<i>Thebesius</i> , Adamus Christianus singulariter habuit observationem de exitu sanguinis venosi in auriculis & corde.	335
<i>Swammerdamius</i> , Johannes, discipulus Joh. San Horne.	296		Iudicium de nova hac <i>Thebesii</i> opinione.	336
Ulteri muliebris fabricam descripsit.			<i>Thessalus</i> , anatomen inutilem esse dixit.	4
Eius reliqua scripta.			<i>Tirraneus</i> , Laurentius de glandulis urethrae virilis scripsit.	445 446
			Testiculis instructus integris, pene vero breviori vel casu abbreviato instructus an ad proliferationem aptus?	459
			<i>Teichmeieri</i> , Hermanni Friderici, anthropologia.	463
			Auditus ossiculum à se primum detectum,	463 464
			Eius	

INDEX RERUM

Eius vindiciae,	<i>ibid.</i>	Vita & mors,	<i>ibid.</i>
Reliquae in anat. detectiones,	464	Vassaeus, Ludovicus, discipulus Jacobi Sylvii.	133
Timmii, Joh. observat. anat. pr.	461	Tabulas anat. edidit.	<i>ibid.</i>
Eiusdem collectanea.	462	Verle, Joh. Baptista anat. oculi artificialis tradidit.	198
Tigeon, Thomae antimatologicum.	463	Vernay, Iosephus du, anat. exercitatus.	212
Topelstein, Heinricus de anat. utriusque sexus scr.	171	Structuram auris adearate descripsit reliquit.	212
Trebb, Christophorus Iacobus offa sesamoidea, quibus in locis ab ipso inventa.	161	Reliqua ejus scripta.	213
Quid de substantia mammarum muliebrium senserit?	461	Vercelloni dissert. de glandulis oculorum conglomerat.	445
Turrianus, Marcus Antonius practicam potius quam theoreticam anatomen exercuit.	525	Verbrug, Iohannes, in examine chirurgico anatomen quoque tractavit.	523
Tyson, Eduardus observationes anat. reliquit.	163	Verduc, myologiam scr.	452
U. V.			
Valla, Georgius opusculum anatomicum scr.	112	Verdries, Ioh. Melchior quaestionem examinavit: Num urachus foetus humani perbius sit?	407
Val, Petri du sententia de testiculis mulierum.	170	Venette tr. gallicus de generatione hominis.	452
Valalsa, Antonius Maria professor anatomes.	202	Castum requirit lectorem.	<i>ibid.</i>
Auris structuram scrutatus est.	203	Vesalius Andreas, celeber anatomicus.	144
Multa nova priorum inventis addidit.	203	primus in Galeni errores anat. animadvertis.	<i>ibid.</i>
Eorum series.	<i>ibid.</i>	anatomes restaurator à nonnullis dictus.	<i>ibid.</i>
Valserda, Johannes, Vesalii sectator.	142	Adversarium habuit Franciscum Puteum.	146
Figuras ex Vesalio est mutuatus.	143	Ejus scripta anat.	<i>ibid.</i>
Valentini, Michaëlis Bernardi nova matricis & morbonae muliebris anatome.	391	A Piccolhomineo inter plagiarios relatus.	445
Ejus pandectae medico legales.	392	Imputavit Galeno, quod brutorum tantum corpora secuerit.	65
Novellae medico-legales.	460	An brutorum partes per analogiam tribuerit homini.	147
Vateri, Abrahami, novi ductus salivalis descriptio.	461	Vesalius Franciscus, fratri sui epistolam de erroribus Galeni in anatome publici juris fecit,	<i>ibid.</i>
Varolius, Constantinus, Ejus inventa;	468	Veslingius	
	124		
	125		

MEMORABILIORUM.

<i>Veslingius, Johannes anatomicus claus.</i>		<i>Vogli, Job. Hyacinthi Antropogenia.</i>	446
<i>Ejus syntagma anat.</i>	276	<i>Volckameri, Joh. Georgii colleg. anat.</i>	344
<i>Verheyen, Philippi, anatomia.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Ejus Zootomia Democrata.</i>	42
<i>Judicium Heisteri de hac anat.</i>	345 346		
<i>Specimina eorum, quae ignoravit Verheyen in anat.</i>	347 348		
<i>Errorum a Verheyenio commissorum.</i>	349 350		
<i>Reliqua Heisteri circa anat, Verheyenianam desiderata.</i>	350 351		
	352 353.		
<i>Nihil tamen honori ejus voluit de- tractum.</i>	353		
<i>Vernoi Job. Georgius, vasa chylifera descr.</i>	527 528		
<i>Vieussens Raymundus, in anat. cerebri spinalisque medullae versatissimus fuit.</i>	213		
<i>Quid in nebrologia sua praestite- rit?</i>	214 215 216		
<i>Reliqua ipsius scripta anat.</i>	216 217		
<i>Novum vasorum systema edidit.</i>	216		
<i>Quae in eo nova reperiantur?</i>	217 218		
<i>Vicarius Thomas, anglico idiomate primus anat. tradidit.</i>	173		
<i>Vigierius, Johannes, encheiridion anat. scripsit.</i>	302 303		
<i>Vidus Vidius multa anatomica reliquias suis scriptis inseruit</i>	122		
<i>Ejus munia publica.</i>	221		
<i>Virsungus Joh. Georgius, celeber anat.</i>	277		
<i>An ductum pancreaticum primus detexerit?</i>	<i>ibid.</i>		
<i>Ejus facta.</i>	<i>ibid.</i>		
<i>An Mauritius Hoffmannus ductum pancreaticum invenerit?</i>	278		
<i>Ulmus, Marcus Antonius, quid in anat. praestiterit?</i>	168		
<i>Franciscus, Laurentii Jouberti discipulus fuit.</i>	171		
<i>Ejus anatomiam professus,</i>	<i>ibid.</i>		
		W.	
		<i>Wagret scripta chirurgica multa continent anat.</i>	451
		<i>Waltheri, Augustini Friderici exercitatio de lingua humana.</i>	469 470
		<i>Ejus observat. de ligamentis, musculis & articulis.</i>	471
		<i>Earundem supplementum</i>	<i>ibid.</i>
		<i>Ejusdem observationes doctrinam de musculis illustrantes.</i>	471
		<i>Ejusdem paris nervorum vagi & intercostalis singularis investigatio.</i>	472
		<i>Observata de arterias coeliacae divisione</i>	<i>ibid.</i>
		<i>exercitatio angiologica nova de vasis vertebralibus.</i>	373
		<i>Waltherus, Conradus Ludovicus de spina ventosa egit.</i>	<i>ibid.</i>
		<i>Wartoni, Thomae, adenographia.</i>	244
			245
		<i>Inventor est ductum salivalium inferiorum majorum.</i>	<i>ibid.</i>
		<i>Operis distributio.</i>	245 246
		<i>Wedelii, Ioh. Adolphi, singularis opinio de valvula venae subclaviae ductui thoracico imposita.</i>	466
		<i>Welschit, Christiani Ludovici tabb. anat.</i>	281 282 283
		<i>Wepferus, Ioh. Jacobus, historiam apoplecticorum edidit.</i>	304 380
		<i>it, epistolam de dubiis anatomicis.</i>	304
		<i>Westphalus, Ioh. Casparus hymenis existentiam adseruit.</i>	396 397
		<i>Wesensfeldius, Conradus, singularem fovit opinionem de meatibus ab intestino coeco ad vesicam urinariam tendentibus.</i>	314
		<i>Judicium</i>	

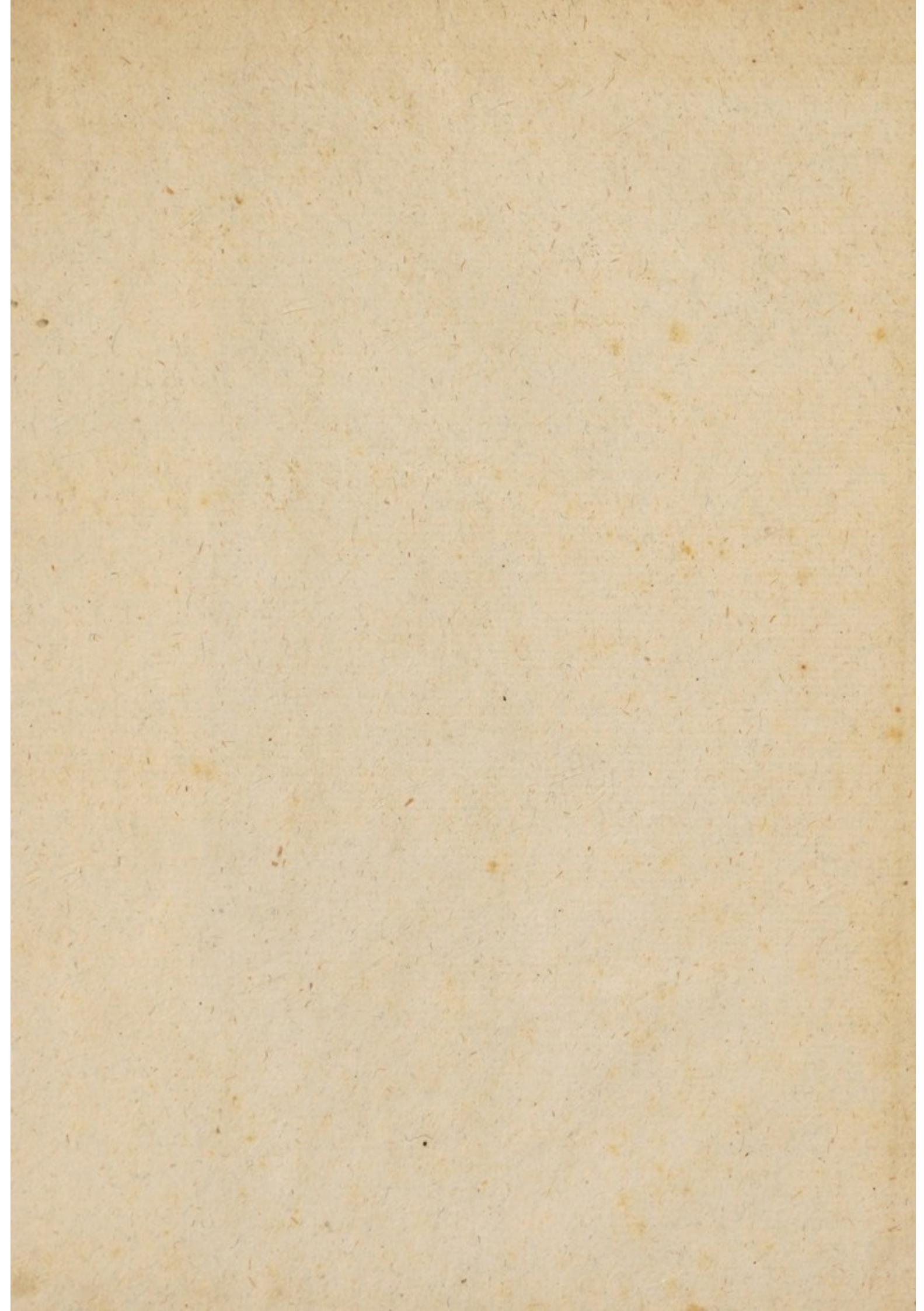
INDEX RERUM MEMORABILIORUM.

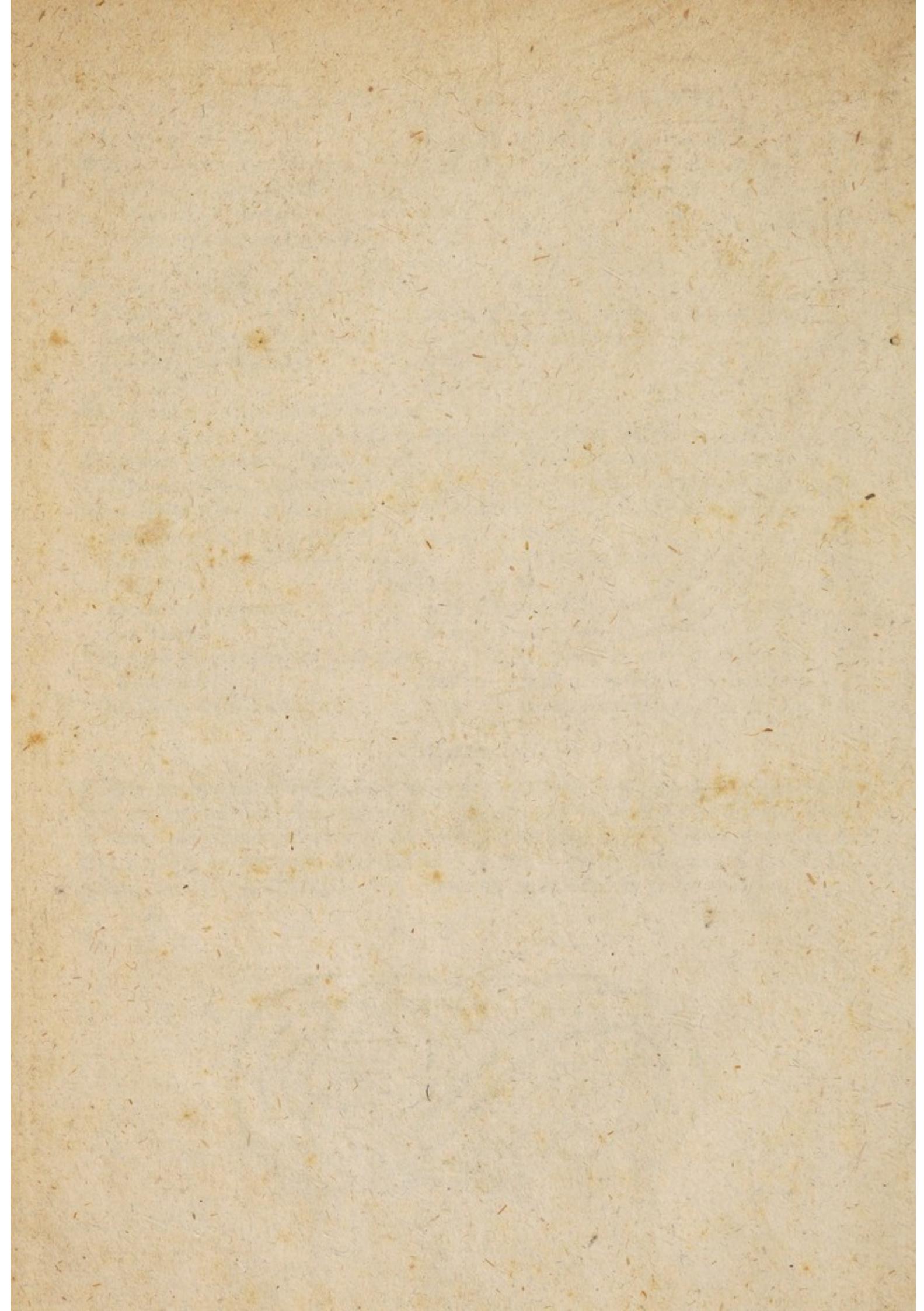
Iudicium de illa.	315	Wium Eduardus Petrus.	467	468
Willchii, Iodoci vita & mors.	148	Wolfstrigelius Laurentius, <i>os cunei</i> forme adcuratius aliis examina- vit.		
Reliquit compendiosam C. H. par- tium descriptionem.	ibid.			
Compendium totius operis.	148			
	149 & seq.			
Willius, Thomas, ob anat. cerebri clarus.	248		X.	
Ejus methodus secandi cerebrum	ibid.			
Judicium de ejus anat.	ibid.			
Vita & mors.	ibid.			
Winsheimius, Sebastianus Theodorus de studio anat. orationem habuit.	160			
Winfenius, Menelaus, comp. anat. disputationibus aliquot exhibuit.	160			
Winslobbius, Jacobus Benignus, prae- stantissimus n. t. atomicus.	450			
Ejus expositio anat. structurae C. H. laudata.	450 451			
Anatomes contenta.	463			
Ejus fama.	ibid.			
Opinio de peculiarium humorum secretione.	227			
Sententia de situ cordis.	229			
		Ximenes, Petrus, dialogos scripsit de anatomia.	140	
			Z.	
		Zambeceari, Josephi experim.	198	
		Zeidler, Sebastiani Christiana somatotomy anthropologica.	332	
		Zerbus sive de Zebris, Gabriel, ana- tomicus.	116	
		Ejus scripta anat.	ibid.	
		Fata.	ibid.	
		Zypacus, Franciscus fundamenta med. superstruxit anatomiae.	354	
		Ejus opinio de ramis lactiferis ex ductu thoracico ad mammas tendentibus & judicium de illa,	354	

Monenda.

Cum duobus vel tribus in locis hujus *introductionis* unius ejusdemque personae
bis mentio facta sit, rogatur B. L. ut alterutro in loco semel deleat. Hunc
in finem conferantur invicem §. CCXIX. p. 161. cum §. CCLXVIII. p. 172. & §.
CCLXXXII. p. 176. cum §. CCCLIV. p. 276. Adde, si placet, §. CCXXVI.
p. 162. cum §. CCCLIX. p. 278. Errata typographica ipse velim corrigas.

~~5466~~
5683

19283

5-A